PROLETÁŘI
VŠECH ZEMÍ,
SPOJTE SE!

LENIN
SEBRANÉ
SPISY
49

VYDÁVÁ SE NA ZÁKLADĚ
USNESENÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
KOMUNISTICKÉ STRANY
ČESKOSLOVENSKA

VLADIMÍR ILJIČ LENIN SEBRANÉ SPISY

SVAZEK

49

DOPISY

srpen 1914—říjen 1917

NAKLADATELSTVÍ SVOBODA
PRAHA 1989

Podle 5. ruského vydání
V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij,
tom 49, Politizdat, Moskva 1978,
připraveného
Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS,
přeložil kolektiv překladatelů

©Politizdat, Moskva 1978
Translation © Nakladatelství Svoboda, Praha 1989

PŘEDMLUVA

Do čtyřicátého devátého svazku Sebraných spisů V. I. Lenina jsou zařazeny dopisy, sdělení, vzkazy a telegramy napsané od začátku první světové války do Velké říjnové socialistické revoluce. Vedle již dříve uveřejněných dopisů z tohoto období je zde 163 Leninových dokumentů, které jsou publikovány poprvé. Všechny tyto Leninovy dopisy jsou cenným doplňkem k jeho dílům zařazeným do 26.—34. svazku tohoto vydání.

V dokumentech obsažených v tomto svazku osvětluje Lenin stanovisko bolševiků k válce, míru a revoluci, jejich teoretická hlediska a taktiku, objasňuje heslo přeměny imperialistické války ve válku občanskou, porážky »své vlastní« vlády a stanoví nezbytné praktické akce k realizaci tohoto hesla. Celá korespondence je prostoupena idejemi programových dokumentů bolševismu, v nichž Lenin odhalil příčiny první světové války, její imperialistický, loupeživý charakter, demaskoval sociálšovinisty a vytyčil úkoly revolučních marxistů všech zemí.

Dopisy názorně charakterizují Lenina jako vůdce mezinárodního proletariátu, vůdce, který plně a důsledně provádí internacionalistickou politiku a vede boj proti imperialistické válce i proti oportunismu. V jeho dopisech zaznívá vášnivá výzva k rozhodnému a nekompromisnímu boji proti vůdcům II. internacionály, kteří zradili věc dělnické třídy. »To se nesmí trpět,« psal, »nesmí se chytračit, proti ostudnému šovinismu je třeba bojovat ze všech sil!!« (viz tento svazek, s. 21). Zvláštní po-

zornost věnoval Lenin odhalení kautskismu. V dopise A. G. Šljapnikovovi o tom napsal: »Oportunisti jsou zjevným zlem. Německý „střed" s Kautským v čele je zlo zastřené, diplomaticky podbarvené, které zaslepuje oči, rozum i svědomí dělníků, a proto je nejnebezpečnější ze všech« (s. 28).

Dopisy poskytují velmi cenný materiál o Leninově praktické činnosti ve vedení bolševické strany za výjimečně těžkých válečných podmínek. Ustavičná hrozba válečného soudu nebo vypovězení ze země, nutnost zachovávat co nejpřísnější konspiraci v korespondenci, při vydávání a rozšiřování stranické literatury — to vše neobyčejně komplikovalo práci Lenina a bolševiků. »Nepište v dopisech nic přímo«, »pište neviditelným inkoustem«, »nikdo nesmí vědět, kdo a kde to vydal«, »všechny koncepty spálit« atd. — taková varování jsou v Leninových dopisech běžná.

Významná skupina dopisů V. A. Karpinskému, zařazených do tohoto svazku, osvětluje historii obnoveného vydávání ústředního orgánu strany — listu Social-demokrat. Lenin důkladně promýšlel všechny otázky spojené s vydáváním listu, určoval obsah a navrhoval autory článků, propočítával a plánoval materiál do každého čísla, radil autorům a zasazoval se o co nejrychlejší vydávání a rozšiřování listu.

Za svého pobytu ve Švýcarsku, daleko od vlasti, Lenin i přes obrovské těžkosti bedlivě sledoval vývoj revolučního hnutí v Rusku. Ve svých dopisech členům ÚV do Petrohradu a jednotlivým stranickým činitelům dával konkrétní pokyny a odpovědi na nejdůležitější otázky týkající se praktické práce stranických organizací. Pravidelné kontakty s Petrohradem udržoval prostřednictvím A. G. Šljapnikova, zmocněnce ústředního výboru a petrohradského výboru, který žil nejprve ve Stockholmu a pak v Oslo. Proto značnou část dopisů adresovaných Šljapnikovovi je třeba posuzovat jako dopisy určené pro ruské

byro ústředního výboru. Kontakty s Ruskem udržoval Lenin také prostřednictvím M. M. Litvinova, A. M. Kollontajové a dalších osob. Jeho dopisy jsou prostoupeny hlubokou vírou v revoluční sílu dělnické třídy Ruska. Ve chvílích těžkých pro stranu se Lenin opíral o dělníky pravdovce. Navrhoval, aby se jimi posílil ÚV strany, aby se v řadě středisek země sloučily vedoucí skupiny a navázalo se s nimi spojení. Počtem kontaktů s dělnickými vůdci v každém městě určoval úspěch cest zmocněnců zahraniční části ÚV do Ruska.

Lenin naléhavě vyžadoval, aby bolševici důsledně prosazovali pevnou třídní linii. Zdůrazňoval, že bolševici musí zůstat revolucionáři *»i za válečné situace«* (s. 40).

Korespondence podrobně osvětluje Leninův vášnivý, nesmiřitelný boj proti ruským sociálšovinistům, jako byl Plechanov, Alexinskij a další. Lenin poukazoval na spojení menševiků s mezinárodním oportunismem a říkal, že hájí zájmy buržoazie, ale »mezi *dělnickou* třídou v Rusku žádnou odezvu neměli a nemají«, »nedá se jim věřit ani za mák« (s. 53). V řadě dopisů odhaloval oportunismus Trockého a jeho stoupenců, tepal je za jejich napomáhání pravicovým živlům v mezinárodním sociálně demokratickém hnutí. Úlohu Trockého za jeho pobytu v Americe charakterizoval slovy: » . . .přijel Trockij a hned se mizera sčuchl s *pravicovým* křídlem Nového miru proti levicovým zimmerwaldovcům . . . Je pořád stejný = vytáčí se, chytračí, staví se jako levicový, a *pomáhá* pravicovým . . .« (s. 421).

Lenin rovněž energicky vystoupil proti kolísání a intrikám skupiny Bucharin—Pjatakov—Bošová. Tato skupina se pokoušela sama rozhodovat o kontaktech s Ruskem a využít časopisu Kommunist pro prosazování svých názorů. Leninovy dopisy, v nichž se odráží dlouhodobé vyjednávání s Pjatakovem a Bošovou o obnovení časopisu Kommunist, jsou jasným příkladem pružnosti Leninovy taktiky a jeho schopnosti v pravý čas zavrhnout všechno,

co se stává brzdou, co brání straně v jejím dalším vývoji. Lenin kategoricky odmítl zařadit do časopisu Sbornik Social-demokrata Bucharinovy a Pjatakovovy články, v nichž hlásali mylnou, škodlivou »teorii« odmítání minimálního programu strany a zřeknutí se boje za demokratické požadavky.

V tomto svazku je poprvé uveřejněn značný počet dopisů G. J. Zinovjevovi a A. G. Šljapnikovovi, které souvisí s vydáváním časopisů Kommunist a Sbornik Social-demokrata. V mnoha z nich kritizuje Lenin Zinovjevův a Šljapnikovův nedůsledný, smířlivecký postoj ke skupině Bucharin—Pjatakov—Bošová. O Zinovjevově kolísání Lenin napsal: »To už není jenom kolísání, to je kolísání na třetí, které se mění v něco daleko horšího« (s. 254).

Leninovy dopisy svědčí o úžasné energii a vytrvalosti, s nimiž získával a sjednocoval revoluční síly v mezinárodním dělnickém hnutí. Lenin hledal cesty k navázání kontaktů s levicovými socialisty, vedl s nimi obsáhlou korespondenci o všech nejdůležitějších otázkách teorie a politiky revoluční strany za války. Dopisoval si s americkou Ligou socialistické propagandy, s francouzskými internacionalisty, s levicovými socialisty v Anglii a v dalších evropských zemích. Do tohoto svazku byly zařazeny dopisy vedoucím představitelům levicového křídla Sociálně demokratické strany Nizozemska D. Wijnkoopovi a A. Pannekoekovi, švýcarským socialistům A. Schmidtovi a P. Golayovi, švédskému levicovému sociálnímu demokratovi K. Höglundovi a dalším.

Velká skupina dopisů D. Wijnkoopovi, K. Radkovi, A. M. Kollontajové a dalším byla napsána v souvislosti s přípravou první a druhé mezinárodní socialistické konference. Svědčí o obrovské práci Lenina a bolševiků, kterou vynaložili na to, aby ochromili pokusy Grimma a dalších centristicky naladěných živlů o zajištění centristického složení konference a centristického charakteru jejích rezolucí. »Podle našeho názoru,« psal Lenin Kollontajové

krátce před zimmerwaldskou konferencí, »musí levice vydat společné *ideové* prohlášení 1. se závazným odsouzením sociálšovinistů a oportunistů; 2. s programem revolučních akcí . . .; 3. proti heslu „obrany vlasti" atd. Ideové prohlášení „levice" jménem několika zemí by mělo *obrovský* význam« (s. 113).

V dopisech z druhé poloviny roku 1916 a z počátku roku 1917 odhaluje Lenin přechod centristické většiny zimmerwaldského sdružení ke svazku se sociálšovinisty. Na Grimmovu zradu poukázal slovy:

»Z *celého* zimmerwaldského a kientalského sdružení a jednání udělala hrstka vůdců (i s Grimmem) *ve skutečnosti* frázi« (s. 388). Vyzývá levicové socialisty, aby utvořili novou, vpravdě revoluční, komunistickou internacionálu.

Korespondence odráží Leninovu obrovskou teoretickou činnost za války. Celá řada dopisů V. A. Karpinskému, S. N. Ravičové, G. L. Šklovskému a jiným osvětluje historii vzniku a vydání knihy Socialismus a válka, v jejímž rozšiřování spatřoval Lenin důležitý politický akt »pro stmelení III. internacionály«. V dopisech M. N. Pokrovskému jsou obsaženy konkrétní fakty, související s přípravou a vydáním Leninova díla Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu. Leninovy dopisy doplňují takové jeho práce, jako jsou Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení, O Juniově brožuře, O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« aj.

Velice zajímavé jak po stránce teoretické, tak i politické jsou dopisy I. Armandové (dokument č. 51 je otištěn poprvé), neboť jsou vzorem tvůrčího přístupu k revoluční teorii marxismu. Lenin v nich na základě hlubokého studia a zevšeobecnění dějinných zkušeností z třídního boje proletariátu charakterizuje úkoly mezinárodní sociální demokracie a dělnického hnutí za první světové války, rozvíjí nejdůležitější stanoviska marxistů k válce a obraně vlasti.

Lenin nabádal, aby se otázka stanoviska k válce posu-

zovala dialekticky, s přihlédnutím k dějinné situaci a konkrétním podmínkám. »Celý duch marxismu, celá jeho soustava vyžaduje,« psal, »aby se každá teze posuzovala jenom (α) historicky; (β) jenom v souvislosti s ostatními; jenom (γ) v souvislosti s konkrétní historickou zkušeností« (s. 358). V mnoha svých dopisech prosazoval myšlenku, že marxistická politika se opírá o skutečnost, a nikoli o »možnost«, že marxismus stojí na půdě faktů, a ne možností (srov. s. 378).

Do čtyřicátého devátého svazku je zařazena řada dopisů, v nichž Lenin podává charakteristiku historických typů válek.

V epoše imperialismu je třeba rozlišovat tyto hlavní typy válek: nespravedlivé, imperialistické války, proti nimž je nutné rázně bojovat, a spravedlivé, občanské, revoluční války pracujících proti vykořisťovatelům, obranné války vítězného proletariátu a národně osvobozenecké války. Takovéto války marxisté rozhodně podporují.

Otázku obrany vlasti posuzoval Lenin v těsné souvislosti se stanoviskem k dané válce. Uváděl, že Marxův a Engelsův postoj k válce nelze chápat dogmaticky. Objasnil, že v imperialistické válce musí socialisté vystupovat proti obraně vlasti, »neboť 1. imperialismus je předvečer socialismu; 2. imperialistická válka je válka zlodějů o kořist; 3. v *obou* koalicích je *vyspělý* proletariát; 4. v obou *uzrála* socialistická revoluce. *Jedině* proto jsme proti „obraně vlasti", **jedině** proto!!« (s. 401).

Ve svých dopisech Lenin nejednou objasňuje postoj revolučních marxistů k heslům o míru a odzbrojení. Zdůrazňuje nutnost konkrétně historického přístupu k těmto heslům. V tehdejších podmínkách, v podmínkách světové imperialistické války a narůstající revoluční krize, kdy dělníci a rolníci měli obrátit zbraně proti vykořisťovatelům, hesla míru a odzbrojení, vytyčená buržoaními pacifisty a kautskisty, nahrávala imperialistům. Lenin tehdy proti těmto heslům vystoupil, zároveň však poukazoval

na to, že po vítězství socialistické revoluce nabídnou bolševici mír všem válčícím mocnostem. Když zvítězila Říjnová revoluce, vyhlásil Lenin boj za mír a zásadu mírového soužití států s různým společenským zřízením.

V Leninově korespondenci z období první světové války zaujímá významné místo otázka boje za demokracii v epoše imperialismu a socialistických revolucí. Otázka stanoviska k demokracii, k minimálnímu programu, jak uváděl Lenin, vyvstávala čím dál zřetelněji. »Ve vyjasňování této nejdůležitější a základní otázky si nikdy nedám svázat ruce. To nemohu. Otázku je třeba vyjasnit. Způsobí ještě *desítky* „pádů" . . .« (s. 362).

Lenin kritizuje ty socialisty, kteří odmítali nutnost boje za demokracii v podmínkách imperialismu. »My, sociální demokraté, jsme vždy pro demokracii, nikoli však „ve jménu kapitalismu", nýbrž ve jménu uvolnění cesty *našemu* hnutí,« psal Lenin (s. 355). Na rozdíl od »ultrarevolučních« úvah skupiny Bucharin—Pjatakov aj. o »nerealizovatelnosti« demokracie za imperialismu vytyčuje Lenin úkol naučit se spojovat »boj za demokracii s bojem za socialistickou revoluci tak, že se první *podřídí* druhému« (s. 377).

Socialistická revoluce, jak uvádí Lenin, není možná bez boje za demokracii. S opovržením a hněvem psal o »hlupáctví« v otázce stanoviska k demokracii, objasňoval škodu, kterou působí dělnickému hnutí sektářská teorie o zbytečnosti boje za demokratické požadavky v epoše imperialismu.

V současné době, kdy komunistické strany kapitalistických zemí vytyčily jako prvořadý úkol pracujících mas boj proti monopolům za všeobecně demokratické cíle, kdy se boj za všeobecně demokratické úkoly stal důležitou součástí revolučního boje za socialismus, mají Leninovy výroky o těchto otázkách zvlášť aktuální význam.

V nerozborném sepětí s všeobecnou otázkou boje za demokracii rozebírá Lenin stanovisko revolučních mar-

xistů k požadavku práva národů na sebeurčení. Podrobuje všestranné a zevrubné kritice mylné názory levicových sociálních demokratů a také názory Bucharina a Pjatakova, kteří vystoupili proti tomuto požadavku. Lenin poukazoval na to, že je třeba všemožně podporovat národně osvobozenecké hnutí koloniálních a závislých národů proti imperialismu, a přitom zdůrazňoval nutnost co nejtěsnějšího spojenectví utlačovaných národů s mezinárodním proletariátem v boji proti společnému nepříteli — imperialismu.

Leninovy dopisy obsahují důležité teze o revoluční situaci, o podmínkách vítězství socialistické revoluce. Lenin uváděl, že za revoluční krize se nelze omezit na všeobecnou výzvu k »masovému hnutí«. »Heslo „masové hnutí" není špatné,« psal, »ale *není* zcela přesné, neboť zapomíná na *revoluci,* na *dobytí moci,* na *diktaturu proletariátu.* To NB!! Přesněji: podpora a rozvíjení (ihned) nejrůznějších *revolučních* masových akcí s *cílem* přiblížit *revoluci atd.*« (s. 412).

V dopisu N. I. Bucharinovi (dokument č. 293) odhalil Lenin nesprávnost Bucharinova článku K teorii imperialistického státu, který autor nabídl časopisu Sbornik Social-demokrata. Lenin konstatoval, že v článku je nesprávně definován rozdíl marxistů a anarchistů v otázce pojetí státu, a poukázal na nesprávnost Bucharinova postoje k zásadně nepřátelskému vztahu sociální demokracie ke každé státní moci. Lenin podrobil kritice Bucharinovy poloanarchistické názory v noticce Jugend-Internationale z téhož období. Poukázal na to, že marxismus pokládá za nezbytné, aby dělnická třída vytvořila v průběhu socialistické revoluce svůj proletářský stát a využila ho k vybudování socialistické společnosti.

Důležitý význam mají Leninovy dopisy I. F. Armandové ze 17. a 24. ledna 1915, v nichž vytyčuje řadu zásad komunistické morálky. Tyto dopisy svědčí o tom, jak velkou pozornost věnoval Lenin výchově pracujících v du-

chu komunistické morálky, jak vysoké požadavky kladl na komunisty, jak je učil jasným a přesným formulacím, aby snad neumožňovali nepřátelům využívat některé komunistické zásady ke svým cílům.

Zvláštní místo zaujímají v tomto svazku dokumenty z roku 1917, napsané v emigraci bezprostředně po únorové buržoazně demokratické revoluci v Rusku. Lenin v nich poprvé formuluje hlavní zásady stanoviska strany k buržoazní prozatímní vládě, které pak dále rozvíjí v Dopisech zdaleka a v jiných pracích.

Lenin charakterizuje únorovou revoluci jako »první etapu první (z těch, které zrodila válka) revoluce«, která »nebude ani poslední, ani pouze ruská« (s. 432). Úkolem strany je příprava širší základny pro vyšší etapu, tj. přerůstání buržoazně demokratické revoluce v revoluci socialistickou. Teď je aktuální, psal Lenin, rozšířit práci, organizovat masy, burcovat nové vrstvy k odhalení prozatímní vlády a »pro přípravu k uchopení moci *sověty dělnických zástupců*. Jedině taková vláda *může* dát chléb, *mír* a svobodu« (s. 434). Lenin vyzýval k dalšímu upevnění revoluční strany dělnické třídy, strany nového typu, a varoval před jakýmikoli pokusy »sjednocení« s menševiky.

»Myslím, že dnes je hlavní« — psal Lenin, »nedat se zaplést do hloupých „sjednocovacích" pokusů se sociálpatrioty (nebo, což je ještě nebezpečnější, s kolísajícími, jako je organizační výbor, Trockij a spol.) a pokračovat v práci *své* strany v důsledně *internacionalistickém* duchu« (s. 434).

Ihned po únorové revoluci se Lenin začíná domáhat co nejrychlejšího návratu do vlasti. Do tohoto svazku jsou zařazeny Leninovy dopisy a telegramy, jež souvisí s jeho návratem ze Švýcarska do Ruska.

V dopisu zahraničnímu byru ústředního výboru z 30. srpna 1917, odeslaném ze stanice Razliv, charakterizuje Lenin situaci v Rusku, popisuje odpornou pomlouvačnou kampaň, kterou rozpoutala buržoazie proti před-

stavitelům bolševické strany, a zdůrazňuje, že je nezbytné odhalit nactiutrhače. Značnou pozornost věnuje ve svém dopisu situaci v mezinárodním socialistickém hnutí.

Leninovy dopisy spojené s přípravou ozbrojeného povstání byly zařazeny do 34. svazku Sebraných spisů. Tento, 49. svazek uzavírá písemný vzkaz, který Lenin zanechal v ilegálním bytě M. V. Fofanovové před svým odchodem 24. října 1917 večer do štábu revoluce — Smolného: »Odešel jsem tam, kam jste nechtěla, abych chodil. Na shledanou. *Iljič*« (s. 487). Lenin převzal bezprostřední vedení ozbrojeného povstání, jež skončilo vítězstvím Velké říjnové socialistické revoluce a nastolením sovětské moci.

INSTITUT MARXISMU-LENINISMU
PŘI ÚV KSSS

1

M. V. KOBECKÉMU

[2. 8. 1914]

Milý soudruhu! Naše cesta se nezdařila.[1] Nevím, jestli jste dostal dopisy. Jestliže ano, odpovězte, abych si ověřil, že chodí pošta. Vy se teď patrně stanete příslušníkem neválčící země, což je výjimka a přitom neobyčejně vzácná, a proto, bude-li od Vás k nám docházet pošta, musíte nás určitě informovat a sdělovat nám zprávy z novin, neboť ty jsou nám nedostupné. Pochopitelně jenom nejdůležitější zprávy (obzvlášť o Rusku).

Sdělte, budete-li mít (nebo už máte) dobré kontakty se Stockholmem, můžete-li zprostředkovat zasílání dopisů, udat adresu pro příjem peněz z Ruska atd.

S pozdravem
Váš *V. I.**

* Na horním okraji dopisu Lenin napsal zřejmě pro majitele bytu: »Geehrter Herr! Bitte diesen Brief an Herrn Kobezky gefälligst zu übergeben!« (»Vážený pane! Tento dopis odevzdejte prosím panu Kobeckému!«) *Red.*

2

TELEGRAM POLICEJNÍMU ŘEDITELI MĚSTA KRAKOVA[2]

[7. 8. 1914]

Místní policie mě podezřívá ze špionáže. Žil jsem dva roky v Krakově, Zwierzyniec, Lubomirského 51. Osobně jsem se hlásil policejnímu komisaři v Zwierzynieci. Jsem emigrant, sociální demokrat. Telegrafujte prosím do Poronina a starostovi Nového Targu, aby se zabránilo nedorozumění.

Uljanov

3

V. ADLEROVI

5. 9. 1914

Vážený soudruhu! Šťastně jsem dorazil s celou rodinou do Curychu.[3] Legitimationen žádali jenom v Innsbrucku a Feldkirche: Vaše pomoc mi byla tedy velmi užitečná. Pro vstup do Švýcarska žádají pas, ale mne pustili bez pasu, když jsem uvedl jméno Greulicha. Moc pěkně Vás zdravím a moc pěkně děkuji.

Se stranickým pozdravem
Lenin (V. Uljanov)

4

V. A. KARPINSKÉMU

6. 9. [1914]

Milý soudruhu! Včera jsem po krátkém rakouském zajetí šťastně přijel s celou rodinou sem. Zinovjev přijede taky. Chtěli jsme se usadit v Ženevě, kam nás táhnou dávné sympatie. Ale tady jsme se začali přiklánět k Bernu. Do Ženevy se prý hrne nová francouzská emigrace z Paříže, Bruselu apod. Nestouply příliš ceny, obzvlášť nájemného? Budeme se muset ubytovat prozatímně: daly by se sehnat zařízené pokoje (dva malé) s použitím kuchyně za měsíční nájem?

A ještě něco: jestli Vás to nebude obtěžovat, zajděte do Société de lecture (Grand' Rue 11)* a vyžádejte si tam výpůjční řád; potřebuji zjistit, zdali se tam nic nezměnilo. Mne táhne do Ženevy obzvlášť tahle Société[4], i když i tady??? . . . je drahá . . . A co tiskárna? Je tam ruská? Dal by se teď vydat leták apod.? Rusky? S obzvláštní opatrností nebo jako dřív (samozřejmě proti válce a proti nacionalistům nového typu, od Haaseho po Vanderveldeho a Guesda — všichni se zachovali podle!). Budu Vám velmi zavázán, když mi co nejdřív odpovíte na všechny tyto otázky. Jsou ještě v Ženevě soudruzi bolševici? Mezi nimi i ti, co jedou do Ruska? Všichni Vás, soudružku Olgu a všechny přátele mockrát pozdravujeme.

Váš *N. Lenin*

* — Společnosti čtenářů (Velká ulice č. 11). *Red.*

5
V. A. TICHOMIRNOVOVI

9. 9. [1914]

Milý příteli! Šťastně jsme dorazili a zůstáváme v Bernu. Ťošča je zdráv. Nejspíš pojede do Ruska přes Janov — Soluň (nebo Archangelsk).[5] Vaše matka Vám musí poslat peníze prostřednictvím ministerstva zahraničí s tím, aby tyto peníze byly vyplaceny tady paní Dvoše Šklovské (Falkenweg, Bern). Potom ať Vaše matka telegrafuje na tuto adresu, že pro Vás poslala tu a tu částku. Napíšeme jí. Doufám, že u Vás a u všech přátel je všecko v pořádku. Napište prosím, jak jste na tom se zdravím a co Vaše literární práce.

Vám a všem přátelům
srdečný pozdrav od celé rodiny!!
Váš *Vl. Uljanov*

6
REDAKČNÍMU TAJEMNÍKOVI VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH

Berne, le 15 sept. 1914

Vážený pane tajemníku redakce! Oznamuji Vám změnu své adresy. Právě jsem se dostal z krátkého rakouského zajetí a budu teď žít v Bernu. Sdělte mi prosím, zdali Vám došel tento dopis a kdy mám dodat článek (doufám, že válka je dost závažný důvod k prodloužení termínu)[6]. Jestli to spěchá, pošlete telegram, kde by jedno slovo (kolikátého dne v měsíci podle star. kal.) znamenalo termín dodání. Nejsem si ještě úplně jistý, že teď rukopisy docházejí v pořádku.

Jsem Vám k službám. *V. Iljin*

7

V. A. KARPINSKÉMU

[Po 27. 9. 1914]

Milý K.! Dostal jsem Váš lístek a odpovídám obratem. Mějte strpení: podáme Vám zprávu, co se dá a musí udělat v tom, co si přejete (a my také).[7] Nezapomínejte ostatně, že tady má legálnost svérázný charakter: mluvil jste o tom s přáteli z Lausanne? Určitě si s nimi promluvte.

My zůstáváme v Bernu. Adresa: Donnerbühlweg 11*a*. Uljanow.

Co se týče referátu, ještě nevím. Bude se to muset promyslet a důkladněji se poradit. S kolika lidmi by se u vás dalo počítat?[8]

Tisknu Vám ruku. Všichni Vás pozdravují.
Váš *Lenin*

P. S. La critique a moje anticritique by snad byly lepším předmětem diskuse? Pár slov přece jen: nelze formalisticky hájit hanebný šovinismus Němců. Byly špatné rezoluce, ale byly i slušné, také prohlášení byla dvojího druhu. Ale všechno má přece svou mez! *A ta byla překročena.* To se nesmí trpět, nesmí se chytračit, proti ostudnému šovinismu je třeba bojovat ze všech sil!!

8

I. F. ARMANDOVÉ

[Před 28. 9. 1914]

Milá přítelkyně! Všichni *mockrát* pozdravujeme Abrama. Ať zajede k přátelům do Lausanne. Najde tam zajímavé

dokumenty* a já Vás prosím, abyste tyto dokumenty přeložila do francouzštiny a poslala je do listu Sentinelle (a příležitostně mi to všecko zaslala).[9] (Která strana je vydává? Kde vycházejí? Je to slušný list? Pošlete mi prosím po jednom exempláři nejcharakterističtějších čísel těchto novin.)

Velmi mě znepokojuje a zneklidňuje postoj evropských socialistů v této válce. Jsem přesvědčen, že všichni — především a převážně němečtí socialisté — se stali »šovinisty«. Německé a francouzské (L'Humanité!![10]) socialistické noviny se vůbec nedají číst!! Je to krajní »šovinismus«! Obávám se, že současná krize připravila mnohé, příliš mnohé socialisty o rozum (dá-li se to tak říct) a že tuto neobyčejnou »hanbu« evropského socialismu zavinil konec konců oportunismus. Doslechl jsem se, že Martynov (likvidátor) svolal v Curychu poradu (předpokládám, že soukromou) a zpočátku napadl německé socialisty, ale pak (druhý den diskusí) změnil názor (pod zhoubným vlivem Axelroda) a odvolal všechno, o čem předtím mluvil!!! Pěkná hanba!! Musíme tak či onak vyslovit svůj názor, je to však neobyčejně těžké, velmi těžké v takové době. Prosím Vás, ať Abram zajede do Lausanne a přiveze Vám poslední zprávy.

Grigorij s rodinou přijel. Zůstaneme v Bernu. Malé nudné městečko, ale . . . přece jen lepší než Halič, a lepší není!! No nic. Zvykneme si. Bloumám po knihovnách: stýskalo se mi po nich**. Přeji všechno nejlepší a upřímně Vám tisknu ruku. Pište víc o sobě, prosím.

Vám oddaný *V. Lenin*

Doufám, že se brzy uvidíme? Co říkáte?

P. S. Jaké je v Les Avants počasí? Chodíte na procházky?

* Začátek dopisu je napsán rusky. *Red.*

** První řádky odstavce jsou napsány rusky. *Red.*

Jestlipak Vám teď lépe chutná jíst? Máte knihy? Noviny?

V Lausanne se musí zorganizovat shromažďování *všech* ve francouzštině tištěných švýcarských novin s komentáři k válce, psanými v socialistickém duchu, s ohlasy o německých a francouzských socialistech atd. Ať se o to Abram postará. Musíme shromažďovat dokumenty ze všech sil!!*

9

J. S. HANECKÉMU

28. 9. 1914

Milý příteli! Až dneska jsem dostal Váš dopis a všechno, co jste poslal. Mockrát děkuji! Půjčit bych Vám samozřejmě mohl, kdyby byla aspoň nějaká možnost sehnat tu něco peněz. Bohužel, žádná možnost není. Viktor (teď je v Janově, 30. 9. nebo 1. 10. pojede do vlasti) mi napevno slíbil poslat peníze: jen co je dostanu, okamžitě Vám taky pošlu. Tady není nic nového. Ruské noviny chodí s velkým zpožděním. Grigorij s rodinou je už dávno tady a pozdravuje Vás. Srdečný pozdrav Vaší rodině od nás všech. Doufám, že se brzy ozvete.

Váš *Vl. Uljanov*

P. S. Jestli náhodou potkáte pana starostu v Novém Targu, zeptejte se ho prosím, zdali sem poslal moje papíry.

* Poslední odstavec je napsán rusky. *Red.*

10

V. A. KARPINSKÉMU

[Před 11. 10. 1914]

Milý Karpinskij! Využívám příležitosti k otevřenému rozhovoru.

Máme *všechny* důvody očekávat, že švýcarská policie a vojenské úřady (na *první pokyn* ruského nebo francouzského velvyslance apod.) nás poženou před válečný soud nebo nás vypovědí za porušování neutrality apod. Proto nepište v dopisech nic přímo. Pokud bude zapotřebí něco sdělit, pište neviditelným inkoustem. (Použití neviditelného inkoustu označte podtržením data v dopise.)

Rozhodli jsme se vydat místo nepříliš čtivých tezí *přiložený* manifest[11]. Oznamte, jestli došel, a nazvete ho Vývoj kapitalismu.

Měl by se vydat. Ale radíme Vám, abyste to udělal jenom pod podmínkou, že budete nanejvýš opatrný (pokud je to *možné*)!!

Nikdo nesmí vědět, *kde* a kdo to vydal. Všechny koncepty je třeba spálit!! Výtisky uschovat *pouze* u vlivného švýcarského občana, poslance apod.

Jestliže to není možné, *nevydávejte* ho.

Pokud by se nedal vytisknout, rozmnožte ho na mimeografu (rovněž nanejvýš opatrně). Odpovězte: dostal jsem vývoj kapitalismu *(tolik a tolik)* výtisků = vydám tolik a tolik výtisků.

Není-li možné ani ho vytisknout, ani rozmnožit, ihned napište. Něco vymyslíme. Odpovězte co nejpodrobněji.

(Podaří-li se ho vydat, pošlete *při vhodné příležitosti* 3/4 výtisků sem; najdeme pro ně úkryt.)

Čekám na odpověď! Váš *Lenin*

NB

P. S. Peníze na vydání seženeme. Jenom předem napište, *kolik* bude potřeba, protože peněz je *velmi* málo. Nemohlo by se na to použít 170 franků z výboru zahraniční organizace?[12]

11

V. A. KARPINSKÉMU

[11. 10. 1914]

Milý příteli! Dnes jsem tu na Plechanovově přednášce mluvil proti jeho šovinismu.[13] Svou přednášku tady hodlám proslovit v úterý. Ve středu bych chtěl přednášet v Ženevě (Evropská válka a evropský socialismus).[14] Zvažte to a zařiďte — podle možnosti co nejkonspirativněji, tj. aby se nemuselo žádat o povolení (zároveň je ovšem žádoucí, aby bylo maximum obecenstva). Vy budete líp vědět, jak to udělat. Skloubit maximum obecenstva s minimem policejní informovanosti a policejních zásahů (nebo ohrožování policií). V Bernu jsem přednášel pro členy skupin a jimi doporučené hosty (120—130 lidí apod.), bez plakátů apod. Není to tak lepší?

Odpovězte ihned na adresu Mr. Ryvline. Villa Rougemont. Chailly sur Lausanne. Pro mne. V úterý přednáším tady v Lausanne a Vaše odpověď tu musí být v úterý během dne. Sejdeme se a podrobněji si pohovoříme o našich záležitostech. Pokud by v Ženevě vyžadovali povolení, pak desetkrát zvažte, zda by nebyla lepší uzavřená přednáška. To si ovšem rozhodněte sám. Jestli se to podaří (uspořádat přednášku ve středu večer), přijedu ve středu ráno.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

12
V. A. KARPINSKÉMU

[Před 15. 10. 1914]

Milý příteli! Dostal jsem Váš dopis se zprávou o rozhovoru se Siggem ohledně vydávání[15]. Výborně! Vemte si kolik potřebujete ze 160 franků (co nejméně ovšem, neboť sníme o vydání sborníčku) a vydejte *manifest* (nikoli teze, ale manifest)* s *maximální opatrností;* nevydávejte toho mnoho (2—3 stovky) a *uskladněte to rozhodně* u švýcarského delegáta.

Pokud nemáte text manifestu, ale jenom teze, sežeňte manifest v Lausanne.

Čekám na odpověď. Váš *Lenin*

Výtisky budeme posílat do Paříže a do Ruska; sto do ciziny, dvě stě do Ruska. Jak a na jaké adresy posílat, o tom se dohodneme písemně.

13
V. A. KARPINSKÉMU

[17. 10. 1914]

Milý K.! Zrovna když jsem byl v Ženevě, došly *potěšující* zprávy z Ruska. Také přišel text odpovědi ruských sociálních demokratů Vanderveldemu.[16] Proto jsme se rozhodli vydat místo zvláštního manifestu list Social-demokrat, ústřední orgán, další číslo[17]. Dnes dostane toto rozhodnutí tak říkajíc definitivní podobu.

Všemožně se tedy vynasnažte, a to co nejdřív, abyste

* Viz poznámku 11. *Čes. red.*

našel Francouze, tj. švýcarského státního příslušníka, jako odpovědného redaktora, a udělal rozpočet vydání. Počítáme s rozsahem dvou stran, formát přibližně jako pařížský list Golos[18]. *Nebude* se vydávat k určitému datu, zpočátku sotva častěji než dvakrát třikrát *do měsíce.* Náklad malý, neboť při našem zaměření nemůžeme počítat se šosákem (500 výtisků?) Cena — kolem 10 centimů. To všechno jsou prozatím *předpoklady,* ale Vy je potřebujete znát, až budete mluvit se sazečem.

Tak tedy cena.

Kolik času si vyžádá vydání (sazba etc.) takového čísla?

Potom písmo. Je jenom velké nebo i malé, petit? Kolik tisíc liter se vejde na 2 stránky formátu listu Golos: 1. velkého a 2. malého písma, petitu?

Vysázený manifest ať nerozmetávají: dáme ho do listu. Do pondělka Vám pošleme menší opravy k manifestu a *změněný* podpis (neboť po navázání styků s Ruskem už vystupujeme *oficiálněji).*

S tisícem pozdravů
Váš *Lenin*

P. S. Sledujte prosím, jestli Vám moje dopisy docházejí včas (bez zpoždění).

14
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

17. 10. 1914

Milý příteli! Když jsem včera večer přijel domů z přednáškové cesty, našel jsem Vaše dopisy. Moc a moc Vás zdravím a Vaším prostřednictvím i všechny ruské přátele! Odpověď Vanderveldemu jsme dali včera přeložit, text jsem zatím neviděl. Napíšu o něm, jakmile ho dostanu.

Podle mého názoru je teď ze všeho nejdůležitější důsledný a organizovaný boj s šovinismem, který zachvátil celou buržoazii a většinu oportunistických (a s oportunismem se smiřujících — tel Mr. Kautsky!*) socialistů. Ale aby byly splněny úkoly tohoto boje, je především zapotřebí bojovat proti šovinismu ve *své* zemi — konkrétně u nás s pány à la Maslov a Smirnov (viz *Russkije vědomosti* a *Russkoje slovo),* jejichž »práce« jsem četl[19], nebo s pány jako Sokolov, Meškovskij, Nikitin a jiní, které jste už viděl nebo slyšel. Z Plechanova, jak Vám už asi psali, se stal francouzský šovinista. Likvidátoři nejsou zřejmě jednotní**. Alexinskij je *prý* frankofil. Kosovskij (bundovec, pravičák, slyšel jsem jeho referát) — germanofil***. Jak to vypadá, bude střední cestou celého »bruselského bloku«[20] pánů likvidátorů s Alexinským a Plechanovem přizpůsobit se Kautskému[489], který je teď *ze všech nejnebezpečnější.* Tak nebezpečná a podlá je jeho sofistika, zastírající nejuhlazenějšími a nejučesanějšími frázemi hanebnosti oportunistů (v Neue Zeit[21]). Oportunisti jsou zjevným zlem. Německý »střed« s Kautským v čele je zlo zastřené, diplomaticky podbarvené, které zaslepuje oči, rozum i svědomí dělníků, a proto je nejnebezpečnější ze všech. Naším úkolem nyní je bezpodmínečný a otevřený boj s mezinárodním oportunismem a s jeho ochránci (Kautsky). A to budeme dělat v ústředním orgánu, který brzo vydáme (pravděpodobně 2 stránečky). Teď je třeba ze všech sil podporovat oprávněnou nenávist uvědomělých dělníků k odpornému chování Němců a z této nenávisti vyvodit politický závěr *proti* oportunismu a jakékoli shovívavosti k němu. To je mezinárodní úkol. Leží na nás, nikdo jiný nepřichází v úvahu. Nemůžeme před ním

* — takových, jako pan Kautsky! *Red.*

** Naši pařížští intelektuálové (majorizovaní v sekci dělníky) se přihlásili do armády jako dobrovolníci (Nik. Vas., Antonov aj.) a vydali společně s esery hloupé nestranické provolání[22]. Poslali Vám ho.

*** Martov je v Golosu nejslušnější ze všech. Ale vydrží? *Neověřím.*

couvnout. Heslo »pouhého« obnovení internacionály je nesprávné (neboť nebezpečí prohnilé smířlivecké rezoluce podle linie Kautsky-Vandervelde je moc a moc velké!). Heslo »míru« je nesprávné, heslem musí být přeměna národní války ve válku občanskou. (Tato přeměna může být dlouhá, může si vyžádat a taky si vyžádá řadu předběžných podmínek, ale veškerou práci je třeba vést *ve smyslu* právě *takové* přeměny, v jejím duchu a zaměření.) Nikoli sabotování války, nikoli jednotlivé, individuální akce v tomto duchu, nýbrž masová propaganda (nejenom mezi »civilisty«) vedoucí k přeměně války ve válku občanskou.

V Rusku se šovinismus schovává za fráze o »belle France«* a o nešťastné Belgii (a Ukrajina? atd.), nebo za »národní« nenávist k Němcům (a k »císařství«). Proto je naší bezpodmínečnou povinností bojovat proti těmto sofismatům. A aby boj probíhal po přesné a jasné linii, potřebujeme heslo, které by ho zobecňovalo. Toto heslo zní: pro nás *Rusy* nemůže být z hlediska zájmů pracujících mas a dělnické třídy *Ruska* žádná, absolutně žádná pochybnost o tom, že *nejmenším* zlem by byla okamžitá *porážka* carismu v této válce. Neboť carismus je stokrát horší než císařství. Nikoli sabotování války, nýbrž boj s šovinismem a zaměření veškeré propagandy a agitace na stmelení (sblížení, solidarizování, úmluvy selon les circonstances**) proletariátu všech zemí za účelem občanské války. Bylo by chybou vyzývat k *individuálním* akcím střílení důstojníků etc. a připouštět takové argumenty, jako že nechceme pomáhat císařství. První je úchylka k anarchismu, druhé — k oportunismu. My musíme připravovat masové (nebo alespoň kolektivní) akce v armádě nejenom jednoho národa, ale zaměřit tímto směrem *celou* propagandistickou a agitační práci. Zaměřit práci (houževnatou, systematickou a možná dlouhodobou) na přeměnu národní války ve válku občanskou — v tom je celé

* — »krásné Francii«. *Red.*

** — podle okolností. *Red.*

jádro věci. Kdy k této přeměně dojde, to už je jiná, dnes ještě nejasná otázka. Tuto chvíli potřebujeme nechat dozrát a soustavně »ji podněcovat k tomu, aby dozrála«.

Zatím končím. Budu psát často. Také Vy pište častěji.

Podrobněji informujte o letáku petrohradského výboru.

Podrobněji o tom, co říkají a jak reagují dělníci.

Jaký je vzájemný poměr *sil* »frakcí« v Petrohradě? To znamená — máme proti sobě víc likvidátorů? O kolik?

Je Dan na svobodě? A jeho stanovisko? A Čirkinovo, Bulkinovo a spol.?

Podrobněji.

Komu vlastně a od koho jste poslal sto rublů?

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

Heslo míru je podle mne v dané chvíli nesprávné. Je to šosácké, kněžourské heslo. Proletářské heslo musí znít: občanská válka.

Objektivně vzato, toto heslo pro období masové války vyplývá ze zásadní změny situace v Evropě. Totéž heslo vyplývá z basilejské rezoluce[23].

Občanskou válku nemůžeme ani »slíbit«, ani ji »nadekretovat«, ale jsme povinni vyvíjet činnost v *tomto směru,* bude-li třeba i velmi dlouho. Z článku v ústředním orgánu se dovíte podrobnosti.* Zatím jenom naznačuji základní body stanoviska, abychom se pěkně sehráli.

* Viz V. I. Lenin, Stav a úkoly socialistické internacionály (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 60—65). *Red.*

15

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

17. 10. 1914

Milý příteli! Přečetl jsem si odpověď Vanderveldemu[284] a připojuji k ní své názory.

Bylo by nanejvýš žádoucí, aby v případě svolání dumy (*je pravda,* že ji svolávají za měsíc?[24]) vystoupila naše frakce už bez bloku a vyhlásila *důsledné* stanovisko. Odpovězte okamžitě (1) bude-li duma svolána; (2) máte-li dobré spojení s frakcí v dumě[25] a kolik dní na to padne.

21. 10. 1914

Pokračuji v přerušeném dopise. Moje kritika odpovědi je ovšem soukromá věc, určená *výhradně přátelům* kvůli úplnému vzájemnému pochopení. V těchto dnech vyjde ústřední orgán a my Vám ho pošleme.

Pokud jde o internacionálu, nebuďte optimista a bojte se intrik likvidátorů a oportunistů. Martov teď sice směřuje doleva, ale to proto, že je sám, a co bude zítra? Zítra sklouzne k jejich společnému plánu: zacpat dělníkům hubu (rozum i svědomí) pružnou rezolucí v duchu Kautského, který všechny a všecičko ospravedlňuje. Kautsky je ze všech nejpokrytečtější, ze všech nejodpornější a ze všech nejnebezpečnější! Internacionalismus tkví právě v tom, račte si povšimnout, aby dělníci jedné země střílali do dělníků druhé země pod záminkou »obrany vlasti«!!!

Ať si intrikují — to přece není nic víc než malicherná intrika pomýšlet dnes, v takové světodějné chvíli, na diplomatizování s oportunismem a na vytvoření »německého« mezinárodního socialistického byra[26]! Teď je zapotřebí provádět zásadní linii. Petrohradští dělníci mají lepší cítění — na zrádce německé sociální demokracie hledí

nepřátelsky. Musíme všemi silami podpořit a upevnit toto cítění a uvědomění pro odhodlaný boj s mezinárodním oportunismem. Doposud byla německá sociální demokracie autoritou — teď je *příkladem toho, co se nemá dělat!*

Vás je zapotřebí ve Stockholmu. Zařiďte lepší písemný styk s Ruskem. Tomu, kdo Vám dal lístek psaný tužkou, pošlete moje dopisy (je to možné?), potřebujeme se spolu domluvit podrobněji.[27] Je to mimořádně důležité. Začínáme vydávat ústřední orgán.

Pište častěji!

Váš *Lenin*

16

V. A. KARPINSKÉMU

[18. 10. 1914]

Milý V. K.!

Posílám manifest kvůli **pěti** opravám. Proveďte je prosím v korektuře co nejpečlivěji.[28]

Dále posílám Odpověď Vanderveldemu — *do sazby.*

Co nejvíc článků by se mělo vysázet **petitem.** Musíme dostat do dvou stránek maximum materiálu. Je mrzuté, že jste na to nepamatoval, když jste dával manifest do sazby.

Teď jde o to, kolik tisíc liter se vejde na dvě stránky. *Dřívější* formát ústředního orgánu *je třeba zachovat* (titulkové klišé v Ženevě není: bylo by žádoucí udělat nový, hospodárnější titulek, aby zabral co nejméně místa: byl by například v rohu a »nezabíral« všechny tři sloupce).

Čekáme na přesný propočet rozsahu: kolik liter petitu se vejde.

Pošlete raději i korekturu manifestu (druhou korekturu) a vzorky všech druhů písma až po to nejmenší.

V záhlaví čísla (má to být *následující* číslo ústředního orgánu) musí být i cena: 10 centimů, myslím. V každém případě nám *nutně* pošlete *sloupcovou* korekturu čísla.

Kdyby se při formátu ústředního orgánu podařilo vysázet *všechno* petitem, měli bychom na dvou stránkách kolem 40 000 liter. Pak by se dalo umístit ještě pár menších článků, které chystáme. (Pokud byl manifest *už* vysázen a nevhodným písmem etc., vydáme ho zvlášť.)

Budete mít velké výdaje s poštou: všecko se musí posílat v obálkách, a ne jako tiskopis. Zapisujte poštovní výdaje a berte si je z »fondu« (160 fr.), jinak přijdete na mizinu!

Požádejte Sjomu, aby nám sehnal u bundovců *Sozialistische Monatshefte*[29] (všechna čísla od začátku války): bude-li třeba, zaplatíme a *zaručíme* (dokonce zálohou, když budou chtít) vrácení v termínu.

Tisknu Vám ruku.
Váš *Lenin*

P. S. Napište, kdy *může* být hotovo dvoustránkové číslo ústředního orgánu. V těchto dnech budu (ještě nevím kdy) přednášet v Montreux a mohl bych k Vám *v případě* potřeby zajet.[30]

17
V. A. KARPINSKÉMU

[20. 10. 1914]

Milý V. K.!

Posílám Vám zbývající články. Všecko dejte vysázet petitem.

Zvolte *starý* formát ústředního orgánu.
Žádoucí rozsah je 48 000 liter.
Pořadí: 1. prohlášení ÚV*
2. odpověď ruských sociálních demokratů
3. *proti proudu*[315]
4. článek o internacionále**
5. internacionála a obrana vlasti
6. *Petrohrad.* Dopis z Petrohradu.
7. R. V. Malinovskij.

Určitě pošlete *zlomené* číslo, než půjde do tisku.

V pondělí přednáším v Montreux: mohu přijet? Nebo to bude hotové dřív?

Svou noticku pošlete: pro *1.* č. se bude sotva hodit. Neodložíme ji do č. 2?[31]

Váš *Lenin*

18

V. A. KARPINSKÉMU

[23. 10. 1914]

Milý V. K.!

Sazeč to hrozně zdržel!! Slíbil manifest do pondělka, a dnes je pátek. Hrů—za!

Bude to snad takhle napořád??

Pokud jde o adresu, která má být uvedena v novinách: vyplatí se pronajmout si *case?* Vždyť tam 1. budete muset chodit stokrát zbytečně, 2. úřady budou stejně vědět, *kdo* si vzal schránku. Uvažte, jestli by nebylo lepší uvést jako adresu Bibliothèque russe — *pro redakci ústředního orgánu.*

* Jde o manifest ÚV SDDSR Válka a sociální demokracie v Rusku (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 39—48). *Red.*

** Jde o Leninův článek Stav a úkoly socialistické internacionály (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 60—65). *Red.*

Promyslíme to.

Nicolet prý *není schopen* opatrovat a odevzdávat peníze aj.

Pořadí článků jsem poslal: korektury posílejte po částech. Pak nebudete muset ztrácet *dva* dny (to je hrozně moc) na zaslání zlomeného čísla (když to pošlete *expres,* je jeden den ažaž).

Netrpělivě čekáme na korektury.

V pondělí přednáším v Montreux, v úterý v Curychu. Do Ženevy nepojedu.

Zdravím Vás a přeji všechno nejlepší.

Váš *Lenin*

Právě jsem dostal Váš dopis. Co se týče Jaurèse a Franka, to prozatím odložíme. Musíme počkat. Jenom vynadat je trapné. A chválit není za co. Rozhodli jsme se nějaký čas mlčet.

A co korektury??? To bude vždycky tak dlouho trvat? Poslední číslo ústředního orgánu, které vyšlo v prosinci 1913, bylo č. *32.* Teď by tedy mělo vyjít *33.* číslo.

19

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

27. 10. 1914

Milý příteli! Právě jsem dostal Váš druhý dopis a usedám, abych si s Vámi pohovořil.

Za dopis o událostech v Petrohradě velice děkuji.[32] Bude z toho znamenitá zpráva v ústředním orgánu. V těchto dnech vyjde nové číslo ústředního orgánu, pošleme Vám ho. Čekejte. Čekejte i další číslo. Budete se muset ve Stockholmu zdržet, dokud se *úplně* nevyřeší doprava *přes* Stockholm: dopisů (1), lidí (2) i tiskovin (3).

K tomu účelu je zapotřebí systematicky připravit a *vyzkoušet* dobrého prostředníka ve Stockholmu. Hodila by se pro to soudružka Skovnová? Její předností je, že je bolševička. Nepřeběhne. Ale je dost iniciativní, obratná a přesná?

Jsem ze srdce rád, že soudružka Kollontajová zastává naše stanovisko, a stejně tak jsem rád, jak pěkně (vcelku) řídí Martynov Golos v Paříži. Ale hrozně se bojím, že Martynov (a spol.) přejde . . . na stanovisko Kautského — Troelstry. Kautským teď opovrhuji a nenávidím ho nejvíc ze všech: pro to jeho tolik odporné, ničemné a domýšlivé pokrytectví. Nic se prý nestalo, zásady nebyly porušeny, všichni měli právo bránit vlast. Internacionalismus — račte si povšimnout — tkví právě v tom, aby dělníci všech zemí po sobě střídali »ve jménu obrany vlasti«.

Rosa Luxemburgová měla pravdu, když kdysi dávno napsala, že v Kautském je kus »úslužného teoretika«, jednoduše řečeno lokaje přisluhujícího většině strany, oportunismu. Na světě dnes neexistuje *nic* škodlivějšího a nebezpečnějšího pro *ideovou* samostatnost proletariátu než tato hanebná domýšlivost a odporné pokrytectví Kautského, který by chtěl všechno zatušovat a ututlat, uchlácholit probuzené svědomí dělníků sofismaty a pseudovědeckou mnohomluvností. Jestliže se to Kautskému podaří, stane se hlavním představitelem buržoazní prohnilosti v dělnickém hnutí. A Troelstra bude stát za ním — ó ten Troelstra je mazanější oportunista než »hodňoučký« staroušek Kautsky! Jak ten Troelstra lavíroval, aby vyhnal z holandské strany poctivé lidi a marxisty (Gortera, Pannekoeka, Wijnkoopa)!! Nikdy nezapomenu, jak Rolandová-Holstová, když byla jednou u mne v Paříži, prohlásila o Troelstrovi: »ein hundsgemeiner Kerl« (francouzsky gredin*) . . . Lituji, že jste mu házel perly[33] . . . Troel-

* — podlý chlap, darebák. *Red.*

stra + oportunistická sebranka ve Vorstandu* německých sociálních demokratů teď hnusně intrikují, aby všechno ututlali. Dejte si dobrý pozor, ať se nestanete bezděčnou obětí těchto intrik!! Ať nechtěně nepomůžete těmto nejhorším nepřátelům dělnického hnutí, kteří v krizovém období hájí šovinismus »teoreticky« a hrají na strunu mizerné, odporné diplomacie. Jediný, kdo řekl dělníkům pravdu — i když ne naplno a někdy dost neobratně — byl Pannekoek, jehož článek jsme Vám poslali (pošlete překlad našim do Ruska[34]). Jeho slova, že »nebude mít žádný význam«, když se teď »vůdcové« internacionály, zničené oportunisty a Kautským, opět vzchopí a začnou »slepovat« trhliny — ta slova jsou *jedinečnou* socialistickou řečí. To je *pravda.* Sice trpká, ale pravda. A dělníci teď potřebují víc než kdy jindy pravdu, celou pravdu, a nikoli odporné diplomatické pletichy, hru na »slepování«, zastírání zla pružnými rezolucemi.

Pro mne je jasné, že Kautsky, Troelstra plus Vandervelde (možná plus x + y + z nebo minus x, y, z, to není důležité) teď intrikují s tímto záměrem. Přenesení mezinárodního byra do Holandska je táž intrika týchž darebáků.

Já se budu distantovat jak od nich, tak od jejich intrik, a poradím to našemu zástupci v mezinárodním socialistickém byru (Litvinoff, 76. High Street. Hampstead. London. N. W.) — a radím to i Vám.

»Nechoďte do rady odpadlíků«[35], nevěřte Troelstrovi apod. apod., atd. atd., ale předložte jim stručné ultimátum: tady máte manifest (předělávají se teze, pošleme je vytištěné v nejbližších dnech) našeho ÚV o válce. Chcete ho vytisknout ve vašem jazyce?? Ne? Tak adieu — naše cesty se rozcházejí!

Jestliže Kollontajová je na naší straně, ať pomůže tomuto manifestu »do světa« v jiných jazycích. Seznamte se

* — v představenstvu. *Red.*

s *Höglundem,* je to mladý švédský sociální demokrat, vůdce »opozice«, přečtěte mu náš manifest (odvolejte se na mne, seznámili jsme se v Kodani[36]). Zkuste, nejde-li tu o *ideovou* spřízněnost (on je jen naivní, sentimentální antimilitarista, a právě těmto lidem je třeba říct — buď heslo občanské války, nebo zůstaňte s oportunisty a šovinisty).

Celá podstata úkolu v Rusku spočívá v tom, aby se po ideové stránce organizovaně čelilo oportunistům z internacionály a Kautskému. To je základ. Nepřeběhne Martov?? . . . Bojím se toho! . . .

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

20

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[31. 10. 1914]

Für Alexander

Milý příteli! Asi za dva až tři dny dostanete náš ústřední orgán a doufám, že pak už bude v našich názorech naprostá »souhra«. Upřímně řečeno, trochu se obávám, aby se některé Vaše kroky nevykládaly tak, že obcházíte našeho právoplatného zástupce v mezinárodním socialistickém byru — Mr. Litvinoff. 76. High Street. Hampstead. London, N. W. Takový výklad by byl ovšem zlomyslným překrucováním, ale přece jen buďte opatrnější.

Troelstra Vás oklamal nebo zmátl. Je to ultraoportunista a náhončí intrik nejničemnějšího centra nejničemnějších oportunistů — německých sociálních demokratů (v čele s Kautským, který oportunismus ničemně hájí) i s jejich nejničemnějším Vorstandem.* Na žádné konference

* — představenstvem. *Čes. red.*

ani na žádné akce pořádané z iniciativy takových darebáků nepůjdeme, ale budeme se distancovat: ať se zostudí sami! A když se zostudí jednou, zostudí se i podruhé. Francouzi už odmítli jejich intriky a bez Francouzů z toho bude jen špinavá komedie špinavých ničemů.

Larin Vás podle všeho podvádí až bůh brání. Jestliže vyslovuje »důvěru« německému Vorstandu, pak chápu, že si to Troelstra »zaznamenal«. Bodejť ne!! Důvěru těm nejodpornějším oportunistům!! Napravte proboha, co se napravit dá, a nevyslovujte sebemenší důvěru ani přímo, ani nepřímo nikomu z oportunistů, ani Němcům, ani Francouzům. Pannekoek má pravdu: II. internacionála je už nadobro mrtvá[547]. Zahubili ji oportunisté (a nikoli »parlamentarismus«, jak se vyjádřil nešikovný Pannekoek). »Zalepování« různic je jenom ubohá intrika, a **my** se jí **ani v nejmenším,** ať přímo nebo nepřímo, nesmíme zúčastnit.

Vynasnažíme se poslat Vám brzy pár letáků. Neodjíždějte, mějte ještě strpení. Zařiďte všechno, o čem jsem Vám psal, vyčkejte, až bude ústřední orgán v Rusku, vyčkejte, až se i s ruskými kolegy (s Kameněvem i s dalšími) *úplně* dohodneme, jen co dostanou ústřední orgán. Dokud to nebude všechno provedeno, není ani pomyšlení, že byste odjel. Naše přestěhování je zatím předčasné[37]. Zjistěte mezi jiným, jestli by se sociálně demokratické věci (jako je náš ústřední orgán) daly tisknout ve Švédsku.

Chudák Gorkij! Jaká škoda, že se zostudil, když podepsal ten mizerný cár papíru ruských liberálních prosťáčků.[38] Sklouzl k nim také Meškovskij, Plechanov atd. (Maslov a Smirnov také).

Určitě si sežeňte a přečtěte (nebo poproste, aby Vám to někdo přeložil) Kautského Weg zur Macht*[498], co tam napsal o revoluci našich dnů!!

A jak se teď podle zachoval, když se toho všeho zřekl!

* Cesta k moci. *Red.*

Naším dnešním úkolem je nemilosrdný boj proti šovinismu, zastíranému (žvaněním o obraně »vlasti« apod.), obzvlášť proti »socialistickému šovinismu« Plechanova, Guesda, Kautského (nejodpornější ze všech, farizej!) a spol. Když obhajujeme revoluci (buržoazní v Rusku a socialistickou na Západě), hlásáme ji i za války. Naším heslem je občanská válka. Pokud někdo tvrdí, že to heslo je nevhodné atd. apod., jsou to pouhá sofismata. My revoluci »udělat« nemůžeme, ale propagujeme ji a vyvíjíme v tomto směru činnost. V každé zemi je prvořadým úkolem bojovat proti šovinismu *vlastní* země, podněcovat nenávist k *vlastní* vládě, vyzývat (zas a znova, vytrvale, mnohokrát, neustále) dělníky bojujících zemí k solidaritě, k jejich *společné* občanské válce proti buržoazii.

Nikdo se neodváží *zaručit,* kdy a do jaké míry se tato propagace »osvědčí« v praxi: *o to nejde* (jenom ničemní sofisté se zříkají revoluční agitace proto, že se neví, kdy k revoluci dojde). Jde o takové *zaměření* činnosti. *Jedině* tato činnost je socialistická, a ne šovinistická. A *jedině* ona přinese socialistické plody, plody revoluční.

Heslo míru je teď nesmyslné a chybné *(obzvláště* po *zradě* téměř všech vůdců včetně Guesda, Plechanova, Vanderveldeho, Kautského). Prakticky by znamenalo maloměšťácké fňukání. A my musíme *i za válečné situace* zůstat revolucionáři. Propagovat *třídní boj* i mezi vojáky.

Tisknu Vám ruku. Pište častěji.
Váš *Lenin*

21
REDAKCI LISTU VORWÄRTS A WIENER »ARBEITER-ZEITUNG«

[Mezi 11. a 21. 11. 1914]

Vážení soudruzi!

V těchto dnech otiskl Vorwärts krátkou zprávu o mé curyšské přednášce o válce a socialismu[39] a vytvořil o ní zcela nesprávnou představu. Zpráva budí dojem, jako bych se omezil na polemiku proti carismu. Ve skutečnosti však, jelikož jsem přesvědčen, že povinností socialistů každé země je vést nesmiřitelný boj proti šovinismu a patriotismu vlastní (a nejenom nepřátelské) země, ostře jsem napadal carismus a v souvislosti s tím jsem hovořil o svobodě Ukrajiny. Ale mé názory dostávají zkreslený smysl, když se ani slovem nepřipomene, co jsem říkal o krachu II. internacionály, o oportunismu, ani jak jsem vystoupil proti stanovisku německé a rakouské sociální demokracie. Devět desetin mé dvouhodinové přednášky bylo věnováno této kritice.

Byl bych vám velmi zavázán, kdybyste mohli tyto mé dodatky otisknout ve Vorwärtsu (nebo . . .).

Se sociálně demokratickým pozdravem . . .

22
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

14. 11. 1914

Milý příteli! Měl jsem velkou radost z Vaší zprávy, že ústřední orgán došel a půjde, kam je třeba.

Co se týče Vašeho projevu na sjezdu švédských sociálních demokratů, mohu Vám poradit jedno: buď nemluvit

vůbec, nebo říct, že zdravíte bratrskou stranu švédských dělníků a přejete jí mnoho zdaru *v duchu revoluční internacionální sociální demokracie.*[40] Pokud se nedá říct *tohle,* pak nestojí za to mluvit vůbec. A jestli je to možné, bylo by ovšem lepší dodat, že ruští dělníci 1. projevili svůj názor prostřednictvím sociálně demokratické frakce, která *neodhlasovala* rozpočet; 2. že vydávají *ilegální* proklamace v Petrohradu, Rize, Moskvě, na Kavkaze; 3. že orgán jejich strany, ÚV a ústřední orgán vystoupily proti mezinárodnímu oportunismu.

Jestli je to »vhodné«? Hm . . . Brantingovi se to jistě líbit nebude, ale není naše věc »líbit se« oportunistům. Jestli Vám dají 10—12 minut a *svobodu* slova, měl byste promluvit *proti* **německému** (i jinému) oportunismu, aniž byste se ovšem jediným slovem dotkl jak švédských sociálních demokratů, tak jejich »mladých« apod. O obnovení internacionály bych *neradil* mluvit ani přímo, ani nepřímo. Na toto téma Vám posílám článek (velmi dobrý!) (přeložte ho a pošlete do Ruska). O otázce obnovení internacionály pomlčíme a budeme se držet stranou. Musíme vyčkat. U Němců se ozývají příslušníci *levice*[41]: *dojde-li* u nich k rozkolu, *pak* bude možná internacionála zachráněna před krachem . . .

Jste na omylu, že o heslu »mír« buržoazie nechce ani slyšet. Dneska jsem četl anglický týdeník Economist[544]. *Chytří* buržoové vyspělé země jsou *pro* mír (ovšem, v zájmu *posílení* kapitalismu[42]). Ale my se nesmíme nechat směšovat s maloměšťáky, sentimentálními liberály etc. Nadešla epocha *bodáku.* To je fakt, *a takovou zbraní* se tedy musí bojovat.

Heslo míru zítra či pozítří podchytí *německá* buržoazie a obzvlášť *oportunisté.* My se musíme postavit za heslo *revolučního proletariátu,* schopného *bojovat* za *své* cíle, a to je právě občanská válka. To je taky *velmi* konkrétní heslo, a *jenom na něm* se neomylně odhalují hlavní směry: pro proletariát, nebo pro buržoazii.

Pokud jde o dluh Švédům, ani já, ani Naděžda Konstantinovna se vůbec na nic nepamatujeme. Ale *je dost možné,* že jsem o tom nevěděl nebo jsem to mohl zapomenout.[43] Proto by bylo moc dobré napsat nějaký vlídný a děkovný dopis, v němž by se naznačilo, aby ten dluh byl »prominut«. Myslím, že byste to mohl udělat Vy sám — například jménem petrohradského výboru *několika* sociálně demokratických poslanců, kteří Vás zmocnili v Pitěru. To by byla podle mě nejlepší forma. A co se týče půjčky Vám, myslím, abyste jednal stejně. Neradil bych vyrukovat s dopisem ode mě (vzniknou *»frakční«* různice!!!). Pokud byste na tom trval, pošlu dopis, ale radím Vám: nedělejte to. *Beze* mě Vám *spíš* dají, opravdu! Odvolejte se na Petrovského, ten ať Vám (když bude třeba) pošle dopis, bude to tak lepší, namouvěru!

Pevně, pevně Vám tisknu ruku

a přeji všechno nejlepší!

Váš *N. Lenin*

P. S. Jestli Kollontajová přeloží do němčiny manifest ÚV (z 33. č. ústředního orgánu), neposlal byste nám kopii?

P. S. K otázce hesla »míru«. Bernsteinův[406] zajímavý článek v posledním čísle Neue Zeit dokazuje, že v Anglii, kde je buržoazie nejrozumnější, nejsvobodnější atd., je hnutí *za mír* chápáno z hlediska ultraoportunismu. To znamená, že mír lépe zaručuje »sociální mír«, tj. *podřízení* proletariátu buržoazii, uklidnění proletariátu, *prodloužení* existence kapitalismu. U Bernsteina to není rozvinuté. Ale je zřejmé, že *takových* zastánců míru je mezi liberální i radikální *buržoazií* všech zemí hodně. Přidejte k tomu, 1. že *všichni* šovinisti jsou taky pro mír (jenže za *jakých* podmínek) — a v cenzurovaném tisku nás *nenechají* mluvit o našich podmínkách!! 2. že německý a taky ruský *dvůr* (v tajnosti dnes a zpola otevřeně zítra) jsou pro zvláštní vzájemný mír; 3. že všichni senti-

mentální buržoové a maloburžoové jsou »pro mír« z protirevolučního, maloburžoazního, otrockého hlediska atd.

Ptáme se tedy *objektivně,* komu teď asi zahraje do noty heslo míru? Rozhodně ne propagandě idejí *revolučního* proletariátu! Nikoli ideji *využít* válku k *uspíšení* krachu kapitalismu!

Připočtěte k tomu vítězství oportunistů a šovinistů téměř ve všech zemích; jen těmto lidem *pomůže* heslo míru *dostat se z nesnází!*

23
V. A. KARPINSKÉMU

[14. 11. 1914]

Milý V. K.!

Promiňte laskavě, že jsem Vám dlouho neodpovídal: páral jsem se se spěšným článkem pro Granata. Mohu Vás potěšit příjemnou zprávou, že ústřední orgán byl dodán do jednoho místa nedaleko hranic a zřejmě bude brzy odeslán dál. Gratuluji! A ještě jednou upřímně děkuji za starosti s novinami! Uvažujeme o dalším čísle v brzké době. První jde dobře na odbyt. (Obávám se, že Váš článek o švýcarských volbách se nebude *svým charakterem* hodit: dal jsem ho kolegovi k posouzení.) V těchto dnech Vám pošlu 265. č. (z 13. 11. 1914) de La Sentinelle, jež vychází v La Chaux-de-Fonds. Je tam otištěno zkrácené znění manifestu z ústředního orgánu. Dát to tak i do ženevských novin!!

Hezké pozdravy od Naděždy Konstantinovny a všech zdejších přátel.

Váš *V. U.*

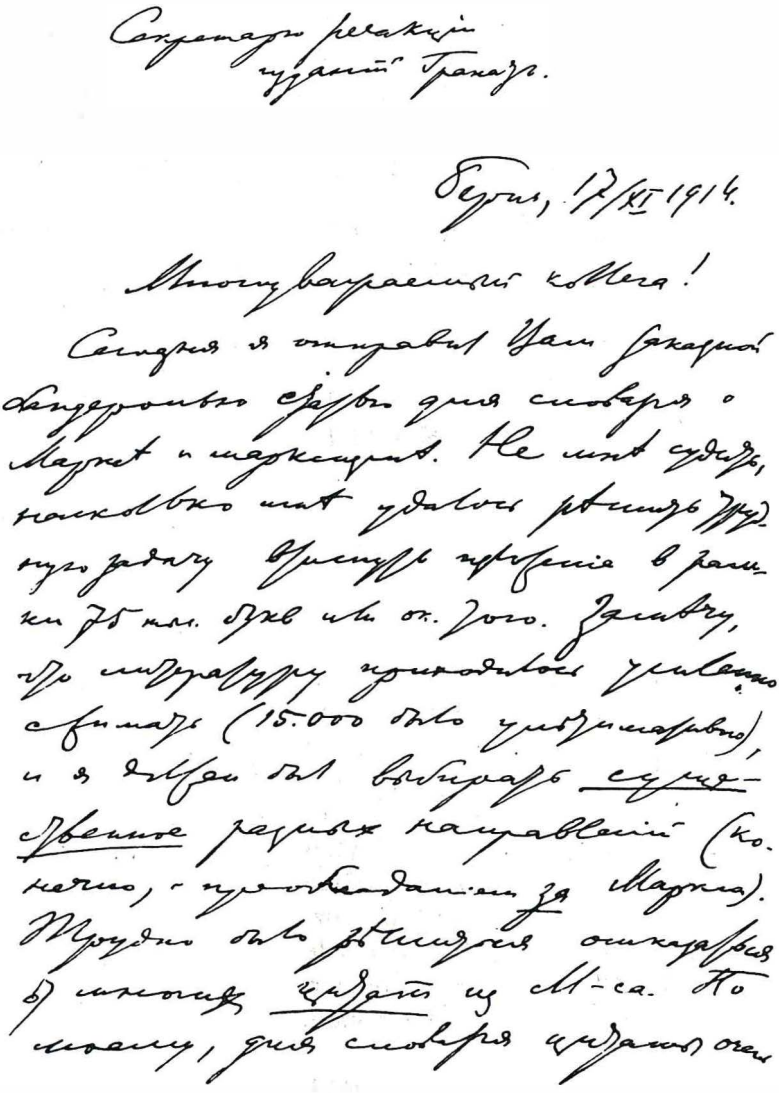

Секретарю редакціи
изданій Гранатъ.

Берлинъ, 17/XI 1914.

Многоуважаемый коллега!

Сегодня я отправил Вам заказной бандеролью статью для словаря о Маркѣ и марксизмѣ. Не мнѣ судить, насколько мнѣ удалось рѣшить трудную задачу вмѣстить изложеніе в рамки 75 тыс. букв или ок. того. Замѣчу, что литературу приходилось усиленно сжимать (15.000 было ультимативно), и я должен был выбирать существенное разных направленій (конечно, - преобладаніем за Маркса). Трудно было рѣшиться отказаться от многих цитат из М-са. По моему, для словаря цитаты очень

První strana Leninova dopisu
Redakčnímu tajemníkovi vydavatelství Granatových
ze 17. 11. 1914

24

REDAKČNÍMU TAJEMNÍKOVI VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH

Bern 17. 11. 1914

Velevážený kolego!

Dnes jsem Vám odeslal doporučeně stať o Marxovi[118] a marxismu pro slovník. Sám nemohu dost dobře posoudit, do jaké míry se mi podařilo vyřešit obtížný úkol vměstnat výklad přibližně do 75 tisíc liter. Podotýkám, že literaturu jsem musel pořádně zestručnit (15 000 bylo ultimátum), a tak jsem musel vybírat to *podstatné* z různých směrů (pochopitelně z těch, jež jsou *pro* Marxe). Těžko jsem se vzdával mnohých *citátů* z Marxe. Podle mne jsou citáty pro slovník velmi důležité (obzvlášť pokud jde o nejspornější otázky marxismu, k nimž patří především filozofie a agrární otázka). Uživatelé slovníku by měli mít po ruce *všechny* nejdůležitější Marxovy výroky, jinak by slovník nesplnil svůj účel: tak to vidím já. Nevím rovněž, zdali Vás uspokojí vzhledem k cenzuře: pokud ne, mohli bychom se snad dohodnout na *přepracování* některých míst v duchu cenzury. Já sám jsem se bez ultimativních požadavků redakce nemohl odhodlat k cenzurní »úpravě« citátů a tezí marxismu.

Doufám, že mi laskavě obratem oznámíte, alespoň korespondenčním lístkem, že jste stať obdržel. Velice bych prosil poslat honorář pokud možno brzy na adresu: panu Marku Timofejeviči *Jelizarovovi,* Grečeská tř. 17, byt 18, *Petrohrad* (zásilka sem v době války by znamenala zbytečné výdaje na výměnu a byla by pro mne krajně nepříjemná).

Jsem Vám k službám.

V. Iljin

P. S. Moje knihovna uvízla kvůli válce v Haliči[44], a tak jsem nemohl vyhledat některé citáty z Marxových děl v ruském překladu. Jestliže to pokládáte za *nutné,* snad se podaří pověřit tím někoho v Moskvě. (Podle mne je to zbytečné.) Abych nezapomněl: byl bych velmi rád, kdybyste mi mohl zaslat korekturu stati a sdělit, mohu-li provést v korektuře *částečné* opravy. Nemůžete-li poslat korekturu, doufám, že neodmítnete poslat mi separát.

Moje adresa: Wl. Uljanow. 11. Distelweg. 11. Bern.

25

V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ*

[18. 11. 1914]

Milí přátelé! Nezůstala sazba (nerozmetaná)?[45] Ukázalo se, že jsme toho vydali málo. Jestli *ještě není rozmetaná,* odpovězte (a ihned); pak rozhodneme, co podniknout.

Váš *Lenin*

26

V. A. KARPINSKÉMU

[20. 11. 1914]

Milý V. K.!

Zařiďte prosím, aby bylo vytištěno ještě 1000 exemplářů. Potom požádejte o okamžité rozmetání sazby a napište, kdy by se mohlo začít sázet příští číslo.** Už je z poloviny napsané.

Váš *Lenin*

* Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

** Jde o list Social-demokrat, č. 34. *Red.*

27
V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ*

[21. 11. 1914]

Právě jsme dostali Váš dopis. Kdo je neřád, Sigg, nebo Plechanov? Nebo oba dva? Podrobněji prosím. Vzhledem k Plechanovově podlé nacionalistické agitaci *snažně* prosím, abyste se ze *všech* sil vynasnažili zajistit Inessin referát ve *francouzštině* o různých směrech mezi ruskými socialisty v postoji k válce.

Váš *Lenin*

28
V. A. KARPINSKÉMU

[22. 11. 1914]

Milý V. K.!

Nevím, kolik máte tenkého (který nás přece nic nestojí). Polovinu tiskněte na tenkém. Napište, *na kolik čísel* máte tenký papír. Jestli je ho hodně (z Paříže asi ještě seženeme) a **jestli** není moc špatný pro zdejší upotřebení, zvýšíme % tenkého.

Všechno nejlepší! Váš *Lenin*

Materiál pošleme zítra. Rozmetání sazby stejně ještě nějaký čas potrvá.

Dostal jste La Sentinelle? Podaří se to zařadit?

* Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

29

V. A. KARPINSKÉMU

[25. 11. 1914]

Milý V. K.!

Posíláme část materiálu do 34. čísla (asi 25 tisíc ze 45). Ostatní zítra nebo pozítří.

(Nahromadila se nám spousta materiálu: hodláme vydat ihned č. 35.)

Zdravím Vás! Váš *Lenin*

30

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

25. 11. [1914]

Milý příteli! Včera večer jsme četli o zatčení 11 lidí (mezi nimi 5 členů Sociálně demokratické dělnické frakce Ruska[46]) nedaleko Pitěru, a dneska jsme poslali telegram Brantingovi, abyste vyjasnil (le cas échéant* prostřednictvím Finů), jestli opravdu sebrali a uvěznili 5 členů frakce SDDSR. Běda, jestli ano!

Ale tím nepřípustnější bude Váš odjezd do Dánska. Já vůbec energicky protestuji proti takovému přesídlení. Právě teď byste měl být ve Stockholmu, abyste navazoval pravidelnější, častější a rozsáhlejší kontakty. Je to obtížná věc, vyžaduje zkušeného člověka se znalostí aspoň jednoho cizího jazyka. *Není možné* to hodit na »někoho«.

Jestli na Vás budou ve Stockholmu dotírat (policie), musíte se ukrýt *za* Stockholmem v nějaké vesničce (je to snadné, všude tam mají telefon). Myslím, že i Kollontajo-

* — bude-li příležitost. *Red.*

vá by mohla lehko brzy přijet incognito do Stockholmu nebo někam za město.

Brzo vydáme 34. a pak i 35. číslo ústředního orgánu.

Odpovězte co nejdřív. Všechny dopisy od Vás dostáváme. Dokument[47] likvidátorů (*jejich* odpověď Vandervelde-mu) jsme taky dostali. Díky.

Pevně Vám tisknu ruku a čekám na zprávy. Váš *Lenin*

31

V. A. KARPINSKÉMU

[26. nebo 27. 11. 1914]

Milý soudruhu!

Posílám materiál do ústředního orgánu. Kdyby se vše nevešlo, ať sazeč *přesně* oznámí, kolik přebývá. Něco vyhodíme — především odložíme (už poslanou) noticku O Vandervelde.

Srdečné pozdravy! Váš *Lenin*

32

V. A. KARPINSKÉMU

[Před 28. 11. 1914]

Milý V. K.!

Posílám další materiály. Vydáme dvě čísla, jedno za druhým. Materiálu je hromada. Článek o zatčení účastníků schůze frakce SDDSR je hotov a zařazen do 34. čísla, ale nepouštíme ho, poslali jsme telegram (nevíme, jestli bylo zatčeno 5 delegátů nebo ne).

Spoléháme na Vás, *že písmo vystačí na dvě čísla:* proto ať se vysází všechno, a my v těchto dnech napíšeme obsah č. 34 a č. 35 (jestli písmo nevystačí na obě čísla, napište *ihned*).

Váš *Lenin*

Korekturu pošlete.

33

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

28. 11. 1914

Milý příteli! Dnes jsem dostal od Brantinga telegram, že »noviny *potvrzují* zatčení pěti poslanců«. Obávám se, že teď už se nedá pochybovat o tom, že k zatčení skutečně došlo!

Je to strašné. Vláda se zřejmě rozhodla pomstít se frakci SDDSR a nezastaví se před ničím. Dá se čekat to nejhorší: falzifikace dokumentů, padělky, podvržené »usvědčující důkazy«, křivá svědectví, soud za zavřenými dveřmi atd. atd.

Myslím, že bez takovýchto prostředků by vláda ani nedocílila odsouzení.

Nedala by se nějak zjistit jména šesti zatčených?

K.* je v pořádku?

V každém případě bude teď práce naší strany stokrát těžší. A přesto ji budeme dělat! Pravda[48] vychovala tisíce uvědomělých dělníků, z nichž se přes všechny obtíže znovu sestaví kolektiv vedoucích činitelů — ruský ÚV strany. Teď je obzvlášť důležité, abyste zůstal ve Stockholmu (nebo *poblíž* Stockholmu) a energicky se pustil do navazování kontaktů v Pitěru. (Napište, jestli Vám půjčili pení-

* — L. B. Kameněv. *Red.*

ze: do minulého dopisu jsem o tom vložil pro Vás cedulku. Jestli jste peníze nedostal a nemáte je kde sehnat, snad Vám budeme moci něco poslat; pište podrobněji.)

V Curychu má od prosince vycházet list Otkliki (nejspíš likvidátoři + Trockij). V Paříži začal vycházet eserský deník Mysl *(ultrabanální* frazérství, hrající si na »levičáctví«).[49] Spousta novin, fráze inteligentů, dnes hurárevolučních, zítra . . .? (Zítra se budou *smiřovat* s Kautským, Plechanovem, s likvidátorskou »vlastenecko-šovinisticko-oportunistickou inteligencí« v Rusku) . . .

Mezi *dělnickou* třídou v Rusku žádnou odezvu neměli a nemají. Nedá se jim věřit ani za mák.

Pevně Vám tisknu ruku a přeji *hodně optimismu.* Doba je těžká, ale . . . dostanem se z toho!

Váš *Lenin*

34
V. A. KARPINSKÉMU

[28. 11. 1914]

Milý V. K.!

Odpovídám podle bodů

1. přikládám pořadí článků do čísel 34 a 35
2. korektury **pošlete**
3. tiskněte po *2000* výtiscích
4. na tenkém papíru po 250 exemplářích (dokud nepřijde další z Paříže)
5. peníze *neposílejte*

Napište, co jsme dlužni.
Napište ihned, kdy *mohou* vyjít čísla 34 a 35.
Datujte je asi týden po sobě.
Teď se musí vydat okamžitě.

S pozdravem Váš *Lenin*

č. 34	*tis.*	*č. 35*	*tis.*
1. Válka a frakce SDDSR (Na stráži)	8	1. Šovinismus a socialismus*	12
2. Heslo revoluční soc. dem.	15	2. Národní hrdost Velkorusů**	9
3. Německý hlas***	4	3. Studentstvo na kolenou	3
4. Iordanskij	4	Gruzínská rezoluce[50]	2
5. Gorkij****	2	Podčárník:	
6. Žena a válka†	5	Internacionála a »obrana vlasti«	14
7. **Denní zprávy** z Petrohradu (likvidátorský dokument a zhodnocení)	5 ½	**Denní zprávy** z Petrohradu	
		Dopisy z Petrohradu z 10. a 11. 10.	5 ½

Jestli *se bude muset* něco vyndat, vyndáme z č. 34 Německý hlas a z č. 35 »gruzínskou rezoluci«: jestli jsme se hodně zmýlili v propočtu, napište obratem.

* Viz Leninův článek Mrtvý šovinismus a živý socialismus (Jak obnovit internacionálu?). (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 120—127). *Red.*

** Viz Leninův článek O národní hrdosti Velkorusů (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 128—132). *Red.*

*** Viz Leninův článek Jeden německý hlas o válce (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 116—117). *Red.*

**** Viz Leninův článek Autorovi Písně o Sokolu (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 118—119). *Red.*

† Body 2—6 jsou napsány neznámou rukou. *Red.*

35

A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Mezi 28. 11. a 8. 12. 1914]

Vážená a milá soudružko! Jsem Vám velmi vděčný za zaslání letáku[51] (prozatím ho mohu jenom odevzdat zdejším členům redakce časopisu Rabotnica[52] — Zetkinové už poslali dopis zřejmě shodného obsahu s Vaším) i za nabídku informací o Anglii pro ústřední orgán. Dopisuji si s londýnským soudruhem (Mr. Litvinoff), který zastupuje ÚV naší strany v mezinárodním socialistickém byru, ale to se ví, čím více kontaktů se zástupci levicové části internacionály navážeme, tím líp. Naprosto s Vámi souhlasím, že s těmito zástupci bychom se měli sbližovat, stýkat se. A právě proto, abych k tomu přispěl, dovolím si využít Vašeho milého dopisu k pokračování v započatém rozhovoru.

Zřejmě tak docela nesouhlasíte s heslem občanské války a stavíte je tak říkajíc na podřízené (a snad dokonce: podmíněné) místo za heslem míru. Zdůrazňujete, že »musíme razit takové heslo, které by *sjednocovalo* všechny«.

Řeknu Vám otevřeně, že v současné době se nejvíc ze všeho bojím takového povšechného sjednocování, které je podle mého přesvědčení pro proletariát nejnebezpečnější a nejškodlivější. Už přece Kautsky si v Neue Zeit vymyslel ultra-«sjednocovací« teorii[53], kte . . .*

36

V. A. KARPINSKÉMU

[1. 12. 1914]

Milý V. K.!

* Tady je dopis přerušen. *Red.*

Posílám text (určitě vraťte) vládní zprávy o zatčení, který jsme dnes dostali. Musíme *to dát* jako úvodník (místo toho, který jsme poslali) a vyškrtnout z článku věty, že nevíme, zdali byli zatčeni poslanci apod.

Pošlete aspoň korespondenční lístek (že jste to dostal).

Kdy může vyjít č. 34 a č. 35?

Teď si musíme pořádně pospíšit: došel *moc zajímavý* materiál o jednom »prohlášení« organizačního výboru.[54]

Zatím je to důvěrné. Gruzínskou rezoluci *vyškrtněte.*

S pozdravem Váš *Lenin*

37

V. A. KARPINSKÉMU

[Mezi 5. a 12. 12. 1914]

Milý V. K.! Dostal jsem ústřední orgán. Vydáváte skvěle — moc Vás zdravím a děkuji Vám!

Přikládám noticku ještě do č. 35. Vejde se tam, doufám? Nevešlo by se tam ještě něco?

S pozdravem Váš *Lenin*

P. S. Sjoma dostává myslím Vorwärts. Nebyl by tak hodný a neposílal by nám *výpisky* (stručné) z toho nejzajímavějšího? Například o konfliktu redakce Vorwärts s ústředním výborem odborů?[55] O mém referátu v Curychu?[56] O vítězství oportunistů ve Švédsku apod.? Jenom *nejdůležitější* zprávy *několika slovy,* abych mohl sledovat, jak si vede Vorwärts?

A taky — německé sociálně demokratické noviny *v Americe.* Dostává je?

38

V. A. KARPINSKÉMU

[9. 12. 1914]

Milý V. K.!

Posílám korektury.

S č. 36 si budeme muset dát načas . . . ještě není napsané a chtělo by to trochu vyčkat . . .

Moc pěkně Vás zdravím.
Váš *Lenin*

P. S. Se zájmem jsem si přečetl připomínky k »národní hrdosti«[132], ale . . . nemohl jsem souhlasit. Je zapotřebí »osvětlovat« šovinismus *z* **různých** *stránek*.[57]

Určitě tam dejte vsuvku o *odložení**.

vsuňte:

Pro nedostatek místa byla odložena část materiálu, Liebknechtovo prohlášení aj.[58]

Promiňte, že tolik spěchám!!
Rukopisy, tj. články, jsme zkrátili.

* V rukopisu je na tomto místě poznámka: »viz #«, odkazující na další poznámku: »# vsuňte«, která je napsána na zvláštním lístku a obsahuje text vsuvky, jež měla být v listu uveřejněna. *Red.*

39
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[11. 12. 1914]

Milý příteli!

Dostal jsem Váš dopis se zprávou o Vašem odjezdu (v neděli, dnes je pátek) do Kodaně.

Napište 1. *odkud* máte ty zprávy a zvěsti, jež jste poslal? Z jakých pramenů? Kdo Vám je dal?

2. Máte *teď* svoje prameny? Alespoň jednu adresu v Petrohradě? Nebo ne? Píšete si teď s někým šifrovaně nebo neviditelným inkoustem nebo ne?

Jestli nemáte kontakty, *můžete* je navázat?

Pokud ne, vymyslíme, *jak* a na koho se napojit. Dále: dohodl jste se písemně s Litvinovem v Londýně?

Běleninovo vystoupení na švédském kongresu[261] dopadlo *skvěle*. O vystoupení v Kodani (na konferenci v lednu 1915) se ihned začneme písemně domlouvat.

Váš *Lenin*

Uljanow, Distelweg. 11. Berne (Suisse).

40
M. V. KOBECKÉMU

[Před 16. 12. 1914]

Milý soudruhu!

Přikládám Vám dopis pro soudruha »Alexandra«.

Jestli u Vás ještě nebyl, pošlete mu dopis místní poštou (adresa Fru Alexandra Kollontay. Poste restante Kjoben-

havn) se zprávou, že máte dopis pro *Alexandra* a že prosíte, aby k Vám *tehdy a tehdy* zašel.

Proč nepíšete, co je *nového* ve skandinávském dělnickém hnutí? *Kdo* a *jak* protestoval proti šovinismu socialistů?

Pište.

Váš *Lenin*

41

A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Před 16. 12. 1914]

Vážená soudružko! Dostal jsem Váš dopis a anglickou přílohu.[59]

Mockrát děkuji!

Posílám Vám obě věci, o nichž píšete. Podejte zprávu — jestli je přeložíte a odešlete — o jejich osudu.

V Hamburger Echo prý byl úvodník Über unseren Verrat an der Internationale[459] a stálo v něm, že Němci (tj. německá oportunistická sebranka) jsou v tom všichni a *za nimi* že stojí Plechanov, Maslov a Čcheidze.[60]

Je to pravda? A co Vy si o tom myslíte?

S pozdravem a přáním všeho nejlepšího

V. Iljin

P. S. Požádejte Alexandra, aby se seznámil s Kobeckým, Kobezky. Kapelwej. 51[4]. Kjobenhavn VI, a vzal si od něho můj dopis pro něho (Alexandra).

Nemá smysl razit hezoučký program zbožných přání o míru, pokud se nebude současně a především razit propagace ilegální organizace a občanské války proletariátu proti buržoazii.

N. Lenin

Evropská válka přinesla mezinárodnímu socialismu velký prospěch tím, že názorně odhalila všecku prohnilost, podlost a nízkost oportunismu a dala tak skvělý impuls k očištění dělnického hnutí od hnoje nahromaděného za celá desetiletí mírového období.

N. Lenin

42

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Po 28. 12. 1914]

Milý příteli!

Dostali jsme (já a Naděžda Konstantinovna) dopis od Kollontajové. Chystáme se jí odpovědět.

Dopisy, které Vám posílám, se patrně ztrácejí nebo opožďují: několikrát jsem psal na adresu Kobeckého. Zeptejte se ho ještě jednou.

Váš rukopis jsme dostali — chceme ho vydat v ústředním orgánu (nebo jako brožurku).[61]

Míváte Golos? Tam už je teď znát Martovův obrat[62] — marné Axelrodovy pokusy »smířit« (Martova se Südekumem, tj. Plechanovem) — a vedle toho Trockij *»proti«* »amnestii«!

Pěkný zmatek! A oni nám nadávají za »frakcionářství« (a sami se smiřují se sociálšovinismem kvůli frakcionářství!!). Ošklivý, trapný obraz.

Jestli pojedete na konferenci, buďte opatrný. Když budete mluvit, radím Vám, abyste *opakoval* projev ze Stockholmu a *dodal,* že i vstup Belgičanů a Francouzů do vlády je zrada (i když s *polehčujícími* okolnostmi). Jinak si pomyslí, že z *ruského* šovinismu haníme *jenom* Němce.

Myslím, že *nestojí za to,* že *není třeba* posílat *zprávu.*

Pošlete však pro informaci (jenom) — a jménem *Litvinova* (Litvinoff. 76. High Street. 76. Hamostead. London. N. W.) úplný překlad manifestu a zprávy o zatčení 5 (a 11). Doufám, že už jste navázal s Litvinovem písemný styk.

Pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

P. S. Jak se vyjádřila Kollontajová k »dokumentu« a k posledním (80—86 a dal.) číslům Golosu?

P. S. Právě jsem se dočetl, že konference bude 17. ledna a že švýcarská strana účast **odřekla.** Když je to tak, pak by bylo myslím lepší se *vůbec* nezúčastnit.

P. P. S. Kautsky je v Labour Leader *pro heslo míru.*[63] To je má odpověď soudružce Kollontajové! Bude snad i teď pro toto heslo??

43
V. A. KARPINSKÉMU

3. 1. [19]15

Milí přátelé! Mockrát děkuji za blahopřání a my všichni (já a Naděžda Konstantinovna obzvlášť) vám taky přejeme všechno nejlepší k Novému roku!

Jeden pařížský sazeč nám nabízí, že by přijel do Ženevy a sázel ústřední orgán za *35 franků* číslo, kdyby se našla tiskárna a dala mu písmo.[64]

Rozvažte to *po všech stránkách* (zlevnění by bylo žádoucí, neboť jsme se rozhodli vydávat ústřední orgán jako týdeník) a odpovězte co nejdřív.

Dále. Zvažte také, kdy se má posílat materiál a dokdy všechno připravit, v který den ústřední orgán vydávat, aby mohl být rozšiřován. Zdá se, že soboty by byly pro rozšiřování nejvhodnější. Je-li tomu tak, neměl by vycházet ve středu nebo ve čtvrtek? V pátek aby byl tady a do soboty aby ho mělo celé Švýcarsko?

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

44
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

3. 1. 1915

Milý příteli! Dostal jsem od Vás dva dopisy se zprávou o Vašem odjezdu.

To, co jste uvedl proti mému návrhu (že byste nemusel jezdit do Kodaně, odjíždět ze Stockholmu), mě naprosto přesvědčilo. Vidím, že jsem nevzal v úvahu opravdu velice závažnou věc. Jestli jste se na mě rozhněval, upřímně se Vám omlouvám a moc Vás prosím, abyste se nezlobil.

Skutečně, vesnice* je teď mnohem nebezpečnější *(a pro naši věc nevhodnější)* než město.

Situace je taková, že boj proti carismu vyžaduje dnes zvýšenou opatrnost — obzvlášť pokud jde o zachování záloh. Ztratit rázem (po našich *nesmírných* ztrátách) ještě další síly by znamenalo definitivně se oslabit ve chvíli mnohem rozhodnějších akcí proti carismu. Proto Vás moc a moc prosím, abyste zdvojnásobil a ztrojnásobil konspiraci a 1. *buď* už vůbec nikoho nezval do Švédska, 2. *nebo* omezil návštěvu na co nejkratší dobu. Snažně bych prosil, abyste zůstal u toho prvního a (je-li to jen trochu možné) nedělal to druhé.

Na konferenci (16. 1.) Skandinávců by bylo *lepší nechodit:* právě jsme to s Grigorijem zas a znova probrali. Švýcaři nejdou. Jedná se tedy o zjevnou intriku Němců a Troelstry + Brantinga. Všelijak to zkomplikují a *nepřipustí, abyste pronesl projev švédsky.* Pokud nebude **absolutní** záruka, že Vás nechají *takový* projev přednést, raději tam vůbec nechoďte. Nám pak (po Litvinovovi) pošlete α) úplný překlad našeho manifestu, β) překlad vládního oznámení o zatčení Sociálně demokratické dělnické frakce Ruska — a všechno to pošlete nikoli jako hlášení ani jako **zprávu** (aby to nevypadalo, že konferenci *uznáváme*), ale jako *sdělení.*

Pevně Vám tisknu ruku a přeji Vám všechno nejlepší. *Jen opatrně* a sans rancune, n'est-ce pas?**

Váš *Lenin*

* — myslí se Švédsko. *Red.*

** — zapomeneme na naši rozmíšku, není-liž pravda? *Red.*

45

V. A. KARPINSKÉMU

[Mezi 3. a 9. 1. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám korektury.

Pro urychlení vydejte číslo* bez další zásilky: pořadí článků už bylo přece stanovené? Nemám pravdu? Jestli ne, ihned napište.

Vypořádá se Kuzma s týdeníkem ústředního orgánu?

Kdy máme poslat materiál do příštího čísla a co z něj už bylo vysázeno?

P. S. *Není v Ženevě kancelář, která podává informace o ruských zajatcích v Německu?*

Salut! Váš *Lenin*

46

REDAKČNÍMU TAJEMNÍKOVI VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH

4. 1. 1915

Velevážený kolego!

Včera jsem dostal Váš dopis a odeslal telegram »consens« — souhlasím. I když mě mrzí, že redakce vyškrtla všechno o socialismu a všechno o taktice (bez čehož Marx není Marxem), přesto jsem musel souhlasit, neboť proti Vašemu důvodu (»absolutně nemožné«) se nedá nic dělat.[65]

Budu Vám velmi vděčný, když mi pošlete obtah nebo napíšete lístek, *kdy* ho můžu mít. Mimochodem: nestačily

* Jde o 36. číslo listu Social-demokrat. *Red.*

by se ještě provést některé opravy v části o dialektice? Možná budete tak laskav a napíšete mi, kdy jde rukopis do sazby a kdy je poslední termín pro dodání oprav. Posledních šest týdnů jsem se zabýval právě touto otázkou a myslím, že bych mohl leccos doplnit, kdyby byl čas.

Také si dovoluji nabídnout své služby redakci slovníku, pokud jsou v dalších svazcích ještě hesla, která nebyla zadána. Mám teď výjimečně dobré podmínky pro práci v německých a francouzských knihovnách, jichž mohu v Bernu využít, a výjimečně špatné podmínky pro literární práci vůbec. Proto bych se velmi rád ujal hesel z oboru politické ekonomie, politiky, dělnického hnutí, filozofie apod. Moje žena psala pod jménem N. Krupská o pedagogice do časopisů Russkaja škola a Svobodnoje vospitanije[66], obzvlášť se zabývala otázkou *»pracovní školy«* a studiem starých klasiků pedagogiky. Ochotně by zpracovala příslušná hesla.

Jsem Vám k službám
V. Uljanov

Wl. Uljanow. Distelweg. 11. *Bern.*

47
D. B. RJAZANOVOVI

[9. 1. 1915]

Milý soudruhu! Váš článek jsme dostali včera večer. Ještě jsme ho nestačili přečíst a projednat.

Mám strašně málo času, doručitel spěchá. Proto mi prosím promiňte, že píšu nadmíru stručně. Z Ruska nic nového. Z čísel 35 a 36* zjistíte situaci.

Sovremennyj mir[67] nemáme.

* Jde o list Social-demokrat. *Red.*

Naša zarja[68] je v Bernu pouze v 1 exempláři, takže Vám ji bohužel poslat nemůžeme.

O Golosu a jiném nejste, jak se zdá, úplně informován: přečtěte si celý Golos.

Komplet Vám poslat nemůžeme. Pokusíme se zapůsobit v tom smyslu na Pařížany, i když to nebude lehké.

Parvus se nám nedostal do ruky!

Hezké pozdravy ode mne, Naděždy Konstantinovny a všech z Bernu.

N. Lenin

P. S. Přiložený dopis je pro Vaši ženu[69].

48

BASKOVI[70]

Kopie odpovědi odevzdané Triovi 12. 1. 1915

Milý občane!

Tria mi odevzdal Váš dopis z 28. 12. 1914.

Zjevně se mýlíte: my zastáváme stanovisko internacionální revoluce sociální demokracie, zatímco Vy stanovisko nacionálně buržoazní. My pracujeme pro sblížení *dělníků* různých (a obzvlášť *válčících*) zemí, zatímco Vy se zřejmě sbližujete s buržoazií a s vládou »svého« národa. Nemáme společnou cestu.

N. Lenin

Bern. 12. 1. 1915
Bern. Uljanow. Distelweg. 11.

49
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Před 17. 1. 1915]

Milý příteli! Zas a znova (po včerejším rozhovoru s Grimmem) jsme se rozhodli rozmluvit Vám, abyste chodil do rady odpadlíků: ať si likvidátoři jdou na kodaňskou konferenci. Ale my k nim *radši* vůbec nepůjdeme.

Ani Švýcaři nejdou.

Zřejmě je to intrika Němců. Já si dokonce myslím, že je v tom intrika německého generálního štábu, který by rád pomocí ostatních prosondoval »mír« . . .

Nic se tam nedozvíme. Ničemu tam nepomůžeme. Poslat manifest — to je všechno, co potřebujeme.

Velice spěchám a omlouvám se za to.

Váš *Lenin*

50
I. F. ARMANDOVÉ

[17. 1. 1915]

Dear friend!* Velice bych Vám radil, abyste napsala osnovu brožury podrobněji.[71] Jinak je tam moc věcí nejasných.

Jeden názor musím vyslovit už teď:

Bod 3 — »požadavek (žen) volné lásky« radím vůbec vyškrtnout.

To skutečně není proletářský, nýbrž buržoazní požadavek.

Co si pod tím vůbec představujete? Co je *možné* si pod tím představovat?

* Milá přítelkyně. *Red.*

1. Lásku osvobozenou *od* materiálních (finančních) kalkulací?

2. Rovněž *od* materiálních starostí?

3. Od náboženských předsudků?

4. Od tatíčkova veta etc.?

5. Od předsudků »společnosti«?

6. Od úzkoprsých názorů (vesnického nebo maloměšťáckého nebo buržoazního intelektuálského) prostředí?

7. Od pout zákona, soudu a policie?

8. Od opravdovosti v lásce?

9. Od plození dětí?

10. Svobodu cizoložství? atd.

Vyčíslil jsem mnoho variant (samozřejmě ne všechny). Vy ovšem nemáte na mysli body 8—10, ale buď body 1—7, nebo *něco na způsob* bodů 1—7.

Avšak pro body 1—7 je třeba zvolit jiný pojem, protože volná láska přesně nevystihuje tuto myšlenku.

A veřejnost, čtenáři brožury, si pod »volnou láskou« *nutně* představí něco na způsob 8—10 dokonce *proti Vaší vůli.*

Právě proto, že v dnešní společnosti ty třídy, které mají nejvíc řečí, nadělají nejvíc rámusu a nejvíc »se vypínají«, chápou pod »volnou láskou« bod 8—10, právě proto není tento požadavek požadavkem proletářským, nýbrž buržoazním.

Pro proletariát jsou ze všeho nejdůležitější body 1—2 a potom body 1—7, ale to vlastně není »volná láska«.

Nejde o to, co si pod tím »chcete představovat« Vy *subjektivně.* Jde o *objektivní logiku* třídních vztahů v milostných záležitostech.

Friendly shake hands!
*W. I.**

* Přátelsky tisknu ruku! V. I. *Red.*

51
V. A. KARPINSKÉMU

[Po 17. 1. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám korekturu. Hrozně se opozdila!

Rozvažte, co dělat. Kuzma nejspíš sázel pro bundovce. Co podniknout, abychom mohli vycházet každý týden? Dostal jste *všechny* materiály do čísla 36 a 37?

Žádal jsem, abyste sestavil *přibližné* pořadí. Kdyby Vás to obtěžovalo, uděláme to tady, ale pak nám pošlete **seznam** *všech* článků a noticek.

Salut fraternel!* Váš *Lenin*

K zastavení Golosu pošleme noticku o 4—5 řádkách. Napište přesný *termín.*[72]

52
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Mezi 20. 1. a 1. 2. 1915]

Milý příteli! Posíláme listy s razítkem**. Kdyby měly být přece jen nutně en-tête***, napište a my je hned objednáme v tiskárně.

Ohledně fotografií poslanců jsem se včera informoval: jsou už objednány a tento týden budou hotovy. Pak Vám je pošleme.[73]

Číslo 36 už dávno vyšlo a bylo odesláno.

Číslo 37 se tiskne.

* S bratrským pozdravem! *Red.*

** Jde o listy papíru s razítkem ÚV SDDSR. *Red.*

*** — s hlavičkou. *Red.*

Instrukce o počtu zasílaných výtisků byly dodány.

Vaše plány týkající se známek pro sbírku atd. apod. naprosto schvaluji. Co se týče Vašeho postavení vůbec, zjistíte už z č. 36, že jste oficiálním a zplnomocněným zástupcem ÚV. Byl jste jím už předtím a zůstal jste jím.[74] Myslím, že je to úplně jasné. Pro změnu tohoto postavení nevidíme teď ani důvody, ani možnosti (dokud se nevyjasní, co a jak je v Rusku). Jsem naprosto přesvědčen, že jste psal upřímně en dehors de toute etc.*, a proto doufám, že právě tak upřímně napíšete, máte-li přesto nějaké potíže a jaké. Pište otevřeně (je-li to vhodnější, tedy mně soukromě).

Golos byl zastaven. U okistů[75] nastal zjevný rozklad. Martova v Curychu obrátili (Axelrod + Martynov + Semkovskij + bundovci) *doprava* ke »smíru« s Plechanovy a Südekumy. Bundovci vydali Informacionnyj listok, č. 7[76] — je fádní, plně pro smír se Südekumy (včetně Kautského; oč je lepší než Südekumové?).

Z celého srdce Vám přeji úspěchy ve Vaší těžké práci a velice děkuji za zprávy. Kodaňské rezoluce jsme dostali.[77]

Váš *Lenin*

53

I. F. ARMANDOVÉ

[24. 1. 1915]

Milá přítelkyně! Omlouvám se za zpožděnou odpověď: chtěl jsem psát včera, ale zdrželi mě a nebylo kdy sednout si k dopisu.

Pokud jde o Vaši osnovu brožury, »požadavek volné lásky«, jak už jsem řekl, není jasný a nezávisle na Vaší

* — kromě všeho jiného. *Red.*

vůli a na Vašem přání (zdůrazňoval jsem, že tu jde o objektivní, třídní vztahy, a nikoli o Vaše subjektivní přání) je za současné společenské situace požadavkem buržoazním, nikoli proletářským.

S tím nesouhlasíte.

Dobrá. Rozeberme to ještě jednou.

Abych ujasnil nejasné, vyčíslil jsem přibližně deset *možných* (a za situace třídního rozvrstvení nevyhnutelných) různých výkladů, a přitom jsem podotkl, že výklad 1—7 bude podle mého názoru typický nebo charakteristický pro proletářky, zatímco 8—10 pro příslušnice buržoazie.

Chcete-li to vyvrátit, pak musíte dokázat: 1. že tyto výklady jsou nesprávné (a nahradit je jinými nebo zaškrtnout nesprávné) nebo 2. neúplné (pak doplnit chybějící) nebo 3. že se takto nedají dělit na proletářské a buržoazní.

Vy však neděláte ani jedno, ani druhé, ani třetí.

O bodech 1—7 se nezmiňujete vůbec. Znamená to, že je uznáváte (vcelku) za správné? (To, co píšete o prostituci proletářek a jejich závislosti: »nemožnosti říci ne«, plně spadá pod body 1—7. Tady nevidím mezi námi žádný rozpor).

Nepopíráte ani to, že je to *proletářský* výklad.

Zbývají body 8—10.

Těm »trochu nerozumíte« a »namítáte«: »nechápu, jak je **možné** (právě tak jste to napsala!) *ztotožňovat* (!!??) volnou lásku s« bodem 10 . . .

Vyplývá z toho, že *já* ji »ztotožňuji«, a Vy *mě* za to chcete roznést na kopytech?

Tak jak je to?

Příslušnice *buržoazie* chápou pod volnou láskou body 8—10 — to tvrdím já.

Vy to vyvracíte? Řekněte tedy, co si *buržoazní* dámy představují pod slovy volná láska?

Neříkáte to. Ale cožpak literatura a život *nedokazují*, že

ony dámy si pod tím představí právě toto? Dokazují to naprosto jasně! A vy to mlčky přiznáváte.

A když je to tak, jde tu o jejich třídní postavení a »vyvrátit« *jim* jejich názory by snad ani nebylo možné a bylo by to asi naivní.

Je zapotřebí jasně od nich *oddělit, postavit proti* nim proletářské hledisko. Je zapotřebí počítat s objektivním faktem, že jinak *ony* vytrhnou z Vaší brožury příslušná místa a vyloží si je po svém, Vaše brožura bude voda na jejich mlýn; překroutí Vaše myšlenky před dělníky, *»zmatou«* dělníky (tím, že jim nasadí do hlavy strach, jestli jim nepředkládáte *cizí* myšlenky). A v jejich rukách je spousta novin atd.

A když jste úplně zapomněla na objektivní a třídní hledisko, přecházíte do »útoku« proti *mně,* jako bych já »ztotožňoval« volnou lásku s body 8—10 . . . To je divné, namouvěru divné . . .

»Dokonce prchavá vášeň a letmý milostný vztah« jsou »poetičtější a čistší« než »polibky bez lásky« (konvenčních) manželů. Tak to píšete. A tak se to chystáte napsat i v brožuře. Výborně.

Je však logické stavět to proti sobě? Polibky bez lásky u konvenčních manželů jsou *nečisté.* Souhlasím. Proti nim je třeba postavit . . . co? . . . Zdálo by se, že polibky *s láskou,* ne? Ale Vy proti tomu stavíte »prchavou« (proč prchavou?) »vášeň« (proč ne lásku?) — z toho logicky vyplývá, že se tu proti manželským polibkům bez lásky stavějí (prchavé) polibky bez lásky . . . To je divné. Nebylo by pro populární brožuru lepší postavit proti maloměšťáckému, intelektuálskému a vesnickému (myslím můj bod *6* nebo 5) konvenčnímu a nečistému manželství bez lásky proletářské občanské manželství s láskou (s dodatkem, **když už mermomocí chcete,** že pomíjivý milostný vztah a prchavá vášeň mohou být nečisté, ale i čisté). U Vás to dopadá tak, že stavíte proti sobě nikoli třídní *typy,* ale jakési »výjimečné případy«, které jsou samo-

zřejmě možné. Ale jde snad o výjimečné případy? Chcete-li zvolit téma: výjimečný, individuální případ nečistých polibků v manželství a čistých v pomíjivém milostném vztahu, pak musíte toto téma zpracovat v románě (protože tady je *základem* všeho *individuální* situace, analýza *charakterů* a psychiky *daných* typů). Ale v brožuře?

Velmi dobře jste pochopila mou myšlenku o nevhodném citátu z Keyové, když jste řekla, že je »hloupé« vystupovat v úloze »profesorů lásky«. Přesně tak. No a v úloze profesorů prchavé lásky atd.?

Nemám věru chuť pouštět se do polemiky. Milerád bych tento svůj dopis zahodil a celou věc odložil na osobní rozhovor. Chtěl bych však, aby brožura byla dobrá, aby z ní nikdo *nemohl* vytrhávat pro Vás nepříjemné věty (někdy *jedna* věta stačí všecko pokazit . . .), aby Vás nikdo *nemohl* vykládat *po svém.* Jsem si jist, že Vám i zde »mimovolně« ujelo pero, a posílám tento dopis jen proto, že si možná na základě dopisů rozeberete osnovu brožury důkladněji než na základě rozhovorů, a osnova je přece věc velmi důležitá.

Neznáte nějakou francouzskou socialistku? Přeložte jí (jakoby z angličtiny) mé body 1—10 a Vaše poznámky o »prchavé« atd., pozorujte ji a co nejpozorněji ji vyslechněte: malý pokus, co řeknou *nezaujatí* lidé, jaký to na ně udělá dojem a co od brožury očekávají.

Tisknu Vám ruku a přeji, aby Vás tolik netrápily bolesti hlavy a abyste se co nejdřív uzdravila.

V. U.

P. S. O baugyských[78] nic nevím . . . Možná, že my friend toho moc nasliboval . . . Ale co? Nevím. Věc je odložena, tj. konflikt je odložen, nikoli zažehnán. Bude třeba bojovat a bojovat!! Podaří se je přemluvit? Jaký je Váš názor?

54
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[30. nebo 31. 1. 1915]

Milý příteli! Váš plán dubnové cesty a přípravy na ni mi připadá *naprosto* správný.[79] Opravdu, u tohoto plánu musíte setrvat a připravit ho co nejsystematičtěji a co nejdůkladněji.

Za dopisy děkuji. Psali jsme Vám už několikrát. Poslali jsme i papíry s razítky. Doufám, že jste všechno dostal.

Dneska nám došlo číslo listu Naše slovo, které začalo vycházet v Paříži místo zastaveného Golosu.[80] V tomto čísle je prohlášení Martova (a Dana) o roztržce s časopisem Naša zarja.

U nich (u likvidátorů) nastal zřejmě hluboký rozklad a co z toho bude, je ve hvězdách. Axelrod zřejmě »smiřuje« německé (a bundovské) šovinisty s frankofily (a s Plechanovem). Martov po Curychu přizvukoval Axelrodovi, a teď nevíme, na jak dlouho »se zradikalizoval«.

V těchto dnech vydáváme 37. číslo Social-demokratu.

Pevně Vám tisknu ruku a přeji samé úspěchy.

Váš *Lenin*

Do dubna se vynasnažíme (společně s Vámi) navázat korespondenci a nějaké kontakty. I Vy musíte *zavčas* podniknout příslušné kroky.

55

V. A. KARPINSKÉMU

[Před 1. 2. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám ještě jeden článek — do 38. čísla.

Doufám, že už to snad vystačí na obě čísla (37 a 38).

Dávno jsem se Vás ptal, jestli materiál stačí na obě čísla. Neodpověděl jste.

A Kuzma je ne—mož—ný!!!

Salut! Váš *Lenin*

56

V. A. KARPINSKÉMU

[3. 2. 1915]

Milý soudruhu! Právě jsem dostal č. 37 (posílejte mi prosím 2—3 exempláře z tiskárny *ihned* po vyjití, neboť je důležité, aby redakce měla výtisky co nejdřív).

Proč jste neuveřejnil opravu data v 36. čísle?[81]

Snažně prosím, abyste mi hned napsal,

1. jak pokračuje sazba 38. čísla?
2. kdy skončí?
3. » může vyjít?
4. » je třeba poslat materiál do 39. čísla?
5. vejde se materiál do čísla nebo ne?

Jde o to, že vzhledem k nesmírnému zpoždění č. 37 se musí hodně věcí doplnit.

Pošlete *seznam hotových článků.*

Mluvil jste se sazečem? Byla *úplně* vyjasněna možnost vydávání týdeníku?

Netrpělivě čekám na odpověď.

Moc pěkně Vás zdravím! Váš *Lenin*

P. S. Přikládám do sazby Ještě o sociálšovinismu.

57

REDAKCI LISTU NAŠE SLOVO[82]

Bern 9. 2. 1915

Vážení soudruzi!

Ve svém dopise ze 6. února nám navrhujete program boje proti »oficiálnímu sociálpatriotismu«, vypracovaný k plánované londýnské konferenci socialistů »spojeneckých zemí« Trojdohody[83]. Jak jistě víte z našeho orgánu Social-demokrat, plně zastáváme stanovisko tohoto boje a vedeme ho. Proto nás velmi potěšila vaše výzva a s radostí přijímáme váš návrh na projednání plánu společných akcí.

Konference, plánovaná prý na 15. února (nedostali jsme o ní ani jeden dokument), bude možná odložena na 25. února nebo na pozdější datum (soudě z Huysmansova dopisu, v němž je zasedání výkonné komise stanoveno na 20. února a zároveň se uvádí plán osobních rozhovorů členů (tajemníka) výkonné komise se socialisty francouzskými, anglickými a ruskými). Je rovněž možné, že konference se neplánuje pro oficiální členy mezinárodního socialistického byra, nýbrž jako *soukromá* porada jednotlivých »významných« socialistů.

Proto se *pro všechny možné případy* (jak pro případ konference oficiálních zástupců stran, tak pro případ neoficiální porady v jakékoli formě, jak na 15. února, tak i na pozdější dobu) musí proti stanovisku »oficiálního so-

ciálpatriotismu« připravit formulace »jasného, revolučního a internacionálního« stanoviska, o němž píšete a s nímž naprosto souhlasíme.

Na vaše přání podáváme za sebe následující návrh prohlášení, obsahující toto protistanovisko (s tím, abyste toto prohlášení po přečtení otiskli):

»Níže podepsaní zástupci sociálně demokratických organizací Ruska (Anglie atd.) vycházejí z přesvědčení,

že nynější válka je nejen ze strany Německa a Rakouska-Uherska, ale i ze strany Anglie a Francie (paktujících se s carismem) válkou imperialistickou, tj. válkou epochy posledního stadia vývoje kapitalismu, epochy, kdy se již přežily buržoazní státy v národních hranicích, válkou, směřující výlučně k uchvácení kolonií, oloupení konkurujících zemí a k oslabení proletářského hnutí štvaním proletářů jedné země proti proletářům země druhé.

Proto je bezpodmínečnou povinností socialistů všech válčících zemí okamžitě a rázně plnit basilejskou rezoluci[522], a to v těchto bodech:

1. zrušit ve všech zemích národní bloky a Burgfrieden*;

2. vyzvat dělníky všech válčících zemí k energickému třídnímu boji jak hospodářskému, tak i politickému proti buržoazii vlastní země, buržoazii, která se neslýchaně obohacuje z vojenských dodávek a využívá podpory vojenských orgánů, aby dělníkům zacpala ústa a stupňovala jejich útlak;

3. rozhodně odsoudit každé hlasování pro válečné úvěry;

4. žádat, aby belgičtí a francouzští socialisté vystoupili z buržoazních vlád a vstup do vlády a hlasování pro válečné úvěry pokládat za stejnou zradu na socialismu, jakou je veškeré počínání německých a rakouských sociálních demokratů;

* — občanský mír. *Red.*

5. okamžitě podat ruku internacionalistům v německé sociální demokracii, kteří odmítají hlasovat pro válečné úvěry, a společně s nimi utvořit mezinárodní výbor pro zastavení války, který by agitoval nikoli v duchu pacifistů, křesťanů a maloburžoazních demokratů, nýbrž v pevném sepětí s propagováním a organizováním masových revolučních akcí proletářů každé země proti vládě a buržoazii vlastní země;

6. podporovat mezi socialisty válčících zemí všechny pokusy o sbližování a sbratřování v armádě i v zákopech přes zákazy vojenských orgánů Anglie, Německa atd.,

7. vyzvat socialisticky orientované ženy válčících zemí k zesílení agitace ve výše uvedeném duchu;

8. vyzvat všechen mezinárodní proletariát, aby podporoval boj proti carismu a ty sociálně demokratické poslance v Rusku, kteří nejenže odmítli hlasovat pro válečné úvěry, ale nezalekli se ani nebezpečí, že budou za svou socialistickou činnost v duchu internacionální revoluční sociální demokracie pronásledováni.«

Co se týče některých sociálně demokratických publicistů v Rusku, kteří obhajují oficiální sociálpatriotismus (jako například Plechanov, Alexinskij, Maslov aj.), zříkají se níže podepsaní veškeré odpovědnosti za jejich vystupování, rozhodně proti nim protestují a prohlašují, že podle všech zjištěných údajů sociálně demokratičtí dělníci v Rusku toto stanovisko nezastávají.

Rozumí se samo sebou, že oficiální představitel našeho ÚV v MSB soudruh Litvinov (adresa*. Posíláme mu váš dopis a kopii naší odpovědi. Žádáme vás, abyste se ve všech nalčhavých záležitostech obraceli přímo na něj) samostatně vyřeší otázku těch či oněch dílčích oprav, jednotlivých kroků v jednání atd. — můžeme vás jen ujistit

* Adresa M. M. Litvinova není v rukopisu uvedena. *Red.*

o naší *naprosté* solidaritě s tímto soudruhem ve *všech* podstatných otázkách.

Co se týče organizačního výboru a Bundu, které mají oficiální zastoupení v MSB, máme důvody k obavám, že *zastávají* »oficiální sociálpatriotismus« (v jeho frankofilské nebo germanofilské formě nebo ve formě smiřující obě tyto tendence). V každém případě budeme velmi rádi, když nám sdělíte, jak svoji odpověď (vaše opravy, váš protinávrh prohlášení atd.), tak i odpověď organizací (organizační výbor, Bund atd.), na něž jste se obrátili a ještě obrátíte.

Se soudružským pozdravem
Lenin

Moje adresa:*

58
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

11. 2. [1915]

Milý příteli! Dostal jsem dva Vaše dopisy ze 4. a 5. 2. Velice děkuji. Pokud jde o zasílání Social-demokratu, dali Váš dopis přečíst tajemníkovi expediční komise. Zítra mu to osobně připomenu a doufám, že všechno zařídí.

Tu Plechanovovu brožurku Vám slíbili poslat z Paříže, a tak nás velmi udivilo, že jste ji nedostal. Objednáme ji znovu, seženeme ji, abychom Vám ji poslali sami.[84]

Byli tu ti dva plechanovovci, o nichž jste psal.[85] Klábosili jsme s nimi. Věnujte pozornost světlovlasému (jedou nazpátek stejnou cestou) — toho Plechanov zřejmě odra-

* V rukopisu není adresa uvedena. *Red.*

dil ještě víc než černovlasého. To je, jak se zdá, nenapravitelný mluvka. Ten první pořád mlčí a člověk se nedoví, co si myslí.

Z redakce listu Naše slovo (vychází v Paříži místo Golosu) jsme dnes dostali dopis s plánem společného protestu proti »oficiálnímu sociálpatriotismu« (k plánované londýnské konferenci socialistů de la Triple Entente*). Zda k této konferenci dojde, nevíme: Litvinov nám před několika dny poslal dopis Huysmanse, který chystá cosi podivného, protože svolává na 20. 2. výkonný výbor mezinárodního socialistického byra do Haagu a na 20.–25. 2. organizuje rovněž v Haagu soukromé rozhovory (!!) s delegáty z Anglie, Francie a Ruska!! Zajímavé!! Vypadá to na jakési přípravy k čemusi frankofilsky patriotickému (máte ostatně úplnou pravdu, že dnes je mnoho »filů«, ale málo socialistů. Pro nás jsou frankofilové i germanofilové jedno a totéž = patrioti, ať jsou to buržoové, nebo jejich slouhové, a ne socialisté. Bundovci například jsou většinou germanofilové a mají radost z porážky Ruska. Ale oč jsou lepší než Plechanov? Oni i on jsou oportunisti, sociálšovinisti, jenže různých barev. A Axelrod jakbysmet).

Listu Naše slovo jsme odpověděli, že máme z jeho návrhu radost, a poslali jsme svůj návrh prohlášení**. Není valná naděje, že bychom se s nimi dohodli, protože Axelrod je prý v Paříži, a Axelrod (viz číslo 86 a 87 Golosu a č. 37 Social-demokratu***) — je sociálšovinista, který by chtěl na podkladě sociálšovinismu smířit frankofily s germanofily. Uvidíme, co Naše slovo více ocení, zda antišovinismus, nebo Axelrodovu náklonnost.

Myslím, že jak u nás v Rusku, tak i na celém světě se rýsuje uvnitř sociální demokracie nové základní seskupe-

* — Trojdohody. *Red.*

** Viz tento svazek, s. 76—79. *Red.*

*** Je míněn Leninův článek Ruští Südekumové (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 141—147). *Red.*

ní: šovinisti (»sociálpatrioti«) a jejich přátelé, jejich obhájci — a antišovinisté. Toto dělení v podstatě odpovídá dělení na oportunisty a revoluční sociální demokraty, jenže je plus précis* a znamená tak říkajíc vyšší, socialistickému převratu bližší vývojové stadium. I u nás staré seskupení (likvidátoři a pravdovci) zastarává a je nahrazováno novým, rozumnějším: sociálpatrioti a antipatrioti. Abych nezapomněl: Dan prý = *německý* »sociálpatriot«, tj. germanofil, tj. *pro Kautského.* Je to pravda? Je to velice pravděpodobné. Je kuriózní, že v organizačním výboru došlo k rozkolu po linii *buržoazní:* frankofilové (Plechanov + Alexinskij + Maslov + Naša zarja) a germanofilové (Bund + Axelrod + Dan?? etc.).

Jestliže neseženete peníze od Švédů, napište: pošleme 100 franků. Dobře uvažte, kde to bude lepší (tj. prospěšnější pro věc a bezpečnější pro Vás: je to velmi důležité; musíte dávat na sebe pozor!!) přečkat, v Londýně nebo v Norsku apod. Je hrozně důležité alespoň trochu organizovat dopravu. Měl byste se setkat s plechanovovci, kteří budou za dva tři týdny u Vás a dohodnout se o tom všem.

Pevně Vám tisknu ruku a přeji Vám hodně svěžesti a všechno nejlepší.

Váš *Lenin*

59

J. S. HANECKÉMU

[17. 2. 1915]

Werter Genosse!**

Dnes jsem napsal Skaretovi (o Haidukiewichovi). Ale protože jste mi nedal Haidukiewichovu adresu, napsal jsem Skaretovi, že *k němu* Haidukiewich *zajde* a odvolá se

* — přesnější. *Red.*

** Vážený soudruhu! *Red.*

na můj lístek. Tak tedy Haidukiewichovi ihned napište.

Měl jsem chřipku a ještě nejsem tak docela v pořádku; proto jsem neodpovídal sám, doufám, že mě omluvíte.

Londýnská konference dopadla ultrahanebně, jak se taky dalo čekat. Ovšem, zabránit se tomu nedalo. Beste Grüsse an Ihre Familie und an alle Freunde in Zürych.

Ihr *Lenin**

60

V. A. KARPINSKÉMU

[Před 20. 2. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám rukopis do 39. čísla.

Napište, jestli stačí pro úplné číslo.

Váš *Lenin*

61

V. A. KARPINSKÉMU

[20. 2. 1915]

Milý soudruhu!

Hrozně nás zneklidňuje, že od Vás nemáme zprávy ani korektury. Copak sazeč má zase »kvartál« nebo vzal zase jinou práci?? Teď je zatraceně důležité vydávat *bez průtahů* (neboť máme nanejvýš závažný a naléhavý materiál o londýnské konferenci[86]). Proboha, odpovězte co nejdřív. To za prvé. 2. Všemožně urychlete číslo. Co nejdřív

* Co nejhezčí pozdravy Vaší rodině a všem curyšským přátelům. Váš *Lenin. Red.*

dodejte korektury. 3. Svolejte svou skupinu a společně proveďte všecka opatření, aby bylo *jednou provždy* zajištěno pravidelné vycházení ústředního orgánu. Tohle zpožďování není namouvěru možné: bere chuť k práci!!

Salutations!*
Váš *Lenin*

62
V. A. KARPINSKÉMU

[24. 2. 1915]

Milý soudruhu! Posílám korektury a **nové** věci. Do tohoto čísla se musí *nutně* zařadit to o *londýnské konferenci* [130].

Udělejte proboha *všecko* možné, abyste to uspíšil. (Kdyby to *nemohlo* vyjít do naší konference[87]), *určitě* s sebou přivezte *korektury* (obzvláště články o obraně vlasti).

NB: O Martovovi *odložíme.*[88] Nezapomeňte!!
tj. nepouštějte.

Au revoir.**
Váš *Lenin*

63
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 27. 2. a 4. 3. 1915]

Podle mne se *bod 3* nehodí.[89] *Místo* něj by se myslím mělo populárně vyložit, *jak* pomáhat ústřednímu orgánu spo-

* S pozdravy! *Red.*
** Na shledanou. *Red.*

luprací (zdůraznit, že spolupráce chybí) a připravovat *ještě častější vycházení.*

Musíme si vůči baugyské skupině nechat volné ruce a aspoň malou možnost ke smíření s nimi. V takové formě to neuškodí a bude to úplně záležet na nás.

»*Častější vycházení* (až do deníku)« — nestačilo by to?

Řekněme to *i* ono: každodenní nebo dokonce paralelní vycházení.

»Paralelnost« je absolutně škodlivá: znamená to pomoci jim *poškozovat* sestru.

64
S. N. RAVIČOVÉ*

[9. 3. 1915]

Milá soudružko! Posílám rezoluce s krátkou předmluvou**. **Urychlete** proboha *jejich sazbu!!*

Prohlášení na londýnské konferenci je vysázené?

Korektury posílejte dřív.

V těchto dnech pošleme článek o procesu proti SDDFR***. Vedli si *špatně.* To se musí rovnou přiznat.

S pozdravem Váš *Lenin*

* Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

** Jde o rezoluce konference zahraničních sekcí SDDSR (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 184—190). *Red.*

*** Jde o Leninův článek Co dokázal proces proti Sociálně demokratické dělnické frakci Ruska (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 191—199). *Red.*

65
D. WIJNKOOPOVI

Bern 12. března 1915

Vážený soudruhu!

Přiložený dopis je od soudružky Inessy, kterou jsme pověřili, aby usilovala o sblížení levicových socialistek.[90] Důtklivě Vás prosím, najděte holandskou soudružku, která je stejného přesvědčení jako Vy a kterou by vaše strana delegovala na konferenci socialistek (když ne osobně, tedy aspoň písemně).

Upřímně blahopřeji ke Gorterově brožuře, která tak dobře potírá oportunisty a Kautského.[91]

Budu Vám velmi zavázán, když mi co nejdřív odpovíte.

S bratrským pozdravem *N. Lenin*
(Vl. Uljanov)

Wl. Uljanow. Distelweg. 11. Berne (Suisse).

66
V. A. KARPINSKÉMU

[Před 23. 3. 1915]

Milý V. K.!

Posílám *obratem* korektury. Proveďte je prosím.

Neděláte namouvěru dobře, že nechcete peníze za přepis. Za prvé je to vysloveně nesoudružské neplnění *přesné* podmínky: přistoupil jste přece na to, že pošlete tarif!

Za druhé, k čemu mě teď nutíte?

K tomu, abych Vám už nic neposílal?

Uvažte to ve chvíli, kdy nebudete nazlobený ani nervózní — jsem si jist, že dojdete k přesvědčení, že jste chybil. To se nedělá!

Pěkně Vás zdravím.
Váš *Lenin*

67
V. A. KARPINSKÉMU

[23. 3. 1915]

Milý V. K.!

Posílám hotové číslo*. Tiskněte!!

Kdyby nad očekávání zbylo místo, posílám pro ten případ ještě článeček lotyšský[92].

Napište, kdy vyjde.

S pozdravem Váš *Lenin*

P. S. Píšete nějak moc nahněvaně, co??
Není to přespříliš?

68
REDAKCI LISTU NAŠE SLOVO[93]

[23. 3. 1915]

Vážení soudruzi! Naprosto s Vámi souhlasíme, že sjednocení všech opravdových sociálně demokratických interna-

* Jde o 40. číslo listu Social-demokrat z 29. 3. 1915. *Red.*

cionalistů je v dané chvíli jednou z nejdůležitějších věcí . . . Dříve než Vám odpovíme na Váš praktický návrh, pokládáme za nezbytné otevřeně si ujasnit některé předběžné otázky, abychom věděli, zdali je mezi námi skutečná solidarita v tom nejdůležitějším. Naprosto oprávněně jste pobouřeni tím, že Alexinskij, Plechanov apod. vystupují v zahraničním tisku a svůj hlas vydávají za »hlas ruského proletariátu nebo jeho vlivných skupin«. Proti tomu *se musí* bojovat. Ale máme-li bojovat, musíme jít ke kořenu zla. Není nejmenších pochyb o tom, že nic nepůsobilo a nepůsobí tak rozkladně jako takzvaný systém zastoupení neblaze proslulých zahraničních »směrů«. A zde máme sotva právo stěžovat si na cizince. Vzpomeňme na nedávnou minulost. Cožpak na téže bruselské poradě (3. července 1914) nebylo Alexinskému a Plechanovovi (a nejenom jim) umožněno hrát si na »směry«? Můžeme se potom divit, že je cizinci ještě dnes pokládají za představitele »směrů«? S tímto zlem se nic nepořídí tím či oním prohlášením. Tady je nezbytný trvalý boj. Aby byl úspěšný, musíme si jednou provždy říci, že uznáváme jenom *organizace,* které jsou po léta spjaty s dělnickými masami a mají zplnomocnění řádných výborů apod., a že pranýřujeme jako klamání dělníků ten systém, který umožňuje, aby se půl tuctu intelektuálů po vydání dvou tří čísel novin nebo časopisu prohlásilo za »směr« a dělalo si nároky na »rovnoprávnost« se stranou.

Shodujeme se v tom, vážení soudruzi?

Dále — o internacionalistech. V jednom nedávném úvodníku vašich novin vypočítáváte organizace, které podle Vašeho názoru zastávají internacionalistické hledisko. Na jednom z prvních míst stojí . . . Bund. Rádi bychom věděli, jaké máte vlastně důvody počítat Bund k internacionalistům? Rezoluce jeho ÚV[94] neobsahuje jediné určité slovo o ožehavých otázkách socialismu. Čpí z ní zcela bezideový eklekticismus. Orgán Bundu (Informacionnyj listok) zastává nepochybně hledisko germanofilského šo-

vinismu nebo je »syntézou« francouzského a německého šovinismu. Pronic zanic se přece Kosovského článek[82] nezaskvěl na stránkách časopisu Neue Zeit, který (doufáme, že v tom jste s námi zajedno) patří teď mezi takzvanými »socialistickými« tiskovými orgány k těm nejnepřístojnějším.

Jsme celou duší pro sjednocení internacionalistů. Velmi bychom si přáli, aby jich bylo co nejvíc. Avšak nesmíme klamat samy sebe, nesmíme k internacionalistům počítat lidi a organizace, kteří jsou pro internacionalismus zjevně »mrtvými dušemi«.

Jak chápat internacionalismus? Dají se k internacionalistům počítat například stoupenci obnovení internacionály na zásadě vzájemné »amnestie«? Nejpřednějším představitelem teorie »amnestie« je, jak víte, Kautsky. V tomtéž duchu vystoupil Victor Adler. My se domníváme, že obhájci »amnestie« jsou nejnebezpečnějšími odpůrci internacionalismu. Internacionála obnovená na základě »amnestie« by zavedla socialismus o hodný kus cesty nazpátek. Jakékoli ústupky, jakékoli dohody s Kautským a spol. jsou absolutně nepřípustné. Nejrozhodnější boj proti teorii »amnestie« je conditio sine qua non* internacionalismu. Nemá smysl mluvit o internacionalismu, jestliže chybí ochota a odhodlání definitivně se rozejít s obhájci »amnestie«. A tak se ptáme — shodujeme se v této zásadní otázce? Ve Vašich novinách jednou problesklo cosi jako odmítavý postoj k politice »amnestie«. Uznejte však, že dřív než podnikneme nějaké praktické kroky, máme právo Vás požádat, abyste nám podrobněji vyložili svůj názor na tuto otázku.

A v souvislosti s tím vyvstává otázka vztahu k organizačnímu výboru. Hned v prvním dopise** jsme pokládali za nutné otevřeně vám říci, že existují vážné důvody pochybovat o internacionalismu této instituce. Vy jste se ne-

* — nutná podmínka. *Red.*

** Viz tento svazek, s. 76—79. *Red.*

pokusili tento názor vyvrátit. A tak se Vás znovu ptáme — jaké důvody Vás vedou k tomu, abyste pokládali organizační výbor za orgán zastávající stanovisko internacionalismu? Vždyť se přece nedá vážně popřít, že stanovisko P. B. Axelroda, jež vyložil v několika svých publikovaných projevech, je zjevně šovinistické (takřka plechanovovské) stanovisko. A Axelrod je bezesporu nejpřednější představitel organizačního výboru. Dále si vezměte oficiální vystoupení organizačního výboru. Jeho zpráva na kodaňské konferenci je psána v takovém duchu, že byla přetištěna nejkrajnějšími německými šovinisty.[95] Projevy zahraničního sekretariátu OV jsou právě takové. V nejlepším případě neříkají nic konkrétního. A na druhé straně Larin[97] — oficiálně jménem organizačního výboru, a ne jménem nějakého zahraničního sekretariátu — učinil prohlášení obhajující šovinismus. Kde je tu internacionalismus? A není snad jasné, že organizační výbor zcela zastává stanovisko vzájemné »amnestie«?

Dále — jaké jsou záruky pro to, že organizační výbor zastupuje nějakou sílu v Rusku? Teď po vystoupení časopisu Naša zarja je tato otázka zvlášť oprávněná. Skupina tohoto časopisu po léta prováděla svou linii, založila deník a vedla masovou agitaci ve svém duchu. A organizační výbor?

My všichni uznáváme, že věc se nevyřeší vzájemným poměrem sil v zahraničních skupinkách, v Curychu, Paříži apod., nýbrž působením na petrohradské dělníky a na dělníky celého Ruska. To musíme mít na zřeteli při všech našich krocích.

Takové jsou naše názory, které jsme vám chtěli vyložit. Budeme velmi rádi, když nám na všechny tyto otázky podrobně a jasně odpovíte. Pak můžeme přemýšlet, co dál.

69
D. WIJNKOOPOVI

[5. 5. 1915]

Vážený soudruhu Wijnkoope!

Přikládám dopis soudružky Inessy. Vřele pozdravuji Vás i všechny soudruhy z marxistické strany a prosím Vás, abyste odevzdal přiložený dopis soudruhu Gorterovi*.

S pěkným pozdravem Váš *N. Lenin*

Wl. Uljanow. Waldheimstrasse 66. Bern.

70
H. GORTEROVI

[5. 5. 1915]

Soudruhu H. Gorterovi

Vážený soudruhu Gortere!

Soudruh Radek mi ukázal Váš dopis.

Bylo by rozhodně velice dobré, kdyby se podařilo založit mezinárodní sociálně demokratický časopis pod Pannekoekovou redakcí. Musíme bojovat proti odporné manýře časopisu Neue Zeit hájit oportunismus nejhrubšího zrna pomocí sofismat.

Je tu jen jeden problém: najde se u nás dost peněz a publicistů, abychom hned teď zakládali časopis?

Pokud ne, pak musíme nutně vydat jednu brožuru (ne-

* Viz tento svazek, s. 90—91. *Red.*

bo dvě) v němčině a nečekat na konec války. Brožura musí obsahovat články ruských, holandských, německých (Radek), francouzských (snad Merrheim), anglických (snad Rotštejn) soudruhů, kteří pokládají za nezbytné naprosto nesmiřitelně bojovat proti oportunistickým zrádcům (mezi nimi i proti Kautskému).

Podle mne nesmíme s tímto podnikem *v žádném případě* otálet. Je nezbytně nutné *hned teď*, ještě za války říci celou pravdu — ovšem nikoli v Německu, nýbrž ve Švýcarsku, abychom mohli hovořit o revolučním boji svobodně, bez cenzury.

Kdyby se francouzský nebo anglický spolupracovník nedal hned sehnat, nebudeme čekat; radši vydáme první brožuru sami (tj. bez Francouzů a Angličanů). Můžeme se spokojit překladem Merrheimova názoru (totiž že mluvit o »osvobozenecké válce« je *podvod*).

Radek tvrdí, že Vaše brožura vyšla *v angličtině*. To jsem velice rád: teď si mohu všecko přečíst a pochopit. Holandsky rozumím na takových 30—40 %. Blahopřeji Vám k Vašim skvělým útokům na oportunismus a Kautského. Hlavní chybou Trockého je, že nenapadá tu bandu.

Srdečně zdravím.
Váš *N. Lenin*

Moje adresa: Wl. Uljanow. Waldheimstrasse 66. Bern.
Pošlete mi lístek, *kdy* přijedete.

71
S. N. RAVIČOVÉ

[13. 5. 1915]

Milá soudružko Olgo!

Zítra pošlu ještě článek do ústředního orgánu. Doufám, že Kuzma nebo Kuzmička den počkají — neopustí ústřední orgán a nepřejdou k »nepřátelům«.

Mnoho pozdravů.
Váš *Lenin*

Korektura článku o amnestii[96] je u Vás? Dostala jste článek o Monitoru? Čekáme na korektury.

72
V. A. KARPINSKÉMU

[Mezi 13. a 21. 5. 1915]

Milý V. K.!

Posílám číslo.* Grigorij tvrdí, že se všecko vejde. Já myslím, že ne.

Jestli se to nevejde, zkraťte prosím Vás článek o »německé sociální demokracii« na *první* stránce (podle mne se tu dá vyškrtnout až 20 řádků, skoro celý úvod až k citátu z *Preussische Jahrbücher***).

Pevně Vám tisknu ruku a posílám pěkné pozdravy.
Váš *Lenin*

* Jde o 42. číslo Social-demokratu z 21. 5. 1915. *Red.*
** — Pruské ročenky. *Red.*

73
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Po 22. 5. 1915]

Milá soudružko! Moc Vám děkuji za všecko Vaše staráni a pomoc, jak o tom píšete v posledním dopise.

Vaše články pro Naše slovo a pro Kommunist[97] o skandinávských záležitostech ve mně vyvolaly tento problém:

Je možné schvalovat a pokládat za správné stanovisko levicových sociálních demokratů Skandinávie, kteří odmítají ozbrojení lidu? V roce 1910 jsem o tom diskutoval s Höglundem a dokazoval jsem mu, že to není levičáctví, že to není revolučnost, ale jednoduše pouhé šosáctví provinciálních maloměšťáků.[98] Tihle skandinávští maloměšťáci se vyškrábali ve svých malých státečkách málem k severnímu pólu a pyšní se tím, že se k nim nikdo jaktěživ nedostane! Jak je možné připustit, aby revoluční třída byla v předvečer sociální revoluce *proti* ozbrojení lidu? To není boj proti militarismu, nýbrž zbabělá snaha zůstat hezky stranou velikých problémů kapitalistického světa. Jak je možné »uznávat« třídní boj a přitom nechápat, že se v určitých chvílích musí nevyhnutelně přeměnit v občanskou válku?

Myslím, že by se o tom měl shromáždit materiál a energicky *proti* tomu vystoupit v Kommunistu; pro poučení Skandinávců byste to pak dala otisknout švédsky atd. Chtěl bych znát podrobněji Váš názor.

Bruce Glasier je podle mne nevhodný spolupracovník: má sice proletářskou žilku, ale přesto je to nesnesitelný oportunista. Pochybuji, že by s námi držel krok; za dva dny se rozpláče a řekne, že byl do toho »zatažen«, že si nic takového nepřeje a neuznává.

Znáte Davidovu knihu a jeho názor na náš manifest?[99]

Neexistuje ve skandinávských zemích materiál o boji *dvou směrů,* pokud jde o stanovisko k válce? Nedal by

se shromáždit přesný materiál (recenze, posudky, rezoluce) s přesným porovnáním *faktů* o tendenci obou směrů? Potvrzují fakta (podle mne ano), že oportunisté — jako *směr* — jsou vcelku spíš > šovinisté než revoluční sociální demokraté? Co myslíte, nedal by se takový materiál posbírat a zpracovat pro *Kommunist?*

Tisknu Vám ruku a přeji Vám všecko nejlepší.

N. Lenin

P. S. Co je to za Shaw Desmonda, který přednášel ve skandinávských zemích? Není jeho přednáška v angličtině? Je to uvědomělý revolucionář, nebo někdo à la Hervé?

74

I. F. ARMANDOVÉ

[Po 4. 6. 1915]

Dear friend!*

Asi dvakrát jsem Vám psal, ale tady, abych se přiznal, je málo novinek. Z Ruska přišly docela dobré zprávy, a já doufám, že si je brzy celé sama přečtete, až sem přijedete. Proč nepíšete ani slovo o tom, jak dlouho Vás bude Váš zubař léčit? Nebo aspoň přibližně? Musíte jet poštovním dostavníkem (do Flühli jezdí dvakrát denně, v 9 hodin ráno a ve 4 hodiny odpoledne ze Schüpfheimu, ale k nám do *Sörenbergu* jen jednou denně, v 9 hodin ráno ze Schüpfheimu). K ranní poště (totiž k poštovnímu dostavníku) musíte *myslím* vyjet z Bernu v půl šesté *ráno* a čekat *půldruhé hodiny* v Schüpfheimu. Kdybyste z Bernu vyjela ve 2 hodiny 05 minut jako my, poštovní dostavník jede

* Milá přítelkyně! *Red.*

jenom do Flühli; dál byste si musela najmout koně (a *telefonovat* pro ně ze Schüpfheimu — proti nádraží je restaurace. Restauratér za 10 pf. zatelefonuje sem k nám, *Hotel Marienthal* in Sörenberg, řekne, že *ke mně* někdo jede a ať pošlou koně: stihnou dojet do Flühli právě tak, aby Vás odvezli z Flühli sem). Cesta poštovním dostavníkem stojí 1,20 franků do Flühli + 2 franky z Flühli do Sörenbergu. Koně tady stojí 4 franky pro 1 osobu (6 franků pro dvě) z Flühli do Sörenbergu.

Váš dopis bůhvíproč došel do Luzernu! Nechápu proč! Snad proto, že jste Sörenberg napsala do řádky? Nebo snad že jste nedodala *via Schüpfheim?*

Tisknu Vám ruku.

Na brzkou shledanou. Váš *Lenin*

P. S. Včera jsem psal Grigorijovi o přizvání Grimma do *Kommunistu.* Dneska jsem si přečetl odpověď Trockého (Kommunistu) v listu *Naše slovo.*[100] S tím přizváním Grimma musíme být *nanejvýš opatrní,* abychom nedostali košem. Řekněte to Grigorijovi.

Ještě mám prosbu: až uvidíte Kasparova, požádejte ho, aby sehnal *oficiální* adresu oné kanceláře (v Ženevě? nebo v Bernu?), která zprostředkuje zasílání *peněz* ruským zajatcům v Německu (peněz i dopisů, ale obzvlášť peněz). Mít oficiální adresu je velmi důležité, abych se tam mohl obrátit s jistotou, že se peníze neztratí.

A ještě jeden úkol (ajaj! hromada našich záležitostí a úkolů Vás úplně zavalí, že?): kupte kyselinu citrónovou v krystalech (Zitronensaure). Je to bída jet na letní byt *později* než ostatní!!

A z Neuchâtelu *pořád žádná odpověď.*[101]

Div divoucí! Au revoir.* Váš *Lenin*

* Na shledanou. *Čes. red.*

Před odjezdem se příležitostně zeptejte Radka, jestli by nechtěl přijet. Jestli ano, *pozveme* ho.

Přivezte 15—20 výtisků Oznámení o Kommunistu.[102]

75
I. F. ARMANDOVÉ

[Po 4. 6. 1915]

Dear friend!

I am astonished that we have had no news from you many days. I hope it is because you will come soon*. Ještě jeden úkol: jestli Vás už nebaví shánět věci na letní byt (hryže mě svědomí, protože jste s tím měla spoustu běhání), nechte toho, objednám to odtud, ale jestli půjdete kolem Kaisera, zeptejte se ho na *vzorky* velkých obálek (formátu přiloženého listu papíru *nebo* přeloženého *po délce,* nebo i na šířku) k zasílání tlustých rukopisů. Kupte těch obálek několik desítek: *30.* V tomto obchodě mají vzorky *nejrůznějších* obálek (potřebuji *silné* a k tomu lacině) v ceně za 10, 50, 100 kusů.

Tady zase prší. Doufám, že svatý Petr vyleje všecku přebytečnou vodu do Vašeho příjezdu a pak bude hezky.

Vybrala jste si dobrou francouzskou beletrii v knihovně (Stadtbibliothek**)? Četl jsem tady *Châtiments****, Huga, byl jsem spokojen. Zlobí mě, že z neuchâtelské knihovny *vůbec neodpověděli!!*

Au revoir.

Váš *Lenin*

* Milá přítelkyně! Divím se, že už hezkou řádku dní nemáme od Vás zprávy. Doufám, že je to proto, že brzy přijedete. *Red.*

** — městská knihovna. *Red.*

*** — Odplaty. *Red.*

Ještě jeden úkol: pro případ, že si vyrazíme na *velký* výlet (není to jisté, ale třeba se to někdy podaří), měli bychom vědět, jaké podmínky jsou v Hütten (Cabanes) — domky na horách s lůžky, které postavil švýcarský klub »alpinistů«. Zajděte do kanceláře tohoto klubu v Bernu (adresu neznám: ve Verkehrsbureau — bureau de renseignements* Vám ji dají), vezměte si prospekty a zjistěte všechny podrobnosti. Často se zahloubávám do Baedeckera a »upínám zraky« k takovým Cabanes ve výšce 2500—3000 m nedaleko nás.

Proč nepíšete, co Vám říká zubař? Kdy přijedete?

Jestli chodíte do Stadtbibliothek, prohlédněte si *lépe* katalogy. Mám na mysli francouzské klasiky (básníky a prozaiky).

P. S. Informace v Klubu švýcarských alpinistů má za účel:

1. zjistit ceny v »boudách« pro *nečleny* klubu
2. zjistit, jestli se nekonají *kolektivní* výstupy do velkých výšek (3000—3500 m), jak, kdy aj.

76
K. B. RADKOVI

[Po 19. 6. 1915]

Werter Genosse!**

Naše dopisy se zřejmě minuly. V době, kdy jste psal mně, psal jsem já Vám (lístek) a posílal Sborník[103]. Doufám, že jste ho dostal?

Pokud jde o konferenci levice:

* — v kanceláři železniční dopravy — v informační kanceláři. *Red.*
** Vážený soudruhu! *Red.*

Já nejsem členem mezinárodního socialistického byra od roku 1912 (za ÚV je členem MSB od r. 1912 Maximovič v Londýně).[104] Ale my tu jistě s Grigorijem uděláme jménem ÚV všecko, co bude nezbytně třeba.

Píšete, že »Grimm macht das (= obcházení ÚV?) ohne Absicht . . .*

Hm, hm! Es scheint mir wenig glaubhaft zu sein. Ist Grimm wirklich ein Kind? *Nach* zwei Konferenzen in Bern??**[105]

Ale Vy to jistě v Bernu vidíte líp a já bych byl rád, kdyby se ukázalo, že máte pravdu a já se mýlím.

Tedy, *jestli* Grimm macht *das* ohne Absicht, pak je to jednoduché: Grimm **musí napsat** ÚV (oficiální adresa je uvedena na našem ústředním orgánu — Bibliothèque russe. 7. Rue Hugo de Senger. 7. *Genève.* Für das Kom. Central).

(Může to být ovšem i na mou adresu, je to kratší.)

Kdyby to Grimm **neudělal,** jednal by *nepoctivě* (neboť psát Maximoviči do *Londýna* znamená ztrácet čas a riskovat, že dopis nedojde: zadrží ho policie!).

Ale nesluší se, abychom se vtírali: nechceme se vnucovat. *Nemůžeme* to dělat!

A teď k věci. Píšete: »Da wird Grimm und vielleicht (?? sicher, meines Erachtens!) auch andere die Sache so drechseln (nur? richtiger: zertreten und verraten!) wollen, daß nur ein Aktionsprogramm (soll heißen: Ermattungsprogramm, program odmítnutí boje, program odvádění dělníků *od* revoluce, program *uklidnění* dělníků *levičáckými* frázemi) für die Stunde kommt«***.

* »Grimm to dělá (= obcházení ÚV) neúmyslně«. *Red.*

** Mně se to zdá málo pravděpodobné. Copak je Grimm opravdu malé dítě? *Po* dvou konferencích v Bernu?? *Red.*

*** »V tom případě Grimm, a možná (?? podle mého názoru určitě!) budou to i jiní chtít zaonačit (jenom? spíš: zmařit a zradit!) tak, aby v dané chvíli byl vytyčen pouze akční program (správněji: program vyčerpání . . .).« *Red.*

Já se domnívám, že »obrat« Kautského + Bernsteina + spol. (+ 500 + 1000 + ??) je obrat hovna (= *Dreck*), které vycítilo, že masám už došla trpělivost, že »musí« obrátit doleva, aby dál bylo možné *balamutit* masy.[106]

To je jasné.

I Renaudel v L'Humanité se »orientuje doleva«!!

Sjedou se darebáci, řeknou, že jsou »proti politice 4. srpna«[107], že jsou »pro mír«, »proti anexím« a . . . a . . . tím *pomohou* buržoazii potlačit zárodky revoluční nálady.

Z Vašeho dopisu vyvozuji, že i Vy takto smýšlíte.

Ergo, naším programem musí být:

1. jít, když pozvou;

2. *předem* sjednotit »levé«, *tj.* přívržence *revolučních akcí* proti *vlastní* vládě;

3. předložit kautskistickým hovňousům *náš* návrh rezoluce (Holanďané + my + levicově orientovaní Němci + 0, a to není žádné neštěstí, *potom* nebude nula, ale všechno!);

4. přihlásit na konferenci 2—3 řečníky (jestli *docílíte,* abyste to byl Vy, je to možné).

Nedalo by se sehnat *několik* levicově orientovaných Němců *proti* Kautskému a spol.? *pro podobný* program?[444]

Napište, co si o tom programu myslíte. Jeho podstata = proti omezenému a zrádcovskému heslu míru.

Přijeďte!

Váš *Lenin*

Není zřejmé, že organizační výbor půjde s Drehscheibe*—Kautským a spol.??? *Co Vy na to?*

A jste si jist, že Grey + Bethmann-Hollweg »nekývli«

* — korouhvičkou. *Red.*

Südekumovi + Vanderveldemu: hoši, je na čase být *pro* mír, nebo bude revoluce???

P. S. V našem hotelu (Hotel Marienthal) je *telefon* (č. 111). Kdyby bylo něco nutného, volejte — v půl deváté ráno jsem *vždycky* doma.

P. P. S. Přiložený dopis po přečtení odešlete, prosím*.

77

D. WIJNKOOPOVI

[Mezi 19. 6. a 13. 7. 1915]

Vážený soudruhu!

Korouhvička (Drehscheibe) Kautsky a spol. chtějí teď levičáckými frázemi a čistě deklarativním distancováním se od »politiky 4. srpna« »umlčet« začínající revoluční vření. My jsme teď pro mír — budou říkat tito pánové spolu s Renaudelem a spol., aby tak vyhověli revolučním masám.

Hovoří se o konferenci levice — a je *víc než pravděpodobné,* že odporné dušičky typu Bernsteina—Kautského využijí této konference k tomu, aby znovu oklamaly masy »pasívním radikalismem«.

Je docela možné, že moudří státní politikové *obou bojujících skupin* nemají teď *nic* proti tomu, aby se idiotským »programem míru« umlčelo začínající revoluční vření.

Nevím, zdali je německá levice teď už dost silná, aby zmařila manévr těchto pasívních (a pokryteckých) »radikálů«. Ale vy i my jsme *samostatné strany.* My musíme leccos udělat: vypracovat program revoluce — odhalit

* Jde o Leninův dopis D. Wijnkoopovi (viz tento svazek, dokument č. 77). *Red.*

idiotské a pokrytecké heslo míru, demaskovat — vyvrátit ho — hovořit s dělníky otevřeně —, říci *pravdu* (bez podlých diplomatických vytáček autorit II. internacionály). A pravda je taková: buď podporovat začínající revoluční vření a napomáhat mu (k tomu je nutné heslo revoluce, občanské války, je nutná ilegální organizace etc.), nebo ho potlačovat (k tomu je nutné heslo míru, »odsouzení« »anexí«, snad i odzbrojení etc. etc.).

Dějiny ukáží, že pravdu jsme měli my, tj. revolucionáři vůbec, ať už **A,** nebo **B.**

Rád bych věděl, může-li (vaše strana) poslat svého představitele (ovládajícího *jeden* ze tří hlavních jazyků). A považujete-li za možné, aby obě naše *strany* oficiálně (písemně nebo ústně, raději *také ústně*) předložily společné prohlášení (nebo rezoluci)?

Pokud máte *pouze* finanční potíže, oznamte nám přesně, kolik potřebujete, snad bude v našich silách Vám pomoci.

Pěkně Vás zdravím! Váš *N. Lenin*

Moje adresa:
Wl. Uljanow
Hotel Marienthal in *Sörenberg*
(Kanton Luzern). Schweiz.

78
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 24. 6. 1915]

Milý příteli!

Posílám noticku do Kommunistu — do bibliografické rubriky, pokud tam nějaká bude, nebo jako samostatnou poznámku[108].

Pošlete 2. číslo listu *Izvěstija OK*[109]; nemám ho.

Nedostal jsem ani sborník (kadetů), ani článek Kollontajové.[110]

Neue Zeit Vám budu rád posílat, ale pod podmínkou, že se zbavíte svého do nebe volajícího *egoismu.* Psal jsem Vám o všech knižních novinkách, a Vy jste *neuvedl* ani jednu knihu (zakoupenou u Franka)!!!

Jurijovi jsem včera poslal lístek na Friedrichstrasse: jestli nedošel, ať si ho vyžádá na poště. Zlobím se, že Jurij neodpovídá, a já nemám články do Kommunistu.

S pozdravem Váš *L.*

Přikládám dopis. *Vraťte* mi ho.

Vraťte rezoluci klubu internacionalistů[111] a *ostatní* materiál, který jsem poslal.

Ohledně ústředního orgánu nevím: potřeboval bych si prohlédnout *Izvěstija.*

Adresu P. P. *nemám**.

Adresa: Mr. *Metchériacoff Montpellier* 6 rue J. Draparnaud. 6.

79

V. A. KARPINSKÉMU

[24. 6. 1915]

Milý V. K.!

Neposlal byste mi Izvěstija OK, číslo 2? Moc a moc bych je potřeboval. Doufám, že jsou peníze na to, abyste nám posílal *všechny* novinky, které vycházejí v Ženevě. Pokud ne, napište prosím, okamžitě je odešleme.

* Jde o P. P. Maslova. *Red.*

Jak jste si zajistil léto? Jezdíte na kole? Doporučuji Vám hodně jezdit (a koupat se, pokud je to možné) — vyléčíte se. Mockrát pozdravuji Olgu. Také N. K.

Váš *Lenin*

P. S. Nadino léčení pokračuje tady u nás myslím dobře.

80
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 24. 6. 1915]

Milý příteli!

Posíláme *Neue Zeit.*

Přečetl jsem *Izvěstija*[30]. Nádhera! Obzvlášť to o listu *Naše slovo.*[112] Teď je ústřední orgán nezbytný.

Napište plán rozdělení témat. Já bych si chtěl vzít o »porážce« a o bloku Potresova + organizačního výboru + Čcheidzeho versus Naše slovo.

S tím »egoismem« to kapánek . . . překrucujete. Poslal jste mi *z toho, co jste měl.* Ale já neměl nic!! Poslal jsem Vám všechny tituly novinek, a Vy mně *doposud* **ani jeden.**

Dostal jsem Naše dělo, č. 2[113]. Po přečtení a využití pošlu.

Co je to za historku s Radkovým článkem? Nešulí? S Alexandrem vyjednáváme. A Vy?

Za višně budou všichni (nejenom dámy) hrozně vděčni. A co že se nezmiňujete o tom, že sem k nám přijedete, abyste vystoupil na Rothorn?

Mnohokrát salut!
N. Lenin

81
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 5. 7. 1915]

Milý příteli! Článek jsem dostal, přečetl a odesílám Bucharinovi.

Z poznámky o Trockém se teď ovšem musí vypustit pasáž o hlasech uvnitř *Kommunistu.* Ale musí se vypouštět všechno o Čcheidzeho frakci? Vždyť v ní je *základ* politické situace a na dost dlouho!

Za višně *všichni* mockrát děkují!

Nemám *ani* francouzské, ani žádné jiné novinky, takže z toho se nevykroutíte, ať se kroutíte, jak chcete.

Titul: *La Chesnais:* Le groupe socialiste du Reichstag et la déclaration de guerre (Paris. 1915 L'Humanité, 1 fr. 50).* *Poprosím Grišu, aby mi to poslal.*

Posílám dopis od Radka: píšu mu**, že *Grimm musí napsat ÚV.* Vnucovat se nesmíme. Obrat Kautského a spol. je h . . . obrat, aby levičáckými frázemi *odvrátili* dělníky *od* revoluce. To je jasné.

J. F. jsem pozval telegraficky i písemně. Funkce nedávat, ale smířit se je ovšem nutné, a my se už dávno »smiřujeme«. Nejlepší by bylo, kdybyste sem přijel na kole. Přes Schüpfheim je to *docela* možné (za 20 min. jste dole ve Flühli!!). Pošlete číslo Vašeho (nebo někoho ze sousedství) telefonu: zavolal bych Vám, kdy sem přijede J. F. Náš telefon je *111* (Hotel Marienthal).

Nejvhodnější je telefonovat v 8.30 ráno. Když *nepošlete* svoje telefonní číslo, pošlu Vám telegram (Kommt*** toho a toho dne); bude to znamenat: přijeďte na schůzku s J. F.

Pozdrav všem! Váš *N. L.*

* Skupina socialistů Reichstagu a vyhlášení války. *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 76. *Red.*

*** Přijeďte. *Red.*

82
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 5. 7. 1915]

Milý příteli! Velice mě udivilo, že jste — z nepochopitelných důvodů — nepřišel na schůzku!

Smiřovat jsme se nemuseli, neboť hosté byli nanejvýš mírní (jenom Kameněva chce jeden host vyloučit ze strany). Dohodli jsme se skvěle (bez funkcí).[114]

Nijak zvlášť dobrý Radkův překlad (I. část je nudná) (ale v zájmu solidnosti je přece jen *nutná*) jsem poslal N. I.[115]

Abych nezapomněl! Hosté mě přesvědčili, že by se *v tisku nemělo* mluvit o našich neshodách v redakci Kommunistu (že já a Vy jsme hlasovali proti Trockému). Mají pravdu. *Vyškrtněte* to!! Ale *proti* Čcheidzeho frakci[116] musíme zahájit *tažení.* A proto (po vyškrtnutí pasáže o hlasování) *znovu* nadhazuji otázku svého článečku Poučná zkušenost (rozhovor s hosty znovu potvrdil, že *celá podstata* je teď v Čcheidzeho frakci).

N. B. Maslovovi[255] nikdo z nás neodpovídá!! Nenapsal by Radek aspoň recenzi?[117]

Moc pěkně Vás zdravím!
Váš *Lenin*

Radek se nějak odmlčel!! Počkám ještě.

Dostal jste Naše dělo a Izvěstija, č. 2?

Neměla by se přeložit kapitola z Gortera[451] *o Kautském a spol.? Měla!*

Posílám Abramův článek[118]. *Jsem pro.* Nezbytně potřebujeme *fakta,* a ne jenom »taktiku«. A *on má užitečný souhrn faktů.* Tu a tam jsem něco poopravil. Z konspirativních důvodů (bezpečnost autora) bych radil podepsat článek A. B.

P. S.

Pro případ, že byste přijel, doplňuji: Schüpfheim — 720 m, Flühli — 8 km od něho — 893 m a Sörenberg 10 km od Flühli — 1165 m. Cesta je *sjízdná.* Jedna třetina cesty nahoru od Flühli do Sörenbergu se dá *vyjet na kole.* (Do Flühli sjedete na kole za 20 minut.)

P. S. Jak vypadá Vaše jednání s Jurijem o penězích na dopravu? Alexander se chystá. Napište, *kdy* a *kolik* může dostat.

P. S. Jak dopadla spolupráce s Karpinským? Zdá se, že je *uražený.*

Předchozí řádky jsem napsal včera.

Nestačil jsem je včera odeslat. Dostal jsem Vorwärts + Adlera. *Mockrát děkuji!*

N. I. prosí o Abramův článek.

Posílám článek a recenzi N. I. (s poznámkami)[119].

Recenzi doporučuji zařadit mezi *noticky.* Kdyby se ovšem *muselo* volit, jsem pro *N. I.,* a ne pro Abrama.

Posílám Radkův dopis. Podle mě je nutné brát všemi deseti osnovu brožury[120]. *Píšu Radkovi.*

Navrhuji vydat Stanovisko ruské sociální demokracie k válce: 1. manifest; 2. rezoluci; 3. článek zvlášť o heslech etc.; 4. totéž o historii rozkolu v SDDSR a o *Sociálně demokratické dělnické frakci Ruska* ((články z ústředního orgánu se *vůbec* nehodí)). Co nejdřív se písemně dohodněme a *rozdělme témata.*

Nedal by *Jurij* na tu brožuru peníze? Je to *velice důležité.*

Pozdrav všem! Váš *Lenin*

Máte Voprosy strachovanija[121] č. 3 a 4? Jestli ne, pošleme je.

83
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 11. 7. 1915]

Grigorijovi

Velice bych doporučoval konec Vašeho článku (Lemberg) etc. *důkladně* přepracovat *(není dobré upadat tu* do patosu — *vyznívá to falešně).*

Připojte odpověď 2. čísla (Izvěstijí) ke smíření »organizačního výboru« francouzských sociálšovinistů s německými **(obzvlášť),** bundovského šovinismu **(darebák** Ionov[71]) s kavkazskými darebáky (za *»jednotu«* s Anem!!) (Poznámky nebo P. S.).

Naďa se hrozně diví, že jí nevracíte dopis, který *nutně potřebuje* (pro ústřední orgán) a *neodpovídáte!??!*

O odpovědi Trockému k Čcheidzeho frakci chci dát hlasovat v redakci *Kommunistu.*[122] Ať to zamítnou!

(Pak to přijde do Social-demokratu.)

Ještě k cestě: ze Schüpfheimu do Luzernu je *taky* svah — podle všeho se dá sjet na kole *bez šlapání!*

Posílám 3 věci do ústředního orgánu. Kdo bude ve styku s tiskárnou? Napište.

84
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 11. a 30. 7. 1915]

Posílám zápisník: Inessa prosí *o vrácení* po přepisu*.

Posílám dopis od Wijnkoopa. *Vraťte ho ihned* (pokud by to bylo užitečné, ukažte ho Jurijovi). Já se chytnu *toho* »jadérka« levé internacionály všemi deseti. Musíme se s nimi *usilovně* sbližovat. Popoháním Radka, aby přeložil bernské rezoluce**.

Posílám začátek *konceptu* brožury, abychom se »sehráli« pro další práci, aby vznikla *»ucelená«* věc dvou autorů *(jestli je to užitečné,* ukažte to Jurijovi: snad dají pár grošů na *takovou* věc? Když nedají, nemá smysl koncept ukazovat[123]).

Připomínky pošlete na *zvláštním* lístku.

Vraťte obratem.

Myslím, že po přepracování z toho může vyjít populární a důležitý (jak pro Rusko, tak pro Evropu) souhrn argumentů a materiálů.

S pozdravem *Lenin*

Ať *Zina* udělá ještě kopie zprávy o Vorkonferenz[124]. Musí se přece rozeslat!!

85
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 11. 7. 1915]

Je u nás na návštěvě Ludmila (jede do Ruska). Z Paříže přišla novina: Trockij a spol. chtějí hned po konferenci

* Nepodařilo se zjistit, oč se jedná. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 302—304. *Red.*

mezinárodní levice uspořádat konferenci Rusů (tj. zřejmě organizační výbor + ÚV + Naše slovo). Nejdřív chtějí na konferenci levice prosadit »společnou levicovou« rezoluci, potom (když tím dokážou levičáctví listu Naše slovo a organizačního výboru, který, jak se předpokládá, odhlasuje *všechno* — Mädchen für alle*) nám navrhnout (»přede všemi«?), abychom šli s nimi na společnou konferenci Rusů, a naše odmítnutí pak zneužít proti nám . . .

Není to špatná intrika! *Ihned* si udělejte kopii Radkova návrhu[125] (návrh mi vraťte obratem!) a pěkně si promyslíme naši taktiku.

Máme Radkovi hned předložit *pozměňovací návrhy?* (+ *rozhodný* boj proti oportunistům + občanská válka + rozkol s oportunisty.) Nebo máme podat svůj návrh, a když propadne, hlasovat pro Radkův? Nebo to i ono?

Proti účasti listu Naše slovo podáme písemný protest (dvě pohnutky: 1. připouštějí se strany — oni *nejsou* strana — nebo »části stran«. Ať řeknou, že jsou částí organizačního výboru. 2. dvojí zastoupení: Martov je v organizačním výboru i v tomto listu).

To je nutné**.

Delegaci ÚV musíme připravit. Potřebujeme *všechny* jazyky: Inessu pro francouzštinu a angličtinu. A pro němčinu? Jestliže Kinkel odjel, co takhle vzít Charitonova z Curychu? (Ludmila by zřejmě chtěla jet, ale . . .) A co výlohy? Kde bude konference? Jak dlouho? Promysleme to zavčas.

Musíme pečlivě shromáždit všechny doklady o Čcheidzem a spol. (proti nim). Jestliže levicoví (Radek + Thalheimer + Wijnkoop + ??) *požádají* o soukromou schůzku »k rozhovoru« s redakcí listu *Naše slovo,* asi nepůjde

* — děvče pro všechno. *Red.*

** Nebo navrhneme tříčlennou delegaci za výbor zahraničních organizací (kromě tří za ÚV) a budeme *pro ně* žádat hlasovací právo. Oč jsou horší než skupina *Naše slovo?* Totéž platí pro organizaci žen.

pokaždé odmítnout? (Taky vůbec všechny možné doklady. Zavčas se písemně dohodneme.)

Neměli bychom připravovat vlastní návrh manifestu stejně podrobný, jako je Radkův, ale s vyhlášením války oportunismu? Nebo vzít za základ Radka?

Napsal jsem Kollontajce* a Blagoevovi. Píši Wijnkoopovi: když to neudělá, ať jde k čertu, ale já svou povinnost splním.

Napište Grimmovi, aby *Vám telegraficky* oznámil, bude-li *ještě* Vorkonferenz** (možná ji dají dohromady, neboť jak jinak kde, kdo a kdy určí složení a ostatní?). Neměl byste taky napsat Grimmovi, že je *povinen* okamžitě informovat (pro všechny případy) příslušníky norské a švédské levice? Měl!! (Adresa: přes Fru A. Kollontay, Turisthotel. Holmenkollen. *Kristiania.* Norwegen).

S pozdravem Váš *Lenin*

P. S. Co když konference bude »sešlostí« Kautského a Renaudela pro jejich »smír«? Pak uděláme skandál, podáme protest a odejdeme.

Všechny mé poznámky (pro Kommunist) pošlete Jurijovi. Kamieńského pošlete mně. Doporučuji č. 1 (96 s.) srpen 1915.[126] Číslo 2 (září 1915) — taky 96 stran. Gortera do č. 2. Varina jsem na $^{9}/_{10}$ uhájil: musí se jim pohrozit a oni ustoupí. To bude do č. 3.

* Viz tento svazek, dokument č. 87. *Red.*

** — předběžná konference. *Čes. red.*

86
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 11. 7. 1915]

Milý příteli!

Dostal jste Abramův článek (nazpět) a článek do ústředního orgánu?

Posílám ještě menší články do *Kommunistu.* (Podle mě je zbytečné omezovat rozsah. *Musí se tam určitě vejít i Abram.* Potřebujeme fakta. Potřebujeme mnohostrannost. Ať je radši č. 1 úplnější. V případě nutnosti dejte 5 % přirážku a najměte druhého sazeče.)

Posílám materiál do ústředního orgánu.

Spočítejte rozsahy (ústřední orgán teď bude přece menší?) a doveďte to do konce.

Myslím, že konference levice teď *nebude:* Kautsky a spol. svolají *společnou.*

Radek *se odmlčel.*

Se závěrem Vašeho článku (o listu Naše slovo) nesouhlasím. »Mír«, jak ho chápe *Naše slovo,* musíte napadnout stokrát ostřeji. Neomlouvat se (»nejde o to«, »uznáváme«), ale napadat: Naše slovo a jeho stoupenci hlásají prázdné fráze o »míru« a přitom *usilují o mír se sociálšovinisty.* Podstatou jejich hesla mír je *mír se sociálšovinisty.* Musíme podotknout (a rozvést), že mír *bez podmínek* je nonsens, fráze, *nesmysl.* Dále musíme rozvést, že pro *nevzdělané masy* má mír jiný význam (à la »gaponovština«[127]), ale jako heslo strany je šarlatánstvím. My jsme *pro* účast v gaponovských svazech, ale proti »gaponovským« heslům. Radil bych, abychom to ještě dojednali písemně.

Váš *Lenin*

Posílám dopis Fridolina. Doporučuji ho *pozvat;* oznamte, jestli mu napíšete Vy, nebo jestli chcete, abych mu napsal já. ((Vracejte *všechny* dopisy od Radka, Fridolina etc.)) . . .

A »tituly« Vašich novinek jste asi *neuvedl všechny,* což??

Podle mě by se měla sehnat kniha La Russie et la guerre od Alexinského.

Co myslíte?

»Bibliografie a poznámky« v *Kommunistu* by se myslím radši *neměly* podepisovat (kvůli rozmanitosti a aby se neopakovala stále stejná jména).

Hlasujte o tomto návrhu. *Jestli* Jurij *chce,* ať nechá podpis (Petr Kijevskij): jeho poznámku[128] navrhuji do téže rubriky.

87
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Po 11. 7. 1915]

Milá soudružko! S konferencí »levice« se to hnulo. Už byla první Vorkonferenz a *přede dveřmi* je druhá, rozhodující. Je nesmírně důležité získat švédskou levici *(Höglunda)* a Nory.

Buďte tak hodná a rychle napište, 1. jste-li solidární Vy s námi (nebo s ÚV), a pokud ne, tedy v čem, a 2. vezmete-li si na starost získat »levicové« Skandinávce.

Ad 1. Naše stanovisko znáte ze Social-demokratu. V ruských záležitostech *nebudeme* pro jednotu s frakcí Čcheidzeho (jak to žádá Trockij, organizační výbor a Plechanov a spol.: viz Válku[14]), neboť by to byl pláštík a ochrana pro Naše dělo. V mezinárodních záležitostech *nebudeme* pro sblížení s Haasem-Bernsteinem-Kautským (jelikož ti *ve skutečnosti* chtějí jednotu se Südekumy, chtějí je krýt, chtějí se omezit na levičácké fráze a ve

staré prohnilé straně nic nezměnit). My nemůžeme zastávat *heslo* míru, neboť ho pokládáme za nejvýš zmatené, pacifistické, maloměšťácké, za heslo, které pomáhá vládám (ty teď chtějí být svorně »pro mír«, aby se z toho vymotaly) a brzdí revoluční boj.

Podle našeho názoru musí levice vydat společné *ideové* prohlášení 1. se závazným odsouzením sociálšovinistů a oportunistů; 2. s programem revolučních akcí (zda se má říkat občanská válka nebo revoluční masové akce — to už není tak důležité); 3. proti heslu »obrany vlasti« atd. Ideové prohlášení »levice« jménem několika zemí by mělo *obrovský* význam (ovšem nikoli v duchu nechutného kousku Zetkinové, který provedla na konferenci žen v Bernu: Zetkinová se otázce odsouzení sociálšovinismu *vyhnula!!*, protože si to nechtěla »rozházet« se Südekumy + Kautským??).

Pokud nesouhlasíte s touto taktikou, napište ihned pár slov.

Pokud souhlasíte, pusťte se do překladu 1. manifestu ÚV (Social-demokrat, č. 33)* a 2. bernských rezolucí (Social-demokrat, č. 40)** do švédštiny a norštiny a navažte spojení s Höglundem, jsou-li pro to, aby se na této základně (kvůli dílčím věcem se pochopitelně nerozejdeme) připravilo *společné* prohlášení (nebo rezoluce). Musíte si s tím **obzvlášť** pospíšit.

Čekám na odpověď.

Mnohokrát Vás zdraví
Váš *Lenin*

* Viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 39—48. *Red.*
** Viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 184—190. *Red.*

88

K. B. RADKOVI

[Mezi 12. a 18. 7. 1915]

Druhá Vorkonferenz je určena *na 7. srpna.* V dopise se to bojím říci, aby se nedostal do nepovolaných rukou. Třeba napíšete *zvláštní cestou* nebo něco naznačíte (sehr bald*). Vůbec se musí promyslet, jak to udělat, aby se nenarušila konspirace.

89

K. B. RADKOVI

[15. 7. 1915]

Werter Genosse!**

Posílám dopis o Vorkonferenz.[129]

Udělejte kopii pro Lichtstrahlen nebo pověřte Wijnkoopa *(pokud jste si jist* jeho svědomitostí), aby jim ji poslal.

Toto vše je vertraulich***. Slibte mi, že o tom nepovíte ani Grimmovi, ani Balabanovové, ani Trockému a vůbec nikomu! NB

Můj dopis Wijnkoopovi si přečtěte a odešlete****. Předchozí jste doufám odeslal! Napište mi o tom.

Buď se teď německé levicové síly sjednotí (aspoň k *ideovému* vystoupení jménem *anonymní* skupiny Stern†, nebo jak chcete: dělníci se pak budou k této skupině *přidávat*), nebo se na ně musíme vykašlat.

* — velmi brzy. *Red.*
** Vážený soudruhu! *Čes. red.*
*** — důvěrné. *Red.*
**** Viz tento svazek, dokument č. 90. *Red.*
† Hvězda. *Red.*

(Chápu, že Lichtstrahlen nemůže vystupovat přímo. Ale proč by skupina Stern *z* X + Y + Z nevystoupila s *rezolucemi* nebo *manifestem??* A potom to soukromě a tajně nerozšiřovala?)

Nechápu, jak jste si mohl *nechat ujít* Vorkonferenz v Bernu!?! A mně jste ještě promlouval do duše!?

Váš *Lenin*

P. S. Není Vám zatěžko číst rusky? Rozumíte *všemu*?

P. S. Bernské rezoluce (překlad) buď pošlete přímo Wijnkoopovi (máte-li kopii), nebo sem: uděláme kopii.

Pro nás i pro Vás by bylo neobyčejně důležité, kdybychom se mohli soukromě poradit s částí německé levice. Nezařídil byste to? Mimochodem, nepřijedete sem?

90
D. WIJNKOOPOVI

Sörenberg 15. 7. 1915

Vážený soudruhu!

Posílám Vám zprávu našeho zástupce soudruha Zinovjeva o bernské předběžné konferenci[48]. Seznamte s ní prosím soudruhy Pannekoeka a Gortera a co nejdříve nám sdělte svůj názor a názor vaší strany (nebo usnesení).

Podle mého názoru byla tato předběžná konference velmi důležitá a prospěšná pouze v tom smyslu, že *s konečnou platností* poukázala na »podivnou« (mírně řečeno) úlohu některých příslušníků německé »levice« (mezi jiným i paní Clary Zetkinové). Před několika měsíci jsem se v přítomnosti soudruha Radka zeptal jednoho z členů německé »levice«, zdali Clara Zetkinová, kdyby došlo

k rozkolu, půjde se starou nebo s novou stranou (to znamená revoluční, a nikoli nacionálně liberální, jako je ta dnešní). »Se starou,« odpověděl *ten* »levý« bez váhání.

Soudruh Radek se naň náramně rozzlobil a ujišťoval mě, že se mýlí, že Zetkinová bude bezpodmínečně a upřímně bojovat proti hanebným německým sociálšovinistům.

A nyní byl ten spor definitivně vyřešen v Radkův neprospěch. Zetkinová chce jít společně *s* Haasem—Kautským, a Haase—Kautsky chtějí »jednotu« (se Südekumem: my tomu po našem říkáme »jednota přisluhovačů, rozkol revolucionářů«, tedy jednota s národní buržoazií, rozkol mezinárodní dělnické třídy)!! Jsem přesvědčen, že tato »levicová« konference *s* Zetkinovou, *s* Haasem, *bez* Lichtstrahlen a »tribunistů« je pouhá přetvářka: objektivní smysl této konference tkví jedině v tom, aby se *domnělým bojem* »levice« (à la Zetkinová) s »pravicí« (whigové a toryové dnešní Anglie) upevnila stará hanebná strana.

Musíme (společně s tribunisty a *některými* levicovými Němci, *nikoli à la Zetkinová,* snad i s lotyšskou stranou a polskou sociální demokracií (takzvanou opozicí) *velice rychle* něco podniknout, jestliže nechceme tento nejdůležitější okamžik propást.

Soudruh Radek slíbil, že přeloží naše rezoluce do němčiny*. Náš manifest (ústředního výboru) už znáte (otiskla ho, bohužel ve zkráceném znění, vaše Tribune[130]). David ve své knize *velmi* svědomitě cituje tento manifest (taková svědomitost je u oportunisty až k nevíře). Posíláme Vám Radkův překlad a žádáme, abyste nám *co nejdřív* oznámil, zdali je podle Vás možné a účelné připravit společnou rezoluci a vystoupit se společnou protestní deklarací

* Jde o rezoluce konference zahraničních sekcí SDDSR v Bernu (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 184—190). *Red.*

proti »levicové« konferenci (Zetkinová a spol.). My to podle mého názoru uděláme, ať tou, či onou formou.

S pěkným pozdravem *N. Lenin*

P. S. Seznamte s tím prosím také soudruha Luteraana, s nímž jsme kdysi společně vystupovali proti »bahnu« (centru), (pokud ovšem *sám* usoudíte, že má význam ukázat dopis i soudruhu Luteraanovi).

Wl. Uljanow *in Sörenberg* (Kanton Luzern) Schweiz. Všechno tohle je naprosto důvěrné!

91
V. A. KARPINSKÉMU

[Po 15. 7. 1915]

Milý V. K.! Posílám Vám kopii Vašeho článku[131]. Mně se líbil. Originál dám ostatním redaktorům Kommunistu.

Salutations cordiales!* Váš *Lenin*

92
V. A. KARPINSKÉMU

[21. 7. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám korektury.

Jestli je číslo plné (tj. je-li materiálu *skutečně* dost), vydejte ihned. (Pořadí článků určete sám: O porážce jako úvodník**.)

* Srdečné pozdravy! *Red.*

** Jde o Leninův článek O porážce vlastní vlády v imperialistické válce (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 305—310). *Red.*

Jestli zbude kousíček volného místa, zařaďte přiložené postskriptum k článku O situaci*.

Hned po tomto čísle vydáme další, kam přijde článek o pacifismu (je vysázený?). Napište co nejdřív, kolik máte do tohoto (příštího) čísla materiálu a kolik ho chybí!

S pozdravem Váš *Lenin*

93
D. WIJNKOOPOVI

Sörenberg (kanton Luzern)
22. 7. 1915

Vážený soudruhu Wijnkoope!

Posílám rezoluce naší strany přeložené soudruhem Radkem**. Mně se zdá — po tom, co jsem si přečetl vaše rezoluce —, že mezi námi rozhodně existuje shoda v zásadách.

Soudruh Radek mi píše, že musíme společně vypracovat teze, a ne rezoluce (my — tj. holandská sociálně demokratická strana, naše strana, polská sociálně demokratická »opozice«, patrně i lotyšská sociální demokracie). Podle mne není důležité, zdali teze nebo rezoluce; důležité je, abychom jasně, populárně formulovali revoluční taktiku, přesněji definovali imperialistický charakter války a uhájili marxismus před falzifikací Kautského, Plechanova a spol.

Radek mi bohužel ještě dodnes neposlal svůj návrh deklarace. Doufám, že Vy mi po přečtení našich rezolucí

* Jde o Leninův článek O situaci v sociální demokracii Ruska (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 311—316). *Red.*

** Jde o rezoluce bernské konference zahraničních sekcí SDDSR (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 184—190). *Red.*

v *nejkratší době* odpovíte, zdali s námi zásadně souhlasíte. Do 7.—10. srpna musí být všecko hotovo.

Pokud můžete s *naprostou* určitostí říci, že někdo z vás by mohl být 7.—10. srpna v Bernu, bylo by snad možné uspořádat v Bernu menší poradu a vypracovat teze společně. Pokud ne, budeme se muset domlouvat písemně, což zabere *hodně času.*

Pěkně Vás zdravím.
Váš *N. Lenin*

P. S. Radek mi vyprávěl, že máte velmi dobré styky s *chicagským* vydavatelem *Charlesem Kerrem.* Publikujeme v ruštině (a potom v němčině) menší brožuru (kolem 100 000 liter) s našimi rezolucemi a vysvětlivkami. Nemohl byste se Charlese Kerra zeptat, zdali by nechtěl (a za jakých podmínek) vydat naši brožuru v angličtině?*

P. P. S. Vynasnažím se zformulovat návrh a poslat Vám ho. Váš návrh o navázání kontaktů s dalšími stoupenci levice (Anglie, Švédsko, Francie atd.) rozhodně a plně schvalujeme.

94
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 23. 7. 1915]

Posílám Wijnkoopa.

Vraťte ho obratem. Co s nimi uděláme? Zjevně se vykrucují. Nadávat nestojí za to, snad bude lepší přejít to mlčením, ne?

* Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

Posílám Kollontajku. *Vraťte ji.* To je ale ženská nápaditá, co!

Posílám článek o Spojených státech[129]. Vracet ho nemusíte. *Jestli nesouhlasíte, ihned mi telefonujte* (sám nebo se Zinou, nebo se Šklovským).

Nepamatujete si příjmení *Koby?*

S pozdravem
Uljanov

N. B. Pošlete Voprosy strachovanija s recenzí na Maslova.[132]

95
V. A. KARPINSKÉMU

[Před 24. 7. 1915]

Milý V. K.! Posílám články do ústředního orgánu. Napište, jestli by bylo možné brzy (a aspoň přibližně *kdy)* je vydat.

Kdyby bylo absolutně nemožné vydat je brzy, vynasnažíme se vydat je v bernské tiskárně.

Moc a moc zdravím! Váš *Lenin*

P. S. Pošlete prosím aspoň na kratičkou dobu katalog Vaší knihovny!

Mrzí mě, že nám naši bolševici Gruzíni nedodali překlad článku Ana (Kostrova)[133]. *Na vědomí Stěpkovi!*

Nemůžete mu trochu vyhubovat?

96
V. A. KARPINSKÉMU

[24. 7. 1915]

Milý soudruhu! Dneska jsem Vám poslal telegram se žádostí, abyste v tomto čísle ústředního orgánu uveřejnil místo mého článku O situaci v s. d.* článek (Grigorije) o pacifismu. Jestli už je na to pozdě, dejte prosím do sazby všechny ostatní materiály — vydáme *ihned* další číslo ústředního orgánu.

Jak to vypadá s brožurou?** Může ji Kuzma vysázet? (Asi 100 000 liter. Bylo by žádoucí, aby to vyšlo *co nejlevněji* — ve dvou sloupcích, aby na ni padlo méně papíru! Ať udá přesný rozpočet a termín.)

S pěkným pozdravem Váš *N. Lenin*

Dostal jsem od Stěpky překlad. Mockrát děkuji.

97
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 24. 7. 1915]

Škoda, že jste netelegrafoval Olze, jak jsem prosil. Teď se může opozdit.

Dostal jsem nazpátek Abramčikův článek. Neposílám ho, protože se nehodí.

Posílám návrh (na zestručnění našich rezolucí) — ná-

* O situaci v sociální demokracii Ruska (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 311—316). *Red.*

** Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

vrh deklarace levice*. Poslal jsem ho Holanďanům, Radkovi a tak dále.

Dostal jsem překlad závěru Anova článku. Pošlu ho. Také Gorterův překlad. Ten posílám.

Zdravím! *Lenin*

P. S. Doufám, že houby došly v pořádku?

Posílám závěr mé části brožury**. Vraťte co nejdřív.

NB: Z Inessiných adres (pro Kommunist) *se ruší*
adresa K. M. v Janově
a Sorokina v Toulouse.

98

D. WIJNKOOPOVI

[Po 24. 7. 1915]

Vážený soudruhu Wijnkoope!

To, čím se teď zabýváme, tj. plán mezinárodního vyhlášení zásad marxistické levice, je tak důležité, že nemáme právo otálet, ale musíme ho zdárně a co nejdříve dokončit. Naše zpoždění znamená velké nebezpečí!

Článek A. P. v *Berner Tagwacht* (24. července) o kongresu holandské SDS je velmi důležitý pro vzájemné porozumění[134]. S velkou radostí vítám Vaše, Gorterovo a Ravesteynovo stanovisko v otázce lidové milice (je i v našem programu). Vykořisťovaná třída, která by *neusilovala* o to, aby měla zbraně, dovedla s nimi zacházet a vyznala se ve vojenství, by byla třídou přisluhovačů. Obhájci odzbrojení, odpůrci lidové milice (takoví »leví«

* Viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 151—152. *Red.*

** Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

jsou rovněž ve Skandinávii, diskutoval jsem o tom v roce 1910 s Höglundem), se dostávají na pozici maloměšťáků, pacifistů a oportunistů v malých státech. Pro nás však musí být rozhodující hledisko *velkých států a revolučního boje* (tj. *také občanské války*). Anarchisti mohou být z hlediska sociální revoluce (chápané mimo čas a prostor) proti lidové milici. Avšak náš *nejdůležitější* úkol je teď právě v tom, abychom stanovili přesnou hranici mezi marxistickou levicí na jedné straně a oportunisty (a kautskisty) a anarchisty na straně druhé.

Jedna pasáž v článku A. P. mě dočista pobouřila, a to tam, kde říká, že zásadní prohlášení paní Rolandové-Holstové »plně odpovídá stanovisku SDS«!!

Z tohoto zásadního prohlášení, tak jak je otištěno v listu *Berner Tagwacht* a v týdeníku *Internationale Korrespondenz*[135], vidím, že se *v žádném případě* nemůžeme s paní Rolandovou-Holstovou shodnout. Paní Rolandová-Holstová je podle mne holandský Kautsky nebo holandský Trockij. Tito lidé *v zásadě* »rozhodně nesouhlasí« s oportunisty, ale *v praxi* s nimi ve všech důležitých otázkách *souhlasí*!! Paní Rolandová-Holstová odmítá zásadu obrany vlasti, tj. odmítá sociálšovinismus. To je správné. *Neodmítá však oportunismus!!* V celém dlouhém prohlášení není ani slovo proti oportunismu! Ani jedno přesné, jednoznačné slovo o *revolučních* prostředcích boje (zato tím víc frází o »idealismu«, obětavosti atd., pod něž se může s velkou ochotou podepsat kdejaký darebák, tedy i Troelstra a Kautsky)! Ani slovo o *rozchodu* s oportunisty! Heslo »míru« přesně à la Kautsky! Namísto toho (a zcela důsledně z hlediska bezzásadového »zásadního prohlášení« paní Rolandové-Holstové) — rada spolupracovat se SDS *a* SDDS*!! To znamená: jednota s oportunisty. Docela jako náš pan Trockij: »v zásadě *rozhodně* proti obraně vlasti«, ale v praxi *pro* jednotu s Čcheidzeho frak-

* Sociálně demokratická dělnická strana. *Čes. red.*

cí v ruské dumě (tj. s odpůrci naší frakce, deportované na Sibiř, s *nejlepšími přáteli* ruských sociálšovinistů).

Ne. Ne. Nikdy a v žádném případě se zásadně neztotožníme s prohlášením paní Rolandové-Holstové. To je naprosto nepromyšlený, čistě platonický a pokrytecký internacionalismus. Samá polovičatost. Je to dobré (politicky řečeno) jen k tomu, aby se vytvořilo »levé křídlo« (tj. »neškodná menšina«, »dekorativní marxistická ozdoba«) ve starých prohnilých a ničemných přisluhovačských stranách (v liberálních dělnických stranách).

Nežádáme pochopitelně *okamžitý* rozkol té či oné strany, například ve Švédsku, Německu, Francii. Je docela možné, že o něco později pro to nastane (například v Německu) příhodnější chvíle. Avšak *zásadně* musíme bezpodmínečně vyžadovat naprostý rozchod s oportunismem. *Veškerý* boj naší strany (a dělnického hnutí v Evropě vůbec) musí být zaměřen proti oportunismu. To není proud ani směr; dnes je to (oportunismus) organizovaný nástroj buržoazie uvnitř dělnického hnutí. A dále: otázky revolučního boje (taktika, prostředky, propaganda v armádě, sbratřování v zákopech *a tak dále*) rozhodně musí být *podrobně* probrány, posouzeny, promyšleny, prověřeny a vysvětleny masám v ilegálním tisku. Jinak je každé »uznávání« revoluce pouhou frází. S radikály frázisty (holandsky: »pasívními«) se naše cesty rozcházejí.

Doufám, milý soudruhu Wijnkoope, že jsem Vás těmito poznámkami neurazil. Musíme se přece jaksepatří domluvit, abychom mohli společně vést *těžký* boj.

Ukažte prosím tento dopis soudruhu Pannekoekovi a ostatním holandským přátelům.

Váš *N. Lenin*

P. S. Brzy Vám pošlu oficiální rezoluci naší strany (z roku *1913*) o právu všech národů na sebeurčení.* My jsme

* Viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 85—87. *Red.*

pro. Dnes, v boji proti sociálšovinistům, musíme být pro víc než kdy jindy.

99
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[26. 7. 1915]

Milá A. M.! Peníze Vám posíláme zítra. Za zprávy z Ruska mockrát děkujeme. Proti úmluvě v zásadě nic nemáme, doufáme, že budete obzvlášť opatrná.

Pokud jde o ozbrojení lidu versus odzbrojení, přece jen se mi zdá, že program[307] měnit nemůžeme. Jestliže slova o třídním boji nejsou frází v liberálním duchu (jakou se stala u oportunistů, Kautského a Plechanova), jak by tedy mohly být námitky proti historickému faktu, že se tento boj za jistých podmínek mění v občanskou válku? A dále, jak může být utlačená třída vůbec proti ozbrojení lidu?

Odmítat to znamená dostat se na poloanarchistické stanovisko k imperialismu: to se podle mého názoru jasně ukazuje u některých levicových sil i u nás. Když prý imperialismus, pak není zapotřebí ani sebeurčení národů, ani ozbrojení lidu! To je do nebe volající omyl! Právě pro socialistickou revoluci proti imperialismu je nutné to i ono.

Je to »uskutečnitelné«? Takové kritérium je nesprávné. Bez revoluce je skoro celý minimální program neuskutečnitelný. Takto chápaná uskutečnitelnost se zvrhne v maloměšťáctví.

Myslím, že tuto otázku (jakož i *všechny* otázky sociálně demokratické taktiky dnes) můžeme klást *jenom* v souvislosti s hodnocením (a s přihlédnutím k) oportunismu. Je jasné, že »odzbrojení« jako taktické heslo je oportunismus. A přitom oportunismus provinciální, páchnoucí ma-

lým státečkem, odloučeností od boje, ubohostí názoru: »Do toho mi nic není . . .«

Posíláme návrh (individuální) prohlášení mezinárodní levice.* Velmi Vás prosíme, abyste ho přeložila a dala na vědomí levici ve Švédsku a Norsku, aby se tak na *věcném* podkladě pohnula vpřed Verständigung** s nimi. Pošlete své připomínky, resp. protinávrh a *získejte* totéž od skandinávské levice.

Beste Grüsse!***
Váš *Lenin*

100
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 26. 7. 1915]

(Wijnkoopa mi vraťte: je to chlapík, co?!)

Ruské knihy (seznam) pošlu.

Ohledně francouzských jsem na vahách: většina by se dala sehnat tak, že by se požádal někdo z Bernu, aby je objednal z ženevské a neuchâtelské knihovny (je tam spousta braku, část jsem viděl v Paříži). Další vázne na finanční otázce.

Přiložený Jurijův dopis (vraťte) je drzé, hloupé skrblictví. *Formálně bylo rozhodnuto* zařadit sem Golaye a Varina.[136] »Vydavatelská komise« *je povinna* plnit usnesení. A oni jednají jako despoti!! »Já mám plnou kapsu, já jsem pán.« Je jasné, že takhle se pracovat nedá. Ať si jedou, vem je čert. Vydávat (jestli budou chtít) se bude tady,

* Jde o Návrh rezoluce levicových sociálních demokratů pro první mezinárodní socialistickou konferenci (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 302—304). *Red.*

** — dohoda. *Red.*

*** Nejhezčí pozdravy! *Red.*

a my na tom *budeme líp,* když budeme dál od skrblictví.

Tady bylo přece *formálně* usneseno, že nám dají polovinu na dopravu, a oni nám *za týden* napíšou, kdy máme poslat splátku.

Nemám slov! — To je přece holý výsměch!

Bucharinův dopis (vraťte!) dokazuje, že za tak obtížných podmínek jet *nemůžeme* (s cizím pasem? Odhalí *nás* a zavřou, aby se *zavděčili* carovi![37]). Peněz je čím dál míň: na dvě čísla ústředního orgánu + brožuru padne málem celá zbývající tisícovka. A co cesta? A drahota ve Stockholmu? A taky pracovní podmínky (knihovna) jsou tam *horší.*

Musí se to pořádně promyslet.

Nebylo by lepší nechat ty hloupé skrblíky provětrat?

Golaye pošlete do ústředního orgánu (Golay se *musí* vytisknout). Jurijovi se mi ani nechce odpovídat: jeho hloupé dryáčnické psaní je nesnesitelné. Kde je mez? Sliby, formální usnesení — a »Já jsem pán, já nezaplatím«!! Ne, všechno má své meze! To už je nemožně nestydaté lhaní!

Pozdrav všem. Váš *Lenin*

Tohle číslo Reči *nemáme.* Nemá ho Jurij?

101

G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 26. 7. 1915]

Co se týče bibliografie a poznámek jsem *pro* zařazení. Cožpak to něco znamená 100—200 (nejméně) franků navíc?

Důležité je, aby to byla *ucelená* knížka.* Důležité je, aby *odevšad* (Golay, Sinclair, *Die Internationale)* zazněly *hlasy* proti sociálšovinistům.[138]

A co Jurij a Japonci[139], pojedou? A kdy?

102
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 28. 7. 1915]

Posílám Pannekoekův článek.[140] Moc bych se přimlouval, abyste k němu připojili přiloženou redakční poznámku (a poslali ji autorovi).

Posílám koncept osnovy brožury (vraťte).** Navrhuji, abychom si (my dva) k tomu hned sedli a promysleli každou větu, přepracovali, zestručnili a — vydali *v ruštině* (k výročí války). A potom ještě v dalších *třech* jazycích.

Myslím, že spojíme dva cíle:

1. Vademekum*** pro ruské sociální demokraty, agitátory a »dělnické vůdce«. Jasně, populárně, přesně, výčet **všech** argumentů. Jasný závěr: oprávněnost vyloučení časopisu Naša zarja, boj proti němu a proti organizačnímu výboru + *Čcheidzemu* [Vademekum pro volby do státní dumy].

2. Přesný výklad pro cizinu: je to závažnější *politický* akt pro sjednocení III. internacionály než tucet besed a schůzek s tuctem Grimmů, Zetkinových a ostatních Klatsch—Weiber**** v kalhotách a sukních.

Odpovězte co nejdřív. Jestliže souhlasíte, posoudíme *osnovu ještě podrobněji* a potom rozdělíme témata.

* Jde o 1. číslo časopisu Kommunist. *Red.*

** Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

*** — průvodce. *Red.*

**** — žvanivých ženských. *Red.*

3. Přimějeme ten zatracený organizační výbor, aby řekl »svoje«, ale on nic svého *nemá!*

Neposlal byste výstřižky *perliček* z *Hamburger Echo*? Ve wiener Arbeiter-Zeitung je *perlička:* dopis z Ruska, že *Axelrod dělá ústupky* »oportunistům«[141]. *Pošlu ho.*

PŘÍLOHA K DOPISU

Redakční poznámka. Plně souhlasíme se vším základním a podstatným ve skvělém článku soudruha A. Pannekoeka, ale jeho poslední řádky pokládáme za příliš pesimistické. My máme za sebou masy, zatímco oportunisté, sociálšovinisté a »kautskisté« menšinu, zhusta nepatrnou menšinu vysokých úředníků, aristokracie, maloměšťáků a šosáků. Při správné taktice vůči oportunistům, tj. budou-li vyloučeni a bude-li se proti nim důsledně bojovat, půjdou za námi i velké organizace, legální i ilegální aparát revoluční strany.

103
V. A. KARPINSKÉMU

[28. 7. 1915]

Milý V. K.!

Kuzmovy podmínky *přijímáme.* Brožura *už* je napsaná *celá.** Kdyby to uspíšilo vydání, mohl bych poslat rukopis *i dřív.* Telegrafujte (nebo telefonujte — nejlépe v 8.30—9 hod. — Hotel Marienthal in *Sörenberg,* kanton Luzern) prosím, jestli se dá zásilka brožury urychlit. Pro nás je *nesmírně* důležité, aby se to urychlilo.

* Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

Vydáme tedy ještě jedno číslo ústředního orgánu (článek o pacifismu jako úvodník; další materiály posílám), a pak hned brožuru. (Má asi tak 115 000 liter. Ale to je jen nepatrný rozdíl.)

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

104
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 28. 7. 1915]

Brožuru posílám do Ženevy (za 100 000 liter berou 150 franků a bude to velmi brzo).

Skoro všechny Vaše opravy jsem přijal.

Vás jsem korigoval jen *nepatrně:* pošlu to v korektuře (ale jestli chcete, vyžádáme si text dřív).

Číslo ústředního orgánu musíme *všemožně urychlit.* Váš článek bude mít *375* řádek!!! Denní zprávy (skoro) žádné. Napíšete půl sloupce o Válce[14]? Já — o sebeurčení a o Spojených státech evropských*. *Golay musí být zařazen do ústředního orgánu,* nebudou-li ho Japonci chtít pro Kommunist, neboť Golayovi se rozhodně musí udělat *pořádná* reklama!**

Odpovězte co nejdřív ohledně ústředního orgánu, *pospěšte si, jak nejvíc můžete.*

Má smysl tisknout mou poznámku o Quarckovi?***

* Lenin má zřejmě na mysli články Revoluční proletariát a právo národů na sebeurčení a O hesle Spojené státy evropské (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 79—86 a Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 373—377). *Red.*

** Viz Leninův článek Poctivý hlas francouzského socialisty (Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 24—32). *Red.*

*** Lenin má na mysli svůj článek K hodnocení hesla »mír« (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 317—319). *Red.*

Jak se mohl ztratit návrh deklarace (je to zestručnění rezolucí)?? Byl vložen do obálky pro Vás!!!

Vyžádáme si ho od Radka. [Kdyby se u Vás našel, *vraťte* ho **co nejdříve**!!]

Přikládám dopis pro Jurije a Varina.

S pozdravem
Váš *Lenin*

Svoje korektury jsem *všechny* poslal *Bentelimu**. Jestliže se dopis ztratil, ať je *pošlou znovu.*

105
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 28. 7. a 2. 8. 1915]

Olga píše, že si s ústředním orgánem musíme *strašně* pospíšit, jinak vezme Kuzma jinou práci!

A materiálů je málo!! Je to skandál!!

Posílám dnes rovnou do tiskárny menší článek O hesle Spojené státy evropské (se žádostí, aby korekturu poslali Vám) — (je napsán v duchu našeho jednání. Než brožura vyjde, je nutné opravit chybu a ještě zařadit poznámku k manifestu[142]). [Do brožury dodám ještě rezoluci z roku 1913 o národnostní otázce.]

Posílám Vám článek o národnostním programu (rád bych ho předělal; myslím, že se nepovedl; radši bych ho odložil)**. Olga má 400 řádků materiálu + 125 Spojených států evropských, a v čísle bude celkem *736* řádků!!

* Je míněna Benteliho tiskárna. *Red.*

** Jde zřejmě o Leninův článek Revoluční proletariát a právo národů na sebeurčení (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 79—86). *Red.*

Určitě pošlete do pondělka do rána (hned *první poštou*) Olze ještě nějaký materiál. Quarck* by myslím neměl být vedle Vašeho článku.

Mělo to ve 111. čísle Naše slovo[143]	Neotisklo Braunse *Naše slovo?* Naďa se informovala a říká, že *ano*.

O Rusku by měl být aspoň malý článeček. (Byl jsem nemocný a teprve včera jsem začal pracovat.)

Všechny pozdravuji! Váš *Lenin*

P. S. Za brožury děkuji.

Jestli nic nemáte, pošlete do ústředního orgánu Golaye.

V brožuře jste zapomněl uvést počet dělníků »v našich« a likvidátorských guberniích. *Pošlete* to.

106

V. A. KARPINSKÉMU

[Mezi 28. 7. a 2. 8. 1915]

Milý soudruhu! Posílám článek do 44. čísla.** (Jeho korekturu pošlete, snažně prosím, Grigorijovi a zároveň mně /a také o pacifismu[49]/, dejte udělat 2 obtahy. Adresa Grigorije: Herrn Radomyslski bei Fr. Aschwanden *Hertenstein* in *Kanton Luzern*.) Grigorij pošle do pondělka ještě materiál do čísla 44. Musíte *stůj co stůj* (i kdyby se Kuzmovi mělo zaplatit za přesčas apod.) zajistit, aby ihned, na jeden zátah, vyšlo č. 44 a hned po něm aby se začala sá-

* Jde o Leninův článek K hodnocení hesla »mír« (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 317—319). *Red.*

** Jde o článek O hesle Spojené státy evropské (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 373—377). *Red.*

zet brožura. Jak už jsem uvedl, mám ji úplně hotovou. Pošlu ji v polovině příštího týdne, ale kdyby se dalo vydání urychlit, poslal bych ji hned po Vašem telegramu.

Číslo 43 vyšlo skvěle! Mnohokrát děkuji a zdravím!

Váš *Lenin*

107
D. WIJNKOOPOVI

30. 7. 1915

Vážený soudruhu! Dostal jsem Váš dopis i lístek. Posílám Vám úplný francouzský překlad našeho manifestu; Radkův překlad rezolucí naší strany jsem Vám už odeslal. Teď máte všechny dokumenty (co se týče Spojených států evropských, přijmeme myslím Gorterovo stanovisko).

Jsem velice rád, že jsme se shodli v tom hlavním. Nepotřebujeme pompézní prohlášení vůdců (proti nimž tak pěkně psal Pannekoek), nýbrž důslednou revoluční deklaraci zásad, abychom pomohli dělníkům najít správnou cestu. To je naprosto nutné. Obzvlášť mě potěšilo, že máte kontakt s belgickými přáteli (mohli bychom jim poslat brožuru P. Golaye, pokud jste ji už neměl[144]) a že si chcete *osobně* pohovořit s některými příslušníky levice v jiné zemi. Kdyby belgická anonymní skupina Hvězda a ještě jiná, německá, uveřejnila společně s vaší a naší stranou deklaraci zásad, byl by to dobrý a závažný začátek. Švédská levice s Höglundem je na naší straně: dnes jsem o tom dostal dopis. Bylo by dobře, kdybyste napsal do Anglie a získal tam nějakou skupinu (třeba i malou) pro vypracování společného prohlášení.

Srdečně zdravím a přeji hodně úspěchů.

Váš *N. Lenin*

P. S. Druhá předběžná konference se měla konat 7. srpna, ale nejspíš bude později.

108
K. B. RADKOVI

[Před 4. 8. 1915]

Milý soudruhu Radku!

Dostal jsem Váš dopis pro Wijnkoopa a odesílám ho první poštou. Připsal jsem mu, že chce-li připravit deklaraci (nemluvě už o novém komunistickém manifestu), musí se ihned pustit do práce.

Odevzdali jsme 1. manifest, 2. rezoluce, 3. návrh deklarace. Dodejte co nejdřív pozměňovací návrhy nebo protinávrhy. Pospěšte si!! Jsme pozadu!!

Já osobně jsem proti tomu, aby se toho účastnilo Naše slovo, ale nestavěl bych to jako ultimátum. Proč jsem proti? 1. Je to demoralizace, neboť *samo* Naše slovo se neprohlásilo za *samostatnou,* třetí (kromě ÚV a OV*) stranu nebo skupinu pro práci v Rusku; 2. V tomto listu jsou členové *OV* v počtu, o němž veřejnost nic neví. Dvojí zastoupení!! (OV + Naše slovo). 3. Naše slovo je pro Čcheidzeho frakci (pro ni je také *OV* i Plechanov + Alexinskij). Není to demoralizace???

Brát Lichtstrahlen jako *skupinu* a pokládat ji za seriózнější než skupinu Zetkinové *není* směšné.

V této skupině je Borchardt + Radek + členové redakce Lichtstrahlen. To stačí.

Tato skupina má menší časopis. (Ale Zetkinová a spol. nikoli.)

Borchardt první veřejně prohlásil: Die Sozialdemokra-

* — organizační výbor. *Čes. red.*

tie *abgedankt**[145]. To není propaganda, ale velmi důležitý politický akt. *To je čin,* a ne slib.

Pro nás (tj. všechny levicové) je ze všeho nejdůležitější jasné, úplné a přesné Prinzipienerklärung**. Bez toho jsou všechny takzvané »akční programy« pouhou frází, pouhým podvodem. Co vzešlo z »akční rezoluce« Zetkinové v Bernu? *Nic* ve smyslu akce! Nic ve smyslu zásad![146]

Borchardtova skupina[147], jestliže vystoupí (společně s námi nebo samostatně) jako anonymní skupina (Stern nebo Pfeil***, nebo jak chcete) s přesným Prinzipienerklärung + výzvou k *revolučním* akcím, sehraje světodějnou úlohu.

A Zetkinová a spol., která měla v rukou *všechno* (noviny, časopisy, kontakty s Berner Tagwacht, možnost jezdit do Švýcarska apod.), neudělala za 10 měsíců pro sjednocení mezinárodní levice *nic.* To je ostuda.

Všechno nejlepší! Váš *Lenin*

P. S. Jít na vojnu bych Vám *neradil.* Je hloupé pomáhat nepřátelům. Posloužíte Scheidemannům. Raději emigrujte. Bude to namouvěru lepší. Levicové pracovníky teď potřebujeme jako sůl.

»Opozice v Německu je produktem vření v masách, ale bolševici představují orientaci malé skupiny revolucionářů.«

To není marxistické..

To je kautskismus — nebo vytáčka.

Čím byl v roce 1847 Komunistický manifest a jeho skupina?? Produktem vření v masách? Nebo orientací malé skupiny revolucionářů?? Nebo to *i* ono??

A co my, ústřední výbor? Nebo snad frakce SDDSR

* — sociální demokracie se zřekla sama sebe. *Red.*
** — vyhlášení zásad, deklarace zásad. *Red.*
*** — Hvězda nebo Střela. *Red.*

nedokázala, že má spojení s masami? A co *petrohradský* Proletarskij golos?[148] Nebo snad v Rusku *neexistuje* »vření v masách«?

Leví v Německu se dopustí dějinného omylu, jestliže pod záminkou, že »oni jsou produktem vření v masách« (oni = Zetkinová, Laufenberg, Borchardt, Thalheimer, Dunckerová!!! Chacha!), odmítnou vystoupit s Prinzipienerklärung (anonymně, jménem skupiny Stern apod. Potom se budou dělníci *připojovat* a *přemýšlet* o ní).

Pro mohutnější »vření v masách« je nutná levicová deklarace a program. Je nutná *se zřetelem* k takovému vření. Je nutná *pro* to, aby se »vření« změnilo v »hnutí«. *Je nutná* pro to, aby to začalo »vřít« v prohnilé internacionále.

A to neprodleně!!!

Nemáte tisíckrát *pravdu!*

P. S. V dopisu Wijnkoopovi jste to napsal nejasně: je to určeno na 20. 8., nebo navrženo? Napište o tom pár slov mně *a Grigorijovi* (jestli to spěchá).

Rakovskij (viz jeho brožuru[149]) je **pro** obranu vlasti. Podle mne nemáme s takovými lidmi nic společného.

109
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Nejdříve 4. 8. 1915]

Milá A. M.! Velmi nás potěšilo prohlášení Norů a Vaše péče o Švédy[150]. Bylo by zatraceně důležité, aby *levicoví* marxisté vystoupili na mezinárodním fóru společně! (Zásadní prohlášení je hlavní a prozatím jediná možnost.)

Rolandová-Holstová stejně jako Rakovskij (dostala se Vám do rukou jeho francouzská brožura[423]?) a stejně jako Trockij, ti *všichni* jsou podle mě nejškodlivější »kaut-

skisti« v tom smyslu, že všichni jsou různou formou pro jednotu s oportunisty, všichni různou formou *přikrášlují* oportunismus, všichni prosazují (různě) eklekticismus místo revolučního marxismu.

Vaše kritika návrhu deklarace nesvědčí podle mě (pokud se nemýlím) o tom, že bychom se nějak vážně rozcházeli. Já pokládám za teoreticky chybné a prakticky škodlivé *nerozlišovat* typy válek. Nemůžeme být proti národně osvobozeneckým válkám. Vy uvádíte jako příklad Srbsko. Ale kdyby Srbové byli *sami* proti Rakousku, což bychom nestáli *na straně* Srbů?

Jádro věci je teď v boji *mezi* velmocemi za nové rozdělení kolonií a za porobení malých států.

Válka Indie, Persie, Číny apod. s Anglií nebo s Ruskem? Cožpak bychom nestáli *na straně* Indie proti Anglii etc.? Označovat *toto* za »občanskou válku« není přesné, ale hodně přitažené za vlasy. Je krajně škodlivé přespříliš rozšiřovat pojem občanské války, neboť to *zastírá* jádro věci: válku námezdních dělníků proti kapitalistům *příslušného* státu.

Právě Skandinávci zřejmě upadají do maloměšťáckého (a zapadákovského, kleinstaatisch*) pacifismu svým odmítáním »války« vůbec. To není marxistické. Proti tomu je třeba bojovat právě tak jako proti jejich odmítání milice.

Ještě jednou Vás zdravím a blahopřeji k norské deklaraci!

Váš *Lenin*

* — charakteristického pro malé státy. *Red.*

110
V. A. KARPINSKÉMU

[Před 10. 8. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám článek do ústředního orgánu — pro **krajní** případ (tj. jestli bude absolutní nedostatek materiálu).* Rád bych ten článek *odložil. Vraťte ho.*

Grigorij slíbil poslat článek o Rusku: bylo by žádoucí ho publikovat.

Číslo 44 pokládám celkem vzato za úplné: *vydejte* ho *co nejdřív.*

NB Posílám začátek brožury. Zbytek zítra nebo pozítří.

Korektury brožury posílejte mně.

111
V. A. KARPINSKÉMU

[Před 11. 8. 1915]

Milý V. K.!

Posílám náhodně zapomenuté stránky brožury. Zkontrolujte prosím, jestli teď máte všechno. Včera jsem Vám psal, jaké *přetisky* ještě přijdou do brožury.

Co je s č. 44?

S pozdravem Váš *Lenin*

P. S. Přiložená poznámka k manifestu se musí do brožury vejít. Zařaďte ji prosím!

* Jde zřejmě o článek Revoluční proletariát a právo národů na sebeurčení (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 79—86). *Red.*

POZNÁMKA

Požadavek Spojených států evropských, předložený v manifestu ÚV, v němž byl doplněn výzvou k svržení monarchie v Rusku, Rakousku a Německu, se odlišuje od pacifistického výkladu tohoto hesla, jak jej podali Kautsky a ostatní. [K tomuto odstavci manifestu ÚV (Social-demokrat, č. 33), kde se hovoří o Spojených státech evropských.]

Ve 44. čísle ústředního orgánu naší strany Social-demokrat je redakční článek, v němž se dokazuje, že heslo Spojené státy evropské je ekonomicky nesprávné. Buď je toto heslo za kapitalismu neuskutečnitelné, neboť předpokládá nejenom vrácení kolonií, ale i zavedení plánovaného světového hospodářství, třebaže by kolonie, sféry vlivu aj. byly rozděleny mezi jednotlivé země, nebo je to heslo reakční, které znamená dočasný spolek evropských velmocí, aby mohly olupovat mnohem rychleji se rozvíjející Japonsko a Ameriku. (Poznámka redakce listu Social-demokrat.)

Vraťte co nejdřív!

112
V. A. KARPINSKÉMU

[11. 8. 1915]

Milý V. K.!

Dělám si velké starosti s brožurou. Doufám, že jste dostal všechno (celý rukopis a poznámku k manifestu)? Jak pokračuje sazba a kdy počítáte s vydáním? *Čekám na korektury.* (Titulky malých podkapitol by se měly vysázet buď kurzívou, nebo hodně drobným písmem, nonpareillem, v žádném případě tučně.)

A co 44. číslo ústředního orgánu? Nedostal jsem korektury a vysvětloval jsem si to tím, že chcete vydání uspíšit (jak jsme o tom mluvili). Ale článek o Spojených státech se tam snad vešel? Napište pár slov.

S pozdravem Váš *Lenin*

Našel jste rezoluci o národnostní otázce z roku 1913?

113

D. WIJNKOOPOVI

[Po 15. 8. 1915]

Vážený soudruhu!

Přikládám deklaraci, kterou jsme dostali od norského mládežnického svazu. Bulharští sociální demokraté (»těsňaci«) se v zásadě projevili v témže duchu na II. balkánské konferenci (letos v červenci)[151]. Levicová mezinárodní deklarace zásad je tedy *možná.* Do 20. srpna to už musí být hotovo.

Netrpělivě očekávám Vaši odpověď a návrh.

S přáním všeho nejlepšího

(Podpis)

114

S. N. RAVIČOVÉ

[16. 8. 1915]

Milá soudružko Olgo!

Bojím se psát V. K., neboť »urgující« dopisy jeho nervovou chorobu ještě zhoršují. Co je vlastně s č. 44? Že by se

k nám Kuzmička obrátila zády? Hrozně jsem se 44. č. spěchal, nestačil jsem opravit články, neviděl jsem korektury — a najednou to uvázlo. A Kuzma požadoval brožuru už *předminulý* týden!![152]

Napište prosím pár slov, jestli je naděje, že vyjde jak č. 44, tak i brožura?? Kdy to i ono??

Do brožury by se mělo leccos přidat a opravit.

Musím nutně dostat korektury.

Pozdrav V. K.

Váš *V. Uljanov*

P. S. A Peuple[153] je dobrý, co?? *Pro* Vandervelda jsem tělem i duší!!

115
S. N. RAVIČOVÉ

[Po 16. 8. 1915]

Milá soudružko Olgo!

Hurá! Zvítězila jste dokonce nad Kuzmičkou!! Jste namouvěru hrdinka!

Posílám korektury a *dvě* vsuvky do brožury. Dohlédněte prosím, aby je *zařadili, kam patří* (kdyby se to mělo zdržet, neposílejte mi korekturu *těchto* dodatků a udělejte ji sama).

Píšu Grigorijovi, že vydávám brožuru (když nebude s něčím souhlasit, může mi zatelefonovat).

Na konci brožury musí být *tři* přílohy:

I. Manifest ÚV SDDSR o válce (z č. *33*. Posílám).

Zařadit poznámku (o hesle Spojené státy), kterou jsem Vám *poslal* (poslala jste kopii Ljalinovi?).

II. Rezoluce z č. *40* posílám.

III. Rezoluce z roku *1913* (porada ÚV se stranickými pracovníky) *o národnostní otázce*[219]. Já ji nemám. Žádám, aby Vám ji poslali z Bernu. (Ale ve Vaší knihovně *musí* být.)

Brožuru vytiskněte ve 2000 kusech na nejlacinějším papíru (jestli bude tenký, pak 1000 výtisků na tenkém) — formát co nejúspornější a nejvhodnější do obálek.

Salut!! Váš *Lenin*

P. S. Nedojde-li tím ke zdržení, pošlete mi *druhý* exemplář *všech* korektur brožury (pošlu jej soudruhovi, který jede do Ruska).

116

G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 19. 8. 1915]

Peuple vraťte. Je to dobré, pokud jde o Vanderveldeho. Taková bude *taktika* jich *všech.*

Od Radka a Karpinského nemám ani řádku. Nechápu! Píšu jim.

Grimm telefonoval, že Vorkonferenz* byla odložena na 5. 9. a že ho Zetkinová z vězení požádala, aby jí poslal rezoluci menšiny z bernské konference[154]. Poslal jsem jí ruský text. Máte-li německý, pošlete ho Grimmovi.

Jaurès« po přečtení pošleme.[155]

»J'accuse« jsem dal *Radkovi.*[156]

Vraťte Kolba.[157]

Od Holanďanů *nil!!***

* — předběžná konference. *Red.*

** — nihil — nic. *Red.*

P. S. Radil bych vydat (viz text) s překladem německých výrazů.

Japonce hájíte úplně zbytečně. Alexandr píše *rozhořčené* dopisy a má na rozhořčení právo. Schválená usnesení se musí plnit: bylo usneseno (před třemi týdny) *do týdne!!* A teď **ještě do měsíce!???**

Jsou to podvodníci, a když podvádějí, nebudu jim nadržovat. Mám právo žádat a budu na nich žádat *písemné* prohlášení a také to, aby tajemníci společná usnesení *protokolovali* (abychom usvědčili podvodníky, *kteří* chtějí roztržku a svádějí to na nás!).

Odjíždějí? Kdy? Nebo ne? Dva hlupáci, kteří mají na starosti finance, by mohli za 3 měsíce vypočítat, kolik franků se dostane za 100 rublů nebo kolik stojí 1. číslo. To jsou *pouhopouhé směšné* výmluvy. Budou objednávat z Ruska po 10 francích, krmit nás sliby a šidit dopravce!! Přijímat usnesení pro legraci!! Ne, tenhle kousek jim jen tak neprojde.

Lenin

NB: V Bucharinovi byl *tu a tam* (s. 133, 132, *129* v podtitulcích) ponechán starý výraz společensko-státní trast (jinde opravený na státně kapitalistický trast).[158]

Je to přehlédnutí nebo záměr??

Píšete, že nedáváte poznámky z rukou a »doufáte, že toho dosáhnete«. Splnění *starých usnesení*?? Čím toho dosáhnete?? »Řečmi«?

S takovými stanovisky nesouhlasím.

P. S. Lístky (a letáky) je třeba psát a odesílat Alexandrovi.

117
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Před 19. 8. 1915]

Milá A. M.!

Vorkonferenz (II) je odložena na 5. 9.

Höglund a norská levice (a co Dánové?) se *musí* sami postarat o to, aby byli pozváni. A svoje prohlášení, požadavky, deklarace *nám* musí *poslat (pro ÚV)* písemně, s podpisy a razítky v jednom z tří mezinárodních jazyků.

Mockrát pozdravuji Alexandra (proč můj návrh[159] *jenom* kritizuje? Dodejte své pozměňovací návrhy, s'il vous plait!*) — a Vás za úspěšnou práci mezi skandinávskou levicí.

Váš *Lenin*

Myslím, že konference se hned tak neuskuteční, pokud se vůbec uskuteční. Ale ať se Höglund důkladně a *rychle připravuje*. Souhlasíte s naším společným manifestem levicových sil různých zemí (nezávisle na konferenci)?

118
K. B. RADKOVI

[19. 8. 1915]

Milý soudruhu Radku!

Vracím Váš návrh.[160] Ani slovo o sociálšovinismu a (=) oportunismu a o boji proti nim!! Proč tak přikrášlovat zlo a skrývat před dělnickými masami jejich úhlavního nepřítele v sociálně demokratických stranách?

* — prosím. *Red.*

Budete ultimativně trvat na tom, aby se otevřeně neřeklo ani slovo o nesmiřitelném boji proti oportunismu?

Doufám, že *přijedu asi o dva dny dřív* (tj. 2.—3. 9.), když mi dáte vědět, že přijedou také Němci (jinak přijede jenom Zinovjev).

(Váš návrh je příliš »akademický«, není to bojové provolání, bojový manifest.)

Pošlete svůj návrh Wijnkoopovi? *Žádáte,* aby přijeli (Holanďané)?

Pošlete mi prosím ihned překlad (německý) *mého návrhu* (o němž jste psal Wijnkoopovi) a překlad naší rezoluce z roku 1913 (národnostní otázka). Tak tedy *dvě věci.*

Musíme vynaložit *veškeré* úsilí na to, abychom vydali naši brožuru (německy) do 5. 9. Píšu dnes Kasparovovi, aby Vám pomohl a našel ještě jednoho překladatele (v Bernu — soudruha Kinkela). Mohl byste (s Kasparovem) pracovat »rychlým tempem« a přeložit tuto brožuru do týdne? A co tisk? Dalo by se to vytisknout za 3—4 dny? Musíme pro to udělat *všecko*!

Prosím o okamžitou odpověď.

Váš *N. Lenin*

119

V. M. KASPAROVOVI

[19. 8. 1915]

Milý Kasparove!

5. 9. bude konference v Bernu.

Bylo by *nanejvýš* potřebné, aby naše brožura v němčině vyšla *do* té doby.

Nemohl byste tomu napomoci?

— za prvé, kdybyste zašel k Radkovi, pomohl mu číst rukopis a přiměl ho, aby se pustil do překladu (ruské korektury se nám do té doby bohužel *nepodaří* získat);

— za druhé, kdybyste se postaral o smlouvu s německou tiskárnou (Radek ví, oč jde);

— za třetí, kdybyste zašel ke Kinkelovi, ukázal mu tento dopis a *požádal ho,* aby *pomohl při překladu* (aby si kousek vzal).

Vím, že mě Kinkel má asi plné zuby za to, že se na něj obracím se žádostmi o překlad. Ale jde o neodkladnou, důležitou věc, je nutná rychlá pomoc, tak se třeba nebude ani tolik zlobit.

Odpovězte co nejdřív korespondenčním lístkem.

Moc a moc zdravím! Váš *Lenin*

120
D. WIJNKOOPOVI

[Po 19. 8. 1915]

Vážený soudruhu Wijnkoope!

Radek mi oznamuje, že už Vám psal o tom, že konference (nikoli předběžná, ale řádná konference) se koná 5. 9. Radkův návrh už nejspíš taky znáte. Mně se ten návrh zdá příliš akademický (tato námitka není ovšem důležitá) a — což je mnohem důležitější — neuspokojivý v nejdůležitějším bodu, který například tak dobře vystihuje Gorter ve své brožuře[451], a to: energický boj proti oportunismu. Budeme-li o tom před dělníky mlčet, zamlčíme okolnost, bez níž se nedá vytvořit *nic* reálného.

Sdělte mi prosím svůj názor a názor vašeho ústředního výboru. A pak také, jestli určitě přijede zástupce vaší strany (a když ne, dejte mandát Radkovi nebo pošlete

prohlášení aj.). Pokud je to jen trochu možné, napište do Anglie menšině Britské socialistické strany; ať tato menšina pošle buď svého zástupce, nebo alespoň prohlášení. Budou-li výsledkem této konference nejenom diplomatické úskoky vůdců (tak trefně zesměšněné Pannekoekem), ale i levicová marxistická internacionální deklarace zásad, bude to velmi prospěšné.

Rovněž Vám dobře známá skupina belgických internacionalistů musí poslat prohlášení nebo Vám dát mandát (*části* stran budou také určitě zastoupeny). Protišovinistická opozice proti Vanderveldemu — i sebenepatrnější — by byla neobyčejně důležitá. Nejtěžší je začít!

Očekávám Vaši odpověď.
Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

P. S. Přikládám návrh prohlášení (ve francouzštině) — ještě jsem neměl kdy projednat to s přáteli. Zítra pošlu tento návrh soudruhu Radkovi.

121
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Po 19. 8. 1915]

Milá A. M.!

Jak se dovídám, nebude 5. 9. Vorkonferenz, ale řádná konference. Tak tedy, čas nečeká.

Vy se teď musíte ze všech sil vynasnažit poslat mi sem Höglunda nebo opravdu levicového a opravdu spolehlivého Nora, aby tu byli určitě nejpozději 3. 9. (je zapotřebí telefonovat mi z Bernu do Sörenbergu, hotel Marienthal *(Kanton Luzern)*. Telefon *1. 11* — [1. 11]).

Kdyby nikdo z nich *absolutně* nemohl přijet, ať

ihned (tak, abych to *určitě* dostal 2.—3. 9.) pošlou doporučně mandát buď našemu ÚV (formální /německý nebo francouzský/ mandát) — nebo (kdyby nechtěli dát mandát) svoje prohlášení o solidaritě s ÚV, svoje Prinzipienerklärung* + (nutně) dopis konferenci a pověření našeho ÚV, aby dopis přečetl (respektive dal o něm hlasovat, pokud to bude možné).

V boji půjde především o to, má-li se v Prinzipienerklärung vyhlásit nelítostný (až do rozkolu) boj *oportunismu* = sociálšovinismu. Vynasnažte se, aby zejména tento bod byl formulován *co nejjasněji a nejpřesněji.*

Pošlete ihned korespondenční lístek, jestli jste dostala tento dopis a jestli doufáte (nebo jste přesvědčena?), že to i ono bude provedeno.

(Pozdrav Alexandrovi!) Salut!
Váš *Lenin*

122
J. I. RIVLINOVÉ

[Po 19. 8. 1915]

Milá soudružko! V těchto dnech jsem Vám psal ohledně Golaye. Teď se ta záležitost rozhýbala tak říkajíc z druhé strany. Na 5. 9. je stanovena *nikoli* předběžná, nýbrž řádná konference levice (mezinárodní). Bude tam *Merrheim* z Paříže (to všechno ovšem entre nous**). Bude tam zastoupeno Naše slovo. Proč by tam nemohli být Golay a Naine, představitelé levicového socialismu ve francouzském Švýcarsku (když tam bude Grimm, mnohem polovičatější než Naine a Golay)? Vynasnažte se prosím setkat se co nejdřív s oběma; otevřeně si s nimi pohovořte a po-

* — deklarace zásad. *Čes. red.*
** — mezi námi. *Red.*

kud možno brzy mi několika slovy odpovězte, jak oba tito levicoví Francouzi smýšlejí. Jistě chápete, že *právě* přítomnost francouzských antišovinistů by *nyní* — a zvlášť když tam bude Merrheim — měla na konferenci obzvlášť velký význam.

Pospěšte si s odpovědí!

Pozdravujte Rivlina!

Váš *Lenin*

123
J. A. BERZINOVI

[20. 8. 1915]

Milý Berzine!

Mnohokrát děkuji za mandát.[161] Snad nebudu příliš obtěžovat, když Vás poprosím, abyste mi *ihned* poslal přesně takový ve francouzštině nebo v němčině, s razítkem atd. podle předpisu, a aby v něm bylo uvedeno, že vaše strana vždy byla (a je podnes) k mezinárodnímu socialistickému byru nejenom přidružená (ale měla v něm i svého zástupce s poradním hlasem). Velmi, velmi to spěchá.

S hezkým pozdravem
Váš *V. Uljanov*

P. S. Pokud jste od nás dostal rukopisný návrh stručné deklarace v ruštině*, odevzdejte ho prosím co nejdříve Litvinovovi s prosbou, aby ho přeložil do angličtiny a brzy mi ho poslal. Sdělte mi prosím korespondenčním lístkem, že jste tento dopis dostal.

* Jde o Návrh rezoluce levicových sociálních demokratů pro první mezinárodní socialistickou konferenci (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 302—304). *Red.*

124
V. A. KARPINSKÉMU

[21. 8. 1915]

Milý V. K.! Posílám 200 franků. Třeba »podmázněte« Kuzmičku. Tisíceré merci za námahu. Olžin dopis jsem dostal. Koba poslal pozdrav a zprávu, že je zdráv. O brožuře mě občas informujte korespondenčním lístkem, jestli je »naděje« na pokrok (ještě stačím udělat nějaké opravy do korektur).

Salut! Váš *Lenin*

125
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 23. 8. 1915]

Já jsem pro č. 1 (srpen) a č. 2 (září)*. Článek na 50 stránek je Vaše — pardon — fantazie.

Jurij by neměl v delegaci být.[162] Nezná jazyk. Nemá to smysl. Předcházet si je by bylo na škodu. Máme jednu »redaktorku« — chcete ještě jednoho »delegáta z delegace ÚV«? To je zbytečné.

O Rusku psát nemohu. Pošlete mi Bucharinův dopis. Noviny *nemám žádné.* (Jenom Reč.)

Je mrzuté, že jste Radka neopsal. Budou-li nějaké úpravy, mělo by se ještě doplnit: 1. zmínka o Basileji[163]
2. ilegální organizace aj.
Ale má smysl posílat *mu* úpravy (pro Trockého?)

Jurij píše, že za *Naše slovo* tam bude *jenom* Trockij. To jim ještě usnadní jejich švindle.

* Jde o časopis Kommunist. *Red.*

Bude tam Kamieński? *Pochybuji!!* Ihned mu napište, *Vy* jste s ním přece mluvil.

Říkal jste, pokud si vzpomínám, že Grimm *nechce,* aby konference byla v Bernu? Má se tedy do Bernu jet? Jestliže ano, pak 1. 9. je *brzy.* (Vy možná pojedete dřív, neboť tam máte nějaké zvláštní řízení.)

Alexandr chce jet do Ruska. Píšu mu, podporuji tento plán*. Škoda, že tam nebude nikdo z ÚV. Vzali bychom jeho, nebýt Kollontajky (jede do Ameriky přednášet a provádět internacionalistickou agitaci).

Ludmila *se octla* (sic!) bez peněz a bez cestovního pasu!! Myslím, že nikam nepojede.

Přivezla francouzské knihy, které Vám po přečtení pošleme (a Vy *po přečtení* vraťte Rappoporta[576]: poslal jsem Vám ho, aniž jsem ho stačil přečíst).

S pozdravem Váš *Lenin*

Co je s Karpinského článkem do Kommunistu?

K návrhu rezoluce[214]: poslal jsem Vám ho přece (= návrh na zkrácení rezoluce)? Udělal jste si kopii? Jestli ne, mohu Vám ho poslat. Když chceme připravit vlastní návrh, musíme si pospíšit.

P. S. »300 let« se podle mě nehodí. Je to třeba předělat pro legální tisk.

* Viz tento svazek, dokument č. 126. *Red.*

126
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

23. 8. 1915

Milý Alexandře!

Co se Týče plánu Vaší cesty, je mi velmi zatěžko dát Vám na dálku definitivní radu.[164] O našich finančních záležitostech víte: Naděžda Konstantinovna o tom podrobně psala (kromě poslaných je slíbeno 600 franků do 10. 10. + 400 fr ještě za měsíc. Celkem 1000 fr. Na víc není *prozatím* naděje).

Na jedné straně je nutná co největší opatrnost. Máte v naprostém pořádku papíry? A ostatní?

Na druhé straně by bylo právě teď pro věc rozhodně prospěšné, kdyby dobře informovaný a samostatný člověk objel 2—3 centra, navázal kontakty, zařídil spojení, *okamžitě* se vrátil do Švédska, předal nám všechna spojení a navrhl další postup. To by bylo nesmírně důležité.

První číslo Kommunistu vyjde asi za 8—10 dní, za stejnou dobu pak vyjde č. 2 (nebo č. 1 a 2 společně). 44. číslo ústředního orgánu vyjde za 1—2 dny. Brožura o válce *se všemi dokumenty* vyjde asi za čtrnáct dní. Už je v sazbě.

Události v Rusku plně potvrdily naše stanovisko, které hlupáci sociálpatrioti (od Alexinského až po Čcheidzeho) pokřtili na poraženectví. Fakta ukázala, že jsme měli pravdu!! Válečné neúspěchy pomáhají podkopávat carismus a usnadňují spojenectví revolučních dělníků Ruska s ostatními zeměmi. Říkají nám: co uděláte, »vy« revolucionáři, když zvítězíte nad carismem? Odpovídám: 1. naše vítězství stonásobně roznítí hnutí »levice« v Německu; 2. kdybychom »my« úplně zvítězili nad carismem, nabídli bychom všem, kdo válčí, mír za demokratických pod-

mínek, a kdyby odmítli, vedli bychom *revoluční* válku.

Je jasné, že pokroková vrstva dělníků pravdovců, tato opora naší strany, zůstala pevná, přestože její řady strašně prořídly. Bylo by nesmírně důležité, aby se vedoucí skupiny *(nanejvýš konspirativně)* semkly ve 2—3 centrech, spojily se s námi, obnovily byro ÚV (v Pitěru už snad existuje) a ÚV v Rusku; aby se s námi pevně spojily (*bude-li to zapotřebí,* měl by se kvůli tomu přivézt 1 člověk nebo 2 do Švédska); posílali bychom letáky a tiskoviny atd. Nejdůležitější je pevné a trvalé spojení.

Čcheidze a spol. to zjevně koulejí na všechny strany: jsou věrnými přáteli listu Naše dělo, je s nimi spokojen Alexinskij (znáte doufám O válce Plechanov[297] + Alexinskij + spol.? To je mi ostuda!!), a ještě si »hrají« na levici za pomoci Trockého!! Uvědomělé pravdovce myslím nenapálí!

Napište, jak se rozhodnete! Zdravím Vás. Váš *Lenin*

P. S. Bude A. Kollontajová souhlasit s tím, aby nám pomohla zařídit v Americe anglické vydání naší brožury?*

127
V. A. KARPINSKÉMU

[Po 23. 8. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám korektury.

Neměl bych ještě přečíst druhou? Tak mi ji pošlete.

Nemohl byste se informovat v *buržoazní* tiskárně v Ženevě (kde mají *německé* písmo a sazeče), jestli by nedali

* Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

rozpočet na brožuru o 96 tisících literách, 2 sloupce petitu, asi 4 a půl tisíce liter v jednom sloupci (jako v Internationale Korrespondenz, kterou mi posíláte), na laciném papíru, bez obálky? Napište.

Váš *Lenin*

128
V. A. KARPINSKÉMU

[Po 23. 8. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám Vám *hrozně* důležitou vsuvku do brožury. Dohlédněte prosím, aby byla správně zařazena.* Kdyby brožura mohla vyjít v úterý nebo ve středu, pošlete *expres* 10—20 výtisků Šklovskému.

S hezkým pozdravem Váš *Lenin*

129
S. N. RAVIČOVÉ

[Po 23. 8. 1915]

Milá soudružko Olgo!

Posílám korektury. Našla jste rezoluci z roku *1913* o národnostní otázce? Jestli ne, pošlu Vám ji odtud (ještě není přeložena do němčiny).

S pozdravem Váš *Lenin*

* Jde o začátek II. kapitoly brožury Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) — Třídy a strany v Rusku (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 350). *Red.*

130
S. N. RAVIČOVÉ

[26. 8. 1915]

Milá soudružko Olgo!

Pokud jde o volby, jsem na pochybách, co mám odpovědět. Na první pohled by se zdálo, proč nevolit v republice všude? A na víc než na první pohled se nezmohu: neznám ani charakter instituce, do níž se má volit, ani poměr stran v ní, ani historii problému, ani dosavadní zkušenosti. Za těchto podmínek se dá těžko soudit, neboť pouhý »první pohled« samozřejmě nestačí.

S pozdravem Váš *Lenin*

P. S. Pomohlo 200 fr podmáznout Kuzmičku? Informujte nás korespondenčními lístky: »bulletin Kuzmiččiných nálad a šance na úspěch«. Chápu, že máte (my taky) Kuzmy plné zuby, ale co se dá dělat?

131
S. N. RAVIČOVÉ

[27. 8. 1915]

Milá soudružko Olgo!

Mám k Vám prosbu: pro překlad naší brožury (do němčiny) je nutný text oné poznámky k manifestu (k pasáži týkající se hesla Spojené státy evropské), kterou jsem Vám poslal.* Buďte tak hodná, pořiďte z ní zřetelnou kopii

* Viz tento svazek, dokument č. 111. *Red.*

(pro překladatele) a pošlete na adresu: Herrn Lialine (bei Fr. Eicher-Müller) Freie Straße 15. *Bern* (s dopisem, že ji posíláte na mou žádost pro překlad brožury do němčiny).

S pozdravem Váš *Lenin*

132
P. GOLAYOVI

28. 8. 1915

Milý soudruhu!

Z Vašeho dopisu jsem s ohromným uspokojením zjistil, že s mým návrhem vcelku souhlasíte. Konference se má konat 5. září. Doufáme, že tam bude několik francouzských levicových socialistů. Celý ten podnik organizuje Grimm a Morgari. Vaše přítomnost by byla podle mě velice prospěšná, napište tedy prosím Vás ihned Grimmovi.

Srdečně zdravím.

133
G. J. ZINOVJEVOVI

[30. 8. 1915]

Ani dnes — v pondělí ráno — nemám od Radka ještě odpověď na zaplacený telegram!! Jsou snad »kolem Grimma« nějaké intriky proti Lotyšům?? Copak je možné, aby je nepozvali?!? Jestli pojedu zítra[165], pošlu telegram a Vy pak přijeďte *prvním* vlakem. Vemte s sebou *všechny* materiály (nic nezapomeňte: ani *Voprosy strachovanija,*

ani *Naše dělo,* ani *Naše slovo,* ani *norský dopis,* nic).

Od Kollontajky přišel lístek. Ta válčí všude.

Salut! *Lenin*

134
G. J. ZINOVJEVOVI

[30. nebo 31. 8. 1915]

Odpovězte Meščerjakovovi.

Na Grimma bych doporučoval poštvat Šklovského (buď jestli jede 1. 9.), nebo telefonicky. Je zapotřebí dostat z Grimma odpověď.

Zprávu (nebo referát o Rusku) napište Vy[166] (bude-li třeba, pošlu *Reč*).

Rezoluce nám myslím postačí (máme návrh na »zhuštění«. Může se upravit). Nač ještě deklarace? Jestli se s Radkem dohodneme, napíšeme to tam. Jestli ne a jestli zůstaneme sami, tak pro koho *zase ještě* deklaraci?

Pozdrav všem! Váš *Lenin*

135
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Mezi 8. a 13. 9. 1915]

Milá Alexandro Michajlovno! Bude velká škoda, jestli z Vaší cesty do Ameriky definitivně sejde. Vkládali jsme do té cesty nemalé naděje, jak na vydání naší brožury (Socialismus a válka; dostanete v těchto dnech) v Americe, tak na kontakty s vydavatelem Charlesem Kerrem v Chicagu vůbec, i na sjednocení internacionalistů a ko-

nec konců i na finanční pomoc, kterou tak strašně potřebujeme pro všechny ty naléhavé záležitosti *v Rusku,* o nichž píšete (a právem zdůrazňujete jejich naléhavost v souvislosti s tím, že bychom potřebovali být blíž k Rusku: brání tomu *především* finanční a taky policejní překážky: dá se vůbec dojet bezpečně . . .).

Pokud jste se definitivně rozhodla, že nepojedete, pak přemýšlejte, zdali byste nám (prostřednictvím Charlese Kerra apod.) nepomohla vydat naši brožuru v angličtině. To je možné *jedině* v Americe. Německé vydání naší brožury Vám *posíláme.* Udělejte všechno možné pro to, aby se prodala ve skandinávských zemích (pro nás je zatraceně důležité dostat nazpátek alespoň část výloh, neboť jinak ji *nemůžeme* vydat francouzsky!).

Pište *podrobněji,* konkrétněji a častěji (pokud nejedete do Ameriky) o tom, jaké konkrétní problémy vlastně vyvstávají v Rusku, kdo, jak, v jakém případě a v jaké situaci s nimi přichází. To vše by bylo neobyčejně důležité pro vydávání letáků — je to věc *naléhavá,* máte pravdu. O konferenci levice[167] (kde jsme se sdružili v opozici, i když jsme podepsali manifest) Vám jednak poví delegát, jehož jste poslala[168], jednak Vám ještě napíšeme.

(Nejsou peníze, nejsou peníze!! V tom je *hlavní* svízel!)

S hezkými pozdravy Váš *Lenin*

136
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 8. 9. 1915]

Musíme začít s přípravou čísla ústředního orgánu a *celé* ho věnovat konferenci. *Témata* nebo *články.*[169]

Etwa: 1. Vorgeschichte* a také II. internacionála.

* Přibližně: Předhistorie. *Red.*

2. Zprávy (Balkán *zvlášť*)[3].
3. Diskuse s Ledebourem (zásadní diskuse vůbec). (Tři odstíny u Němců.)
4. Význam konference (první krok k III. internacionále; nesmělý a nedůsledný krok *k rozchodu* s oportunismem. Možnost »recidivy«).

srovnání s konfer. žen

5. Naše rezoluce a náš návrh manifestu, naše prohlášení o manifestu.
6. Bund a organizační výbor + Trockij (Massenaktionen*).
7. Oficiální manifest.

Souhlasíte, abych si vzal 3. a 4. číslo?

Pospěšme si s tím číslem ústředního orgánu.

Posílám Bauera[402]. Pošlete *určitě*

1. Legienův sborník + . . .**
2. Brožuru o Liebknechtovi[499].

Radkův dopis *vraťte*.

Plán letáků je hotov; pošlu ho zítra; je podrobný.

S pozdravem Váš *Lenin*

P. S. Dopis Holanďanů ÚV *jsem ztratil*![170]
Nanejvýš nutné jsou argumenty proti účasti na konferenci.

137

G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 11. a 15. 9. 1915]

Posílám Radkův dopis. (Poslal jsem mu uznalou odpověď.) Vraťte mi ho.

* — masové akce. *Red.*

** Další slovo v rukopisu nebylo rozluštěno. *Red.*

Budu psát zprávu o konferenci: pošlete prosím *všechny* své materiály.

Nezapomněl jsem u Vás svůj *kompletní ročník ústředního orgánu?*

S pozdravem Váš *Lenin*

Bylo by dobře přimět Inessu k překladu brožury do francouzštiny.[171]

138

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Před 13. 9. 1915]

Für Alexander

Milý příteli!

Vynasnažte se sejít s Běleninem a vyřiďte mu prosím, že byl kooptován do ústředního výboru SDDSR. Jistě chápete, že v té věci musíte zachovat maximální konspirativnost, a že na to musíte »zapomenout«, jakmile Běleninovi vzkaz vyřídíte (z pochopitelných důvodů nepíšu přímo jemu). Na své cestě má velmi důležitou funkci: Trockij a spolek zahraničních přisluhovačů oportunismu se všemožně snaží, aby »zamaskovali« neshody a »zachránili« oportunismus časopisu Naša zarja ospravedlňováním a velebením Čcheidzeho frakce (= nejvěrnějších přátel tohoto časopisu). Je nutné vytvořit v Rusku skupiny (ze starých zkušených a moudrých dělníků pravdovců, kteří mají **úplně** jasno v otázce války), a nejlepší z nich (2—3) vzít do ÚV. Pokud se vyskytnou obtíže nebo vzniknou pochybnosti — omezit se na vytvoření *analogických* kolektivních orgánů (například »vedoucí celoruská dělnická skupina« nebo »výbor« apod.; nejde ovšem o název).

Vaše styky a znalost starých zkušených dělníků Vám umožní poradit Běleninovi, který si samozřejmě povede nanejvýš rozvážně a opatrně. A nejdůležitější je, aby dal na sebe pozor, *nepobyl tam dlouho* a zařídil *všechna spojení*. Pěkně Vás zdravím! Napište ihned pár slov, že jste tento dopis dostal.

Váš *Lenin*

P. S. Brožura vyjde dřív, než jsem si myslel. Už jsem dostal část korektur. Brožura i Kommunist č. 1/2 vyjdou nejspíš za týden či za deset dní.

Teď *budou* v zahraničí 3 členové ÚV. V Rusku je řada kandidátů (dělníci) a uvězněných členů ÚV (také dělníci, vedoucí soudruzi pravdovci).

P. P. S. Zítra dostanete podrobnější dopis od Naděždy Konstantinovny. Pozorně si ho přečtěte.

139
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[13. 9. 1915]

Milý G. L.! Pošlete mi prosím co nejdřív po 3 výtiscích německé brožury a francouzských rezolucí. (Jaký je rozpočet? A je naděje na zlevnění? Jednáte o prodeji německé brožury ve Švýcarsku? Napište.)

Pošlete prosím 10 výtisků německé brožury a 2 výtisky francouzských rezolucí na adresu: Fru A. Kollontay. Turisthotel. Holmenkollen. *Kristiania.* Norwegen. (Napište, *kdy* to bylo odesláno.)

Popožeňte prosím Radka, ať mi pošle kopii oficiálně přijatého manifestu. Velice to spěchá. Párkrát k němu zajděte a přimějte ho k tomu prosím. Taky se s ním musí

promluvit (a nejenom promluvit, ale i *věcně* připravit, zařídit, udělat, prověřit) o prodeji německé brožury ve Švýcarsku. Musí se sehnat adresy *německých* dělnických spolků a klubů v různých městech (i v Ženevě), najít kontakty, napsat, něco kloudného se dovědět. *To všechno je na Vás.* Pusťte se do toho co nejenergičtěji prosím.

Zdravím Vás!! Váš *Lenin*

140
V. A. KARPINSKÉMU

[13. 9. 1915]

Milý V. K.! Odjel jsem na několik dní, abych něco vyřídil (a jenom na tuto dobu jsem prosil, aby se mi všechno posílalo do Ženevy; teď prosím, aby se mi zase *všechno* — i brožura — posílalo do Sörenbergu).[172]

Když jsem se vrátil, našel jsem Váš dopis o Rollandových článcích. Hrozně mě zneklidňuje, že jste ty články nedostal. Poslal jsem Vám je *v dopise** už před dvěma týdny, ne-li dřív! A doposud se nestalo, aby se obyčejný dopis ve Švýcarsku ztratil. Nemohlo dojít k omylu? Nepřevzal někdo ty články *za Vaší nepřítomnosti*? Napište mi o tom prosím. Pokud nedošlo a nemohlo dojít k omylu a články nemáte, udělám pochopitelně všecko, abych Vám je sehnal (když jsem je ztratil). Buď to číslo koupím, nebo (jestli není v prodeji) ho seženu v knihovně a *pořídím pro Vás přesnou kopii.* Moc a moc se Vám omlouvám a prosím, abyste mi co nejdřív napsal, jak to vypadá. Pokud kopii potřebujete, tedy *jak brzy*? Napište to *rovnou.*

Zdravím Vás! Váš *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 146. *Red.*

Nějak jsem přestal dostávat Žizň[173]? Copak neprobíhá výměna? Neinformoval byste se? A co Vperjod[174]? Co se proslýchá o sborníku organizačního výboru[175] a o vydáních Bundu? Kommunist č. *1/2 vyšel.* **FAKT.**

141
G. J. ZINOVJEVOVI

[18. nebo 19. 9. 1915]

Posílám Radkův dopis a jeho *zprávu*[176]. Tu mu co nejdřív vraťte (s kritikou: je trochu slabá. Ani slovo o naší brožuře*, o Axelrodově obraně časopisu Naša zarja aj.).

Máte hodně pomocníků: zařiďte opis Radkovy zprávy.

Posílám plán letáků: vraťte ho *co nejdřív*[177]

S pozdravem *Lenin*

NB Zeptejte se Inessy, jestli si u mě nevzala Journal de Genève s článkem Romaina Rollanda! Prohledejte proboha každý kout a najděte ho.

142
K. B. RADKOVI

[Před 18. 9. 1915]

Milý Radku!

Dopis Wijnkoopovi byl odeslán.

Rovněž Grigorijovi zpráva *s Vaším* dopisem.

Vy asi nemáte *kopii našeho prohlášení* (že nejsme spo-

* Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

kojeni s manifestem, že nejde dost do hloubky atd.)? Prohlášení jsme odevzdali byru a Grimm ho přednesl. *Kopii tohoto prohlášení nutně potřebujeme.* Nedovolil by Vám Grimm takovou kopii pořídit? Jestli ne, pak je to prostě skandál!!!

P. S. A ta Grimmova »konspirace«! Celý svět už o všem ví! I ti hloupí Italové z Avanti![178] To je ostuda!

Váš *Lenin*

143
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 19. 9. 1915]

Posílám Jurijovu odpověď — a článek do ústředního orgánu (ještě jednou ho předělám). Olze jsem napsal. Bojím se, že tam je to beznadějné. Vyjasněte to s Bentelim.

Brožuru posílám: právě jsem ji dostal.

A co ty 2 německé novinky?

S pozdravem
Váš *Lenin*

Přikládám 2 dopisy socialistů-revolucionářů[179]

Charakteristické, co?

Až je ukážete ostatním, vraťte je oba.

A z Radka nemohu dostat návrh rezoluce.

144

K. B. RADKOVI

[19. 9. 1915]

Milý Radku!

Mnohokrát děkuji za manifest a zprávu.[180]

1. Nedalo by se *bezplatně* získat 20 výtisků tohoto čísla *Berner Tagwacht* k rozeslání našim stranickým skupinám?

2. V manifestu jsou slova »*revoluční* proletářský třídní boj« nahrazena slovem »*nesmiřitelný*«. Je to snad od Grimma *loajální*?

3. Ve zprávě *se nehovoří* o tom, že i část (1/10) *německé* delegace (a 1/3 Švýcarů) podepsala návrh naší rezoluce.

Je to snad od Grimma loajální?

Prosím o Váš názor: neměli bychom o tom Grimmovi *oficiálně* napsat?

4. Zaručuje Grimm, že v *podrobné* zprávě (protokolu zasedání) bude náš návrh a naše prohlášení v plném znění?

Ano, či ne?

5. Ve zprávě je mnoho nepřesností, o hlasování (o našem návrhu) *ani slovo!!*

O rozkolu a rozpuštění *tohoto* byra (Grimm a spol.) *se nehlasovalo.*[181]

Musíme něco podniknout.

Váš *Lenin*

P. S. Pošlete mi prosím náš návrh a naše prohlášení.[182]

O naší brožuře (= referátu) se Grimm **ani nezmínil!*** Je to kus darebáka!!

* Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce), jejíž německé vydání bylo rozdáno na mezinárodní socialistické konferenci v Zimmerwaldu 5.—8. září 1915. *Red.*

145
V. A. KARPINSKÉMU

[19. 9. 1915]

Milý V. K.! Brožuru jsme ještě nedostali. Chceme vydat dvojčíslo ústředního orgánu se zprávou o mezinárodní konferenci levice v Bernu. Jak to vypadá s Kuzmičkou? Dala by se získat nějakým úplatkem za brožuru (máte přece v pokladně peníze?). Nebo je to beznadějné? A *nedá se* brožura vydat ani v blízké budoucnosti? Napište prosím pár slov, jestli se dá něco zjistit nebo ne.

Dopisy od Jegora jsem dostal a *odpovím mu v těchto dnech* Vaším prostřednictvím.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

146
V. A. KARPINSKÉMU

[19. 9. 1915]

Milý V. K.! Posílám Journal de Genève — před odjezdem jsem ho založil a zapomněl jsem na to. Jsem hrozně rád, že se to našlo a že před Vámi nevypadám jako úplný neřád.

Co se týče ústředního orgánu, Grigorij radí, aby se vydával v Bernu (toto dvojčíslo — 4 stránky o konferenci levice), když na Kuzmičku není spolehnutí. Napište o tom »pro přesnost« pár slov (neboť já už moc dobře vím, jak jsme vůči Kuzmičce všichni bezmocní).

A teď k referátu. Chtěl bych asi tak v polovině října přednášet na téma Mezinárodní socialistická konference 5.—8. 9. 1915[183]. *Pokud to bude možné,* zorganizujeme to *předem* (třeba dáte natisknout plakáty i *pro jiná města*

s vynecháním města a data) — jestli to může něco vynést (potřebuji peníze jako sůl), bude-li čas atd. O konferenci budou *publikovat* ***všichni*** (socialisté-revolucionáři, Naše slovo aj.), ale já bych uvedl *podrobnosti.*

Píšu Charitonovovi do Curychu*.

S hezkými pozdravy Váš *Lenin*

P. S. Přikládám dopis pro socialistu-revolucionáře »Jegora«. *Přečtěte* si ho prosím a odevzdejte mu ho. Když se Vám to bude hodit, promluvte s ním a napište mi svůj názor o něm a o jeho přátelích. Co je to za lidi?

147

M. M. CHARITONOVOVI

19. 9. 1915

Milý soudruhu! Chtěl bych asi tak v polovině října přednést v Curychu referát na téma Mezinárodní konference 5.—8. 9. 1915[184]. Napište, je-li toto téma vhodné a může-li přinést třebas nepatrný finanční efekt. (Píšu o tom i do Ženevy; musíme se předem dohodnout o *datech;* žádám je, aby mi v Ženevě natiskli stejné plakáty bez uvedení města a data.) Sdělte mi co nejdřív Váš názor.

Abych nezapomněl. Neposlal byste mi Axelrodovu[397] německou brožuru o úkolech mezinárodní sociální demokracie, která vyšla v těchto dnech v Curychu? Rád bych se do ní podíval.

(O konferenci budeme psát my v ústředním orgánu — a taky *Naše slovo* a *socialisté-revolucionáři* aj. aj. Ale já chci být v referátu podrobnější než tisk, připojím zhodnocení a závěry.)

S hezkými pozdravy Váš *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 147. *Red.*

148
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

19. 9. [1915]

Milý Alexandře! Dostali jsme Vaše dopisy se zprávou, že doprava probíhá dobře, a měli jsme z toho ohromnou radost. Co se týče literatury ve Vardö, vynasnažte se uchovat a zachránit *všecko* — nám poslat kompletní *Proletarij* a *Vperjod,* brožury (staré, z roku 1905) taky využijeme, vyplatí se posílat je do Ruska, když budeme mít konečně možnost dopravy.[185]

Zprávu o »rozehnání« dumy jsem četl včera v zahraničních novinách.[186] Je zřejmé, že reakce je buď zastrašena blokem levice, nebo spekuluje s nějakými »válečnými« šancemi (nebo se separátním mírem?). Naše stanovisko k revolucionářům-šovinistům (jako je Kerenskij a část sociálních demokratů likvidátorů nebo patriotů), nemůže být podle mne vyjádřeno formulací: »podpora«. Mezi revolucionáři-šovinisty (revoluce pro vítězství nad Německem) a revolucionáři-proletářskými internacionalisty (revoluce pro zburcování proletariátu jiných zemí a jeho sjednocení ve společné proletářské revoluci) je příliš velká propast, než aby tu mohla být řeč o podpoře. Musíme *využít* každého protestu (i nesmělého a zmateného à la Gorkij), *využijeme* i revoluční práce šovinistů, od případu k případu neodmítneme ani »společné akce« (v souladu s rezolucemi naší strany z r. 1907 na londýnském sjezdu a z r. 1913 na naší poradě[187]), ale dál nepůjdeme. V praxi to dnes znamená, že nebudeme vydávat společná provolání ani manifesty s revolucionáři-patrioty, budeme se *vyhýbat* tomu, abychom s nimi uzavírali »bloky« v dumě a »jednotně« s nimi vystupovali na sjezdech, manifestacích apod. Ale vzájemné služby *technického rázu,* pokud na ně patrioti přistoupí, budou nejspíš možné (jako do r. 1905 s liberály) a my je neodmítneme. Vztahy musí být

rovné a *jasné:* vy chcete svrhnout carismus pro vítězství nad Německem, my pro mezinárodní proletářskou revoluci.

Z Ruska máme neuvěřitelně málo zpráv. Je prostě mrzuté, že taková poměrně jednoduchá věc, jako je konspirativní korespondence s Ruskem *(zcela* možná i za války), je tak mizerně zorganizovaná. Je to jedna z nejnaléhavějších věcí. (Doufám, že jste s *Naděždou Konstantinovnou* písemně dojednali **všechny** *podrobnosti* a ještě je dojednáte co nejdůkladněji.) Nejnaléhavější je navázat řádné kontakty, povolat z Ruska dva tři vedoucí dělnické pracovníky, třebas jen do Švédska k velmi podrobnému jednání a navázání korespondence, abychom se úplně »sehráli«. Doufám, že Běleninova cesta přinese v této věci opravdové zlepšení: co nejrychleji dojet tam a zpátky, navázat kontakty, shromáždit zprávy — v tom je teď jádro veškeré práce, jinak se ani nedá pomyslet na další.[188]

Promýšlíme plán vydání proklamací a letáků, které chceme dopravit do Ruska. Ještě jsme se nerozhodli, kde je budeme vydávat, jestli tady nebo ve skandinávských zemích. Rozhodneme se podle toho, kde to bude nejlacinější, neboť vzdálenost nerozhoduje.*

Pevně Vám tisknu ruku a přeji všechno nejlepší.
Váš *Lenin*

149
ALEXANDROVIČOVI

19. 9. 1915

Vážený soudruhu! Soudružka Kollontajová mi poslala Váš dopis. Několikrát jsem ho pozorně přečetl. Chápu

* V rukopisu jsou poslední dvě věty škrtnuty. *Red.*

Váš vášnivý protest proti emigraci, která Vás zřejmě vůbec neuspokojila. Avšak zkušenosti z roku 1905 podle mého názoru prokázaly, že není emigrace jako emigrace. Část emigrace, která do roku 1905 vypracovávala hesla a taktiku revoluční sociální demokracie, se v letech 1905—7 rázem těsně spojila s masovým revolučním hnutím dělnické třídy ve *všech* jeho formách. Totéž se bude podle mě opakovat i teď. Jestliže jsou správná hesla, jestliže je správná taktika, pak část dělnické třídy na jistém stupni vývoje revolučního hnutí nezbytně k těmto heslům *dospěje.* Píšete, že pro lid je »Plechanov jen prázdný pojem«. S tím nemohu souhlasit, i když snad rozpor mezi námi může být jenom zdánlivý. Plechanov je nejvýraznější a v Rusku díky buržoaznímu a likvidátorskému tisku *nejpopulárnější* představitel velice rozšířeného »lidového« vlastenectví. Odhalováním Plechanova odpovídáme v podstatě na spoustu otázek, myšlenek, pochybností atd., které vznikají mezi lidem. Záleží ovšem na šikovnosti propagandisty a agitátora, jak bude *předkládat* spor revolučního marxisty-internacionalisty s Plechanovem do *jiného* jazyka, jak bude jinak přistupovat k věci, přihlížet k charakteru prostředí atd. atd.

Ostatně, Vy sám se na to zřejmě díváte právě tak, neboť kladete důraz pouze na *»levicové* směry« (socialisty-revolucionáře a sociální demokraty), jenže v našem sporu s Plechanovem a spol. jde právě o vymezování a diferencování směrů.

Co se týče naléhavosti úkolu posílat lidi do Ruska, máte úplnou pravdu. Právě v poslední době v tom *děláme,* co můžeme.

V těchto dnech jsem dostal ještě dopis od jednoho socialisty-revolucionáře, který píše, že po konferenci trudoviků + lidových socialistů + socialistů-revolucionářů v Rusku (šovinistické konference[189]) láme nad stranou socialistů-revolucionářů hůl. Já si rovněž myslím, že má stěží *v sobě* životaschopné prvky. V každém případě beru

jako fakt, že v Rusku jsou dnes 2 hlavní *revoluční* směry: revolucionáři-šovinisté (svrhnout cara pro porážku Německa) a revolucionáři-proletářští internacionalisté (svrhnout cara pro podporu mezinárodní revoluce proletariátu). Domnívám se, že kromě jednotlivých »společných akcí« od případu k případu je sblížení mezi těmito směry nemožné a škodlivé. Válka stmelila proletariát *všech* evropských velmocí, válka dala *na pořad dne* proletářskou solidaritu. Je to bezesporu těžký úkol, ale vytyčil ho život a nedá se obejít.

Jestliže budete pracovat v Rusku a budete chtít pomoci levicovým socialistům-revolucionářům a levicovým sociálním demokratům, radil bych Vám, abyste pomáhal každému zvlášť, abyste pomohl *navázat kontakty** mezi skupinami obou směrů, jak v různých místech mezi nimi, tak i s jejich ústředím v zahraničí. Zvlášť sociální demokraty a zvlášť socialisty-revolucionáře. Pak to přinese opravdu *užitek* a bude *méně* intrik. Sbližování, *pokud bude možné,* poběží normálněji. Důvěra stoupne.

Přeji samé úspěchy a všechno nejlepší.

Se socialistickým pozdravem *Lenin*

P. S. Psát mi můžete na adresu uváděnou v našem ženevském Social-demokratu.

* Z navázání takových kontaktů *získá* literatura, bude živější, prospěšnější, bližší lidu, a to jak literatura socialistů-revolucionářů, tak i sociálních demokratů.

150

G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Mezi 19. 9. a 11. 10. 1915]

Milý G. L.!

Vůbec nechápu, co je s Radkem. *Mockrát* jsem ho žádal o:

1. kopii našeho (tj. ÚV + lotyšské + PSD* + švédské + norské + Borchardt + Platten) *návrhu* rezoluce (v němčině);

2. kopii našeho (týchž skupin) prohlášení na konferenci o hlasování (proč my, i když s manifestem nesouhlasíme, hlasujeme *pro*);

3. kopii našeho (tytéž skupiny + Rolandová-Holstová) protestu proti Ledebourovu ultimátu[190].

Radek neodpovídá!

A já to *nutně potřebuji* do ústředního orgánu.

Proboha, zajděte k němu a vyjasněte to. (Jestli to Radek nemá, copak mu to Grimm *nedá opsat?* To je vrchol drzosti!)

S pozdravem Váš *Lenin*

151

K. B. RADKOVI

[Po 21. 9. 1915]

Milý Radku!

Díky za bulletin[191].

Finanční otázku projednáme s Grigorijem. My jsme momentálně bez peněz!!

* — polské sociální demokracie. *Čes. red.*

Ale to nejdůležitější: proč se nevyslovujete k našemu (*Vašemu* poslednímu) *návrhu rezoluce*? Potřebuji ho *nutně* a *hned* (i naše prohlášení o hlasování pro manifest)!!!

Musíte mít přece jeden exemplář! Proč mi ho neposíláte?

Nebo Grimm? Copak Vám nedovolí pořídit kopii? *Odpovězte prosím.*

Grimmova *»loajalita«* je jenom fráze. Schválně se nezmiňuje o Borchardtovi, to je nepřístojnost.

S pozdravem Váš *Lenin*

152
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 21. 9. 1915]

Posílám Axelroda*, *Neue Zeit* (neztraťte to a nepůjčujte ostatním) a 1. číslo bulletinu[475]. Čekám na německou brožuru[514].

Dopis Japoncům se takto podle mě nehodí. Z jeho tónu vyznívá rozchod: když už se rozejít, tedy ne kvůli tomu. Buď to pošlete za sebe, nebo to úplně předěláme (v duchu přátelské domluvy a *opatrného* upozornění na chybu).

Posílám Radkův dopis (vraťte). Radek je naivní až hrůza. Grimm je darebák, před nímž se musíme mít na pozoru. (Dodnes z něj nemohu vyrazit náš Resolutionsentwurf**!!!)

* Je to hlupák! Internacionalizace taktiky = internacionalizace dělnického zákonodárství!! K tomu chtěl už Martuška využít *Naše slovo,* ale mnohem šikovněji. Chtěl bych Axelroda v Kommunistu pěkně demaskovat.

** — návrh rezoluce. *Čes. red.*

Přikládám dopis od Kameněva. Odpověděl jsem mu, že situace (zpackaná) je vážná a napravovat se musí odpovědně.

Úvodník do ústředního orgánu napište, *ale nanejvýš 10 000 liter.* (Jinak se tam nevejde!) Nutně se v něm musí roznést na kopytech leták organizačního výboru (3. 9. 1915 Úkoly ruského proletariátu) s heslem (liberálním) *Ústavodárného shromáždění.* Postavit se za naše *tři základní hesla* — proti kadetům, proti revolucionářům-šovinistům a pro mezinárodní revoluci proletariátu*.

Počkejte nějaký ten den (o Rusku do ústředního orgánu prozatím nepište).

Zítra Vám pošlu Úkoly ruského proletariátu a snad i svůj návrh.

S pozdravem *Lenin*

153

G. L. ŠKLOVSKÉMU**

[26. 9. 1915]

Milý G. L.!

1. Dejte prosím Ludmile *50* franků. Vyrovnáme se s Vámi, až přijedeme.

2. Nemohl byste ještě sehnat bulletin (Grimmův), č. 1, takových 5—10 kousků? Jestli to nepůjde bezplatně, pak kupte 5 kousků.

* Tento odstavec je v rukopisu přeškrtnut. *Red.*

** Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

154

G. J. ZINOVJEVOVI*

[Mezi 26. 9. a 5. 10. 1915]

Posílám Grimmův dopis[192] a návrh odpovědi.

Musíme se *do toho dát* a *projevit se.*

S ústředním orgánem je škandál. Byl poslán materiál v rozsahu 75 tisíc liter (celkový je 84 750) a *zapomnělo se* na prohlášení Francouzů + Němců[193].

S ním bude číslo plné.

Navrhuji věnovat toto číslo *jenom* konferenci (a příští Rusku).

Z vytištěných příloh k Žizni zůstal jenom překlad bulletinu č. 1. *Naše slovo je celé vybílené*[194].

S pozdravem *Lenin*

Bucharinovi jsem odpověděl podrobně.

[B]| Musí se mu psát podrobněji a častěji.

Pokud souhlasíte s odpovědí Grimmovi, pošlete ji *Šklovskému* s tím, aby zašel k Radkovi a přeložil ji *s ním.*

Pokud nesouhlasíte, vraťte ji.

V neděli nebo v pondělí jedeme do Bernu.

Posílám dopis od Japonců. *Vraťte* mi ho. Co bude s redakční poradou? (Do 3. čísla Kommunistu by se měly dát dva články o konferenci.)

* Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

155
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Po 26. 9. 1915]

Milý Alexandře! To je moc a moc dobře, že se ujímáte letáků[195]. Sestavujeme jejich podrobnou osnovu a brzo ji pošleme Vám i N. I-čovi. Ale víte, stejně by bylo bezpodmínečně žádoucí, aby N. I. psal letáky ve dvou exemplářích najednou (inkoustovou tužkou přes kopírák), a druhý exemplář byste Vy (nebo on sám) ihned posílal nám. Neboť letáky, to je věc *velmi* odpovědná a ze všech literárních žánrů *nejtěžší*. Proto je nezbytné pečlivě je promýšlet a kolektivně se radit. Při zdlouhavé sazbě, tisku a dopravě je ztráta času se zasíláním sem poměrně nepatrná a rozhodně nic neznamená ve srovnání s důležitostí provolání a výzev.

Jak chcete letáky podepisovat? Zapomněl jste o tom napsat.

Prvotní plán brožury Kollontajové[78] je dobrý. Ale téma je zatraceně těžké; napsat ji tak populárně je strašně obtížné[196]. Podle mě to chce nějak upravit. Už jsem jí o tom psal a žádal ji o svolení. Jestli mi ho dá, mám už hotový návrh úprav, a pak to půjde rychle.

Co se týče cesty do Vaší země[197], nějak to vázne, za prvé nejsou peníze (cesta i živobytí tam přijdou draho), za druhé se obáváme, aby to nebylo policii podezřelé. Počkáme snad na Běleninův návrat a na jeho zprávy z vlasti.

Pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

156
V. A. KARPINSKÉMU

[Před 6. 10. 1915]

Milý soudruhu! V Curychu určili referát na sobotu 23. 10. (října).

Jestli je to možné, stanovte asi 2 dny před nebo po (kvůli tématu . . . jiné zatím nemám . . . kdyby se nehodilo, nemělo by se rozhodnutí odložit?) . . .

Posílám materiál do ústředního orgánu č. *45/46* (dvojčíslo, 4 stránky).

Ostatní pošlu ještě v těchto dnech.

S pozdravem Váš *Lenin*

[Zbylou sazbu *nerozmetávejte.*]

157
V. A. KARPINSKÉMU

[Před 6. 10. 1915]

Milý soudruhu! Posílám materiály do ústředního orgánu. Podle mého propočtu jsem poslal asi 74¾ tisíc liter (celkově na 4 stranách je 84¾ tisíc liter). Ještě bude 1 prohlášení a 1 článek.

Ke korektuře posílejte prosím 2 obtahy: jeden pro mne a druhý pro Grigorije.

Kdy myslíte, že vyjde č. 45?

Referát bude 22. v Curychu a 20. v Ženevě. Tedy dohodnuto?

Přečtěte si prosím přiložený dopis pro Jegora a odevzdejte mu ho.

S pozdravem Váš *Lenin*

158

V. A. KARPINSKÉMU

[Před 6. 10. 1915]

Milý soudruhu!

Posílám zbytek materiálu. Uvádím pořadí článků. Posílejte mi korektury a všecko na *novou* adresu:

Herrn Wl. *Uljanow*

Poste restante Bern.

Grigorijovi posílejte všechny korektury.

S pozdravem Váš *Lenin*

Pořadí článků do č. 45/46:

---

1. Manifest

(1^a) (1^b)

1 bis: Rezoluce o sympatii[327] + **1 ter.** prohlášení (**deklarace**) francouzské a německé delegace; *tuto* deklaraci *vysázejte* podle přiloženého tištěného textu v Žizni

NB:

---

2. Válka a revoluční krize v Rusku.

---

3. První krok.*
4. První mezinárodní konference.
5. Revoluční marxisté.**
6. Ze zpráv.
7. Návrh rezoluce.
8. Návrh manifestu.
9. Naši ruští takyinternacionalisti.
10. Plechanov a jeho druzi.

* První krok (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 56—61). *Red.*

** Revoluční marxisté na mezinárodní socialistické konferenci 5.—8. září 1915 (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 62—66). *Red.*

159
V. A. KARPINSKÉMU

[6. 10. 1915]

Milý soudruhu! Dnes jsem dostal korektury (zdá se že poslední) a ještě dnes je odešleme. Pořadí článků jsem poslal, a tak doufám, že dvojčíslo (cena 20 centimů) brzo vyjde. Napište přesně kdy.

Tento expres píšu v naléhavé záležitosti: z Ruska došly velmi důležité (a příznivé) novinky. Chceme ihned vydat ještě číslo ústředního orgánu (dvoustránku), tak aby vyšlo *skutečně* okamžitě.[198] Jestliže se tentokrát *dá* proti očekávání zaručit, že Kuzma a Kuzmička splní slib (tj. hned se do toho pustí a bez *nejmenších* průtahů vydají), pak telegrafujte: *Garanti**. Jestliže ne (což je ovšem pravděpodobnější, neboť víme, jak je Kuzma i přes všecko Vaše snažení nespolehlivý), telegrafujte (Seidenweg, 4a) *»non«*.

Salut! Váš *Lenin*

O referátu napíšu zítra.

160
V. A. KARPINSKÉMU

[7. 10. 1915]

Milý soudruhu! Pošlete prosím *ihned* (aby došel nejpozději v sobotu brzy ráno) tenký papír na 2000 výtisků ústředního orgánu (o dvou stránkách) na adresu:

* — zajištěno. *Red.*

A.—G. Druckerei *Benteli. Bümpliz* bei *Bern.*

Vydáme *tady* následující číslo, které vyjde v sobotu, tj. pozítří*. Pošlete mi prosím *ihned* lístek se zprávou, kdy přesně (datum) vyjde u vás dvojčíslo (45/46) a *s jakým datem* (abychom věděli, jaké datum máme dát *my).*

S pozdravem Váš *Lenin*

161
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

10. 10. 1915

Milý příteli! Zítra u nás vycházejí hned dvě čísla ústředního orgánu najednou: 45/46 (věnované zimmerwaldské konferenci) a č. 47, obsahující zprávy z Ruska a »teze« o taktice**. Tyto teze částečně odpovídají na otázky, jichž jsme se dotýkali v naší korespondenci a Vy v debatách a N. I. atd. Budu čekat na Vaše připomínky.

Dostal jste *ruský* text brožury Socialismus a válka[514]?

(V závorkách: A. M. poslala kritiku německého textu a já jsem jí poslal do Ameriky podrobnou odpověď. Jestli Vás to zajímá, požádejte ji, aby Vám ji poslala. Já jsem jí napsal do Bergenu a požádal ji o dovolení upravit její leták[78]. Odpověď nepřišla. Obávám se, že to budu muset poslat do Ameriky, a to je velké zdržení.)

Zprávy z Ruska svědčí o růstu revoluční nálady a hnutí, i když to zřejmě ještě není začátek revoluce.

Pro nás je teď nejdůležitější navázat pevné a pravidelné spojení (korespondencí je to docela dobře možné; uvažte, jestli by se nedalo posílat v tenké vazbě po 1 vý-

* Jde o 47. číslo listu Social-demokrat (vyšlo 13. 10. 1915). *Red.*

** Jde o článek několik tezí (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 67—70). *Red.*

tisku novin a proklamací). Doufejme, že se to Běleninovi podaří. Jinak není na soustavnou spolupráci ani pomyšlení.

Věnujte zvláštní pozornost tezi o sovětu dělnických zástupců. Musíme s tím opatrně, jinak nám pozavírají dvě až tři stovky vůdců!! Dokud se nespojí s povstáním, je »síla« sovětu dělnických zástupců *iluzí.* Nesmíme se jí poddávat.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

Nedala by se zavést korespondence neviditelným inkoustem, aby se do Pitěru rychle dostaly takové stati ústředního orgánu, jako je »11 tezí«? Dobře to zvažte!

162

V. A. KARPINSKÉMU

[Před 9. 11. 1915]

Milý V. K.!

Posílám korektury.

Snažně prosím Olgu, aby mi na včerejší lístek odpověděla *trochu podrobněji.*

Mám na Vás velkou prosbu: zjistěte (od Stěpky nebo Michy apod.) příjmení *Koby* (Iosif Dž . . .?? zapomněli jsme je). Je to velmi důležité!!

Nekoupil byste pro mne (na účet ústředního orgánu) brožuru Romaina Rollanda: Au dessus de la mêlée*?

Nebo snad v Ženevě není?

Zdravím Vás co nejsrdečněji! Váš *Lenin*

* Nad vřavou válečnou. *Red.*

Díky za zaslání Apeal to Reason[199]!!
Posílejte ho *častěji!*

163
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Před 9. 11. 1915]

Milý G. L.!

Pošlete prosím ihned 500 výtisků brožury (*doporučeně** a uveďte Absendera**) *co nejlevněji* na adresu:

Mr *L. Lore.* (for A. Kollontay)
German Language Federation Socialist Party
Spruce Street. 15. *New-York* (N. Y.)
United States of America

Podle Vašeho propočtu je objednáno 500 + + 500 = 1000 (ISD*** zdarma, nebo po 10 fenicích) + 1500 Jugend[200] = 2500 + 500 Amerika = = 3000.

Mělo by se popohnat 2. vydání, dokud stojí sazba, *ale jsme bez peněz.* Nemohli bychom dát Jugend místo 1500 zatím 500 a přimět je, aby *sami* uzavřeli dohodu s bernskou tiskárnou o 2. vydání? (Kolik bude stát? Pokud by to nebylo moc a pokud si můžeme být jisti, že nás Jugend neošidí, co abychom se toho ujali sami a vydali to?)

Moc prosím, abyste to všecko *jaksepatří* uvážil a zařídil.

S pozdravem Váš *V. Uljanov*

* Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

** — odesilatele. *Red.*

*** Internationale Sozialisten Deutschlands (Internacionalističtí socialisté Německa). *Red.*

P. S. Přiložený dopis odevzdejte prosím **tomu Lotyši** (který si od Vás bral kolem 5.—8. 9. mou adresu a který byl 10. nebo 11. 9. 1915 u mě v Sörenbergu. Velice to spěchá: snažně prosím, vyhledejte ho co nejdříve a odevzdejte mu dopis.

Z peněz už nevydávejte *ani* kopějku. *Nikomu nic nedávejte.*

164
A. M. KOLLONTAJOVÉ

9. 11. 1915

Milá A. M.! Teprve včera jsme dostali Váš dopis z 18. 10. z Milkwaukee. Tak hrozně dlouho chodí dopisy! Vy jste ještě dodnes nedostala můj dopis (a Social-demokrat, č. 45/46 a 47) o Zimmerwaldu a se všemi odpověďmi na Vaše dotazy; přitom jsem ten dopis napsal víc než před měsícem. Snažte se aspoň vypočítat (přibližně na 1½ měsíce), kde budete, a udávejte takové adresy (pro dopisy na Vás), aby dopisy přicházely co nejblíž k Vám.

Co se týče newyorského Volkszeitung, Grimm mi dneska tvrdil, že prý to jsou hotoví kautskisti! Je to tak? Myslím, že naše *německá* brožura by Vám mohla pomoci definovat »pevnost« internacionalismu*. Máte ji? (Poslali jsme Vám 500 výt.)

V těchto dnech tu vydáváme jménem *zimmerwaldské levice* malou brožurku (německy a *doufáme,* že ji později vydáme francouzsky, a pokud se nám podaří vybřednout z finanční tísně, taky italsky). Pod tímto názvem bychom chtěli uvést v širokém mezinárodním měřítku ve známost naši levicovou skupinu v Zimmerwaldu (ÚV + + PSD** + Lotyši + Švédové + Norové + 1 Ně-

* Jde o brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

** — polští sociální demokraté. *Čes. red.*

mec + 1 Švýcar) s jejím *návrhem rezoluce* a *manifestu* (otištěno v dvojčísle 45/46 Social-demokratu). Malá brožurka (20—30—35 tisíc liter) bude obsahovat tyto dva dokumenty a stručný úvod.[201] Spoléháme na Vás, že to vydáte v Americe *a anglicky* (neboť v Anglii je to beznadějné: tam se to musí přivézt z Ameriky), a pokud by to šlo, tedy i v jiných jazycích. Má to být první vystoupení *jádra levicových* sociálních demokratů *všech* zemí, kteří mají jasnou, přesnou a vyčerpávající *odpověď* na otázku, co dělat a kam jít. Bylo by ohromně důležité, kdyby se to podařilo v Americe vydat, co nejvíc to rozšířit a *navázat trvalé vydavatelské styky* (*Charles Kerr* (NB) v Chicagu; Appeal to Reason* *v Kansasu* **apod.**), neboť pro nás je vůbec hrozně důležité projevovat se v různých jazycích (Vy byste v tom mohla *hodně* udělat).

Pokud jde o peníze, s lítostí jsem z Vašeho dopisu vyrozuměl, že se Vám zatím nepodařilo pro ÚV něco sehnat. Třeba ten »manifest levice« pomůže . . .

Že Hillquit bude pro Kautského a že bude dokonce *pravicovější* než on, o tom jsem nepochyboval, protože jsem ho poznal ve Stuttgartu (1907) a *slyšel* jsem, jak *potom* hájil zákaz přistěhovalectví žlutých do Ameriky (»internacionalista«) . . .

Zimmerwaldský manifest[561] sám *nestačí.* Kautsky a spol. jsou ochotni smířit se s ním pod *podmínkou* »ani o krok dál«. My na to *nepřistoupíme,* protože je to *samé pokrytectví.* Jestli jsou v Americe lidé, co se bojí *i* zimmerwaldského manifestu, tak se na ně vykašlete a vybírejte

* Pokuste se spojit se s nimi — aspoň písemně, když nebudete v Kansasu. Ten jejich plátek je někdy *docela slušný.* Rozhodně si je oťukejte s naší rezolucí »zimmerwaldské levice«. A co je zač ten Eugène *Debs?* Občas píše revolučně. Nebo je to taky onuce à la Kautsky?

Napište, *kdy ještě* budete v New Yorku a *kolik* dní. Snažte se *všude* se sejít (aspoň na 5 minut) s místními *bolševiky,* »posilňovat« je a *spojovat s námi.*

jen ty, kdo jsou *levicovější než zimmerwaldský manifest.*

Pevně Vám tisknu ruku a přeji hodně úspěchů!

Váš *Lenin*

(Ulianow. Seidenweg. 4ª. III. *Bern*)

165

V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ

[Po 20. 11. 1915]

Milí přátelé! Posílám leták č. 1[202].

Pomozte ho rozšiřovat.

Adresa vydavatele je na letáku (vymažte ji, až pořídíte kopii). Seznamte s ním Francouze, Guibeauxe aj.

Jak probíhá švýcarské referendum? Jsou nějaké ohlasy (v Ženevě) na boj odpůrců a obhájců »obrany vlasti«?[203]

Srdečně zdravím a přeji všechno nejlepší!

Váš *Lenin*

166

M. M. CHARITONOVOVI

[Po 21. 11. 1915]

Milý soudruhu!

Z Vašeho projevu v Aarau mám *velkou radost* a upřímně Vám blahopřeji k úspěchu. Podle mě dopadl skvěle[204].

(Jestli budete mít úplný stenografický záznam o sjezdu, pošlete ho aspoň na kratičkou dobu.)

Radek mi říkal, že Vám *osobně* radil, abyste si nebral

slovo jako první, neboť kdyby hovořil Rus, bylo by to prý »netaktické« (jak se ukázalo, *Radek neměl vůbec* pravdu), lepší by byl Platten apod.

Vyšlo najevo, že Vy jste měl naprostou pravdu!

Myslím, že nestojí za to vyvolávat Gezänk* s Radkem kvůli »paličákovi« apod. Jsou to malichernosti! Hlouposti! Pomluvy, které šíří a jako vždy šířili lidé z organizačního výboru, Dimkové etc. a teď obzvlášť Rjazanov (Radek taky vyprávěl, že má hrozný vztek: blázen, proč lezl někam, kde se špatně orientuje?).

Nevšímejte si klepů, méně času věnujte na bahno curyšské kolonie, *více na kontakty s Plattenem* a na vydávání a rozšiřování Internationale Flugblätter (čím méně času promarníte na lidi z organizačního výboru + spol., tím víc ho zbude na Internationale Flugblätter).

Peníze za Internationale Flugblätter (370 výtisků?) a *vyúčtování* (kolik zůstalo? Kolik se rozdalo na dluh? Bilance etc.) pošlete přímo *mně* (Plattenova adresa je jenom pro cizí).

Co se týče překladu 1. č. Internationale Flugblätter do italštiny, myslím, že Vám pomůže naše společná přítelkyně**. Ona a Siefeldt získali už několik italských adres, ona našla Itala na revizi překladu a Vy rovněž. Podle mě by se to teď mělo přeložit nejdřív do italštiny a překlad dát zrevidovat Italovi. Potom *(bez Balabanovové,* neboť ta zřejmě nebude pomáhat, spíš ještě překážet) začít hledat noviny nebo organizaci Italů ve Švýcarsku, kteří by byli ochotni vydat to na svůj účet: to není myslím utopie, neboť vydání 2000 výtisků stojí 80 franků, a po 10 centimech to může vynést i zisk.

Kdyby se vydavatel nenašel, vynasnažíme se vydat to sami, ale pak bychom měli obzvlášť usilovně organizovat kolportáž: naše společná přítelkyně, které píšu, nám v tom pomůže.

* — hádku. *Red.*

** Nebylo zjištěno, o koho jde. *Red.*

Velmi Vás prosím, abyste svou »přátelskou známost« s Plattenem udržoval a *všemožně* prohluboval: je teď *ohromně důležitou* osobou pro vydávání Internationale Flugblätter.

Chodívá Platten na schůze stranického vedení? Dostává zápisy? Má rozhodující nebo poradní hlas? Je ochoten *rozvíjet* usnesení o *»revolutionäre Aktionen«**, aby nezůstalo jenom na papíře? (pak by se měly rozjet publikace, brožury a přílohy k švýcarským novinám, které by konkretizovaly pojem »revolutionäre Aktionen«, a tajně to všechno vozit do Německa). Byl by ochoten pomáhat nám dopravovat do Německa Internationale Flugblätter č. 1?

A jak se prodává brožura Sozialismus und Krieg?** Napište. Nechte curyšskou kolonii a pusťte se do záležitostí der Zimmerwalder Linken!*** Všechno nejlepší!

Zdravím Vaši ženu a všechny přátele.
Váš *Lenin*

P. S. Pište přímo na mou adresu:
Wl. Uljanow. Seidenweg. 4*a*.III.
(bei *Frau* Schneider) *Bern.*

167
A. M. KOLLONTAJOVÉ

22. 11. 1915

Milá Alexandro Michajlovno! Ze zapomnětlivosti jsem nedokončil dopis pro Vás, který jsem dnes odeslal. Tady je adresa: Mr. C. W. Fitzgerald, Secretary of the Socialist

* — revolučních akcích. *Red.*

** Je míněna brožura Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). *Red.*

*** — zimmerwaldská levice. *Red.*

Propaganda League. 20. Baker Street 20. *Beverly. Mass.*

Mýlil jsem se tedy, když jsem říkal, že žije v Bostonu. Ale na jeho lístku jsou adresy všech 18 členů této Ligy a mezi nimi jsou obyvatelé Bostonu. Doufám, že se všemožně přičiníte, abyste o nich všecko co nejpodrobněji vyzvěděla, a vynasnažíte se vytvořit z nich (buď *i* z nich, nebo: z někoho z nich) jeden z opěrných bodů »zimmerwaldské levice« v Americe.

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

168

G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 27. 11. 1915]

Podle mě byste měl zajít ke Grimmovi a požádat ho, aby *přesně označil* (červenou tužtičkou) místa, která by »chtěl vypustit«![205]

Polemika?

A co u Trockého a Vie Ouvrière?

Cožpak je odkaz na Longueta-Pressemanna *méně* polemický než odkaz na Čcheidzeho? Begründung?* Totéž je u Trockého a *Vie Ouvrière.*

Jsem na vahách, proč vyjednávat s Grimmem? Kdyby se omezil na zcela drobné opravy, byl bych pro ústupek. Ale to je nepravděpodobné.

Pak tedy buď a nebo: buď vůbec upustit od uveřejnění v bulletinu a vydat to jako leták,

nebo to vydat v bulletinu tak, jak chce Grimm, a kromě toho to vydat jako leták *v plném znění* a *s poznámkou:* »Necenzurované vydání«.

* Zdůvodnění. *Red.*

V každém případě je teď **hlavně** třeba, aby Grimm *tužkou* označil, *co* chce vypustit. To je hlavní. Snažte se toho dosáhnout **po dobrém.**

Na ostatní odpovím večer nebo zítra, ještě *jsem nestačil* všecko přečíst.

Salut! *Lenin*

169
S. N. RAVIČOVÉ

[Před 16. 12. 1915]

Milá soudružko Olgo! Promiňte, že píšu na útržku.

Zdá se mi, že jste jednala správně. Opravdu, bez roztržky s časopisem Naše dělo je všecko ostatní podvod. Teď je to nad slunce jasnější, když v Pitěru »zvítězili« (zfalšováním voleb) udavačští stoupenci organizačního výboru ve spolku s černou sotňou.[206]

Do rezoluce vložte pasáž odsuzující zfalšované *druhé* volby.[207] Jako důvod uveďte: je nepřípustné podílet se na *»obraně«*, jestliže má válka imperialistický, tj. dobyvačný, tj. loupeživý, tj. utlačovatelský charakter (vůbec bych Vám radil, abyste zdůvodnění formulovala co nejpečlivěji *podle Social-demokratu* a použila argumenty z příslušných článků a rezolucí pitěrských dělníků).

Dopis odevzdáme Inesse.

Pevně Vám tisknu ruku a všechny zdravím.

Váš *Lenin*

P. S. Mám jednu prosbu: Inessa vyprávěla, že v Ženevě je dívka*, která žila v *Arrasu.* Vy ji znáte. Umí prý dobře

* Nebylo zjištěno, o koho jde. *Red.*

francouzsky. Nechtěla by překládat z němčiny do francouzštiny? (pro časopis Rolandové-Holstové, který tu vychází za naší spolupráce)[208]. Zadarmo, nebo za honorář? A za jaký? Zjistěte to prosím.

170

G. J. BĚLEŇKÉMU*

[Po 27. 12. 1915]

Pokud je u vás aspoň nějaká skupina Francouzů zastávající *stanovisko zimmerwaldské levice, ať tato skupina určitě* a *ihned* pošle třebas krátký článeček (nebo prohlášení) do časopisu. Ale rychle!!

Potom od této skupiny nutně potřebujeme příspěvky dopisovatelů. Proboha zařiďte to!

A konečně *úplnou zprávu* o projevech Bourderona a Merrheima.

1. v seinské federaci
2. celé opozice na *sjezdu* strany 27. 12.

* Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

171

A. M. GORKÉMU

11. 1. 1916

Velevážený Alexeji Maximoviči!

Posílám Vám na adresu Letopisu, nikoli však pro Letopis, nýbrž pro vydavatelství rukopis brožury se žádostí o její vydání.[209]

Snažil jsem se co nejpopulárněji objasnit nová fakta o Americe, která jsou podle mého přesvědčení zvlášť vhodná pro popularizaci marxismu a pro jeho reálné zdůvodnění. Doufám, že se mi podařilo objasnit tato důležitá fakta jasně a srozumitelně novým vrstvám čtenářstva, které se v Rusku množí a postrádají osvětlení ekonomického vývoje světa.

Chtěl bych v práci pokračovat a později vydat i II. část — o Německu.

Začínám pracovat na brožuře o imperialismu.[210]

V důsledku války jsem se octl ve velké finanční tísni, a proto bych prosil, pokud je to možné a nebude Vás to příliš obtěžovat, abyste vydání brožury urychlil.

V úctě *V. Iljin*

Adresa: Mr. Wl. Oulianoff. Seidenweg. *4-a. Berne* (Suisse).

172
I. F. ARMANDOVÉ

13. 1. 1916

Milá přítelkyně! Stále ještě od Vás nemáme zprávu. Nevíme, jak jste dojela a jak se Vám daří.[211] Máte dobré bydlení? Dobře se Vám pracuje v knihovně? Dostali jsme dopis, který Vám píše jeden ze zajatců. Dopis došel do jiného domu, jinému Rusovi (neudala jste na poště nesprávnou adresu — naši? Nezapomněla jste na písmeno u číslice?).

Máme některé dobré zprávy z vlasti. Jistě jste si zvlášť pozorně přečetla Naše slovo, číslo 5 a 6. Přečtěte si je ještě jednou!

Pevně Vám tisknu ruku a ze srdce Vám přeji úspěch v práci.

Váš *Ivan*

173
I. F. ARMANDOVÉ

15. 1. 1916

Milá přítelkyně! Dnes přišla zpátky zásilka, papiers d'affaires*, tři složky, původně odeslaná doporučeně z Bernu do Paříže Bělinskému[212]. Odesilatelka zapomněla uvést číslo domu a ti zatracení pošťáci to vrátili sem!! Hned dneska jsem to poslal doporučeně Bělinskému.

U nás začaly »třenice« s polským přítelem**, který se zřejmě »urazil« kvůli diskusi a nechce pustit naše teze[213] do 2. čísla časopisu. Vypadá to na *válku* s ním. Od Rolan-

* — úřední papíry. *Red.*

** Jde o K. B. Radka. *Red.*

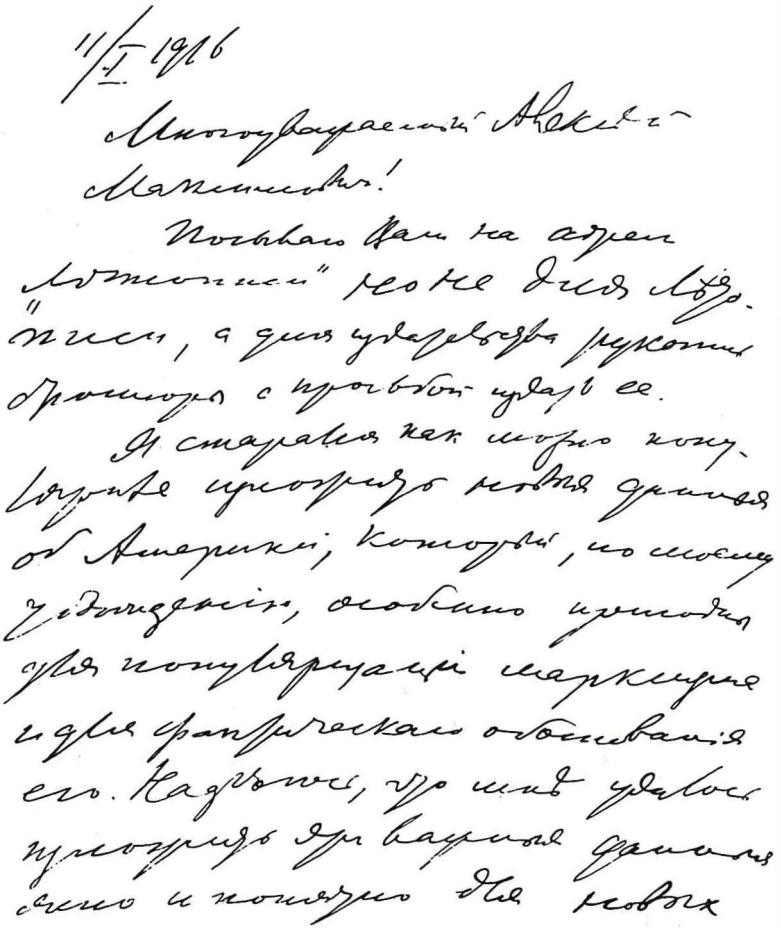

11/I 1916

Многоуважаемый Алексей Максимович!

Посылаю Вам на адрес „Лѣтописи" но не для Лѣтописи, а для издательства рукопись брошюры с просьбой издать ее.

Я старался как можно популярнѣе изложить новыя данныя об Америкѣ, который, по моему убѣжденію, особенно пригодны для популяризаціи марксизма и для фактическаго обоснованія его. Надѣюсь, что мнѣ удалось изложить эти важныя данныя ясно и понятно для новых

První strana Leninova dopisu
A. M. Gorkému
z 11. ledna 1916

dové-Holstové přišel roztomilý dopis a sdělení, že její holandský svaz se 2. 1. 1916 jednomyslně připojil k zimmerwaldské levici! Trockij ztratil dalšího spojence!! Časopis, holandsko-německý, se už sází; spolupracovníky z jiných zemí moc a moc potřebujeme, ale posílejte všechno a všechny kontakty oznamujte jenom mně, výhradně mně nebo mému mladému *ruskému* příteli (zdaleka nikoli neruskému, vous comprenez?*).

A teď z jiného soudku:

Dnes je nádherný slunečný den se sněhem. Po chřipce jsme byli se ženou poprvé na procházce; šli jsme po té cestě do Frauen-Kappelen, po které — pamatujete se? — jsme si jednou udělali tak báječnou procházku ve třech. Pořád jsem vzpomínal a litoval, že tu nejste.

Mimochodem. Je mi trochu divné, že od Vás nemáme zprávy. Přiznám se rovnou, že mě napadlo, jestli jste se nakonec »neurazila«, že jsem Vás nešel vyprovodit, když jste odjížděla? Lituji toho, lituji a zavrhuji tyto myšlenky, už jsem je zahnal.

Píšu Vám druhou pohlednici. Neztratila se ta první? Opakuji důležitou radu: přečtěte si znovu obzvlášť pozorně Naše slovo, 5. a 6. číslo!! Kollontajová posílá z Ameriky *dobré* zprávy, *vydává* Internationale Flugblätter. Z Ruska máme také *dobré* zprávy. Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *V. Lenin*

* — rozumíte? *Red.*

174
I. F. ARMANDOVÉ

19. 1. 1916

Milá přítelkyně!

Posílám Vám už třetí pohlednici. Tentokrát francouzsky, abych cenzorům ulehčil práci, jestli se dopisy opožďují jejich vinou. Abych pravdu řekl, už několik dní si dělám starosti! Pořád žádné zprávy od Vás! Kdybyste se na mě zlobila, jistě byste napsala jiným přátelům, ale pokud vím, nepíšete nikomu! Když od Vás v nejbližších dnech nedostanu dopis, napíšu našim přátelům, abych zjistil, jestli jste neonemocněla. Už jsem se párkrát ptal na dopisy poste restante, ale pořád nic.

Konflikt s naším mladým polským přítelem* se šťastně vyřešil; bylo to jen jisté »nedorozumění« (to říká on). Teď všechno klape; časopis se už dává dohromady; má vyjít už v lednu**.

Psali jsme »vašemu« redaktorovi do jednoho města v románské části Švýcarska.[214] Vůbec neodpovídá. Divné, že? Všichni netrpělivě čekáme, že to nějak zařídíte s romány a novelami v Paříži, kde jistě najdete hodně lidí, literátů, vydavatelů a tak dále, protože pracujete v Národní knihovně a dobře ty lidi znáte.

Počasí je nádherné. Minulou neděli jsme si udělali skvělou procházku na »naši« hůrku. Pohled na Alpy byl neobyčejně krásný; moc jsem litoval, že jste nebyla s námi.

Před několika dny pronesl Camille Huysmans na sjezdu holandské strany velmi dlouhý a »diplomatický« projev.[215] Nevím, jestli jeho text najdete ve francouzských novinách. Když ne, najdete ho tady. »Mezi jiným« se

* — K. B. Radkem. *Red.*

** Jde o časopis Vorbote. *Red.*

zmínil o zářijové konferenci, mohutně protestoval proti »pokusům o vyvlastnění« (tento tajemník nechce být »vyvlastněn«!) a tak dále a tak dále. Velký diplomat, politik! . . . Jaké špinavé prostředky!

Jak se Vám daří? Jste spokojená? Nestýská se Vám? Máte moc práce? Velice mě rmoutí, že o sobě vůbec nedáváte vědět! . . . Kde bydlíte? Kde jíte? V »bufetu« Národní knihovny?

Znovu Vás prosím, pište »poste restante«.

Vám oddaný *Bazil*

P. S. A zas nic. Žádný dopis od Vás.

175
I. F. ARMANDOVÉ

Pátek [21. 1. 1916]

Milá přítelkyně!

Teprve dnes jsme dostali Váš dlouhý dopis, který nás velmi potěšil. Já Vám píšu počtvrté: všechny tři předchozí lístky byly poste restante. Jestli jste je nedostala, pak se buď ztrácejí, nebo pro dopisy poste restante existují nějaká zvláštní pravidla (nebo je v tom nepořádek). Trockij psal našemu mladému polskému příteli, že nebude psát do holandského časopisu* a že to nemůže doporučit ani svým přátelům toho národa, v němž žije. Boj s Trockým nás tedy nemine ani v této věci!!

Dnes jsme dostali lístek od Vašeho bratra**. Jsem velmi rád, že něco dostal (buď dopis, nebo číslo našich no-

* — tj. K. B. Radkovi; jde o časopis Vorbote. *Red.*

** Jako »bratra« I. Armandové označuje Lenin z konspirativních důvodů L. B. Kameněva. *Red.*

vin z konce března) a že píše o »sympatiích«. Tam v těch jeho končinách prý našel víc sympatií, než očekával.

Ano. Málem bych zapomněl (moc spěchám k vlaku). Jestliže s dopisy poste restante jsou nějaké zvláštní potíže, pak je možná nedostávám ani já (nedostal jsem od Vás *ani jeden*), i když mi píšete. Ihned napište: když dvakrát podtrhnete datum, bude to znamenat, že *dostáváte* moje dopisy a *píšete* mi. Napište na tutéž adresu, na níž jsme dostali Váš dlouhý dopis.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

Proč jste neposlala svou adresu dřív???

176

HENRIETTĚ ROLANDOVÉ-HOLSTOVÉ

[Po 21. 1. 1916]

Vážená soudružko!

Soudruh Radek nám právě ukázal dopis soudruha Pannekoeka a Úvod.

Tento dopis a Úvod podstatně *mění* dříve schválené složení redakce Vorbote. Dříve bylo dohodnuto, že Vorbote bude vycházet jako orgán *dvou* skupin, a to 1. skupiny Rolandové-Holstové a Trockého (nebo Rolandové-Holstové a jejích přátel bez Trockého, kdyby Trockij nechtěl); 2. skupiny zimmerwaldské levice (jejíž byro tvoří tři soudruzi: Radek, Lenin a Zinovjev). Představitelem této druhé skupiny byl jmenován soudruh Pannekoek.

Výše uvedené dokumenty (dopis a Úvod) mění teď složení redakce: Vorbote vychází jako orgán *dvou soudruhů:* Pannekoeka a Rolandové-Holstové.

Jestliže se soudruzi Pannekoek a Rolandová-Holstová

rozhodli pro tuto změnu, bereme to na vědomí. Majitelka Vorbote měla plné právo provést tuto změnu.

Neodmítáme spolupráci za těchto nových podmínek, ale musíme požadovat jisté záruky. Vorbote vychází poprvé jako orgán zimmerwaldské levice nebo »na platformě zimmerwaldské levice«. Byli jsme *zvoleni* za představitele této levice všemi členy zimmerwaldské levice (kromě Plattena) přítomnými v Zimmerwaldu. Proto si myslíme — a v *tomto* bodu jsme všichni tři zajedno —, že tato záruka je úplně samozřejmá a že nám ji bezpochyby poskytnete. Záruka spočívá v tom, že kdyby mezi námi došlo k zásadním neshodám, pak článek, který . . . ústředním výborem SDDSR (představitel . . .), redakce . . .*

177

M. M. CHARITONOVOVI

[27. 1. 1916]

Milý soudruhu! Velmi rád bych kvůli jedné své práci zajel na 2—3 týdny do Curychu, abych tam studoval v knihovnách.[216] Žena by chtěla jet taky. Zatím ještě nemáme papíry, ale doufáme, že je brzy dostaneme. Problém je v tom, jestli dokážeme překonat finanční potíže. Velmi bych Vás prosil, abyste mi otevřeně a *bez přehánění* zodpověděl tyto otázky:

1. Kolik *čistého* zisku by mohla vynést (tj. mně) přednáška? Minimum a maximum? Téma: Dvě internacionály — prohlubující se diferenciace a roztržka se sociálšovinisty na celém světě. Dostal bych víc za dvě přednášky a o kolik?[217] 2. Pomohou nám místní soudruzi sehnat levné ubytování pro dva a kolik bude stát? 3. Pokoj (pro dva třeba s jednou postelí) *za týden*? Ten nejlevnější, nejra-

* Tady rukopis končí. *Red.*

ději v dělnické rodině? 4. Oběd v jídelně, jestli tam nějaká je (tady platíme 65 centimů ve studentské). 5. Morgenkaffee* a káva večer, protože v Curychu si asi sotva budeme moci sami vařit, že?

Cesta bude stát 7 × 4 = 28 franků; výdaje navíc na pobyt v cizím městě? V tom je problém. Tady je to s ubytováním špatné. Nemáte tam nějakou známou dělnickou rodinu, která by mohla závazně slíbit levné bydlení?

Budu Vám velmi vděčný za otevřenou odpověď, ovšem bez přehnaných slibů.

Beste Grüsse.** Váš *Lenin*

P. S. Nejsou tam levné automaty apod. a jaké tam mají ceny?

178

M. M. CHARITONOVOVI

[29. 1. 1916]

Milý soudruhu! Jsem Vám velmi vděčný za rychlou a zevrubnou odpověď. Přijedeme *4.* února. Je-li to možné, najděte nám pokoj *pro dva,* s placením po *týdnech* nejvýš za 1 frank denně; nejraději v **prosté** dělnické rodině (s kamny, třeba bude ještě chladno).

Není-li to možné, pak nám snad poradíte *levný* hotel (za 1 fr denně nebo ještě levnější), kde bychom se ubytovali, než si sami najdeme pokoj. O termínu přednášky a o dalším se domluvíme.

Doufám, že v pondělí ráno budu mít od Vás překlad (výdaje: *expres* apod., poštovné vůbec etc. pište na zvláštní účet, neboť to uhradíme).

Beste Grüsse!
Váš *Lenin*

* — snídaně. *Red.*

** S hezkými pozdravy! *Red.*

179
M. M. CHARITONOVOVI

[29. 1. 1916]

Milý soudruhu! Právě jsem Vám poslal lístek, že přijedeme 4.*, ale když jsem přišel domů, našel jsem novou zprávu[218], která mě donutila změnit den příjezdu. Nemohu přijet dřív než 10. nebo 11. Ještě napíšu přesněji (takže zatím *nenajímejte* pokoj, ale jenom se *»poptávejte«*, není-li někde něco vhodného).

S pozdravem Váš *Lenin*

180
M. M. CHARITONOVOVI

Neděle [30. 1. 1916] večer

Milý soudruhu! Teprve teď jsem se dozvěděl, že *ve středu* se v Curychu koná mezinárodní konference byr mládežnických organizací. Mají přijet Norové a Švédové (tamní mládežnické organizace se, jak víte, připojily k zimmerwaldské levici).

Snažně Vás prosím 1. zjistěte *(taktický:* všechno *konspirativně)* podrobnosti o tom: datum, místo, dobu trvání, složení; 2. zjistěte, zdali by se nemohl zúčastnit i zástupce naší strany; postarejte se, aby to bylo možné, a *dostaňte se* tam *sám;* 3. zejména se snažte co nejrychleji zjistit, kdo přijede ze Skandinávie, spojte se s nimi, sejděte se s nimi a co nejrychleji je *spojte* s námi.

Napište pár slov, jestli jste tento dopis dostal a co hodláte udělat.

Salut! Váš *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 178. *Red.*

P. S. Siefeldtovi poděkujte prosím mým jménem za knihy a řekněte mu, že doufám, že od něho v *Curychu* dostanu Przegląd socjaldemokratyczny.[219]

P. P. S. Přijedu patrně před 10 .—11.; možná 7.—9.

181
M. M. CHARITONOVOVI

[31. 1. 1916]

Milý soudruhu! K mému největšímu zděšení překlad není!!![220] Co to znamená?? Rozhodně a nutně ho pošlete *expres* nejpozději dnes (v pondělí) večer, abych ho měl **určitě** zítra časně ráno.

Jestli není hotov, *stejně* ho určitě pošlete!

(Jestli je hotov úplně nebo částečně, poznamenejte v dopise, zdali *ručíte* za kvalitu překladu, zdali se může dát *rovnou* do tisku.)

Salut! Váš *Lenin*

P. S. Žena žádá o *okamžité* vrácení literatury, moc se zlobí za nedbalost a vyhrožuje, že víckrát nic nepošle.

P. P. S. Včera jsem Vám poslal dopis o mládeži*. Dostal jste ho, doufám?

* Viz tento svazek, dokument č. 180. *Red.*

182
K. B. RADKOVI

[Po 1. 2. 1916]

Já osobně si myslím, že od chvíle, kdy vyšla *Gazeta robotnicza* (únor 1916), je náš společný boj v ruských a polských záležitostech *vyloučen.* A to ne kvůli »útoku« na »poražence« (to je jenom symptom), ale kvůli rezoluci polské sociální demokracie k ruským záležitostem.[221] Jestliže se polská sociální demokracie v únoru 1916 otevřeně a jednoznačně vyslovuje pro rozkol v Rusku, pak je to pouze příprava k novému 16. 7. 1914.

Podle mého názoru to tedy znamená boj v ruském, polském a německém tisku a (alespoň já jsem pro) jednotné akce ve Švýcarsku (kde národnostní otázka vůbec není aktuální, a proto by se měla podle *možnosti* oddělit).

Protože je to můj osobní názor, posílám *všechny* Vaše dopisy Grigorijovi.

183
A. M. GORKÉMU

[Před 8. 2. 1916]

Pro A. M. Gorkého

Velevážený Alexeji Maximoviči!

V doporučeném balíčku Vám posílám brožuru mé ženy Vzdělání lidu a demokracie[222].

Autorka se zabývá pedagogikou už dávno, přes 20 let. A do brožury zahrnula jak vlastní pozorování, tak i materiály o nové škole v Evropě a Americe. Z obsahu uvidíte, že v první polovině podává také nástin dějin demokratic-

kých názorů. To je rovněž velmi důležité, neboť názory velkých demokratů minulosti se obvykle vykládají nesprávně nebo z nesprávného hlediska. Nevím, jestli si můžete urvat čas na přečtení a jestli o to máte zájem: oddíl 2 a 12 by mohly posloužit za vzor. Změny ve škole soudobé imperialistické epochy jsou popsány podle materiálů z posledních let a velmi zajímavě osvětlují demokracii v Rusku.

Budu Vám velmi zavázán, jestliže přispějete — svou přímou nebo nepřímou pomocí — k vydání této brožury. Poptávka po literatuře tohoto oboru teď pravděpodobně v Rusku značně stoupla.

Moc pěkně Vás zdravím a přeji všechno nejlepší.
V. Uljanov

Wl. Ulianow. Seidenweg. 4*a*. *Bern*

184
G. J. ZINOVJEVOVI

[12. 2. 1916]

Liebe Freunde!* Pošlete prosím *co* nejrychleji Tagwacht s Radkovými články o Gorterovi a se *dvěma* články o australském dělnickém hnutí[612]. Čekám rovněž korektury 1. svých článků do ústředního orgánu a 2. německých tezí (ty *netiskněte,* dokud ode mne nedojde odpověď: uvažuji ještě o jedné malé změně).**

Čekám také na Vaše články do ústředního orgánu a přesnou osnovu čísla.

Mou adresu dejte prosím Radkovi s prosbou, aby mi

* Milí přátelé! *Red.*

** Jde o teze Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 272—286). *Red.*

poslal *slíbený* výstřižek z listu Vorwärts z 12. 1. 1916 (Rühlův článek o rozkolu a odpověď redakce). Čtu tady, že to má být ve středu, takže času je celkem málo. Tady se povídá, že situace »pěti tajemníků«[223] je zoufalá (Rusko je proti nim) a veškerou naději prý upírají k tomu, že Čcheidze z »katedry« zvolá: *pro* Zimmerwald!!

Beste Grüsse!
Ihr *Lenin**

185
S. N. RAVIČOVÉ

[13. 2. 1916]

Milá soudružko! Oznamuji Vám naši novou adresu[224] Posílejte na ni *všechno*. Pronajali jsme si tento byt na měsíc. Ve čtvrtek (17. 2.) tu mám první přednášku (Dvě internacionály) a o něco později druhou (Podmínky míru a národnostní otázka nebo něco v tom duchu).

Napište mi prosím, kdy bych mohl mít přednášku (první nebo obě?) v Ženevě a jestli se to vyplatí. Jaký může vynést minimální čistý výtěžek? Musím to vědět, protože jsem úplně bez peněz a musím si moc dobře spočítat, mám-li jet odtud (je to dražší) nebo později, už z Bernu (mohu se tu zdržet i déle než měsíc, když se mi tu bude líbit). Budu čekat na Vaše podrobné a autoritativní pokyny. Snad byste mohla napsat i do Lausanne, jestli by stálo zato zajet tam jenom na večer.

Tisknu Vám ruku a posílám moc hezký pozdrav V. K. a všem přátelům.

Váš *V. U.*

Naďa mockrát pozdravuje.

* S hezkými pozdravy! Váš Lenin. *Red.*

186
S. N. RAVIČOVÉ

[17. 2. 1916]

Milá soudružko! Mockrát děkuji za zevrubné zprávy.

Tady jsem zaneprázdněn 25. a 26. února.

Určete tedy prosím datum přednášky *sama:* buď do 25., nebo po 26. a zavčas mi dejte vědět. Taky bych Vás velice prosil, abyste to písemně dohodla s Lausanne tak, abych byl se vším hotov *ve dvou dnech,* tj. v Lausanne bych přednášel buď před, nebo příští den po Ženevě.

Souhlasím s tématem: »Podmínky míru« (v uvozovkách) a národnostní otázka. Téma je tedy schválené. Tisknu Vám ruku. Zdravím V. K. a všechny přátele.

Váš *Lenin*

Vím o výhodném vlaku: přijíždí do Ženevy v 9.*15 večer.* Nemohl bych jím přijet? Když ne, nemohl bych v Lausanne přednášet *večer před* Ženevou?[225] Prosím!!!

187
V. A. KARPINSKÉMU

[24. 2. 1916]

Milý V. K.! Dovoluji si obtěžovat Vás touto prosbou. Chtěl bych mít k přednášce to číslo pařížského listu Golos (předchůdce Našeho slova), kde *Semkovskij*[342] se mnou polemizoval v otázce sebeurčení národů a v jedné *poznámce* (pamatuji se, že to byla poznámka) se zvlášť dotkl *srovnání* práva národů na oddělení s *právem na rozvod.* Vrátil bych Vám to číslo, jakmile byste ho potřeboval. Kdyby to nešlo poslat, nemohl byste tu poznámku

opsat (není dlouhá)? Třeba by se u Vás v knihovně nebo u někoho v Ženevě našel kompletní ročník Golosu? Přednáším tu pozítří, v sobotu. A proto, nemůžete-li to poslat, abych to měl v sobotu ráno, pak už to neposílejte vůbec.

Zdravím Vás a na shledanou!
Váš *Lenin*

188
I. F. ARMANDOVÉ

[26. 2. 1916]

Milá přítelkyně! Vím, že se zajímáte o vědu, a ne o politiku. Přesto však nepochybuji o tom, že Vaše sympatie jsou na straně Francie. Rozkol mezi německými socialisty, jak prohlásil jeden francouzský ministr, není Francii lhostejný. Proto by bylo záhodno pomoci informovat o tom Francouze i Rusy. Poslanec Otto Rühle se ve Vorwärtsu otevřeně vyslovil pro rozkol. Ale je naprosto nutné dodat, že »nejenom« Otto Rühle, nýbrž i *skupina* Internacionalistických socialistů Německa (psalo o ní také *L'Humanité*). Připište to prosím, až budete psát do Petrohradu. A taky tohle: *jedině* O. Rühle a Internacionalističtí socialisté Německa se bez obalu vyslovili pro rozkol a proti »bahnu«; ve skupině Internacionála (německá skupina, o níž rovněž psal *Homo v L'Humanité:* skvostné noviny!) — tato skupina kolísá: její většina se zjevně opět přiklání k bahnu. Je to vidět i z nedávných »tezí« této skupiny[226], i ze Ströbelových článků v Neue Zeit a v listu Die Gleichheit[227]. Nezapomeňte to dodat! Věda je pro Vás vším, ale trošku sympatií, dokonce *mnoho* sympatií k Francii jistě máte!

Salutations cordiales!* *Lenin*

* Srdečné pozdravy! *Red.*

189
S. N. RAVIČOVÉ

[27. 2. 1916]

Milá soudružko! Přednášet v klubu o minulé poradě *není možné,* protože by to vzbudilo rozruch, jehož se pořadatelé porady bojí víc než ohně a výhradně žádali, aby se tomu všemožně zabránilo.[228] Musí se tedy změnit téma. Nemám jasnou představu, *kdo* přijde do internacionalistického klubu[229], a proto je pro mne těžké zvolit téma. Navrhuji toto: je-li nutné ohlásit téma předem, zvolte nic neříkající název (Aktuální otázky nebo Naléhavé problémy dělnického hnutí apod.), aby se to hodilo na *všechno.* A já se poradím v Ženevě a připravím ráno druhého *kratší* referát nebo úvod do diskuse.

Au revoir!* Váš *Lenin*

190
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 2. a 25. 3. 1916]

Sebeobranu[337] jsem poslal.[230]

Souhlasím, že je třeba vydat 52. č., a pouštím se do článku o úkolech konference 23. 4.[231] (nebo o »mírovém programu« ap., něco jako úvodník o nejbližších úkolech**).

Manifest Naďa přeložila.[232] Pošlu ho v těchto dnech, a Vy pošlete v rukopisu ty články a poznámky, které píšete do č. 52. Připravíme všechno v rukopisu a hned to dáme do sazby.

* Na shledanou. *Red.*

** Lenin napsal článek o »mírovém programu« (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 287—294). *Red.*

Článek o poradě z 5.—8. 2. se musí zkrátit a vložit tam ještě poznámku o *Orn.,* kterou má Naše slovo v čísle 51/52[233] a charakterizovat Naše slovo vůbec (píšu).

Pošlete výstřižek z listu *Děň** o našem vítězství v pojišťovacích radách (*a požádejte* Kasparova, aby sledoval *Novoje vremja* a *jiné noviny,* také Abrama a další, aby se o tom všecičko shromáždilo).

Velmi důležité je zjistit, zdali Čcheidze řekl něco ve Státní dumě o *Zimmerwaldu*[53]. Četl jsem jeho projev *jenom* v podání Leipziger Volkszeitung[234]: tam není o Zimmerwaldu *ani slovo.* Snažte se Radkovým prostřednictvím zjistit, kde se v německém sociálně demokratickém tisku píše o Čcheidzeho projevu *podrobněji* (Martov a spol. spekulují s tím, že Čcheidze se vyslovil nebo vysloví *pro* Zimmerwald).

Dávám dohromady teze našeho Antragu** k 23. 4. o »mírovém programu«. Máme k té práci přitáhnout Radka? Nemyslím. Radek se chová tak hanebně! *Dodnes**** nemám *mnohé* exempláře tezí a *protiví se* mi psát Radkovi, když *chce* intrikovat.

Proč jste neodpověděl, jestli jste dal do sazby mou vsuvku do tezí? Mohl byste ji dát do tiskárny *sám* a *sám* tam vyzvednout korekturu (a **objednat** *hodně* exemplářů): ať jde k čertu tenhle Dreckseele von Radek!****). My jako autoři máme *právo* objednat si korekturu tezí.

Od Grimma by se mělo vzít *víc* výtisků 3. č. bulletinu[235] ve francouzštině a němčině a rozeslat je *všude,* mimo jiné i do *všech* našich zahraničních skupin. *Sem také.*

Neposlal jste mi *Berner Tagwacht* s rezolucí *Bréman*ů, ani ostatní čísla, a já je tu nedostávám.[236]

* Mám to *jenom* z Reči.

** — Návrhu. *Red.*

*** Bylo mi to slíbeno 10. 2. 1916!! Práce tím strašně trpí. To je přímo *výsměch.*

**** — bídák. *Čes. red.*

Co píše Abramovič o vydání *francouzského* Internationale Flugblätter č. 1 v La Chaux-de-Fonds? Jak jste se v tom dohodli?

Salut! *Lenin*

P. S. V Ženevě mě navštívil Rybalka a řekl, že *všichni* dzvinovci[237] propadli patriotismu a že se o tom bude psát v 6. č. Boroťby[238]. (Máte čísla 1—5?) Levynskyj však říká, že Rybalka jenom lže!!??

Pošlete lotyšský materiál.[239] Co s ním? Vydat ho? A jak?

191

HENRIETTĚ ROLANDOVÉ-HOLSTOVÉ[240]

8. 3. 1916

Milá soudružko! Odpusťte prosím, že tak pozdě odpovídám na Váš dopis. Přednášel jsem v různých švýcarských městech.

Velice Vám děkuji za Vaši milou odpověď. Budu velmi rád, když se naše spolupráce obejde bez třenic.

Upřímně řečeno, nikdo ani v nejmenším nepochybuje o tom, že Vy a soudruh Pannekoek jste »slušní lidé«, jak jste to formulovala. Nás zneklidnila náhlá změna *ustanovení o redakci.* Podle prvního návrhu nám byla dána redaktorská práva (redakce = blok Vaší skupiny (Vy + Trockij) *a* »zimmerwaldská levice«; a v byru této levice jsme měli, jak jste věděla, dva hlasy ze tří: Radkův, Zinovjevův a můj). Změnou návrhu jsme redaktorská práva ztratili a stali se přispěvateli. Právo na vypracování statutu jsme vám ovšem upřít nemohli. Avšak přesto je naprosto přirozené — nemám pravdu? —, že my jako přispěvatelé přece jen chceme mít nějaké *právní záruky.*

Doufám, že teď se to vysvětlilo a bylo rozhodnuto s konečnou platností.

Ihned po obdržení Vašeho dopisu jsem zařídil, aby Vám expeditoři posílali náš orgán (Social-demokrat; *není periodický,* od začátku války vyšla čísla 33—51). Dostáváte ho?

Využívám příležitosti, abych projednal důležité otázky, týkající se naší spolupráce.

1. Naše teze (o právu na sebeurčení*) Vám poslal Radek (pošlete je prosím také Gorterovi: já mu o tom podrobně píšu v souvislosti s jeho brožurou[451]). Holandsko-polské stanovisko pokládám teoreticky za velmi pochybené a prakticky za výsledek politiky malých států. Copak náš společný boj proti starým a novým *anexím* (co je to anexe?) nás nemůže trochu sblížit? Stanovisko Němců, Angličanů a Rusů je přece jenom důležitější (a objektivně *správnější*) než stanovisko holandské a polské! Gorter požaduje »národní nezávislost« pro holandskou Indii. Výborně! Ale vždyť *právě* to je právo na sebeurčení!! Jestliže Kautsky a ruští kautskisté (mezi nimi i Trockij) kladou otázku nesprávně, pak je to jenom další argument proti kautskistům! (Pokud Vás tato otázka zajímá, požádejte Gortera, aby Vám poslal můj dopis. Velmi rád prodiskutuji tuto otázku podrobněji s holandskými marxisty.)

2. Německá skupina Die Internationale. Četla jste její teze v 3. čísle Grimmova bulletinu?[241]

Podle mého názoru je to po prvním čísle časopisu Die Internationale rozhodný krok *doprava.* Ani slovo proti kautskistickému »středu«, a přitom je to pro německou stranu to hlavní. Ani slovo o rozkolu (Otto Rühle má úplnou pravdu, a přitom se o tom *po jeho* článku mlčí!!). Ani slovo o *zjevných* prostředcích boje, o *ilegální* organizaci atd.

A věta: »V období imperialismu už nemohou být ná-

* Viz Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení (Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 272—286). *Red.*

rodní války«! To je teoreticky nesprávné. Koloniální války *jsou* národní války. (Indie proti Anglii apod.) To je prakticky *šovinismus:* my představitelé velmocí *zakazujeme* utlačovaným národům vést národní války!!

Můj závěr je takový: Die Internationale chce s kautskisty *uzavřít dohodu.* Jinak se tyto teze vykládat nedají. A ještě k tomu: Ströbel v Neue Zeit *chválí* Bernsteina![242] Zetkinová vystupuje v Gleichheitu *proti* »zimmerwaldské levici«: diplomatická věta proti »bolševickému sektářství« (!!) Věta je formulována tak diplomaticky, že nikdo nedokáže pochopit, *v čem vlastně* je naše »sektářství«!! Zetkinová je pro »aurea mediocritas«* mezi Ledebourem a »zimmerwaldskou levicí«. Ale *jak* to udělat — o tom ani zmínka. V čem je naše chyba? — o tom nepadlo ve Švýcarsku, kde není cenzura, ani slovo.

Můžete to vysvětlit jinak než snahou uzavřít s Kautským a spol. dohodu?

3. »Návrh« (3. č. bulletinu), který jste vypracovala Vy a polská sociální demokracie, mi připadá velmi špatný.[243] Sám Radek nedokázal tento návrh obhájit. K čemu to zkrácení programu strany? Program socialistické revoluce? Dnes to není zapotřebí — a v tomto programu chybí bod o dobytí politické moci, v tomto programu znějí články 6 (A) a 5 (B) velmi podivně; také článek 6 (B) zní divně: právě v případě socialistické revoluce budeme potřebovat milici na *obranu* nového pořádku. My přece nejsme pacifisté. My přece nemůžeme počítat s vítězstvím na celém světě naráz (bez občanských válek? Bez válek?)! Koloniální program chybí úplně.

Jenom tehdy, když budeme mít *úplnou jistotu,* že stojíme bezprostředně na prahu *takové* revoluce, budeme potřebovat tento program — ale i pak úplně jinak zformulovaný.

Teď však potřebujeme něco docela jiného: dělnické

* — zlatou střední cestu. *Red.*

hnutí musí mít jasno v názorech na nutnost rozchodu se sociálšovinisty a kautskisty, na ilegální organizaci, na prostředky a metody masového boje atd.

4. Brzy Vám pošleme naše teze k bodům 5—8 programu druhé konference*. Bylo by velmi dobré, kdybychom se mohli shodnout ne-li ve všech, tedy alespoň v některých bodech.

5. V čem se rozcházíme s Trockým? To Vás jistě zajímá. Stručně řečeno: je to kautskista, tj. přeje si jednotu s kautskisty v internacionále a s Čcheidzeho frakcí v Rusku. My jsme rozhodně proti takové jednotě. Čcheidze *zastírá* svými frázemi (je prý pro Zimmerwald: viz jeho poslední projev, Vorwärts z 5. 3.) skutečnost, že sdílí názory *»organizačního výboru«* a lidí, *kteří vstoupili do válečných výborů***. Trockij je v současné době proti »organizačnímu výboru« (Axelrod a Martov), ale za jednotu s Čcheidzeho frakcí v dumě!!

My jsme rozhodně proti.

Posílám hezké pozdravy Vám, soudruhu Pannekoekovi a ostatním holandským soudruhům!

Váš *N. Lenin*

Moje adresa: Wl. Ulianow
Spiegelgasse. 12.
(Schuhladen Kammerer)
Zürich. I.

P. S. Je něco pravdy na novinových zprávách o spojení New Rewiews (New York) s Vorbote (viz Internationale Korrespondenz, č. 69)?

Nemyslíte, že by bylo neobyčejně důležité vydat 2. č. Vorbote už v březnu?

* Viz Návrh ústředního výboru SDDSR pro druhou socialistickou konferenci (Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 302—312). *Red.*

** Jde o výbory pro řízení válečného průmyslu (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, poznámka 34). *Red.*

192

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Po 11. 3. 1916]

Milý příteli! Rád bych si s Vámi trochu zevrubněji popovídal o Vašem dopisu, kde se zmiňujete o tom, že se mi běžně vytýká »neústupnost«.

Pokud jde o Džemse, ten se nikdy v politice nevyznal a vždycky byl proti rozkolu. Je to skvělý člověk ten Džems, ale jeho názory na *tato témata* jsou z gruntu nesprávné.

U nás v Rusku (a teď i v nové internacionále) je otázka rozkolu *základní* otázkou. Zde by byl každý ústupek zločinem. Dobře vím, jak mnoho dobrých lidí (Džems, Galjorka, petrohradští »přátelé« z řad inteligence; bylo *proti* rozkolu frakce v dumě. Všichni se tisíckrát mýlili. Rozkol byl nezbytný. Rozkol s *Čcheidzem a spol.* je i dnes *absolutně* nezbytný. Všichni, kdo v té věci kolísají, jsou *nepřáteli* proletariátu a musí se s nimi jednat *neústupně.*

Kdo kolísá? Nejenom Trockij a spol., ale i *Jurij* + Jevg. B. (ti už v létě »dělali scény« kvůli Čcheidzemu!!!). Dále *Poláci* (opozice). V jejich listě Gazeta robotnicza, č. 25 je jejich rezoluce: zas se chtějí *vykrucovat* jako v Bruselu 3.—16. července 1914.

S těmi se nutně musí jednat *neústupně.*

Radek je z nich nejlepší; *spolupracovat* s ním bylo prospěšné (mimo jiné i pro zimmerwaldskou levici), a my jsme s ním spolupracovali. Ale *Radek* taky *kolísá.* A naše taktika je v tomto případě *dvoustranná* (Jurij + Nik. Iv. to *nikterak* nechtěli nebo nedovedli pochopit): na jedné straně *pomoci* Radkovi, aby se dostal doleva, *sjednotit* všechny, které můžeme, pro zimmerwaldskou levici. Na druhé straně nepřipustit *sebemenší* kolísání *v základních věcech.*

Základní věc je rozkol s organizačním výborem, s Čcheidzem a spol.

Poláci *kolísají* a *po* 1. č. Kommunistu vydali nanejvýš odpornou rezoluci.

Závěr?

Držet se firmy Kommunist a *otevřít dveře intrikám a kolísání:* dopisům redakci (Radka, Bronského, snad i Pannekoeka a dalších), stížnostem, fňukání, klepům apod.?

Za nic na světě. To by věc poškodilo.

To by znamenalo napomoci darebákům z organizačního výboru, Čcheidzemu a spol.

Za nic na světě.

Kommunist byl dočasným blokem pro dosažení určitého cíle. Cíle bylo dosaženo: časopis byl vydán, *sblížení* (*tehdy, před* Zimmerwaldem bylo možné) se dosáhlo. Teď musíme jít *jinou* cestou, dál.

Kommunist se stal *škodlivým.* Musí se *přestat vydávat* a nahradit *jinou* firmou: Sbornik Social-demokrata[244] (redigovaný *redakcí Social-demokrata*).

Jenom tak se vyhneme intrikám a kolísání.

Jsou v Rusku také názorové různice? No ovšem! *Ale není naší věcí je zvětšovat.* Ať se Čcheidze a spol., Trockij a spol. zabývají (je to jejich »profese«) zvětšováním názorových různic, naší věcí je prosazovat *vlastní* linii. Tato práce už přinesla své ovoce: petrohradští dělníci jsou stokrát lepší než petrohradští intelektuálové (i ti »sympatizující« . . .).

»Trojce« (Jurij + Jevg. Bošová + Nik. Iv.) jsme museli udělat *dočasné* ústupky, protože *tehdy* nebylo jinak možné vydat časopis (teď to možné je); a hlavně: tehdy jsme ještě neviděli Jevg. Bošovou + Jurije *při práci* a mohli jsme doufat, že *práce* je potáhne *nahoru.*

Jenže oni šli dolů.

Dočasný svazek *musíme nutně* rozpustit. Jedině tak *věc* neutrpí. Jedině tak se *i oni* poučí.

My přece nejsme proti *diskusi.* My jsme proti *redaktorským* právům těch, kdo neodpustitelně (že by to bylo mládím? Tak počkáme: za nějakých 5 let se třeba napraví) kolísali.

Nik. Iv. se zabývá ekonomií a *v tom* jsme ho vždycky podporovali. Ale 1. věří pomluvám a 2. v politice je zatraceně *nestálý.*

Válka ho přivedla k poloanarchistickým myšlenkám. Na poradě, která schválila bernské rezoluce (jaro 1915*), předložil *teze* (mám je!) — vrchol nesmyslu; ostuda, poloanarchismus.

Ostře jsem se do něho pustil. Jurij a Jevg. Bošová poslouchali a byli se mnou spokojeni, že ho nenechávám upadnout do levičáctví (prohlásili tehdy, že s N. Iv. vůbec nesouhlasí).

Uběhlo půl roku. Nik. Iv. studuje ekonomii. Politikou se *nezabývá.*

A najednou nám on sám předloží v otázce sebeurčení *stejný* nesmysl. Jevg. Bošová + Jurij ho podpisují!! (Vezměte si od N. Iv. jejich »teze« a mou odpověď jemu[245].)

Je to závažná otázka. Neodkladná. Nerozlučně spjatá s otázkou *anexí,* nesmírně aktuální otázka.

Ti lidé se nad tím nezamysleli. Řádně si to nepřečetli. Nevěnovali tomu pozornost. Dvakrát třikrát si poslechli Radka (ten trpí starou »polskou« nemocí: zamotal se v tom) — a *naslepo to podepsali.*

To je skandál. To je ostuda. To nejsou redaktoři. Musíme jim vyvrátit jejich názory, usvědčit je z omylu, dát jim čas, aby se poučili a zamysleli, a ne jim honem poplácávat po ramenou: tady máte redaktorská práva a předkládejte dělníkům ty svoje nesmysly!!

Když to tak uděláme, *doženou* to až k polemice v tisku, a já je pak budu *nucen* označit za »imperialistické ekonomy«, poukázat na jejich naprostou prázdnotu, *napro-*

* Viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 184—190. *Red.*

stou nesolidnost a nepromyšlenost. Polemika v tisku je proti nám zatvrdí *na dlouhá léta.*

Když však teď přestaneme vydávat Kommunist, zamyslí se a přestanou s těmi nesmysly; trochu si počtou a přesvědčí se. Víte co, milánkové, když hlásáte »názorové neshody« v politice (kterou jste se vůbec nezabývali, kterou jste nestudovali), napište solidní *brožuru,* dejte se do toho! Zamyslí se a *neudělají* to. A za pár měsíců »je to pustí«. Tak bylo a tak bude.

V otázce anexí (a sebeurčení) bylo naše stanovisko (rezoluce z roku 1913*) *plně* potvrzeno válkou. A tato otázka se stala aktuální. A Radek + Holanďané (Gorter a Pannekoek) se tu zřejmě zapletli. Ve Sborniku Social-demokrata to budeme vysvětlovat zas a znova.

Musíme se zaměřit na toto:

1. zastavit vydávání Kommunistu;

2. při vydávání sborníku o Židech[246] jít Jurijovi + Jevg. Bošové *co nejvíc* na ruku, dát jim *co nejvíc* práv a výsad (*tady* to *věc* nepoškodí). Podrobné podmínky v písemné smlouvě;

3. totéž ohledně jejich skupiny pro dopravu (vezměte si od nich jejich stanovy a naše návrhy k nim);

4. vydáme Sbornik Social-demokrata a redigovat jej bude »redakce Social-demokrata«.

Přizveme je ke spolupráci. Řekneme jim: »jsou nějaké neshody v názorech? Připravujte solidní brožuru!« *Zavážeme se, že ji vytiskneme.* (Nenapíšou ji, neboť se nad touto otázkou ani vážně nezamysleli, ani se jí nezabývali!!)

To bude *účinná* politika.

Jevg. Bošová se pořád chystala do Ruska; tam by mohla být prospěšná; tady *pro ni není práce,* bude si ji *vymýšlet.*

Znáte tu zahraniční **pohromu:** »vymýšlení« práce pro ty, co dřepí v cizině? Strašná pohroma.

* Viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 85—87. *Red.*

Prozatím končím. Sežeňte všechny dokumenty a informujte se. Budeme o tom hovořit zas a znova.

Váš *Lenin*

P. S. Přikládám kopii své odpovědi N. I. Bucharinovi o významu nových »názorových neshod«.

193
J. LARINOVI

[13. 3. 1916]

Pro J. Larina

Vážený soudruhu!

Bohužel, jak složení spolupracovníků, tak i neurčitý charakter sborníku, omezené podmínky pro spolupracovníky i to, že část jich není známa — to všechno mě nutí spolupráci odmítnout.[247]

Se sociálně demokratickým pozdravem
Lenin

194
S. N. RAVIČOVÉ

[16. 3. 1916]

Milá soudružko! Suchanovovu brožuru Vám měl poslat Grigorij, požádal jsem ho o to. Jestli jste ji ještě nedostala, příležitostně mu napište a připomeňte mu to.

O Kommunistu nebylo ještě rozhodnuto, zdali bude

vycházet dál nebo zda vyjde Sbornik Social-demokrata. A protože to nebylo dosud rozhodnuto, nemohu Vám bohužel sdělit žádné podrobnosti. Mějte proboha chvilku strpení! Vždyť ani my ještě nevíme, jak se to nakonec vyvine!

Salutations cordiales.*
W. Lenine

195
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 16. 3. 1916]

Jsem velmi rád, že to s Grimmem vyšlo.

Doufám, že otiskne *i Prohlášení proti zahraničnímu sekretariátu organizačního výboru.*[248] Vy jste se o tom nezmínil! Odpovězte.

Ohledně *Suchanova* (brožury)[349] jsem se *dvakrát* ptal, ale Vy neodpovídáte (poslal jste ji Olze?).

A co je s Vorbote č. 2? Kdy vyjde? Bude tam kritika rezolucí Die Internationale?

|| Jestli ano, nedalo by se nahlédnout *do rukopisu*?

Junia jsem *ještě neměl v ruce*[249]; mohl byste mi ho poslat? (zkusím to u Plattena).

Na které otázky jsem to neodpověděl? Kollontajové jsem *psal* a ještě napíšu.

(Jestliže dostáváte rukopisy pro Vorbote, nemohl byste mi je sem na půl dne poslat?)

Salut. *Lenin*

* Srdečné pozdravy! *Red.*

196
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 19. 3. 1916]

Posílám materiál do sazby. Článek o »mírovém programu« a tak dále (jako úvodník) končím a pošlu ho zítra.*

K »provolání« *ISK*[473] je třeba připojit *zestručněné* objasnění programu, podmínky účasti aj.[250]

My absolutně nemůžeme prozradit *pseudonym* Spartacus[251].

Absolutně nemůžeme: pomohli bychom tak Internationale Korrespondenz, aby to přetiskla *od nás; pomohli bychom* udavačům.

Nutně se musí zařadit v plném znění naše prohlášení (5.—8. 2.), »výhrada«, při hlasování *pro* oběžník.

»Prodejní novináři« se nehodí. Předkládám návrh na přepracování *(1, 2, 3)*[252]. Musí se o tom psát s minimem nadávek a maximem *výkladu.* Bylo by dobře vyčíslit fakta, *shromáždit odvolávky* zahraničního sekretariátu organizačního výboru (2. č. bulletinu) (+ 3. č. Izvěstijí) na *Samaru, Kavkaz, Nada* aj. a **dokázat,** že v Rusku jsou všichni přívrženci organizačního výboru spoluúčastníky. Velmi bych doporučoval, abyste tento článek *ještě dvakrát či třikrát* přepracoval a *znovu mi ho poslal,* ale výklad musí být správný a přesný: je to *hrozně důležité.*

Sebeobranu[337] dejte na 2—3 dny Šklovskému, Kasparovovi a spol. a pak mi ji *ihned* vraťte.

Obtahy (německých tezí o sebeurčení) *pořád ještě nemám.* Jak dlouho to ještě bude trvat???

Jestli Radek zadržuje 2. č. Vorbote, pak je to od něho *lumpárna.* Musíme uvážit, **jak** proti tomu bojovat. Neměli bychom poslat kolektivní dopis Rolandové-Holstové?

* Je míněn článek O »mírovém programu« (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 287—294). *Red.*

Proč ne? Jaképak rozpaky? Je to přece porušení slibu, škodí to věci, není to loajální a brzdí to diskusi právě *k* dubnové konferenci, právě *na* ní!

Moje teze (o míru a jiném) mi **okamžitě** vraťte: musím je předělat.* *Dokud* je nepředělám, radši je Radkovi **neukazujte.**

Salut! *Lenin*

Proč neposíláte *Naš golos*?[253] Od Martovových článků o »sebeurčení« jsem ho neměl v ruce. Byla tam slíbená odpověď Martovovi?

Co je s byrem zimmerwaldské levice? Musí přece připravit referát na dubnovou konferenci.[254] A co teze?? Co dělat?

197
A. M. KOLLONTAJOVÉ

19. 3. 1916

Milá A. M.! Dostali jsme Váš dopis a ještě jednou Vám gratulujeme k úspěchu.

Hrozně mě rozzlobilo, že »ušlechtilá« Francie *zkonfiskovala* (fakt!) řadu mých doporučených dopisů, adresovaných Vám do Ameriky. Co se dá dělat. Teď musíte vynaložit *všecky síly* na kontakty s Amerikou.

Psala jste mi přece, že jste v Americe dostala v německém znění 1. č. Internationale Flugblätter a že se vynasnažíte vydat je anglicky! A teď *ani zmínka* o nich??

Co to znamená? Opravdu se nenašel v Americe nikdo, kdo by měl pro to pochopení, a *nedalo se* vydat Internationale Flugblätter v angličtině????

To je k nevíře!

* Jde o Návrh ústředního výboru SDDSR pro druhou socialistickou konferenci (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 302—312). *Red.*

Ale pokud je to skutečně tak, musí se to vydat v Norsku (anglicky). Přeložíte to? A kolik bude stát vydání?

Dále jsem Vám psal do Ameriky*, že jsem dostal z Bostonu, Massachusetts, leták Socialist Propaganda League[255] (podepsáno 20 socialistů *s adresami,* většinou z Massachusetts). Je to liga internacionalistická s programem zjevně se přiklánějícím doleva.

Poslal jsem jim *tlustý* anglicky psaný dopis** (a Internationale Flugblätter v němčině). Odpověď nepřišla. Že by to zkonfiskovala »ušlechtilá« Francie? Jestli jste je *nedostala* a nic o nich *nevíte,* pošlu Vám jejich adresu a kopii svého dopisu. Poslala byste je do Ameriky?

A co Socialist *Labour* Party***? Jsou to přece internacionalisté (i když s úzkoprsým, sektářským nádechem). Doručili jim Internationale Flugblätter? Jste *s nimi* ve spojení??

Dále. Psala jste, že jste *začala* vyjednávat s *Charlesem* Kerrem. A výsledek? Slíbil prý vytisknout *část* naší brožury (Lenina a Zinovjeva).

Ale Vy o tom teď mlčíte . . . Jak tomu mám rozumět?

Internationale Korrespondenz psal, že New Review v Americe bude tisknout články zimmerwaldské levice. Je to pravda? Znáte New Review?

Odpovězte co nejdříve a co nejpodrobněji. Jistě si zjistíte do nejmenších podrobností *všechno* o *přímých* poštovních lodích z Norska do Ameriky.

Pokud jde o Höglunda a Nory, *dodnes* jsem se nemohl dopídit, jestli dostali Internationale Flugblätter, jestli je vydali švédsky a norsky a jestli se **oficiálně** připojili k zimmerwaldské levici (tak jako Rev. Soc. Verband****

* Viz tento svazek, dokument č. 167. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 89—93. *Red.*

*** Socialistická *dělnická* strana USA (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, poznámka 40). *Red.*

**** Revolutionär-Sozialistischer Verband — Revoluční socialistický svaz. *Red.*

Rolandové-Holstové)? Prosím Vás, udělejte něco pro to, zjistěte, co a jak, vemte se o to, vynadejte jim, donuťte je a dohlédněte na ně! Ať Vám Bucharin sdělí, co jsme mu psali ve zvláštním dopise o zimmerwaldovcích, a dohlédněte, aby to bylo splněno.

S pozdravem Váš *Lenin*

Adresa: Herrn Uljanow (Schuhladen Kammerer), Spiegelgasse. 12. *Zürich.* I.

P. S. Jaké zajímavé knihy a brožury jste přivezla? Schlüterovy dějiny chartismu? A co ještě?

P. S. Posílám naše »teze« (z Vorbote č. 2).
Vysvětlete to Skandinávcům.

198
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Po 19. 3. 1916]

Milá A. M.! Moc Vám děkuji za Váš dopis. Adresu Socialist Propaganda League pošlu, jestli jsem ji nenechal v Bernu: to pak Vám ji pošlu až z Bernu (tj. za 2—3 týdny).

Neodmítne Appeal to Reason přetisknout Internationale Flugblätter č. 1? Máme se o to pokusit?

A bude Socialist *Labour* Party ochotna vydat to za *naše* peníze? Jsou ti lidé nenapravitelní sektáři nebo ne? Máte s nimi kontakty? Proč *nám neposílají* kopie svých dokumentů do Internationale Sozialistische Kommission*? (Náhodou jsem část z nich viděl.) Nebo jsou posedlí

* — mezinárodní socialistické komise. *Red.*

svou »idée fixe«* o zvláštní »ekonomické« organizaci dělníků?

Ptáte se, nakolik je žádoucí, aby norská strana vyslala na konferenci oficiálního delegáta? Ovšem, tisíckrát lepší je uvědomělý a rozumný *levicový* delegát za mládež než pravicový nebo poloviční kautskista za stranu.

To je jasné. Jestli můžete, zapůsobte v tomto duchu.

Moc a moc mě mrzí, že se rozcházíme v otázce sebeurčení. Zkusme si důkladně podebatovat *bez intrik* (které nám někdo v této otázce všemožně chystá)... Entre nous**: možná Vám Alexandr ukáže mou odpověď na připomínky N. I. Bucharina (tento spor musí prozatím zůstat co nejpřísněji v nejužším kruhu, ale spoléhám na Vaši diskrétnost).

Tato otázka (»sebeurčení«) je nesmírně důležitá. Kromě toho je *nerozlučně* spojena s otázkou **anexí.**

Pevně Vám tisknu ruku a posílám hezké pozdravy!

Váš *Lenin*

P. S. V těchto dnech jsem poslal Alexandrovi tlustý dopis. Dostal ho?

199

G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 20. 3. 1916]

Posílám teze.***

Musím je ještě opravit — vraťte je *co nejrychleji.*

* — utkvělou myšlenkou. *Čes. red.*

** — mezi námi. *Red.*

*** Jde o Návrh ústředního výboru SDDSR pro druhou socialistickou konferenci (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 302—312). *Red.*

Musíme si pospíšit *ze všech sil:* až je dokončíme, ať je Zina přepíše na stroji* ve 4—5 exemplářích (udělá to?) k okamžitému odeslání do Francie, Anglie, Švédska aj.

Potom se musí ihned přeložit do němčiny (třeba to uděláte Vy, já je zanesu Charitonovovi a potom Plattenovi) (opíšeme je sami) a *vydat.* Musí se taky přeložit do francouzštiny (pro Italy a pro Francouze).

Je třeba, aby si je *všichni* levicoví a jim naklonění několik týdnů před konferencí přečetli a prodiskutovali. Holanďané rovněž.

Radkovi je dejte k opsání, ale **jedině na půl dne.** Jinak absolutně nesouhlasím!!

Grimmovi je dáme k otištění ve 4. č.** bulletinu: když je + protest (Martov versus Čcheidze) neotiskne, nedostane *ani kopějku.*[256]

Čcheidzeho projev *byl uveřejněn.* V listu **Vorwärts** je výklad: *pro* »zimmerwaldské usnesení a mír bez anexí«. Proti gvozděvovštině zřejmě *ani slovo!!!*

V protestu se do toho vložím.

Korespondenční lístky vraťte.

Salut. *Lenin*

200
G. J. ZINOVJEVOVI

[20. 3. 1916]

Zapomněl jsem jak v *tezích,* tak v *článku* O »mírovém programu« na jednu věc, která je *bezpodmínečně* nutná.

* Po jedné straně, ale hodně hustě, bez okrajů a bez mezer mezi řádky.

** Zjistěte *nejzazší* termín. 20. nebo 25. 3.? Neměli bychom oficiálně napsat, jestli jsme správně pochopili, že termín je do 30. 3. a že počítáme s tím, že ve 4. č. bulletinu je *místo* blokované?

Podívejte se, kam by se to dalo vložit (nemám koncept), ale *určitě* to tam dejte:

> Jediný bezpodmínečný požadavek, který mohou sociální demokraté předkládat jako mírový program, aniž by nahráli oportunistům, je: *neplatit válečné dluhy.* A my ho předkládáme v souvislosti s revolučním bojem mas*.

Salut. *Lenin*

201

G. J. ZINOVJEVOVI

[20. nebo 21. 3. 1916]

Měl jsem překlad holandského Annullierung der Staatsschulden**. Místo válečných se může dát státních; podle mě je to velmi nepodstatný rozdíl.

Jak potrestat »domovnice«? Jejich podíl na *celkovém* dluhu je mizivý, takže se jim *může* určit *penze* ze státní pokladny (pokud dlouho pracovaly jako domovnice).

V případě, že Vaše »pochybnosti« trvají, nedávejte to tam *nebo odložte číslo o dva dny.* Myslím, že *tento* holandský bod se výjimečně *hodí* pro »mírový program« (může se doplnit) jako jediný pozitivní požadavek, *v souvislosti s revolucí* nebo s masovým bojem (vložil jsem to tam? nepamatuji se) . . . asi ano . . .

Bude to trapné, když to tam dáme *až pak,* a v článku

* Srov. Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 293 a 309. *Red.*

** »Zrušení státních dluhů« (tak se nazývá první bod návrhu programu Revolučního socialistického svazu a Sociálně demokratické strany Nizozemska, který byl uveřejněn v 3. čísle bulletinu mezinárodní socialistické komise z 29. 2. 1916). *Red.*

ústředního orgánu nic *na toto téma* **nebude.** Lepší bude odložit to o dva dny a domluvit se písemně.

S wiener Arbeiter-Zeitung to zařídím, o Tyszkovi (jestli není v *Schriften des Vereins für Sozial-Politik**) se budu informovat.

O úmluvách s Alexandrem (odjel do Norska, kde je A. K., a *teď* se musí *pořádně* popohnat).

Vůbec nemohu souhlasit s I + II o Kommunistu.

Vaše argumenty jsou krajně nedůsledné.

. . .»Jenom odmanévrovat«? . . . Když takhle, proč potom riskovat naši *věc?*

»Je to naše vina, že jsme se dali do spolku se ženskou« . . . Jistě! Jenže viníci napravují chybu první. Co je to za logiku: já jsem vinen, *proto nebudu napravovat*!!!

Já se necítím »vinen«: tehdy *byl* blok prospěšný. Já jsem ho uzavíral. *Teď* je *škodlivý. Budu* vinen, když ho nezruším.

O mých *věcných* argumentech jste se ani nezmínil: různice mezi spolupracovníky (ve **třech** otázkách), stížnosti na ÚV; dopisy redakci; dopisy listu *Naše slovo* (Bronského, možná i Radka a dalších) $\sum\sum$ = hádanice, a ne práce.

A kvůli čemu? Kvůli »firmě«?? To je k smíchu.

Dostal jsem od *N. I.* odpověď na teze: to je vrchol *svinstva,* nad jediným slovem se nezamyslel.

K Alexandrovi se musíme postavit **zásadně:** *po* čísle 1/2 vyrukovali s »neshodami« *oni.* Při *takových* neshodách *nelze* poskytnout v redakci rovnoprávnost (nebo místo). To je nepřípustné. Shromáždit případy dřívějšího kolísání N. I. v téže otázce (demokracie) a žádat: ať to promyslí, stráví a napíšou pro ÚV motivaci všech svých *názorových neshod* (malou brožuru). Ne pro tisk, ale pro ÚV. My ji prodiskutujeme a *zamítneme,* ale prozatím *Sbornik Social-demokrata.*

Salut. Odpovězte.

* — Práce Spolku pro sociální politiku. *Red.*

202
G. J. ZINOVJEVOVI

[21. 3. 1916]

Právě jsem dostal (v osm hodin večer) Váš lístek. Bezpodmínečně trvám na vsuvce: »neplatit *státní* dluhy«.

Teprve dnes jsem uviděl v Berner Tagwacht článek také s tímto požadavkem. Ani tam není zmínka o drobných živnostnících, domovnicích etc. Nemusíme se tedy o ně starat ani my. Stačí prostě říct: »v zájmu revoluce a v souvislosti s ní zrušit placení *všech* státních dluhů« — to je jediná těžká rána pro finanční kapitál, jediná záruka »demokratického míru«. Že je nedostižná bez revoluce? Samozřejmě. To není argument *proti* takovému bodu, nýbrž *pro* revoluci.

Určitě. Nemá nejmenší smysl rozejít se *tady* s Holanďany a s Berner Tagwacht.

Zítra pošlu obsáhlý dopis*.

Tyszka z r. *1912* tady není; je tu jenom z r. *1914* (Löhne** etc.), je to i v Bernu ve Schriften des Vereins für Sozial-Politik***, Band 145.

Salut. *Lenin*

203
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 23. 3. 1916]

Posílám dodatek (O. Rühle a Liebknecht) — podle mne se to musí *nutně* zařadit, aby byla vyzdvižena Liebknechtova *historická* slova.

* Nebylo zjištěno, o jaký dopis jde. *Red.*
** — mzdy. *Red.*
*** — Práce Spolku pro sociální politiku. *Red.*

Posílám návrh na zkrácení o 37 řádků. Doufám, že najdete další možnost zkrácení, aby se vešla vsuvka o Rühlem a Liebknechtovi*.

»Strekoza« se musí *rozhodně* vyhodit, neboť 1. to nevyšlo; 2. musí se počkat (není to jen Trockij, ale plus *La Vie Ouvrière*: pro ně to může být pokrok[257]).

3. Trockého dáme raději do Sborniku Social-demokrata, musíme mu věnovat víc místa.

Salut. *Lenin*

Teze *určitě* pošlete *osobně* Grimmovi (měl by se pozvat na *besedu* o tom).

Uvažuji ještě o jedné vsuvce do tezí. Dejte mi *zavčas* vědět, kdy je budou lámat.

PŘÍLOHA K DOPISU
Otto Rühle a Karl Liebknecht

Rühle se 12. 1. 1916 ve *Vorwärtsu* otevřeně vyslovil pro *rozkol* strany. Liebknecht ve svém projevu v pruském zemském sněmu 16. 3. 1916 přímo vyzval »bojovníky v zákopech«, aby *«odhodili zbraně a obrátili se proti společnému nepříteli«*, za což mu vzali slovo. — Kdo tedy z ruských sociálních demokratů projevil »frakcionářství«: ti, kdo hájili jedině důsledná bolševická hesla občanské války a rozkolu s oportunismem? Nebo ti, kdo popírali zjevnou správnost těchto hesel, k nimž přivádí vývoj internacionalisty ve *všech* zemích?

* Viz přílohu na konci dopisu. *Red.*

204
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 23. a 25. 3. 1916]

Návrh Pokrovského musíme samozřejmě přijmout[258]. Pouštím se do práce (tady je lepší knihovna, obzvlášť co se týče nové ekonomické literatury: kdyby se daly vypůjčit na takové 2 dny — nebo aspoň na neděli — obtahy nového katalogu, snažte se je pro mě opatřit).

Ať Pokrovskij *oficiálně mně* i Vám odpoví, že *přistupuje* na podmínky (N. B. pošlete jeho staré dopisy o rozsahu a jiném); o termínu *ať pomlčí* (snad to do května nebo do června stihnu).

Projev Rakovského a *brožuru ISD o menšině z 21. 12. jsem neviděl*[259]. Pošlete *oboje.*

Pošlete *co nejdřív 25* obtahů.

Korekturu tezí* posílám. Přijal jsem jednu Vaši opravu. *S nepříslušností ke straně absolutně* nesouhlasím. 1. Přečtěte si předchozí text, 2. přečtěte si Austerlitze[395] a K. Kautského v listu *Neue Zeit* (z 3. 3. 1916) a hned uvidíte, že nemáte pravdu. Určitě musíme *jako redakce* otevřeně prohlásit: **nepokládáme** za slučitelné s příslušností ke straně — jenom tak povedeme *správnou* Trennungslinie** *právě* mezi námi a šovinisty, *Martovem (+ Plechanov) + Axelrod a spol., kteří nemohou* naši koncepci přijmout. Ale Bucharin si to rozmyslí a *přijme* ji. Vsadíme se?

Salut. *Lenin*

N. B. Nedal by se sehnat aspoň na 2 dny *Chemnitzer Volksstimme?* Zkuste to!! Kdyby to nikterak nešlo, po-

* Jde o teze redakce Social-demokrata Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 272—286). *Red.*

** — dělicí čáru. *Red.*

šlete mi adresu tohoto *listu* a *číslo* (toho článku) s datem: objednám si ho.

205
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 23. 3. 1916]

Ve Vašem výkladu »historie« »neshody« jsou faktické nepřesnosti. Například o tomto bodu jsme hovořili ještě před mým odjezdem z Bernu, a *ne* až na naší poslední schůzce, a já nejenže jsem to »neposlouchal jedním uchem«, ale odpovídal jsem podrobně a *mockrát,* přičemž Vy jste *ani slůvkem* nedal najevo jak tehdy, tak po celý následující měsíc, že pro Vás není tato otázka rozhodnuta, definitivně vyřešena apod. Ovšem, jestli stůj co stůj chcete vyvolat »hádanice«, pak Vám nezáleží na faktech a já Vám v tom nemohu zabránit. Zbývá mi jen zvolit jedno ze dvou Vámi navrhovaných východisek. Volím první. Dejte tam můj podpis a udělejte obtahy (25) co nejdřív, neboť spojit se s představiteli levice v tak krátké době, která nám teď zbývá, je zatraceně těžké. Vaše »osobní prohlášení« nepůjde ovšem do ústředního orgánu, ale do Sborniku Social-demokrata zároveň s uveřejněním *ruského* textu.

Salut. *Lenin*

206
I. F. ARMANDOVÉ

[31. 3. 1916]

Milá přítelkyně!

Právě jsme dostali Váš lístek; honem Vám spěchám odpovědět: pošta bude zavírat. Vy nejste příliš spokojená s »houfem« Samovarčikových přátel[260], ale »houf« těch chlapců je Vámi *nadšen:* tak nám Samovarčik tlumočí *jejich* slova. Upřímně Vám blahopřeji k *úspěchu* a přeji Vám stále takový a ještě větší v budoucnu. O politiku se nezajímáte, ale přece jen sympatizujete s Francií: máme *skvělé* informace o rozkolu mezi německými socialisty a o vývoji mezi Internacionalistickými socialisty Německa. Tato zpráva mluví *ve prospěch* Francie.

Ještě jednou Vám pevně tisknu ruku. Blahopřeji k úspěchu a přeji všechno nejlepší, Olja také.

Váš *Lenin*

207
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[4. 4. 1916]

Milá A. M.! Teprve teď jsem se z Alexandrova dopisu Grigorijovi dověděl o smutném osudu přátel ve městě, z něhož Alexandr přijel.[261]

Doufám, že využijete všech svých styků a uděláte všecko, co můžete, abyste je zachránila a všemožně jim pomohla.

Rozhodl jsem se, že Brantingovi psát nebudu, neboť moje doporučení, jak jistě chápete, by teď mohlo v *kaž-*

dém směru uškodit. Asi bude nejlepší, když se do toho pustíte Vy prostřednictvím svých norských přátel. Kdyby bylo zapotřebí něco jiného, telegrafujte.

(V nejnutnějším případě byste se snad mohla obrátit na Dány? Nebylo by špatné obrátit se i na německé sociálně demokratické poslance, jenže pravicoví na Vás mají náramnou pifku. Kdybyste to tak mohla zkusit prostřednictvím *nepravicových* sociálních demokratů . . .)

Divím se, že Alexandr dostal ode mne jen jeden dopis. Poslal jsem mu tři: druhý do toho města, odkud přijel (na »tajemníka strany«, adresa Lidového domu — zatelefonujte tam, jestli můžete); třetí na jeho nynější adresu. Doufám, že ten třetí teď dostal? Čekám na jeho dopisy, ale on je nějak až moc skoupý. Mockrát ho s N. K. pozdravujeme. Vás taky.

Váš *Lenin*

208
G. J. ZINOVJEVOVI

[4. 4. 1916]

I když znám Váš sklon k prudkému »klesání na mysli« a nervozitě, *tohle je* přece jen *moc* . . . Nečekal jsem, že byste uvěřil povídačce (čí?) o Kaltstellung!!* Odpovídal jsem na *všechny* Alexandrovovy dopisy; psal jsem mu *třikrát;* (druhý dopis se patrně ztratil ve Švédsku a třetí ještě nedošel). Je směšné mluvit o Kaltstellung, když někoho všemožně *prosí,* aby psal, ale *on* odmítá (ani slova *o složení* jím jmenovaného »kolegia« . . .) a jenom — vyhrožuje, nebo se zlobí? — »do Ameriky«!!! Co znamená tahle vidina??

* — bojkotování. *Red.*

O cestě do Ruska ani slovo, a najednou spustí o Americe?! V tomto jeho rozpoložení by bylo jistě užitečné si s ním promluvit, ale hodilo by se to před cestou do Ruska. Ostatně, teď už je to vyřízená věc.

Slíbil Vám Radek své teze 1. o sebeurčení a kdy? 2. jeho teze levice byly slíbeny na sobotu; dneska je úterý . . .

Jaký je termín pro ruské číslo Social-demokrata, tj. pro noticku o Čchenkelim?[262]

Salut. *Lenin*

209
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 4. 4. 1916]

Posílám teze. *Dodatky* viz s. *21* a *22* (musí se doplnit i v němčině).

Ohledně Alexandra s Vámi nesouhlasím. Jestliže se nedohodneme (Vy a já), *zdržím se hlasování* a Vy budete moci jednohlasně rozhodnout, že »jsme se rozhodli ho pozvat«.

1. Ukazovat ho na konferenci znamená jeho *záhubu.* To je jasné. Ve Švédsku a v Norsku nemá ruská vláda špehy, ale tady je jich spousta. Martov a spol. to roztroubí.

Jsem rozhodně proti tomu, aby se objevil na konferenci, nezdržuji se, ale jsem proti.

2. Někoho do Ruska *žádá sám Alexandr* (Ludmile napíšu).

3. Když *Alexandr* **nejede,** musíme *vyčkat* a pozvat ho *před jeho* odjezdem. Jinak vyjde všechno *nazmar.*

4. Spěchat není nutné tím spíš, že na *Alexandra* zapůsobí *Kijevskij;* je třeba vyčkat, dohodnout se písemně

apod. (Urychleným pozváním Alexandra **uspíšíte** jeho přechod k Bucharinovi a spol., neboť Alexandr je teď v ráži; radši počkejte, vyjde ústřední orgán, rozvine korespondenci s *Kijevskou;* dám dohromady *sbírku* dokumentů o kolísání Bucharina a spol.; *Alexandr* bude mít kdy se zamyslet a zjistit kam, do jakého bahna lezou *Bucharin a spol.*).

Pozvat Alexandra *teď* znamená *bojovat* s ním *teď*. Proč? Nač? Když nejede, **nemáme** *proč* bojovat. (Kontakty získáme prostřednictvím Džemse atd.) (Džems je ovšem vinen.)

A co Radkovy teze?

S číslem o sebeurčení je třeba počkat, *jestli* Vorbote č. 2 vyjde do konference. Proti Radkovým tezím je *krajně* důležité *ihned* vystoupit. Radka musíme řezat a na jeho »corpore vili«* si můžeme *»mnohé ušetřit«* v řežbě stockholmských.

Zjistěte přesněji, **kdy** odjíždí Kedrov[263]. Je ještě v Bernu? A jeho žena v Lausanne?

Vůči bundovci doporučuji **krajní** opatrnost!!! Gardez-vous!**

Salut. *Lenin*

210
G. J. ZINOVJEVOVI

[10. 4. 1916]

Samozřejmě, Dolgolewskému se musí *ihned* poslat 100 franků. Udělejte to. Rjazanov už slíbil, že napíše o Dolgolewském Kautskému.

Píšu ještě Rjazanovovi o Greulichovi.

* — slabém těle. *Red.*

** Mějte se na pozoru! *Red.*

Sledujte prosím opravdu pozorně, kdy vyjde bulletin (abych ho *ihned* dostal: moc mi záleží na tom, abych ho měl k *diskusi* se *zdejšími příslušníky levice*). Vynasnažte se pod nějakou záminkou získat *korekturu* našeho Stellungnahme* a *co nejdřív* mi ji poslat.

Dneska jsem Vám poslal velký balík.

Salut. *Lenin*

N. B. Odpovězte: poslal jste Karpinským Suchanova?

211
D. B. RJAZANOVOVI

[10. 4. 1916]

Werter Genosse**! Dneska jsem dostal zprávu, že Ljalin byl osvobozen a Dolgolewsky (NB Moses Dolgolewsky) sedí ve stockholmském vězení a *píše nám,* prosí o pomoc. **Moc** Vás **prosím:** zajděte ke Greulichovi a donuťte ho, aby *před Vámi* napsal Brantingovi žádost o milost pro mladého ekonoma Dolgolewského.

Auf Wiedersehen.***
Váš *Lenin*

* Jde o dokument Die Stellungnahme des Zentral-Komitees der S. D. A. P. Russlands zu der Tagesordnung der zweiten internationalen sozialistichen Konferenz (otištěn 22. dubna 1916 ve 4. č. Bulletinu ISK[472]; rusky vyšel 10. června 1916 v dvojčísle 54/55 Social-demokrata pod názvem Návrh ústředního výboru SDDSR pro druhou socialistickou konferenci (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 302—312). *Red.*

** Vážený soudruhu! *Red.*

*** Na shledanou! *Red.*

212

G. L. PJATAKOVOVI, J. B. BOŠOVÉ A N. I. BUCHARINOVI[264]

[Po 10. 4. 1916]

Ve svém dopise zbytečně obcházíte to hlavní — neodvažujete se popřít fakt, o němž velmi dobře víte, totiž, že základem organizace se stala (dočasně) zásada *federace* — to jsme říkali naplno, nad slunce jasněji a mnohokrát. Vaše sáhodlouhé řeči na tom ani zbla nezmění. A pak, že tato zásada je nenormální, protistranická. I to jsme říkali. A v tom je podstata.

Nenormálnost byla přijatelná jako dočasné opatření v zájmu dohody. Po Vašem přestěhování se ukázalo, že vy tři jste se dohodli na »tezích«[265], za něž nemůžeme převzít odpovědnost ani přímo, ani nepřímo, dokonce ani za jejich souběžnou existenci v naší straně, natož pak za rovnoprávnost.

Pokud na nich a na takové »dohodě« a na federaci chcete trvat, je nám to velice líto.

Ptáte se na spolupráci — v kterém časopise? Kommunist byl zastaven pro porušení dočasné dohody. Tak tedy v novém? To jest ve vašem na *základě* »tezí«? Spolupracovat v něm nemůžeme a budeme nuceni proti němu bojovat, neboť váš postoj k programu strany (čl. 9) pokládáme nejenom za nesprávný a škodlivý, ale i za neseriózní. Je to tak. Za 8 měsíců vzájemné dohody a společného života jste vy *tři ani jednou* nevystoupili v této otázce, která má ve straně dvanáctiletou historii, neučinili jste *jediné prohlášení* v redakci ústředního orgánu, *jediný pokus* odvolat se na stranickou literaturu apod.

Právě tak neseriózní, a co horšího: protistranické jsou vaše argumenty pro »nezávislý« (na programu strany? na ústředních institucích strany?) časopis.

Pokud chcete na tezích trvat, jsme 1. ochotni je vydat

a 2. jsme *povinni* říci svůj názor: vydejte je sami (jestli nechcete, abychom je vydali my) a připojte k nim diskusní brožuru, v níž byste všichni tři mohli vysvětlit straně motivy vašeho vystoupení.

P. S. Píšete, že otázka peněz je »nepříjemná«. Ne vždycky. Když se k penězům zaujímá stranický postoj, je to straně příjemné. Když se z peněz dělá *nástroj proti* straně, je to opravdu »nepříjemné«, dokonce víc než nepříjemné.

213
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 18. 4. 1916]

Dneska jsem Vám *poslal balík.*

1. Posílám naše teze; jsou v nich *vynechány* celé věty. *Ihned* je prosím doplňte (máte přece koncept) a *obratem* mi je vraťte (pro Plattena).

2. Máte ještě jeden exemplář? Obávám se, aby nás Grimm nenapálil. Pak bychom byli před konferencí i *na* ní *bez* svých tezí!!

3. Jsem tak trochu na vahách, jestli mám na konferenci jet. Mandát nemám (od Lotyšů) a patrně ho nedostanu. A být tam jako »host« mi připadá trapné; a ještě by mě mohli vyhodit (pro konferenci není závazné rozhodnutí porady z 5.—8. 2. 1916).[266]

Co si o tom myslí Radek?

4. »Schovává« Radek Fröhlicha nebo ne? Je zapotřebí *řada* porad levicových sil a *oficiálních* porad.

5. Fröhlich aj. budou *prozrazeni* (ručím za to), když budou žít v Bernu. Je naší povinností říct Fröhlichovi a ostatním: jestli *nechcete* být prozrazeni, odjeďte do ústraní (někam *poblíž* místa konference, Grimm *jim* musí

povědět, kde to bude); jenom tak se vyhnete prozrazení. A dala by se tam uspořádat porada *levicových* sil.

Promluvte s Radkem a Fröhlichem (a co Srb?[267] Nezmiňujete se o něm) a dejte mi vědět.

6. Ledebourovci, tj. kautskisté, nejspíš zbabrají *celou* konferenci!! *Všichni* se na ně budou dívat!!

Kolik lidí bude za ISD? *2* (Fr. + ...*)?

A za Internationale?

7. Musíme připravovat *boj* s Martovem a Axelrodem o mandát. Pustíte se do sbírání materiálů *k jednotlivým bodům* 2. č. bulletinu (Naš golos + Sebeobrana[337] + Čcheidzeho a Čchenkeliho projev a tak dále?)? S tím by se mohlo začít *ihned.*

8. Měl by se pořídit francouzský překlad našich tezí (Inessa bude jistě ochotná), Grimm to přece neudělá.

Salut. *Lenin*

214
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 18. 4. 1916]

Neposílám expres, protože by Vás tuším jenom zbytečně rozrušil a o mnoho dřív byste ho ani nedostal.

Úplně s Vámi souhlasím, abychom *pozvali* Francouze a slíbili jim 50 franků.

Bresťanům poraďte, aby se cestou *zastavili* u Žorže: je důležité, aby se jich dřív »zmocnil« on a my, a ne Grimm (kdyby to šlo, bylo by to tak lepší i s Pařížany[268]).

Obžalovací spis jsem pořád ještě nestačil přečíst.[269] Mějte strpení!

Jestli chcete, pošlu Vám novou Suchanovovu brožuru,

* Další slovo nebylo v rukopise rozluštěno. *Red.*

když mi slíbíte (aspoň na půl dne) Junia* (vydolujte ho z Radka, ale **neříkejte,** že je pro mě). Ani Platten, ani Nobs ho *nemají.*

Alexandrovi *z hlediska věci* ohromně prospěje, když bude zpočátku pracovat v Anglii. Jet do Ruska je nyní *nebezpečné,* zbytečně bychom ztratili činorodého člověka (jak ve Švédsku, tak v Rusku). Jet sem by bylo teď na škodu, jelikož on ani Vy se neudržíte a na konferenci zbytečně *zdiskreditujeme* cenného člověka. Kromě toho za 1—2 měsíce to bude pro něj v Rusku daleko příhodnější a vyjdou najevo a vyjasní se mnohé *důležité* věci.

Salut. *Lenin*

P. S. »Odpočine« si jedině při práci v Anglii, v nečinnosti se zbytečně uondá.

NB: Jestli Grimm neotiskne protest, musíme to *ihned* zjistit a *otisknout* ho sami *v pozměněném znění.*[270]

P. P. S. Kde a kdy vyjdou druhé Radkovy teze k dohodě zimmerwaldské levice???

215
G. J. ZINOVJEVOVI

[18. 4. 1916]

1. Vorbote zřejmě do konference nevyjde. Je nutné *ihned objednat větší počet* tištěných exemplářů našich tezí. A co nejdřív.

2. Doplnil jste německé znění tezí?

* Jde o brožuru Junius (Luxemburgová): Die Krise der Sozialdemokratie, Zürich 1916. *Red.*

3. *Nevím,* jaké materiály mám sbírat *já.* Měl byste je dát dohromady Vy, a o to, co bude chybět, napište mně. Jinak to nebude k ničemu.

4. Pošlete korekturu protestu proti Martovovi.

5. O Skandinávcích nic nevím.[271] Dvakrát jsem psal Kollontajce. Po událostech ve Stockholmu je malá naděje.

6. Moje osobní finance nejsou ještě zdaleka beznadějné: kde se jen ty »zkreslené zvěsti« berou???

7. Dostal jste balík?

8. Pošlete německé teze (opravený exemplář), které jsem Vám zaslal?

9. V pátek nemohu přijet. Mám práce nad hlavu a jsem s ní moc pozadu.

Jestli Radek teze nemá a není naděje, že bychom se s ním dohodli (o anexích a o právu na sebeurčení), nemá »byro« *prozatím* smysl. Bude mít smysl až druhý den konference večer, až se rozhodne o jeho složení.

10. Nemohl byste mi dát přesnější adresu než jenom jméno vesnice, které jste udal?[272]

Shromažďovat materiál k tažení proti Martovovi je velmi důležité.

Dejte se do toho co nejpečlivěji a *co nejdřív,* jinak nestačíme chybějící materiál sehnat.

Salut. *Lenin*

216
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Po 18. 4. 1916]

Milý G. L.!

Mám k Vám různé prosby:

1. přiložené papíry, jestli Vás to nebude obtěžovat (jestli ano, vraťte mi je) vyměňte na policii (máte tam přece známého tajemníka) na mé Aufenthaltsbewilligung nebo Toleranzbewilligung*. Poslal jsem ho do Bernu, neboť tady chtěli (»vidět«) papíry. Zřejmě jsem nenapsal žádost podle předpisu. A teď je myslím lepší mít v rukou Aufenthaltsbewilligung, neboť na podzim se může hodit.

2. pošlete 30 výtisků Vorbote č. 1 na adresu Fr. Platten. Secretär. Volkshaus. Zürich. (Pokud jste nebyl pověřen rozesíláním Vy, pošlete Plattenovu objednávku tomu, kdo to dělá.)

3. Pošlete podrobné účty Benteliho, abychom zjistili, o kolik podražil papír . . .

Pevně Vám tisknu ruku a všem, Lídou jako nejstarší počínaje, posílám hezké pozdravy.

Váš *Lenin*

217
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 18. a 24. 4. 1916]

Radek nemá nejmenší důvod cítit se ukřivděný a musí se mu to klidně a důkladně vysvětlit. Poradu s ním byste

* — povolení k pobytu. *Red.*

měl zařídit co nejdřív (nečekat na mě) (abyste zaplašil jeho »křivdy«) — Vy na té poradě můžete klidně zastupovat ÚV, stejně jako ve všem zastupujete ÚV v Bernu. A o tom, že se s Radkem radíte o tezích, si spolu píšeme už *dávno.*

Situace je stejná jako před Zimmerwaldem: máme vlastní »rezoluce«, ale *blok levice* ani v nejmenším neodmítáme.

Vynasnažím se přijet rovnou do Kienthalu (snažte se zjistit jméno hotelu — jsou tam všeho všudy dva nebo tři).

Jsem strašně rozzlobený, že jsem nedostal Junia![521]

Salut. *Lenin*

218
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Mezi 19. 4. a 7. 5. 1916]

Milá A. M.! Jistě víte, že Huysmans svolává na 26. června neutrály.[273] Musíme se nutně postarat o to, aby tam za skandinávské země byl někdo z »našich«, a dobře uvážit, jak si tam má vést. Napište prosím co nejdřív (abychom se stihli písemně domluvit), je-li nějaká naděje.

Dostáváte německé sociálně demokratické noviny? Huysmansovi pěkně odpověděl Volksfreund (Braunschweig), ale pravicový orgán Chemnitzer Volkstimme prohlásil, že s Huysmansovou kritikou zimmerwaldovců *plně souhlasí.*[274]

Není naděje, že by rozsudek nad Höglundem byl zrušen? To je neslýchaná, neuvěřitelná krutost!!

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

Mockrát pozdravuji Nik. Ivanoviče, od něhož přišel telegram, ale dopis ne. Ze srdce mu přeji, aby si brzo odpočinul a zotavil se. Jak je na tom finančně?

P. S. Není to drahé 75 korun za brožuru v angličtině?[275] Neměli bychom počkat?

219
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 2. 5. a 2. 6. 1916]

Eserům musíme odpovědět *zamítavě.* »Sjednocení nemůžeme doporučit«. Udali zpáteční adresu? (Rozhodně si nechte kopii.)

Alexandrovi píšu, nikoli ovšem v tom smyslu, jak jste naši úmluvu »pozměnil«, ale tak, jak byla uzavřena: 1. stará úmluva se ruší; 2. redakce ústředního orgánu rediguje a *uzavírá smlouvu s vydavateli* od sešitu k sešitu; 3. vydávat se bude v Bernu*.

Dopis soudruhům o konferenci 25.—29. 4. napište Vy,[276] máte víc materiálu (abych nezapomněl: pošlete mi prosím naši a Radkovu společnou rezoluci, kterou četl na plénu: nemám ji a moc ji potřebuji).

Z téhož dopisu třeba uděláte návrh provolání pro Francouze (mluvil jsem o tom s Inessou), mě to *nevychází.*

Doporučovali Meyer a spol. v Erweiterten Kommission hlasovat pro Leitsätze**?[277]

Do Lausanne a do Ženevy pojedu referovat *nikoli* o konferenci, takže Vám to nebude vadit.[278]

S číslem ústředního orgánu o konferenci souhlasím.[279]

* Jde o to, za jakých podmínek pokračovat ve vydávání časopisu Kommunist. *Red.*

** — teze. *Red.*

Pošlete rozvržení článků. Určitě tam musí být o tom, jak Martov oklamal *internacionálu.*

Rybalku[593] jsem *nedostal.*

Salut. *Lenin*

NB P. S. Natanson mi říkal, že uvažují o »sblížení« s *těmi* jejich »obranáři«, kteří hlásají: *nejdřív* revoluce, *potom* obrana. Zeptejte se ho (v odpovědi), jestli by nás *nechtěl informovat o výsledku tohoto jejich jednání.*

220
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Mezi 6. a 13. 5. 1916]

Milý Alexandře! Konference skončila a její manifest[280] (z 1. května) byl uveřejněn. Dostáváte doufám Berner Tagwacht nebo jiné švýcarské noviny? Jestli ne, napište, a my Vám pošleme francouzský text.

Grigorij připravuje zevrubný dopis o konferenci, který Vám pošleme.

Manifest byl vcelku přijat, což je krokem kupředu, *neboť* francouzští poslanci (tři, jeden z nich, Brizon, je napůl šovinista)[281] byli pro. Byla schválena rezoluce kritizující pacifismus a rezoluce ostře kritizující mezinárodní socialistické byro. Celkem vzato je to i přes spoustu nedostatků *přece jen* krok k rozchodu se sociálpatrioty.

Levice byla tentokrát silnější: jeden Srb, tři Švýcaři, jeden Francouz (nikoli delegát; *nikoli* za skupinu, nýbrž za sebe) posílili naši levici. A pak šli s námi v tom hlavním dva Němci (ze skupiny Internationale)[282].

Viděl jste Huysmansův manifest! Je v něm zjevná zlomyslná »narážka« na nás! Pěkně mu odpověděl Volksfreund (Braunschweig).[283]

Pokud jde o Japonce[284], rozhodli jsme se podniknout ještě jeden a doufám poslední pokus o dohodu: 1. všechny staré úmluvy (ústní) se ruší; 2. smlouva mezi redakcí ústředního orgánu, která číslo rediguje, a *vydavateli* se bude uzavírat od sešitu k sešitu, tj. na každý sešit zvlášť; 3. číslo 3 se vydá v Bernu (ve Stockholmu to zřejmě nejde).

Pokuste se o to, ať už to vyjde, nebo ne. A když ne, vydáme Sbornik Social-demokrata. Čekat nemůžeme.

Tady je plán č. 3:

1. Materiály z Ruska (do 3 archů).
2. Teze redakce ústředního orgánu o sebeurčení.
3. Leninův článek na totéž téma.
4. Druhá zimmerwaldská konference. G. Zinovjev nebo Lenin.
5. Bucharin: ekonomické téma.
6. Ljalin o drahotě.
7. Alexandr — z Ruska.
8. Srb a Ital slíbili články.
9. Ruská témata — G. Zinovjev.
10. Radek — pokračování (?? stojí to za to? Podle mě ne)*.
10. Kollontajová — z Ameriky.
11. Lotyš.
12. Varin.
13. Ženské dělnické hnutí.
14. Bibliografie.
15. O Trockém, Martovovi a Čcheidzeho frakci . . .

Zvažte do, *vysondujte půdu,* co nejtaktněji se informujte a co nejdřív odpovězte.

Pevně Vám tisknu ruku a přeji hodně úspěchů.

Váš *Lenin*

* V rukopisu je tento řádek přeškrtnut. Lenin měl na mysli pokračování článku K. Radka Čtvrt století vývoje imperialismu, který byl uveřejněn v časopisu Kommunist č. 1/2. *Red.*

P. S. Pokud jde o židovský sborník,[285] souhlasím s Vámi, jak už Vám Naďa psala. O materiálech psala Naďa do Bernu mockrát. Zdravím Al. Mich.!!

Váš *Lenin*

221
G. L. ŠKLOVSKÉMU*

[11. 5. 1916]

Beste Grüsse!** Mám jen lehkou chřipku, už ustupuje. A co Váš slib? (pamatujete se na náš rozhovor o tom, abyste si opatřil sešitek s kopiemi pro pořádek v účtech?)

Váš *Lenin*

P. S. Můžete mi poslat číslo listu Berner Tagwacht s článkem *K. R.* Ein ausgespieltes Lied?[286] Odpovězte *ano, nebo ne.*

222
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

16. 5. 1916. Milý Alexandře! Podmínky v *mém* dopise*** nebyly myšleny jako diplomacie ani jako handl, ale jako poslední pokus. Protože tyto podmínky nebyly plně přijaty, nepokládám dohodu za uzavřenou. To je hotová věc. Už nemá smysl o tom mluvit a psát. Ti lidé potvrzují mé nejhorší dohady: chtějí se schovat za Radka, nepracovat samostatně a odpovědnost přenášet na mě!!

S tím je konec!

* Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

** Hezké pozdravy! *Red.*

*** Viz tento svazek, dokument č. 220. *Red.*

O své cestě napište podrobněji. Copak *nikde* ve Skandinávii není práce? To je k nevíře.

V nejbližších dnech Vám napíšu podrobněji. Expediční komisi[287] psala Naďa mockrát, a dostala odpověď, že Vám poslali *všechno.*

Ještě napíšeme.

Moc pěkně Vás zdravím. Váš *Lenin*

223

G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 17. 5. 1916]

Musíte *bezpodmínečně* poslat Kameněvovi *ještě* jednou *samotný* text a *počkat* na jeho odpověď, *rovněž písemnou,* ne jenom telegrafickou.[288] Věc je nanejvýš důležitá, sebemenší neopatrnost by se mohla vymstít. Vyjádřit se radši *trochu později,* ale důkladněji.

Není možné vydat číslo o *Kienthalu,* když nebude otištěno *naše* Stellungnahme* z *bulletinu*[289].

224

V. A. KARPINSKÉMU

[17. 5. 1916]

Milý V. K.! Jak jsme se dohodli, hodlám zajet do Ženevy a do Lausanne s přednáškou Dva směry v mezinárodním dělnickém hnutí (říkal jste, že tento název je lepší než Dvě internacionály, pod nímž jsem přednášel zde).[290]

Pokud se situace nezměnila a moje cesta se vyplatí, ur-

* — stanovisko. *Red.*

čete prosím termín, asi tak za čtrnáct dní *(den nato v Lausanne).*

Čekám na odpověď.

Potřeboval bych tak den pracovat v ženevské knihovně (univerzitní). Nemohl byste zjistit, jestli náhodou nebývá v některých dnech kromě nedělí a svátků zavřená?

Salutations!*
Váš *Lenin*

225
G. J. ZINOVJEVOVI

[17. 5. 1916]

Pokud jde o Japonce, nemáte tisíckrát pravdu. Ať si to vydají jenom *za sebe.* Nesmějí svalovat odpovědnost za tu hloupost *na nás*: ať si to zodpovědí sami. Jsem *pro* diskusi, ale ne pro dohodu s *redakcí* »imperialistických ekonomistů« a do takového časopisu nepůjdu *ani za nic,* jak už jsem mockrát psal.

S tím se musí skoncovat. Nemá smysl to protahovat. Musí se ohlásit Sbornik Social-demokrata.

Pokud jde o expediční komisi, není ani pomyšlení na to, aby přesídlila sem. Tady nejsou lidi, kdežto v Bernu je Zina + Inessa (jak jste *mohl* připustit, aby odešla?? Divím se Vám!!) + Šklovskij + Iljin + Karpinskij + Kasparov. Musíme je zorganizovat a nikomu nedovolit odejít.

Moc rád bych dostával Avanti!, tady ho vídám jenom v knihovně. To, o čem píšete, jsem nečetl!

Slíbit A-ndrovi 100—150 franků nemůžeme.[291] Nemůžeme si pohrávat se sliby, co když nebudou peníze (»vyvi-

* Pozdravy! *Red.*

nout tlak na skupiny« — to jsou jen slova). Půlroční cesta mu jenom prospěje, neboť stejně domů dřív nepojede a Norsko je jenom samá intrika.

Stellungnahme* se musí uveřejnit, protože manifest a ostatní věci jsou *vesměs špatné.* Musíme ukázat, jak jsme to už dřív řekli *přesněji* a *naplno.* To je důležitější než článek. Kolik místa zabírají dokumenty (manifest + teze + rezoluce s MSB)?[292] Napište to co nejpřesněji.

Materiály pošlu v nejbližších dnech.

Suchanova jste tedy poslal? Konečně jste odpověděl . . . po 20 dotazech! Vaše přesnost mě tak překvapuje, že o ní zvlášť píšu Mininovi: hurá![293]

Salut. *Lenin*

Dostal jste Demain o konferenci.[294] Máte ho?

P. S. Minin navrhuje vydat sborník usnesení mezinárodních kongresů.[295] Máme už 300 výtisků (na 70 s.) *do* roku *1904.* Je třeba dodat (přilepit) léta 1904—1912 a předmluvu. Prodávat po 50 centimech. Jistě se to bude rentovat.

Jsem pro. Odpovězte.

226

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[19. 5. 1916]

Milý A.! Dostal jsem Váš podrážděný dopis[296] a spěchám odpovědět obratem. Zřejmě Vám povolily nervy. Pro nic za nic. Všechno jsme Vám poslali. Jestli jste to nedostal, znamená to, že to ta či ona cenzura nepustila. Zina tvrdí, že všechno poslala, pak to tedy poslala.

* — stanovisko. *Red.*

Pokud to zadržela cenzura, musíte mít trpělivost, trpělivost a vytrvalost. Čekejte ještě dopis od N. K.

Materiály jsem přečetl.[297] Je tam hodně pěkných věcí. Obzvlášť dobrý je článek o výborech pro řízení válečného průmyslu. Sběratel těchto materiálů vykonal celkem vzato obrovský čin; vyřiďte mu, že ho nastotisíckrát srdečně pozdravuji.

Už jsem Vám psal, že je bezpodmínečně nutné zastavit *veškeré* vyjednávání s Japonci a spol. a trvám na tom. Od »neshod« *uplynul rok* (!!), a oni přestali myslet, pracovat a jenom se schovávali za druhé a intrikovali. Když dodnes nepochopili, že to není poctivé (svalovat na *nás* odpovědnost, neboť *já* zodpovídám za to, když se *sám* paktuji *s redakcí* ultrazmatených názorů), pak jsou nenapravitelní. Ale když si chtějí »tisknout sami« a *sami* nést odpovědnost, ať si brožuru vytisknou, peníze na to jsou; nemá smysl schovávat se za druhého. Ať dají článek do ústředního orgánu *sami* — uveřejníme ho!!

Musíme se *vážně* zamyslet nad Běleninem[298], moc Vás prosím, uvažte to. Japonci zřejmě nejsou schopni zařizovat přepravu. Není ještě někdo v tom městě[299], kde byl nedávno Bělenin? Nemohl by tu záležitost svěřit některému cizinci (ti jsou lepší než Rusové; sice pomalejší, ale zato spolehlivější)? Když musí Bělenin odjet, tedy nejvýš na půl roku. Ale radši by si měl najít práci v Kodani: jistě by to šlo. Kolik potřebuje Bělenin měsíčně na živobytí? *Odpovězte.* Všecko osobní dejte stranou a zamyslete se z hlediska naší věci nad tím, jak by se měl Bělenin na toho půl roku co nejlíp zařídit. Řeknu Vám otevřeně, že mezi Japonci si zbytečně ničí nervy, jsou to namouvěru neseriózní a nebezpeční lidé! Pevně Vám tisknu ruku a prosím o okamžitou, třeba jen stručnou odpověď.

Váš *Lenin*

227

G. J. ZINOVJEVOVI

[19. 5. 1916]

Demain pošlu.

Na Stellungnahme* trvám.

Co se týče sborníku (mezinárodních kongresů), nesouhlasím, neboť například *basilejská* rezoluce[522] *není.* A že se bude rentovat, o tom nepochybuji. Bude užitečná jak pro zajatce, tak i pro stranické pracovníky.

(Zina + In.** atd.)

Jestli Inessa neodešla z expediční komise, pak je směšné mluvit o tom, že Bern expedici nezvládne, opravdu směšné. Alexandr se vzteká, že nic nedostává. *Musí se* to *poslat ještě jednou doporučeně* a nadále posílat doporučeně.

Ohledně Japonců se hluboce mýlíte. Nechcete pochopit, že se vyhýbají diskusi, a tím svalují odpovědnost na *mne* a hanebně se schovávají za Radka. Když chtějí diskusi, ať vydají brožuru (ať se zodpovídají *sami!!*), nebo ať dají článek do ústředního orgánu — *uveřejníme* ho! Už rok se ti ničemové vykrucují, a Vy váháte a nadržujete jim. Zbytečně. Já do jejich redakce ani do jejich sborníku *nepůjdu* a znovu navrhuji, aby se s tou nechutností skoncovalo jednou provždy.

Co se týče »zabezpečení A. na půl roku«, zjistím, kolik peněz potřebuje***. Jen tak od oka se to nedá určit. Na »cesty« a půlroční živobytí to *nevystačí;* to je vidět z *jedné* cesty. Doprava šla a půjde bez něho přes jeho agenty. A když nejede domů, bude prospěšnější, když zajede na půl roku do Ameriky, než aby nečinně seděl mezi zahálčivou sebrankou a ničil si nervy.

* Viz tento svazek, dokument č. 225. *Red.*

** Inessa. *Red.*

*** Viz tento svazek, dokument č. 225. *Red.*

Intrikáni a spol. by utýrali i zdravého chlapa, a Vaše plány naší věci neslouží, ale škodí.

Salut. *Lenin*

228
G. J. ZINOVJEVOVI

21. 5. 1916

Milý Grigoriji!

Nehodlám dělat z naší korespondence slovní přestřelku. Jde o závažnou otázku, a třebaže jsme o ní už nejednou mluvil, pokládám za nutné se k ní vrátit.

Po více než půlroční práci s »vydavateli« (Kyjevskými) a několikaměsíčním všestranném posuzování této zkušenosti, napsala jim redakce ústředního orgánu v zimě roku 1915 dopis, který jste podepsal i Vy. V tomto dopise redakce ústředního orgánu prohlásila, že se vzdává spolupráce v Kommunistu z mnoha důvodů, které neobyčejně zevrubně vyložila; tyto důvody zabraly v našem dopisu hodně místa a vedly k tomu, že na sebe nemůžeme brát stranickou odpovědnost za takové spoluredaktory, že jejich vztah k práci je nestranický, že dočasný pokus o souhru musíme pokládat za neúspěšný.

Rozhodli jsme se pro vydání Sborniku Social-demokrata.

Vy jste pak začal váhat, což vedlo k našemu poslednímu rozhovoru v Kienthalu. Udělal jsem Vám ústupek v tom, že jsem svolil k pokusu obnovení vztahů pod podmínkou 1. že *redakce* ústředního orgánu bude mít s vydavateli smlouvu na každé číslo, 2. že se jejich skupina zřekne svého »imperialisticky ekonomického« stanoviska a »spekulace« s názorovými neshodami s Radkem aj.

Tyto podmínky nebyly zapsány a Vy je teď popíráte. Avšak tento spor přestal být důležitý po tom, co jste *sám* písemně, v návrhu dopisu A., uvedl *své* podmínky, a vydavatelé *ani tyto* podmínky *nepřijali!* (a Vy jste mě ujišťoval, že věc je hotová, že nebudou trvat na rovnoprávnosti!). Zůstává tedy faktem, že i kdybychom po našem setkání v Kienthalu přijali Váš »výklad«, tj. že já jsem kladl větší podmínky než Vy, pak i *Vaše,* menší podmínky, vydavatelé odmítli.

Je samozřejmé, že bylo Vaší přímou a bezpodmínečnou povinností obořit se na vydavatele, definitivně se s nimi rozejít a všemožně se vynasnažit dokázat Alexandrovi, že s těmi pány jako s redaktory odpovědného časopisu nemůže mít nic společného.

Vy místo toho navrhujete, abychom se jim podvolili, zřekli se všech podmínek, vzali zpět dopis redakce ústředního orgánu, který jste sám podepsal! A to pod záminkou, že »nemá smysl brát je vážně«; ve skutečnosti navrhujete, aby se *Vaše* politika *nebrala* vážně, děláte z dopisu redakce bezcenný cár papíru, zříkáte se vlastních slov a dáváte vydavatelům *právo* k závěru, že redakce ústředního orgánu jednala despoticky.

To už není jenom kolísání, to je kolísání na třetí, které se mění v něco daleko horšího.

Zbývá mi už jenom naposledy opakovat, proč nejdu do Kommunistu, proč to pokládám za protistranické a škodlivé a proč setrvávám na stanovisku dopisu redakce ústředního orgánu o rozchodu s vydavateli.

S vydavateli jsme uzavřeli dočasnou »federaci«, také jsme ji »federací« nazvali a naprosto jasně jsme si vymínili, že bude dočasná, »na zkoušku«. Když jsme uzavírali tento dočasný svazek, vyslovovali se vydavatelé *proti* Bucharinovu kolísání (na konferenci v Bernu v březnu 1915[300]) a ani jeden fakt *nenasvědčoval* tomu, že by tato názorově odlišná trojice (vydavatelé + Bucharin) utvořila pevně semknutou skupinu.

K tomuto pevnému semknutí u nich došlo hned po prvním čísle časopisu, a když jsem jejich směr po obsáhlé předběžné korespondenci nazval »imperialistickým ekonomismem«[137], napsal jste mi, že s tím souhlasíte. Bylo to v březnu 1916. Tím byl znovu potvrzen velmi obšírný zimní dopis redakce ústředního orgánu.

Stranická — i mezinárodní — situace je dnes taková, že ÚV musí nadále postupovat samostatně a *nesvazovat* si ruce ani v ruských, ani v mezinárodních záležitostech. »Vydavatelé«, úplně neschopní jako publicisti i jako politikové (což byla nucena konstatovat redakce ústředního orgánu v zimním dopise), nás chtějí *svázat* dohodou o *rovnoprávnosti,* to znamená, že máme souhlasit, aby se poskytla rovnoprávnost dámě, která nenapsala ani řádku a za mák ničemu nerozumí, a mladíkovi, který je úplně pod jejím vlivem. A oni pak využijí té rovnoprávnosti ke *spekulaci* s našimi neshodami s Radkem, Bucharinem a dalšími!

To je prostě šílenství přistupovat za takových podmínek na rovnoprávnost, to znamená mařit veškerou práci.

Není pravda, že chtějí »jenom diskusi«. Mají všechny možnosti k diskusi. Mají peníze. Uběhl téměř rok. Proč nepíšou a nevydávají diskusní brožury? Protože nechtějí nést *sami* odpovědnost! To je jasné. A v tom je právě ten výsměch stranickosti, neboť ten, kdo hlásá názorové neshody, musí si věc promyslet, otevřeně vystoupit, nést odpovědnost, a »nespekulovat« a nedělat si nárok na »rovnoprávnost«, když strana ani nezná jejich stanovisko (a když ani žádné stanovisko *nemají*).

Že Bucharin na každém kroku škobrtá o názory, které písemně vyložil v březnu 1915 (na konferenci) a které jste *také* Vy odmítl, to je fakt. Přiznal jste tento fakt tím, že jste souhlasil v březnu 1916 (za rok) s mým hodnocením »imperialistického ekonomismu«.

Tím, že poskytujete »rovnoprávnost«, poskytujete před tváří strany rovnoprávnost Bucharinovu kolísání! Svazu-

jete nám ruce a podporujete toto kolísání. To je nesmyslná politika.

Za prvé víte, že Radek se tak »urazil« (protože jsme trvali na otištění našich tezí v Pannekoekově časopise[301]), že s Vámi »vůbec nespolupracuje«, jak jste mi v březnu 1916 sám napsal! A názorové neshody mezi námi a jím nezmizely; naopak, Vy sám jste se mnou souhlasil, že jeho hodnocení irského povstání je vulgarizátorské. A Vy navrhujete dát »rovnoprávnost« vydavatelům, kteří se schovávají za Radka a zneužívají (za 2000 fr!) našich rozporů s ním!! To je nesmyslná politika.

Za druhé, Radek je jedna věc, a redakce jeho novin (Gazeta robotnicza) druhá. Že tyto noviny taky začaly spekulovat (s Čcheidzeho frakcí, s Trockým a dalšími), to jste sám uznal. Vzpomeňte si, že tyto noviny vyšly v únoru 1916 a že jste se podílel na sepsání Dopisu výboru zahraniční organizace* *proti* němu. A je to snad seriózní politika, když teď v našem hlavním časopisu dáme »rovnoprávnost« lidem, kteří chtějí dělat kariéru »využíváním« našeho boje s Poláky, kteří nás 3.—16. 7. 1914 zradili před Vanderveldem a Kautským??

Za třetí víte, že v Kienthalu nás chtěl Radek majorizovat mezi levými, na poradě levice, a využil k tomu Fröhlicha, Robmanky apod., a že se mu muselo dát *ultimátum,* aby přiznal *samostatnost* našeho ÚV. Co z toho budou lidi *ještě* »vytloukat«, až půjde o vztah k Juniovi (tato otázka se už vyskytla) nebo o »mechanické oddělení« od kautskistů apod.! *Ručíte* za to, že už nic?? Jestli ano, pak by to z Vaší strany znamenalo, že se zříkáte celé naší politiky. Jestli ne, pak je nesmyslné svazovat si ruce v redakci našeho hlavního časopisu.

Já na takovou nesmyslnou politiku v žádném případě nepřistoupím. To je moje konečné rozhodnutí. Nadále si myslím, že jedině vydání Sborniku Social-demokrata roz-

* Viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 295—298. *Red.*

motá tuto záležitost (kterou Vy chcete beznadějně zamotat). Sbornik Social-demokrata seskupuje kolem nás řadu velmi prospěšných pracovníků (Varin, Safarov, Lotyši aj.), odtrhuje Bucharina od vydavatelů k nám, umožňuje nám *vést* stranu (a mezinárodní levici), a ne být ve vleku . . . madame vydavatelky.

Napište mi jasně, jak jste se rozhodl. Formálně vypadá nyní celá záležitost tak, že se redakce ústředního orgánu rozešla s Kommunistem a její poslední pokus (i Vaše *menší* podmínky) byl zamítnut. Musí se tedy otisknout oznámení, že Kommunist byl zastaven a že vyjde Sbornik Social-demokrata.

Tisknu Vám ruku a posílám salut!
V. U.

229
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

Pro Alexandra

23. 5. 1916

Milý příteli! Teprve teď jsem dostal od Grigorije dopis, který jste mu psal 19. 5.

Píšete, že se Vám »hrozně zprotivilo korespondování a jednání s Kommunistem«. Plně Vás chápu, ale mějte přece strpení! To přece nejde, když už jste se jednou pustil do jednání, ztrácet nervy a propadat zoufalství! To není namouvěru proletářské.

Navrhujete dvě věci: 1. kooptovat do redakce další dva (přívržence ústředního orgánu); 2. založit v Kommunistu rubriku Diskuse.

K prvnímu bodu píšete: »Z rozhovorů s nimi jsem poznal, že proti tomu nic nemají, ale přitom je přece trochu bolí srdce.«

Zamyslel jsem se nad Vaším plánem. Brát lidi, co nedovedou psát, pokládám (obzvlášť po všech smutných zkušenostech) přímo za demoralizaci, kterou před stranou neobhájíme. Jednoho publicistu by se snad podařilo najít (mám jednoho na mušce; musím se informovat a zas a znova to uvážit, než řeknu ano či ne). S druhým to bude těžší.

Nedal by se Váš plán, aby byl prakticky proveditelný, pozměnit takto: buď redakce ústředního orgánu kooptuje dva *stranické publicisty* (pak jich bude 7), pokud je najde, nebo když najde jen jednoho, pak budou vydavatelé (on i ona Kyjevští) delegovat do redakce jednoho ze svých? (pak jich bude 5: Bucharin + vydavatel + 3 odtud).

(Mně osobně by se líbilo obzvlášť to druhé, neboť a) odpadlo by *vymýšlení* redaktorů; b) nezmenšovalo by to »práva« vydavatelů, neboť je stejné, je-li jeden proti jednomu nebo dva proti dvěma; c) vytvořila by se redakce z publicistů, což je krajně důležité ze stranického hlediska, aby se čelilo usilování lidí v cizině o funkci redaktora.)

Rozvažte to a odpovězte (není-li to nevhodné, sondujte půdu u vydavatelů).

Pokud jde o rubriku Diskuse, dalo by se o Vašem plánu uvažovat, kdyby se připravil prakticky a kdyby se odstranil jeden háček, který jste nemohl předvídat.

Prakticky to znamená přesně určit, kdo má *právo* na uveřejnění diskusního článku. Všichni členové redakční rady. To je nesporné. Stačí to? Myslím že ano. V redakci bude 5—7 lidí.

»Háček« je v tomhle: Diskuse ve straně. Nesporně. Ale co rozdmychávání názorových neshod nebo otvírání dveří *zahraničním skupinám,* které nejsou součástí strany?? V tom je jádro pudla. Vydavatelé úplně znemožnili Kommunist, neboť nechtěli diskutovat — nepsali a pro diskusi nehnuli prstem —, zato chtěli využít Radkovy snahy proklouznout do naší strany. Jak Radek, tak stoupenci lis-

tu Naše slovo i mnohé jiné zahraniční skupiny se mohou strhnout, aby *pod rouškou* diskuse vytvářeli u nás štěpení, rozdmýchávali nespokojenost a brzdili práci (stará spekulace lidí v zahraničí!).

Vy nejspíš nevíte, že Radek nás vytlačil z redakce Vorbote. Zpočátku bylo dohodnuto, že redakce se bude skládat ze dvou skupin: 1. Holanďané (snad + Trockij) a 2. my (tj. Radek, **Gr. a já**). Tato podmínka nám zaručovala v redakci rovnost.

Radek celé měsíce intrikoval a dosáhl toho, že »majitelka« (Rolandová-Holstová) tento plán *zrušila.* Udělali z nás přispěvatele. Fakt!

Je snad vhodné odměnit se Radkovi za tento hrdinský čin tím, že mu poskytneme *právo* »diskutovat« a vydavatelům *právo* schovávat se za Radka? To nebude diskuse, ale hádanice a intriky. 1. Gazeta robotnicza (únor 1916), s níž Radek spolupracuje, uveřejnila vyloženě štvavé výpady proti nám a rezoluci, jaké píšou lidé z listu Naše slovo[302]. 2. Nyní se Radek a Kulišer (kadet z Reči[303]) *shodli* v hodnocení irského povstání (a to je přece velmi důležitá otázka, ne? Žádná pouhá »teorie«!) a tupě ho nazvali »pučem«. Je to k nevíře, ale je to fakt!

Když vydavatelé chtějí pod rouškou »diskuse« poskytnout tribunu všem zahraničním skupinám, které chtějí bojovat proti naší straně a přitom v ní nejsou, pak to *není* diskuse, pak je to spekulace.

× Když nechtějí, proč tedy přesně nestanoví, že například *právo* na diskusi se omezuje 1. na členy redakce; 2. na organizace v Rusku; 3. na výbor zahraniční organiza-
× ce jako organizaci strany v cizině?

Kommunist byl *blokem* s Holanďany a s Radkem. Tento blok *se změnil* tím, že nás jako redaktory z holandsko-radkovského časopisu vytlačili a udělali z nás přispěvatele. Nedělejte si škodlivé iluze, že blok zůstal stejný jako dřív!! To jsou škodlivé iluze!! Musíme jít sami vpřed a *nedat* si svázat ruce. *Naprosto ne.*

Praktický závěr: zvažte (já o tom budu taky uvažovat a domluvím se písemně s Gr.) tyto body:

1. změní se složení redakce: 5 nebo 7 (viz výše);
2. dá se nová firma (Sbornik apod.);
3. přesný řád diskuse (např. v duchu 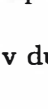);
4. místo vydání Švýcarsko (o tomto bodu se nějak nezmiňujete. Co to znamená?);
5. výnos se dělí *tak a tak.* Dají vydavatelé souhlas k tomu, aby se polovina věnovala na dopravu a na výlohy organizátora kontaktů apod., to je Vás?

Odpovězte! Váš *V. Uljanov*

Stotisíckrát všechno nejlepší a *nebuďte nervózní.* Vedení nemá právo na nervozitu!!

230

G. J. ZINOVJEVOVI

[24. 5. 1916]

Jurijův dopis mě naladil hrozně pesimisticky . . . je to švindl.[304]

S Vašimi opravami nesouhlasím, a proto jsem se rozhodl poslat svůj dopis Alexandrovi prozatím bez nich* (neboť ve kšeftu se nesmí začínat s nejnižší cenou, když ti kramáři všecko vedou kšeftařsky).

K ústupkům jsem ochoten jenom pokud jde o diskusi a o zisk.

Změna firmy je nutná, neboť jde o *zásadně* jiný charakter (jiný než chtěl mít Kommunist); kromě toho jsou pro změnu firmy velmi závažné praktické důvody.

* Viz tento svazek, dokument č. 229. *Red.*

Do redakce se nesmí vzít Alexandr; znamenalo by to učinit *všecko* problematickým a riskovat, že se naše vztahy s A. *pokazí.* A to by byla veliká škoda.

Práce nám půjde *jenom* tehdy, když *tady* budeme mít většinu. **Jinak vyjde všecko naprázdno.**

(Kdyby Jurijovi stačilo s'il vous plait*, nebylo by to špatné; ale to sotva.)

Pošlete Naš golos s prohlášením Martova a *spol.*[305]

Salut. *Lenin*

Spěchám, tak aspoň těch pár řádků.

Nemám kdy odnést to na poštu.

Naďa navrhuje 2 redakce: rozšířenou a užší (Vy a já + Bucharin). Ale to nejde.

231
A. M. KOLLONTAJOVÉ

[Po 28. 5. 1916]

Milá A. M.! Velice mě potěšily Vaše zprávy a informace.[306] Co se týče Ameriky, budeme muset posečkat: *jedině* tam se to vyplatí vydat.

Co se týče levicových Švédů a Norů, uděláte doufám všechno, aby to bylo zajištěno. Zatím ještě není zajištěno nic. Vůbec nic! Jen samá slova. Ani se formálně nepřipojili k levici, ani s námi neudržují pravidelné styky, dočista n—i—c. A to po Höglundovi!! Co je to za lidi?

Co se týče neutrálů 26. 6. v Haagu, mám tento plán: je jasné, že neenergičtí, ospalí Norové, co neznají žádný jiný jazyk, nic *nesvedou.* Proč byste nejela *i* Vy?[307]

Proč by ÚV norské strany nemohl určit Ikse *plus* Vás?

* — prosím. *Čes. red.*

Iks je nezbytný, místní, a Vy *plus.* Třeba jako tlumočnice. Vy byste byla hrozně užitečná, neboť byste *všechno* vyzvěděla. Jinak jsem přesvědčen, že *nedostaneme* ani úplnou, přesnou, jasnou a pravdivou *zprávu* o tom, co se tam dělo (a dělníci z celého světa se to tady *nedovědí*). Uvažte to. A udělejte pro to všecko možné.

Pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

P. S. Rybalkovu brožuru[308] jsem nečetl: nemám kdy. Řekněte: *oslabovaly* hloupé brožury eserů význam revolučního boje eserských rolníků?? *Oslabil* provokatér Gapon význam revolučního boje gaponovských dělníků? Nazvat irské povstání »pučem« (četla jste K. Radka v Berner Tagwacht?) — a Vy se s tím *smiřujete!!??* To nechápu. Vůbec to nechápu. Jestli někde jinde, tedy zrovna tady je důkaz nepřístojného pedantství a hloupého doktrinářství K. Radka v Berner Tagwacht »a spol.«.

Kdybyste *nemohla* jet, nešlo by aspoň zařídit, aby ÚV norské strany rozhodl, aby delegát *pečlivě* a *na místě* zapsal *celý* průběh jednání?

232
S. N. RAVIČOVÉ

[31. 5. 1916]

Milá soudružko! Díky za dopis. V sobotu večer přednášet *nemohu,* protože v sobotu musím odjet. O Kienthalu, *když už to musí být* (je tam málo zajímavého), to dejte na pátek, hodinu před referátem.[309]

Au revoir!*
Váš *Lenin*

* Na shledanou! *Red.*

233
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Koncem května 1916]

Pro soudruha Alexandra

Milý A.! Jistěže dáme Běleninovi 300 korun, když už se tak pevně rozhodl, že pojede. Škoda, že odjede. V každém případě musíte udělat *všechno,* abyste zajistil, aby se za několik měsíců vrátil.

O Japoncích si zbytečně myslíte, že v návrhu, který jste zaslal, udělali »značné ústupky«. Nic takového! Naopak, požadavek, aby *dva* měli právo prosazovat neodpovídající spolupracovníky, je *nový bod,* dodatek, surenchère*. A tento nový bod zjevně odhaluje jejich »politiku« v nejhorším smyslu slova. Pokud chtějí zakladatelé, vydavatelé a mladí spolupracovníci svobodu názoru a diskuse *pro sebe,* je to oprávněné. Ale když se ti lidé tímto oprávněným přáním *kryjí,* aby prosazovali *nikoli vlastní* »diskusi«, nýbrž diskusi »spolupracovníků«, není pak jasné, že je to spekulace??

To svět ještě neviděl. Jestliže *dva* chtějí uveřejňovat všelijaké zahraniční štvanice, *ať* si to dělají a *nesou za to odpovědnost.* Já se toho přímo ani nepřímo *zúčastnit nemohu.*

Možná se zeptáte, kde mám důkazy, že jde o zahraniční štvanice? Už *dávno* jsem Vám o tom psal a Vy jste ani jednou neodpověděl. Důkazem je číslo listu Gazeta robotnicza (únor 1916), z něhož s námi »spolupracují« Radek a Bronski. To je zjevný fakt.

Tito pánové se jako první v zimmerwaldské levici dali do *štvanice* — — — a v jaké době?!! Chtějí si »pohrávat« s Čcheidzem a Trockým.

* — přídavek. *Red.*

A v takové chvíli má *dvojice* vydavatelů tu drzost navrhovat *nám*, abychom jim *my* poskytli »svobodu a záruku« diskuse pro takové spolupracovníky!! To je bláznovství nebo vrchol nestydatosti.

A rovnoprávnost s nimi (6 = 3 + 3)? To je přece totéž. Vždyť už Vám jednou dali na srozuměnou (*sám* jste to přece psal), že přistoupí na kooptaci *dvou, přívržen*ců ústředního orgánu. A když došlo k písemné smlouvě, ucukli. Copak to není kramářská spekulace?

Když lidé zásadně a upřímně souhlasí s tím, aby časopis nebo sborník *prosazoval* program strany, musí být většina pro něj. Jinak tu není žádná upřímnost, žádná zásadovost, ale jedině a jedině »měšec«.

Můj názor je: vyložte jim to jasně, populárně, a budeli třeba — i písemně a dejte jim ultimátum: buď tak (7 = 4 + 3), nebo pošlete svůj závěr o jejich »spekulaci« byru[310]. To bude správná stranická odpověď.

Tisknu Vám ruku.
Váš *Lenin*

234
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 2. a 6. 6. 1916]

Tohle vraťte *ihned.* (Máte ještě jeden exemplář?[311]) Nepřijímám ani vyškrtnuté, ani název *Kommunist* (to *není to* vydání; kontakt se »spolupracovníky« a jiné důvody).

Souhlasím s ústupkem 7 (a ne 6); 15 %.

Nemělo by se něco dodat o dopravě a jiném?

Odpovězte co nejdřív, abych hned napsal.

Ohledně ústředního orgánu souhlasím.

Lenin

P. S. Přiložený dopis odevzdejte výboru zahraniční organizace, nebo sdělte obsah.

P. P. S. Nemělo by se vydat pár letáků, aby měl A. *literaturu*??

235

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Mezi 3. a 6. 6. 1916]

Milý A.!

Posílám návrh Japonců. Zřejmě se s nimi nedohodneme.

Odpovím stručně:

Škrtnuté absolutně nepřijímám.

Jsem ochoten k těmto ústupkům:

1. ohledně sedmi v redakci,
2. 15 % normy pro ÚV,
3. místo vydávání.

Jestliže se shodneme na ostatním, to je:

1. šestého a sedmého kooptuje redakce ústředního orgánu,
2. nový název sborníku,
3. smlouva na *jeden* sborník.

Co se týče dopravy a ostatního, vypracujete doufám doplněk k dohodě a vložíte ho do ní (určitě musejí dávat na dopravu a určitě se to musí doplnit; *Vy* byste bez toho nemohl pracovat a já bych pokládal za vrchol podlosti, kdyby kapitalisti, vynakládající »svoje« peníze, nedali hlavnímu organizátoru na živobytí. To je vrchol podlosti! Na to nepřistoupím!).

Na Vaše dotazy odpověděla Naďa (já jsem jel referovat). Doufám, že odpověděla na všechno. Jestli ne, napište!

Mějte větší trpělivost se skrblíky, zbytečně se nerozčilujte, nestojí to za to!

Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

NB: Vraťte mi prosím tento exemplář textu dohody.

236
S. N. RAVIČOVÉ

[Po 3. 6. 1916]

Milá Olgo! Dlužím Vám za knihovnu — zkontrolujte podle sešitku — **za rok** plus za oběd (1. 50 nebo tak nějak). Peníze mám a přednáška v Lausanne uhradila cestu a vynesla zisk.

Mockrát pozdravuji V. K. a Vám salut!

Váš *Lenin*

237
V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ

[Po 4. 6. 1916]

Milí přátelé! Zbytečně spouštíte »povyk«. Olga mi dokonce strkala peníze do kapsy *násilím* (nechal jsem je na stole, dřív než vstala). Proč se obracet k pravdě zády, soudružko Olgo? To není hezké.

Násilí jste se dopustila Vy a každý rozhodčí soud — kdybyste se rozhodla pohnat naši záležitost až před soud — by Vás odsoudil, namouvěru!

Za minulý referát jsem dostal hodně peněz, za tenhle

méně, ale přesto jsem dostal *víc*, než činí normální výdaje na živobytí. Mohu tedy platit, a když už jsem začal, musím pokračovat. Zas by Vás pro to každý rozhodčí soud odsoudil. Moc Vás prosím, nevyvolávejte hádky a soudy, nestavte si hlavu, když jste zjevně v neprávu. Peníze posílám; za oběd *v restauraci* a za knihovnu (po *kdysi* zaplaceném *jednom* měsíci i za všechny ostatní) jsem ještě nezaplatil.

Přikládám 16 franků a doufám, že nebudete trvat na svém, zjevně nespravedlivém a nesprávném přání.

Salutations cordiales.*
Váš *V. Uljanov*

238
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Po 4. 6. 1916]

Milý Alexandře! Včera jsem Vám psal stručně.** Dnes bych si chtěl trochu popovídat.

»Podmínky« Japonců mě do hloubi duše pobouřily.[312] Dvěma redaktorům poskytnout právo uvádět diskusi spolupracovníka!! Ani ne třem, ale dvěma — to znamená, že vydavatelé »nespoléhají« na nikoho než na sebe.

Smysl tohoto bodu je jasný: chtějí se schovat za Radka a *rozněcovat* naše neshody s ním a PSD.[313] To není diskuse, ale vrchol intrikánství, vrchol podlosti. Je to totéž, jako kdyby nám v Paříži v roce 1911 »prosazovali« diskusi s Rappoportem nebo s Ljovou, s Viktorjonkem nebo s Bogdanovem!!! Psal jsem Vám, že polská Gazeta robotnicza *(únor 1916)* vystupuje proti nám naprosto tak jako tenkrát ti Pařížani.

* Srdečné pozdravy. *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 235.

V žádném případě nevstoupím do redakce, která diskusí zastírá podobné intriky. Chcete pomáhat rozkládat naši stranu, páni Japonci: dělejte to na *vlastní* odpovědnost. Máte plný měšec. Vydávejte si sami »diskusi« Radka nebo listu Gazeta robotnicza: pak *ruští* dělníci ihned poznají, že jste intrikáni a vyženou vás. Jenže vy chcete *provést* tu ničemnost *pod rouškou* »kolektivní redakce«. Promiňte, k tomu se nepropůjčím a odhalím vás. To je má odpověď Japoncům v té věci.

Stejně tak je to s »rovnoprávností« (vyloučení sedmého nebo jeho hlasování).[314] To je pokračování staré »spekulace«. Co s tím má společného stranickost: my poskytneme »rovnoprávnost« lidem, kteří se projevili *záporně*!! Z jakého důvodu? Rovnoprávnost = právo mařit práci! Ve jménu čeho? Proč? Aby štvanice trvaly *věčně*?

Ne, když chtějí udělat *nový* pokus, založíme *nový* časopis či spíše *sborník* a *pokusíme se* (stará důvěra byla podkopána) vydat za sedmičlenné redakce jeden sborník. Uděláme *pokus*: to je maximální ústupek, na který mohu přistoupit s klidným svědomím. Když se pokus nezdaří, páni intrikáni a kapitalisti nic neztratí, protože »měšec« se dá vždycky zavřít. A my pak vydáme svůj sborník. Jasně. Bez intrik.

Pevně Vám tisknu ruku a prosím Vás: buďte trpělivý.

Váš *Lenin*

239
G. J. ZINOVJEVOVI

[6. 6. 1916]

Je jasné, že Japonci *vůbec od ničeho* neustoupili. Napsal jsem An-drovi*, že jsem ochoten ustoupit 1. co se tý-

* Viz tento svazek, dokument č. 235. *Red.*

če sedmi (sedmi, a ne šesti); 2. 15 %; 3. místa vydávání, *pokud* se shodneme na ostatním, tj. 1) redakce ústředního orgánu kooptuje jak šestého, tak sedmého (jinak by to byl zjevný švindl; a bez zdejší redakční většiny nemá ani smysl se do něčeho pouštět); 2) nový název *sborníku;* 3) smlouva na jeden sborník.

Přeškrtnuté musí vypadnout: ani dvěma, ani třem *nelze* dát právo »prosazovat« diskusi spolupracovníka. Na tom kategoricky trvám.

Prosím A., aby dodal bod o přepravě a o dalších věcech.

S tou skrblickou pakáží se ale zřejmě nedohodneme.

Salut. *Lenin*

240
M. N. POKROVSKÉMU

8. 6. 1916

Velevážený M. N.!

Váš lístek adresovaný G. Z. o nejzazším termínu do poloviny července podle nového kalendáře mi G. Z. poslal. Pracuji pilně, ale vzhledem k složitosti materiálu a nemoci jsem pozadu. Velice se obávám, že to do daného nejzazšího termínu nestihnu. Doufám, že mi redakce a vydavatel* dá potom alespoň malý odklad. Pospíším si.[315]

Mnohokrát pozdravuji a přeji všechno nejlepší!

V. Uljanov

* Oficiálním majitelem vydavatelství Parus byl A. N. Tichonov. *Red.*

241
I. F. ARMANDOVÉ

[V polovině června 1916]

Milá přítelkyně! Naďa mi říkala, že Vás děti zvou do Švédska, ale že Vám se nechce jet. V souvislosti s tím mě napadlo toto: Vzhledem k nynějšímu odjezdu našeho přítele* z oněch končin a roztržce (úplné nebo *neúplné,* na tom nesejde) s Japonci, by věci hrozně prospělo, kdybyste mohla strávit několik měsíců ve Švédsku nebo v Norsku. Je dokonce možné, že by se podařilo uskutečnit návštěvu člena byra z Ruska. Jestliže tento plán *naprosto* zavrhnete, napište pár slov (nebo i mlčení budu pokládat za odmítnutí). Pak na to přestanu myslet a s nikým o tom nebudu mluvit.

Jestli však v zásadě souhlasíte, promluvte s Grig. a napište mi; technické obtíže jsou patrně překonatelné. Tisknu Vám ruku a přeji víc optimismu.

Váš *Lenin*

P. S. Náš přítel spěchá s odjezdem, takže jestli to chcete udělat, tak začněte ihned.

242
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Před 17. 6. 1916]

Milý A.! Přerušení naší korespondence a *celá řada* nedorozumění vznikla zřejmě z toho, že jste nedostal náš druhý dopis poslaný do Stockholmu. Jinak si nedovedu vy-

* — A. G. Šljapnikova. *Red.*

světlit, *jak* můžete napsat, že neodpovídáme na dotazy. Na *všechny* jsme odpověděli co nejpodrobněji; *Vy* jste nám *neodpověděl.* N. K. píše zas a znova; budeme se muset vyzbrojit trpělivostí a leccos zopakovat, abychom dosáhli nějakých výsledků. Musíme se písemně dohodnout.

O Kommunistu jste mi napsal, že rozkol s Čcheidzem nebudí pochybnosti. U koho? U Bucharina a spol.!

Ale já jsem přece psal, že se to týká *nikoli* Bucharina a spol., nýbrž *Radka a spol.*

Kommunist byl naším dočasným blokem se dvěma skupinami neboli faktory: 1. s Bucharinem a spol., 2. s Radkem a spol. Dokud se dalo jít společně s nimi, *museli* jsme to dělat. Teď to *nejde* a je zapotřebí se *načas* rozejít, nebo lépe řečeno diferencovat se.

Poláci podali *v létě* 1915 (**po** Kommunistu, č. 1/2) a otiskli *až v roce 1916* rezoluci, která opět dokazuje jejich kolísání v otázce Čcheidzeho.* Má smysl dávat jim *teď možnost* a **právo** (vždyť jsou to spolupracovníci *Kommunistu!!*), aby nalezli do časopisu a ničili ho intrikami??

Podle mě to smysl nemá. Naší věci mnohem víc prospěje, když se vezme jiná firma (Sbornik Social-demokrata) a *vyčká se,* až se Poláci dost poučí (nebo až přejdou k Německu), nebo až se změní situace.

Dále, pokud jde o Bucharina a spol. Rozhodně Vám pošlu (i když ne hned, neboť to závisí na tom, kdy pojedu do Bernu) Bucharinovy »teze« *z jara* 1915. Pak uvidíte, v čem je podstata věci:

1. Na jaře roku 1915 píše Bucharin (na konferenci!) teze, v nichž zjevně sklouzává do *bahna.* Japonci jsou *proti* němu. (Proto dočasně přistupujeme v Kommunistu na maximální shovívavost, abychom vytvořili atmosféru vhodnou k *vyjasnění* věci: podaří se »soudružsky« překonat Bucharinovo kolísání? Pomůže v tom J. B., která si říká bolševička, nebo ne?)

* Viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 295—298. *Red.*

2. V létě roku 1915 (nebo k podzimu) Bucharin + *Japonci* už ve třech podpisují teze o sebeurčení. Podle našeho přesvědčení je to *nanejvýš nesprávné* a *opakují se* tu Bucharinovy chyby.

3. Začátkem roku 1916 se Bucharin v otázce »holandského programu« (z 3. sešitu bulletinu ISK) *znovu* vrací k myšlenkám tezí z jara roku 1915!!!

Závěr? Blok není možný *ani* tady: musíme *vyčkat,* až Bucharin přestane kolísat. Časopis jakožto orgán polsko-bucharinovského kolísání je *škodlivý.* Za takové situace by bylo škodlivé držet se staré firmy a nedokázat si zvolit jinou (Sbornik Social-demokrata).

Nestranickost, nepoctivost chování Japonců je v tom, že chtějí odpovědnost za *své* kolísání svalit *na nás.* Odpusťte, milánkové, to vám nedovolíme! Jestli se chcete zachovat jako straníci, pomozte nějakou finanční částkou vydání Sborniku Social-demokrata, kde my (my přece nekolísáme) soudružsky rozebereme vaše chyby, *aniž* vás *budeme jmenovat, aniž poskytneme* nepřátelům možnost k jásotu a škodolibé radosti. A kromě toho, kdyby Japonci brali vážně nanejvýš důležitou otázku názorových neshod (v zahraničí il n'y a qu'un pas* ke zvláštní frakci!! Věřte mi, pozoruji to téměř 20 let!!), dali by si s tím trochu práce, promysleli by, prostudovali tyto neshody (oni *nepřemýšleli a nestudovali,* ale jen *plácli do větru*). Vyložili by věcně *své* odlišné názory buď v rukopise pro úzký okruh vedoucích soudruhů (kteří by mohli pomoci, aby se otázka *nedostala* do tisku), nebo v brožuře, pokud by se chtěli **sami** »tisknout« (peníze mají).

Pak by za své »myšlenky« odpovídali *oni sami.* To je nezbytné. Když chcete učit dělníky novým pravdám, pak *za ně odpovídejte* a nesvalujte odpovědnost na nás, neschovávejte se (my nic, ať se Lenin a spol. zodpovídá před stranou za »diskusi«, tj. za jásot nepřátel).

* — je jen krok. *Red.*

Ne, milánkové!! Tohle nepůjde!! *Já* se za *vaše* kolísání zodpovídat nebudu. Sbornik Social-demokrata vydáme i bez vaší pomoci, páni Japonci. Dáme vám *čas*: zamyslete se, zorientujte se a *rozhodněte se* konečně, chcete-li na sebe vzít odpovědnost za nový zmatek nebo ne. Chcete-li **nás** v ruském tisku jenom *»rozeštvat«* s Poláky a Holanďany, *nedovolíme* vám to.

Taková je situace, takové jsou moje názory; a znovu připomínám, že Vám určitě pošlu Bucharinovy jarní teze, abyste mohl celou situaci posoudit *na základě dokumentů.*

O sebeurčení píše dnes N. K. *Nejsme* pro tříštění. A otázka *anexí*? Bucharin a spol. (stejně jako Radek s Rosou Luxemburgovou a Pannekoekem) si nepromysleli, co znamená být »proti starým i novým anexím« (Radkova formulace *v tisku*)?? Vždyť to je *právě* »sebeurčení národů«, jenom *jinak* vyjádřené!

Tím zatím končím.

Váš *Lenin*

243

G. J. ZINOVJEVOVI

[17. 6. 1916]

Posílám dopis A. Vraťte ho.[316]

Moc prosím, mou odpověď Alexandrovi mu pošlete *okamžitě* přímo na adresu Vidnes[317].

Napište stručně, jestli splníte tu prosbu (mou na Vás a Zinu), o níž je mezi jiným řeč v mém dopise A.* Neue Zeit budeme posílat.

A kdepak jsou Vaše slíbené novinky?

Za letní byt dám 500 korun.

Salut. *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 244. *Red.*

244

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

17. 6. 1916

Milý příteli! N. K. Vám píše o jiných věcech a já odpovím na Vaši doušku určenou mně.

Píšete, že »naši lidé nemají žádné zlé úmysly«, a dodáváte, že Kyjevským »jde jen o národnostní otázku a články píšou sami«.

Kdyby tomu tak bylo, k čemu by byl potom článek stanov o právu *spolupracovníků* na diskusi, když o to požádají dva (všimněte si: ani ne tři, ale dva, to znamená, že Japonci nedůvěřují Bucharinovi)? Pak by tento článek neměl žádný smysl. A je nevídané, aby dva redaktoři ze 6—7 žádali »svobodu« diskuse (pseudodiskuse) nikoli pro sebe, nýbrž pro spolupracovníky.

Ne. Nesmyslné články *nemůže* Japonka do stanov dávat. Tento článek má jedině ten smysl, že *nám* svazuje ruce, a my jsme bezmocni proti snahám Poláků zanášet mezi nás intriky.

Píšete, že jste nedostal list Gazeta robotnicza (*měli Vám ho poslat zároveň s rezolucí výboru zahraniční organizace,* schválenou za účasti Grigorije; hned napíšu jemu a Zině, aby Vám to okamžitě poslali). Píšete, že proto »nevíte, oč se jedná«.

A zároveň nevím, proč dodáváte: »Vím, cítím, že jste k Radkovi a spol. ochladl.«

To je trochu divné, uznejte. Vždyť moje obavy z intrik Radka a spol., moje *přesvědčení,* že to tak je, pramení právě z *faktů* týkajících se Vorbote (psal jsem Vám o tom*). To za prvé. A za druhé, a to je hlavní, z listu Gazeta robotnicza.

V těchto novinách *začali* právě Radek a spol. proti

* Viz tento svazek, dokument č. 229. *Red.*

nám intrikovat, zatímco my jsme proti nim nenapsali nikde ani řádek!![318] To je fakt. A fakta se nedají odbýt mávnutím ruky. V listu Gazeta robotnicza začala stará »spekulace« (výraz z rezoluce výboru zahraniční organizace) s naším rozkolem s Čcheidzem a spol., přežilá, dávno známá *tyszkovská* spekulace.

Co dělat? Dovolit, aby se tato spekulace nejenom bez překážek rozrůstala, ale aby *pronikla i do našeho časopisu*? Právě toho chce dosáhnout článek stanov v návrhu Japonky! To by znamenalo beznadějnou definitivní válku s Radkem a spol.

Píšete *jakoby* pro mě, že je »pro nás nevýhodné přít se s zimmerwaldskou levicí«.

Odpovídám: právě proto, abychom se definitivně *nerozkmotřili* s *Radkem a spol.* (a v horším případě kvůli nim i s ostatními), právě proto *musíme* zabránit »spekulaci« a intrikám v našem časopisu.

Proto odmítám jít s diskutujícími »spolupracovníky«, odmítám jít do Kommunistu.

Buď jedno, nebo druhé: souhlasit s obnovením Kommunistu znamená uvolnit cestu k *rozrůstání* těchto intrik, vlastnoručně jim otevřít vrata. To je podle mého názoru nesmyslná politika. Chápe ji beze zbytku Japonka? Nevím a ani to není důležité: »mechanismus« zahraničních vztahů by k tomu došel sám, nezávisle na Japončině zlobě nebo na její andělské dobrotě a poctivých úmyslech.

Druhá perspektiva: Kommunist *neobnovovat.* Vydat *jiný* sborník. Poskytnout diskusi redaktorům. Rozebrat národnostní otázku. *Postavit se na odpor spekulacím a intrikám listu Gazeta robotnicza.*

Radek nebo jeho přátelé nás v tomto listu napadli. My jsme jim odpověděli v *našem* sborníku[319], pouze v našem, všimněte si, *nikoli ve společném s zimmerwaldskými levicovými silami z jiných zemí.*

Věc je vyřízená.

Zimmerwaldská levice, s níž se nás *Radek* v Kientha-

lu *bezúspěšně pokoušel* znesvářit (chtěl nás před Plattenem a dalšími připravit o rovné zastoupení v hlavní komisi levice: *a levicoví* to *nepřipustili*), — tato zimmerwaldská levice *nemá nic společného* s bojem listu Gazeta robotnicza proti Sborniku Social-demokrata.

Zimmerwaldská levice se nemůže zaplést do *tohoto* boje, nemůže se cítit dotčena a stěžovat si: Radek a spol. *první* zaútočili v listu Gazeta robotnicza a na to reagoval Sbornik Social-demokrata (nebo jiný sborník). *Za takové situace* jsou marné, absolutně marné veškeré usilovné snahy Radka a spol. znesvářit nás s zimmerwaldskou levicí (tak jako nás Radek *neznesvářil* v Kienthalu ani s Plattenem, ani s levicovým Němcem, třebaže se o to pokoušel).

Než Radek a spol. odpovědí v příštím čísle listu Gazeta robotnicza a my v *dalším* sborníku (absolutně trvám na dohodách od sborníku ke sborníku), uplyne dost dlouhá doba.

Za *takové* situace nás odporný výpad Radka a spol. ve zmíněném listu ani za celou tu dobu *nedokáže* rozkmotřit s levicovými silami.

Proto jsem prohlásil a znovu prohlašuji, že teď ani zanic nepůjdu do Kommunistu, ani nepřistoupím na rovnost s Japonkou, ani nebudu *spolupracovat* s Radkem v našem sborníku, protože jsem přesvědčen, že by *to* znamenalo nevyhnutelnou rozepři s levicí.

Jestliže vydáme 3. číslo Kommunistu, pak *i* Radek, *i* Bronski, *i* Pannekoek (i široká veřejnost) mají právo očekávat a budou očekávat *pokračování toho všeho,* budou právem očekávat všelijaké záruky pro spolupracovníky a budou mít nakonec právo (a to je obzvlášť důležité) cítit se uraženi a zakročovat, když *tady* odpovíme na ničemnosti listu Gazeta robotnicza. Pak budou mít intriky volné pole.

Pak nás Radek a spol. *určitě* znesváří s příslušníky levice, neboť třebaže by Pannekoek měl plné právo říct: do

takového Kommunistu jsem *nešel, nechci,* aby »napadali« list Gazeta robotnicza (vylíčí obranu jako útok; vždyť víte, jak se to dělá).

Pak budou mít Radek a spol. právo předložit veřejnosti jakýkoli dopis jak v ruštině, *tak v němčině,* právem budou moci prohlásit: Kommunist byl fakticky (to je fakt) společným orgánem vaším + Pannekoeka + Radka + Bronského, a vy *v něm* »urážíte« list Gazeta robotnicza, *vy začínáte* rozbíjet levici apod. apod. (jak *už* říkal v Kienthalu, a to si uvědomte: tuto strategii použil *už* v Kienthalu).

A před celou levicí padne vina na naši hlavu! My jsme se nechali znesvářit s levicí, my jsme se chytili do tyszkovské pasti. Vidíte, k čemu povede další vydávání Kommunistu a proč do něho odmítám vstoupit.

Naopak, jak už jsem řekl, když ve zvláštním, *novém* sborníku *bez* Pannekoeka, Radka, Bronského *odpovíme* listu Gazeta robotnicza, Bucharinovi a komukoli, *absolutně se to nebude týkat zimmerwaldské levice* a ta *nemůže* zasáhnout, ani se cítit dotčena. Radek si *nemůže* »stěžovat« ani Pannekoekovi, ani Němcům na to, že Sbornik Social-demokrata *odpověděl* listu Gazeta robotnicza.

A k tomu se ještě přidružuje otázka poraženectví. *To je totéž.* A k tomu se ještě přidružuje otázka Čcheidzeho frakce. *To je totéž.* Neboť *toho* zneužila Gazeta robotnicza.

Jestliže Japonka nemá »zlé úmysly«, *nemůže* odmítnout dohodu o jednom sborníku *(bez* Radka a ostatních), přičemž diskutovat *s Japonci a Bucharinem* budeme my. Souhlasíme i s tím, aby diskuse byla otištěna ve zvláštní brožuře (pokud si to přeje Bucharin, který tak může *předem* poznat můj »tón«, jehož se podle svých vlastních slov obával). Pak můžeme spory s Bucharinem oddělit od společné práce s ním.

Moje a Gr. články o poraženectví, sebeurčení, o ničemnosti listu *Gazeta robotnicza,* o Čcheidzem, o »sebeobra-

ně« aj., Vaše o »výborech pro řízení válečného průmyslu« aj., Varinovy, Safarovovy (cizinci do tohoto sborníku **nesmějí)** aj. a *cokoli* od Bucharina a Japonců.

Takový je plán dohody o jednom sborníku.

Japonka nemůže odmítnout, pokud nemá zlé úmysly.

Není možné trvat na *Kommunistu,* jestliže se rozpadl; je hloupé a směšné tahat mě do *Kommunistu* násilím: nepřitáhnou mě.

Když Japonka nepřistoupí na dohodu o zvláštním sborníku, *znamená to,* že má zlé úmysly (a to je totéž), že její politika *směřuje* k zlomyslným intrikám.

Pak vydáme Sbornik Social-demokrata *sami.*

Pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

245
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 17. a 25. 6. 1916]

Teď už i Alexandr zjistil,[320] jak je vidět, že s J.* a spol. není žádná domluva možná.

Navrhuji:

1. rozhodnout o vydání našeho sborníku (Sb. Soc.-dem); 2. ihned pořídit seznam článků; 3. přizvat Buch. + Jur. + A. M.** + Saf. + Varina. Ihned začít sázet.

Salut! *Lenin*

* — G. L. Pjatakov. *Red.*
** — A. M. Kolontajová. *Red.*

246

G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 20. 6. 1916]

1. Gríšovi napíšeme, aby navrhl tiskárně vydat *část* (nebo sešit) Sborniku Social-demokrata. To by byla věc. Mohly by se tam dát cenzurně nezávadné (z francouzského hlediska) články. Napište mu o tom i Vy.

Nepřipravují svůj sborník?

2. Na Radkův dotaz, proč nastal »Bruch«* s Bucharinem a Ljalinem, *nelze* odpovědět. Nejdřív se musíme dohodnout. Nemáte kopii dopisu redakce ústředního orgánu (Bucharinovi a spol. z konce r. 1915)?[321]

Schovat se za Jurije v otázce sebeurčení je hotová podlost.

3. Z Ruska (z byra ÚV) píšou, že Bucharin a spol. se při navazování *svých kontaktů* s petrohradským výborem pokoušejí obejít byro.[322] Jsou to pacholci, co? Nejenže »informují« Radka, jak píšete, ale dělají ještě leccos horšího.

4. Z Neue Zeit přišla odpověď: freie Exemplare** jsou zakázané. Předplatím si ten časopis na čtvrt roku.

5. Jaká témata si berete pro ruské vydání? ‖ NB

6. Čekám odpověď, kolik je teď *přesně* materiálu pro Sbornik Social-demokrata.

7. Co to má znamenat, že Gríša a Varin píšou o Kommunistu, a ne o Sborniku Social-demokrata!

8. Co je to za článek Bruderorgan*** v Berner Tagwacht?

Pošlete mi ho!!

Salut. *Lenin*

* — roztržka. *Red.*
** — volné výtisky. *Red.*
*** — Bratrský orgán. *Red.*

247
S. N. RAVIČOVÉ

[27. 6. 1916]

Milá soudružko Olgo! Inessa velmi nutně potřebuje pas. Moc Vás prosíme, zajděte s přiloženým dopisem ke Guilbeauxovi (directeur de Demain, 28 rue du Marché, úřední hodiny v pátek od 2 do 4; snad by bylo lepší požádat ho o schůzku korespondenčním lístkem).

Ani jemu, *ani nikomu jinému* ovšem neříkejte, pro *koho* pas je.

Bude lepší Guilbeauxe osobně navštívit — promysleli jsme to po všech stránkách a rozhodli se, že to bude lepší než mu psát. Doufám, že Vás nebo V. K. nebude tato prosba obtěžovat.

Nemáte v knihovně knihu: *J. Dělevskij* (snad je to tak?) Třídní rozpory v soudobém proletariátu nebo *něco v tomto duchu*?

Pokud není v knihovně, nevíte, kdo ze známých by ji měl (a možná že znáte i přesný titul knihy)?

Pevně vám oběma tisknu ruku.

Naďa vás pozdravuje.

Váš *Lenin*

248
Z. I. LILINOVÉ

[Po 27. 6. 1916]

Milá Zino! Viděl jsem v listu Berner Tagwacht[323] a taky slyšel, že Váš referát v Oltenu se *velmi* líbil. Ich gratuliere! Snad byste mohla *stručně* vyložit hlavní myšlenky v našem Sborniku Social-demokrata, kdybyste chtěla psát

na totéž téma? Jsme v hrozně těžké situaci: nespočítali jsme předem přesný rozsah článků, neúměrně jsme »se nafoukli«, nedovedli jsme se »zbavit přítěže« a teď máme před sebou perspektivu tlusté bible, naprosto nevhodné pro propagandu ze zahraničí.

Napište pár slov o Vašem tématu a o tom, jestli byste to mohla *bez újmy pro dané téma* vtěsnat do 4—5 stran našeho velkého formátu (máte ho v korektuře a jistě pro Vás nebude těžké přesně to propočítat).

Odpovězte.

Beste Grüsse a pozdrav Sťopkovi, který už asi vyrostl tak, že už ho nebudu moci vyhodit ke stropu.

249
M. N. POKROVSKÉMU

2. 7. 1916

Vážený M. N.! Dnes Vám posílám doporučeně rukopis.* Veškerý materiál, osnova a většina práce byly už hotové podle sjednaného plánu v rozsahu pěti archů (200 rukopisných stran), takže bylo naprosto vyloučené zhustit to ještě jednou do tří archů. Hrozně by mě mrzelo, kdyby se to nevydalo! Nemohl byste se v tom případě aspoň přimluvit za otištění v časopisu téhož vydavatele?** Já jsem si s ním bohužel přestal dopisovat, ani nevím proč... Pokud jde o jméno autora, dal bych samozřejmě přednost svému obvyklému pseudonymu. Kdyby se to nehodilo, navrhuji nový: N. Lenivcyn. Jestli chcete, zvolte jakýkoli jiný. Pokud jde o poznámky, moc a moc bych prosil, aby zůstaly tak, jak jsou; přesvědčíte se v č. 101, že jsou pro mne obzvlášť důležité; a pak, v Rusku přece čtou i stu-

* Jde o rukopis Leninovy knihy Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 319—444). *Red.*

** Jde o časopis Letopis, vydávaný A. M. Gorkým. *Red.*

denti etc.: pro ty jsou odkazy na literaturu nutné.[324] Záměrně jsem zvolil ten nejekonomičtější způsob (myslím tím místo, *papír).* Je to sedm rukopisných stránek drobným písmem, to znamená tak dvě stránky tištěné. Moc Vás prosím, nechte poznámky, jak jsou, nebo se přimluvte u vydavatele, aby je ponechal. Pokud jde o titul: nevyhovuje-li tento, je-li žádoucí vyhnout se slovu imperialismus, dejte tam: Hlavní specifické rysy soudobého kapitalismu. (Podtitulek Populární studie je naprosto nutný, neboť mnoho důležité látky je vyloženo se zřetelem k tomuto charakteru práce.) První lísteček s výčtem kapitol, z nichž některé přísně vzato snad nemají zcela vhodný titulek, posílám pro Vás: jestli je to vhodnější a bezpečnější, ponechte ho u sebe a neposílejte dál. Byl bych vůbec moc rád, kdyby obojí mohlo vyjít v časopisu téhož vydavatele; pokládáte-li to za vhodné, zmiňte se jim o tom, budu Vám velice vděčný. Tisknu Vám ruku a co nejsrdečněji zdravím.

Váš *V. Uljanov*

P. S. Přizpůsoboval jsem se »přísnému měřítku«, jak jen jsem mohl: bylo to pro mne hrozně těžké, cítím, že je tam kvůli tomu spousta kostrbatostí. Ale už se nedá nic dělat!

250
I. F. ARMANDOVÉ

[4. 7. 1916]

Milá přítelkyně!

Konečně jsem zastihl Plattena: říká, že je to beznadějné. Guilbeaux říká Olze (po zkušenostech s pátráním) totéž. Naďa tvrdí, že *žádný* z jejích pasů se nehodí. Nezbývá

Leninův dopis M. N. Pokrovskému
z 2. července 1916

стся до имени автора, то я предпочел бы обычный свой псевдоним, конечно. Если неудобно, предлагаю новый: Н. Лѣнивцынъ. Хотите, возьмите любой иной. Насчет примѣчаній очень и очень просил бы оставить их; Вы увидите из №101, что они для меня сугубо важны; затѣм в Россіи читают вѣдь и студенты ея: им указанія литературы нужны. Я нарочно выбрал архиэкономную (в смыслѣ мысли, бумаги) систему. При мелком шрифтѣ 7 страничек рукописных, это каких ибо. двѣ странички печатных. Очень прошу оставить примѣчанія или походатайствовать перед издателем об оставленіи их. Насчет заглавія: если неудобно данное, если слово имперіализм заслуженно избѣгать, тогда поставьте: „Основныя особенности новѣйшаго капитализма.". (Подзаголовок „популяр. очерк" безусловно необходим, ибо ряд важных матерій изложен примѣнительно къ такому характеру работы). Первый листочек с перечнем глав, из коих нѣкоторыя озаглавлены, мб. несовсѣм удобно, с точки зрѣнія строгостей, посылаю для Вас: если удобнѣе и безопаснѣе, оставьте его у себя, не посылайте дальше. Вообще было бы очень пріятно, если бы можно было помѣстить это и другое в журналѣ того же издателя: если не видите в этом неудобства, черкните им про это, я буду очень Вам благодаренъ. Жму руку и шлю лучшіе привѣты! Вашъ В. Ульянов

P.S. Изо всѣх мѣр примѣнялся к „строгостям": трудно для меня это ужасно, чувствую, что неровностей тьма из за этого. Ничего уж не подѣлаешь!

Vám tedy nic jiného než napsat Olze a dalším a shánět ruský.

Včera povídala Polka Nadě, že na německém konzulátě teď průjezdní vízum nikomu *nedávají.* To je špatné!

Zapomněla jste poslat 1. rezoluci výboru zahraniční organizace o polských novinách (Gazeta robotnicza*), 2. Grišovy dopisy o pařížských záležitostech, o Brizonovu projevu[325] aj. aj. atd.

Salutations amicales.** *Lenin*

251
G. J. ZINOVJEVOVI

[4. 7. 1916]

Z Vašeho plánu na sborník[326] mám moc velkou radost. Opravdu nestojí za to litovat 2000 franků (nějaký zisk bude a bude *náš,* a ne skrblíků), abychom se nehádali a neničili si s takovými mizery nervy. Až ti lidi dostanou za vyučenou, zmoudří, namouvěru.

Naprosto s Vámi souhlasím, že Bucharina (*i* Jurije) je třeba *oficiálně* vyzvat, aby ihned poslal diskusní článek o sebeurčení. Uveřejníme ho. Nenapsal byste jim? Já jsem teď i na Bucharina tak rozzlobený, že nemohu psát. Napište ihned. Bucharinovi navíc o Höglundovi a norské stávce.

Je však třeba *co nejpřísněji* určit rozsah jak pro ostatní, tak i *pro sebe.* To je nutné!!

Plně souhlasím i s tím, že se musí uveřejnit Radkovy teze.

Já bych chtěl psát o sebeurčení — o Juniovi — a o poraženectví (+ »imperialismus a oportunismus« + o Čcheidzeho frakci).

* Viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 295—298. *Red.*

** Přátelské pozdravy. *Red.*

Varinův článek si musíte okamžitě vyžádat. Neměl by se mu zadat ještě článek o Irsku? Určitě měl!

Mělo by se něco zadat Žoržovi a (eventuálně) *Tinskému:* musíme podněcovat mládež.

O *Internacionále* raději 3—4 krátké články a kratší redakční *úvod.*[327]

O rozsahu se ještě domluvíme přesněji.

Mnohokrát pozdravuji! *Lenin*

252
I. F. ARMANDOVÉ

[7. 7. 1916]

Milá přítelkyně! Nadiny pasy se vůbec nehodí.[328] (Je na tom nevalně se zdravím; počasí je mizerné, nedá se odjet do hor.) Ptáte se mě na radu, co s Graberem. Podle mě byste se s ním *neměla* domlouvat (po tom, co nás tak doběhl v roce 1915[329]) ani o složení redakce, ani o nutnosti uveřejnit naše články, protože by to teď znamenalo zostudit se a zesměšnit. Bez dlouhých, mnohaměsíčních zkušeností ze spolupráce (Vaší nebo Abramovičovy, nebo vás obou trvale či některého z vás příležitostně), bez toho nemá podle mě smysl mluvit o seriózní dohodě. Teď se musíme řídit zásadou »desetkrát měř, jednou řež«.

Dopisy o dotazníku zajatcům *nedošly.* Psal jsem kdysi Malinovskému a navrhoval mu úplně jednoduché schéma: bydliště; zaměstnání; věk; postavení na pracovišti; stanovisko k válce apod. Odpověď nepřišla: zřejmě to zadržuje cenzura! Popovovi vyřiďte ode mě a od Nadi pozdrav. Podařilo by se Vám poslat mu přímo nebo po někom suchary apod.?

Tisknu Vám ruku a moc pěkně Vás zdravím!
Lenin

253
I. F. ARMANDOVÉ

[14. 7. 1916]

Milá přítelkyně! Kniha, kterou jsem měl nadepsat (»pro milého soudruha Voloďu« — je to tak?), zůstala tady. Ztratil jsem adresu. Mám ji poslat Vám? Nebo mi pošlete adresu? Pořád jsem čekal na rezoluci výboru zahraniční organizace a na Grišovy dopisy o Brizonovi, ale zatím od Vás ještě nic nedošlo. Naďa Vás pozdravuje; celý čas nepsala, protože jí nebylo dobře; zanedbala nemoc.

Best greetings!
Your *W. U.**

254
M. N. POKROVSKÉMU

14. 7. 1916

Vážený M. N.!

Právě jsem dostal od G. Z. dopis se zprávou, že už dostal Váš telegram, že jeho rukopis došel v pořádku. Dělám si velké starosti kvůli svému, který jsem poslal před čtrnácti dny doporučeně.** Napište prosím lístek, že jste ho dostal. Abych nezapomněl: na s. 147 je napsáno Owen, a má být Owens: budu Vám velmi zavázán, když to opravíte.

Předem Vám děkuji a tisknu Vám ruku.

Váš *Lenin*

* Hezké pozdravy. Váš *W. U. Red.*

** Leninův rukopis Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu byl zadržen francouzskou cenzurou. *Red.*

255
I. F. ARMANDOVÉ

[20. 7. 1916]

Inesse

Milá přítelkyně! Ohledně korespondence se budeme informovat.

O Guilbeauxovi nevím, co bych řekl. Není mi jasný plán: kdo je vlastně v redakci? (Guilbeaux + ??) Guilbeaux je *velice* špatný a všecko pokazí (toho se obávám!) . . .

Co bych mohl mít proti zařazení Vašeho článku do sborníku?[330] Jsem jenom pro.

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

P. S. To se divím, že Vám Radek neodpovídá. Nechápu to.

Grigorijovi přece odpovídá, ne?

256
G. J. ZINOVJEVOVI

[21. 7. 1916]

Posílám Rennera hned, jak jsem ho dostal. Tady u nás je to špatné: poštu nosí jenom osli a jenom jednou denně. V krajním případě telegrafujte (Tschudiwiese, Flums) nebo telefonujte (tel. 2 26), ale ještě nevím, jestli to není moc drahé.

Od Pokrovského nemám nic a dělá mi to velké starosti.

Máte Pod starým praporem?[331] Pošlu Vám ho, až to přečtu, když se všichni tři[332] zavážete, že to za 6 dní vrátíte.

Pouštím se do článků. Poslal jste něco do sazby a co přesně? Domluvte se s tiskárnou, aby mi *ihned* posílali 1 exemplář korektur. Pošlete mi seznam článků. Oba dva všechny pozdravujeme!

Lenin

P. S. Posílejte zajímavé výstřižky z Hamburger Echo a Arbeiter-Zeitung, já jsem tady na tom s novinami moc špatně.

257
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 23. 7. 1916]

Posílám rukopisy s poznámkami k Vašemu (máte to nekřesťansky dlouhé. Ne—mož—ně . . .) a se škrty k Varinovu článku (*dal* mi právo zkracovat »neválečné odstavce« a obecné úvahy. Podle mě by to chtělo ještě zkrátit).

Zdá se mi, že to nemá konce. To je hrůza. Nevím, co dělat. A ještě musím nutně napsat o oportunismu[210] (půlku mám hotovou), o poraženectví[52] a o trockismu (včetně frakce v dumě + PSD).[333]

Spočítejte co nejrychleji a co nejpřesněji, kolik toho *už* je.

Italské výstřižky jsem Vám myslím vrátil. Když ne, pak jsem je nechal v Curychu a do mého návratu jsou nedosažitelné.

O Bucharinovi a spol. by se měl poslat jednotlivým skupinám (+ Radkovi ??) důvěrný dopis redakce ústředního orgánu, že se vyslovila odmítavě (neboť Bucharin a spol. to už veřejně »roztrubují«). Nebo snad ještě týden počkat? A Radek, když chce mít »naše« vyjádření, ať Vám pošle jejich.

Jestli je Rjabovskij Stark[334], pak musíme počkat na Džemsovu odpověď. Protože jak Stark, tak Miron podezřelí *byli.* (Miron, jak říkali Kameněv a Malinovskij, se skoro přiznal, že měl prsty v nepěkné policejní aféře.)

Salut! *Lenin*

P. S. Máte pravdu, že Bucharinovi nedůvěřujete.
Hodí se Vám přiložené (»ouško«)?* **Vraťte.**

258
G. J. ZINOVJEVOVI

[24. 7. 1916]

Posílám Pod starým praporem[300]. Po přečtení (ne > šesti dnů) pošlete prosím na adresu:

Herrn Ussievitsch (bei Frau Frey) Nelkenstr. 21.II. Zürich (s uvedením Absendera**).

Svůj rukopis (knihy) pošlete. Přečtu si ho.

Pokrovskému píšu.*** Mám *200* stránek. Copak se to dá poslat vyvázané? To se divím. 1. obzvlášť tenký papír? 2. zvláštní formát? 3. psát po obou stranách?

Vydavatelství Volna by se podle mě mělo napsat toto:

1. Požádat je, aby *všechno* dopodrobna (postoj k Priboji atd.) konspirativně napsali (neviditelným inkoustem do knihy) a příležitostně poslali.

2. J. Kameněv se *může* vydat.[335]

3. N. Suchanov? My jsme proti (ale pokud je to kvůli penězům nebo z jiných důvodů *nutné*), pak se musí nejdřív vyjasnit, jestli ho pustit jako spolupracovníka nebo redaktora.

* Nepodařilo se zjistit, oč jde. *Red.*
** — odesílatele. *Red.*
*** Viz tento svazek, dokument č. 259. *Red.*

4. Je to čistě naše redakce (co do zaměření), nebo koaliční? (Jestliže ano, tedy s kým a jak.)

5. Témata pro sborníky a brožury slibujeme dodat.

6. K mému článku o sebeurčení: jsem ochoten vydat ho jako brožuru (po přepracování); co nejdřív prosím přesný termín.

Salut! *Lenin*

Nemáte německou brožurku zahraničního sekretariátu organizačního výboru (s jejich kientalským návrhem a s nestydatě »zkráceným« prohlášením Dana a spol.)?[336]

Nutně potřebuji pro článek ono číslo Lichtstrahlen, kde byl Radkův článek Selbstbestimmungsrecht der Völker[337]. Nemohl byste mi ho poslat nebo opatřit?

259
M. N. POKROVSKÉMU

24. 7. 1916

Vážený M. N.! G. Z. mi píše, že jste dostal můj dopis, rukopis však ne (tj. nezmiňujete se o něm). Poslal jsem ho zároveň s doporučeným dopisem 2. července jako doporučenou zásilku. Jestli jste ho nedostal, co uděláme? Vy ho nejspíš urgovat nemůžete. Já bych mohl přes poštu, ale to je na dlouhé lokte. Znovu to přepsat? (Snad ve dvou exemplářích a jeden poslat přes Švédsko, bylo by to spolehlivější?) Z hlediska cenzury je tam všechno *naprosto* nezávadné, takže vůbec nechápu, jak a proč se to mohlo stát. Ihned prosím napište nebo telegrafujte. Pěkné pozdravy!

Váš *V. Uljanov*

260
M. G. CCHAKAJOVI[338]

[24. 7. 1916]

Milý soudruhu Micho!

Mockrát děkuji za dopis. Zdravím, přeji hodně zdraví a svěžesti.

Váš *V. Uljanov*

261
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 24. 7. 1916]

Co se týče telegramu z Jenisejska[339] je nezbytné vyžádat si zprávu písemně. Publikovat na základě dohadů je nemyslitelné. Musíme *získat* dopis.

Nevím, jestli má smysl publikovat prohlášení (ve věci Grimma). Ale kdyby se to mělo tisknout teď, muselo by se to formulovat daleko ostřeji.

Německou brožuru organizačního výboru posílám. Vraťte mi ji.

Posílám svůj článek. Spočítejte *přesně,* kolik je teď *celkem* materiálu. Musíme vyřešit ostatní. (Jestli něco pošle Jurij, bude se muset odpovědět i jemu, je to prostě hrůza.)

Safarovův článek se nehodil. Podle mě by se mu mělo poradit, aby ho přepracoval na *legální* (nebude to *vůbec* těžké) pro Letopis nebo pro Volnu. Nebylo by lepší vyřídit to ústně, jestli ho brzy uvidíte?

Jak posílat věci do vydavatelství Volna? Přímo a prostě na jeho adresu? Jako doporučenou zásilku? Nebyl s nimi dohodnut nový pseudonym?

Pošlete legální brožury Plechanova a Potresova.[340]
O Neue Zeit jsem napsal dotaz do expedice.

262
I. F. ARMANDOVÉ

[25. 7. 1916]

Milá přítelkyně! Vracíme dopisy Gríšy[341] a Francouzů. K mé velké radosti svědčí dopis Francouzů o tom, že jste na ně měla značný vliv a trvale na ně zapůsobila.

Pokud jde o Guilbeauxe, počkáme, jak se události vyvinou; když ho »nikdo nepřizval jako redaktora«, to se vetřel do redakce sám, nebo jak je to?

Počkáme, až co Vám Graber odpoví a co k tomu řeknete Vy.

Váš plán založit *pro nás* (!?) *kromě* Sentinelle (!?) francouzské noviny mi *není* vůbec jasný . . . Hm, hm . . .

Vezměte si od Grigorije (pokud jste to už neudělala) Žoržův článek a můj o sebeurčení a o Juniovi.

Tisknu Vám ruku a radím a prosím *lečte se,* abyste se do zimy *úplně* uzdravila. Jeďte na jih, za sluncem!!

Máte La Feuille, Ce qu'il faut dire, The Call[342]? Mohu Vám je poslat.

Salut. *Lenin*

263
A. M. KOLLONTAJOVÉ

25. 7. 1916

Milá A. M.! Protože jsme se kvůli Nadině nemoci stěhovali do hor, opozdil jsem se s odpovědí na Váš dopis. Naprosto s Vámi souhlasím, že úloha zástupce levice na

poradě s Huysmansem bude především informativní[343]. To je nejdůležitější. Dělat si o všem poznámky *hned na místě* je to hlavní. Sbírat veškeré dokumenty; ani na chvíli nezapomínat na nutnost *plné* informovanosti. Zapisovat všechno (třeba stručně) hned na místě, do zvláštního sešitu — to je jediný prostředek. Grimm nepojede: nedostal pas. To znamená, že za levici bude jen jeden. Tím větší je jeho zodpovědnost. Má-li člověk prosazovat linii sám, musí být velmi energický a naprosto uvědomělý: Vy spíš víte, jestli má tyto vlastnosti. Pokud ano, bylo by dobré, kdyby »vystoupil« s několika otázkami, resp. s návrhy k hlasování: schválit Zimmerwald; rovněž Kienthal; odsoudit sociálpatrioty, Hyndmana a spol.; Sembata a spol.; Legiena a spol.; Plechanova a spol. Dá se to udělat i formou dotazů. Vy sama nejlíp víte, je-li to proveditelné.

Napište prosím pár slov, jestli jste tento lístek dostala.

Alexandr si patrně vzal všechny adresy a vynasnaží se zjistit, jestli bylo v Americe uveřejněno něco o zimmerwaldské levici; musí to sehnat; spojit se se Socialist Propaganda League; rovněž se Socialist Labour Party; rovněž s International Socialist Review; rovněž s Appeal to Reason. Když dostanete tento lístek a odpovíte, snad se ještě domluvíme o tom, čím ho tam nejlépe pověřit.

Mám jednu osobní prosbu: nemáte nějaké kontakty s vydavatelstvími? Já ne. Abych si něco vydělal, potřeboval bych *překlad* nebo pro Naďu *pedagogicko*-publicistickou práci (její nemoc totiž vyžaduje *delší* pobyt v horách, a to stojí moc peněz).

Pevně Vám tisknu ruku a přeji všechno nejlepší. Naďa Vás pozdravuje.

Váš *V. Uljanov*

264
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 26. 7. 1916]

Posílám Engelsův článek[344]. Nemusíte ho *zatím* vracet.

Posílám článek o Juniově brožuře*. O sebeurčení končím**.

Nenapsal byste pro sborník o poradě německých a rakouských sociálšovinistů? (Protokoly, které jste mi poslal.)

Podle mě by to chtělo noticku.

Proč mlčíte:

1. o Bucharinovi (a o svém dopise jemu)?
2. Stejně tak o Varinovi.
3. Poslal jste Usijevičovi Pod starým praporem? *(Pošlete seznam článků pro náš sborník).*
4. O čas. Voprosy strachovanija.
5. O sbornících vydavatelství Volna. Psát (a co?) nebo čekat?

Máte Berner Tagwacht? Já ne. Neposlal byste mi výstřižky (Grimmovo odstoupení a *podobné věci*[345])?

Salut. Váš *Lenin*

P. S. Nemělo by se od Safarova něco objednat do *Sborniku Social-demokrata?*

P. P. S. Ten Guilbeaux v posledním čísle Demainu je ale slabý![346] Četl jste to?

* Viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 25—40. *Red.*

** Tamtéž, s. 41—82. *Red.*

265

G. J. ZINOVJEVOVI

[Nejdříve 30. 7. 1916]

Rukopis jsem dostal.

Neue Zeit posílám + 2 rakouské knihy (ještě si je vyžádám, ale později: napíšu si).

Džemsovi jsme napsali.[347]

Co se týče příspěvku do legálního sborníku, bojím se, že to nestihnu.

Pošlete seznam článků *našeho* Sborniku Social-demokrata.

Od Guilbeauxe nic neobjednávejte: je to žvanil; mohli bychom si udělat ostudu. Počkáme.

Poslal jste Usijevičovi Pod starým praporem[300]?

Fru Alexandra Kollontay.

Turisthotel. *Holmenkollen.*

Kristiania.

Napsal jste *oficiálně* Bucharinovi, že mu *nabízíme* uveřejnění diskusního článku?[348] Je bezpodmínečně nutné napsat mu oficiálně a nechat si *kopii* (pošlete mi ji). Musí se to ovšem napsat zdvořile: jako že na Radkovy teze stejně odpovíme (abychom naznačili, že si třeba může na *tuto* diskusi počkat, když chce).

Máte kompletní Naše slovo?

Když Kriegs-Parteitag nahradili Konferenz — zavání to částečným kompromisem s kautskisty.

Co to, že stůněte? *Musíte* jet k Sahlimu a všechno co *nejpřísněji* dodržovat! Ukažte to Zině.

Salut! *Lenin*

266
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 30. 7. 1916]

Posílám Arbeiterpolitik[349].

+ Výstřižek z Leipziger Volkszeitung. Náramně legrační!

+ Překlad Radkových tezí, *ještě* jsem ho *nečetl.* Až ho zkontrolujete a pošlete do sazby, dojednejte *rychlou* sazbu: potřebuji to, abych mohl psát.

Dám se do psaní, až se zařídíme na léto. Alexandrův článek jsem dostal. Pošlu ho v nejbližších dnech.

Od Kollontajky jsem nic *neobjednával,* objednejte Vy.

Ruské materiály dejte rovnou do sazby.

Kde jsou *naše* teze o sebeurčení?[350] U Vás? Pošlete je do sazby (po porovnání s německými). Tady to nemá kdo přepsat; zařiďte to u vás.

Tak Bucharin *ještě neodpověděl na objednávku*?

Rakouské knihy přece nepotřebujete, když došla brožura: já jsem ještě nestačil přečíst *ani jednu.*

Svoji brožuru jsem poslal Pokrovskému jako doporučenou zásilku. Odpověď nepřišla. *Krajně mě to znepokojuje!*

Lensche[516] jsem četl. Pěkná pitomost.

Salut. *Lenin*

267
I. F. ARMANDOVÉ

[1. 8. 1916]

Milá přítelkyně!

Co se týče 30 franků — jsem pro *pokus* (ne > 3 čísla, na-

nejvýš 100 franků), ale dřív by to chtělo podívat se na jejich noviny; buďto ať pošlou komplet, nebo ať nás Abramovič přesněji informuje.

Musí se začít opatrně, nanejvýš opatrně (neříkat čí, kdo, žádná jména), když se do toho pustíme (aniž se informujeme) a pak toho necháme, zatraceně se zostudíme.

Ne—mož—ně se zostudíme!

Salutations amicales.*
Váš *Lenin*

268
G. J. ZINOVJEVOVI

[2. 8. 1916]

Pošlete mi co nejdřív výstřižky z Berner Tagwacht *(nic nemám* a *nic* nevím o sporu Grimma s Plattenem a Münzenbergem[351]) a Radkův dopis (nevím, v čem je Grimmova **obrana**). Bez toho *nemohu* zhodnotit prohlášení. (Nevadí, že se o několik dní opozdí, ale musí se pečlivě uvážit.)

Gríšův plán není jasný. Píšeme mu, aby oznámil podrobnosti.

Kde je Šklovskij? Jestli u vás, ať nám posílá dopisy zajatců (musíme je nutně vidět, abychom znali potřeby a myšlenky čtenářů).

Pro Gněvičův časopis jsem napůl slíbil psát, ale *zdá se,* že to *nestačím*: jsem dlužníkem Rusů . . .

Engelse jsem poslal. Demain (s hrozně povrchním článkem Raffina-Dugense[575]) mohu poslat.

Salut! *Lenin*

* S přátelskými pozdravy. *Red.*

269
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 2. a 11. 8. 1916]

Posílám prohlášení. Škoda, že jste neposlal Radkův dopis. Takhle pořád nevím, v čem je Grimmova »obrana«! (A neposlal jste *všechny* výstřižky.)

Okamžitě udejte prosím adresu, na kterou jste posílal Pokrovskému knihy. **NB**

Článek o sebeurčení jsem dokončil; vyšlo to na 79 stránek

+ »imperialismus a rozštěpení socialistického hnutí«[109] píšu.

+ »odzbrojení nebo ozbrojení lidu?« (mám to napsané v němčině). Asi 25 stránek.[128]

Kam se to vejde? Co s tím? Kde jsou korektury?

O ruském sborníku napíšu v nejbližších dnech.

Neue Zeit sám nemám.

Salut!
Lenin

270
M. N. POKROVSKÉMU

[5. 8. 1916]

Vážený M. N.!

Oba Vaše lístky jsem dostal. Mockrát za ně děkuji. Strašně smutná zpráva o ztrátě přiměla autora Vám známého díla, napsaného v Plechanovově duchu, uchýlit se ke způsobu G. Z.[352] (Ach ti Němci! To oni zavinili ztrátu! Aspoň kdyby je Francouzi porazili!)

Autor pevně doufá, že se vynasnažíte obhájit pět archů, neboť jinak by to byla ztráta času, práce, ucelenosti a mnoha jiného. Se srdečným pozdravem

Váš *Iljin*

271
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[5. 8. 1916]

Milý G. L.!

Nevím, jestli jste v Bernu. Až obdržíte tento dopis, hned mi prosím napište.

1. Mám k Vám prosbu: nutně potřebuji odeslat v deskách rukopis: 100 *listů* (nikoli stránek, ale listů) *právě takových*, jako je tento (tam, kam to zaslal Grigorij).

Objednejte prosím *dvě* knihy *vhodného* formátu: za 5—6 dní dostanete rukopis. *Hrozně spěchám s odesláním* (ztratil se mi můj exemplář!!), a proto Vás moc prosím, abyste si pospíšil, ale jestli nemůžete, odpovězte co nejdřív, abych si mohl najít někoho jiného.

2. Proč nic neříkáte o mých materiálech? Jestli s tím nemůžete hnout (nebo se Vám to nehodí), nestyďte se to napsat. Nemá smysl se s tím moc párat!

3. Získal jste od Moora tištěný exemplář »dokumentu« o C. *? *Je to nezbytné. Nezapomeňte!* Musíte ho získat stůj co stůj, nebo to ten mizera ještě ztratí!

4. Hezky dávno jste neposlal vyúčtování. Nebo se toho nahrnulo tolik, že to nemůžete spočítat?

Pozdrav všem, Lídou počínaje.

Váš *Lenin*

* Nebylo zjištěno, o koho jde. *Red.*

P. S. Prosím Vás, posílejte nám dopisy zajatců[353], které už *nepotřebujete* : musíme přece sledovat nálady, požadavky, názory apod.

272
M. N. POKROVSKÉMU

[Mezi 5. a 31. 8. 1916]

Vážený redaktore!

Ta hloupá a neuvěřitelná ztráta *cenzurně naprosto nezávadného* rukopisu mi nahnala tolik strachu, že se dokonce bojím uvést Vaše jméno.

Obávám se, že i můj dopis byl okopírován. Žádal jsem v něm, kdyby se nehodil můj obvyklý pseudonym (V. Iljin), ať se tam dá N. Lenivcyn. Teď se musí zvolit jiný: třeba V. I. Ivanovskij.

Titulek jsem navrhoval (jestli slovo »imperialismus« nahání »hrůzu«) změnit třeba na Zvláštnosti soudobého kapitalismu[112].

Teď se to musí změnit ještě jinak: Nejnovější ekonomické údaje o soudobém kapitalismu nebo něco na ten způsob.

Titulek (názvy kapitol) je třeba odstranit (když se to bude posílat do Ruska). Neměly by se snad změnit i názvy kapitol? Je to možné.

Snažně prosím, abyste obhájil udaný rozsah (neboť takový byl objednán). Bez úhony se to zkrátit nedá.

(Abych snad vyhodil celé kapitoly na konci? A dal je pak jinam? Nic horšího si nedovedu představit! Jsem rozhodně proti zkracování.)

Poznámky ponechte, snažně Vás prosím, poněvadž jsou důležité (obzvlášť č. 101*), a taky literaturu je *třeba*

* Viz tento svazek, s. 281. *Red.*

uvést, neboť v Rusku čtou i studenti a podobná branže.

Vaše redakční úpravy a vylepšení samozřejmě rád přijmu.

Hezké pozdravy.
Lenin

273
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Po 5. 8. 1916]

Milý G. L.!

Zapomněl jste mi odpovědět na jeden bod, totiž co se týče tištěného dokumentu, který jsme společně odnesli — pamatujete? — advokátovi pro Moora.

Musíme si ten dokument stůj co stůj vyžádat nazpátek. Nezapomeňte prosím toho advokáta občas navštívit a »chytit« někdy Moora, abyste z něj ten dokument *vymámil.*

A ještě jedna prosba: v Bernu jsem vyplatil na policii 100 franků kauce. Nemohl byste se prostřednictvím tajemníka, který si Vás tolik váží, přimluvit za to, aby *je převedli do Curychu* jako moji kauci, tady ji totiž ode mě taky chtějí.

Jak se vede? Jsou všichni členové rodiny zdrávi? Mockrát pozdravuji Lídu, Ženu, Liu, Marusju a Vaši ženu.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

274
M. M. CHARITONOVOVI

[Začátkem srpna 1916]

Milý soudruhu! Naďa Vám píše pro Marka adresu konspiračního bytu, heslo a pravidla pro styk s námi.[354]

Ať si Marcu pozve do Pitěru člověka, který mluví francouzsky nebo německy (přes konspirační byt), a vypoví mu *co nejpodrobněji* všechny zahraniční novinky o *levicovém* hnutí, o Vorbote č. *1* a *2*, o našich sporech o odzbrojení (posílám svůj článek*; dejte mu ho přečíst a abych nezapomněl, odpovězte mi, *kde je vlastně Nobs*), o německé Arbeiterpolitik, o zatýkání v Německu, o Longuetovi a longuetovcích, o MacLeanově zatčení v Anglii a vůbec *všechny* podrobnosti o hnutí levicových sil a internacionalistů v Evropě a Americe.

Potom ať nabídne své služby (tam, v Pitěru), že zajede za týmž účelem do Moskvy, Kyjeva a Oděsy (kam jede) a že tam odevzdá naši adresu.

Naučte ho *(důkladně)* psát neviditelným inkoustem *a počínat si* v Rusku **přísně konspirativně:** jako že je voják, jede do Rumunska bojovat a basta!

Kdy se vrátíme, prozatím nevíme. Nejspíš tak za čtrnáct dní.

S pozdravem
Váš *Lenin*

* Nobs upraví jazyk *sám.*

275

G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 10. a 20. 8. 1916]

Navrhuji poslat Jurijovi tuto odpověď.

(Jádro věci je u něho zřejmě na konci bodu 2: »bez jakéhokoli použití«. Jestli chce, abychom jeho článek teď v tisku neztrhali, pak má pravdu.

Ale co potom? Co když se u nich vytvoří frakce a vzplane boj?

Když nechce, abychom z jeho článku pořídili kopii a dali ji přečíst členům strany, na to *přistoupit nemůžeme.*

Před členy strany to *skrývat nebudeme.*)

Myslím, že odpověď, kterou navrhuji, bude prozatím stačit*. Ať se zesměšňuje.

Musíme jeho článek mít, abychom ho ukázali Alexandrovi, byru a podobně. To je nutné.

Váš dopis Bucharinovi schvaluji. Navrhuji (*nikoli* ultimativně) jednu vsuvku.[355] Radši ho zatím pošlete jenom svým jménem, nijak oficiálně, takový způsob bude vhodnější. Projednáme to: tolik to nespěchá jako odpověď Jurijovi (nebylo by lepší počkat nejdřív na Jurijovu odpověď a pak teprve poslat Váš dopis Bucharinovi?).

Salut. *Lenin*

P. S. Jestli nepotřebujete *mapy* všech bojišť v Le Temps a v Daily Telegraph, vystřihněte je a pošlete mi je.

* Viz tento svazek, dokument č. 276. *Red.*

276
G. L. PJATAKOVOVI

[Mezi 10. a 20. 8. 1916]

Vážený soudruhu!

Žádáte pro sebe ve straně velmi nezvyklá privilegia. Je nevídané a neslýchané a při alespoň trochu stranickém postoji k věci nemyslitelné, aby si přispěvatelé kladli jako ultimativní podmínku pro odevzdání článku požadavek, že redakce přizve další osoby podle přispěvatelovy volby nebo že »zaručí«, aby odpověď redakce (na článek, který nezná!) mohl přispěvatel uznat za »soudružskou« a podobně.

Abychom však věci pomohli, považujeme výjimečně za účelné přistoupit na Vaše ultimátum, a to:

k bodu 1 — přizveme jak soudružku, kterou jste si určil*, tak kteréhokoli jiného člena naší strany podle Vašeho přání;

k bodu 2 — všem přispěvatelům se vždy zaručuje, že buď bude jejich článek uveřejněn beze změn, když si to přejí, nebo vrácen. Tady není Vaše přání privilegiem, ale zbytečným požadavkem;

k bodu 3 — všechno, co můžeme udělat: poslat Vám odpověď redakce (nebo jiného přispěvatele) na Váš článek s tím, abyste sám rozhodl, přejete-li si otištění obou článků nebo ne.

Se sociálně demokratickým pozdravem

* — J. B. Bošová. *Red.*

277
V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ

[18. 8. 1916]

Milí přátelé!

Před několika dny jsme vám poslali telegram a potom dopis s adresou, na niž jsme prosili poslat knihy (které jste dostali z Bernu).[356] Dělá nám velkou starost, že nepřišla odpověď.

Napište prosím co nejdříve pár slov, zda jste knihy dostali a odeslali je na udanou adresu.

Všechno nejlepší!
Váš *Lenin*

P. S. Nemáte u vás v knihovně Russkije zapiski?[357] Neměli bychom poslat jednotlivá čísla?

278
G. J. ZINOVJEVOVI

[Před 22. 8. 1916]

Lecoin se nikam nehodí. Nemůžeme ho otisknout.

Broutchoux[358] je úplně naivní anarchista; můžeme ho uveřejnit *jedině s redakční poznámkou.* (Napíšu ji v korektuře.)

Ženské hnutí (?) — pošlete rukopis. Když nebude dost místa, budeme to asi muset odložit.

Posílám imperialismus a odzbrojení*. Odzbrojení vraťte *ihned.* Rozhodně musí přijít do bernského sborní-

* Viz V. I. Lenin: Imperialismus a rozštěpení socialistického hnutí a O hesle »odzbrojení« (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 186—201 a 175—185). *Red.*

ku, protože by to cenzurou neprošlo a moc to spěchá (mladí a ostatní toho tady naplácali jedna hrůza).

Jestli se chcete dohodnout o názorových rozdílech, které jste naznačil, pošlete co nejdříve znovu svůj článek a přesně označte, s čím nesouhlasíte.

Věty o »epoše« se staly frázemi — Radek a jiní to dokázali. Cožpak »epocha« 1789—1871 *vylučovala* nenárodní války?

Mluvit o obraně vlasti *jako takové* je teoreticky nesmyslné. Vždyť obrana vlasti = válka *jako taková*. V tom je jádro věci.

Junius* se nedá přenést do Paříže, neboť tento článek je *nerozlučně* spojen jak se *sebeurčením,* tak s odzbrojením.

Napište přesně, *co je vlastně* v sazbě.

P. S. Posílám Neue Zeit a **Call** *pro Inessu.*

Salut! *Lenin*

279
G. J. ZINOVJEVOVI

[Po 22. 8. 1916]

1. Posílám Tinského s dodatky (v *protieserském* duchu, alespoň něco se musí říct. Jinak by to *nebyla* sociálně demokratická věc. A Vaše »motta« se k tomu nehodí). (Pokud jsou motta nutná, musí být *jiná.*)

2. Začal jsem psát pro ruské sborníky »o kautskismu«.[359] *Už* jsem Vám o tom psal.

3. Odpověď Jurijovi se vynasnažím napsat brzy.[360]

4. Sborníky *stačí* tisknout v 1500 exemplářích.

* Viz V. I. Lenin: O Juniově brožuře (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 25—40). *Red.*

5. Co se týče druhého sborníku, jsem *proti* tomu, aby se o tom rozhodovalo hned. Grišův dopis není jasný: 500 franků + papír? Píšu mu. *Počkáme na odpověď.* Čert aby ho vzal! Nenapíše jaksepatří!!

6. Saf-čkovi otiskněte to o *frakci* (to o zajatcích už je v sazbě a půjde to *inde**).

7. K článku o ženském hnutí jsem Vám už napsal, že mám pochybnosti (pošlete de Ms**, je málo místa). Vy jste mi ale *neodpověděl* a teď píšete: »bylo objednáno«, ačkoli víte, že jsem nic neobjednával!! Tohle se nedělá. Když není článek napsaný, je potřeba *nejdřív* oznámit téma, osnovu a podrobnosti a teprve pak radit, aby se napsal.

8. O národnostní otázce bych *velice* rád znovu vydal sebeurčení s *dodatkem*. Udělala by to *Volna*? *Psal jste jí o tom?*

9. Gněvičův sborník??[361] V polštině nebo v ruštině?? To se musí vyjasnit a pak taky, kdo ještě píše a o čem?? *Musí se* to *vyjasnit.* Co jste mu napsal?

S pozdravem *Lenin*

10. Přiložený překlad z Tribune navrhuji otisknout ve *Sborniku.*[362]

280

G. J. ZINOVJEVOVI

[23. 8. 1916]

Dostal jsem Voprosy. Odešleme je zítra nebo pozítří. Leipziger Volkszeitung je zakázaný a já jsem zůstal bez německých novin. Nemůžete mi posílat obden (tj. 4 × týdně) přečtená čísla Hamburger Echo?

* — hned za tím. *Red.*

** — de manuscrit — rukopis. *Red.*

(Připsáním jedné věty k dopisu Jurijovi[363] jste narušil tón dopisu: ironii. A v ní je celá podstata, neboť já ho tak zmáčknu, que les rieurs seront avec nous*).

Salut! *Lenin*

P. S. Čekáme na dopisy Malinovského.

P. P. S. *Vraťte* všechny ruské dopisy (ty, co Vám poslala Naďa) a ihned.

281
G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 27. a 31. 8. 1916]

Neposlal jste mi mé poznámky k Vašemu článku!!! Jak se v tom mám bez nich vyznat??? To je pohroma!

Pošlete je.

Do tiskárny jsem odeslal 2 své články.

Vaše poznámky a moje námitky posílám.

Jsem pro 1 sborník (teď) o *160* stránkách.

Vyhodíme Bucharina, Strannika, Broutchouxe, zkrátíme Alexandra.

Můžeme pustit to o zajatcích?[364] Neuškodí *jim* to?? (Srov. dopis Malinovského.)

Nemáme se zeptat Malinovského?

Musí se to pořádně promyslet.

Jsem z toho celý pryč, že Rumunsko vyhlásilo válku!! To je k zbláznění!!

Salut. *Lenin*

* — že se octne ve směšné situaci. *Red.*

282
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[Před 31. 8. 1916]

Milý G. L.! Vaše zpráva mě velmi potěšila. Dík i za dopisy zajatců. Práce *se* Vám *daří,* gratuluju!

Do Tribune pošlete prosím peníze *se žádostí,* aby už noviny neposílali! Nestojí za nic! A já jsem je neobjednával.

Pozdravujte celou rodinu.

Váš *Lenin*

283
M. M. CHARITONOVOVI

[31. 8. 1916]

Milý soudruhu!

Té cesty možná využijeme, ale nejdřív to musíme uvážit a zjistit, do jaké míry vůbec zasluhuje důvěru co do přesnosti i konspirativnosti. Vyptávat se Grimma *není vhodné.* Oznamte *svůj* názor i to, zdali se o něm můžete něco dovědět v Curychu (opatrně). Brožuru o imperialismu Vám mohu poslat. O »poradě« (Gr. + Radek + ??) nemám *ponětí.* Zjistěte všechno, co se dá, co nejpodrobněji a dejte mi vědět.

Článek pro Volksrecht[365] Vám taky pošlu, jen co se dovím, že se Nobs vrátil do Curychu. Nobs mi psal, že odjel na Ferien* nedaleko mě a chtěl mi podat zprávu, *ale neozval se.* A já nevím, kde je. Nevíte to Vy?

Ausland-Politik s článkem Semkovského posílám.

* — prázdniny. *Red.*

Byly ve Volksrecht Radkovy články proti Entwaffnung*? Jestli ano, nemohl byste mi je poslat? Kdo Vám říkal, že mám být v neděli v Curychu?? Je náramně pikantní, *kdo* mohl něco takového říct!!

Nemohl byste sehnat v Curychu polské a bundovské varšavské noviny s údaji (podrobnějšími, podle obvodů) o volbách ve Varšavě? Moc by mě to zajímalo! Psal jsem Bronskému, ale neozývá se. Tisknu Vám ruku a posílám pozdrav Vaší ženě a dcerušce.

Váš *Lenin*

P. S. Neodpověděl jste Nadě na její prosbu o Neues Leben. Jestli nemáte kdy, mohl by to snad zjistit Usijevič? Nebo je teď *obzvlášť* zaneprázdněn?

284
M. N. POKROVSKÉMU

[31. 8. 1916]

Vážený M. N.!

S Vašimi návrhy souhlasím. Jenom mě hrozně skličuje pomyšlení na ten useknutý konec. Nedal by se v tom případě uveřejnit konec beze změny v časopise a s redakční poznámkou, že jsou to dedukce a závěry z brožury? Vždyť je to hrozná škoda trhat *ucelený text!!* Moc mě to mrzí! Když mi pomůžete, budu Vám velmi vděčný. Napíšu o tom také, ale můj dopis půjde dlouho a dojde až za několik měsíců, pokud vůbec dojde.

Hezky Vás zdravím

Váš *Uljanov*

* — odzbrojení. *Red.*

P. S. Potresov prý pracuje v nakladatelství!! A slavný beletrista* na to přistoupil! To je přece skandál, neuvěřitelný skandál, nemyslíte?

285
G. J. ZINOVJEVOVI

[V srpnu 1916]

1. Pokud jde o »objednaný« článek, zbytečně zastíráte svou chybu. Musel jste pochopit, že jsem se v prvním dopise (na který jste neodpověděl) nikoli příkře, ale nanejvýš opatrně vyslovil, že nejsem tak docela spokojen.

O neloajálnosti jsem nepsal; »to se nedělá« jsou taky ještě opatrná, a nikoli příkrá slova, která v sobě zahrnují jak prostou zapomnětlivost, tak nepozornost, a ta má hodně daleko k neloajálnosti. Proč hned přehánět a mluvit o »neloajálnosti«?

Kde jsem vlastnoručně psal o pěti stránkách? Pošlete to, pokud jste se ještě nepřesvědčil, že jste neměl pravdu.

2. Co se týče France[366], úplně s Vámi (já i Naďa) souhlasíme: ze začátku to vypadá horší než potom.

Posílám návrh dopisu pro N. I.** Proti větší zdvořilosti nebudu: pošlete opravy a doplňky, jestli to pokládáte za nutné.[367]

S pozdravem *Lenin*

* — A. M. Gorkij. *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 293. *Red.*

286
G. J. ZINOVJEVOVI

[V srpnu 1916]

Právě jsem přečetl švédské a norské články.

Nesmíme je rozdělit. Musíme je otisknout *společně,* ne však *bez našeho vlastního* článku proti odzbrojení. To mění plány.

Dám se do psaní (přepracování) toho článku pro *Sbornik,* který se nutně musí příslušným způsobem rozšířit a všechno ostatní *co nejvíc* zkrátit. To odzbrojení je přece hloupost, ale začíná leckomu plést hlavu i *v naší straně!*

P. S. O pařížském sborníku není zatím ještě rozhodnuto, Strannikův článek se musí *zadržet,* neboť *když* vybírat, pak určitě Alexandra.

287
G. J. ZINOVJEVOVI

[V srpnu 1916]

Bucharinův článek se rozhodně nehodí.[368] Ani stopy po »teorii imperialistického státu« tam *není.* Je to souhrn faktů o vývoji státního kapitalismu a nic víc. Zaplňovat tímto zcela legálním materiálem ilegální časopis je absurdní. Je třeba ho odmítnout (nanejvýš zdvořile a slíbit veškerou pomoc při legálním uveřejnění).*

Ale snad počkat na článek Jurijův — Bucharinovi prozatím nepsat.

Počkat také s dopisem Bucharinovi o jejich »frakci«, ji-

* Soukromě, za sebe, připojuji pro Bucharina radu: změnit titul a ponechat *pouze* ekonomickou část, neboť politická je naprosto nehotová, nepromyšlená, k ničemu.

nak si pomyslí, že jsme to odmítli kvůli »frakcionářství«.

Mluvit o »epoše« a *»nynější válce«* jako o »krajnosti«, to právě znamená upadat do eklekticismu. Jako by naším úkolem bylo najít »střední cestu« »mezi krajnostmi«!!!

Úkolem je: *správně* určit vztah *epochy* k *nynější* válce. A to se taky udělalo jak v rezolucích, tak v mých článcích: »*Nynější* imperialistická válka *není výjimka*, ale typický jev v *epoše* imperialismu.« [Typický neznamená jediný.]

Nemůžeme pochopit nynější válku, pokud nepochopíme epochu.

Když se takto mluví o epoše, není to fráze. Je to pravda. A Vaše citáty z mých starých článků říkají **jenom** to. *Jsou pravdivé.*

Avšak jakmile *se* z toho *začalo* vyvozovat, že »v epoše imperialismu **nemůže** dojít k národním válkám«, je to nesmysl. Je to zřejmý omyl, jak historický, tak politický i *logický* (neboť epocha je souhrn rozmanitých jevů, v níž kromě typického je *vždycky* ještě něco jiného).

A Vy *tento omyl opakujete,* když píšete v poznámkách:

»Malé země nemohou v nynější epoše bránit vlast«.

[= vulgarizátoři]

To není přesné!! To je právě omyl Juniův, Radkův, »stoupenců odzbrojení« a Japonců!!

Je třeba říct: »*Ani* malé země nemohou *v imperialistických válkách,* obzvlášť typických pro současnou imperialistickou epochu, bránit vlast«.

To je rozdíl.

V tomto rozdílu je *celá podstata* proti *vulgarizátorům.* A Vy jste právě tuto *podstatu* přehlédl.

Grimm opakuje chybu vulgarizátorů, a Vy mu *nahráváte* tím, že uvádíte nepřesnou formulaci. Právě teď je naopak zapotřebí (v rozhovorech i v článcích) vulgarizátory v Grimmových očích zdiskreditovat.

My naprosto nejsme proti »obraně vlasti« *vůbec,* proti »obranným válkám« *vůbec.* Takový nesmysl v žádné rezoluci (a v žádném mém článku) nikdy *nenajdete.* My jsme proti záštitě vlasti a její obraně *v imperialistické válce* 1914—1916 a v jiných *imperialistických* válkách, typických pro imperialistickou *epochu.* Avšak v imperialistické *epoše* **mohou** být »spravedlivé«, »obranné«, revoluční války [a to 1. národní; 2. občanské; 3. socialistické *apod.*]

288
G. J. ZINOVJEVOVI

[V srpnu 1916]

Tohle je Nadin návrh na zkrácení.[369]

Přečetl jsem článek podruhé (jednou už jsem ho četl). Jsem rozhodně proti zkracování. Znamenalo by to článek zkazit. Ucelený souhrnný článek (s podrobnostmi, s odkazem na účastníka rozhovoru nebo společníka při něm) je nadmíru důležitý.

Ten článek se upřímně řečeno zkrátit nedá.

Co tedy dělat?

Abych pravdu řekl, »svalit« to ze sebe doopravdy můžeme jen tehdy, když Váš článek odložíme; důvody:

1. *Není* psaný pro tento sborník.

2. Je zařazen do knihy, na jejíž vydání už byla uzavřena smlouva, má tedy seriózní vyhlídky na vydání. Tisknout ho podruhé by byl luxus, obzvlášť když jsme tak chudí.

3. To hlavní a zásadní o dějinách internacionály jste už řekl ve svém článku v Social-demokratu.

4. Sborník se nutně musí *omezit* (α) na ruské materiály + (β) na naléhavé diskusní, sporné, ožehavé otázky *strany.*

5. A kde je poraženectví a co s ním?

Napište *otevřeně,* jak se k tomuto návrhu stavíte: z hlediska věcných redakčních důvodů (a jakých), nebo z hlediska ukřivděného?

Avšak v našich sporech a v součinnosti *musíme* v *každém* případě pokračovat.

Sborník o 160 stranách, jak já ho plánuji, by poskytl *bohatý,* ohromně cenný ruský materiál + diskusi o sebeurčení (bez Jurije*)
+ poraženectví + Trockij
+ *o interna-* (Čcheidze),
cionále
tj. všechno, **co nesnese** *odklad.*

Cena asi 2500 fr + 400 Ludmile (= taky doprava) + asi 500 na dopravu = ca 3400. Na to se *ještě* zmůžeme, ale na víc *už ne.*

Souhlasím, aby se vydalo další číslo ústředního orgánu (+ ještě 100—200 fr).

289
G. J. ZINOVJEVOVI

[V srpnu 1916]

No Vy jste tomu dal!! Namouduši, nemohl jsem se ubránit smíchu. Až k »soudu« jste se při psaní dostal... Opravdu, každý »soud« by v každém případě shledal, že prohlašovat návrh na odsunutí článku za »nesoudružský« znamená znemožňovat spolupráci.

Máte štěstí, že »soud« se nekoná, jinak by Vás určitě »odsoudil«.

Přesto však se budeme muset nějak »zestručnit«. Překročili jsme a překračujeme *původní* rozsah »sborníku«

* — neboť odpověď Jurijovi musím ještě napsat a ještě mu ji poslat!![370]

(ruský materiál + diskuse o sebeurčení). Zjistěte přesně a oficiálně u Benteliho, nač přijde arch. Pak *přesně* spočítáme, kolik toho můžeme vytisknout (neboť zadarmo to nikdo *nevytiskne:* nezapomeňte na to!).

Salut! *Lenin*

Musím Vám vrátit Hamburger Echo?

Alexandrův článek posílám: nebudu ho zkracovat!

Přijdou tam ještě švédské a norské články!![371] To je hrozné!!

Ale Safarčika zařadit *musíme,* to máte pravdu. *Zařadíme!*

Dostáváte Arbeiterpolitik? Neměl jsem číslo 5 a 7 ff*.

290
G. J. ZINOVJEVOVI

[V srpnu 1916]

Žádný konflikt neexistuje: máte namouvěru »příliš« bujnou fantazii. Upamatujte se na můj dopis (nebo si ho přečtěte): neprohlásil jsem, že *hlasuji* proti Vašemu článku, jenom jsem napsal: »Napište otevřeně, jak se k tomuto návrhu stavíte«.** A Vy jste napsal.

A to je všechno.

Článek tedy půjde.

Jurij nás myslím ještě víc »smíří«[372], protože právě *on* dospěl k tomu, že »v *epoše* imperialismu« není »obrana vlasti« možná.

Ve skutečnosti však »v *imperialistické válce*, vzniklé v epoše imperialismu, je obrana vlasti klam«.

To jsou »dva *velké* rozdíly«.

S pozdravem *Lenin*

* — und folgende — a další. *Red.*

** Viz tento svazek, s. 316. *Red.*

P. S. Není načase poslat společně N. I. B.[163] dopis o frakci? Myslím, že je. A o jeho článku?

Jsem *pro* vydání ústředního orgánu, *souhlasím!*

291

G. J. ZINOVJEVOVI

[Koncem srpna—začátkem září 1916]

1. Posílám Rolandovou-Holstovou. Podle mě bychom ani ji neměli tisknout.

2. Odpověď Bucharinovi.[373] Souhlasím s Vašimi změnami, ale *jednu věc je nezbytné* dodat, a to, že *pro nás* jsou **hlavní zásadní** *nedostatky článku.*

Jinak by to vypadalo, že se vykrucujeme.

Pokud s tímto dodatkem souhlasíte, pošlete dopis (až upravíte logickou návaznost).

Pokud ne, ještě to prodiskutujeme.

3. *Nemohu* najít papír, v němž jsem podle Vás nějak vyjádřil svůj souhlas s objednávkou. Tady jste se dopustil chyby [Vy].*

4. Franc tu nechal článek, podle mě velmi dobrý a *krátký*. Jsem pro otištění. Pošlu ho.

5. S pařížským sborníkem *nemusíme* tolik spěchat. Přesně spočítáme, *co* se tam vejde (5 archů po 50 000 = 250 000 liter *celkem*).

6. Odpověď Jurijovi píšu. Bude to však *chvíli trvat.*

S pozdravem *Lenin*

* Dále je rukopis částečně poškozen. Slovo v hranatých závorkách je doplněno podle smyslu. *Red.*

292

G. J. ZINOVJEVOVI

[Koncem srpna—začátkem září 1916]

1. Posílám článek — Žoržův leták. Podle mě je hrozně nevydařený. Ani nevím, jestli stojí za to ho přepracovat . . . Je to vulgární, nepromyšlené, strojené, něco na způsob »prostonárodního« stylu. Příklad toho, jak by se populární věci *neměly* psát . . .

Co abyste s ním promluvil, až ho uvidíte?

2. Pokud jde o odzbrojení, jsem na vahách. Dáme-li do sborníku Švéda[361] + Nora, pak *tam* rozhodně musíme dát článek o odzbrojení. Napíšu ho snadno, přepracuji svůj.[374] Ale vejde se tam?

Musíme to rozhodnout. Odpovězte.

Spočítejme ještě jednou, jak se v tom případě náš sborník, beztak dost nafouklý, rozroste.

3. Odpověď Bucharinovi. Také se musí rozhodnout. Jestli nechcete říci, že tím *hlavním* jsou zásadní neshody, jsem ochoten pozměnit to v tom smyslu, že příčiny (neuveřejnění) jsou *dvě: (α) technické a finanční,*
(β) zásadní.

Pošlete takovou variantu (nezapomeňte obě části dopisu co nejlíp literárně skloubit) a co nejdřív to rozhodněme. Jistě si uvědomujete, že naše odpověď Bucharinovi má *velký* význam: musíme to promyslet a nechat si kopii.

4. Musíme rozhodnout, co s pařížským sborníkem: obsah a rozsah.

Když 2000 výtisků po 5 arších (10 000 archů) stojí 500 fr, pak při 1500 výtiscích (víc není zapotřebí) můžeme vydat 6 ⅔ archu

x 50 000
330 tisíc liter.

Pravděpodobně méně než 330 tisíc, asi *300* tisíc?

Je to tak?

Dále je třeba zjistit, jestli v Paříži berou také ilegální věci, tj. zdali tisknou tajně.

To je obzvlášť důležité! Ale od Gríši nemáme stále ještě žádnou *zevrubnou* odpověď!!!

Až se to všechno vyjasní, vypracujeme seznam materiálů pro Paříž.

(Jurijův článek a odpověď na něj *nemusíme* myslím počítat, neboť 1. odpověď není ještě napsaná, 2. ještě se neví, jestli jeho kupecké veličenstvo dá souhlas k tisku.)

5. Do Radkových tezí[375] (revize) se pustím: ještě jsem je nečetl v korektuře.

6. Vracím Strannikovy dodatky.[376] Co si s ním počneme??

S pozdravem *Lenin*

293

N. I. BUCHARINOVI

[Koncem srpna—začátkem září 1916]

Milý soudruhu!

Článek K teorii imperialistického státu nemůžeme bohužel uveřejnit. Ruské materiály zaplnily tolik místa, že všechna ostatní témata jsou omezena, a není dost peněz. Je to někdy těžké.

To však není to hlavní. Hlavní jsou některé nedostatky článku.

Titulek neodpovídá obsahu. Článek se skládá ze dvou částí a jejich spojení není dost promyšlené: 1. o státu vůbec a 2. o státním kapitalismu a jeho vývoji (obzvlášť v Německu). Druhá část je dobrá a prospěšná, ale z devíti desetin legální. Radili bychom uveřejnit ji po *zcela* nepatrném přepracování v jednom z legálních sborníků (třeba

v Letopisu) a pro toto uveřejnění bychom ochotně udělali všecko, co je v našich silách.

První část se dotýká tématu v zásadě ohromně důležitého, ale právě jenom *dotýká.* Když vydáváme sborníky jednou za rok, nemůžeme k tak zásadní teoretické otázce otisknout věc nedostatečně promyšlenou. Ponecháme-li stranou polemiku s Gumplowiczem etc. (i tu by bylo lépe předělat a *rozšířit* na legální článek), musíme poukázat na řadu autorových nadmíru nepřesných formulací.

Marxismus je »sociologická« (???) »teorie státu«; stát «společná« (?) organizace vládnoucích tříd; citáty z Engelse jsou *přerušeny* právě v těch místech, jež jsou *obzvlášť* důležitá, když už se o tom mluví. Rozdíl mezi marxisty a anarchisty v otázce státu (s. 15—16) je definován *naprosto nesprávně:* když už máme o tom hovořit, musí se to říci *jinak, ne* takhle. Závěr (podtrženo autorem): »Sociální demokracie musí naléhavě zdůrazňovat svůj zásadní nepřátelský vztah k státní moci« (s. 53); [srovnejte: proletariát vytváří »vlastní dočasnou státní organizaci moci« (s. 54) (»státní organizace moci«!?)] je rovněž buď velice nepřesný, nebo nesprávný.

Radil bych přepracovat na legální to (α) o státním kapitalismu a (β) polemiku s Gumplowiczem a spol. Ostatní bych *nechal uzrát.* Takový je náš názor.

294
I. F. ARMANDOVÉ

[15. 9. 1916]

Milá přítelkyně! Posílám rukopis. Vraťte ho prosím *rovněž doporučeně:* je to jediný exemplář (a dost brzy ho budu zas potřebovat).

Článek o odzbrojení pošlu v nejbližších dnech, nemám ho teď doma. Začali jsme se tady tak trochu seznamovat

s mládeží a velmi jsme litovali, že neznáme pořádně ani jeden jazyk. To by byla zajímavá a plodná práce! Organizace mládeže se rozrůstá v celém Švýcarsku. Tisknu Vám ruku a přeji všechno nejlepší.

V. Lenin

295
G. J. ZINOVJEVOVI

[15. 9. 1916]

Pořád se párám s Rakušákem, a proto nemám kdy odpovědět na různé otázky. Prozatím jedno: jsem ochoten poslat Strannika pouze v případě, že my oba souhlasíme s tím, že Alexandr půjde v úplnosti do *toho bernského* sborníku (v případě neúspěchu pařížského), a pokud se to dá uskutečnit právě takto.

S pozdravem *Lenin*

P. S. Naďa prosí, abyste jí poslal ta čísla časopisu Voprosy strachovanija, o která si psala.

296
G. J. ZINOVJEVOVI

[V polovině září 1916]

Bucharinovi jsme napsali.

Posílám článek; musí taky do Bernu, protože Paříž se neozývá.

Je třeba přesněji spočítat (Vy máte rukopisy i korektury), *kolik* toho připadá na Bern.

Ovšemže nemohu být »spokojený« s tím, že tak dlouho sušíte moje články. Posílejte je ihned do tiskárny: vždyť jste mě přece uháněl s poukazem, že Vás uhání sazeč!!

A kde jsou naše teze?* Kde je jejich korektura?

Se Social-demokratem je to těžké, *obávám se* totiž, aby se tím *nezdržel Sbornik* Social-demokrata!!

Až vrátíte Odzbrojení**, promyslíme to s konečnou platností. *Přesněji* zvážíme, co by tam mohlo přijít a do jaké míry se tím *Sbornik* zdrží.

Pro Voprosy*** zatím nepíšu. Ale do sborníku (Pod starým praporem[300]) chci napsat o kautskismu[377] (abych nezapomněl, vraťte mi *co nejdřív* brožuru o imperialismu: potřebuji ji kvůli citacím).

Salut! *Lenin*

P. S. Na věcné dotazy neodpovídáte daleko častěji než já.

297

G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 15. 9. a 5. 10. 1916]

Posílám Rybalku: nevíte *o tom* něco? V čem je tu podstata?

Vraťte mi to.

Taky — dotaz na B.?

Posílám Francův článek (F. — takový chce podpis).

Bucharinovi bych radil odpovědět vlídněji: *zatím* není proč se tak zlobit.[378]

* Viz Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení (Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 272—286). *Red.*

** Viz O hesle »odzbrojení« (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 175—185). *Red.*

*** Časopis Voprosy strachovanija. *Red.*

Posílám Avilova.
Nemáte Arbeiterpolitik čísla 5 a 7 folg.?

S pozdravem *Lenin*

298
I. F. ARMANDOVÉ

[26. 9. 1916]

Milá přítelkyně!

Dneska jsem se ptal na protokoly francouzských socialistických sjezdů. *Tady nejsou.*

Radím Vám, abyste se obrátila korespondenčními lístky se zaplacenou odpovědí na knihovnu v Ženevě a Neuchâtelu a na ženevskou (francouzskou) *stranickou.*

Best greetings.
Your* *W. Lenin*

299
V. M. KASPAROVOVI**

[26. 9. 1916]

Milý Kasparove! Mockrát Vás pozdravuji a přeji hodně zdraví. Lečte se jaksepatří a *častěji* se ozvěte.

Váš *Lenin*

* Nejhezčí pozdravy Váš. *Red.*

** Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

300

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI*

[3. 10. 1916]

Milý příteli! Naďa Vám napsala tak podrobně, že už nemám, co bych dodal.[379] Pevně Vám tisknu ruku, blahopřeji k úspěchu v Americe a prosím, abychom navázali lepší písemný styk. Když chce Bělenin odjet, musí být *trojnásob* opatrný (nebezpečí je velké) a lépe promyslet cesty za účelem navázání *kontaktů*. Dosavadní nestačí. A kde je A. M.? Zdravím Vás!

Váš *Lenin*

301

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[Po 3. 10. 1916]

Milý příteli! Běleninovo rozhodnutí o jeho »výletě« bylo už zřejmě schváleno, soudě podle dopisu, který mi dnes poslal Grigorij. Lhůta je moc krátká! A my se s ním mezitím potřebujeme obzvlášť nutně písemně domluvit a sjednotit: teď je to hrozně důležité. Proto Vás moc a moc prosím, podnikněte všecko možné, abyste se s Běleninem *osobně* setkal, sdělil mu celý obsah tohoto dopisu a *otevřeně* a také zevrubně mi napsal (určitě!), jak to vypadá, tj. jestli jsou mezi námi a Běleninem názorové rozdíly, neshody apod. a v čem (a pokud jsou, jak je odstranit), nebo nejsou.

Odstraněním Džemse** (snažně Vás prosím, neříkejte o tom odstranění *nikomu* v zahraničí ani slovo: nedove-

* Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

** — zatčení A. I. Jelizarovové-Uljanovové v Petrohradě. *Čes. red.*

dete si představit, jak je po *všech* stránkách nebezpečné žvanit v cizině o těchto věcech a v *souvislosti* s takovými událostmi) — odstraněním Džemse se situace stává kritickou a na pořad se znovu dostává otázka celkového plánu práce.

Podle mého názoru se tento plán skládá za prvé z *teoretické* linie, za druhé z nejbližších *taktických* úkolů, a za třetí z úkolů bezprostředně organizačních.

1. Jako první bod je teď na pořadu nejenom *další prosazování* linie, schválené u nás (proti carismu apod.) v rezolucích a v brožuře (tato linie byla skvěle potvrzena událostmi, rozkolem v Anglii atd.), ale i její očištění od nesmyslů a zmatku s odmítáním demokracie, které se projevily (sem patří odzbrojení, odmítání sebeurčení, teoreticky nesprávné odmítání obrany vlasti »vůbec«, kolísání v otázce úlohy a významu státu vůbec aj.).

Bude nesmírná škoda, jestli se Bělenin nedočká mého článku, jímž odpovídám Kijevskému (zrovna včera jsem ho poslal k přepisu a bude hotov teprve za několik dní). Jak to udělat? Nepodceňujte součinnost v teoretických otázkách: v tak těžké době je pro práci namouvěru nezbytná. Zvažte, zdali by se to nedalo provést takto (nebo podobně): tuším, že Běleninova žena není v Americe, jak jsem si myslel, ale ve Španělsku, jímž bude teď Bělenin projíždět. Nedalo by se zařídit, aby se korespondence a rukopisy posílaly jeho ženě do Španělska? Pak by snad i můj článek, i kdybych ho odeslal až za týden, došel Běleninovi včas, neboť Bělenin se jistě zdrží ve Španělsku několik dní.

Dále zvažte: kromě toho zvláštního případu je neobyčejně důležitá pravidelná korespondence s Běleninovou ženou a se Španělskem vůbec. Španělsko je teď nejvýš důležitý bod, protože na rozdíl od Anglie se tam dá pořád pracovat lépe než jinde.

Nemohu se víc šířit o teoretické souhře. Nepřátelé se už chytili hloupého popírání významu demokracie (Potresov

v 1. č. časopisu Dělo). Bazarov udělal hloupost v Letopisu, Bogdanov plácá *jiný* nesmysl, ale *taky* v Letopisu. Tam je nějaký náramně podezřelý blok machistů a stoupenců organizačního výboru. Odporný blok. Dá se těžko rozbít . . . Což se takhle pokusit o blok s machisty proti stoupencům organizačního výboru? To se sotva podaří!! Gorkij je v politice vždycky nanejvýš bezpáteřní a podléhá citům a náladám.

Legální tisk v Rusku začíná být obzvlášť významný, a proto je i otázka správné linie čím dál důležitější, neboť na tomto poli na nás mohou nepřátelé snadněji »zahájit palbu«.

Snad by bylo nejlepší, kdyby Bělenin mohl mít »základnu« ve Španělsku, dostávat tam naše dopisy a rukopisy; pokračovali bychom v naší součinnosti, vyměňovali si dopisy, Bělenin by se tam mohl po krátké cestě dál zas brzy vrátit (neboť nebezpečí je značné a pro věc by bylo daleko prospěšnější, kdyby Bělenin podnikal *krátkodobé* objížďky několika měst a pak se vracel do Španělska nebo tam, kde je teď, nebo do sousední země, aby *zajistil* spojení aj.).

K druhému bodu. Teď je myslím hlavní vydávat populární letáky a provolání proti carismu. Uvažte, jestli by se to nedalo zařídit ve Španělsku. Pokud ne, budeme to připravovat tady a posílat, k tomu je však nezbytné *velmi přesně fungující* spojení při přepravě. Měl jste úplnou pravdu, že Japonci se projevili jako *absolutně* nepoužitelní. Nejlepší by byli cizinci, s nimiž bychom si mohli dopisovat anglicky nebo v jiné cizí řeči. O přepravě se šířit nebudu, však to sám vidíte a znáte. Smůla je, že nejsou peníze, ale v Pitěru je musí sehnat.

Hlavní stranickou otázkou v Rusku byla *a je* otázka »jednoty«. Trockij v 500.—600. čísle svého listu stejně neodpověděl a nedomyslel tuto otázku do konce: jednota s Čcheidzem, Skobelevem a spol.? Nebo ne? »Sjednocovači« zůstali myslím i v Pitěru, i když jsou velmi slabí

(nevydali to oni Rabočije vědomosti v Pitěru?). »Makar« je prý v Moskvě a taky si hraje na smířlivce. Smířlivectví a sjednocovačství je pro dělnickou stranu v Rusku velmi škodlivá věc, není to jenom idiotství, ale i *záhuba* strany. Neboť *ve skutečnosti* »sjednocení« (nebo smíření apod.) s Čcheidzem a Skobelevem (o ty jde především, jelikož se vydávají za »internacionalisty«) znamená »jednotu« s organizačním výborem a přes něj s Potresovem a spol., tj. prakticky *přisluhovačství* sociálšovinistům. Jestli to Trockij a spol. nepochopili, tím hůř pro ně. První číslo časopisu Dělo a hlavně — účast dělníků ve výborech pro řízení válečného průmyslu *dokazují,* že je to tak.

Nejenom při volbách do dumy nazítří po uzavření míru, ale vůbec ve *všech* otázkách stranické praxe je teď *základní otázkou* »jednota« s Čcheidzem a spol. Spoléhat můžeme jenom na ty, kdo pochopili, jak ošidná je idea jednoty a jak nezbytný je rozkol s touto branží (s Čcheidzem a spol.) v Rusku. *Jenom* takové lidi by měl Bělenin stmelit pro úlohu vedoucích činitelů.

Mimochodem: rozkol v mezinárodním měřítku taky dozrál. Právě teď je myslím načase, aby to *všichni* uvědomělí přední dělníci v Rusku pochopili a přijímali rezoluce, požadující organizační odtržení od II. internacionály, od mezinárodního byra Huysmanse, Vanderveldeho a spol., a vytvoření III. internacionály *pouze* proti kautskistům všech zemí (Čcheidze a spol., stejně jako Martov s Axelrodem = ruští kautskisti), *pouze* pro sblížení s lidmi zastávajícími stanovisko zimmerwaldské levice.

K třetímu bodu. Nejbolavější místo dnes: slabé spojení mezi námi a předními dělníky v Rusku!! Žádná korespondence!! Nemáme nikoho jiného než Džemse, a teď už ani jeho!! Takhle to nejde. Bez *pravidelné* konspirativní korespondence *se nedá* zařídit ani vydávání letáků, ani přeprava, ani domluva o provoláních, ani posílání jejich návrhů aj. aj. To je základ!

To Bělenin při první cestě neudělal (snad tehdy ani ne-

mohl). Přesvědčte ho proboha, že to při druhé cestě musí rozhodně udělat! Rozhodně!! Namouvěru, bezprostřední úspěch cesty musíme měřit počtem navázaných kontaktů!! (Ovšem, Běleninův osobní vliv je ještě důležitější, jenže on *nemůže* nikde zůstat dlouho, aby se nezničil a nepoškodil věc.) Počet navázaných kontaktů v každém městě je měřítkem úspěchu cesty!!

Navázat v každém městě minimálně dvě tři spojení s předními *dělníky,* tzn. aby sami *psali,* aby si *sami* osvojili konspirativní způsob dopisování (není to žádná věda), aby si každý sám připravil 1—2 »nástupce« pro případ vyzrazení. Nesvěřovat to jenom inteligenci. Ne. To mohou a musí dělat přední dělníci. Jinak se *nedá* dosáhnout kontinuity a jednoty v práci, a to je to hlavní.

Snad je to všechno?

Ještě k legální literatuře:

je důležité zjistit, jestli v Letopisu (když není možné vyrazit stoupence organizačního výboru pomocí bloku s machisty) budou tisknout moje články. V omezeném rozsahu? Jak?

Je zapotřebí získat podrobnější informace o Volně.

Pokud jde o mou osobu, potřebuji si vydělávat. Jinak je s námi namouvěru zle!! Je hrozná drahota a není z čeho žít. Bude zapotřebí *silou* vydolovat peníze* z vydavatele Letopisu, který dostal moje dvě brožury (ať platí; *ihned* a co nejvíc!). Totéž se týká Bonče. A taky *překladů.* Jestli se to nedá do pořádku, tak se namouduši neudržím nad vodou, to říkám naprosto, naprosto vážně, věřte mi.

Tisknu Vám pevně ruku, tisíckrát přeju všechno nejlepší Běleninovi, a naškrábněte *ihned* aspoň pár slov, že jste dopis dostal.

Váš *Lenin*

* O penězích promluví Bělenin s Katinem a přímo s Gorkým, *pokud* to ovšem *nebude* nevhodné.

P. S. Napište *otevřeně,* v jaké náladě odjíždí Bucharin? Bude nám psát, nebo ne? Udělá, oč ho požádáme, nebo ne? Korespondence (s Amerikou) je možná *jenom* přes Norsko: řekněte mu to a zařiďte to.

302
V. A. KARPINSKÉMU

[Před 5. 10. 1916]

Milý V. K.!

Posílám rukopis k přepisu[380] — ve *čtyřech* exemp. Může to být *těsnější,* na čtvrtkách, a ne na půllistech.

Jestli máte stranické peníze, vezměte si z nich na výdaje (papír, přepis aj.); jestli ne, napište ihned, kolik máme poslat.

S pozdravem Váš *Lenin*

303
G. J. ZINOVJEVOVI

[Nejpozději 5. 10. 1916]

Posílám článek.[381] Ten se ale povedl! Neměl by se doplnit dvěma drobnostmi?

1. že i mezi Němci jsou poraženci, o kterých historie řekne své (vzpomeňte si na Segerovo vyprávění a na Blocha);

2. že nás Gazeta robotnicza sprostě napadla kvůli poraženectví.

Pokud jde o MSB, bylo by myslím lepší počkat na pozvání!

Avanti! mívám, ale nesleduji ho pravidelně. Ať Žoržik napíše *přesné* číslo a datum.

(Nebyla to schůzka *přívrženců parlamentu,* o níž se myslím mluvilo v Kienthalu?)

Přívrženci parlamentu jsou přece *všichni* kautskisti.

Když už je Alexandr vysázen, jsme v poněkud obtížné situaci. Co dělat?

Strannika zkracovat nemohu. Četl jsem to *dvakrát!!* Na další čtení už nemám sílu.

Svou odpověď Jurijovi Vám pošlu v nejbližších dnech.*

Neměli bychom se s Paříží dohodnout hned zpočátku přesněji?

Nebude to vypadat hloupě, když to *začneme* posílat, ale *nebudeme schopni* posílat to plynule?

Nekřesťansky nadávám na Grišu pro jeho nepřesnost a nespolehlivost: nedovede ani pořádně napsat! Posílá hloupé telegramy!

Nemáme zhola nikoho, kdo by v Curychu vyřizoval korespondenci.

S pozdravem *Lenin*

Od Gríši by měl v těchto dnech přijít konspirativní dopis. Nemýlím se?

304
G. J. ZINOVJEVOVI

[Nejpozději 5. 10. 1916]

Vraťte co nejdřív *oba* rukopisy[382]: musím je dát ještě přepsat.

* Jde o Odpověď P. Kijevskému (J. Pjatakovovi) (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 92—98). *Red.*

Měli bychom uvážit, jak to udělat, aby Jurij *nemohl* odmítnout publikování? Co si o tom myslíte?

S pozdravem *Lenin*

305

G. J. ZINOVJEVOVI

[5. 10. 1916]

Píšu Grišovi, aby odpověděl, *kolik* peněz nám může poslat. Cenzura to přece nepustí celé, to je jasné, ani Jurijovy články, o Strannikovi nemluvě. Je to hlupák, ten Gríša, už půldruhého měsíce mlátil prázdnou slámu a to *hlavní* nenapsal!!

Podle mě se bude muset druhé vydání vydat taky tady. Do jedné knihy je krajně nevhodné dávat *dvě* diskuse o sebeurčení. (A vydat Jurijův článek a odpověď ve zvláštní brožurce?) Cenzura v Paříži radikálně mění *celou* věc: nemůžeme přece publikovat s bílými místy... a proč taky?

Papír ještě podražil. Nezvedne Benteli znova ceny? Měl byste to zjistit (osobní návštěvou je to snad vhodnější) a uschovat jeho písemnou odpověď.

»Dělo« vraťte co nejdřív. Avilova pošlu: napsal jsem o něm omylem*.

Odpověď Jurijovi dám přepsat a potom ji pošlu *Vám,* abyste mu ji doručil; abychom neztráceli čas, napište přesněji, kdy a kam Vám mám psát.

S pozdravem *Lenin*

* Viz tento svazek, s. 324. *Red.*

306

G. J. ZINOVJEVOVI

[Mezi 5. a 14. 10. 1916]

Od Gríši právě došel dopis se zprávou, že sborník vydávají *pod* cenzurou!! To jsme se s Vámi dostali do pěkné bryndy!!! A co bude se Strannikem? A papír *zatraceně* podražil. Víte o tom? Spočítal jste, nač nás teď přijde náš sborník?

Dostal jste koš s mou kritikou Jurije? Vraťte prosím oba rukopisy *co nejdřív.* Dostal jste Alexandrův dopis?

Bucharinovi jsem napsal mírný dopis.*

S pozdravem *Lenin*

307

V. A. KARPINSKÉMU

[Po 5. 10. 1916]

Milý V. K.!

Zařaďte prosím přiloženou poznámku[383] (buď jako poznámku, nebo jako text, podle toho, co je v daném případě vhodnější) k tomu místu v článku, kde se hovoří o reálné možnosti Finska získat nezávislost.

S mnoha pozdravy Váš *Lenin*

Nemohl byste vyřídit tomu dobytku Rybalkovi (třeba po Kuzmovi), že *naprosto svoluji,* aby publikoval mé dopisy a doušky?[384] Nebo je Vám to nepříjemné?

* Viz tento svazek, dokument č. 309. *Red.*

308
I. F. ARMANDOVÉ

[9. 10. 1916]

Milá přítelkyně!

Ani dnes — v pondělí — ještě nemám ten článek!! A prosil jsem, abyste ho vrátila, psal jsem, že ho potřebuji*, a Vy jste *dávno* slíbila, že ho pošlete »zítra«. Co to znamená? Moc prosím o okamžité zaslání!

Salutations amicales.** *Lenin*

309
N. I. BUCHARINOVI

14. 10. 1916

Milý N. I.![385]

Pokud jde o článek podle Vašich slov »neblahý«, uvažujete namouvěru prapodivně, nebo lépe řečeno neuvažujete vůbec, ale rozčilujete se a vyhýbáte se jakýmkoli úvahám. Podívejte se tedy — s odstupem —, k čemu jste dospěl:

»Mám přímo pocit (!), že tu nejde (!) o to, z čeho jsem obviňován (!), ale „vůbec" . . .«

Doslova tak jste to napsal!! Copak se takhle dá uvažovat? To přece znamená zacpávat každému myslícímu a soudnému člověku pusu. V dopise redakce je *přesně* uvedeno a formulováno, v čem s Vámi nesouhlasíme, ale Vy se čertíte: pocit, obviňování, vůbec . . .

* Jde o Leninovu práci Vojenský program proletářské revoluce (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 154—165). *Red.*

** Přátelské pozdravy. *Red.*

Přednesl jste referát »na totéž téma«, a žádný z publicistů organizačního výboru »o anarchismu ani necekl«.

A zase: copak to je argument? O anarchismu nestojí nic ani v dopisu redakce. Co jste vlastně řekl v referátu, se zjistit nedá. Že publicisté organizačního výboru jsou hloupí — to je fakt. A Vy dodáváte: »umyl jsem jim hlavu z jiných důvodů . . .«

»Oportunismus znamená strach z toho, co řekne likvidátorsky žluťácká Marie Alexejevna« (Potresov).

Krásná rána, krásná, ale jde mimo! Já totiž tvrdím, že tady *má pravdu* Potresov, a ne Bazarov.[386]

1. Je to tak nebo ne? Vy se k tomu nevyjadřujete. — 2. Je špatné, když žluťáci *mají pravdu* v tom, v čem naši lidé chybují? Vyhnul jste se problémům siláckými slovy. Vypadá to, jako byste se »bál« zamyslet nad tím, proč má pravdu Potresov, a ne Bazarov!

»Nemůžete mi přece přisuzovat odmítání boje za demokracii . . .« Přisuzuji Vám řadu chyb v této otázce a přesně uvádím které. Jenže Vy se vyhýbáte podstatě sporu.

Formulujete tři »tvrzení«, prý »absolutně nesporná a ortodoxně marxistická«, na něž se *«dá omezit«* první kapitola.

Avšak tato tvrzení jsou za prvé tak obecná, že mají ještě daleko ke konkrétnosti; (za druhé a hlavně) to *není to,* co se říká v článku!!

»Ani Gr., ani Vy se mi vůbec nesnažíte říct, co je tu vlastně kacířského.«

Dovolte, to není pravda. V dopisu redakce je to řečeno *nanejvýš přesně,* jenže Vy na to, co jsme *řekli,* co jsme *uvedli, neodpovídáte.* Ani na jedno z mnoha našich přesných upozornění jste v nejmenším nereagoval!!

Jedno z našich upozornění: citáty z Marxe a Engelse uvádíte *tak* kuse, že to zkresluje smysl, nebo připouští nepřesné závěry. Odpovídáte jenom k tomuto bodu, a ještě jak? Že prý »pokračování (citátů) velmi dobře znám«.

»V těchto bodech však měli takový názor, že se nedal překroutit.«

A basta!! Bylo by to k smíchu, kdyby to nebylo k pláči. My *přesně* poukazujeme právě na možnost »překrucování«; Vy tento argument nerozebíráte a neuvádíte *ani* jediný citát (ověřoval jsem je přece *úmyslně*; nepsal jsem Vám přece pronic zanic; ověřoval jsem *nejeden* citát!), ale máváte rukou: »nedá se to překroutit«. Vina je zcela na Vaší straně — místo abyste o rozdílných názorech diskutoval, uhýbáte.

Neobviňovali jsme Vás ani z »kacířství«, ani z »anarchismu«, ale psali jsme: »nechat uzrát«. To jsou »dva velké rozdíly«. Vy nejenže na naše upozornění neodpovídáte, ale *dáváte* jim *jiný* význam. *Takhle to přece nejde!*

»Článek dlouho ležel . . .« To už je malicherná výtka ex post. S Gr. jsme se dlouho písemně dohadovali, neboť nás odváděly jiné články. Vy jste tehdy žádný termín neurčil, o Vašem eventuálním odjezdu nemohl nikdo vědět. To je nesprávná výtka.

Pokud jde o »vyhození« a polemiku vedenou tak, aby nevyústila v roztržku, musím říci, že jsem *s Vámi* v tisku ještě nepolemizoval, ale *domlouval* jsem se *písemně* ještě před polemikou, abychom se jí *vyhnuli.* To je fakt. Facts are stubborn things.* Pomluvami se fakta nevyvrátí. P. Kijevskému odpovídám pro tisk (nikoli Vám, ale P. Kijevskému) a dáváme mu takovou výsadu, jakou jsme *nikdy nikomu* nedali: posíláme mu článek předem ke »schválení«. (Naneštěstí se přepisovač uprostřed práce roznemohl; proto článek ještě není, a tak ho asi před odjezdem nedostanete; ale *s Amerikou máme poštovní styk,* takže P. Kijevskij Vám ho jistě pošle. Vzít ho přepisovači a dát ho jinému nemůžeme, protože žije v jiném městě; o dalším nevíme; má bídu, takže mu *nemůžeme* vzít i ten nepatrný výdělek, který jsme mu už dřív slíbili.)

* Fakta jsou neúprosná. *Red.*

Článek P. Kijevského je pod vši kritiku, vyšel mu z toho (zejména v otázce demokracie) nemožný galimatyáš.*

Že jsme si Vás všichni vždycky považovali, celé měsíce s Vámi obsáhle korespondovali a *od jara* 1915 Vás upozorňovali, že v otázce minimálního programu a demokracie kolísáte — to přece víte. Budu z té duše rád, když se polemika povede *jenom* s P. Kijevským, který s ní začal, a když se neshody s Vámi urovnají. Ale k tomu je zapotřebí, abyste problémy (sporné) věcně a pozorně rozebíral a neuhýbal před nimi.

Jsem hrozně rád, že jsme se spolu shodli proti »odzbrojení«. Taky mě velmi těšilo, že jsem se seznámil s Francem: zřejmě jste si s ním dali velkou práci, pokud jde o bolševickou propagandu. Na tom máte jistě velkou zásluhu Vy. Ten člověk se snaží vniknout do podstaty věci a vzbuzuje nemalé naděje.

Potvrzení přikládám. Korespondovat s Amerikou se dá *jenom* přes Skandinávii: jinak se *všechno* ztratí; francouzská cenzura je *nestoudná.*

Ohledně Ameriky. Poslal jsem tam v roce 1915 řadu dopisů: zatracená francouzská a anglická cenzura *všecky* zkonfiskovala.

Moc rádi bychom

1. tam vydali v angličtině manifest zimmerwaldské levice.

2. Rovněž naši brožuru o válce (přepracovanou pro nové vydání).

3. Chtěli bychom zařídit, aby byly ústřednímu výboru pokud možno zdarma zasílány nejdůležitější publikace a brožury Socialist Party a Socialist Labour Party (já mám *pouze* Appeal to Reason).

4. Redaktor *židovského* newyorského listu Kagan byl

* Nevím, co Vám psal Grigorij, a proto se k tomu nemohu vyjádřit. Říkáte, že to, co napsal, je »neslýchaná hloupost« . . . Hm . . . Hm! Nemáte strach, že je to tón »na roztržku«? Já se v polemice s P. Kijevským *zdaleka neuchyluji* k takovému tónu.

v roce 1912 u mě v Krakově a slíbil mi mimo jiné, že bude posílat publikace s oficiální hospodářskou statistikou Spojených států (tam se tyto publikace rozdávají v redakci zdarma), že prý takové zásilky nezpůsobí jejich novinám při tak rozsáhlé expedici žádné těžkosti. Svůj slib *nesplnil.* Jestli se s ním setkáte, vysondujte půdu, zdali je to beznadějné nebo ne.

5. Bylo by dobré vytvořit z ruských a lotyšských bolševiků menší skupinu, která by sledovala *zajímavou* literaturu, posílala ji, psala o ní, *překládala a publikovala,* co bychom odtud posílali, a vůbec společně posuzovala a »protlačovala« různé otázky týkající se III. internacionály a »levice« v mezinárodním socialistickém hnutí.

Kdyby se pár bolševiků aktivněji spojilo s pár Lotyši, kteří dovedou anglicky, třeba by se to podařilo.

6. Lotyšům věnujte vůbec zvláštní pozornost a zejména se vynasnažte sejít s *Berzinem.* Měl byste ho myslím hledat přes Strahdneks.

7. Koncem roku 1914 nebo v roce 1915 jsem dostal z Ameriky leták Socialist Propaganda League[602] s profession de foi* *v duchu* zimmerwaldské levice. Adresu přikládám. Poslal jsem jim *dlouhý* anglicky psaný dopis. Asi se ztratil. Pokusím se najít kopii a poslat Vám ji, jestliže na základě informací usoudíte, že to stojí za to. Psal jsem o té League i Lotyšům přes Strahdneks: taky se to asi ztratilo.

8. V Americe by měla být *základna* pro práci proti *anglické* buržoazii, která dovedla cenzuru ad absurdum. To se týká bodu 5.

9. Snažte se nám odpovídat obratem, třebas jen dvěma řádky na korespondenčním lístku, abychom se pokusili navázat *pravidelný* styk s Amerikou; a *zavčas* upozorněte (jeden až půldruhého měsíce předem), kdy se vrátíte.

* — Ligy socialistické propagandy s platformou. *Red.*

310
I. F. ARMANDOVÉ

[21. 10. 1916]

Milá přítelkyně!

Dostali jsme brožuru o imperialismu a Váš dlouhý dopis. Všechno došlo. Mockrát děkujeme. The Call pošleme. Další novinky pošle patrně Grigorij z Bernu. Naďa má plné ruce práce se sjezdem Ligy, mám Vás od ní pozdravovat. Včera Vám poslala dlouhý dopis. *Netrčte* v Sörenbergu: prokřehnete tam a nastydnete.

Mockrát Vás pozdravuji!
Váš *Lenin*

P. S. Nebo snad nemáte peníze na přestěhování? Určitě napište: snadno seženeme, kolik budete potřebovat . . .

311
F. KORITSCHONEROVI

25. 10. 1916

Milý příteli! Velmi nás mrzí, že jste nám dodnes nenapsal ani řádku. Doufejme, že velké události ve Vídni Vás konečně vyburcují, abyste nám poslal podrobný dopis.

V Berner Tagwacht (a pak i v jiných novinách) byla uveřejněna zpráva, že ve zbrojovce v Speyeru (Rakousko) stávkovalo 24 000 dělníků, že do nich stříleli čeští vojáci a bylo zabito 700 (sedm set!) dělníků. Co je na tom pravdy? Podejte nám o tom prosím co nejpodrobnější zprávu.

Pokud jde o čin Friedricha Adlera, prosil bych Vás o podrobnosti.

Zdejší listy (Berner Tagwacht a Volksrecht — dostáváte je oba, nebo žádný?) tento čin oslavují. Avanti! (dostane se Vám někdy do ruky?) oznamuje, že Friedrich Adler je autorem proslulého manifestu rakouských internacionalistů[387]. Je to pravda? A je vhodné o tom už teď otevřeně mluvit?

1. Mluvil Friedrich Adler s někým o svém záměru? 2. Neodevzdal nějakému příteli dokumenty, dopisy nebo prohlášení s tím, aby byly později uveřejněny? 3. Je pravda, co píše vídeňský list Arbeiter-Zeitung, že prý byl *všude* (i v železničářském klubu a jinde) v menšině (a jak velká byla ta menšina?); 4. že jeho postavení v organizaci se stalo »nesnesitelné« (?); 5. že na poslední konferenci strany dostal jenom *sedm* hlasů?; 6. že na posledních dvou schůzích důvěrníků neobyčejně ostře napadal stranu a požadoval »demonstrace«? (jaké vlastně?).

Napište prosím co nejpodrobněji o všech těchto otázkách a vůbec — co nejvíc podrobností o Friedrichu Adlerovi. Pokud nám nedáte zvláštní instrukce, *budeme* v našich novinách *uveřejňovat* všechno, co od Vás dostaneme (a otiskneme to také — jako náš redakční materiál — ve zdejším německém tisku).

Co se týče politického hodnocení činu, setrváváme pochopitelně při našem starém, desetiletými zkušenostmi potvrzeném přesvědčení, že individuální teroristické atentáty jsou *neúčelnými* prostředky politického boje.

»Killing is no murder«* — psala naše stará Jiskra o atentátech; my *vůbec nejsme proti* politické vraždě (v tomto smyslu jsou prostě protivné přisluhovačské výplody oportunistů z *Vorwärts* a z vídeňského *Arbeiter-Zeitung*), ale jako revoluční taktika jsou individuální atentáty neúčelné a škodlivé. Jedině masové hnutí můžeme považovat za skutečný politický boj. Jedině v přímém, bezprostředním spojení s masovým hnutím mohou a musí

* — »Zabití není vražda«. *Red.*

přinést prospěch i individuální teroristické akce. V Rusku provedli teroristi (proti nimž jsme vždycky bojovali) řadu individuálních atentátů, ale v prosinci r. 1905, kdy situace konečně vyústila až v masové hnutí, v povstání — kdy bylo zapotřebí pomoci *masám* použít násilí —, tehdy zrovna »teroristi« *chyběli.* V tom je chyba teroristů.

Adler by přinesl daleko víc užitku revolučnímu hnutí, kdyby se nebál rozkolu a soustavně přecházel k ilegální propagandě a agitaci. Bylo by moc dobře, kdyby se našla nějaká levicová skupina, která by ve Vídni vytiskla leták a sdělila v něm dělníkům svůj názor: pranýřovala by co nejostřeji přisluhovačství vídeňských listů *Arbeiter-Zeitung* a *Vorwärts,* morálně by ospravedlnila Adlerův čin (»killing is no murder«), ale pro *poučení* dělníkům by prohlásila: nikoli terorismus, nýbrž soustavná, dlouhodobá, obětavá revoluční propaganda a agitace, demonstrace atd. atd. *proti* přisluhovačské, oportunistické straně, *proti* imperialistům, *proti* vlastním vládám, *proti* válce — to je to, co potřebujeme.

Sdělte nám také prosím, do jaké míry by bylo správné pohlížet na Adlerův čin jako na akt *zoufalství.* Myslím, že politicky to tak je. Přestal věřit straně, nemohl přenést přes srdce, že s touto stranou se nedá pracovat, že se nedá spolupracovat s Victorem Adlerem, nemohl se smířit s myšlenkou rozkolu, vzít na sebe těžký úkol bojovat proti straně. A výsledkem zoufalství byl atentát.

Akt zoufalství kautskisty (Volksrecht píše, že Adler nebyl stoupencem zimmerwaldské levice, ale spíš kautskista).

My revolucionáři si však nemůžeme zoufat. My se nebojíme rozkolu. Naopak: my uznáváme nutnost rozkolu, vysvětlujeme masám, proč je rozkol nevyhnutelný a nezbytný, vyzýváme k práci proti staré straně, k revolučnímu masovému boji.

Jaké směry (resp. jaké individuální odstíny) existují ve Vídni a v Rakousku v hodnocení Adlerova činu?

Obávám se, že vídeňská vláda prohlásí Friedricha Adlera za duševně chorého a nepřipustí soudní proces. Jestliže však k procesu dojde, pak se bude muset rozhodně organizovat rozšiřování letáků.

Pište víc a podrobněji a přísně dodržujte všechna technická ochranná opatření.

S nejhezčím pozdravem
Váš *N. Lenin*

312
G. J. BĚLEŇKÉMU

[26. 10. 1916]

Milý Gríšo! Nedorozumění se tedy vysvětlilo.[388] Nestojí už za to o něm mluvit. Vydávat v Paříži něco, co podléhá cenzuře, *nemá* smysl. Až bude docela jasné, že je možné vydávat bez cenzury, pak mi napište podrobněji.

S redakcí (prozatímní) letáků v Paříži souhlasíme: Varin + Domov + 1 za pařížskou skupinu.

Noviny píšou, že 24. 12. 1916 se bude v Palais Bourbon konat konference socialistů *Dohody*. Zjistěte, je-li to tak. Pošleme Vám leták jménem ÚV a Vy, pokud je to pravda, připravte důkladně jeho vydání a rozšiřování.

Moc děkuju za všechno, co posíláte. Posílejte a pište co nejvíc.

Váš *Lenin*

313
I. F. ARMANDOVÉ

[28. 10. 1916]

Milá přítelkyně!

Včera jsem Vám poslal 7. č. Letopisu. Až ho nebudete potřebovat, vraťte mi ho nebo pošlete do Bernu s tím, aby ho *určitě* vrátili a nepůjčovali dál. Byl tu Abramovič a hodně jsme spolu debatovali. Ten hoch dobře rozvíjí činnost *zdola,* nezávisle na Huberovi, s nímž je ovšem zhola zbytečné se *»dohadovat«.* Budu Vám velmi vděčný, když mi občas pošlete *zajímavá* čísla L'Humanité s kritikou »minoritářů« apod.

S přátelským pozdravem Váš *Lenin*

314
I. F. ARMANDOVÉ

[30. 10. 1916]

Milá přítelkyně! Na sjezdu švýcarské strany (v sobotu 4. 11.) se chystám přednést pozdravný projev.[389] Text přikládám. Moc bych Vás prosil, abyste ho přeložila do francouzštiny*; pro případ, že byste se v té mazanici konceptu nevyznala, přikládám (s. 4) přepis dvou nejhůře začmáraných pasáží.

Kdybyste to proti očekávání nemohla udělat, *telegrafujte* prosím (Uljanow — Kammerer — Spiegelgasse *14*).

Jestli můžete, pošlete mi *ihned* lístek, že jste tento do-

* Viz tento svazek, s. 346. *Red.*

pis dostala, *kdy* dokončíte překlad a kdy ho odešlete, abych ho dostal v pátek, neboť se obávám, aby nedošel pozdě: času je málo a poštovní styk se Sörenbergem je špatný.

Citáty v překladu jsem vypsal z brožury, ale musíte je skloubit se *souvislým* francouzským textem projevu.

Pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

315
I. F. ARMANDOVÉ

[31. 10. 1916]

Milá přítelkyně!

Zařaďte prosím do textu tyto dva dodatky:
k slovům:

utlačované třídy mají použít násilí
dodejte: *«proti utlačovatelům«*

k slovům:

Už čtyři roky před revolucí jsme například podporovali použití násilí masami
dodejte:
»proti jejich utlačovatelům«[390]

Zítra Vám chce napsat Naďa.

316

N. D. KIKNADZEMU

[Koncem října—začátkem listopadu 1916]

Milý soudruhu! Velmi děkuji za vylíčení ženevských diskusí[391]; pro nás je velice důležité znát ohlasy čtenářů. Škoda, že se k nám málokdy dostanou. Lunačarskij, Nezaměstnaný a spol. je společnost bez hlavy.

Radím Vám, abyste vyhnal věc na ostří nože: ať předloží *písemné* teze (potom i v tisku), stručné, jasné (jako naše rezoluce) — 1. o sebeurčení (čl. 9 programu naší strany). Souhlasí s rezolucí z r. 1913 nebo ne?

Když ne, proč se neozvali? Proč nepředložili svoji?

2. *Proč* odmítají obranu vlasti v *této* válce?

3. *Jak* chápou otázku »obrany vlasti«?

4. Jak se dívají na národní války

a 5. — na národní povstání?

Ať odpovědí!

Vsadím se, že se zapletou jako děti. *Dočista nic* nepochopili z otázky, jaký je historický charakter »národa« a »obrany vlasti«.

Když už s nimi chcete diskutovat, posílám Vám svůj článek z 3. (nebo 4.) čísla sborníku na toto téma.* *Soukromě, tj. jenom pro Vás:* po přečtení mi ho vraťte nebo odevzdejte Karpinským, *aby mi ho v další zásilce vrátili.* Veřejnosti ho zatím ukázat nemohu.

Myslel jsem, že jste odjel, a proto jsem poslal dopis o švýcarských záležitostech jen Noemu. Ale dopis *je určen* i Vám. *Přečtěte si ho.* Noe se *vůbec* neozývá. To je divné! Moc divné!

Pěkně zdravím. Brzy se uzdravte! Tisknu ruku. Váš *Lenin*

* Viz O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 99—153). *Red.*

317

I. F. ARMANDOVÉ

[4. 11. 1916]

Milá přítelkyně! Mockrát děkuji za překlad. Nepodařilo se mi ho přednést; mluvil jsem hned na začátku sjezdu, kdy se Francouzi ještě nesešli a nic se do francouzštiny nepřekládalo. Přesto se vynasnažím nějak ho uplatnit; pošlu ho Abramovičovi atd., pokusíme se ho někde otisknout.

Na poštu jsem to dnes nestihl: zavřeli v sedm večer, a já jsem byl na sjezdu.

Ze sjezdu mám dobrý dojem. Poprvé za války se na švýcarském sjezdu nejen projevuje levice (v roce 1914 ještě neexistovala; v roce 1915 se jen tak tak projevovala), ale také se *přímo* začíná *sjednocovat* v opozici jak vůči pravici, tak vůči »středu« (Grimm). O to se velmi zasloužil Radek; předtím, v létě, to nějak popletl, poněvadž Grigorij mi pozitivně psal, že mu Radek poslal vychloubačný dopis, jak prý »smířil Grimma s Plattenem« (pěkná zásluha!). Zato Bronski daleko víc kolísá a počíná si daleko hloupěji než Radek.

Radek přijel, a tak jsme se s nimi »smířili« (bylo mezi námi napětí, které nemělo daleko k roztržce). Těsně před sjezdem se podařilo uspořádat dílčí poradu levicových delegátů (dožadoval jsem se toho celé tři týdny, ale až do té doby bezúspěšně!). Na poradě byli *všichni* levicoví vůdci včetně mladých.* Snadno jsme ruku v ruce s Radkem plně prosadili naši rezoluci a přistoupili na přijatelné ústupky. Na sjezdu už začal boj. První bitva byla svedena o to, jak hodnotit frakci v »nationalratu«**. Levicoví útočili. Projevy Naina a Plattena byly skvělé. Greulich hájil pravici nanejvýš chabě. Grimm opět zahrál do stře-

* Viz tento svazek, dokument č. 319. *Red.*

** — Národní radě. *Čes. red.*

du a různými »opravičkami« dosáhl jednomyslnosti (po tom, co trochu zamíchal karty). Zjistil, že většina je jasně na Plattenově straně. Zítra má být sveden boj o Kienthal: v tomto případě byl návrh levicové rezoluce vypracován za naší účasti; je mnohem lepší než ta o nationalratu. Uvidíme, co z toho vzejde! Připadám si jako stará herka na bojišti.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

318
N. D. KIKNADZEMU

[Po 5. 11. 1916]

Milý soudruhu!

Máte námitky proti mé poznámce *o možnosti* přeměnit *i* nynější imperialistickou válku ve válku národní.

Váš argument? »Budeme pak muset bránit vlast imperialistickou . . .«

Copak je to logické? Zůstane-li vlast *»imperialistická«*, jak by mohla být válka národní??

Řeči o »možnostech« jsou podle mě teoreticky nesprávné a vyvolal je Radek a 5. bod tezí Internacionály.[392]

Marxismus vychází z faktů, a ne z možností.

Marxista musí brát za základ své politiky *jenom* přesně a nezvratně dokázaná *fakta.*

Tak to také dělá naše (stranická) rezoluce.*

Když mi *místo* ní přijde někdo s »nemožností«, odpovídám: nesprávné, nemarxistické, šablona. Jakékoli přeměny *jsou možné.*

A uvádím historický fakt (války v letech 1792—1815).

* Viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 302—304. *Red.*

Dávám příklad pro ilustraci, že i dnes jsou podobné věci možné (v případě *zpětného* vývoje).

Vy podle mě směšujete možné (o tom jsem *nezačal* mluvit já!!) s reálným, když si myslíte, že uznáním možnosti je dovoleno měnit taktiku. To je vrchol nelogičnosti.

Uznávám, že je možné, aby se sociální demokrat přeměnil v buržou *a naopak.*

To je nesporná pravda. Vyplývá však z toho, že teď budu *tohoto* buržou, Plechanova, pokládat za sociálního demokrata? Nikoli, nevyplývá. A je tu taková možnost? Počkáme, až se promění ve skutečnost.

A to je všechno. Právě v »metodologii« (o níž píšete) je třeba rozlišovat možné od reálného.

Všelijaké přeměny jsou možné, dokonce i hlupák se může změnit v rozumného člověka, ale *ve skutečnosti* je taková změna vzácná. A jen proto, že je taková změna hlupáka »možná«, nepřestanu ho přece pokládat za hlupáka.

Není mi jasné, co Vás zaráží v otázce »dvojí« výchovy. Uvedl jsem přece *konkrétní* příklad (Norsko) jak v *Prosvěščenii**, tak v článku proti Kijevskému**!

Na to *neodpovídáte!!* Uvádíte úplně nejasný příklad o Polsku.

To není »dvojí« výchova, ale *převedení* různých věcí na společného jmenovatele, svedení nitek z Nižního Novgorodu a ze Smolenska *výhradně* do Moskvy.

Švédský sociální demokrat, který není pro *svobodu* oddělení Norska, je ničema. Proti tomu nic nenamítáte. Norský může být jak *pro* oddělení, tak i *proti* němu. Musí být všichni sociální demokraté všech zemí v této otázce

* Viz O právu národů na sebeurčení (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 273—337). *Red.*

** Viz O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 99—153). *Red.*

jednotní? Nemusí. Byla by to šablona, směšná šablona, směšný požadavek.

Polské sociální demokraty (psal jsem o tom v Prosvěščenii) jsme nikdy neobviňovali z toho, že *oni* jsou proti nezávislosti Polska.

Místo prosté, jasné, teoreticky nesporné argumentace: dnes nemůžeme být pro *takový* demokratický požadavek (nezávislé Polsko), který nás *v praxi plně* podřizuje jedné z imperialistických velmocí nebo koalicí

(to je nesporné, to stačí; to je nezbytné a dostačující)

— místo toho došli až k absurdnosti: je to »neuskutečnitelné«.

Vysmáli jsme se tomu v roce 1903 a v dubnu 1916.

Hodní polští sociální demokraté téměř, už téměř dokázali, že vytvořit nový polský stát je neuskutečnitelné, jenže . . . jenže imperialista Hindenburg jim to zkazil: najednou to uskutečnil a bylo to.[393]

K jakému směšnému doktrinářství dospívají lidé, kteří chtějí (z krakovského hlediska[394]) prohloubit (nebo prohloupit?) »ekonomické«!!

PSD* to samým psaním dotáhli až k odmítání »Staatenbau«!!** Ale copak celá demokracie není Staatenbau? A nezávislost holandské Indie, požadovaná Gorterem, to *není* Staatenbau?

My jsme pro svobodné oddělení holandské Indie. A *musí* být sociální demokrat holandské Indie pro oddělení? Tady máte další příklad zdánlivě »dvojí« výchovy!!

Válka je pokračování politiky. Belgie je koloniální země — soudíte Vy. Ale copak nedokážeme určit, v *jaké* politice pokračuje *tato* válka, jestli v politice belgického otrokářství nebo belgického osvobození??

Myslím, že dokážeme.

* — polští sociální demokraté. *Red.*

** — budování státu. *Red.*

A jestli se někdo splete, bude to otázka *faktu.*

Nelze přece »zakázat« národní války (jak chce Radek) ze strachu, aby potřeštěnci nebo darebáci nevyvolali *zase* imperialistickou válku za národní!! Je to směšné, ale podle Radka je to tak.

My nejsme proti *národnímu* povstání, nýbrž *pro* něj. To je jasné. A dál se jít nedá: budeme konkrétně rozebírat každý případ a kdoví, třeba ani nebudeme považovat po stání amerického Jihu v roce 1863 za »národní povstání« . . .

Engelsův článek z Grünbergova archívu[395] jsem měl, ale poslal jsem ho Grigorijovi. Až ho od něj dostanu, *pošlu Vám* ho.

Pevně Vám stisknu ruku. Váš *Lenin*

N. K. moc prosí, abych vyřídil i její pozdrav.

319
I. F. ARMANDOVÉ

[7. 11. 1916]

Milá přítelkyně! Místo »imperialistický ekonomismus«[127] píšete, že nerozumíte výrazu »ekonomický imperialismus«.

Starý »ekonomismus« nesprávně chápal vztah kapitalismu k politickému boji.

Nový »ekonomismus« nesprávně chápe vztah kapitalistického imperialismu k politickému boji.

Podrobněji o tom píšu v článku proti Jurijovi (ten kramář dal »souhlas« k otištění — bude to tedy ve 3. nebo 4. čísle *Sborniku*).

Neshody s Radkem mají *pro Rusko* (i pro Německo a Anglii, pro koloniální země) *nikoli* pouze teoretický význam. Pro Švýcarsko ano.

Grimm je sprosťák a neřád: podle útočí nikoli proti mně (jak se mylně domnívá Grigorij, kterého Zina špatně informovala), ale proti *Radkovi.* Bylo to takhle: (entre nous*): v pátek večer jsme uspořádali poradu levice (na níž jsme postupovali naprosto svorně Radek a já) a schválili (když jsme předtím ustavili komisi) rezoluci o Kienthalu. Byli tam Platten, Nobs, Münzenberg a ještě další, tj. *všichni* vůdci levicových sil. V *sobotu* odpoledne, už po zahájení sjezdu (byl zahájen v sobotu ráno), konala se *mimo* sjezdový sál schůze »mladých« (kteří byli zároveň sjezdovými delegáty). Předsedal jí Münzenberg. Referát o *(naší)* rezoluci přednesl *Radek.* Já jsem byl zticha. Rezoluce *byla schválena.* Na tuto schůzi přišli (dveře nebyly zamčené!) *bez pozvání* paní (Genossin Block [Bloch], Grimmova přítelkyně a klepna), Dimka (rovněž klepna, Martovova přítelkyně) apod. Je jasné, že to »donesly« Grimmovi. A tak Grimm (který naletěl hloupým ženským) došel k závěru, že »skutečný autor« = Radek, a uvedl v tisku, že onen autor (Urheber) vystupoval »Vor einem anderen Forum«[396]. Charitonov uveřejňuje ve Volksrechtu dementi.

Začal jsem u Plattena a Nobse horlivě agitovat pro organizaci (lépe řečeno semknutí) levicových[397]. Udělám *jim* o tom přednášku (Platten *slíbil,* že to zařídí). Uvidím, jestli to zvládnu jazykově a bude-li to mít nějaký smysl.

Radek *slíbil,* že vystoupí *otevřeně* proti Grimmovi v Arbeiterpolitik[398] (radím Vám, abyste si ten týdeník objednala, stojí 15 feniků = 20 centimů číslo).

Uvidíme, jestli to splní.

Nestonejte.

(Článek do ústředního orgánu jsem psal já.**)

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

* — mezi námi. *Red.*

** Nepodařilo se zjistit, o jaký článek se jedná. *Red.*

P. S. Svoje »teze« jsem Vám poslal do Bernu (na Grigorijovu adresu), s prosbou, abyste je přeložila do francouzštiny (pro Ženevu, Lausanne, La Chaux-de-Fonds aj.). Dostala jste je? Co jim říkáte?

320
I. F. ARMANDOVÉ

[20. 11. 1916]

Milá přítelkyně!

Ovšemže si chci taky dopisovat, budeme v tom pokračovat.

Moc jsem se nasmál nad Vaším lístkem, za břicho jsem se popadal, jak se říká. »Ve Francii nemají míru ha, ale akr, a Vy nevíte, jestli je akr veliký . . .«

Dočista k popukání!

Metrickou soustavu zavedla — imaginez-vous* — *Francie.* Podle metrické soustavy přijaté ve většině zemí světa ha = hectare = 100 ares. Acre *není* míra francouzská, ale anglická, asi $^4/_{10}$ hektaru.

Nezlobte se, že jsem se smál. Nebylo to ze zlomyslnosti. A co je na tom divného, že jste se zřídka setkala se slovy hectare, ha apod.? Jsou to slova nezajímavá, odborná.

Za překlad tezí srdečné díky.[399] Pošlu je Abramovičovi a Guilbeauxovi. Předělat je pro Francii? Sotva by to stálo za to, tam vypadá moc věcí jinak.

Dnes tu byla schůze levice: *nepřišli* všichni, pouze 2 Švýcaři + 2 zahraniční Němci + 3 rus. žid. Poláci** . . . Schwach!*** Myslím, že z toho asi moc nebude: druhá

* — představte si. *Red.*

** A referát nebyl, jenom diskuse.

*** Slabé! *Čes. red.*

schůze je za 10 dní . . . Mají to těžké, protože teď všechno závisí *právě* na boji s Grimmem, a oni mají příliš málo sil. Časem se to ukáže.

Pokud jde o ženy, souhlasím s Vaším dodatkem.

Chytáte se teze, že sociální demokraté 1. ve *Švýcarsku* 2. nesmějí nyní v žádném případě hlasovat pro válečné úvěry. Ale vždyť na začátku se *neustále* hovoří o *nynější* imperialistické válce. Jen o ni tu jde.

»Dělník nemá vlast« — to znamená, že (α) jeho hospodářské postavení (le salariat*) není národní, nýbrž mezinárodní; (β) jeho třídní nepřítel je mezinárodní; (γ) podmínky jeho osvobození rovněž; (δ) mezinárodní jednota dělnictva je *důležitější* než národní.

Znamená to snad, vyplývá z toho snad, že se *nemusí* bojovat, *když jde* o svržení cizáckého útlaku?? Ano, či ne?

Válka kolonií za osvobození?

— Irska proti Anglii?

Cožpak povstání (národní) není obranou vlasti?

Pošlu Vám o tom svůj článek proti Kijevskému.**

Kdybyste ještě potřebovala knihy — *napište.* Dá se tu leccos sehnat a já stejně chodím často do knihoven.

Pevně Vám tisknu ruku. *Lenin*

* — systém námezdní práce. *Red.*

** Viz O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 99—153). *Red.*

321
I. F. ARMANDOVÉ

[25. 11. 1916]

Milá přítelkyně! Do toho přepracování pro Francouze bych se nerad pouštěl.* Nezkusila byste to Vy?

Bylo to psáno pro Švýcary: jednak »válečná část« je tu speciální (pro malý stát), jednak je tu jiná vnitrostranická situace aj. aj. A o Francii bych ani neměl *konkrétní* materiál.

Ze srdce rád bych pro francouzskou levici něco udělal, ale nějak se nedaří navázat spojení. Gríša píše dlouhé, ale hrozně nesmyslné dopisy, samá vata, omílá staré věci, nesděluje nic podstatného, nic přesného o francouzské *levici*, nenavazuje s ní žádný, absolutně žádný kontakt.

Pokud jde o vlast, chcete zřejmě konstatovat rozpor mezi tím, jak jsem psal dřív (kdy? 1913? a kde? a co?) a jak píšu teď. Nemyslím, že by tu byly rozpory. Najděte přesné texty a pak se na to ještě podíváme.

Ovšem, ortodoxní a oportunisti se vždycky rozcházeli v pojetí vlasti (srov. Plechanov 1907 nebo 1910, Kautsky 1905 a 1907 a Jaurès L'armée nouvelle). S tím naprosto souhlasím: tady jsou základní rozdíly. Ale nemyslím, že bych něco proti tomu řekl.

Že obrana vlasti je přípustná (pokud je přípustná) jenom jako obrana demokracie (v příslušné epoše), to je i můj názor.

Proletáři ovšem nikdy nesmějí »splynout« s všeobecně demokratickým hnutím. Marx a Engels »nesplývali« s německým buržoazně demokratickým hnutím v roce 1848. My, bolševici, jsme »nesplývali« s buržoazně demokratickým hnutím v roce 1905.

* Jde o Leninovy teze Úkoly levicových zimmerwaldovců ve Švýcarské sociálně demokratické straně (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 218). *Red.*

My, sociální demokraté, jsme vždy pro demokracii, nikoli však »ve jménu kapitalismu«, nýbrž ve jménu uvolnění cesty *našemu* hnutí, a toto uvolnění není možné bez rozvoje kapitalismu.

Moc pěkně Vás zdravím. Váš *Lenin*

P. S. Kdybyste potřebovala knihy, napište.

322

I. F. ARMANDOVÉ

[Před 26. 11. 1916]

Milá přítelkyně! Entre nous* — soukromě! — neradím Vám, abyste *takový* dopis posílala.[400] *Tak* otevřeně se dá mluvit jen s *naprosto* spolehlivými a naprosto přátelskými stoupenci levice.

Kde jsou? Kteří to jsou? Nebo které???

»Chceme vzít do svých rukou« — když se to dostane do tisku, vysmějí se Vám!!

Radím Vám: Takhle pište *jenom* opravdovým přátelům (například prostřednictvím Radka, pokud si **sám** vezme na vlastní odpovědnost, že to pošle *přátelům* a jenom jim).

Pro sociálně demokratickou veřejnost je to třeba *úplně* předělat a nanejvýš obezřetně.

S pozdravem *Lenin*

* — mezi námi. *Red.*

323
I. F. ARMANDOVÉ

[26. 11. 1916]

Milá přítelkyně! Pokud jde o Delaisiho[420], musím Vám bohužel oznámit, že ho neznám. Zřejmě jsem tu knihu nechal v Bernu, nebo se do ní někdo »zabral«.

Pokud jde o Váš dopis ženám, mám dojem, že se Vás moje poznámky dotkly. A trošinku jste si je dokonce vyložila po svém, že?

Psal jsem Vám, že bych radil vyškrtnout místo, kde stojí, že »chceme vzít do svých rukou«, neboť se to bude zdát směšné. Jestliže s vyškrtnutím *nesouhlasíte, pak* Vám radím, abyste to poslala *jenom* nejbližším, nejspolehlivějším přátelům, do Německa, *například* přes Radka.

Jste-li však ochotna neopatrné výrazy pozměnit (vždyť se za dnešních poměrů na poštách, zatýkání v Německu a ve Francii atd. může dopis dostat do *nepovolaných* rukou), pak moje rada odpadá. Takový byl smysl mých rad. Rozhodně nic víc. *Ani stín* »nespokojenosti« s Vaším dopisem, *nic takového.*

Ptala jste se na můj názor: řekl jsem Vám ho a *pouze* doporučil *pouze* menší úpravy.

Tisknu Vám ruku.
Váš *Lenin*

324
I. F. ARMANDOVÉ

[28. 11. 1916]

Milá přítelkyně!

Budu *moc* rád, když se zastavíte v Ženevě a pohovoříte o redakci nového orgánu.[401]

Opravdu!

Brilliant nás předběhl a »shrábl« Guilbeauxe.

To je mrzuté. Moc mrzuté.

Dá se něco dělat? Píšu Olze a Grigorijovi, aby se vynasnažili protlačit do redakce aspoň někoho z členů naší strany. Olga myslí, že to půjde. Bylo by to moc potřeba.

Ohledně knihy (kterou máte) ze zdejší knihovny. Mohu Vás snad uspokojit tímto návrhem:

až budete odjíždět z Clarensu, nechte *i* na poště, *i na telegrafu* svou novou adresu (aby Vám telegram odeslali *ihned*) a knihu z knihovny (s balicím papírem a provázkem) vezměte *s sebou.*

Na telegram: »Envoyez le livre«* ji pošlete první poštou bez *nejmenšího* prodlení.

Pod touto podmínkou *můžete* promeškat lhůtu, riziko beru na sebe. Riziko je ovšem nepatrné, neboť knihovník na 99 % *nebude* knihu požadovat. Ale já musím mít absolutní záruku, že *kdyby* ji *chtěli,* vrátím ji druhý den (neboť jinak mě usvědčí, že jsem odeslal knihu z Curychu, a bude z toho *nemožný* skandál).

Myslím, že opatrnost, kterou jsem navrhl, neznamená pro Vás nic obtížného. A je bezpodmínečně nutná.

Moc pěkně Vás zdravím!
Váš *Lenin*

325
I. F. ARMANDOVÉ

[30. 11. 1916]

Milá přítelkyně! Co se týče »obrany vlasti« nevím, jestli se rozcházíme nebo ne. Vy vidíte rozpor mezi mým člán-

* «Pošlete knihu«. *Red.*

kem ve sborníku Marxově památce* a mými nynějšími projevy, ale *necitujete* přesně ani jedno, ani druhé. Nemohu Vám na to odpovědět. Sborník Marxově památce nemám. Nemohl jsem si samozřejmě doslova zapamatovat, co jsem tam psal. Bez *přesných* citátů tehdejšího a nynějšího textu nejsem s to na *takový* Váš argument odpovědět.

Celkem vzato se mi však zdá, že soudíte tak trochu jednostranně a formalisticky. Vzala jste *jeden* citát z Komunistického manifestu (dělníci nemají vlast) a chcete ho jaksi bez výhrad aplikovat *až do odmítání národních válek.*

Celý duch marxismu, celá jeho soustava vyžaduje, aby se každá teze posuzovala jenom (α) historicky; (β) jenom v souvislosti s ostatními; jenom (γ) v souvislosti s konkrétní historickou zkušeností.

Vlast je pojem historický. Jedna věc je vlast v období nebo ještě přesněji — v *okamžiku* boje za svržení národnostního útlaku. Druhá věc je vlast v okamžiku, kdy národní hnutí jsou daleko za námi. Pro »tři etapy zemí« (6. čl. našich tezí o sebeurčení**) *nemůže* být teze o vlasti a její obraně aplikována za všech podmínek stejně.

V *Komunistickém manifestu*[242] se říká, že dělníci nemají vlast.

To je pravda. Ale neříká se tam *jenom* to. Říká se tam ještě, že při vytváření národních států má proletariát poněkud zvláštní úlohu. Kdybychom vzali první tezi (dělníci nemají vlast) a *zapomněli* na její *souvislost* s druhou (dělníci se konstituují jako třída národně, nikoli však v tom smyslu jako buržoazie), bylo by to nanejvýš nesprávné.

V čem spočívá tato souvislost? Podle mě právě v tom, že za *demokratického* hnutí (v takovém okamžiku, v tako-

* Jde o článek Marxismus a revizionismus (viz Sebrané spisy 17, Praha 1984, s. 35—45). *Red.*

** Viz Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení (Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 272—286). *Red.*

vé konkrétní situaci) mu proletariát nemůže odmítnout podporu (tedy ani obranu vlasti za národní války).

Marx a Engels řekli v *Komunistickém manifestu,* že dělníci nemají vlast. Ale týž Marx nejednou *vyzýval* k *národní* válce: Marx v roce 1848, Engels v roce *1859* (závěr jeho brožury Pád a Rýn, kde přímo rozněcuje *národní* cítění Němců, přímo je vyzývá k národní *válce*). Engels v roce *1891,* když hrozila a blížila se válka Francie (Boulanger) + Alexandra III. proti Německu, se *přímo* vyslovoval pro »obranu vlasti«.[402]

Byli snad Marx a Engels popletové, kteří jednou mluvili tak, a podruhé jinak? Podle mě uznání »obrany vlasti« v národní válce *plně* odpovídá marxismu. V roce 1891 *by byli měli* němečtí *sociální demokraté* skutečně bránit vlast ve válce proti Boulangerovi + Alexandru III. Byla by to zvláštní varianta *národní* války.

Mimochodem: když to říkám, *opakuji* vlastně to, co jsem už řekl v článku proti Jurijovi*. Vy se o něm kdovíproč nezmiňujete. Mně se zdá, že *právě* v tomto článku je k danému problému řada tezí, které úplně (nebo skoro úplně) vysvětlují moje pojetí marxismu.

O Radkovi — o »rozepři« (???!!!) s Radkem. Už na jaře jsem měl debatu s Grigorijem, který vůbec nepochopil tehdejší politickou situaci a vytýkal mi roztržku s zimmerwaldskou levicí. To je nesmysl.

Spojení s zimmerwaldskou levicí je taky podmíněná věc. Za prvé Radek není zimmerwaldská levice. Za druhé s Radkem nešlo o »roztržku« vůbec, nýbrž pouze v určité *oblasti.* Za třetí je nesmyslné chápat spojení s Radkem tak, že by *nám* v *nezbytném* teoretickém a praktickém boji svazovalo ruce.

Ad 1 (k bodu prvnímu). Nikdy jsem nikde neudělal jediný krok ani náznak takového kroku nejenom k roztržce, ale ani k oslabení spojení s »zimmerwaldskou levicí«. Na

* Viz O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 99—153). *Red.*

to ještě nikdo nepoukázal a nepoukáže. Ani s Borchardtem, ani se Švédy, ani s Kniefem atd. atd.

(Radek nás docela sprostě vyrazil z redakce Vorbote. Radek si v politice počíná jako drzý, sprostý a hloupý kramář à la Tyszka. *Grigorij* mi na jaře 1916, kdy už jsem byl v Curychu, napsal, že u *něj* se nedá mluvit o *žádné* »kolegiální práci« s Radkem. Radek *se odtáhl* — to je *fakt. Kvůli* Vorbote se odtáhl ode mě *i od Grigorije.* Pro drzost a kramářskou sprostotu jedné osoby nepřestala být zimmerwaldská levice levicí a neměli bychom *ji* sem zatahovat, není to moudré ani správné.

Gazeta robotnicza, únorové číslo z roku 1916, je vzorem takové tyszkovské (Radek jde v Tyszkových stopách) odporné přisluhovačské »hry«. Kdo v politice takové věci *promíjí,* toho pokládám za hlupáka nebo ničemu. *Já je nikdy neprominu.* Za to se patří dát přes hubu nebo přerušit styky.

Já jsem ovšem udělal to druhé. A nelituji toho. Spojení s německou *levicí* jsme *ani trochu* nenarušili. Když bylo třeba *v praxi* postupovat společně s Radkem (curyšský sjezd 4.—5. 11. 1916[403]), *postupovali* jsme společně. Ukázalo se, že všechny Grigorijovy hloupé řečičky o mé roztržce s zimmerwaldskou levicí jsou nesmysl a nikdy ničím jiným nebyly.)

Ad 2 — »oblastí«, v níž došlo k roztržce s Radkem, byly tedy (α) ruské a polské záležitosti. Rezoluce výboru zahraniční organizace to potvrdila. (β) Historka s Jurijem a spol. Radek mi (a Grigorijovi) dodnes píše náramně drzé dopisy (jestli chcete, mohu Vám je poslat) o tom, že prý »my« (on + Bucharin + Jurij a spol.) »se na to díváme« tak a tak!! Takhle může psát jen hlupák nebo darebák, který chce dělat *»intriky«* tak, že *využije trhliny* mezi námi a Jurijem a spol. Jestli Radek *nevěděl, co* dělá, je hlupák. Jestli to věděl, je darebák.

Politický úkol naší strany byl jasný: *nemohli jsme si svázat* ruce tím, že bychom N. I. + Jurijovi + J. B. dali

v redakci rovnoprávnost (Grigorij to nepochopil a dohnal mě až k otevřenému ultimátu: prohlásil jsem, že *odejdu* z Kommunistu, jestli se s Grigorijem nerozejdeme. *Kommunist* byl dobrý, *dokud* trojka, tvořící polovinu redakce, *neměla* svůj program). Dát *rovnoprávnost* skupině Bucharin + Jurij + J. B. by bylo idiotské a zhatilo by to veškerou práci. Ani Jurij, který je úplné house, ani J. B. nemají kapku rozumu, a když se dali zavést až k hloupému *skupinkaření* s Bucharinem, bylo zapotřebí se s nimi, přesněji s *Kommunistem,* rozejít. A to se taky stalo.

Polemika o sebeurčení teprve začíná. V tom mají úplný zmatek a vůbec *v celé otázce* vztahu k demokracii. Tady dát rovnoprávnost cucákům a hlupákům — nikdy! Když jste se nechtěli učit klidně a soudružsky, naříkejte na sebe. (*Naléhal* jsem na ně, vybízel je, abychom si o tom podiskutovali v Bernu — ohrnuli nos! Psal jsem jim do Stockholmu desetistránkové dopisy — ohrnovali nos! Tak teda táhněte k čertu. Pro *pokojné* východisko jsem udělal, co jsem mohl. Když nechcete, dám vám přes hubu a zostudím vás jako hlupáky před celým světem. Tak a jedině tak se má jednat.) A co s tím má společného Radek, zeptáte se snad.

To, že byl »těžkým dělostřelectvem« této »skupiny«, dělostřelectvem schovaným někde ve křoví. Jurij a spol. to neměli tak špatně vymyšlené (J. B. má intrikánské schopnosti, jak se ukázalo, *nevedla k nám Jurije,* ale vytvářela skupinu proti nám). Uvažovali tak: my vypovíme válku, a bojovat za nás bude Radek!! Radek bude bojovat *za nás* a Lenin bude mít *svázané ruce.*

Ale co vás nemá, rozmilá housata! V politice si svázat ruce nedám. Chcete bojovat? Tak vystupte otevřeně. A Radkova úloha — potajmu poštvávat housata a sám se schovávat za »zimmerwaldskou levici« — je vrchol podlosti. Ani ten největší bídák . . . z tyszkovského bahna by nemohl ničemněji kšeftovat, přisluhovat a intrikovat za zády.

Ad 3 — bylo už jasně řečeno. Otázka vztahu imperialismu k demokracii a k minimálnímu programu vyvstává *ve větší a větší šíři* (viz holandský program v 3. č. bulletinu[404]; americká SLP* vyškrtla *celý* minimální program. Entwaffnungsfrage**). Radek v tom má v hlavě **absolutní zmatek** (je to vidět z jeho tezí; ukázala to také otázka přímých a nepřímých daní, rozvířená mými tezemi). Ve vyjasňování této nejdůležitější a základní otázky si nikdy nedám svázat ruce. To nemohu. Otázku je třeba vyjasnit. Způsobí ještě *desítky* »pádů« (bude se o ní klopýtat).

Ten, kdo chápe »spojení« s zimmerwaldskou levicí tak, že *si* dáme svázat ruce v teoretickém boji proti »imperialistickému ekonomismu« (to je *mezinárodní* nemoc: holandsko—americko—ruská atd.), ničemu nerozumí. Abych papouškoval »zimmerwaldská levice« a tloukl čelem o zem před Radkovou naprosto zmatenou teorií, na to nepřistoupím.

Shrnuji: po Zimmerwaldu byly *manévry těžší.* Od Radka a J. B. *a spol.* bylo třeba *převzít* to, co bylo *nutné,* a *nedat si přitom svázat ruce.* Myslím, že se mi to podařilo. Po Bucharinovu odjezdu do Ameriky a *hlavně* po tom, co nám Jurij poslal svůj článek a *přijal* (přijal! *mu—sel* přijmout) mou odpověď, byli jako »skupina« *vyřízeni.* (A Grigorij chtěl tuto skupinu *zvěčnit* tím, že by jí dal *rovnoprávnost: my* že bychom jí dali rovnoprávnost!!)

S Radkem jsme *se rozešli* na rusko-polském kolbišti a *nepozvali* jsme ho do našeho *Sborniku****. *Bylo to nutné.*

Teď už nemůže udělat nic, co by *hatilo* práci. Na sjezdu v Curychu (5. 11. 1916) byl nucen jít *se mnou* stejně jako teď *proti Grimmovi.*

Co to znamená? To znamená, že se mi podařilo *rozdě-*

* — Socialist Labour Party — Socialistická dělnická strana. *Red.*

** — otázka odzbrojení. *Red.*

*** — Jde o Sbornik Social-demokrata. *Red.*

*lit** otázky: mezinárodní nátlak na kautskisty (Grimm y compris**) nebyl oslaben *ani o vlásek,* a přitom nejsem podřízen »rovnoprávnosti« s Radkovým hlupáctvím!

Teď pokládám záležitost za strategicky vyhranou. Jurij + *spol.* + Radek + spol. budou možná *nadávat.* Allez-y, mes amis!*** *Ódium teď* padne na *vás,* nikoli na nás. Ale věci *teď* už neuškodíte a my máme volnou cestu. Vymotali jsme se ze *špinavé* (v každém smyslu) motanice s Jurijem a Radkem a přitom jsme *ani o vlásek neoslabili* »zimmerwaldskou levici« a zachovali si *předpoklady* pro boj proti hlupáctví v otázce vztahu k demokracii.

Voilà****. Omlouvám se za dlouhý dopis a za spoustu ostrých slov: nemohu psát jinak, když mluvím otevřeně. Ale když je to všechno entre nous†, tak se snad snese i nějaká ta nadávka.

Moc pěkně Vás zdravím! Váš *Lenin*

Celkem vzato, jak Radek, tak Pannekoek *nesprávně* formulují otázku boje proti kautskismu. To je **NB!!**

326
A. SCHMIDOVI

[1. 12. 1916]

Vážený soudruhu!

Dovolíte, abych Vám nabídl přátelskou dohodu?

Musím se přiznat, že jsem včera nevěnoval dostateč-

* Bylo to hodně těžké!!
** — včetně Grimma. *Red.*
*** Jen do toho, přátelé! *Red.*
**** Tak je to. *Red.*
† — mezi námi. *Red.*

nou pozornost jednomu velmi důležitému bodu Vašeho projevu[405]. Totiž myšlence, že osobitostí Švýcarska je mezi jiným i jeho větší demokratičnost (hlasování všeho lidu) a že tuto osobitost je třeba využít *rovněž i* pro propagandu. Tato myšlenka je velmi závažná a podle mého názoru naprosto správná.

Nedala by se aplikovat tak, aby naše názorové neshody (pravděpodobně zcela bezvýznamné) zmizely? Například:

Budeme-li otázku pro referendum formulovat *pouze* takto: za úplné odstranění, nebo proti němu? — dostaneme směsici pacifistických (buržoazně pacifistických atd.) a socialistických hlasů pro, tj. nepovede to k jasnějšímu socialistickému uvědomění, ale jedině k jeho zatemnění, nebude to aplikace myšlenky a politiky *třídního boje* na tuto speciální otázku (totiž na otázku militarismu), nýbrž zřeknutí se hlediska třídního boje v otázce militarismu.

Budeme-li však otázku pro referendum formulovat takto: pro vyvlastnění velkých kapitalistických podniků v průmyslu a v zemědělství *jakožto jedinou cestu* k úplnému odstranění militarismu, nebo proti vyvlastnění?

V tomto případě budeme v naší praktické politice říkat totéž, co všichni uznáváme teoreticky, totiž, že úplné odstranění militarismu je myslitelné a uskutečnitelné jedině při odstranění kapitalismu.

Formulace by tedy měla znít asi takto: 1. Žádáme *okamžité* vyvlastnění velkých podniků — snad formou přímé spolkové majetkové daně a daně z příjmů s tak vysokými, revolučně vysokými výměry z velkého majetku, že kapitalisté budou de facto vyvlastněni.

2. Prohlašujeme, že takováto socialistická přeměna Švýcarska je ekonomicky možná už teď, bezprostředně, a v důsledku neúnosné drahoty dokonce naléhavě nutná — a že k politickému provedení této přeměny potřebuje Švýcarsko nikoli buržoazní, nýbrž proletářskou vládu, která by se neopírala o buržoazii, ale o široké masy námezdních dělníků a drobného lidu, a že revoluční ma-

sový boj, jehož začátek vidíme například v curyšských masových stávkách a pouličních demonstracích a který uznává aarauské usnesení[406], sleduje *právě* tento cíl — touto cestou *skutečně* skoncovat s nesnesitelným postavením mas.

3. Prohlašujeme, že taková přeměna Švýcarska *naprosto nutně vyvolá* snahu po napodobení a co nejenergičtější, nadšenou podporu ze strany dělnické třídy a vykořisťovaných mas ve *všech* civilizovaných zemích a že *teprve* v souvislosti s touto přeměnou přestane být *úplné odstranění militarismu,* o něž usilujeme a po němž dnes instinktivně touží obzvlášť široké masy v Evropě, planou frází a zbožným přáním a stane se skutečným, prakticky uskutečnitelným a politicky samozřejmým opatřením.

Co si o tom myslíte Vy?

Nepředpokládáte, že při takovéto formulaci otázky (jak v praktické agitaci, tak v parlamentních projevech i v návrzích pro zákonodárnou iniciativu a pro referendum) se vyhneme *tomu* nebezpečí, že buržoazní a »socialističtí« pacifisté falešně pochopí a překroutí naše protimilitaristické heslo tak, jako bychom pokládali za možné úplné odstranění militarismu v *buržoazním Švýcarsku* s jeho *imperialistickým* obklíčením *bez* socialistické revoluce (což je ovšem nesmysl, který všichni jednomyslně odmítáme).

Se stranickým pozdravem *N. Lenin*

Wl. Uljanow.
Spiegelgasse 14[II] (bei Kammerer). Zürich I.

327
M. G. BRONSKÉMU

[Začátkem prosince 1916]

Milý soudruhu!

Myslím, že by bylo dobré, aby rezoluce (na základě Plattenovy rezoluce[407]) byla logicky sestavena takto (v závorkách *doslova* podle Plattena):

1. »Nynější světová válka je imperialistická válka.«

2. (»Zločinná politika míru«), hlavně Švýcarska, které může být *také* zataženo do imperialistické války jednak v důsledku této politiky, jednak v důsledku imperialistického obklíčení.

3. Proto je »obrana vlasti« také pro Švýcarsko »pokryteckou frází«.

4. Zásadní zavržení obrany vlasti a »nejúčinnější prostředky proletářského třídního boje«. Co nejúplnější výčet těchto prostředků.

Okamžitá *demobilizace.*

5. »Úplné odstranění militarismu« *nikoli* v pacifistickém smyslu, nýbrž v těsném sepětí se socialistickou revolucí a jako její *důsledek.*

Podle mého názoru můžeme takto získat dobrou rezoluci o pěti bodech.

Samozřejmě tu nedávám žádné formulace, jenom upozorňuji na logickou posloupnost a myšlenkový sled.

Se srdečným pozdravem *Lenin*

328

M. N. POKROVSKÉMU

6. 12. 1916

Vážený Mich. Nik.!

Dostal jsem lístek a 200 franků, které jsem odeslal Zinovjevovi (z Pitěru mi přišlo 869 franků = 500 rublů), tj. zřejmě celý honorář; *pokud* v tom není honorář za agrární studii*. Je smutné, moc smutné, že intrikáni kolem »šéfa«** publikací pracují proti jejich vydávání!! . . .

Se srdečným pozdravem *V. Uljanov*

329

I. F. ARMANDOVÉ

[17. 12. 1916]

Milá přítelkyně! Právě jsem dostal Váš lístek. Já jsem Vám poslal lístek do Bernu na poste restante, stručný, pouze s prosbou, abyste se ozvala, neboť mě Vaše mlčení už začalo tak trochu znepokojovat.

Zabývám se teď velmi intenzívně myšlenkou na vydávání letáků o švýcarských záležitostech.

Tady vzniklo cosi jako kroužek levicových. Tento výraz není ostatně přesný: prozatím se konala jenom řada schůzí (z podnětu mých tezí). Jsou v něm Nobs, Platten, Münzenberg a ještě několik mladých. Diskutujeme o vojenské rezoluci v souvislosti s úkoly levicových sil. Tyto diskuse mi obzvlášť názorně ukázaly: 1. jak jsou švýcarští

* Jde o honorář za Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu a Nové údaje o zákonech vývoje kapitalismu v zemědělství. *Red.*

** — A. M. Gorkého. *Red.*

levicoví nemožně slabí (po *všech* stránkách); 2. jak špatný je »systém« působení Bronského a Radka, kteří psali a píšou články o levicových příslušnících v *jiných* zemích! V tom je právě kámen úrazu — když jde o *cizinu,* všichni se ochotně hlásí k levici: to je laciné!! A co se týče Švýcarska . . . schwach*!

Abramovič chce rozprodat 1500 výtisků brožurek a letáků *(budete je překládat?* Soustavně a trvale? Odpovězte!), ale Münzenberg, s nímž jsem mluvil včera a který je v čele *organizace* mladých Němců se *4000!!* členy, si chce vzít *maximálně* 1500!!

Guilbeaux, kterému jsem poslal teze[408], píše, že je s nimi velmi spokojen a že je vezme za *základ* pro výbor internacionalistů, který znovu ustavil. Uvidíme!

Přečetl jsem si Plaidoirie od Humberta-Droze!![409] Panebože, co ten má v hlavě za galimatyáš! A to v roce 1916! Je to tolstojovec a obávám se, že *beznadějný.*

Grigorij mi píše, že v 25. čísle Arbeiterpolitik je noticka Tři redaktoři v Kommunistu[410] a že »Radek provádí s J. B. + Bucharinem stejnou politiku jako Tyszka s Ljovou« . . . Konečně si to začal uvědomovat i Grigorij, i když pořád vede svou, že prý se »ani přesto nemáme s Radkem rozcházet«. Chacha!

Jak jste se zabydlila? Byt v Maison Vincent je studený, že? Lyžujete? Moc Vám to doporučuji, je to náramně zdravé. Lyžujte na kopcích v okolí Rocher de Naye.

Moc pěkně Vás zdravím!
Lenin

P. S. Jaká je ta Usijevičova žena? Zdá se energická, co? Udělá z ní bolševičku nebo ona z něho ani rybu, ani raka?

* — slabé. *Red.*

330

I. F. ARMANDOVÉ

[18. 12. 1916]

Milá přítelkyně! Dnes došel další dopis z Petrohradu — v poslední době odtud píšou pilně.

Kromě Gučkovova dopisu[292], který vyjde v 57. čísle ústředního orgánu (sází se) a který Vám nejspíš ukazoval Grigorij v Bernu[411], došly dopisy od Lvova a Čelnokova, všechny o jednom a tomtéž, o pobouření v zemi (proti zrádcům vyjednávajícím o separátním míru) etc.

Píšou, že nálada je nanejvýš revoluční.

Můj rukopis o imperialismu došel do Pitěru a právě dneska mi oznamují, že vydavatel (a to je Gorkij! Ó ten prosťáček!) je nespokojen s ostrými slovy proti . . . no proti komu byste myslela? . . . Proti Kautskému! Rád by se se mnou dohodl písemně!!! Je to směšné i urážlivé.

To už je můj úděl. Jedna bojová kampaň za druhou — proti politickým hloupostem, nechutnostem, oportunismu atd.

Takhle to jde od roku 1893. Proto ta nenávist přízemních lidí. Ale já bych ten úděl stejně nevyměnil za »mír« s přízemními lidmi.

Teď ještě Radek. V Jugend-Internationale, č. 6 (měla jste ho?) je článek Nota Bene. Hned jsme poznali (já a Grigorij) Bucharina. Odpověděl jsem na jeho vyložené pitomosti v 2. č. Sborniku*. (Neviděla jste ho? Nedávno vyšel.)

Grigorij dnes posílá 25. číslo Arbeiterpolitik. Je tam *tentýž* článek (se škrty, zřejmě cenzurními) s Bucharinovým podpisem. (Dostali jsme další Novyj mir z New Yorku, je tam kritika — želbohu! *správná* — v tom je ta bída, že menševik *má pravdu* proti Bucharinovi!! — kritika

* Viz Jugend-Internationale (Noticka) (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 246—249). *Red.*

zřejmě téhož Bucharinova článku [my to číslo nemáme] v listu Novyj mir.)

A Radek — »Tyszkovy manýry«, píše mi dneska Grigorij — vychvaluje v 25. čísle Arbeiterpolitik Bucharina (»mladá síla«) a letmo se zmiňuje o »třech redaktorech Kommunistu«!

Využívá našich neshod: odvěká politika sebranky a chamradi; není schopná přít se s *námi* otevřeně a uchyluje se k intrikám, podrážení nohou a nechutnostem.

Tady máte obrázek toho, *co je,* a to, *co dělá* Radek (člověka neposuzujeme podle toho, co o sobě říká nebo si myslí, ale podle toho, co dělá — pamatujete si tuto marxistickou pravdu?).

Voilà*.

Vidíte, s jakým *»prostředím«* musí člověk bojovat!!

A co teoretické blamáže a nesmyslů je v Radkových »tezích« . . .

Četl jsem Humbertovy-Drozdovy Plaidoirie**. Panebože, co je to za banálního tolstojovce!! Napsal jsem ještě Abramovičovi: copak je opravdu tak beznadějný? Tak si myslím, jestli není Švýcarsko zamořeno bacily maloburžoazního (a malostátního) ignorantství, tolstojovství a pacifismu, které ničí nejlepší lidi? Nejspíš ano!

Četl jsem *druhou* brožuru P. Golaye (L'Antimilitarisme) — jaký je to obrovský krok zpátky ve srovnání s první (Le Socialisme qui meurt***) a do *stejného* bahna . . .

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

P. S. Lyžujete? Rozhodně lyžujte! Naučte se to, pořiďte si lyže a jeďte na hory — určitě. V zimě je na horách pěkně! Učiněná nádhera a voní to tam Ruskem.

* Tak je to. *Red.*

** Viz poznámku 409. *Čes. red.*

*** Umírající socialismus. *Red.*

331

V. A. KARPINSKÉMU

[20. 12. 1916]

Milí soudruzi!

Mám tu mít přednášku o 9. 1. 1905, ale nemám materiál.[412] Pomozte mi prosím sehnat:

1. Mysl 1910(?)—1911
   články V. Iljina o stávkách v Rusku*.
2. Přílohu ústředního orgánu SDDSR Diskussionnyj listok 1910—1911 (?) — můj článek o revoluci a kontrarevoluci v Rusku s výsledky statistiky stávek[413].
3. Trotzky: Russland in der Revolution[622].
4. Gorn, Meč, Čerevanin[22] aj.
   sborníčky (legální) 1906—1907 (?) Společenské hnutí v Rusku nebo něco takového. Jeden sešit — o *rolnictvu.*
   (Agrární otázka)
5. Maslov, sv. II, Rolnické hnutí 1905—1906.
6. Společenské hnutí v Rusku. Pětisvazkový sborník Potresova a spol.
7. Moskva v roce 1905
   a jiné brožury z let 1905—1906. *Co se dá sehnat.*

Pošlete prosím, co máte, nebo podle tohoto seznamu označte, co máte a co můžete poslat.

S pozdravem Váš *Lenin*

P. S. Guilbeauxovi jsem poslal své teze o práci mezi příslušníky levice ve Švýcarské sociálně demokratické straně

* Viz O statistice stávek v Rusku (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 397—426). *Red.*

a požádal jsem ho, aby je dal potom Vám.* Dejte je také Noemu a Stěpkovi.

332
G. J. ZINOVJEVOVI**

[Po 20. 12. 1916]

O Kommunistu už nemá smysl se přít, když popíráte fakt, že neústupně trvali na *rovnosti* a *nepřistoupili* na změnu redakce. To jsou přece fakta: 1. rovnost; 2. Tyszka im Hintergrunde***.

200 franků jsem poslal.

Skandál se Šklovským mě zatraceně rozčiluje a znepokojuje.[414] A Vy byste mu ještě chtěl svěřit celou pokladnu!! Musíme jednat energicky: říct mu, že peníze potřebujeme do nového roku, a nedat mu pokoj, dokud všechno nevrátí! Příšerný skandál! Hotová »panama«**** a přímo nám pod nosem.

S Vaším plánem poslat do Arbeiterpolitik kolektivní dopis souhlasím.

S pozdravem *Lenin*

P. S. a co dopis do Paříže? Copak ho Inessa ještě neposlala? || NB

* Viz Úkoly levicových zimmerwaldovců ve Švýcarské sociálně demokratické straně (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 218—230). *Red.*

** První část dopisu tvoří Poznámky k článku o maximalismu (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 401—404). *Red.*

*** — v pozadí. *Red.*

**** — panamský skandál, korupční aféra spojená s plánem vykopání průplavu v Panamské šíji, do níž byli zapleteni vysocí francouzští státníci, úředníci a tisk. Slovem »panama« se označují velké podvody. *Čes. red.*

P. S. O *Sovětu dělnických zástupců* a jiné o roce 1905 **pošlete.**

333
M. N. POKROVSKÉMU

21. 12. 1916

Vážený M. N.! Dostal jsem Váš lístek ze 14. 12. 1916. Jestli Vám píšou, že mi vydavatel dluží »kromě 500 ještě 300 rublů«, musím podotknout, že podle mě mi dluží *víc,* neboť přijal 1. mou práci o agrární otázce, I. část* a 2. ženinu brožuru o pedagogice[415]. Já si taky myslím, že když byl rukopis dodán a přijat, sluší se zaplatit.

Psal jsem o tom do Pitěru, ale moje spojení s Pitěrem je hrozně špatné a neúnosně zdlouhavé.

»Pokládal jste za možné« vypustit z mé brožury[416] kritiku Kautského . . . To je smutné! Namouvěru smutné. Proč? Nebylo by lepší požádat vydavatele: milí pánové, vytiskněte tam rovnou: *My,* vydavatelství, jsme vynechali kritiku Kautského. Opravdu, tak by se to mělo udělat . . . Já se samozřejmě musím vydavateli podřídit, ale ať se vydavatel nebojí říct, co chce a co ne; ať nese odpovědnost za škrty vydavatel, a ne já.

Píšete »nezbijete«?, tj. já Vás za souhlas s vypuštěním té kritiky? Bohužel žijeme v příliš civilizovaném století, než aby se věci řešily tak prostě . . .

Žerty stranou, je mi z toho zatraceně smutno . . . No co, vypořádám se s Kautským jinde.

Pevně Vám tisknu ruku a pěkně Vás zdravím.

V. Uljanov

* Viz Nové údaje o zákonech vývoje kapitalismu v zemědělství. I. část (Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 147—246). *Red.*

334

I. F. ARMANDOVÉ

[Po 23. 12. 1916]

Milá přítelkyně!

Nejdřív k Radkovi. Píšete: »Řekla jsem mu v Kienthalu, že nejednal správně«.

A to je všechno? Všechno! A politický závěr?? Nebo je jeho jednání pouhá náhoda?? Pouze osobní věc?? Co Vás vede! Tady je kořen Vašeho politického omylu. Nehodnotíte události politicky. A namouvěru, tohle je otázka politická, i když se to na první pohled zdá dost divné.

Teď k obraně vlasti. Bylo by mi hrozně nepříjemné, kdybychom se nedohodli. Pokusme se ještě jednou dojít ke stejnému závěru.

Uvedu nějaký »materiál k přemýšlení«:

Válka je pokračováním politiky.

Celá věc je v *systému* politických vztahů před válkou a za války.

Hlavní typy těchto systémů: a) vztah utlačovaného národa k národu utlačujícímu, b) vztah mezi dvěma utlačujícími národy kvůli kořisti, jejímu dělení apod., c) vztah národního státu, který neutlačuje jiné národy, k utlačujícímu, obzvlášť reakčnímu.

Zamyslete se nad tím.

Císařství ve Francii + carismus v Rusku proti *neimperialistickému* Německu v roce 1891 — to je historická situace v roce 1891.

Zamyslete se nad tím! Psal jsem *o roku 1891* i v 1. č. Sborniku.*

Jsem tak rád, že jste si pohovořila s Guilbeauxem a Levim! Bylo by dobře dělat to častěji nebo aspoň občas. Ale

* Viz Výsledky diskuse o sebeurčení (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 41—82). *Red.*

Ital lže: Turatiho projev[398] je ukázkou *odporného* kautskismu (do *imperialistické* války zapletl »droits nationaux*!!). Také článek *vv* o tomto projevu ve Volksrechtu je špatný.

Tak rád bych o tom napsal nebo si s Italem pohovořil!!

Jak je hloupé, že Levi útočí na parlamentarismus!! Hloupé!! A to si ještě říká »levicový«!! Panebože, takový zmatek v hlavách.

Váš *Lenin*

335

I. F. ARMANDOVÉ

[25. 12. 1916]

Milá přítelkyně!

Pokud jde o Radka, směšujete jaksi stejně jako Grigorij osobní dojmy a stesky nad »pochmurným« politickým obrazem dohromady s politikou. Litujete, želíte, vzdycháte — a nic víc. Jiná politika, než se dělala, se dělat *nedala;* nebylo možné zřeknout se správných názorů a ustoupit »Tyszkovým manýrám«. Tím není dán »pochmurný« obraz ani slabost levicových sil, ani to, že nevychází Vorbote, to je dáno tím, že revoluční hnutí roste neobyčejně pomalu a ztěžka. To se musí překonat; prohnilé bloky s jednou osobou (nebo s J. B. + *K a já*) by jenom překážely v plnění obtížného úkolu: obstát v těžké době.

Pokud jde o »imperialistický ekonomismus«, vypadá to, jako bychom »mluvili každý o něčem jiném«. Vy *obcházíte* mou definici, *nechováte* ji *bez povšimnutí* a kladete otázku znovu.

* — »národní práva«. *Red.*

»Ekonomisté« »neodmítali« politický boj (jak píšete) — to není přesné. Oni ho *nesprávně* definovali. Stejně tak »imperialističtí ekonomisté«.

Píšete: »Cožpak by i naprosté odmítnutí demokratických požadavků znamenalo odmítnutí politického boje? Cožpak *bezprostřední boj* za dobytí moci není politický boj?«

O to právě běží, že u Bucharina (částečně i u Radka) to nějak takhle vypadá, a to je nesprávné. »Bezprostřední boj za dobytí moci« při »naprostém odmítnutí demokratických požadavků« — to je cosi nejasného, nepromyšleného, zmateného, a právě k tomu Bucharin sklouzává.

Vy totiž přistupujete k otázce ještě poněkud z jiné stránky, neboť vidíte rozpor mezi články 2 a 8.

V článku 2 se říká *všeobecně:* socialistická revoluce *není možná* bez boje za demokracii. To je nesporné a slabost Radka + Bucharina je právě v tom, že ačkoli s tím *nesouhlasí* (stejně jako Vy), netroufají si uvést námitky!!

Ale dál — v jistém smyslu pro jisté období mohou *jakékoli* demokratické cíle (nejenom sebeurčení! Uvědomte si! Na to jste zapomněla!) zabrzdit socialistickou revoluci. V jakém smyslu? V kterém okamžiku? Kdy? Jak? Například, když hnutí se už vystupňovalo, *revoluce už začala,* je třeba *zabírat banky,* a na nás se volá: počkat, *nejdřív* upevnit, uzákonit republiku aj.!

Příklad: v srpnu 1905 byl bojkot dumy správný a neznamenal odmítnutí politického boje.

((Článek 2 = *všeobecné* odmítnutí účasti v zastupitelských institucích je absurdnost; článek 8 = stávají se případy, kdy *se musí* odmítnout: tady máte názorné srovnání, které vysvětluje, že mezi článkem 2 a článkem 8 *není* rozpor.))

Proti Juniovi. Doba: imperialistická válka. Prostředek proti ní? Jedině socialistická revoluce v Německu. Junius to nedopověděl a vzal demokracii bez socialistické revoluce.

Je zapotřebí umět *spojit* boj za demokracii s bojem za socialistickou revoluci tak, že se první *podřídí* druhému. V tom je celá obtíž; v tom je celá podstata.

Tolstojovci a anarchisté vypouštějí to první. Bucharin a Radek sešli z cesty proto, že nedovedli spojit první s druhým.

Já však říkám: nepouštějte ze zřetele to *hlavní* (socialistickou revoluci); stavte ji na první místo (Junius to neudělal); klaďte *všechny* demokratické požadavky tak, aby jí byly podřízeny, zkoordinovány s ní a přizpůsobeny jí (Radek + Bucharin pošetile vypouštějí *jeden* z nich), a pamatujte si, že boj za to hlavní může propuknout i tehdy, když začne jako boj dílčí. Podle mě je jedině takový názor na věc správný.

Válka Francie + Ruska proti Německu v roce 1891. Berete »mé kritérium« a aplikujete je *pouze* na Francii a Rusko!!!! Ale prosím Vás, kde je tu jaká logika? Já přece říkám, že *ze strany Francie a Ruska* by to byla reakční válka (válka kvůli tomu, aby se vývoj Německa obrátil zpět, aby se Německo vrátilo od národní jednoty k roztříštění). *A ze strany Německa?* Mlčíte. A to je přece to hlavní. Ze strany Německa neměla a nemohla mít válka v roce 1891 imperialistický charakter.

Zapomněla jste na to nejdůležitější: v roce 1891 vůbec neexistoval imperialismus (snažil jsem se ve své brožuře dokázat, že vznikl v letech 1898—1900, ne dřív) a válka ze strany Německa nebyla a nemohla být imperialistická. (Ostatně, tehdy nebylo ani revoluční Rusko; to je velmi důležité.)

Dále: »„možnost" roztříštění Německa není vyloučena ani za války 1914—1917«, píšete, a tady právě sklouzáváte od hodnocení toho, co je, k tomu, co by *mohlo* být.

To neodpovídá historii. To není politika.

Co *existuje* teď, to je *imperialistická* válka na *obou* stranách. To jsme říkali tisíckrát. To je podstatné.

A »možné«!!?? Ono je »možné« ledacos!

Bylo by směšné popírat *»možnost«* přeměny imperialistické války ve válku národní (i když se toho Usijevič zhrozil!). Co jenom není na světě »možné«! Ale **prozatím** se nepřeměnila. Marxismus opírá politiku o *skutečnost,* nikoli o »možnost«. Může se stát, že se jeden jev přemění v druhý — a naše taktika není zkostnatělá. Parlez-moi de la réalité et non pas des possibilités!*

Engels měl pravdu. Já jsem v životě zažil až moc ukvapených obvinění Engelse z oportunismu a stavím se k nim nanejvýš nedůvěřivě: Pokuste se nejdřív dokázat, že Engels neměl pravdu!! Nedokážete to!

Engelsův úvod k Třídním bojům ve Francii?[417] Cožpak nevíte, že ho v Berlíně zkomolili *proti* jeho vůli? Copak tohle je seriózní kritika?

Jeho prohlášení o belgické stávce?[418] Kdy? Kde? Jaké? Neznám.

Ne, ne. Engels *není* neomylný. Marx *není* neomylný. Ale když chceme dokázat jejich »omyly«, musíme k tomu přistupovat jinak, namouvěru docela jinak. Takhle jste tisíckrát v neprávu.

Pevně, moc pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

336
G. L. ŠKLOVSKÉMU

[26. 12. 1916]

Milý G. L.

Už dávno jsem poslal dopis tajemníkovi kantonální policie, ale peníze *pořád* nikde. Bez *osobní* upomínky z toho zřejmě nic nebude. Zrovna tak to bylo jednou u nás

* Mluvte o skutečnosti, a ne o možnostech! *Red.*

v Bernu: dokud jsem se *osobně* neobrátil na tajemníka, všechno bylo marné. *Zajděte k němu, prosím Vás.* Jestli nemůžete, napište *ihned* aspoň pár slov na korespondenčním lístku, neboť dál se čekat nedá, už je prosinec.

Poslal jste mi dva sešity *Prosvěščenije* (1914, č. 4 a 5), ale *třetí* pořád ještě nemám!! (1914, č. 6, konec článku o sebeurčení*). Vy ho přece *máte!* Sám jsem si ho od Vás bral. *Pošlete* mi ho, prosím!

Moc pěkně zdravím Vás i celou Vaši rodinu.

Váš *Lenin*

337

G. L. ŠKLOVSKÉMU**

[Po 26. 12. 1916]

Milý G. L.! Jak je to s kaucí? Byl jste na policii? Myslete na to! Neodkládejte to! S pozdravem

Váš *Lenin*

338

V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ

[31. 12. 1916]

Blahopřeji k Novému roku, milí přátelé! Doufám, že se na mě Olga příliš nezlobí. Jestli ano, ještě napíšu. Moc pěkně Vás zdravím a přeji všechno nejlepší.

Váš *Lenin*

* Viz o právu národů na sebeurčení (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 273—337). *Red.*

** Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

339
M. N. POKROVSKÉMU

[3. 1. 1917]

Vážený M. N.!

Dostal jsem Váš lístek a mockrát Vám děkuji za starosti se záchranou mé brožury. Namouvěru si zbytečně namlouváte, že Vám přikládám nějakou vinu. Nic takového! Jsem přesvědčen, že bez Vašeho zásahu by to bylo mnohem horší, neboť vydavatel* zřejmě popřává sluchu »náhodným« radám z maloměšťáckého tábora. Co se dá dělat. Zaplať pánbůh i za to, že se Vám podařilo přece jenom určitou (a to značnou) část obhájit. Moc pěkně Vás zdravím a přeji všechno nejlepší v novém roce!

Váš *Lenin*

340
I. F. ARMANDOVÉ

[6. 1. 1917]

Rád bych se Vám ještě svěřil se svým názorem na tento plán.

Své teze o úkolech švýcarských levicových sociálních demokratů jsem vydal německy a francouzsky. V souvis-

* — A. M. Gorkij. *Red.*

losti s tím jsem dostal nápad: založit malé vydavatelství a vydávat listy, letáky a *malé* brožurky, které by tyto teze dále rozvíjely.

Napsal jsem Abramovičovi. Odpověděl: rozprodám 1500 výtisků. V Imprimerie coopérative* mám úvěr na půl roku. Leták přijde na 50—70 franků. Podrobnosti zjistí a pošle (prosil jsem o podrobnosti: ceny za 2, 4, 8 stran a za 2000 a 5000 výtisků; ceny matric; výrobní lhůty). *Ale stejně nic neposlal!*

Odpověděl jsem Abramovičovi, že *prozatím* musíme od tohoto plánu upustit: vzhledem k obtížím, o nich později, mě k této odpovědi donutila či lépe řečeno přiměla skutečnost, že Abramovič prý trpí jakousi depresí: někdy se neozve *celé týdny!!* Prý není zvyklý korespondovat a propadá depresi!! Takhle se přece nedá pracovat.

Spoléhat jenom na Abramoviče se mi zdálo riskantní.

Dále. Napsal jsem Guilbeauxovi a ten odpověděl: teze jsou »skvělé«. No dobrá: budete pomáhat rozšiřovat letáky!? Kolik výtisků?

Odpověď dodnes nepřišla! (Je to jasné, plánuje *svůj* časopis.)

Šel jsem za Münzenbergem: budete pomáhat? Budu. Ale víc než *1500* (to je hrozně málo!!) výtisků nezvládneme: jsme zavaleni literaturou!

Německého překladatele nemám. Nobs napůl slíbil, ale *zřejmě* to neudělá.

Kromě toho strana (tj. Parteivorstand**) teprve zítra (7. 1.) rozhodne, jestli se sjezd odloží nebo ne. Na tom ovšem mnoho závisí.

Taková je situace, která mě inspirovala k »smělému plánu« a potom k ustoupení (dočasnému) od něho.

Neměla byste chuť pustit se do toho?

Přibližně by to vypadalo asi takto:

Vy byste byla vydavatelkou francouzských brožur. Já

* — Družstevní tiskárně. *Red.*

** — představenstvo strany. *Red.*

bych si vzal na starost redakci (psaní a redigování). Vy byste taky překládala. Zajela byste (na krátký čas, na několik dní, žít byste tam myslím nemusela) do La Chaux-de-Fonds a úplně vyjasnila finanční a technickou stránku. Také byste zjistila, jestli byste mohla dostat (nebo si vypůjčit) peníze na toto vydavatelství (kolik? Nevím. Myslím tak od 100 franků *do několika set,* do 300 až 500 franků, podle toho, co nám odpoví tiskárna, a podle rozsahu vydávání).

Mohla byste objet několik center francouzského Švýcarska (La Chaux-de-Fonds, Fribourg, Genève, Lausanne, Bern, Neuchâtel a *podobně,* výčet uvádím *jenom jako příklad*), a přitom vytvořit skupiny pro šíření literatury, přednášet apod., navazovat spojení, všecko organizovat a prověřovat.

Opakuji: je to přibližný plán práce v maximálním rozsahu (realizovat by se patrně podařilo jenom jeho část). Francouzské vydavatelství by *možná* vyprovokovalo Němce.

Myslím, že Abramovič nelže: 1500 výt. prodá. K tomu připočítejme minimálně 500 pro Ženevu aj. Celkem = 2000. Mohly by se udělat matrice, abychom neriskovali finanční ztrátu, kdybychom toho vytiskli mnoho. Za kolportáž by mládežnické organizace dostávaly 20 %.

a) Vyplatí se to? b) A kdy se nám vrátí zpátky peníze?

Všechno závisí na těchto dvou (*a* + *b*) otázkách.

Jestliže se to a) vůbec nevyplatí, pak se do toho nesmíme ani pouštět, neboť nemáme mecenáše. Vydávat můžeme jenom to, co se vyplatí. Jestliže se b) peníze budou vracet velmi pomalu, tj. bude-li se platit za brožury nepřesně (to je obzvlášť důležité) a liknavě, pak *buď* nemůžeme vůbec nic vydávat, *nebo* věnovat velkou částku na vydání *několika* letáků (vždycky se může naskytnout potřeba vydat polemickou odpověď, neboť nepřátelé nebudou mlčet, nepřátelé mají noviny; chceme-li odpově-

dět, musíme mít možnost vydat zvláštní brožurku nebo leták). [Situace ve straně je taková, že se může rozpoutat **zuřivý** boj.]

To jsou klady a zápory, lákavé perspektivy i těžkosti.

Jestli Vás tato myšlenka vůbec nezajímá, nebo jestli z těch či oněch důvodů pokládáte za nemožné nebo za nepřijatelné, abyste se pouštěla do vydávání a podnikání, *bez okolků* to smeťte ze stolu. Zůstane tak jen u našeho rozhovoru o jednom z mých plánů (dokud nakonec přece jen nenajdu nějakou možnost své plány realizovat).

Máte-li však zájem, zajeďte k Abramovičovi, všechno s ním věcně projednejte a hned mi napište, čeho jste dosáhla. Potom bychom spolu ve svých dopisech znovu celý plán důkladně projednali.

Letáky by měly být podle mě dvojího druhu (αα) pro masy a (ββ) pro socialisty.

Oboje by byly malé: *od 2 do 8 tiskových stran* malého formátu (drobným, úsporným písmem).

Témata (zhruba):

αα) — proti obraně vlasti; proti nepřímým daním; drahota; nastolení socialismu jako nejbližší cíl; vyvlastnění bank apod.

(ββ) — špatné i správné argumenty proti obraně vlasti; proti sociálpatriotům a »středu«; proti grütliovcům mimo stranu i ve straně apod.

Jak se připravovat na sjezd strany; buržoazně reformistická dělnická strana nebo socialistická?

Letáky by mohly mít společný název, dejme tomu Světlo nebo jakýkoli jiný.

Münzenberg mi řekl, že budou (»mladí«) prodávat dokonce bez odměny, ale to není myslím možné. Kdyby dostali 20 % (1 centim z každých 5 centimů prodejní ceny), jistě by se do toho pustili *s vervou.*

Myslím, že jsem Vám teď vysvětlil všechno, tj. že jsem Vám napsal všechno, co vím (pokud jde o plány a informace), abyste si o celém podniku mohla udělat úsudek.

Pokládal bych za nejvýš důležité vydávat *totéž* i v němčině a italštině. Ale k tomu jsou potřeba 1. překladatelé a 2. další peníze. A my zatím nemáme ani to ani ono. Kdyby to začalo vycházet francouzsky, Němci *by* myslím překladatele *našli.*

Možná se nám to nepodaří prostě proto, že nedokážeme přesně vystihnout francouzskou mentalitu!

To mi dělá *velkou* starost a nahání *velký* strach.

341
I. F. ARMANDOVÉ

[Po 6. 1. 1917]

Milá přítelkyně! Mockrát děkuji za zprávy ze Ženevy. Napsal jsem Olze velmi rozčilený dopis, který Karpinskij označil za utrhačný. Asi se urazila. Napíšu jí omluvný list.

Těžko jsem přenesl přes srdce, že Brilliant »přetáhl« Guilbeauxe.

Ale z Vašeho dopisu vidím, že to bylo neodvratné: proti společnému vlivu Lunačarského (poeta!) + Brillianta (má *peníze,* jak mi píše Grigorij) + Naina + Grabera *bychom* ovšem *nemohli* bojovat, zvlášť když pomyslíme na Guilbeauxovy slabůstky.

Počkáme, jaký budou mít orgán.

Jestli dostáváte L'Humanité, posílejte mi prosím, když už ho nebudete po přečtení potřebovat, výstřižky (*text* rezolucí kongresu; články o něm; projevy Longueta a spol.; *jejich* rezoluce; *zajímavé* články, kterých je vůbec málo. Apod.).[419]

Na jak hanebné rezoluci se shodli Longuet + Renaudel (2800 proti 120!!) a Bourderon + Raffin-Dugens *přeběhli* k nim!! A Merrheim? Ten přece hlasoval společně s Jouhauxem pro pacifistickou rezoluci CGT!!

Hanba jim!

Vidím v tom spojitost s 5 články Kautského o míru (stejná nechutnost) + Italská socialistická strana a projev Turatiho ze 17. 12. 1916 (stejná nechutnost).

Vítězství kautskistického pacifismu *nad* Zimmerwaldem, které Grimm (provolání MSK z 30. 12. 1916[420]) zastírá hurárevolučními frázemi!! Zrovna jako v II. internacionále: revoluční firma + reformistická podstata.

Vyhlašuji (přesněji: chci vyhlásit) tažení za odhalení této lži.

A ta ostuda ve švýcarské straně! Před 10 dny vypracovala vojenská komise (zvlášť zvolená ústředním výborem strany) dvě rezoluce: 5 hlasů proti obraně vlasti a 4 *pro.*

Dodnes *nebyla* otištěna **ani** jedna!!

Oportunisté (a Grimm!) pracují ze všech sil, aby tuto otázku sprovodili ze světa a odložili sjezd (dělníci prý nejsou připraveni! Ale ve skutečnosti jsou to oni, oportunisté, kdo *protahují* přípravy . . .).

Nechtějí uspořádat parlamentní volby (podzim 1917) pod heslem nebránit vlast!!

Je to ostuda a naprostá demoralizace . . .

Z celého srdce Vám tisknu ruku a přeji zdraví a všechno nejlepší v novém roce.

Váš *Lenin*

342
I. F. ARMANDOVÉ

[7. 1. 1917]

Milá přítelkyně! Posílám slíbené číslo Volksrechtu s rezolucí proti odložení sjezdu, přednesenou na protestní schůzi.[421] Pokud jsou v Clarensu a Lausanne švýcarští le-

vicoví, bylo by dobře tuto rezoluci přeložit a přimět je taky k protestu.

Kameněva[422] vraťte po přečtení přímo mně, ještě jsem ho nečetl.

Katalogy posílám na 2 dny: prohlédněte si je a vypište (titulky a čísla) to, *co by Vás zajímalo.* Mohu Vám z této knihovny posílat po jedné knize. Mám taky *tlustý* hlavní katalog: jestli Vás zajímá a v místní veřejné knihovně není, mohu Vám poslat *i ten.*

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

343
I. F. ARMANDOVÉ

[8. 1. 1917]

V neděli (7. 1.) tu byla schůze švýcarské strany.

Ten mizera Grimm *v čele všech pravičáků* prosadil (proti Nobsovi, Plattenovi, Münzenbergovi *a Nainovi*) usnesení *odložit* na neurčito sjezd strany, stanovený na 11. 2. 1917 výhradně k otázce války. Důvody jsou vylhané. Ve skutečnosti chce uzavřít blok s pravičáky, se sociálpatrioty, kteří vyhrožují demisí v případě, že bude schváleno odmítnutí obrany vlasti!! Nechtějí připustit, aby o otázce obrany vlasti rozhodovali švýcarští dělníci!!!

Naine prý Grimmovi znamenitě řekl, že se tím odrovnal jako mezinárodní tajemník.

Předseda Zimmerwaldu atd. — a takový ničema v politice!

Hodlám napsat otevřený list Charlesu Nainovi, členu ISK*, publikovat ho, označit v něm Grimma za mizeru a prohlásit, že s takovým individuem nechci být v zim-

* — Internationale Sozialistische Kommision (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 306—314). *Red.*

merwaldské organizaci a posílám o tom svému ÚV zdůvodněné prohlášení.

Je důležité »přistihnout« Grimma ihned, en flagrant délit*, odhalit ho (neboť »oni« nepustí nic do tisku), strhnout mu masku.

Myslím, že to donutí i Radka + Rolandovou-Holstovou, aby Grimmovi *něco* řekli.

Takový list nemůže být samozřejmě vydán spolu s letáky, musí se vydat zvlášť, mimo firmu.

Pevně, pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

344
V. A. KARPINSKÉMU[423]

[8. 1. 1917]

Milí soudruzi!

Posílám *velmi důležitou* zprávu.

Posuďte ji sami a pak vyřiďte Brilliantovi a Guilbeauxovi: tady se vyřeší otázka, *pro* koho jsou a *kdo* jsou — jestli zbabělci, nebo lidi schopní boje.

Celý boj se teď přenese sem.

Napište, jak na to reagovali, a zdali jsou vyhlídky, že vydají protest nebo otevřený dopis.

Musí se využít toho, že *Naine* má ve francouzské části Švýcarska nespornou autoritu.

S hezkými pozdravy Váš *Lenin*

V neděli 7. 1. 1917 zasedalo v Curychu vedení (Parteivorstand) Švýcarské socialistické strany.

* — na místě činu. *Red.*

Bylo přijato ostudné usnesení — odložit na neurčito stranický sjezd, stanovený na 11. 2. 1917 do Bernu, speciálně zaměřený na otázku války. Důvody, jako že je třeba bojovat proti drahotě, že dělníci nejsou připraveni, že komise nedospěla k jednomyslnému rozhodnutí apod., jsou přímým výsměchem straně. (V komisi už byly vypracovány a *důvěrně vytištěny* dva návrhy: Affolterův, Nobsův, Schmidův, Nainův a Graberův *proti* obraně vlasti a návrh G. Müllera, Pflügera, *Hubera* a Klötiho *pro* obranu vlasti.)

Zasedání 7. 1. bylo velmi bouřlivé. *Grimm* stál v čele pravice, tj. oportunistů, tj. nacionalistů, vykřikoval nejhanebnější fráze proti »cizincům« a proti *mladým,* obviňoval je z »rozkolu« (!!!) apod. Proti odložení sjezdu se *energicky* vyslovili Naine, Platten, Nobs a Münzenberg. Naine řekl Grimmovi přímo do očí, že odrovnává sám sebe jako »mezinárodního tajemníka«!

Přijaté usnesení znamená, že Grimm úplně zradil a že oportunističtí vůdcové, sociálnacionalisté, *se vysmívají straně.* Z *celého* zimmerwaldského a kientalského sdružení a jednání udělala hrstka vůdců (i s Grimmem) *ve skutečnosti* frázi: vyhrožují, že se vzdají svých mandátů (sic!!), bude-li zamítnuta obrana vlasti, a rozhodli se, že až do konce války *nepřipustí,* aby tuto otázku projednávala »spodina« strany. Grütlianer[424] (4. 1. a 8. 1.) má *pravdu,* když *takovou* stranu políčkuje.

Celý boj levice, celý boj *za* Zimmerwald a Kienthal byl nyní přenesen na jinou půdu: změnil se v boj proti této smečce vůdců, kteří poplivali stranu. Je nutné všude shromáždit levicové a projednat způsoby boje. Pospěšte si!

Nebyl by snad nejlepší způsob boje (nesmíme ztrácet ani minutu) prosadit ihned v La Chaux-se-Fonds a v Ženevě protestní rezoluce a otevřené dopisy Nainovi a okamžitě je vydat? »Vůdcové« bezpochyby zapojí všechny páky, jen aby se protest nedostal do novin.

V otevřeném dopise by se mělo přímo povědět všechno, co tu bylo řečeno, a soustředit se na otázku: 1. zda Naine vyvrací tato fakta; 2. zda považuje za *přípustné,* aby v demokratické straně socialistů vedení anulovalo svými usneseními usnesení sjezdu; 3. zda je *přípustné* skrývat před stranou, jak hlasovali a *mluvili* zrádcové socialismu na zasedání 7. 1. 1917; 4. zda je *přípustné* smiřovat se s takovým předsedou Internationale Sozialistische Kommision (Grimmem), který levičácké fráze spojuje s *pomocí* švýcarským nacionalistům, odpůrcům Zimmerwaldu, »obráncům vlasti« Pflügerovi, *Huberovi* a spol. při faktickém *maření* zimmerwaldských usnesení; 5. zda je přípustné nadávat v Berner Tagwacht německým sociálpatriotům a *tajně* přitom pomáhat sociálpatriotům ve Švýcarsku atd.

Jak už jsem řekl, do novin to nepustí. To je jasné. Nejlepší bude otisknout jménem nějaké skupiny otevřený dopis jmenovitě Nainovi. Je-li to možné, pospěšte si a hned odpovězte.

345
M. N. POKROVSKÉMU

[8. 1. 1917]

Vážený M. N.

Jen co jsem Vám poslal lístek ohledně brožury (jako odpověď na Váš), začal jsem dostávat peníze: dostal jsem nyní nadvakrát 500 franků, za něž mockrát děkuji.

Dostal jsem také oficiální odpověď (z pošty), že můj ekonomický rukopis*, který jsem Vám poslal 2. 7. 1916, saisi l'autorité militaire!!!**

* Jde o rukopis knihy Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 319—444). *Red.*

** — zkonfiskovaly vojenské orgány!!! *Red.*

Přímo k nevíře!! Dalo by se ještě někde ztratit slovo, nebo je to beznadějné?

S pěknými pozdravy a přáním všeho nejlepšího

Váš *V. Uljanov*

346

V. A. KARPINSKÉMU

[Mezi 10. a 22. 1. 1917]

Milý V. A.! Za Mikuláše II. jste mě pořádně ztrhal, jen co je pravda.*

Pokud jde o *Garton Foundation,* žádné odkazy jsem nenašel a nevím, kde a jak co hledat. Nepamatujete se, kde přesně jste to četl? Nemohl byste najít to číslo novin? Našel bych pak ten odkaz tady v knihovně.

Přikládám Volksrecht, kde si kromě prohlášení ÚV všimněte rezoluce curyšské schůze *proti odložení sjezdu.*[425] Snažně prosím Olgu, aby to přednesla v ženevské skupině zimmerwaldské levice a všemožně to podpořila, aby rezoluci přeložila, prosadila schválení stejné rezoluce aj. (tu rezoluci jsme připravili zde v kroužku zimmerwaldské levice. Bylo by žádoucí naši činnost sjednocovat).

Do Ženevy bych jet *nechtěl:* 1. nejsem zdráv; mám v nepořádku nervy. Referátů *se bojím*; 2. mám tu 22. 1. práci a musím se připravovat na *německý* referát. Proto neslibuji, že přijedu. (Napište pár slov, jakou poradu navrhuje Guilbeaux, *kdo tam bude* a kdy? Mohl bych být nějak užitečný? Jak?)

Pevně vám oběma tisknu ruku a posílám mnoho pozdravů

Váš *Lenin*

* Nebylo zjištěno, oč jde. *Red.*

347
NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI

[11. nebo 12. 1. 1917]

Nobs a Münzenberg mi dnes oznámili tato poměrně závažná fakta:

7. 1. Münzenberg navrhl, aby byl sjezd odložen *na březen* (zjevně chtěl tímto návrhem odhalit prolhanost argumentů Grimma + sociálpatriotů). Návrh byl zamítnut.[426]

Greulich navrhl odložit sjezd *na květen.* Nobs prohlásil, že je pro (zas aby volil menší zlo a odhalil tutéž partu). Když Nobs prohlásil, že je *pro,* pak Greulich (pěkný ptáček!) *vzal* svůj návrh zpět (uvědomil si svou chybu). Nato Naine prohlásil, že Greulichův návrh podává *on. Zamítli to.*

Münzenberg navrhl, aby kantonální vedení (kterým teď věc předali) stanovila termín na červenec. Zamítli to!

Z těchto faktů je zřejmé, jak neslýchané drzosti se dopustil Grimm ve svém článku (Berner Tagwacht z 9. nebo 8. 1. Parteibeschlüsse[427]), když napsal, že ani levicoví *nebyli* »zásadně« proti odložení!

Münzenberg napsal článek pro *Volksrecht* (Nobs slíbil, že ho zítra nebo pozítří uveřejní) proti usnesení Parteivorstandu*.[428]

Až si dopis přečtete, pošlete ho Olze, aby ho poslala Abramovičovi.

* — představenstva strany. *Red.*

348

I. F. ARMANDOVÉ

[13. 1. 1917]

Milá přítelkyně!

Včera byla u nás schůze německé levice. Většinou to byli dělníci, taky mládež. Práce se nám ještě nerozběhla; mám z toho smíšený, nejistý pocit. Nobs se vyznamenal: jeden dělník mu poslal levicově zaměřený článek k hanebnému odložení sjezdu. Nobs pustil článek s podpisem a nazítří pustil další, jinak zaměřený, přičemž článek *levicového autora překroutil* a seškrtal, což jsem náhodou odhalil na schůzi, když jsem kritizoval *právě* ta místa článku, která Nobs zpotvořil!

Pěkní »levičáci«, jen co je pravda!

Abych nezapomněl: na schůzi se ukázalo, že existuje spojení s levicovými silami v Neuchâtelu, které už dříve vystupovaly proti oportunistům. Proto by taky nebylo špatné zajet tam s adresami (respektive s doporučujícími dopisy, které bych tu mohl opatřit) a vyškolit je, udělat jim přednášku, navázat spojení apod.

Psal jsem Vám, že Naine na schůzi Parteivorstandu* (7. 1.) byl tak poctivý, že vystoupil *proti* Grimmovi a dělal mu výtky právě jako »mezinárodnímu tajemníkovi«?!

Olga mi dnes píše, že Guilbeaux referoval o francouzském sjezdu, ukrutně nadával longuetovcům (»ještě líp než Vy«, jak píše) a vyslovil se pro rozkol. To je dobře, jenže Guilbeaux nemá *základ,* je to člověk náladový, chybějí mu základy a teorie. To je nebezpečné. Čeká ženu z Paříže, která tam agituje. Guilbeaux a Brilliant jsou ochotni schválit protestní rezoluci proti odložení sjezdu. 22. 1. mají schůzi delegátů, na níž má být tato rezoluce odhlasována.

* — předsednictva strany. *Red.*

Tady u nás se pozítří, v neděli, sejde byro levice (Grigorij, Radek a já) ve věci protestu proti Grimmovi. Uvidíme!

Pevně, pevně Vám tisknu ruku a znovu Vás prosím, abyste někam odjela, třeba jen na čas, třeba přednášet či co, abyste přišla na jiné myšlenky a zabrala se do práce, která by Vás zaujala a přinesla užitek novým a nezatíženým lidem. Práce mezi Francouzi je namouvěru hrozně nutná a hrozně užitečná.

Knihu a katalogy jsem dostal. Merci.

Váš *Lenin*

349
I. F. ARMANDOVÉ

[14. 1. 1917]

Milá přítelkyně! Dostal jsem Váš dopis a výstřižek z listu *Russkije vědomosti*[429]. Za všechno mockrát děkuji.

Milá přítelkyně, vím, jak je Vám hrozně těžko a neobyčejně rád bych Vám pomohl ze všech sil. Co kdybyste zkusila usadit se na čas tam, kde jsou přátelé a kde by se dalo pravidelně hovořit o stranických záležitostech a pravidelně se jich účastnit?

Dnes jsem dostal od Guilbeauxe stručný dopis. Píše, že připravují mítink o míru. Napsal jsem o tom 4 články (nebo kapitoly) pro *Novyj mir* (kde prý platí 5 dolarů za článek, což by mi navíc přišlo náramně vhod).[430] Posílám Vám je; co byste řekla tomuhle plánu: mohl bych Vám dodat další doplňující materiály a Vy byste vypracovala francouzský referát na toto nanejvýš aktuální téma a objela s ním francouzské Švýcarsko? Naší věci by to velice prospělo, neboť pacifistického zmatku mají všichni v hlavě *ažaž* a vymýtit se dá jedině vytrvalým, soustavným

působením. Dejte se do toho, opravdu, vypracujte *co nejpodrobnější* teze svého referátu (mohli bychom je spolu prodiskutovat) nebo napište i celý referát. Francouzským dělníkům ve Švýcarsku *nemá kdo* referovat o marxistickém stanovisku k pacifismu, ale *Vy* byste to mohla udělat a poskytnout tak dělníkům obrovskou látku k přemýšlení. Začněte se pomalu *připravovat* už teď; práce Vás *zaujme,* věřte, že práce dělaná se zaujetím je pro posílení zdraví a uklidnění to nejdůležitější! Pošlu Vám výstřižky z Bataille, texty z rezolucí a texty z Avanti! (stará čísla Avanti! mohu sehnat — *snadno* se naučíte číst italsky; to by bylo rovněž **nanejvýš** *důležité,* neboť italských dělníků je ve Švýcarsku velmi mnoho a ty taky *nemá kdo* učit marxismu).

Na 23. 1. svolává Grimm (to jen mezi námi) konferenci socialistů *Dohody* (aby projednali svůj postup na konferenci sociálšovinistů Dohody). Připravujeme ostrý protest proti Grimmovi (včetně požadavku, aby odešel z ISK*) za to, že se tak hanebně zachoval ve věci odložení sjezdu**. Velice doporučuji, abyste vyhledala Volksrecht (pošlu Vám číslo s rezolucí), Berner Tagwacht (snad Vám ho z Bernu pošlou? obzvlášť číslo z 8. nebo 9. 1.) a Grütlianer (4. 1. a 9. 1.). Ještě Vám o tom napíšu. Schůze vedení švýcarské strany (Parteivorstandu) 7. 1. byla *historická*: odložili na neurčito sjezd, věnovaný právě Militärfrage***!! A Grimm šel spolu se sociálpatrioty v čele těch, kdo byli *pro* odložení!! Ne, tohle mu neodpustíme. Dnes tu máme schůzi levice. Napsali jsme s Grigorijem Radkovi, vyzýváme jeho i Rolandovou-Holstovou aj. k protestu proti Grimmovi. Guilbeauxe vyzveme také, jenže ten je k pochopení otázky absolutně nepřipravený, a tak by Váš referát (ať už veřejný, nebo pro začátek ve formě besedy v ženevské skupině levicových) byl nanejvýš užitečný.

* — Internationale Sozialistische Kommission. *Čes. red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 350. *Red.*

*** — vojenské otázce. *Red.*

Olga mi psala, že jakýsi levicový Francouz jede ke Guilbeauxovi (a že přivedla Guilbeauxe na myšlenku, aby mě pozval na poradu s ním: mně je to trapné a nepříjemné; nepojedu). Není to ten Francouz, který má přijet 23. 1.?? Kdybyste se *přibližně* v té době (23. 1.) zdržela nějaký čas v Ženevě a přednesla tam (nebo připravila) svůj referát, patrně byste *bezděčně* zaujala (a tady je důležité zaujmout právě bezděčně) i Francouze z Paříže a mnohému ho naučila. Připravíte na 25. 1. referát nebo besedu?? (a jestliže se *»oni«* do 25. nevrátí, odložte to *napotom,* po rozhovoru s Guilbeauxem, až do jejich návratu; tak by bylo možné »polapit« jak Guilbeauxe, tak Francouze, co Vy na to?)

K Abramovičovi byste snad prozatím jezdit neměla, neboť mi včera psal, že *posílá* zprávy z tiskárny. Mohli bychom počkat, až přijdou.

Tisknu Vám co nejpevněji ruku a přeji Vám, abyste se do referátu co nejrychleji vpravila (bude se Vám potom v každém případě hodit).

Váš *Lenin*

P. S. Právě *pacifismus* je dnes nejaktuálnější otázkou. Právě *zde,* tj. na této otázce, je teď třeba učit (Guilbeauxe a Francouze zvlášť) marxistickému přístupu. Ihned mi k tomuto bodu napište.

350
I. F. ARMANDOVÉ

[15. 1. 1917]

Milá přítelkyně! Teprve dnes, v pondělí, jsme skončili včera zahájenou poradu o vystoupení proti Grimmovi. Zúčastnil se jí i jistý Němec, člen skupiny Die Internationale, úplně »levicový«.

Schválili jsme tak rozhodné prohlášení proti Grimmovi (s požadavkem odvolání z ISK), že to Platten nazval »politickou vraždou«.

Prozatím je to přísně důvěrné.

Uplyne týden, čtrnáct dní, než se to pošle Rolandové-Holstové a dalším a než od nich přijde odpověď.

Jsem pořádně unavený, odvykl jsem schůzování!

Doufám, že na můj návrh, abyste se vydala na cestu s francouzským referátem, neodpovídáte nikoli proto, že jste rozhodně proti tomu, ale jen proto, že plán lépe promýšlíte, abyste na něj mohla přistoupit. Nespěchám na Vás a nebudu Vás znovu přesvědčovat, ale byl bych hrozně rád, abyste co nejvíc pookřála, změnila vzduch, pobyla mezi novými i starými přáteli, hrozně rád bych Vám řekl pár přátelských slov, aby Vám bylo lehčeji, než se pustíte do práce, která Vás úplně zaujme. Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

P. S. Od vystoupení proti Grimmovi si slibuji velmi mnoho.

351

V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ

[15. 1. 1917]

Milí přátelé! Velmi nutně potřebuji Diskussionnyj listok vycházející při ústředním orgánu SDDSR (*Paříž*, 1910 nebo 1911), kde byl můj článek proti Martovovi a Trockému o ruské revoluci (s údaji o stávkách a % újezdů s rolnickým hnutím)*. Diskussionnyj listok neměl celkem

* Viz Historický význam vnitrostranického boje v Rusku (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 378—395). *Red.*

mnoho čísel, a *musíte* je mít, najít článek nebude těžké. Pošlete to prosím ihned. Tohle i to, co jste mi poslali předtím, velmi brzy vrátím.

Moc pěkně vás zdravím. Váš *Lenin*

352

I. F. ARMANDOVÉ

[16. 1. 1917]

Milá přítelkyně!

Bude-li Švýcarsko zataženo do války, Francouzi okamžitě obsadí Ženevu. Být v Ženevě by potom znamenalo být ve Francii a mít odtud spojení s Ruskem. Proto si myslím, že bychom Vám měli odevzdat *stranickou* pokladnu (abyste ji nosila *při sobě,* v pytlíčku zvlášť k tomu ušitém, neboť z banky by to za války nevydali). Píšu o tom Grigorijovi. Jsou to jenom plány, prozatím to zůstane mezi námi.

My zůstaneme myslím v Curychu, protože válka je nepravděpodobná.

Moc pěkně Vás zdravím a tisknu Vám ruku! Váš *Lenin*

353

I. F. ARMANDOVÉ

[19. 1. 1917]

Milá přítelkyně!

Přiloženou rezoluci přeložte prosím do francouzštiny a *vraťte* mi ji (až ji dáte opsat pro *německou* skupinu v Lausanne).[431]

Rezoluci tady schválila *levice* a teď putuje po celém Švýcarsku.

Musíme se všemožně snažit dostat ji mezi *členy* strany a dát ji prodiskutovat ve všech stranických organizacích, i těch nejmenších.

Kdyby aspoň *jedna,* třebas jen malá organizace tuto rezoluci schválila, musela by se *oficiálně* poslat jak místnímu, tak ústřednímu vedení strany (Geschäftsleitung der Soz. Partei. *Zürich.* Volkshaus*) s *požadavkem,* aby ji otiskli. Pěkně Vás zdravím!

Váš *Lenin*

P. S. Posílám Olze po jednom exempláři pro Guilbeauxe a Abramoviče.

354

I. F. ARMANDOVÉ

[19. 1. 1917]

Milá přítelkyně!

K Engelsovi. Jestli se Vám dostalo do ruky číslo *Neue Zeit* s vyprávěním Kautského (a s Engelsovými dopisy) o tom, jak byla překroucena Engelsova předmluva** ke Klassenkämpfe, bylo by dobře, kdybyste z něho udělala do zvláštního sešitku co nejpodrobnější výpisky. Pokud by to nešlo, sdělte mi přesné číslo Neue Zeit, ročník, svazek, stránku.[432]

Vaše výpady proti Engelsovi jsou podle mého názoru nanejvýš neopodstatněné. Promiňte mi mou upřímnost:

* Sekretariát socialistické strany, Curych, Lidový dům. *Čes. red.*

** Jde o Úvod ke knize Karla Marxe Třídní boje ve Francii 1848—1850 (K. Marx—B. Engels, Spisy 22, Praha 1967, s. 566—585). *Čes. red.*

musíte se daleko důkladněji připravit, než začnete takto psát! Jinak si lehko uděláte ostudu — říkám Vám to entre nous*, přátelsky, mezi čtyřma očima, pro případ, že byste někdy *takto* promluvila v tisku nebo na schůzi.

Belgická stávka? Za prvé je možné, že se Engels v této faktické, dílčí otázce mýlil. To je jistě možné. Je zapotřebí shromáždit všecko, co o tom napsal. Za druhé, co se týče generální stávky *vůbec,* přinesly události z *poslední* doby, naposledy z roku 1905, něco *nového,* co Engels neznal. Engels byl zvyklý desítky let slyšet o »generální stávce« *jenom* plané fráze anarchistů, které *oprávněně* nenáviděl a jimiž pohrdal. A události potom *předvedly nový* typ »masové stávky«, *politický,* tj. naprosto neanarchistický! Toto nové Engels *ještě* neznal a znát nemohl.

Na to se nesmí zapomínat.

Neznamenala snad belgická stávka *přechod* od starého k novému? Mohl Engels *tehdy* (léta 1891—1892?? Bylo mu už 71—72 let; stál jednou nohou v hrobě) poznat, že v Belgii už není to, co tam kdysi bývalo (Belgičani byli dlouho proudhonovci), ale že jde o přechod k něčemu novému? To se musí vzít v úvahu.

Co se týče »obrany vlasti«, upadáte podle mne do abstraktnosti a nehistoričnosti. Opakuji to, co jsem řekl v článku proti Jurijovi: obrana vlasti = ospravedlnění účasti ve *válce.* Nic víc. Zevšeobecňovat to, dělat z toho »obecnou zásadu« je *směšné,* vrcholně nevědecké. (Pošlu Vám americký program SLP** s takovým směšným zevšeobecněním.) Války jsou záležitost nanejvýš pestrá, různorodá a složitá. Nedá se k nim přistupovat s obecnou šablonou.

I. Tři hlavní typy: vztah utlačovaného národa k národu utlačujícímu (každá válka je pokračováním politiky; politika je *vztah* mezi národy, třídami atd.). Zpravidla je válka oprávněná ze strany utlačovaného národa (ať už jde

* — mezi námi. *Red.*

** Socialist Labour Party — Socialistická dělnická strana. *Red.*

o válku obrannou, nebo útočnou ve vojenském smyslu).

II. Vztah mezi dvěma utlačujícími národy. Boj o kolonie, o trhy apod. (Řím a Kartágo; Anglie a Německo 1914—1917). Zpravidla je válka tohoto druhu z *obou* stran loupeží; a stanovisko demokracie (a socialismu) k ní se řídí pravidlem: »Když se perou dva zloději, ať zhynou oba« . . .

III. Třetí typ. *Soustava* rovnoprávných národů. Otázka je **daleko složitější!!!!** Obzvlášť když vedle civilizovaných, poměrně demokratických národů stojí carismus. Tak tomu bylo (přibližně) v Evropě od roku 1815 do roku 1905.

Rok 1891. Koloniální politika Francie a Německa je *bezvýznamná.* Itálie, Japonsko, USA *vůbec nemají* kolonie (teď je mají). V západní Evropě se utvořila *soustava* (to je NB!! Nad tím se zamyslete!! Na to nezapomínejte!! Žijeme nejenom v jednotlivých státech, nýbrž také v určité *soustavě* států; anarchisti to mohou ignorovat; my nejsme anarchisti), *soustava* států, vcelku konstitučních, národních. A *vedle* nich mocný, neotřesený, předrevoluční carismus, který po staletí všechny okrádá a utlačuje a který potlačil revoluce v letech 1849 a 1863.

Německo (roku 1891) je země *vyspělého* socialistického hnutí. A této zemi hrozí carismus ve spojení s boulangerismem!

Situace byla docela, docela jiná než v letech 1914—1917, kdy carismus je podlomen rokem 1905, a Německo vede válku, aby ovládlo svět. To je úplně něco *jiného!!*

Ztotožňovat, nebo i jen srovnávat mezinárodní situaci let 1891 a 1914 je *vrchol* nehistorického přístupu k událostem.

Prosťáček Radek nedávno napsal v polském provolání (Befreiung Polens): »Staatenbau«* není cílem boje sociál-

* — (Osvobození Polska): »budování státu«. *Red.*

ních demokratů. To je nehorázná hloupost! To je napůl anarchismus, napůl idiotství! Ne, ne, my vůbec nejsme lhostejní k Staatenbau, k *soustavě* států, k jejich *vzájemným vztahům.*

Engels byl otcem »pasívního radikalismu«?? To není pravda! Nic takového. To nikdy nedokážete. (Bogdanov a spol. se o to pokoušeli a jenom si udělali ostudu.)

V *imperialistické* válce 1914—1917, mezi *dvěma* imperialistickými koalicemi, musíme být proti »obraně vlasti«, neboť 1. imperialismus je předvečer socialismu; 2. imperialistická válka je válka zlodějů o kořist; 3. v *obou* koalicích je *vyspělý* proletariát; 4. v obou *uzrála* socialistická revoluce. *Jedině* proto jsme proti »obraně vlasti«, **jedině** proto!!

Moc pěkně zdravím a přeji všechno nejlepší!

Váš *Lenin*

Adresy organizací mládeže jsem objednal. Slíbili mi je.

Co se týče plánu vydavatelství: *popožeňte* to. A co referát o *pacifismu*?[433]

P. S. Vaše dva poslední dopisy jsem dostal oba najednou, ale zřejmě jen svou vinou.

355
V. A. KARPINSKÉMU

[19. 1. 1917]

Milý příteli! Posílám rezoluci. Přečtěte si ji prosím a odevzdejte jak Guilbeauxovi, tak německé skupině.

Tato rezoluce by se měla prosadit (*tady* byla přijata na schůzi levice[434]) pokud možno ve všech organizacích, a když ji schválí třebas jen *malá stranická* organizace, pošlete ji *oficiálně* místnímu i ústřednímu vedení stra-

ny (Geschäftsleitung der sozialistischen Partei, *Zürich.* Volkshaus*) se žádostí o otištění.

Na Guilbeauxe se strašně zlobím — řekněte mu to —, protože mi *nevrací* návrh prohlášení proti Grimmovi[435] (ukázal Vám ho? Ať Vám ho ukáže!).

Když ho nechce podepsat, ať ho *okamžitě* vrátí.

S pěkným pozdravem
Váš *Lenin*

356
I. F. ARMANDOVÉ

[20. 1. 1917]

Milá přítelkyně!

Přikládám Abramovičův dopis *(vraťte ho obratem)* a americký leták (vraťte ho po prostudování: nespěchá to).

Abramovičův dopis svědčí o tom, že se práce daří (tady taky: včera byla schválena rezoluce proti odložení sjezdu a s požadavkem referenda o sjezdu[436]).

Z toho je vidět, že si musíme s *naším* vydáváním (tiskovin a letáků) hodně pospíšit. Náramně pospíšit!! (a prostřednictvím německých skupin v La Chaux-de-Fonds a v Lausanne zřídit německé vydavatelství — *naše*).

Urychlete cestu do La Chaux-de-Fonds o několik dní, zjistěte v tiskárně (ne sama, ale přes Abramoviče) co nejpřesnější rozpočet a hned mi napište. Kolik peněz můžete sehnat a v jakých lhůtách: 50 franků? 100 nebo 200?

Pospěšte si! S pozdravem Váš *Lenin*

* Sekretariát socialistické strany, Curych. Lidový dům. *Čes. red.*

P. S. Válka *nehrozí:* až na jaře se očekává všeobecná mobilizace.

357
I. F. ARMANDOVÉ

[22. 1. 1917]

Milá přítelkyně! Včera proběhl Váš referát a já netrpělivě čekám na zprávy, jak to dopadlo. Když jsem ve čtvrtek dostal Váš expres, rozběhl jsem se na druhý konec města k Radkovi a vzal si od něho výstřižky. Moc rád bych Vám byl napsal obšírný dopis o pacifismu (téma je vůbec krajně důležité; jedno z nejdůležitějších z hlediska celé dnešní mezinárodní situace, jak jsem psal v článku*, — dostal jsem ho; merci! —, a konec konců obzvlášť důležité *pro Švýcarsko*). Ale nestačil jsem to; ve čtvrtek i v pátek jsme měli schůze levice.

Záležitosti levice tu dopadly špatně, protože Nobs a Platten se lekli války proti Grimmovi, který *zuřivě napadl* referendum**, a nahnali strach našim mladým!! To je smutné!! V Bernu je to alespoň podle Grigorijových dopisů lepší. Radek na moje naléhání napsal brožurku proti zdejšímu »středu« a Grimmovi, ale včera »levicoví« zmařili (!!) plán, aby byla vydána jménem levice: lekli se Nobsova a Plattenova strachu. To jsou mi bojovníci! To je mi levice!

Myslím, že byste svůj včerejší referát měla pokládat za *zkoušku* a připravit jeho opakování v Ženevě a v La Chaux-de-Fonds: tomuto tématu stojí za to obětovat kus práce a referovat o něm *nikoli* jednou. Švýcarům to ohromně prospěje. Napište *podrobněji, jak* jste formu-

* Zřejmě jde o článek Pacifismus buržoazní a pacifismus socialistický (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 261—281). *Red.*

** Viz poznámku 436. *Čes. red.*

lovala otázku, *jaké* argumenty jste uplatňovala, jaké námitky se ozvaly atd.

Jsou přeloženy do francouzštiny návrhy rezolucí k švýcarskému sjezdu o obraně vlasti a otázce války? Mám na mysli překlad v *tisku:* Grütlianer, Sentinelle apod. Nebo nejsou? Pokud nejsou přeloženy, bylo by zapotřebí postarat se o jejich překlad a taky o agitaci a propagandu.

Nejspíš se s tím pohne v souvislosti s Vaší cestou do La Chaux-de-Fonds. Budu čekat na Vaše zprávy.

Abramovič pracuje skvěle a musí se všemožně podpořit.

Mockrát pozdravuji! Váš *Lenin*

P. S. Trockij poslal hloupý dopis: neotiskneme ho a ani mu neodpovíme.

Byla zahájena v tisku francouzského Švýcarska kampaň ke sjezdu o 1. referendu a 2. k rezolucím o otázce války? Nebo *se nic neděje*? Čtete pravidelně Volksrecht a Berner Tagwacht? Teď je to nutné; musíme pomoci švýcarské levici.

Psal jsem Vám, že Guilbeaux odmítl podepsat rezoluci proti Grimmovi? (Nebo jste se to snad už dověděla od Grigorije?) S naším Guilbeauxem je to nějaké špatné; bojí se války s Grimmem, *bojí se* Sokolnikova, který *se bojí* rozkolu; bojí se Merrheima, který se bojí »pana« Jouhauxe!! To jsou mi bojovníci!! Chci o tom napsat Olze.

358

I. F. ARMANDOVÉ

[22. 1. 1917]

Milá přítelkyně! Dostal jsem překlad. Vřelý dík. Poslal jsem ho dál.[437]

Pokud jde o to, jak jste zcenzurovala můj francouzský

článek*, jsem namouvěru překvapen. Protože jste mi neposlala originál a navíc bych se sám sotva odvážil překládat do francouzštiny, poslal jsem to samozřejmě tak, jak jste to udělala Vy, s vypuštěním pasáže o Engelsovi.

»Už při pouhém pomyšlení, že hájím Engelsovo stanovisko k válce a k názorům tehdejších Němců, se Vám pění krev a nemůžete to překládat . . .«

Ne! Tohle jsem nečekal! Vždyť my, já a Gr., jsme se na tento Engelsův citát — víc než citát: prohlášení, vyjádření, deklaraci — odvolávali v letech 1914 a 1915 mnohokrát, přímo i nepřímo.

Engels to přece napsal původně pro *francouzské* socialisty a otiskl to *jejich* Almanach du Parti Ouvrier[438]. Ani tehdy Francouzi neprotestovali, neboť cítili, pokud si to jasně neuvědomovali, že válka Boulangera + Alexandra III. proti tehdejšímu Německu by byla protidemokratická *jenom* z jejich strany, ale ze strany Německa (o jehož imperialismu *nemohlo být* tehdy ani *řeči!!*) by byla opravdu jen »obranou«, skutečnou válkou za národní existenci.

A to, co sami Francouzi uznali v roce 1891 za správné, Vy najednou vyhazujete, a ještě k tomu jak! Krátce předtím, na schůzi švýcarské levice, nechali (inu polopacifisté — ti už jiní nebudou) s neuvěřitelnou, pouze jim vlastní lehkomyslností bez povšimnutí moje upozornění na toto Engelsovo prohlášení.

Ani k mému článku, v němž odpovídám Kijevskému, jste se vůbec nevyjádřila.

Mne práce s příslušníky švýcarské levice i úvahy o nehoráznostech, k nimž dospěl Radek, čím dál víc přesvědčují o tom, že v tak závažné otázce, jako jsou *pohnutky* k odmítání obrany vlasti, je správné *jedině* naše stanovisko. Měla jste v ruce 6. číslo Jugend-Internationale, o němž jsem psal v *2. čísle Sb.* (dostala jste ho?) a 25. číslo Arbeiterpolitik[439]?

* Viz Otevřený dopis Borisu Souvarinovi (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 282—292). *Red.*

Od Kameněva jsem dostal lístek. Pošlu Vám ho. Olga píše, že se situace levice zlepšuje, že byla založena organizace Francouzů + Italů (!! to mě zvlášť těší) + Rusů z zimmerwaldské levice a že mi o ní Guilbeaux napíše (když budete chtít, pošlu Vám to). Snažím se sledovat Avanti! a zjišťuji, že Souvarine má pravdu: Turati je úplný kautskista a celou socialistickou frakci v italské sněmovně převádí do těchto kolejí. Jeho poslední projev (17. 1.) je mazaný: je to prohnaný obhájce buržoazního pacifismu, rozhodně žádný socialista.

Pevně, pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

359
I. F. ARMANDOVÉ

[Mezi 22. a 30. 1. 1917]

Milá přítelkyně! Posílám Vám výstřižky, které jsem si vypůjčil od Radka (jenom do soboty: vraťte /mi/ je **ihned** po referátu).

Všimněte si toho článku rezoluce *internacionály,* kde se hovoří proti pacifismu (proti »přemlouvání«).

Konference v Haagu a podobná pacifistická prohlášení a podniky vlád a buržoazie vznikají

1. z pokrytectví;
2. k oklamání lidu;
3. ze *směru* buržoazního pacifismu, který má »velká« jména a sní o *míru* bez sociální revoluce. Tento směr má *obrovskou* literaturu (vznešenou, nikoli pro lid);
4. z vypočítavosti: bývá výhodné někdy pro tu, jindy pro onu mocnost »ukázat se« v mírovém světle, získat čas aj.

To všeobecně. Konkrétně: musí se studovat každý zvláštní případ, každá mocnost.

Požadované cifry *nemám.*

(Adresy jsem poslal: doporučení, *když bude třeba,* dá nejlépe Abramovič a jeho přátelé.)

Podstatou otázky pacifismu (otázky nanejvýš důležité pro Švýcarsko) je myšlenka, že válka *nesouvisí* s kapitalismem, že *není pokračováním* politiky *mírové* doby. V tom je teoretický omyl; praktický je v obcházení sociální *revoluce.*

Velmi spěchám! Zdravím! Váš *Lenin*

360

I. F. ARMANDOVÉ

[30. 1. 1917]

Milá přítelkyně! Dostal jsem výstřižky. Merci!

Nedávno u nás byli dva uprchlí zajatci. Bylo zajímavé uvidět »živé«, emigrací nenahlodané lidi. Zvláštní figurky: jeden je Žid z Besarábie, hodně toho zažil, je sociální demokrat nebo skoro sociální demokrat, bratra má bundovce atd. Životem otrkaný, ale jako člověk nezajímavý, tuctový. Druhý je voroněžský rolník, od hroudy, ze starověrecké rodiny. Prvobytná síla lidu. Bylo úžasně zajímavé vidět ho a poslechnout si ho. Rok strávil v německém zajetí (je tam hrůza na hrůze) v lágru, kde bylo 27 000 *Ukrajinců.* Němci zakládají lágry podle národností a všemožně se snaží odtrhovat je od Ruska; k Ukrajincům poslali obratné lektory z Haliče. A výsledky? Po několikaměsíčním úsilí agitátorů bylo prý jen 2000 lidí pro »samostijnost« (samostatnost spíš ve smyslu autonomie než separace)!! Ostatní prý zuřili při pomyšlení, že by měli být odtrženi od Ruska a přejít k Němcům nebo Rakušanům.

To je významná skutečnost! Tomu nelze nevěřit. 27 000 je hodně. Rok je dlouhá doba. Podmínky pro ha-

ličskou propagandu byly nanejvýš příznivé. A přesto příbuznost s Velkorusy zvítězila! Z toho ovšem ani v nejmenším *nevyplývá,* že by »svoboda oddělení« byla nesprávná. Naopak. Vyplývá z toho však, že snad osud uchrání Rusko před »rakouským typem« vývoje.

Na obranu vlasti se náš Voroněžan dívá jako Trojanovskij a Plechanov. Sympatizuje se socialismem, ale »když se Němec dere, jak se nebránit«? Nechápe to. Je hluboce dotčen (jak on, tak *i Žid!!*) tím, jak nemilosrdně zabíjejí Němci »naše«. S carem a pánembohem prý všech 27 000 nadobro skoncovalo, s velkostatkáři taky. Do Ruska se vrátí rozhněvaní a poučení.

Voroněžana to pořád táhne nazpátek, domů, k půdě, k hospodářství. Potloukal se za prací po německých vesnicích, pozoroval a učil se.

Francouze chválí (v zajetí), že jsou dobří kamarádi. »Němci taky nadávají na svého kajzra«. Angličany nenávidí: »Jsou to nafoukanci; nedá ti kus chleba, když mu neumeješ podlahu« (tady ji máte, tu sebranku zkaženou imperialismem!).

Teď z jiného soudku: jaký skvělý povyk vyvolalo referendum, obzvlášť ta jeho motivace! Nádhera! Kdybyste četla články Grimma a spol. v Berner Tagwacht a v »provinciálním« sociálně demokratickém tisku! Pláč a skřípění zubů! Ťali jsme ty ničemy rovnou do živého. Všemožně jsem popichoval Radka (je ještě tady a mezi námi panuje — to jste nečekala, co? — *ohromné* přátelství, jako ostatně vždycky proti »středu«, když Radek *nemá* možnost uhýbat, pohrávat si s »právy« apod.), aby napsal brožurku: celé hodiny jsme chodili po Curychu a já jsem do něho »hučel«. Sedl si a napsal ji. Naši »levicoví« vylekaní Nobsem a Plattenem (tihle hrdinové *se lekli* Grimma, který se lekl Greulicha a spol.!!) si ji poslechli a *zavrhli* (!!): netisknout, jinak nás vyhodí ze strany (!!). Vytiskneme ji zvlášť.

Doba je tak závažná, že všichni *internacionalisté musí*

pomoci švýcarským dělníkům a příslušníkům levice nejenom slovy. A my jim pomůžeme!

A ještě z jiného soudku. Znovu jsem četl Engelsovu Zur Wohnungsfrage s předmluvou z roku 1887[440]. Znáte ji? Nádhera! Já jsem pořád ještě »zamilovaný« do Marxe a Engelse a žádnou hanu na ně nemohu klidně přenést přes srdce. Ano, to jsou lidé, jací mají být. Od těch se musíme učit. Z této základny nesmíme sejít. Z této základny sešli jak sociálšovinisti, tak kautskisti. (Abych nezapomněl: četla jste rezoluci Loriota, Rappoporta, Saumoneauové[441]? Taky ze tří čtvrtin kautskistická. Rád bych o ní napsal pro Francouze, roznesl bych ji na kopytech a stejně tak celý pacifismus! Zeptám se Gríši, jestli to vydá. *Neodpověděl* na mou odpověď Souvarinovi*). Tak Vám přeji všechno nejlepší, navykládal jsem toho ažaž.

Tisknu Vám ruku! Váš *Lenin*

P. S. Doufám, že i v románském Švýcarsku přinese referendum hodně užitku. Čekám na zprávy od Abramoviče, Olgy atd.

361
I. F. ARMANDOVÉ

[2. 2. 1917]

Milá přítelkyně! Včera v Oltenu to bylo velmi zajímavé: nedostavili se Francouzi a Italové, takže Radek + Levi + Grigorij + Münzenberg mohli říct Grimmovi celou pravdu přímo do očí. Vyprávěl mi to dnes Radek, Vám o tom jistě napíše Grigorij.

Ohledně Arbeiterpolitik napište Radkovi, už odjel (Herrn Sobelsohn. Zur Stelle. *Davos-Dorf*).

* Viz Otevřený dopis Borisu Souvarinovi (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 282—292). *Red.*

Na jaký »ústřední bod« jsem Vám neodpověděl, nemám potuchy.

Čekám na vysvětlení.

O Marxových anglických spisech vím; jsou to speciální věci, které musím postupně přečíst (část jsem jich koupil v Londýně a začal číst, ale nedočetl), a *teď nemám kdy.*

Že Grimm »nechce slyšet o masovém hnutí« či lépe řečeno o revoluční činnosti, v tom máte naprostou pravdu. Jeho článek je vůbec skrznaskrz kautskistický, »centristický«, nepoctivý.

Bernský kautskista a stoupenec organizačního výboru Spektator vydal v Bernu brožuru o Vaterlands-Verteidigung* (25 centimů), kde se snaží poštvat nás s Radkem proti sobě (ještě jsem ji celou nepřečetl, zahlédl jsem jenom tohle), stejně jako se to včera snažil udělat i Martov (obhajobou!!! Grimma)[442]. Marná, zbytečná snaha!

Tisknu Vám ruku. *Lenin*

362

I. F. ARMANDOVÉ

[3. 2. 1917]

Milá přítelkyně! Z Vašeho dopisu jsem měl velkou radost. Osnova Vašeho referátu se mi velmi zamlouvá**. Rozhodně bych Vám radil, abyste ho opakovala, vyzvala do boje H.-Droze, doplnila referát bodem o revoluci (jenže rozsah referátu to asi nedovolí?), o tom, *jak* může k revoluci dojít, co je diktatura proletariátu, proč je nezbytná, proč *není možná* bez ozbrojení proletariátu, proč je plně slučitelná s demokracií, s úplnou, všestrannou demokracií (navzdory vulgárnímu názoru).

* Strašně odporná kautskisticko-menševická věc! Ale já mu odpovím! Ten bude koukat!

** Myslí se referát o pacifismu. *Red.*

Droz a jiní švýcarští sociálpacifisté to *nechápou; nepronikli* do toho; a švýcarské podmínky d'un petit État et de la petite bourgeoisie d'un petit État* jsou po všech stránkách *živnou půdou* právě pro mbž. (= maloburžoazní) pacifismus.

Jestli dostáváte Volksrecht a Berner Tagwacht (tyto dvoje noviny je *nutné* číst), stačí to podle mě k tomu, abyste si udělala představu o pozici *centristů,* kterou plně zastává Grimm (darebák! Jak podfukářsky »bojuje« proti sociálpatriotovi Huberovi-Rohrschachovi!!) a na níž sklouzli (ze tří čtvrtin) Nobs a Platten. Ukrutně se mýlíte, pokud jste to nemínila žertem, že mám nějaký »vliv« na Plattena. Věc se má tak: jak on, tak Nobs se »přihlásili« v Zimmerwaldu a Kienthalu k levici. Víc než desetkrát jsem se pokoušel zatáhnout je do diskuse, do kroužku, do rozhovoru. Všecko nadarmo!! *Bojí se* Grimma a boje proti němu, jsou ze tří čtvrtin »centristy«. S nimi je to *skoro* beznadějné. Snad je usměrní silné hnutí levice, ale kdoví?

Dnes ještě nemáme opravenou rezoluci. Počkáme do zítřka.

Münzenberg mi včera řekl, že v úterý bude u nich porada mladých z německého a francouzského Švýcarska. Do té doby musíme mít *naši* rezoluci k otázce války. (Radek se dal do vypracování návrhu, ale dosud ho *neodevzdal.*) Podle mého názoru se musíte pustit do práce ze všech sil, abyste *do* úterka stačila: 1. napsat do Ženevy a Ch.-de-F.**, aby prozatím vzali za základ *moje* teze (body k otázce války, odd. I); 2. zjistit, kdo bude na schůzi mladých z románského Švýcarska; 3. »zpracovat«, »poučit« je, aby pochopili, v čem je jádro a podstata rozdílu mezi námi a (α) sociálpacifismem a (β) »středem« (Grimmem a spol.). (Platten nepochopil ani zbla a nechce se

* — malého státu a maloburžoazie malého státu. *Red.*

** — La Chaux-de-Fonds. *Red.*

poučit.) Naše stanovisko obecně = K. Liebknecht, boj proti sociálpatriotismu a centrismu *vlastní* země; těsná souvislost mezi bojem proti válce a bojem proti oportunismu a *všestrannou* a *okamžitou revoluční* činností *pro* socialistickou revoluci.

Ostatně motivy referenda = první krok platformy *levice* ve Švýcarsku. To *NB.*

V úterý musí mladí z románského Švýcarska rozhodně předložit návrh levicově zaměřené rezoluce a bojovat za něj. Ještě jsem neviděl opravenou verzi, ale jsem přesvědčen, že *uškodí* věci (tím, že smiřuje, zamotává názorové neshody mezi příslušníky levice a švýcarskými sociálpatrioty, a neodhaluje je. V tom je celá podstata a celá podlost Grimmových článků v Berner Tagwacht a Neues Leben o většině a menšině).

Snažte se blíže seznámit s internovanými Francouzi, navázat s nimi písemný styk, najít spojení, *založit* (tajnou a neoficiální) skupinu *levicových* mezi nimi. Je to **velmi** důležité!

Heslo »masové hnutí« není špatné, ale *není* zcela přesné, neboť zapomíná na *revoluci,* na *dobytí moci,* na *diktaturu proletariátu.* To NB!! Přesněji: podpora a rozvíjení (ihned) nejrůznějších *revolučních* masových akcí *s cílem* přiblížit *revoluci atd.*

Platten = zmatkář. Ptá se, zda jít se Scheidemannem nebo s Liebknechtem, neboť nepochopil, že Grimm právě »smiřuje«, dává dohromady, *svazuje* švýcarské sociálpatrioty (Greulicha a spol.) se švýcarskými *naprosto neuvědomělými* »levicovými«!!!

Máte pravdu: okamžitě revoluční boj proti drahotě, stávky, demonstrace etc. Okamžitě »jít mezi lid«, tj. k *masám,* k *většině* utlačovaných, a hlásat *socialistickou revoluci* (tj. zabrat banky a *všechny* velké podniky).

Pevně Vám tisknu ruku! Váš *Lenin*

363

K. B. RADKOVI

[3. 2. 1917]

Milý Radku! Spektatorova brožura* je tak nehorázná, že jsem zpočátku pochyboval, jestli vůbec stojí za odpověď. Protože se však tento přízemní intrikán pokouší co nejodpornějším a co nejhloupějším způsobem využít našich neshod, myslím — obzvlášť proto, že jmenuje mne *a jenom* mne —, že *mám* právo i povinnost mu odpovědět. Udělám všechno, aby odpověď byla uveřejněna *nikoli pouze* v ruštině.

Pokud jde o *náš* návrh rezoluce proti obraně vlasti (pro Švýcarsko**), zapomněl jsem Vám říct toto: můj návrh (první body v mých tezích) Vás uspokojil, to tedy znamená, že se mi podařilo vyjádřit společný názor. Proč bychom *ho* nemohli vzít za základ společného návrhu?

Moc pěkně Vás zdravím.
Uljanov

P. S. Dostal jsem z Ameriky 1. č. nového týdeníku Internationalist[478]. V manifestu vyjadřují solidaritu s »levicovými silami v Evropě«. Jeho vydavatelem je Pannekoek z Vorbote. Co Vám mám poslat — anglický originál nebo ruský překlad?

* Viz tento svazek, dokument č. 361. *Red.*

** Jsou míněny Teze o vztahu Švýcarské sociálně demokratické strany k válce (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 231—233). *Red.*

364
I. F. ARMANDOVÉ

[7. 2. 1917]

Milá přítelkyně! Už hezky dlouho jsem od Vás nedostal ani řádku. Slíbila jste napsat »zítra« — bezmála před týdnem — a pořád nic. Snad Vám v tom nezabránilo něco mimořádného? Když se Vám nechce psát, naškrábněte aspoň pár slov, takhle nemám klid.

O 1. 2. jsem Vám myslím stručně psal.

3. 2. se konala porada (vysloveně soukromá) Grimma a jeho přátel + Nobs a Platten. (Münzenberg a Bronski byli pozváni, ale odmítli se s těmito Zentrumsleute* sejít a samozřejmě dobře udělali.) Nobs a Platten jsou úplně bezcharakterní lidé (ne-li horší) a »bojí se« Grimma víc než ohně.

Schválili jakési pozměňovací návrhy k rezoluci (Grimm dal samozřejmě »odhlasovat« Nobse a Plattena). Ještě jsem ty změny neviděl. Zítra (ve čtvrtek) mají být uveřejněny.[443] Zdejší levicoví jsou vůbec po pravdě řečeno arcilotři.

Včera tu byla schůze (mě schůze unavují: zlobí mě nervy a bolí mě hlava; odešel jsem před koncem) — plenární. Volilo se nové vedení celé curyšské organizace. Byl zvolen *i* Bronski. A představte si: ti mizerní sociálpatrioti (s Baumannem v čele) vystoupili a odešli**. S Bronským prý pracovat nebudou!!

Nobs + Platten tuto urážku spolkli a volby odložili!! Taková ostuda!! A to patří k levici!! A mládež se Nobse a Plattena »bojí«!!

Humbert-Droz už přednášel v Ženevě a svádí mládež svým idiotským pacifismem. Co kdybyste s ním svedla několik veřejných šarvátek — zdvořile, ale tvrdě mu ukáže-

* — centristy. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 380. *Red.*

zala v plném světle hanebnost pacifismu, jeho banálnost, a nastínila revoluční program!

Moc pěkně Vás zdravím. Tisknu Vám ruku.
Váš *Lenin*

365
S. N. RAVIČOVÉ

[Po 12. 2. 1917]

Milá soudružko Olgo!

Mockrát děkuji za dopis o nejrůznějších záležitostech z vaší místní stranické organizace. Nejste po pravdě řečeno jediní, kdo často propadají »pesimismu«.[444] Strana je tu skrznaskrz oportunistická, dobročinný spolek pro maloměšťácké úředníky.

Vůdcové, dokonce jakoby levicoví (jako Nobs a Platten) nestojí *za nic*; ti dva obzvlášť.[445] Jelikož nemáme spojení s masami, nemůžeme nic dělat. I když si nesmíme dělat přílišné naděje, není třeba propadat pesimismu: situace je vážná, a jestli byť *jen trochu* pomůžeme (pár letáků apod.), už to bude *něco*. A *neztratí* se to.

Jsem moc a moc rád, že máte v úmyslu všemožně pomáhat při rozšiřování letáku.[446] Nezapomínejte prosím *všechnu* naši korespondenci vždy zničit.

Kdy u vás bude kantonální sjezd socialistické strany? Návrh rezoluce jsem poslal Abramovičovi. Odeslal Vám ho? Víte něco (kromě Volksrechtu) o sjezdu curyšské strany v Tössu?[447]

Kdo referoval o 1. únoru v Oltenu?[448] Jenom Guilbeaux a spol.? Ti přece ztratili hlavu!! Nepochopili úkol, zalekli se!

Přednášet ve francouzštině nemohu.

Tisknu Vám ruku a přeji hodně zdaru. Pozdravujte Vjačeslava Alexejeviče!

Váš *Lenin*

A jak je to s referendem? Kolik sebrali podpisů? Pokračují v tom?

366
I. F. ARMANDOVÉ

[14. 2. 1917]

Milá přítelkyně!

Co se týče opravené rezoluce (švýcarské strany) »většiny« máte pravdu: je víc než špatná.[449] Je naprosto »centristická«, kautskistická; to je Grimmovo dílo a Nobs s Plattenem *kapitulovali.* V neděli se konal kantonální sjezd curyšské sociálně demokratické strany; naši (»mladí«) předložili námi vypracovanou levicovou rezoluci a ta získala 32 hlasů. To je velký úspěch.

Abramovič Vám měl poslat text mé rezoluce [jejíž praktická část byla do značné míry včleněna do rezoluce předložené předevčírem sjezdu (pokud jste ji ještě nečetla, najdete ji v novinách)].[450]

Myslím, že byste měla připravit referát (ve francouzštině) o třech směrech ve švýcarské straně. Jako materiál Vám poslouží referendum + tři rezoluce (pravicová, grimmovská a levicová). Opravdu to stojí za to.

Proti Humbertovi-Drozovi, pokud je to tolstojovec, musíme *všemožně* bojovat. Bezpodmínečně!

Není pravda, že ve Švýcarsku jsou revoluční masové akce »nemožné«. A co generální stávka r. 1912 v Curychu? Stejně tak v Ženevě a v La Chaux-de-Fonds. Právě

teď, za války, mají masové akce, a dokonce i revoluce ve Švýcarsku (to by mělo význam pro Francii i pro Německo) *ještě větší* možnosti.

Půda pro vytvoření *levicového směru* ve švýcarské straně *existuje.* To je fakt. Není to práce lehká, ale vděčná.

Kde jste našla doklady o Engelsově předmluvě k třídnímu boji[367]? V *Neue Zeit*? A víte, že berlínští »vůdcové« *vyškrtli* z té předmluvy revoluční konec?

Co se týče války (roku 91), čekám na Vaše připomínky k onomu »ústřednímu bodu«, o němž jsem se prý nezmínil.

Jaurès, Disc. parlem*. Druhý díl *není.*

Nemohla byste sehnat Fourierovy spisy[437] a najít mi v nich, co se říká o splývání národností?

Pevně Vám tisknu ruku.

Lenin

P. S. Šlo by zapůsobit na Bělousov*ovou (on* je totiž hlupák) a na Usijevičovu ženu?

367

V. A. KARPINSKÉMU

[15. 2. 1917]

Milý V. A.! Nebyl byste tak laskav a neposlal mi *Kautského* brožurku Sociální revoluce[76], ženevské vydání z roku 1902 nebo 1903 (překlad redigovaný Leninem). Potřebuji vlastně druhou část: Nazítří po sociální revoluci, ale v ruštině jsou myslím obě části společné?

Abramovič slíbil, že Vám odešle můj dopis o zdejších, švýcarských záležitostech.

* — Parlamentní projevy. *Red.*

Tisknu Vám ruku a přeji všechno nejlepší. Naďa posílá pozdrav Vám i soudružce Olze.

Váš *Lenin*

368
A. M. KOLLONTAJOVÉ

17. 2. 1917

Milá A. M.! Dnes jsme dostali Váš dopis a měli jsme z něj velkou radost. Dlouho jsme nevěděli, že jste v Americe, a nedostávali jsme od Vás dopisy, až na jeden se zprávou, že odjíždíte z Ameriky.

Psal jsem Vám 7.—8. 1. (den odeslání dopisu ze Stockholmu — přímo odtud do Ameriky zadržují všechno Francouzi!), ale ten dopis (s článkem pro Novyj mir) už Vás zřejmě v New Yorku nezastihl.

Tak jako byla příjemná Vaše zpráva o vítězství N. Iv. a Pavlova v listu Novyj mir (dostávám ty noviny zatraceně nepravidelně, zřejmě vinou pošty, nikoli vinou expedice listu), tak byla smutná zpráva o bloku Trockého s pravicí pro boj proti N. Iv. Ten Trockij je ale neřád — levičácká fráze a blok s pravičáky proti zimmerwaldské levici!! Měla byste ho odhalit aspoň stručným dopisem Social-demokratu!

První číslo Internationalistu jsem už dostal a měl jsem z něj velkou radost. O konferenci SLP a SP* 6.—7. ledna mám neúplné informace. Jak se zdá, SLP škrtá celý minimální program (to je pokušení a nebezpečí pro Bucharina, který u nás od roku 1915 vždycky »zrovinka na tom místě« klopýtl!!). Velká škoda, že nemohu shromáždit všechny dokumenty o SLP (prosil jsem o to Bucharina,

* Socialist Labour Party — Socialistická dělnická strana USA; Social Party — Socialistická strana. *Čes. red.*

ale dopisy se zřejmě ztrácejí). Vy nemáte nějaký materiál? Mohl bych ho po přečtení vrátit.

Chystám (už mám téměř připravený materiál) článek o vztahu marxismu ke státu.[451] Dospěl jsem k ještě ostřejším závěrům proti Kautskému než proti Bucharinovi (viděla jste jeho Nota Bene v Jugend-Internationale, 6. č. a v 2. č. Sborniku Social-demokrata*?) Je to nanejvýš důležitá otázka; Bucharin je daleko lepší než Kautsky, ale Bucharinovy chyby mohou tuto »správnou věc« v boji s kautskismem *zničit.*

Pošlu Vám svůj článek o sebeurčení proti P. Kijevskému. Ech, škoda že nejsou peníze! Vydali bychom Sbornik Social-demokrata, č. 3 (všechen materiál *leží)* a č. 4 (Bucharinův článek o státu, který jsme nejdřív odmítli, a můj článek o státu)!

Zimmerwaldská pravice podle mě Zimmerwald ideově pohřbila: Bourderon + Merrheim v Paříži hlasovali pro *pacifismus,* Kautsky také 7. 1. 1917 v Berlíně, Turati (17. 12. 1916!!) a celá italská strana rovněž. To je smrt Zimmerwaldu!! Slovy »sociálpacifismus« *odsoudili* (viz kientalskou rezoluci), ale ve skutečnosti se k němu obrátili!!

Grimm se hanebně obrátil k sociálpatriotům ve švýcarské straně (náš přítel ve Stockholmu Vám o tom pošle materiál), když s nimi 7. 1. 1917 (Parteivorstandssitzung**) vytvořil blok *proti levici* za odložení sjezdu!! A nyní ještě hanebněji napadl levici za Begründung des Referendums*** (pošleme) a sestavil »střední«, »centristickou« rezoluci. Máte nebo můžete sehnat curyšský Volksrecht[577]?? Jestli ne, něco Vám pošleme nebo obstaráme.

Zítra (18. 2.) je sjezd švédské strany. Nejspíš to bude rozkol. Zdá se, že mladí to mají v hlavě *zatraceně* popletené. Umíte švédsky? Můžete zorganizovat spolupráci

* Viz Jugend-Internationale (Noticka) (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 246—249). *Red.*

** — zasedání představenstva strany. *Red.*

*** — zdůvodnění referenda. *Red.*

(mou a dalších příslušníků levice) v novinách švédských mladých?

Odpovězte prosím třeba stručně, ale *rychle,* přesně, neboť pro nás je strašně důležité, aby naše korespondence s Vámi *dobře* klapala.

Moc pěkně Vás zdravím. Váš *Lenin*

369
I. F. ARMANDOVÉ

[Mezi 19. a 27. 2. 1917]

Milá přítelkyně! Posílám leták a moc Vás prosím, abyste ho přeložila do francouzštiny a angličtiny.[452] Německý překlad mi doufám udělají v Bernu.

Neobyčejně mě zajímá myšlenka na takovou propagandu a obzvlášť na stávku 1. 5. — takovou stávku navrhl jeden příslušník levice ve Švýcarsku (Holzarbeiter-Zeitung, Schweizerische, von 27. 1. 1917). Moc rád bych ten leták poslal do Paříže: doufám, že se ho Grišovi podaří vydat, a do Německa se pak myslím taky dostane.

Přeložte to prosím jadrnějším jazykem a v krátkých větách. Napište to prosím ve 2 exemplářích na tenkém papíře a zřetelně, aby v sazbě nebyly chyby. Jestli je to možné, ať Usijevič (ale ať si to nechá pro sebe) udělá kopii *ruského* textu, abychom ji mohli poslat Abramovičovi (zároveň s 1 exemplářem francouzského překladu). A oba anglické exempláře, 1 francouzský a můj ruský vraťte *co nejrychleji* mně: musíme si pospíšit, neboť vzhledem k obtížnému rozesílání nezbývá do 1. 5. už moc času a agitovat se přece musí předem.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

P. S. Nadě je dnes líp, i když je ještě v posteli. Moc Vás pozdravuje. Přílohu si přečtěte a pošlete Abramovičovi zároveň s ruským textem a francouzským překladem.

370
I. F. ARMANDOVÉ

[19. 2. 1917]

Milá přítelkyně! V těchto dnech jsme dostali potěšující dopis z Moskvy (brzy Vám pošleme kopii, i když text není nijak zajímavý). Píše se v něm, že nálada mas je dobrá, že šovinismus je zřejmě na ústupu a že se jistě dočkáme vítězství. Organizace prý trpí tím, že dospělí jsou na frontě a v továrnách zůstala mládež a ženy. Ale bojová nálada prý tím neochabuje. Posílají kopii letáku (dobrého), vydaného moskevským byrem ÚV.[453] Otiskneme ho v příštím čísle ústředního orgánu.

Tak pořád ještě žijem! Těžko se lidem žije a naší straně obzvlášť. A přesto žijem.

Ještě došel dopis od Kollontajky, která (to ať prozatím zůstane entre nous*) se vrátila z Ameriky do Norska. N. Iv. a Pavlov (Lotyš, co byl v Bruselu: Pavel Vasiljevič) prý *vybojovali* Novyj mir (dostávám ty noviny mizerně), ale . . . přijel Trockij a hned se mizera sčuchl s *pravicovým* křídlem Nového miru proti levicovým zimmerwaldovcům!! Tak to vidíte!! To je celý Trockij!! Je pořád stejný = vytáčí se, chytračí, staví se jako levicový, a *pomáhá* pravicovým, jak může . . .

Mezi levicovými v Americe se prý práce slušně rozbíhá, i když se Kollontajová obává anarchosyndikalistických proudů v SLP (N. Iv. prý se toho nebojí). Četl jsem v orgánu SLP (Weekly People[454]), že škrtají minimální

* — mezi námi. *Red.*

program . . . N. Iv. »zrovinka na tom místě« klopýtá od r. 1915. Mám o něj strach. A pošta s Amerikou *nefunguje.*

V poslední době jsem se intenzívně zabýval otázkou stanoviska marxismu ke *státu,* shromáždil jsem mnoho materiálu a došel jsem myslím k velmi zajímavým a důležitým závěrům, *daleko víc* proti Kautskému než proti N. Iv. Bucharinovi (který však přesto nemá pravdu, i když k ní má *blíž* než Kautsky). Hrozně rád bych o tom napsal: vydat tak *4.* číslo Sborniku Social-demokrata s Bucharinovým článkem a s mým rozborem jeho drobných chyb a Kautského obrovského lhaní a vulgarizování marxismu.

Naďa stůně: dostala bronchitidu a leží v horečce. Zřejmě si poleží. Dnes jsem volal doktorku.

A co je s Vaší cestou do La Chaux-de-Fonds? Tu myšlenku a vůbec všechny plány ohledně práce v románském Švýcarsku jste úplně pustila z hlavy? To byste neměla. Tady se nic zvláštního neděje, jak jsem psal, ale přesto jsme dnes dokončili *leták č. 1* (»švýcarská skupina zimmerwaldské levice«). Uvidíme, co z toho vzejde!

Když ne teď, tedy vůbec (tj. o něco později), když ne nám, tedy našim nástupcům se podaří (tím jsem si jist) vytvořit ve Švýcarsku levicový *směr. Půda* pro to je!

Četla jste návrhy levice na sjezdu curyšské kantonální strany v Tössu 11. 2. 1917? Ve Volksrechtu? Přece jen to není špatné, co?

Moc pěkně Vás pozdravuji a pevně Vám tisknu ruku. Promiňte mi tu mazanici na poslední stránce: spěchají na mě.

Váš *Lenin*

371
I. F. ARMANDOVÉ

[25. 2. 1917]

Milá přítelkyně! Pospěšte si prosím pokud možno s letákem. Jestli se překlad zdržel, pošlete mi *ihned* kopii ruského textu; jde o to, že se naskýtá příležitost do Německa. Je to taková vzácnost, že se toho musíme chytit, a bude to *brzy*.

Prohlídky u J. F. v Charkově a »papír« *vyšetřila* komise!!

Z Bernu píše Grigorij o včerejším velkém vítězství nad grimmovským spolkem! Hurá!

Popohánějte mládež! A co boj proti Drozovi? Co je s referendem?

Copak nepíšete francouzský a anglický překlad letáku ve dvou exemplářích?

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

372
I. F. ARMANDOVÉ

[27. 2. 1917]

Milá přítelkyně! Když mi pošlete své teze k vojenské otázce, rád si o nich s Vámi samozřejmě pohovořím. Pokud jde o Vaše vystoupení proti Golayovi, nechápu, jak Vám mohlo napadnout, že to bylo »nešikovné«. Podle mě to bylo naopak nanejvýš šikovné a nanejvýš užitečné. Proti směšnému pacifismu Francouzů (dosáhnout socialismu bez revoluce apod.) a proti směšné víře v demokracii musíme vystupovat právě otevřeněji a rázněji. Zvlášť Golay by se měl podle mě veřejně pranýřovat za to, že ve

své brožuře Le Socialisme qui meurt* upustil od cenných doznání. Mně se zdá, že tato brožura je skvělý materiál, základ pro kritiku slabosti a nedomyšlenosti francouzské levice.

Dostal jsem od Vás kopii ruského letáku (jsem moc rád, že se Vám líbil). Ale francouzský text pořád nikde!! A já jsem Vás prosil, abyste ho napsala ve 2 exemplářích!!! Mám strach, že se opozdíme — vždyť do 1. 5. zbývají už pouhé 2 měsíce a spojení s válčícími zeměmi je nesmírně těžké.

O Usijevičovi vlastně píšete, že je »bezpáteřný«. Nevynadal jsem mu tedy zbytečně (prosil jsem ho, aby Vám ukázal dopis hlavně proto, abychom se dohodli, jak na něho působit).

A tak, jestli je to možné, *všemožně* si pospěšte s francouzským a anglickým překladem letáku. Pokud se Vám z nějakých důvodů a proti očekávání nepodařilo psát ve 2 exemplářích, dejte mi aspoň vědět, kdy jste leták (francouzský) poslala Abramovičovi.

Mám moc velkou radost, že jste začala častěji přednášet mládeži. To je užitečné! Jenom s mládeží stojí za to pracovat! Musí se všemi způsoby rozbíjet jejich pacifismus a nevíra v masové hnutí (co stávka v Curychu roku 1912 a v Ženevě roku 1900 nebo 1902?). Bylo by dobře, kdybyste posbírala materiál o velkých stávkách v dějinách dělnického hnutí Švýcarska.

Naďa se zotavila.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

P. S. Pannekoekovu diskusi s Kautským v Neue Zeit (z roku 1912) jsem četl: Kautsky je arcilotr a Pannekoek má *skoro* pravdu; dopouští se jenom *nepřesností,* chybiček. A Kautsky je vrchol oportunismu.

* — Umírající socialismus. *Red.*

373
S. N. RAVIČOVÉ

[4. 3. 1917]

Milá Olgo! Včera jsem Vám zapomněl ještě napsat, jestli nemáte Bakuninovu brožuru Pařížská komuna a pojem státnosti[455]. V ruštině nebo francouzštině? Když ne, nedala by se sehnat u anarchistů na pár dní?

Moc pěkně Vás zdravím! Váš *Lenin*

374
A. M. KOLLONTAJOVÉ

5. 3. 1917

Milá A. M.! V novinách se oznamuje svolání sjezdu mladých ve Švédsku na 12. 5. k založení nové strany »na zimmerwaldských zásadách«.

Abych se přiznal, tato zpráva mě obzvlášť rozčiluje a pobuřuje. »Zimmerwald« totiž zjevně zkrachoval a dobré slovo tu opět slouží k zakrytí čehosi prohnilého! Zimmerwaldská většina — to je Turati a spol., Kautsky s Ledebourem a Merrheim — *celá* přešla na pozice sociálpacifismu, tak slavnostně (a tak jalově!) odsouzeného v Kienthalu. Manifest Kautského a spol. ze 7. 1. 1917, řada rezolucí Italské socialistické strany, rezoluce Merrheima — Jouhauxe a Longueta — Bourderona (+ Raffina-Dugense ve *shodě* s Renaudelem)*, cožpak to není krach Zimmerwaldu? A zimmerwaldský »střed« — R. Grimm, který se 7. 1. 1917 *spojil* se švýcarskými sociálpatrioty pro boj proti levici!! Grimm, spílající sociálpatrio-

* Viz Leninův článek Pacifismus buržoazní a pacifismus socialistický (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 261—281). *Red.*

tům *všech* zemí *kromě* švýcarských, které *kryje!* C'est dégoûtant!* Jsem bez sebe vzteky nad těmi darebáky; protiví se mi slyšet je i slyšet o nich; a ještě víc se mi protiví pomyšlení na spolupráci s nimi. Takové komediantství!

Hodláme pro Vás sebrat materiál o tomto krachu R. Grimma. Odpovězte, jestli můžete sehnat zürcher** Volksrecht. Tam ve *zdůvodnění* referenda a v rezoluci *levice* v Tössu (11. 2. 1917) aj. aj. najdete *hlavní* materiál.

Ale švédská levice to ve své většině přece *jistě* myslí upřímně. To je jasné. A musí se jim stůj co stůj do 12. 5. pomoci, aby *zavčas* pochopili celou hanebnost sociálpacifismu a kautskismu, pomoci jim, aby pochopili celou odpornost zimmerwaldské většiny, pomoci jim, aby si vypracovali dobrý program a taktiku pro novou stranu.

Namouvěru, musíme se (my všichni, levicoví ve Švédsku i ti, kdo se s nimi mohou spojit) semknout, napnout všecky síly, pomoci, neboť nadchází chvíle, která bude v životě švédské strany, švédského *a skandinávského* dělnického hnutí *rozhodující.*

Protože čtete švédsky (i mluvíte), leží na Vás velký díl odpovědnosti, pokud nechápeme »internacionalismus« ve smyslu »to se mě netýká«.

Jsem přesvědčen, že děláte hodně. Rád bych, aby se levicoví semkli a spojili se na pomoc Švédům v tak těžké chvíli jejich života. Nedala by se pro to zorganizovat v Kristianii, v Kodani a ve Stockholmu skupina ruských bolševiků a příslušníků levice, kteří umějí švédsky a mohou pomoci? Rozdělit práci: shromáždit hlavní dokumenty a články (poslali mi Nermanovu polemiku s Mauritzem Västbergem v Politiken z 28. 11. 1916 na téma »nejdřív program a potom nová strana«, ale nemohl jsem to pochopit); vypracovat pro ně své teze a uveřejnit pro ně řadu článků. Švédové, kteří dovedou *psát* německy, fran-

* To je odporné! *Red.*

** — curyšský. *Čes. red.*

couzsky nebo anglicky, by se mohli rovněž zařadit do této skupiny.*

Co myslíte, je to možné nebo ne? Stojí to za trochu práce?

Podle mě to za to stojí, ale na dálku, jako nezúčastněný pozorovatel to samozřejmě nemohu posoudit. Vidím jenom a naprosto jistě *vím,* že otázka programu a taktiky *nového* socialismu, skutečně revolučního marxismu, a nikoli hanebného kautskismu, *je* aktuální *všude.* Je to vidět na SLP** i na The Internationalist v Americe i z údajů o Německu (rezoluce levicových ze 7. 1. 1917) i o Francii (brožurka levicových sil v Paříži: Les socialistes de Zimmerwald et la guerre***) *atd.*

V Dánsku by se *Trier* aj. jistě připojili k myšlence založit novou, *marxistickou* stranu ve Skandinávii; část norských levicových sil rovněž. Boj proti Brantingovi a spol. je věc závažná; potřeba nás *musí* přimět k tomu, abychom se k otázkám teorie a taktiky revolučního marxismu stavěli seriózněji.

Podle mě by se mělo začít s přípravou na 12. 5. *intenzívně* a současně ze *tří* stran: 1. skupina pro pomoc, jak už jsem říkal výše; 2. skupiny levicových Skandinávců: napište menší článek (do švédských novin) o nutnosti utvořit *ihned* takové skupiny pro přípravu programu a taktiky k 12. 5.;

3. to třetí mě obzvlášť zajímá *nikoli* proto, že je to nejdůležitější (důležitější je iniciativa zevnitř), nýbrž proto, že *my* v tom můžeme pomoci. Kdybyste například *ihned* znovu prohlédla hlavní literaturu levicových a pravicových sil ve Švédsku a *na jejím podkladě* načrtla asi takové teze:

* Co je to za individuum ten Lindhagen? »Eser«? »Narodnik«? »Radikální socialista«? Hervé?

** Socialist Labour Party — Socialistická dělnická strana. *Čes. red.*

*** Zimmerwaldští socialisté a válka. *Red.*

teoretické (programové) a praktické (taktické) neshody

obrana vlasti;
pojem imperialismu;
charakter války;
odzbrojení;
sociálpacifismus;
\+ diktatura proletariátu { národnostní otázka; revoluce; »masové akce«; občanská válka; vztah k odborům; oportunismus a boj proti němu

atd.

Každá teze by měla obsahovat a) co o tom řekli *(»podstatu«)* levicoví ve Švédsku, b) pravicoví tamtéž.

Na základě toho a s přihlédnutím ke stanovisku levicových sil v Rusku, Německu a Americe (hlavní země v tomto směru) bychom mohli vypracovat vlastní teze a tím, že bychom je uveřejnili ve švédštině, *pomohli bychom* Švédům v přípravě na 12. 5.

Některá *důležitá* místa z *nejdůležitějších* rezolucí a článků pravicového a levicového křídla ve Švédsku by se kvůli tomu musela přeložit do ruštiny nebo do němčiny nebo francouzštiny nebo angličtiny.

V podstatě jsme všichni za švédské mladé morálně i politicky zodpovědni a musíme jim pomoci.

Vaše postavení je pro tuto pomoc nanejvýš příznivé. Napište ihned, co si o tom myslíte.

Tento dopis zároveň s Vašimi připomínkami by snad bylo prospěšné poslat taky Ludmile.

Pevně Vám tisknu ruku a přeji hodně úspěchů.

Váš *Lenin*

I. F. ARMANDOVÉ

[8. 3. 1917]

Milá přítelkyně! Už nějak dlouho nemám od Vás zprávy.

S *německými* levicovými to u nás v Curychu vypadá bledě. Po Nobsově a Plattenově přechodu »zpátky ke Grimmovi« je následovali i vůdcové »mladých«. Münzenberg *odmítl* Radkovy články proti Grimmovi, Bucher a jiní Münzenbergovi přátelé opakují pořád stejné fráze o nebezpečí »rozkolu«!! Bylo by to k smíchu, kdyby to nebylo tak odporné . . .

Přemlouvám Grigorije, aby to zkusil s německými novinami *(dají* mu na ně 300 franků?), ale zdá se, že ani tohle nevyjde.

Závidím Vám a Grigorijovi, že oba můžete vystupovat veřejně. Ať je to jak chce, při takovém veřejném vystoupení máte před sebou *nové* lidi, dělníky, dav, a ne byrokraty nebo budoucí byrokraty, nebo hrstku zastrašenou byrokraty. Při takové veřejné přednášce promlouvá člověk k *masám,* navazuje s nimi *bezprostřední* kontakt, vidí je, seznamuje se s nimi a *působí na ně podle svého.*

Tady v Curychu zřejmě tahanice s německými levicovými *skončily.* Zdůvodnění referenda a rezoluce příslušníků levice v Tössu[550] — to jsou *veškeré* plody. Ostatně, nelituji ztraceného času (teď mám zvlášť špatnou náladu, poněvadž jsem přišel ze schůze levicových, *která se nekonala:* naši lidé se rozutekli!). Nelituji proto, že jsem si teoretickou představu o prohnilosti evropských stran doplnil *praktickou* představou, a ta mi nebude na škodu.

Veřejné přednášky jsou užitečné v každém případě a musí se v nich bojovat přímo jak proti »středu« (Grimm a spol.), tak proti »levici« (jako jsou Nobs, Platten, Naine, Graber, Droz atd.).

Překlad letáku[445] do angličtiny Vám zřejmě nejde od

ruky? Tak toho nechte: pošlu to do Paříže tak, třeba tam najdou nějakého Angličana. Abramovič je chlapík, tomu se práce daří!

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

376
I. F. ARMANDOVÉ

[13. 3. 1917]

Milá přítelkyně! Vaše odmlčení jsem si zřejmě vysvětloval mylně.

Snad jste »se neurazila«, když jsem Vám napsal, že jste nerevidovala francouzský text? To není možné! Tomu nevěřím, neboť i Abramovič mi o tom psal, a vůbec, copak je možné *urazit se* pro takovou věc?? To je nemyslitelné!!

Ale na druhé straně naprosté odmlčení, například ve věci anglického překladu, je divné . . .

Ovšem, jestli se Vám nechce odpovídat, nebo se Vám »chce«, ale rozhodla jste se neodpovídat, nebudu Vás otravovat dotazy.

Švýcarská levice se teď od nás odtrhla tady i v Bernu. (Jenom u Abramoviče a u Vás to klape, protože ve Vašem referování a v Abramovičových osobních kontaktech je *přímá* cesta k *masám*.)

S Jurijem a spol. skončilo jednání o tom, že *budou* se souhlasem zahraniční části ÚV vydávat brožurky. *To je potěšující!*

Z Ruska nemáme nic, ani dopisy!! Zařizujeme to přes Skandinávii.

Pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

P. S. Usijevičovi dnes odpovídám na jeho dopis v duchu »smíření«.

377
I. F. ARMANDOVÉ

[15. 3. 1917]

Milá přítelkyně! Přikládám leták[456] a ze srdce Vám k němu blahopřeji.

Zatím ho nikomu nedávejte: bylo by dobře, aby nikdo nevěděl, že to pochází *částečně* od Rusů. Nevyžvanil to Usijevič nebo někdo *kolem* něho?

Ať jej rozšiřují *švýcarské* skupiny!

My jsme dnes v Curychu celí rozrušení: v Zürcher Post a Neue Zürcher Zeitung je telegram z 15. 3., že v Rusku 14. 3. *zvítězila* po třídenním boji v Pitěru revoluce, že u vlády je 12 členů dumy a že *všichni* ministři *jsou zatčeni.*

Jestli Němci nelžou, tak je to pravda.

Že Rusko stálo v posledních dnech *na prahu* revoluce, to je nesporné.

Jsem celý *bez sebe,* že nemohu odjet do Skandinávie!! Neodpustím si, že jsem si tam netroufl jet v roce 1915!

Moc pěkně Vás zdravím. Váš *Lenin*

378
A. M. KOLLONTAJOVÉ

16. 3. 1917

Milá A. M.! Právě jsme dostali další vládní telegramy o revoluci 1. (14.) 3. v Pitěru. Týden krvavých bojů dělní-

ků a Miljukov + Gučkov + Kerenskij u moci!! Podle »staré« evropské šablony . . .

Co se dá dělat! Tato »první etapa první (z těch, které zrodila válka) revoluce« nebude ani poslední, ani pouze ruská. My budeme ovšem i nadále proti obraně vlasti, proti imperialistickým jatkám, které diriguje Šingarjov + Kerenskij a spol.

Všechna naše hesla zůstávají v platnosti. V posledním čísle Social-demokrata jsme přímo mluvili o možnosti vlády »Miljukova s Gučkovem, ne-li Miljukova s Kerenským«.* Dopadlo to **tak i tak:** jsou tam všichni tři. To je roztomilé! Uvidíme, jak strana svobody lidu (ta má přece v nové vládě většinu, neboť Konovalov je málem o chlup »levicovější«, a Kerenskij je vůbec levicovější!) dá lidu svobodu, chléb a mír . . . Uvidíme!

Hlavní je teď tisk, organizování dělníků v *revoluční* sociálně demokratickou stranu. Čchenkeli teď musí (slíbil to!) dávat peníze na »obranu vlasti«. A pan Čcheidze, ačkoli vedl ultralevicové řeči *během* revoluce nebo těsně před ní (kdy i Jefremov nemluvil o nic méně hurárevolučně), si ovšem nezaslouží *ani špetku* důvěry po tom, jakou vedl »politiku« s Potresovem a spol., s Čchenkelim atd. Největším neštěstím by bylo, kdyby teď kadeti slíbili legální dělnickou stranu a kdyby naši přistoupili na »jednotu« s Čcheidzem a spol.!!

To se však nestane. Za prvé, kadeti nepovolí legální dělnickou stranu nikomu než pánům Potresovům a spol. Za druhé, jestli ji povolí, utvoříme jako dřív *svou* zvláštní stranu a *rozhodně* spojíme legální práci s ilegální.

Ani za nic znovu podle typu II. internacionály! *Ani za nic* s Kautským! Rozhodně *revolučnější* program a taktiku (její prvky existují u K. Liebknechta, u SLP** v Americe, u holandských marxistů atd.) a bezpodmínečně spojit le-

* Viz Obrat ve světové politice (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 355—363). *Red.*

** Socialist Labour Party — Socialistická dělnická strana. *Čes. red.*

gální práci s ilegální. Propagování republiky, boj proti imperialismu, *stejně jako dřív* revoluční propaganda, agitace a boj za *mezinárodní* proletářskou revoluci a dobytí moci sověty dělnických zástupců (a ne kadetskými podvodníky).

Po »great rebellion« 1905 »glorious revolution« 1917 . . .*

Buďte tak hodná, pošlete tento dopis Ludmile a napište mi pár slov o tom, v čem se shodujeme, v čem se rozcházíme a také o plánech A. M. a dalších. Jestli vrátí naše poslance[457], bude bezpodmínečně nutné přivézt jednoho na pár týdnů do Skandinávie. Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *Lenin*

379
A. M. KOLLONTAJOVÉ

17. 3. 1917

Milá A. M.! Právě jsme dostali Váš telegram formulovaný tak, že zní skoro ironicky (jen to zkuste myslet na »směrnice« odtud, když zprávy jsou tak hrozně skoupé a když v Pitěru jsou patrně nejen fakticky vedoucí soudruzi naší strany, ale i oficiálně zmocnění představitelé ústředního výboru!).

Právě jsem si přečetl telegram Petrohradské tiskové agentury ze 17. t. m. s programem nové vlády a se zprávou o sdělení Bonara Lawa, že car ještě neabdikoval a že je neznámo kde.

Včera se zdálo, že Gučkovova a Miljukovova vláda už úplně zvítězila a uzavřela dohodu s dynastií. Dnes to vypadá tak, že dynastie neexistuje, car utekl a zřejmě připravuje kontrarevoluci! . . .

* Po »velké vzpouře« — »slavná revoluce«. *Red.*

Začali jsme pracovat na tezích*, které možná dnes večer dokončíme a pak Vám je samozřejmě ihned pošleme. Pokud je to možné, počkejte na teze, které** upravují (resp. ruší) to, co teď píšu zatím jen svým jménem.

— Právě se nám podařilo připravit společně se Zinovjevem první koncept tezí *v hrubých rysech,* redakčně velmi neuspokojivý (*takto* ho ovšem neotiskneme), který však, doufám, vystihuje to hlavní.

Naléhavě prosíme, abyste s tím seznámila Jurije a Jevg. B., rovněž Ludmilu, a také nám napsala aspoň pár slov před odjezdem*** — a *určitě* se domluvila s někým, kdo *zůstává* v Norsku, aby posílal *naše* věcr do Ruska a *ruské* k nám. Zařiďte to prosím a požádejte toho soudruha, který zůstává (nebo Nora, který umí německy, francouzsky nebo anglicky), aby byl *naprosto* přesný. Peníze na výdaje pošleme.

Myslím, že dnes je hlavní nedat se zaplést do hloupých »sjednocovacích« pokusů se sociálpatrioty (nebo, což je ještě nebezpečnější, s kolísajícími, jako je organizační výbor, Trockij a spol.) a pokračovat v práci *své* strany v důsledně *internacionalistickém* duchu.

Teď je aktuální rozšířit práci, organizovat masy, burcovat nové vrstvy, zaostalé, vesničany, služebnictvo a buňky v armádě pro soustavné, důkladné Entlarvung**** nové vlády a pro přípravu k uchopení moci *sověty dělnických zástupců.* Jedině taková vláda *může* dát chléb, *mír* a svobodu.

Teď je nutné: rozbíjení reakce; *ani náznak* důvěry a podpory nové vládě (ani náznak důvěry Kerenskému, Gvozděvovi, Čchenkelimu, Čcheidzemu a spol.), *ozbroje-*

* Viz Koncept tezí ze 4. (17.) března 1917 (Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 25—31). *Red.*

** V tomto místě jsou v textu rukopisu vyškrtnuta slova: »jestli to stačíte«. *Red.*

*** Lenin má na mysli odjezd A. M. Kollontajové a dalších bolševiků do Ruska. *Red.*

**** — odhalování. *Red.*

né vyčkávání, ozbrojená příprava na *širší* základně pro *vyšší* etapu.

Jakmile bude svoboda tisku, znovu vydat (jako materiál k historii nedávné minulosti) naše zdejší věci a telegraficky nám oznámit, zda můžeme pomoci psaním odtud přes Skandinávii. Obáváme se, že se nám z toho zatraceného Švýcarska hned tak nepodaří odjet.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

Přeji Vám hodně úspěchů ve všem!

P. S. Bojím se, že teď v Pitěru propukne *epidemie* »pouhého« nadšení bez soustavné práce na výstavbě strany *nového* typu, v *žádném* případě à la »II. internacionála«. Do šířky! Zburcovat nové vrstvy! Probouzet novou iniciativu, zakládat nové organizace ve všech vrstvách a *dokázat* jim, že *mír* přinese jenom ozbrojený sovět dělnických zástupců, převezme-li moc.

380
I. F. ARMANDOVÉ[458]

[18. 3. 1917]

Milá přítelkyně! Píšu cestou: byl jsem přednášet. Včera (v sobotu) jsem četl o amnestii.[459] Všichni toužíme po odjezdu. Jestli jedete domů, zajeďte nejdřív k nám. Popovídáme si. Moc rád bych Vám svěřil úkol zjistit nenápadně a spolehlivě v Anglii, zdali bych mohl projet.

Tisknu Vám ruku.
Váš *V. U.*

381
V. A. KARPINSKÉMU

[19. 3. 1917]

Milý Vjač. Al.!

Lámu si hlavu, jak jet*. Následující řádky jsou přísně tajné. Odpovězte mi prosím ihned, nejlépe expres (snad pro nějakých těch pár expresů nepřivedeme stranu na mizinu), abych byl klidnější, že dopis nikdo nečetl.

Opatřte na své jméno papíry pro průjezd Francií a Anglií, a já *na ně* pojedu přes Anglii (a *Holandsko*) do Ruska.

Mohu si vzít paruku.

Dám se vyfotografovat už v paruce a do Bernu na konzulát půjdu *já* s Vašimi papíry a v paruce.

Vy pak musíte zmizet ze Ženevy nejméně na několik týdnů (dokud ode mě nedojde telegram ze Skandinávie): po tu dobu se musíte naprosto spolehlivě schovat v horách, kde *Vám samozřejmě zaplatíme* penzión.

Jestliže souhlasíte, začněte *okamžitě* co nejenergičtěji (a co nejtajněji) *s přípravami* a mně v každém případě napište pár slov.

Váš *Lenin*

Promyslete všecky praktické kroky *s tím spojené* a podrobně mi napište. Píšu Vám, neboť jsem si jist, že mezi námi zůstane všechno v *absolutní* tajnosti.

* Jde o Leninův návrat z emigrace do Ruska. *Red.*

382
I. F. ARMANDOVÉ

[19. 3. 1917]

Milá přítelkyně! Odpovídám Vám na dopisy, které jsem dnes od Vás dostal, a na telefonický rozhovor.

Nemohu před Vámi utajit své velké rozčarování. Podle mě by teď měl mít každý jedinou myšlenku: honem jet. Ale lidé na něco »čekají«!! . . .

Jsem si jist, že mě v Anglii zatknou nebo prostě zadrží, když pojedu pod svým jménem, protože právě Anglie nejenže zkonfiskovala řadu mých dopisů do Ameriky, ale v roce 1915 taky vyslýchala (její policie) papašu, jestli si se mnou dopisuje a jestli se mým prostřednictvím nestýká s německými socialisty.

To je fakt! Proto nemohu jet jako obyčejný smrtelník bez zcela »zvláštních« opatření.

A ostatní? Byl jsem přesvědčen, že se ihned vydáte do Anglie, neboť jedině tam se dá zjistit, kudy jet a jak velké je riziko (prý přes Holandsko: Londýn—Holandsko—Skandinávie není riziko tak velké) atd.

Včera jsem Vám poslal lístek z cesty* a myslel jsem si, že už o tom jistě uvažujete a jste rozhodnuta jet do Bernu ke konzulovi. Ale Vy odpovídáte: váhám, budu o tom přemýšlet.

Nervy mám samozřejmě napjaty k prasknutí. Bodejť ne! Dřepět tady, mučit se . . .

Vy máte bezpochyby své zvláštní důvody, třeba zdravotní potíže atd.

Pokusím se přemluvit Valju, aby jela (v sobotu k nám přiběhla, předtím u nás rok nebyla!). Jenže ta se o revoluci moc nezajímá.

Málem bych zapomněl. Co by se mohlo a mělo v Cla-

* Viz tento svazek, dokument č. 380. *Red.*

rens ihned zařídit: začít shánět pas (α) u Rusů, kteří by byli ochotni dát ho teď pro výjezd jiné osobě (ale neříkat, že je to pro mě); (β) u Švýcarek nebo Švýcarů, kteří by ho mohli dát Rusovi.

Annu Jevg. a Abrama musíte donutit, aby *ihned* zašli na vyslanectví, vyzvedli si propustku (když ji nedostanou, ať si *telegraficky* stěžují Miljukovovi a Kerenskému) a jeli, a kdyby nejeli, aby nám odpověděli na základě *faktů* (a ne dohadů): jak se vydávají a vyzvedávají propustky.

Tisknu Vám ruku.
Váš *Lenin*

V Clarens (a okolí) bydlí hodně ruských boháčů i nezámožných ruských sociálpatriotů apod. (Trojanovskij, Rubakin aj.), kteří by si měli vyžádat od Němců povolení k průjezdu — železniční vůz do Kodaně pro různé revolucionáře.

Proč by ne?

Já to udělat nemohu. Já jsem »poraženec«.

Ale Trojanovskij a Rubakin + spol. *mohou.*

Kdybych tak mohl naučit tu pakáž a ty hlupáky chytrosti! . . .

Řeknete možná, že nám Němci vůz *nedají.* Vsaďte se, že *dají!*

Pochopitelně, když zjistí, že je to *můj* nebo *Váš* nápad, všecko se tím zkazí . . .

Nenašli by se v Ženevě nějací hlupáci pro tento účel? . . .

383
V. A. KARPINSKÉMU

[Po 19. 3. 1917]

Martovův plán je dobrý[460]: *měl* by se prosazovat, jenže *my* (ani Vy) to nemůžeme dělat přímo. *My* bychom vzbudili podezření. Kromě Martova se musí na švýcarské ministry (a vlivné lidi, advokáty apod., což se dá udělat i v Ženevě) obrátit i ruští nestraníci a ruští vlastenci s prosbou, aby o tom *promluvili* s vyslancem německé vlády v Bernu. My se toho nemůžeme zúčastnit ani přímo, ani nepřímo; naše účast by všechno *pokazila.* Ale plán sám o sobě je *velmi* dobrý a *velmi* správný.

384
V. A. KARPINSKÉMU

[21. 3. 1917]

Milý soudruhu! Jsem Vám moc a moc vděčný za informaci. Ani na přednášku, ani na mítink[461] teď nepojedu, protože musím denně psát do petrohradské Pravdy.

S hezkým pozdravem
Váš *Lenin*

Informujte mě i nadále o novinkách a projevech různých směrů.

385

J. S. HANECKÉMU

22. 3. 1917

Milý příteli! Právě jsem odeslal do Kristianie (Vidnes, Social-demokraten, pro Kollontajovou) dva expres dopisy se dvěma články* pro petrohradskou Pravdu. Doufám, že oba dopisy zastihnou Kollontajovou v Kristianii ještě před jejím odjezdem (odjíždí 27. 3. ráno). Kdyby ne, buďte prosím tak laskav a zjistěte za prvé, zdali v Kristianii dobře pracuje expediční aparát, a za druhé, bude-li zapotřebí, pošlete všechno *sám.* Mám prozatím jen jednu petrohradskou adresu: Vydavatelství Žizň i znanije, pan Vlad. Bonč-Brujevič, Fontanka 38, byt 19, Petrohrad. Tento vydavatel to ihned předá Pravdě.

Doufám, že mi budete *okamžitě* posílat Pravdu a *všechno* ostatní toho druhu, ano? Jakmile dostanete tento dopis, ihned mi prosím telegrafujte: »Dopis jsem dostal, odeslání zajistil«.

Zdravím Vás, tisknu Vám ruku a blahopřeji!

Váš *Vl. Uljanov*

P. S. Moc a moc Vás prosím o informace.

* Jde o Dopisy zdaleka. První dopis. První etapa první revoluce. Druhý dopis. Nová vláda a proletariát (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, 35—59). *Red.*

386
REDAKCI ŠVÉDSKÉHO LISTU SOCIAL-DEMOKRATEN

[22. 3. 1917]

Redakci Social-demokraten

Vážení soudruzi!*

Víte, že v Rusku probíhají významné revoluční události. Ústřední výbor Sociálně demokratické dělnické strany Ruska pokládá proto za velmi důležité, aby zahraniční soudruzi byli o tomto hnutí správně informováni. Ústřední výbor SDDSR vám doporučuje soudružku *A. Kollontajovou,* jejíž informace si zasluhují naprostou důvěru.

Se sociálně demokratickým pozdravem

z pověření ÚV SDDSR

387
TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[23. 3. 1917]

Dopis jsem odeslal.** Strýc chce podrobné zprávy. Oficiální cesta pro jednotlivé osoby nepřichází v úvahu. Pište neprodleně Varšavskému. Klusweg, 8.

* První dva řádky jsou napsány rukou N. K. Krupské. *Red.*

** Lenin má zřejmě na mysli svůj dopis Haneckému z 22. 3. 1917 (viz tento svazek, dokument č. 385). *Red.*

388
TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[23. 3. 1917]

Fürstenbergovi. Hotel Boulevard. Kristianie

Telegrafujte Pravdě a uveďte zpáteční adresu. Právě jsem přečetl výňatky z manifestu ústředního výboru.[462] Hodně zdaru! Ať žije proletářská milice, připravující mír a socialismus!

Uljanov

389
I. F. ARMANDOVÉ

[23. 3. 1917]

Milá přítelkyně! Posílám Kameněvovy lístky. Po přečtení je vraťte!

Viděla jste Frankfurter Zeitung (a ve Volksrechtu) výňatky z manifestu ÚV? Dobré, co?

Blahopřeji.

Moc pěkně Vás zdravím! Váš *Lenin*

P. S. Kupujte Times: jsou tam nejlepší zprávy.

Valje řekli, že přes Anglii to vůbec nejde (na anglickém vyslanectví).

Co když nás *ani* Anglie, *ani* Německo *za nic na světě* nepustí!!! A to je přece docela možné!

P. S. Přiložené kopie mých článků* hned přečtěte, dejte

* Jde o Dopisy zdaleka (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 35—59). *Red.*

je přečíst Usijevičovi a *ihned* je pošlete do Ženevy Karpinským s tím, aby je taky *obratem* vrátili!

N. B. Ty kopie potřebuji do pondělka.

390
V. A. KARPINSKÉMU

[24. 3. 1917]

Milý soudruhu! Poslal jsem Vám (po Inesse) kopie svých dvou článků pro *Pravdu,* abych Vás informoval a abychom se mohli dohodnout. Nutně je potřebuji v *pondělí*: když bude třeba, pošlete je expres a odneste na nádraží.

Buďte opatrný na bloky s načalovci[463]: jsme proti sblížení s jinými stranami, jsme *pro* to, abychom varovali dělníky *před* Čcheidzem. Rozhodně! Čcheidze zjevně kolísá: srov. jak ho chválí Temps z 22. března a mnozí jiní. Jsme *pro* ÚV v Rusku, *pro* Pravdu, *pro* svou stranu, *pro* proletářskou milici, která připravuje mír a socialismus.

S pozdravem Váš *Lenin*

391
A. V. LUNAČARSKÉMU[464]

[Před 25. 3. 1917]

Vážený soudruhu Anatoliji Vasiljeviči!

Pokud jde o poradu, je můj *osobní* názor takový (Váš dopis odesílám Zinovjevovi), že by dnes byla účelná jen s lidmi, kteří chtějí varovat proletariát nejenom před gvozděvovci[465], ale i před *kolísáním Čcheidzeho.*

V tom je podle mě celá podstata situace uvnitř naší strany, a dá-li se to tak říct, i kolem ní. Právě proto *neztrácím* čas ani na jednu poradu s Martovem a spol.

Samostatnost a vyhraněnost naší strany, *žádné sbližování s jinými stranami* — to jsou pro mě ultimativní požadavky. Bez toho není možné pomáhat proletariátu, aby přes *demokratický* převrat přecházel ke *komuně*, a jiným cílům bych nesloužil.

S lidmi a skupinami, kteří jsou v tomto hlavním zajedno, bych já osobně byl *pro* poradu.

Moc rád bych si s Vámi jen tak pohovořil, beze všech oficiálních porad, a pokládal bych to pro sebe osobně (i pro věc) za *prospěšné*.

Za sebe Vám z celého srdce blahopřeji, pevně Vám tisknu ruku a posílám pozdrav i od N. K. vám oběma.

Se soudružským pozdravem *Lenin*

Moje adresa:

Wl. Uljanow. Spiegelgasse. 14[II] (bei Kammerer).
Zürich. I.

392
V. A. KARPINSKÉMU

[25. 3. 1917]

Milý soudruhu!

Poslal jsem Vám po Inesse kopie dvou svých dopisů pro Pravdu. Doufám, že jste splnil mou prosbu a poslal mi je dnes (v neděli) nebo zítra *expres* zpět.

Po úterku (v úterý večer tu přednáším[466]) Vám pošlu kopii dopisu č. 3.* Pak se myslím o taktice lehko *dohodneme*.

* Viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 60—72. *Red.*

Lunačarskij mi psal, navrhoval »poradu«. Odpověděl jsem: s Vámi osobně (s Lunačarským) si rád pohovořím.* (Přijedu do Curychu.) S poradou však souhlasím *jen* pod podmínkou, že dělníci budou varováni *před* kolísáním Čcheidzeho. On (Lunačarskij) *neodpověděl.*

Omezíme se tedy na *osobní* rozhovor.

Čcheidze zjevně *kolísá:* srov. Le Temps z 22. března Čcheidzeho *chválí;* 24. března Čcheidzemu *spílá.*

Je to jasné!!

Proto se trochu bojím, že jste si příliš pospíšil se složením společné rezoluce[467] (poslal jsem ji dnes do *Pravdy* zároveň se svým článkem na adresu: Herrn Fürstenberg. Hotel Boulevard. *Kristiania.* Můžete tam posílat články s tím, že jsou určeny pro *Pravdu* a že adresu jsem dal já; bylo by prospěšné, kdybychom se o *zásadních* článcích spolu předem dohodli).

Pravda patrně články **potřebuje.** Já aspoň píšu *a všem přátelům radím, aby psali.*

Bojím se, že se ukvapujete i s tím sjednocováním s »vperjodovci«.

Ve Vaší rezoluci je konec dobrý (stačil jsem ji jen *letmo* přelétnout: musel jsem ji odeslat), kdežto začátek (o demokracii obecně) mi připadal velmi špatný.

K tomu sjednocení s Vperjodem. Telegrafoval jsem do Skandinávie odjíždějícím členům naší strany:

»Notre tactique: méfiance absolue, aucun soutien nouveau gouvernement, Kerensky surtout soupçonnons, armement prolétariat seule garantie, élection immédiate douma de Petrograd *aucun rapprochement autres partis.***

Poslední je conditio qua non***!

* Viz tento svázek, dokument č. 391. *Red.*

** »Naše taktika: žádnou důvěru, žádnou podporu nové vládě, zvlášť obezřetnost vůči Kerenskému, vyzbrojit proletariát — to je jediná záruka, okamžité volby do petrohradské dumy, *žádné sbližování s ostatními stranami.*« *Red.*

*** — bezvýhradná podmínka. *Red.*

Čcheidzemu nedůvěřujeme.

Naši poslanci a Kameněv jsou *už* v Pitěru *nebo* tam co nevidět budou. *ÚV* je v Pitěru (ve Frankfurter Zeitung byly úryvky z jeho manifestu, *nádhera!*), *Pravda* vychází. Jsme *bezvýhradně* pro zachování *této* strany a proti jakémukoli sloučení s organizačním výborem.

(Organizační výbor asi *není* v Pitěru, protože Frankfurter Zeitung a Vossische Zeitung přinesly podrobnou zprávu o *výzvě* Čcheidzeho a spol. z 16. března[468] — o organizačním výboru tam není *ani slovo.*)

Právě pro volby do Ústavodárného shromáždění (nebo pro svržení Gučkovovy a Miljukovovy vlády) *potřebujeme* samostatnou stranu, naši, která se podle mě v letech 1914—1917 *plně* osvědčila.

Nuže? Chtějí vperjodovci vstoupit, *poctivě* vstoupit do této strany?

Bon!*

Nechtějí? Na »ústupky« ani na »handrkování« nepřistoupím.

Pohovořte s nimi *upřímně,* a *ne jednou,* a napište pár slov tak, abych měl Vaši odpověď v úterý (nejpozději ve středu ráno).

Nepřepsal byste mi na stroji ve 2 exempl. (nebo v 1 exempl.) *za stejný honorář jako minule* můj rukopis o 500 stránkách (rukopisných, osmerkového formátu)?** Vydal bych ho ihned v Pitěru.

Budu Vám velmi zavázán!

Odpovězte.

Pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

* Dobře. *Red.*

** Jde o Leninovu práci Agrární program sociální demokracie v první ruské revoluci 1905—1907 (viz Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 205—423). *Red.*

P. S. Ludmila *odjela* ze Stockholmu. Do Stockholmu nepište!

P. P. S. Pojedete Vy a Olga do Ruska, až se naskytne možnost? A kdy? Kdo ze Ženevy by ještě jel?

393
I. F. ARMANDOVÉ

[Mezi 25. a 31. 3. 1917]

Milá přítelkyně!

Zřejmě jste příliš nervózní — tím si vysvětluji řadu teoretických »podivností« ve Vašich dopisech.

Že není třeba rozlišovat první a druhou revoluci nebo první a druhou etapu??

Právě že je to třeba. Marxismus vyžaduje rozlišovat *třídy,* které jsou v akci. V Rusku *je* u moci *jiná* třída než dřív. Tedy i revoluce nás čeká docela, docela *jiná.*

Má věta o podpoře dělníků pány Miljukovy má (zdálo se mi) jasný smysl: *kdyby* páni Miljukovové skutečně chtěli dorazit monarchii, *museli by* podpořit dělníky. Nic víc!

Z revoluce se nedá dělat »fetiš«. Kerenskij je revolucionář, ale přitom pustý žvanil, prášil, který klame dělníky. Je skoro jisté, že obalamutil (za pomoci kolísajícího a zmateného Čcheidzeho) *většinu dokonce i* v petrohradském sovětu dělnických a vojenských zástupců. A co bude s vesnicí?

Je *docela* možné, že *dočasně* bude opravdu většina dělníků i rolníků *pro* imperialistickou válku (kterou Gučkovové + Miljukovové vydávají za »obranu republiky«).

Bylo by dobře, kdyby se někdo, kdo má čas (ještě lepší by byla skupina, ale jestli není, tedy aspoň jeden člověk),

dal do *shromažďování všech* telegramů (a pokud možno i článků) o ruské revoluci ze *všech* zahraničních novin.

Materiálu je spousta. Nestačíme to sledovat.

Do Ruska se asi *nedostaneme!!* Anglie nás **nepustí.** Přes Německo se to nedaří.

S pozdravem *Lenin*

394

V. A. KARPINSKÉMU

[26. 3. 1917]

Milý Vjač. Al.!

Včera jsem Vám poslal tlustý dopis*; o Pravdě Vám nic podrobnějšího říct *nemohu,* ani témata, vůbec *nic,* protože to sám nevím.

Pošlete mi prosím *můj* referát o stockholmském sjezdu v roce 1906 (brožurka, vyšla v Rusku roku 1906) a taky mé Vítězství kadetů (březen 1906)**, pokud to máte.

Kdybyste to nestačil poslat dnes večer, pošlete to prosím zítra expres, abych to měl *do* večera.

Moc pěkně Vás zdravím.

Váš *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 392. *Red.*

** Zpráva o sjednocovacím sjezdu SDDSR vyšla jako brožura v červnu 1906 (viz Sebrané spisy 13, Praha 1983, s. 25—93); Vítězství kadetů a úkoly dělnické strany — brožura z dubna 1906 (viz Sebrané spisy 12, Praha 1983, s. 287—367). *Red.*

395
I. F. ARMANDOVÉ

[27. 3. 1917]

Milá přítelkyně! Dnes jsem dostal od Karpinského svůj první dopis, který jste mu tedy stačila poslat. Díky.

Druhý dopis nepřišel. Ale Vy jste ho přece dostala, ne?? Kde tedy je?

Svůj třetí a čtvrtý dopis do Pravdy Vám pošlu zítra, ve středu. Až je přečtete a ukážete Usijevičovi, pošlete je prosím Karpinským. Dnes mám referát tady.[469]

Jem zvědav, co řeknete dopisu č. 3 — k našim rozmluvám.

Pevně, pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

P. S. Myslel jsem, že mi dáte lístkem vědět, že jste odeslala dopis Karpinskému, a tak jsem včera napsal Usijevičovi v přesvědčení, že jste odjela.

396
S. N. RAVIČOVÉ

[27. 3. 1917]

Milá Olgo!

Vynasnažte se prosím, aby Vjač. Al. už nedělal scény kvůli přepisu*: zítra dostane rukopis od Grigorije. *Bylo dohodnuto,* že honorář bude *stejný* jako tehdy.

Pište *ve dvou exempl.,* formát nejraději (není to nutné) kvartový.

* Jde o přepis rukopisu Leninovy knihy Agrární program sociální demokracie v první ruské revoluci 1905—1907 (viz Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 205—423). *Red.*

Váš plán s vdavkami[470] se mi zdá velmi rozumný, a tak budu prosazovat (v ÚV), aby Vám vydali 100 franků: 50 fr do chřtánu advokátovi a 50 fr »vhodnému dědouškovi«* za to, že se s Vámi ožení!

To by bylo něco!! Mít povolen vstup **jak** do Německa, **tak** do Ruska!

Hurá! Vymyslela jste to náramně!

Moc pěkně Vás zdravím.
Váš *Lenin*

Moje dopisy do *Pravdy* přepište prosím na *nejtenčí* papír.

397
TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[28. 3. 1917]

Berlínské povolení je pro mě nepřijatelné. Buď dostane švýcarská vláda železniční vůz do Kodaně**, nebo se ruská vláda dohodne o výměně všech emigrantů za internované Němce.

398
J. S. HANECKÉMU[471]

[Před 30. 3. 1917]

Sdělte mi prosím pokud možno podrobně za prvé, zdali by anglická vláda byla ochotna pustit do Ruska mě a řadu členů naší strany, SDDSR (ústřední výbor), za těchto

* Vemte si Axelroda!
** Slova »do Kodaně« doplnila N. K. Krupská. *Red.*

podmínek: a) Švýcarský socialista Fritz Platten dostane od anglické vlády právo přepravit přes Anglii libovolný počet osob nezávisle na jejich politickém zaměření a na jejich názorech na válku a mír; b) Platten bude sám odpovídat jak za složení přepravovaných skupin, tak za pořádek a pro průjezd Anglií dostane železniční vůz, který bude sám uzavírat. Bez Plattenova souhlasu nesmí nikdo do tohoto vozu vstoupit. Vůz bude mít právo exteritoriality; c) z anglického přístavu odveze Platten skupinu parníkem některé z neutrálních zemí a bude oprávněn informovat *všechny* země o tom, kdy tento zvláštní parník odpluje; d) za jízdu po železnici zaplatí Platten plné jízdné podle počtu obsazených míst; e) anglická vláda se zaváže, že nebude klást pronajmutí a odplutí zvláštního parníku s ruskými politickými emigranty žádné překážky a nezadrží ho v Anglii, ale umožní mu projet co nejrychleji.

Za druhé, v případě, že bude Anglie souhlasit, jaké záruky poskytne pro splnění těchto podmínek a zda nebude mít proti jejich zveřejnění námitky.

V případě telegrafického dotazu v Londýně přebíráme výdaje za telegram se zaplacenou odpovědí.

Termín . . .

399
TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[30. 3. 1917]

Váš plán je nepřijatelný. Anglie mi nikdy nepovolí průjezd, spíš mě internuje. Miljukov nás podvede. Jediná naděje — pošlete někoho do Petrohradu, vymozte prostřednictvím sovětu dělnických zástupců výměnu za internované Němce. Telegrafujte.

Uljanov

400

J. S. HANECKÉMU

30. 3. 1917

Milý soudruhu! Z celého srdce děkuji za námahu a pomoc. Používat služeb lidí, kteří mají něco společného s vydavatelem Kolokolu, pochopitelně nemohu. Dneska jsem Vám telegrafoval, že jediná naděje, jak se odtud dostat, je výměna švýcarských emigrantů za německé internované. Anglie nenechá za nic na světě projet ani mě, ani nikoho z internacionalistů, ani Martova a jeho přátele, ani Natansona a jeho přátele. Černova vrátili Angličani do Francie, třebaže měl všechny průjezdní doklady!! Je jasné, že ruská *proletářská* revoluce nemá horšího nepřítele, než jsou angličtí imperialisti. Je jasné, že přisluhovač anglo-francouzského imperialistického kapitálu a ruský imperialista Miljukov (a spol.) jsou schopni *všeho,* podvodu, zrady, všeho, dočista všeho, aby zabránili internacionalistům vrátit se do Ruska. Sebemenší důvěřivost v tomto ohledu jak k Miljukovovi, tak ke Kerenskému (který je plechová huba a objektivně vzato agent ruské imperialistické buržoazie) by byla pro dělnické hnutí a pro naši stranu přímo zhoubná, hraničila by se zradou internacionalismu. Jediná, bez přehánění jediná naděje pro nás, jak se dostat do Ruska, je poslat co nejrychleji spolehlivého člověka do Ruska s tím, aby sovět dělnických zástupců *vymohl* na vládě *výměnu* všech emigrantů ze Švýcarska za německé internované. Musí se jednat nanejvýš energicky, každý krok protokolovat, nelitovat peněz na telegramy, shromažďovat doklady proti Miljukovovi a spol., kteří jsou schopni věc protahovat, krmit nás sliby, podvádět atd. Umíte si jistě představit, jaká jsou to pro nás pro všechny muka sedět tady v takové době.

Dále. Vyslání spolehlivého člověka do Ruska je *ještě víc potřebné* ze zásadních důvodů. Poslední zprávy zahranič-

ních listů stále jasněji svědčí o tom, že vláda za přímé podpory Kerenského a v důsledku neodpustitelného (mírně řečeno) kolísání Čcheidzeho, *a nikoli bez úspěchu* podvádí dělníky tím, že vydává imperialistickou válku za válku »obrannou«. Podle telegramu Petrohradské tiskové agentury z 30. 3. 1917 se dal Čcheidze úplně oklamat tímto heslem, schváleným — pokud se dá tomuto, samozřejmě zcela nespolehlivému prameni věřit — i sovětem dělnických zástupců. V každém případě, i kdyby tato zpráva nebyla pravdivá, je přesto *nebezpečí* takového podvodu bezpochyby *obrovské.* Veškeré úsilí strany musí být zaměřeno na boj proti němu. Kdyby naše strana s tímto podvodem souhlasila, navždy by se zostudila, spáchala by politickou sebevraždu. Podle jedné zprávy se Muranov vrátil z Kronštadtu *společně se Skobelevem.* Jestli tam Muranov jel *z pověření* prozatímní vlády Gučkovů a Miljukovů, pak Vás snažně prosím, abyste vyřídil (po spolehlivém člověku) *a uveřejnil,* že *to rozhodně odsuzuji,* že jakékoli sbližování s Čcheidzem a spol., kteří se kloní k sociálpatriotismu a zastávají hluboce nesprávné, hluboce škodlivé sociálpacifistické, kautskistické stanovisko, je podle mého nejhlubšího přesvědčení pro dělnickou třídu *škodlivé, nebezpečné* a *nepřípustné.*

Dostal jste doufám mé Dopisy zdaleka, čísla 1—4*, kde jsem rozvedl teoretické a politické základy těchto názorů. Jestli se ty dopisy snad ztratily nebo do Pitěru nedošly, telegrafujte mi prosím a já pošlu kopie.

Není pochyb o tom, že v petrohradském sovětu dělnických a vojenských zástupců je mnoho a dokonce zřejmě většina 1. stoupenců Kerenského, velmi nebezpečného agenta imperialistické buržoazie, který provádí imperialistickou politiku, tj. hájí a ospravedlňuje loupeživou, *ze strany Ruska* dobyvačnou válku spoustou halasných frází a planých slibů; 2. stoupenců Čcheidzeho, který se bez-

* Viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 35—79. *Red.*

ostyšně kloní k sociálpatriotismu a přejímá kautskismus v celé jeho nechutnosti a nesmyslnosti. Proti *oběma* směrům je naše strana povinna bojovat co nejhouževnatěji, co nejzásadověji, co nejvytrvaleji a co nejnelítostněji. Já osobně neváhám ani na vteřinu prohlásit, a to v tisku, že dám spíš přednost okamžitému rozkolu s kýmkoli z naší strany, než abych dělal ústupky sociálpatriotismu Kerenského a spol. nebo sociálpacifismu a kautskismu Čcheidzeho a spol.

Musím stůj co stůj žádat, aby v Pitěru byly znovu vydány — třeba pod titulem Z historie posledních let carismu — zdejší Social-demokrat, Leninova a Zinovjevova brožura o válce a socialismu[472], Kommunist a Sbornik Social-demokrata. A hlavně a především *teze* z 47. čísla Social-demokrata (z 13. 10. 1915).* Tyto teze jsou teď nanejvýš důležité.

Tyto teze říkají přímo, jasně a přesně, co máme dělat za revoluce v Rusku, a říkají to půldruhého roku před revolucí.

Tyto teze byly skvěle, do písmene potvrzeny revolucí.

Ze strany Ruska válka *nepřestala* být válkou imperialistickou *a nepřestane jí být*, 1. dokud jsou u moci statkáři a kapitalisté, představitelé *třídy* buržoazie; 2. dokud jsou u moci takoví přímí agenti a přisluhovači této buržoazie, jako je Kerenskij a jiní sociálpatrioti; 3. dokud zůstávají v platnosti carské smlouvy s anglickými a francouzskými imperialisty (Gučkovova a Miljukovova vláda *otevřeně* prohlásila *v zahraničí* — nevím, jestli to udělala v Rusku —, že zůstává těmto smlouvám *věrná*). Jsou to lupičské smlouvy o obsazení Haliče, Arménie, Cařihradu atd. atd.; 4. dokud tyto smlouvy *nebudou zveřejněny* a *zrušeny*; 5. dokud *nebude* skoncováno s celým spojenectvím Ruska s anglickou a francouzskou buržoazní imperialistickou vládou; 6. dokud státní moc v Rusku *nepřejde z rukou*

* Viz Několik tezí. Redakční poznámka (Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 67—70). *Red.*

imperialistické buržoazie (pouhé sliby a »pacifistická« prohlášení, ať by jim jelimánkové Kautsky, Čcheidze a spol. věřili sebevíc, *nedělají* ještě z buržoazie *neburžoazii*) *do rukou* proletariátu, který **jediný** je schopen, za předpokladu, že ho bude podporovat nejchudší část rolnictva, *nikoli slovy,* nýbrž skutky skoncovat se zájmy kapitálu, s imperialistickou politikou, skoncovat s okrádáním jiných zemí, *úplně* osvobodit národy utlačované Velkorusy, *ihned* stáhnout vojska z Arménie, Haliče atd.; 7. jedině proletariát je schopen, když se vymaní z vlivu své národní buržoazie, vzbudit *opravdovou* důvěru proletářů *všech* válčících zemí a zahájit *s nimi* jednání o míru; 8. tyto proletářské podmínky míru jsou přesně a jasně vyloženy jak ve 47. čísle *Social-demokratu,* tak u mě v dopise *č. 4.*

Z toho je jasně vidět, že heslo Bráníme *teď* republiku v Rusku, vedeme *teď* »obrannou válku«, budeme bojovat proti *Vilémovi,* bojujeme *za* svržení Viléma, je velký podvod, veliké balamucení dělníků!! Neboť Gučkov — Lvov — Miljukov a spol. jsou statkáři a kapitalisté, představitelé *třídy* statkářů a kapitalistů, *imperialisté,* bojující za *tytéž* loupežné cíle, na základě týchž loupežných carských smluv, ve spolku s *touž* imperialistickou, loupežnou anglickou, francouzskou a italskou buržoazií.

Výzva k Němcům — »Svrhněte Viléma!«, vydaná buržoazní a *imperialistickou* republikou v Rusku, je opakováním falešného hesla francouzských sociálšovinistů, zrádců socialismu, Julese Guesda, Sembata a spol.

Je třeba velmi populárně, velmi jasně, bez učených slov vykládat dělníkům a vojákům, že je nutné svrhnout nejenom Viléma, ale i anglického a italského krále. To za prvé. A za druhé, a to je *hlavní,* je nutné svrhnout *buržoazní* vlády, *Ruskem počínaje,* neboť jinak se míru nedosáhne. Je možné, že Gučkovovu a Miljukovovu vládu *nemůžeme* »svrhnout« hned teď. Budiž. To však není důvod k tomu, abychom *říkali lži!!* Dělníkům se musí ří-

kat *pravda.* Musí se jim říkat, že vláda Gučkova a Miljukova a spol. je imperialistická vláda, že dělníci a rolníci musí *nejdřív* (zdali teď nebo po volbách do Ústavodárného shromáždění, jestli s ním neobalamutí lid a neodloží volby do skončení války, otázka vhodné chvíle se odtud nedá řešit), nejdřív musí předat *veškerou* státní moc do rukou dělnické třídy, nepřítele kapitálu, nepřítele imperialistické války, a teprve pak budou *mít právo* vyzývat k svržení *všech* králů a *všech* buržoazních vlád.

Vynasnažte se doručit to všecko do Pitěru i do Pravdy, Muranovovi, Kameněvovi a dalším. Udělejte proboha všecko, abyste to poslal po nanejvýš spolehlivém člověku. Nejlepší by bylo, kdyby jel spolehlivý, inteligentní chlapík jako je Kuba (prokázal by velkou službu celému světovému dělnickému hnutí), a pomohl by našim petrohradským přátelům!! Doufám, že to uděláte!! Udělejte všecko, co je jen možné.

Podmínky v Pitěru jsou velice obtížné. Republikánští patrioti dělají *všechno,* co mohou. Chtějí naši stranu zostudit a pošpinit (»případ« Černomazova — posílám o něm dokument*) atd. atd.

Nesmí se důvěřovat ani Čcheidzemu a spol., ani Suchanovovi, ani Stěklovovi a jiným. Žádné sbližování s jinými stranami, s nikým! Ani náznak důvěry a podpory vládě Gučkova a Miljukova a spol.!! Naprosto nesmiřitelně propagovat internacionalismus a boj proti republikánskému šovinismu a sociálšovinismu všude, jak v tisku, tak i v sovětu dělnických zástupců, organizovat *naši* stranu — v tom je podstata. Kameněv musí pochopit, že na něm leží *světodějná* odpovědnost.[473]

Na kontakty Pitěru se Stockholmem nelitujte peněz!!

Velice Vás prosím, milý soudruhu, abyste mi telegraficky potvrdil příjem tohoto dopisu a všestranně se snažil,

* Jde o Leninův článek Úskoky republikánských šovinistů (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 104—107). *Red.*

abych byl au courant*. Doufám, že v tom pomohou i švédští přátelé.

Pevně Vám tisknu ruku! Váš *Lenin*

401
TELEGRAM R. GRIMMOVI[474]

[31. 3. 1917]

Národnímu radovi Grimmovi

Naše strana se rozhodla přijmout bez výhrad návrh na průjezd ruských emigrantů přes Německo a okamžitě tuto cestu zorganizovat**. Už teď počítáme s více než deseti účastníky.

Nemůžeme nést absolutně žádnou odpovědnost za další průtahy, rozhodně proti nim protestujeme a pojedeme sami. Důtklivě prosíme, abyste to ihned dojednal a pokud možno hned zítra nám sdělil rozhodnutí.

S vděčností *Lenin****

402
I. F. ARMANDOVÉ

[Mezi 31. 3. a 4. 4. 1917]

Předešlý lístek jsem v rychlosti napsal předevčírem jako odpověď na Váš dopis s dotazy, ale nechtěl jsem ho odeslat, dokud ho nedoplním.

* — soustavně informován. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 144—146. *Red.*

*** Telegram podepsali také G. J. Zinovjev a Uljanovová (N. K. Krupská). *Red.*

Ale měl jsem takový shon, že jsem to nestihl a dostal jsem se k tomu až dnes večer.

Doufám, že ve středu pojedeme — společně s Vámi, doufám.

Grigorij byl tady, dohodli jsme se, že pojedeme společně.

Peníze (100 franků) jste doufám dostala v expresu, který jsem poslal ráno.

Peněz na cestu máme víc, než jsem myslel, stačí pro 10—12 lidí, protože nám *vydatně* pomohli soudruzi ze Stockholmu.

Je docela možné, že v Pitěru je teď *většina* dělníků sociálpatrioty . . .

Zaválčíme si.

A válka bude agitovat **pro** nás.

Zdravím Vás nastotisíckrát. Au revoir.*

Váš *Lenin*

403
TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[1. 4. 1917]

Rezervujte dva, raději tři tisíce korun na naši cestu. Hodláme vyjet ve středu**, minimálně 10 lidí. Telegrafujte.

Uljanov

* Na shledanou. *Red.*

** — 4. dubna. *Red.*

404
V. A. KARPINSKÉMU

[2. 4. 1917]

Milí přátelé!

Tak tedy *ve středu* jedeme přes Německo.

Zítra se to definitivně rozhodne.

Pošleme Vám hromadu balíků s našimi knihami, *papíry* a věcmi a prosíme, abyste je postupně posílali do Stockholmu, odkud nám budou odesílány do Pitěru.

Také Vám pošleme nějaké peníze a pověření ÚV k vedení celé korespondence a vyřizování záležitostí.

Pomýšlíme na vydání letáčku Dopis švýcarským dělníkům na rozloučenou* v němčině, *francouzštině* a italštině.

Francouzský překlad nestačí Inessa udělat: doufám, že ho uděláte a vydáte Vy (s Guilbeauxem).

Italský překlad mi slíbil udělat a vydat zdejší soudruh (umí německy a italsky) Julius *Mimiola.*

(Krummgasse. 2.)

Zürich. 4.

Dal jsem mu *Vaši* adresu. Až budete mít německou brožurku, pošlete mu ji (a dopis v *němčině*) a peníze na vydání.

((A ještě Vám posílám adresu jednoho zdejšího *levicově* orientovaného Němce, který vydal leták zimmerwaldské levice č. 1 a může být prospěšný ještě při vydávání: Herrn Karl *Schnepf.* Thurwiesenstrasse. 8. *Zürich.* **Dám mu Vaši adresu.**))

Se srdečným pozdravem a tisícero přáními všeho nejlepšího.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

* Viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 110—119. *Red.*

P. S. Doufáme, že seženeme peníze na cestu **asi tak pro 12 lidí,** jelikož nám *hodně* pomohli soudruzi ve Stockholmu.

P. S. Z mých dopisů č. 1 a č. 2 do Pravdy (Dopisy zdaleka) pořiďte prosím 2—3 kopie na co nejtenčím papíře, aby mohly být rozeslány (pro informaci soudruhů) do Paříže a po Švýcarsku.

Korespondenci s Paříží převádíme na Vás: musíte najít knihaře (nanejvýš spolehlivého), aby se dopisy mohly posílat do Paříže ve vazbách (a naučit se psát neviditelným inkoustem).

P. P. S. S Abramovičem (vyřiďte mu, aby si pospíšil, tj. aby se připravil na cestu: jedeme ve středu) se domluvte *podrobně* o korespondenci s La Chaux-de-Fondsem a o vydání mého projevu[475].

405
CURYŠSKÉ BOLŠEVICKÉ SEKCI

[2. nebo 3. 4. 1917]

Milí přátelé!

Přikládám usnesení (až si Karpinští udělají 2 kopie, musí mi to usnesení *ihned* vrátit) ÚV naší strany.[476] Vy si *okamžitě* pořiďte kopii *(pro sebe)* a pošlete ho *expres prvním vlakem (doneste to na nádraží)* Karpinským *i s tímto mým dopisem.*

Lausanne (Gobermana)[477] uvědomte zvlášť.

Za svou osobu dodávám, že pokládám menševiky, kteří zmařili společnou věc, za *ničemy* prvního řádu, »mají strach« z toho, co řekne »veřejné mínění«, *tj.* sociálpatrioti!!![478] Já (a Zinovjev) jedu *v každém případě.*

Zjistěte přesně 1. kdo jede, 2. kolik má peněz.

Napište to ihned Radomyslskému, Neufeldstr. 27. Bern.

Na cesty máme *už* víc než 1000 franků. Jako den odjezdu chceme určit středu 4. 4.

Ať si *každý ihned* vyzvedne u ruského konzula pas podle místa pobytu.

S pozdravem Váš *Lenin*

Okamžitě pošlete kopii Abramovi a jeho ženě.

P. S. Přikládám 100 franků, které jste si chtěl vypůjčit od Grigorije.

406

V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ

Milí přátelé! Všechno klape. Uskutečňujeme plán, o němž ví soudruh Minin. Platten si bere všechno na starost. Připojuji kopii podmínek, které Platten předložil. Zřejmě budou přijaty. Jinak nepojedeme. Grimm nadále přemlouvá menševiky, ale my pochopitelně jednáme naprosto samostatně. Myslíme, že bychom mohli jet v pátek či ve středu nebo v sobotu. A teď tohle: chceme, aby před odjezdem byl o všem sepsán podrobný protokol. K podpisu budou pozváni Platten, Levi (zástupce tisku z Berner Tagwacht) atd. Bylo by velmi žádoucí, aby se toho zúčastnili také Francouzi. N. B. Okamžitě pohovořte s Guilbeauxem, vysvětlete mu situaci, ukažte mu podmínky, a bude-li souhlasit, požádejte ho, aby na telegram odsud *přijel* (výlohy uhradíme). To by bylo velmi důležité. Je dost pravděpodobné, že pozveme také Charlese Naina (Platten s ním promluví telefonicky).

VB A ještě něco velmi důležitého: kdyby Guilbeaux sou-

hlasil, nemohl by získat pro podpis také Romaina Rollanda? *Je to neobyčejně důležité:* v Petit Parisien byla poznámka, že Miljukov prý vyhrožuje, že postaví před soud každého, kdo pojede přes Německo. Řekněte to Guilbeauxovi. Účast Francouzů by byla v této souvislosti obzvlášť důležitá. Odpovězte obratem. Srdečně zdravím. 4. 4. 1917

Z Permu přišel telegram: »Salut fraternel Ulianow, Zinowieff. Aujourd'hui partons Petrograd etc.* Podepsáni: Kameněv, Muranov, Stalin.«

407
TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[5. 4. 1917]

U nás došlo k nepochopitelnému zdržení.** Menševici žádají schválení sovětu dělnických zástupců. Pokud je to možné, pošlete ihned někoho do Finska nebo do Petrohradu, ať se domluví s Čcheidzem. Je žádoucí, aby se vyslovil Bělenin.[479] Telegrafujte: Lidový dům. Bern.

Uljanov

* Bratrský pozdrav Uljanovovi a Zinovjevovi. Dnes odjíždíme do Petrohradu atd. *Red.*

** Podrobněji o zdržení odjezdu politických emigrantů do Ruska viz v dopise N. K. Krupské V. M. Kasparovovi (Leninskij sborník XIII, s. 271—272). *Red.*

408
TELEGRAM H. GUILBEAUXOVI

[6. 4. 1917]

Zítra v poledne odjíždíme do Německa.* Platten doprovází vlak, přijeďte prosím ihned, výlohy hradíme. Pokud Romain Rolland v zásadě souhlasí, vemte ho s sebou. Udělejte všechno možné, aby s Vámi přijel Naine nebo Graber. Telegrafujte: Lidový dům, Uljanov.

Uljanov

409
TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU

[6. 4. 1917]

Jedeme zítra v poledne. Přijeďte. Informujte se o povolení švýcarské pošty**. Michovi cestu platíme.

Uljanov

410
TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU

[6. 4. 1917]

Čtěte: povolení k odjezdu ze Švýcarska, místo švýcarské pošty.

* Lenin se skupinou politických emigrantů odjel ze Švýcarska 9. 4. 1917. *Red.*
** Viz tento svazek, dokument č. 410. *Red.*

411

TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU

[6. 4. 1917]

Rozhodně se nesmíte zdržet. Přijeďte bez papírů. Micha a Brendisten* musí taky nutně vyjet z Bernu v 10.40 dopoledne.

Uljanov

412

TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU

[6. 4. 1917]

Vyjíždíme zítra v 10.45 dopoledne z Bernu. Okamžitě přijeďte.

Uljanov

413

TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[7. 4. 1917]

Zítra odjíždí 20 lidí. Lindhagen a Ström ať určitě čekají v Trelleborgu. Bělenina a Kameněva povolejte ihned do Finska.

Uljanov

* Toto slovo bylo na telegrafním blanketu zřejmě zkomoleno; správně má být »bundovci«. *Red.*

414
TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[7. 4. 1917]

Definitivní odjezd v pondělí*. 40 lidí. Lindhagen a Ström ať jsou určitě v Trelleborgu.

Uljanov

415
TELEGRAM M. M. CHARITONOVOVI

[7. 4. 1917]

Platten musí vyběhat povolení vzít sebou potraviny na cestu, splnění telefonujte na 12.11** zítra ve 12 hodin.

Uljanov

416
V. A. KARPINSKÉMU

[9. 4. 1917]

Milý V. A.!

Přikládám dopis pro Vás a *pro Guilbeauxe.* Dohlédněte, aby Grimmovi poslali kopii a dostali odpověď. Grimmův protestní dopis[480] poslal Radek Guilbeauxovi. Ruský text

* — 9. dubna 1917. *Red.*
** Cifry znamenají telefonní číslo. *Red.*

dopisu na rozloučenou* Vám pošle Axelrod (jeho nová adresa: Ottikerstr. 37).

Váš *Lenin*

Plattenovo prohlášení *přikládám.*[481]

417
V. M. KASPAROVOVI**

[9. 4. 1917]

Milý Kasparove! Pevně, pevně Vám i Karlovi tisknu ruku a přeju hodně síly. Musíte vydržet. Doufám, že se uvidíme v Pitěru a brzy.

Ještě jednou moc pěkně zdravím vás oba.

Váš *Lenin*

418
TELEGRAM M. G. BRONSKÉMU A K. B. RADKOVI

[Po 9. 4. 1917]

Varšavskému, Radkovi, Klusweg, 8. Curych.

Ihned pořiďte překlad všech dokumentů.[482] Začátek pošlete určitě ještě dnes, zbytek zítra Guilbeauxovi***
— — — Kopie Bern.

* Jde o Dopis švýcarským dělníkům na rozloučenou (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 110—119). *Red.*

** Tento dopis je douškou k dopisu N. K. Krupské. *Red.*

*** Na rubu rukopisu napsal Lenin Guilbeauxovu adresu: Guilbeaux. 15. Rue Merle d'Auligne. 15. *Genève. Red.*

419
TELEGRAM J. S. HANECKÉMU

[12. 4. 1917]

Přijedeme dnes v šest hodin do Trelleborgu.

Platten, Uljanov

420
TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU

[14. 4. 1917]

Německá vláda loajálně dodržovala exteritorialitu našeho železničního vozu. Otiskněte dopis na rozloučenou. Zdravím.

Uljanov

421
V. A. KARPINSKÉMU

[15. 4. 1917]

Milý V. A.! Doufám, že jste už dostal náš telegram* *(poslal ho k otištění* do züricher Volksrecht) a dal do sazby Dopis na rozloučenou.

Doufám také, že jste už odeslal Radkovi (adresa: Fürstenberg — uvnitř: pro Radka — Birgerjarlsgatan, 8. Stockholm) chybějící dokument pro protokoly, a to rezoluci ze schůze menševiků, stoupenců listu Načalo aj. proti cestě.

* Viz tento svazek, dokument č. 420. *Red.*

Dal jsem Vám adresu k nám domů? Marie Iljinična Uljanovová (pro V. I. U.), Petrohrad, Široká ul. 48/9, byt 24. Pošlete mi na tuto adresu korespondenční lístek, jestli vyšel (a v kterých jazycích) Abschiedsbrief*, jestli byl poslán do Stockholmu atd.

Nezapomeňte se spojit s Grišou a dát si od něj posílat francouzské a anglické opoziční noviny pro Radka.

S pozdravem Váš *Lenin*

422
TELEGRAM M. I. ULJANOVOVÉ A A. I. JELIZAROVOVÉ — ULJANOVOVÉ

[2. (15.) 4. 1917]

Přijedeme v pondělí[483] v 11 v noci. Sdělte Pravdě.

Uljanov

423
A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

[5. (18.) 4. 1917]

A. Běleninovi,
členu výkonného výboru**

Přikládám stvrzenky o zaplacení cesty naší skupiny. 300 švédských korun jsem obdržel jako výpomoc od ruského konzula v *Haparandě* (z Taťjaninova fondu). Doplatil

* — Dopis na rozloučenou. *Red.*

** Jde o výkonný výbor petrohradského sovětu dělnických a vojenských zástupců. *Red.*

jsem *472 rub. 45 kop.* Tyto peníze, které jsem si vypůjčil, bych rád dostal od Výboru pro pomoc vypovězeným a emigrantům.

N. Lenin

424
V. A. KARPINSKÉMU

12. 4. 1917

Milý příteli! Doufám, že dopis Vám přece jen dojde, stejně jako noviny, které Vám posíláme. Říkám »přece jen«, neboť styk se zahraničím je neuvěřitelně obtížný. Nás pustili a přivítali tady zběsilou štvanicí, ale ani knihy, ani rukopisy, ani dopisy dosud nedostáváme. Vojenská cenzura zřejmě pracuje skvěle, dokonce až příliš horlivě, vždyť samozřejmě víte, že o válce jsme se nikde slůvkem nezmínili a ani zmínit nemohli.

Přerušte prosím přepis rukopisu o agrární otázce, neboť jsem tu *našel* 1 exemplář už vysázený. Chybí v něm konec, konec »závěru«[484], a to od slov:

»Veškeré rolnictvo a veškerý proletariát je proti soukromému vlastnictví půdy. Vytvoření junkersko-buržoazního Ruska cestou reforem nutně předpokládá zachování základů staré pozemkové držby a zdlouhavé . . .«

Od těchto slov konec závěru chybí.

Budu Vám velice zavázán, když *od těchto slov* do konce závěru uděláte 4—5 kopií a pošlete je: 1. mně osobně; 2. do Pravdy, Mojka 32; 3. do Stockholmu na udanou adresu. Snad aspoň jeden z těch exemplářů dostanu.

Napište mi pár slov na lístku, do Pravdy, ale ještě lépe M. T. Jelizarovovi (pro V. I.), Široká 48/9, byt 24, Petrohrad, jestli jste tento dopis dostal a kdy jste poslal kopie konce závěru.

Dojeli jsme skvěle. Plattena sem Miljukov nepustil.

Zdejší atmosféra — zběsilá štvanice buržoazie proti nám. Mezi dělníky a *vojáky* — sympatie.

Mezi sociálními demokraty — vítězství »revolučního obranářství« (teď prý je co bránit, republiku proti Vilémovi). Čcheidze a spol., Stěklov (vůdci sovětu dělnických a vojenských zástupců v Pitěru) úplně sklouzli k revolučnímu obranářství. Čcheidze je v bloku s Potresovem. Všichni skučí a hlasitě volají po »jednotě« celé SDDSR. My jsme samozřejmě proti.

22. 4. 1917 je v Pitěru celoruská konference bolševiků (naší strany).[485]

Rychle mi napište, zda byl vydán náš Dopis na rozloučenou, v kterých jazycích a jak jde na odbyt.

Napište, jestli jste dostal noviny (posílám Vám celý ročník Pravdy a výstřižky z různých novin). Informujte trochu lépe Paříž a celé Švýcarsko. Pevně Vám tisknu ruku.

Váš *V. Uljanov*

425

J. S. HANECKÉMU A K. B. RADKOVI*

Soudruhům Haneckému a Radkovi: Herrn Fürstenberg (Fürstenberg). 8. Birgerjarlsgatan. 8. Stockholm

12. 4. 1917

Milí přátelé! Doposud jsme od vás nic, dočista nic nedostali: ani dopisy, ani balíky, ani peníze[486]. Pouze dva telegramy od Haneckého. Posíláme vám dva kompletní ročníky Pravdy: jeden pro vás, druhý pro Karpinského (Mr. Karpinsky, Bibliothèque russe. 7. Rue Hugo de Senger.

* Dopis je napsaný na papíru s hlavičkou redakce Pravdy. *Red.*

7. Genève. /Genf/ Suisse) a dva komplety výstřižků: jeden vám, druhý Karpinskému.

Oznamte na korespondenčním lístku (M. T. Jelizarovovi /pro V. I./. Široká ul., 48, byt 24. Petrohrad) nebo telegramem, jestli jste tento dopis a noviny dostali.

Přijel Štejnberg[487] a slibuje, že zásilky sežene. Uvidíme, jestli se mu to podaří.

Když dostanete noviny, pochopíte z nich celou situaci.

Pro případ, že noviny nedojdou, budu vás stručně informovat.

Buržoazie (+ Plechanov) nás zuřivě napadají za průjezd Německem. Pokoušejí se poštvat vojáky. Zatím se jim to nedaří: máme přívržence a věrné lidi. Mezi esery a sociálními demokraty panuje šovinistické šílenství ve formě »revolučního obranářství« (teď prý přece je co bránit: republiku před Vilémem). Zuřivě štvou proti nám, že jsme proti »jednotě«, zatímco masy jsou pro sloučení všech sociálních demokratů. My jsme proti.

Čcheidze sklouzl *úplně* k »revolučnímu obranářství«. Spřáhl se s Potresovem. *Všichni* jsou pro půjčku svobody[488]. Proti jsme jen my + stoupenci Našeho slova + Larin a malá hrstka Martovových přátel.

Na 22. 4. 1917 svoláváme celoruskou konferenci bolševiků.

Doufáme, že se nám podaří úplně srovnat linii Pravdy, která »kautskisticky« zakolísala.[489]

Pište do Pravdy články o zahraniční politice —. co nejkratší a v duchu Pravdy (je malá! je málo místa! usilujeme o rozšíření). Rovněž co nejstručněji o německém revolučním hnutí a o levicovém tisku.

Napište dopis o tom, co a jak je se švédskou levicí[490]. Slyšeli jsme, že šovinista Branting štve proti Radkovi.

Sovět dělnických a vojenských zástupců uzavřel na počátku revoluce *dohodu* s prozatímní vládou, že ji bude *podporovat.*[491] Vznikla »styčná komise«: sovět »kontroluje« prozatímní vládu.

Situace je nanejvýš složitá a nanejvýš zajímavá. Vydáváme brožurky o taktice.* Sovět žádá *společný* mezinárodní socialistický sjezd. My jsme *jenom* pro sjezd levice, proti sociálšovinistům a proti »středu«.

Pevně Vám tisknu ruku a ze srdce přeji všechno nejlepší. Pište častěji a ve svých kontaktech buďte nanejvýš pečliví a opatrní.

Váš *V. Uljanov*

426
J. S. HANECKÉMU

[21. 4. (4. 5.) 1917]

Milý soudruhu, dopis č. 1 (z 22.—23. dubna) jsem dostal dnes, 21. 4. podle st. kal. . . .

Peníze (2000) od Kozlowského jsem dostal. Balíčky dosud nepřišly. Oblastní noviny chodí hrozně nepřesně, takže sami nemáme komplety, ale jenom jednotlivá čísla. Celkem vychází asi 15 bolševických novin: v Helsingforsu, Kronštadtu, Charkově, Kyjevě, Krasnojarsku, Samaře, Saratově a jiných městech. V Moskvě vychází deník Social-demokrat. V Charkově, Kronštadtu a Helsingforsu rovněž deníky. Zítra začíná celoruská konference, očekává se na tři sta delegátů. V Pitěru všecko vře; proti vládní nótě se od včerejška konají mítinky a demonstrace. Organizovat se v této vřavě je neobyčejně těžké. Všichni máme práce nad hlavu. Zařídit to s posly není lehké, ale přesto uděláme, co se dá. Dnes odjíždí jeden člověk, zvlášť určený k tomu, aby celou věc zorganizoval, a tak doufáme, že se mu podaří všechno zařídit. Telegramy jdou strašně dlouho, dokonce i vnitrostátní telegrafický

* Jde o Leninovu brožuru Dopisy o taktice, vydanou v roce 1917 (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 156—169). *Red.*

styk je ztížen. Vzhledem k odjezdu našeho člověka jsme telegram o obdržení dopisu č. 1 neposílali. Ohledně Štejnberga učiníme opatření.

Radkovi posíláme pozdrav. Dnes je tak perný den, že napsat podrobný dopis a rezoluce ke konferenci aj. nemůžeme. Všechno se dovíte z Pravdy, kterou posíláme. Telegramy nedocházejí. Proto otázka telegrafického spojení zůstává otevřená. Spojení se musí organizovat jinak. Jaké máte zprávy o Plattenovi? Vrátil se v pořádku?

Mnohokrát Vás zdravím.

Právě přišly zprávy o obrovských demonstracích, střílení apod.

427

PŘEDSEDNICTVU FRONTOVÉHO SJEZDU[492]

[Nejpozději 29. 4. (12. 5.) 1917]

Předsednictvu delegátů frontového sjezdu

Milí soudruzi! Dostal jsem vaše pozvání, za něž vám upřímně děkuji. Velice se omlouvám, že dnes absolutně nemohu být mezi vámi, neboť jsem zaneprázdněn celoruskou konferencí naší strany[493].

Konference se protáhla, budeme tu asi celou noc a nemohu se vzdálit ani na chvíli.

Se soudružským pozdravem
N. Lenin

428

K. B. RADKOVI[494]

Soudruhu Radkovi

29. 5. 1917

Milý příteli! Píšu Vám poprvé, dopis č. 1, a prosím o odpověď, jestli jste ho dostal. Vynasnažte se poslat mi co nejdříve bulletin č. 1 (bulletin Pravdy)[495], dále mi odpovězte, zdali jste dostal odpověď od Karpinského ze Ženevy (prosil jsem ho, aby mi poslal konec — »závěr« — knihy o agrární otázce a oba články: Jurijův, »Petra Kijevského« a můj o sebeurčení).

Naprosto s Vámi souhlasím, že Zimmerwald se stal definitivně brzdou a že je s ním třeba co nejdřív skoncovat. (Víte, že jsem se v tomto bodě s konferencí rozešel[496].) Musíme všemožně urychlit poradu levicových sil, mezinárodní, a *jenom* levicových sil. Napište, co pro to můžete udělat: peníze (jistý obnos kolem 3—4 tisíc rublů) brzy pošleme.

Kdyby se uskutečnila mezinárodní porada levicových sil co nejdřív, byla by III. internacionála založena.

Dá se počítat se skandinávskými levicovými silami? Poučil jste Höglunda a spol.? Je naděje, že získáme Angličany a Američany? Neměla by vaše stockholmská trojka vydat jménem našeho ÚV plus Poláků plus listu Arbeiterpolitik plus Höglunda a spol. **ihned** mezinárodní výzvu k poradě *pouze* levice (seznam viz v naší rezoluci) v mezinárodním měřítku?

Napište, co podnikáte.

Odpusťte, že píšu zřídka: mám po čertech málo času. Doufám, že Vám teď všechno řekli.

Pevně Vám tisknu ruku.
Váš *Lenin*

429
PRÁVNÍ KOMISI[497]

Pokud jde o prohlášení výkonného výboru skupin Sociální demokracie Království polského a Litvy, jež bylo postoupeno právní komisi, prosím, aby komise vzala v úvahu, že bod prohlášení, kde se od Haneckého »požaduje vysvětlení«, obsahuje naprosto nepřípustný útok na čest nepřítomného (plnícího *stranické* úkoly) soudruha a přitom zmocněnce ÚV.

»Požadovat vysvětlení« na přání zlovolného klevetníka pana Zaslavského, nejednou označovaného v novinách za pomlouvače, je *naprosto* nepřípustné, a tím méně v tisku.

Pan Zaslavskij vystoupil jako obyčejný intrikán. Je zapotřebí přesně, právně odlišit pojem intrikána a pomlouvače od usvědčovatele (požadujícího zjištění přesně uvedených faktů).

Je zapotřebí stanovit zásadu, že *strana* nesmí odpovídat na klepy a intriky (jinak než zdůrazňováním, že klevetníci zůstanou klevetníky), *dokud* nebude v tisku uvedeno 1. s podpisem určité osoby, nikoli však notorického pomlouvače, přesně formulované obvinění; 2. které musí *oběma* stranám dávat možnost předstoupit před legální soud; 3. obvinění vážného rázu, za něž se postavily politické organizace.

Jinak nesmí odpovídat *strana,* ale postižený *soudruh,* a to buď ve zvláštní brožuře (nebo letáku: *s dokumenty*), nebo jenom ve smyslu odmítnutí pomluvy.

Obzvlášť nepřípustný je třeba jen stín pochybnosti o poctivosti stranického funkcionáře nebo náznak pokusu hrabat se (»požadovat vysvětlení«) v jeho soukromém životě bez *předchozího* vyslechnutí svědků (Rozanov, Čudnovskij, Štěr a další Kodaňané) a bez prostudování *dokumentů.*

Prosím právní komisi, aby projednala toto moje prohlášení, že je soudružsky i věcně zcela nepřípustné zve-

řejňovat takovou věc (a to dokonce ani ne jménem *ÚV* Poláků), jakou je prohlášení postoupené právní komisi.
13. 6. 1917

N. Lenin

430
TELEGRAM ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU

[16. (29.) 6. 1917]

V neděli bude manifestace celé revoluce. Naše hesla: pryč s kontrarevolucí, se IV. dumou, se Státní radou a s imperialisty, kteří organizují kontrarevoluci. Všechnu moc sovětům. Ať žije kontrola dělníků nad výrobou. Ozbrojení všeho lidu. Ani separátní mír s Vilémem, ani tajné smlouvy s anglickou a francouzskou vládou. Sověty ať okamžitě uveřejní skutečně spravedlivé mírové podmínky. Proti agresím. Chléb, mír, svoboda.

431
K. B. RADKOVI

17. 6. 1917

Milý Radku! Pro nemoc jsem nemohl v posledních dnech sledovat telegramy. Proto nemám jasnou představu, jak to vypadá s Zimmerwaldem.

Je-li pravda, že popletený, bídný Grimm (právem jsme tomu ministerialistickému ničemovi nikdy nevěřili!) postoupil všechny zimmerwaldské záležitosti švédské levici a že tato levice svolává v těchto dnech zimmerwaldskou

konferenci, pak já osobně (tohle všechno píšu jenom sám za sebe) *bych chtěl vážně varovat* před tím, abychom se zaplétali s Zimmerwaldem.

»To by bylo něco, kdybychom teď opanovali zimmerwaldskou internacionálu,« říkal dnes Grigorij.

Podle mě je to vrcholně oportunistická a škodlivá taktika.

»Opanovat« Zimmerwald? To znamená vzít *na sebe* mrtvou zátěž italské strany (kautskistů a pacifistů), švýcarských Greulichů a spol., americké SP (ještě horší!), různých Pelusů, longuetovců atd. apod.

Znamenalo by to hodit přes palubu všechny naše zásady, zapomenout na všechno, co jsme psali a říkali proti středu, sami se zaplést a zostudit.

Ne, jestli švédská levice vzala Zimmerwald do svých rukou a bude chtít zasahovat, musí se *jí* dát ultimátum: *buď* hned na prvním zasedání zimmerwaldské konference prohlásí Zimmerwald za rozpuštěný a založí III. internacionálu, *nebo* odejdeme.

Ať tak či onak, je nutné stůj co stůj pohřbít ostudný (»grimmovský«: je přece jen grimmovský) Zimmerwald a založit *opravdovou* III. internacionálu *jenom* z levicových sil, *jenom proti kautskistům.* Lepší malá radost než velká nepříjemnost.

Přečtěte tento dopis Orlovskému a Haneckému. Moc pěkně zdravím.

Odpusťte, že jsem tak stručný: churavím.

Tady se to nápadně podobá situaci před červnovými dny roku 1848. Menševici a eseři odevzdali a odevzdávají úplně všechno kadetům (= Cavaignakům). Qui vivra verra.*

Váš *Lenin*

* Počkáme a uvidíme. *Red.*

432

PÍSEMNÝ VZKAZ L. B. KAMENĚVOVI

[Nejdříve 5. (18.) a nejpozději 7. (20.) 7. 1917]

Soudruhu Kameněvovi

Entre nous*: jestli mě oddělají, prosím Vás, vydejte můj sešitek Marxismus o státu (zůstal někde ve Stockholmu).[498] V modré obálce, svázaný. Jsou v něm všechny citáty z Marxe a Engelse, rovněž z Kautského proti Pannekoekovi. Je tam řada připomínek, poznámek a formulací. Myslím, že stačí tak týden práce a může se to vydat. Pokládám to za důležité, poněvadž nejen Plechanov, ale i Kautsky všechno zamotali. Podmínka: to všechno zůstane absolutně entre nous!

433

BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU[499]

Teprve teď, 7. července ve čtvrt na čtyři odpoledne, jsem se dověděl, že v mém bytě byla dnes v noci prohlídka, kterou přes protesty mé ženy vykonali ozbrojení muži, aniž předložili písemné povolení. Protestuji proti tomu a prosím byro ÚVV, aby toto přímé porušení zákona vyšetřilo.

Zároveň pokládám za svou povinnost oficiálně a písemně potvrdit to, o čem podle mého přesvědčení nemohl pochybovat ani jeden člen ÚVV, že totiž vydá-li vláda

* — mezi námi. *Red.*

příkaz k mému zatčení a ÚVV tento příkaz potvrdí, dostavím se tam, kam ÚVV určí, abych mohl být zatčen.

Člen ÚVV *Vladimír Iljič Uljanov*
(N. Lenin)

Petrohrad 7. 7. 1917

434
ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU[500]

17. (30.) srpna 1917. Milí přátelé! S velkými obtížemi, po dlouhých týdnech nucené přestávky se snad podaří obnovit písemný styk. Aby se to ovšem podařilo úplně, musíte se ze všech sil přičinit a dát si práci s jeho zorganizováním.

Odporná, pomlouvačná kampaň, kterou rozpoutala buržoazie kolem Haneckého, Kollontajové a mnoha jiných, jež obviňuje ze špionáže nebo podílu na ní, je samozřejmě hanebným zastíráním tažení proti internacionalistům, jež zahájili naši udatní »republikáni«, kteří by se chtěli pomlouváním »výhodně odlišit« od carismu.

1. Četl jsem někde v ruských novinách, že Hanecki a Radek vydali dementi.[501] Nevím, co je na tom pravdy. Ale je to nezbytné. Je zapotřebí za prvé, aby Radek napsal do Paříže a vyžádal si protokoly posledního soudu (různých frakcí SDDSR) v Paříži s ním. O tomto soudu psal už dávno Lunačarskij v listu Novaja žizň, kde pranýřoval hanebné pomlouvače.[502] Ale to nestačí. Je třeba sehnat protokoly nebo aspoň úplný rozsudek, a pokud se nedá vydat, opsat ho na stroji v několika exemplářích a poslat ho sem. Kdyby se nedaly sehnat protokoly ani rozsudek, bylo by žádoucí získat aspoň písemné vylíčení soudu od někoho z Pařížanů, kdo se ho zúčastnil, a vydat rusky aspoň tenkou brožurku (v Kristianii je ruská tiskár-

na), aby se na základě dokumentů vyvrátily sprosté pomluvy. Aspoň nějaké brožurky se podaří dostat přes hranice, výtahy z textu musí vyjít v Arbeiterpolitik, Politiken, Demain atd.

2. Stejně tak je nezbytné, aby Hanecki průkazně vyvrátil tvrzení pomlouvačů tím, že co nejdřív vydá finanční zprávu o svém obchodu a o svých »záležitostech« se Saumonseauovou (Co je to zač? To jméno slyším prvně!) a s Kozlowským (bylo by záhodno, aby zpráva byla překontrolována a ověřena podpisem švédského notáře nebo několika švédských socialistů, členů parlamentu). Rovněž je nezbytné otisknout text telegramů (v ruských novinách, v listu Russkaja volja a časopisu Bez lišnich slov[503] i v dalších už to bylo, ale asi ne v plném znění) a rozebrat, vysvětlit každý z nich.

Proti této odporné dreyfusiádě, proti tomuto pomlouvání se musí bojovat vydáním brožury, a to co nejdřív, a nelitovat námahy, starostí ani peněz na pranýřování pomlouvačů a na poskytnutí případné pomoci těm, kdo byli na základě tohoto odporného pomlouvačného obvinění zatčeni.

3. Jak je na tom s financemi zahraniční byro, jmenované naším ústředním výborem? Po červencovém pronásledování je jasné, že náš ÚV pomoci nemůže (aspoň si to myslím). Napište, jestli se podařilo něco sehnat přes švédskou levici a jestli se byro udrží. A co bulletin? Kolik čísel bylo vydáno a v kterých jazycích? Měl Guilbeaux všechna čísla? Máte kompletní Demain? Byl bulletin posílán do Ameriky, Severní i Jižní? Napište o tom všem podrobněji.

4. Abych nezapomněl. Už nevím, kdo mi říkal, že ve Stockholmu se po Grimmovi a nezávisle na něm objevil Moor. Že darebák Grimm jako kautskistický »centrista« byl schopen podle se sblížit se »svým« ministrem, to mě nepřekvapuje: kdo se rázně nerozejde se sociálšovinisty, ten vždycky riskuje, že se dostane do této hanebné situa-

ce. Ale co je zač ten Moor? Je plně a naprosto dokázáno, že je to čestný člověk? Že se nikdy přímo ani nepřímo nesčuchával a nesčuchává s německými sociálimperialisty? Jestli je pravda, že Moor je ve Stockholmu a jestli se s ním znáte, pak bych vás moc a moc prosil, důtklivě, naléhavě bych vás prosil, abyste udělali všecko možné pro to, aby se to velmi přísně a na základě dokumentů prověřilo. Tady není, tj. nesmí být, místo pro sebemenší podezření, stížnosti, povídačky apod. Velice lituji, že »zimmerwaldská komise« neodsoudila Grimma přísněji.[504] Měla být přísnější!

5. Proti účasti na stockholmské konferenci jsem rozhodně byl a jsem i nadále.[505] Musím podotknout, že celý tento dopis píšu jen za svou osobu, neboť jsem neměl možnost zeptat se ÚV ani se s ním spojit. Až mi tedy budete posílat obzvlášť podrobnou odpověď, přiložte k svému dopisu oficiální, podrobnou, věcnou a dokumentární vaši (jakožto celého byra) zprávu pro ÚV, já ji odešlu.

Nuže, já jsem absolutně proti účasti na stockholmské konferenci. Kameněvův projev[506] (Měli jste v ruce list Novaja žizň? Musíte si ho předplatit.) pokládám za vrchol hlouposti, ne-li podlosti, a napsal jsem už o tom ÚV i do tisku. Naštěstí mluvil Kameněv jenom za sebe a byl popřen jiným bolševikem.

Účast na stockholmské konferenci, jakož i na každé jiné společně s ministry (a ničemy) Černovem, Ceretelim, Skobelevem a jejich stranami pokládám za vyloženou zradu a vystoupím s tímto názorem v tisku proti komukoli. Pokud se v »zimmerwaldské komisi« (soudě podle referátu sociálšovinisty Rozanova) podařilo skoro nebo zpola odmítnout Stockholm, je to velmi dobré. Jenže všechna »skoro« a »zpola« nejsou k ničemu a celá ta »zpola« sociálšovinistická zimmerwaldská komise, závislá na Italech a ledebourovcích, bažících po »jednotě« se sociálšovinisty, je velice škodlivá instituce.

6. Děláme velikou, neodpustitelnou chybu, když od-

souváme nebo odkládáme svolání konference levicových sil pro založení III. internacionály. Právě teď, kdy Zimmerwald tak ostudně kolísá nebo je donucen k nečinnosti, právě teď, *dokud* v Rusku *ještě* existuje legální (skoro legální) internacionalistická strana s více než 200 000 (240 000) členy* (což za války není nikde na světě), právě teď jsme povinni svolat konferenci levice, a byli bychom přímo zločinci, kdybychom se s tím *opozdili* (bolševická strana je v Rusku den ze dne víc a víc zaháněna do ilegality).

Peníze na konferenci se najdou. Máme možnost vydat několik čísel bulletinu z konference. Středisko pro ni je ve Stockholmu. Je pro ni »opora« francouzská (Demain) a anglická (Socialistická *dělnická* strana USA; její delegát Rejnštejn** byl v těchto dnech v Petrohradě a bude patrně ve Stockholmu) — ostatně *kromě* SLP (Socialistické *dělnické* strany USA) existuje ještě anglická opora — Tom Mann v Anglii, tamější menšiny v British Soc. Party***, skotští socialisté i The International v Americe.

Odkládat teď svolání konference levicových sil by bylo přímo zločinem.

Bylo by nesmírně hloupé »čekat« na »velký« počet účastníků a »stydět se« za to, že teď je jich »málo«. Neboť teď bude tato konference nezávisle na počtu účastníků *ideovou* silou, kdežto později ji mohou *umlčet.*

Bolševici, PSD, Holanďané, Arbeiterpolitik, Demain — to už je dostatečné *jádro.* A když budeme jednat energicky, patrně se k němu přidá i část Dánů (Trier aj., kteří odešli ze strany ničemy Stauninga), část švédských mladých (na nichž se *my* prohřešujeme, že je *nevedeme,* neboť *potřebují vést*), část Bulharů, levice z Rakouska

* — a 17 deníky; celkový týdenní náklad činí 1 415 000 výtisků; denní náklad 320 000 výtisků.

** Nemám potuchy, co je to za ptáčka. Podle novin přivítal »sjednocovací sjezd« menševiků! Je to tedy podezřelý ptáček.

*** — Britské socialistické straně. *Red.*

(Franc), část Loriotových přátel ve Francii, část levice ve Švýcarsku (Internacionála mládeže) a v Itálii, a dále jednotlivé složky z anglického a amerického hnutí, které jsem už jmenoval.

Rezoluce konference bolševiků (24.—29. 4. 1917) a jejich sjezdu (červenec 1917: viz rezoluce v listu Novaja žizň*), návrh nového programu této strany — to už je dostatečná *ideová základna* (přidáme-li k tomu Vorbote, Tribune, Arbeiterpolitik aj.), aby se dalo před celým světem vystoupit s jasnými odpověďmi na otázky imperialismu a s obviněním proti sociálšovinistům a kautskistům.

Musíme *okamžitě* svolat tuto konferenci, utvořit *její* prozatímní *byro,* vytisknout ve třech jazycích její provolání a návrhy rezolucí, abychom je mohli předat jednotlivým stranám. Znovu opakuji: jsem hluboce přesvědčen, že když to neuděláme **hned,** hrozně si ztížíme tuto práci v budoucnu a hrozně usnadníme »amnestii« zrádcům socialismu.

7. Ministerialismus ruských menševiků »zimmerwaldovců« musíme zvlášť využít k tomu, aby se celému Zimmerwaldu položilo ultimátum: buď se rozejdete s Brantingy, Huysmansy a spol., nebo my ihned vystoupíme. Mimochodem: vede Arbeiterpolitik kampaň proti Zetkinové a proti braunschweiger** Volksfreundu za to, že ti darebáci kvůli svým intrikám očisťovali a podporovali ruské menševiky, Čcheidzeho a spol., z nichž se vyklubala sebranka zrovna jako Sembat, Renaudel, Thomas a spol., toužící po ministerských křeslech?

Copak ani Mehring doposud nepochopil, jak odporný je Čcheidze, Cereteli, Skobelev a spol.?

8. Musíte nutně zařídit, aby sem docházely vaše dopisy

* Jsou míněny rezoluce VII. (dubnové) konference a VI. sjezdu SDDSR(b) (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, 1898—1924, Praha 1984, s. 254—275 a 276—294). *Red.*

** — brunšvickému. *Red.*

— doufám, že obratem dostanu *stejně* zevrubný dopis, jako je můj (jinak odmítám korespondovat) — a tiskoviny: od poloviny června alespoň kompletní ročníky periodik Arbeiterpolitik, Demain, Kampf (Duisburg), Weekly People (SLP), Leipziger Volkszeitung, Neue Zeit, The Call a dalších, Spartacus, publikace Loriota a jeho přátel, Avanti! apod. apod. Pro začátek pošlete aspoň výstřižky.

9. Musíte sem posílat podle možnosti každý týden za prvé články pro provinční a petrohradský stranický tisk (přehledy o levicových hnutích v zahraničí, fakta, fakta a zase fakta), za druhé letáky (na 4—8—16 menších stránek), které budou vydány jako malé brožurky. Souhrny *faktů* o krachu internacionály, o ostudě sociálšovinistů, o ostudě kautskistů, o růstu levicového hnutí: alespoň 4 brožurky na každé z těchto témat o 16—32 stránkách. **Fakta a fakta.** Máme naději, že se to vydá. Odpovězte ihned, jestli se do toho můžete pustit. Při dopravě naším způsobem (o legální přepravě teď nemůže být ani řeči) je myslím *úplně jedno,* v jakém jazyce se to bude psát.

10. Úplný ročník Pravdy doufám máte. List Novaja žizň si předplácíte. Pokud nemáte listy Rabočij i soldat (zastaven), Proletarskoje dělo (Kronštadt) a Social-demokrat (Moskva), ihned napište, budu je posílat, jen co začne fungovat nová cesta, kterou poprvé zkoušíme tímto dopisem.

P. S. 18. srpna. Právě jsem dostal 1., 2. a 4. číslo nového listu Proletarij, ústředního orgánu, samozřejmě ho brzy zastaví. Vynasnažím se vám ho poslat. Posílám čísla *1—7.*

20. srpna. Pořád ještě se mi nepodařilo dopis odeslat a nejspíš se to hned tak nepodaří. Proto mi z toho vychází něco jako deník místo dopisu! Nedá se nic dělat. Musíte mít hodně trpělivosti a vytrvalosti, pokud vůbec chcete udržovat styk s internacionalisty v »nejsvobodnější« imperialistické republice. Dnes jsem se dozvěděl z Izvě-

stijí, že ve Stockholmu vycházejí Izvěstija stokgolmskogo informacionnogo bjuro sověta rabočich i soldatskich deputatov, jednou týdně. Snažte se mi poslat *komplety* všech stockholmských publikací. *Nic nedostáváme.*

25. srpna (7. září). Zítra se myslím podaří dopis odeslat. *Všemožně* se vynasnažte, aby se přísun od vás rozjel. Rozhodně ihned odpovězte třeba jen stručně na adresu (ve *vaší* zemi), kterou vám oznámí soudruh, jenž vám odevzdá tento dopis (nebo jeho přítel). Ten vám taky dá šifru; na zkoušku píšu touto šifrou několik slov a prosím, abyste na ně odpověděl touž šifrou.*

P. S. Napište ještě brožurku, 16—32 stránek, o tajných diplomatických smlouvách Ruska: stručně, přesně, fakta a zase fakta. Ta a ta smlouva z toho a toho dne, měsíce, roku, obsah ten a ten. Výčet smluv. Souhrn. Co nejstručněji a co nejvíc fakt. Odpovězte, jestli se do toho pustíte a kdy to pošlete.

Končím: proboha, okamžitě je nutná konference levice, byro levice, bulletin byra a za dva (za půldruhého) měsíce určete *druhou* konferenci.

S pozdravem *Lenin*

435
G. ROVIOVI

[27. 9. (10. 10.) 1917]

Soudruhu Rovio! Buďte tak laskav a odevzdejte přiložený dopis Smilgovi (pouze osobně, *nikoli* poštou).

Soudruh, který Vám doručí tento dopis, jede velmi brzy nazpátek: *pošlete po něm* zbývající noviny a *jestli něco přišlo* pro mě.

* Dále je několik řádek zašifrováno. *Red.*

Poslal jste to, co jsem Vám dal, na sever pro švédské soudruhy*? Odpovězte po doručiteli.

Moc pěkně Vás zdravím!
Váš *K. Ivanov*

436
G. ROVIOVI

[Po 27. 9. (10. 10.) 1917]

Milý soudruhu Rovio!

Využívám příležitosti, abych zjistil, zda jste dostal můj dopis s přiloženým dopisem pro Smilgu** a zda jste mu dopis odevzdal.

Příležitostný doručitel jede nazpátek asi za dva dny. Buďte tak laskav a odevzdejte tento dopis Smilgovi, aby taky věděl, že si dělám starosti, jestli dopis dostal, a že čekám na jeho odpověď.

S pozdravem Váš *K. Ivanov*

Neposlal byste mi všechna čísla deníků 1. *Priboj*[507] a 2. *Socialist-revolucioněr* za poslední 1 1/2 týdne?

P. S. Poslal jste po přátelích do Švédska dopis a noviny?

* Zřejmě jde o Leninův dopis Zahraničnímu byru ústředního výboru ve Stockholmu (viz tento svazek, dokument č. 434). *Red.*

** Jde o Dopis I. T. Smilgovi, předsedovi oblastního výboru finské armády, námořnictva a finských dělníků (viz Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 295—300). *Red.*

437

PÍSEMNÝ VZKAZ M. V. FOFANOVOVÉ

[24. 10. (6. 11.) 1917]

Odešel jsem tam, kam jste nechtěla, abych chodil. Na shledanou.

Iljič

PŘÍLOHY

1

POTVRZENÍ ARMANDOVÉ A JEGOROVOVI

Tímto potvrzujeme, že soudruzi Inessa a Jegorov jsou zmocněni zúčastnit se bernské mezinárodní konference jako zástupci mládežnických organizací přiklánějících se k ÚV SDDSR.

Jménem ÚV SDDSR *N. Lenin*

Bern 3. dubna 1915

2

STÁTNÍ KNIHOVNĚ V BERNU

[8. 4. 1916]

Státní knihovně
Dotaz

Vážený pane!

Tímto vracím vypůjčenou knihu. Pošlete mi prosím jiný exemplář *(Baedeker:* Švýcarsko) — může to být starší vydání, německé, *francouzské nebo anglické.*

S hlubokou úctou *Vl. Uljanov*

Spiegelgasse, 12.
Zürich I.

3

PÍSEMNÉ PROHLÁŠENÍ ÚČASTNÍKŮ CESTY PŘES NĚMECKO

[27. 3. (9. 4.) 1917]

Já, nížepodepsaný, stvrzuji svým podpisem, že

1. mi byly oznámeny podmínky, jež Platten sjednal s německým vyslanectvím;

2. podřizuji se příkazům vedoucího cesty Plattena;

3. jsem obeznámen se zprávou z listu Petit Parisien, podle níž ruská prozatímní vláda vyhrožuje, že obviní ze zrady státu ty ruské poddané, kteří budou projíždět Německem;

4. všecku politickou odpovědnost za svou cestu beru na sebe;

5. Platten mi zaručil cestu pouze do Stockholmu.

9. dubna 1917
Bern—Curych

*N. Lenin**

4

TELEGRAM K. HÖGLUNDOVI[508]

[31. 3. (13. 4.) 1917]

Členovi parlamentu K. Höglundovi
Vyšetřovací vazba, Lengholm

Přejeme brzký návrat na svobodu, k boji!

Jménem ruských a švédských přátel

Lenin, Ström

* Dokument podepsali i ostatní účastníci této cesty. *Red.*

5

POZDRAV SOUDRUHU HÖGLUNDOVI

[23. 4. (6. 5.) 1917]

ÚV SDDSR Vás zdraví v den Vašeho propuštění z vězení jako neochvějného bojovníka proti imperialistické válce a věrného stoupence III. internacionály.

Ústřední výbor
*Lenin**

6

LÍSTEK NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI

[V červenci nebo srpnu 1917]

N. Lenin velmi prosí, abyste mu pomohl sehnat pro jeho naléhavou práci tyto věci *v němčině* i v ruštině:

1. Komunistický manifest[509] něm. *nemám*
   rus. *nemám*
2. Bída filozofie: něm. *mám*
   rus. nemám

* Pozdrav K. Höglundovi podepsal také G. J. Zinovjev. *Red.*

SEZNAM
LENINOVÝCH DOPISŮ A DOKUMENTŮ
ZAŘAZENÝCH DO PŘEDCHOZÍCH
SVAZKŮ SEBRANÝCH SPISŮ

SEZNAM DOSUD NENALEZENÝCH
LENINOVÝCH DOPISŮ A TELEGRAMŮ

POZNÁMKY

ÚDAJE
K JEDNOTLIVÝM DOKUMENTŮM

REJSTŘÍKY

SEZNAM
LENINOVÝCH DOPISŮ A DOKUMENTŮ ZAŘAZENÝCH DO PŘEDCHOZÍCH SVAZKŮ SEBRANÝCH SPISŮ

(Srpen 1914—říjen 1917)

MEZINÁRODNÍ SOCIALISTICKÉ KOMISI (ISK). *Po 12. (25.) září 1915.*
Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 50—55.

TAJEMNÍKOVI LIGY SOCIALISTICKÉ PROPAGANDY. *Mezi 31. říjnem a 9. listopadem (13. a 22. listopadem) 1915.*
Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 89—93.

O ÚKOLECH OPOZICE VE FRANCII *(Dopis soudruhu Safarovovi). 10. února 1916.*
Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 254—258.

DOPIS VÝBORU ZAHRANIČNÍ ORGANIZACE SEKCÍM SDDSR. *V únoru—březnu 1916.*
Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 295—298.

POZDRAVNÝ PROJEV NA SJEZDU ITALSKÉ SOCIALISTICKÉ STRANY. *V první polovině října 1916.*
Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 168—172.

OTEVŘENÝ DOPIS BORISU SOUVARINOVI. *V druhé polovině prosince 1916.*
Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 282—292.

OTEVŘENÝ DOPIS CHARLESU NAINOVI, ČLENOVI MEZINÁRODNÍ SOCIALISTICKÉ KOMISE V BERNU. *26.—27. prosince 1916 (8.—9. ledna 1917).*
Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 306—314.

TELEGRAM BOLŠEVIKŮM ODJÍŽDĚJÍCÍM DO RUSKA. *6. (19.) března 1917.*
Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 32.

DOPIS ŠVÝCARSKÝM DĚLNÍKŮM NA ROZLOUČENOU. *26. března (8. dubna) 1917.*
Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 110—119.

DOPIS REDAKCI. *2. (15.) května 1917.*
Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 28.

OTEVŘENÝ DOPIS DELEGÁTŮM CELORUSKÉHO SJEZDU ROLNICKÝCH ZÁSTUPCŮ. *7. (20.) května 1917.*
Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 61—65.

DOPIS REDAKCI. *18. (31.) května 1917.*
Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 143.

DOPIS OBVODNÍM VÝBORŮM PETROHRADSKÉ ORGANIZACE SDDSR (BOLŠEVIKŮ). *31. května (13. června) 1917.*
Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 251—254.

DOPIS REDAKCI. *13. (26.) června 1917.*
Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 348.

DOPIS REDAKCI LISTU NOVAJA ŽIZŇ. *11. (24.) července 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 34—36.

DOPIS REDAKCI LISTU PROLETARSKOJE DĚLO. *15. (28.) července 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 37—38.

O KAMENĚVOVĚ PROJEVU K OTÁZCE STOCKHOLMSKÉ KONFERENCE PŘEDNESENÉM NA ZASEDÁNÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU. *16. (29.) srpna 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 100—102.

DOPIS K VYDÁNÍ LETÁKU K OBSAZENÍ RIGY. *Po 22. srpnu (4. září) 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 116—118.

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ DĚLNICKÉ STRANY RUSKA. *30. srpna (12. září) 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 147—151.

BOLŠEVICI MUSÍ PŘEVZÍT MOC. *Dopis ústřednímu výboru, petrohradskému a moskevskému výboru SDDSR(b). 12.—14. (25.—27.) září 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 270—272.

MARXISMUS A POVSTÁNÍ. *Dopis ústřednímu výboru SDDSR(b). 13.—14. (26.—27.) září 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 273—278.

DOPIS I. T. SMILGOVI, PŘEDSEDOVI OBLASTNÍHO VÝBORU FINSKÉ ARMÁDY, NÁMOŘNICTVA A FINSKÝCH DĚLNÍKŮ. *27. září (10. října) 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 295—300.

DOPIS ÚSTŘEDNÍMU, MOSKEVSKÉMU A PETROHRADSKÉMU VÝBORU A BOLŠEVICKÝM ČLENŮM PETROHRADSKÉHO A MOSKEVSKÉHO SOVĚTU. *1. (14.) října 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 371—372.

DOPIS PETROHRADSKÉ MĚSTSKÉ KONFERENCI. *Přečíst na neveřejném zasedání. 7. (20.) října 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 378—381.

DOPIS SOUDRUHŮM BOLŠEVIKŮM, ÚČASTNÍKŮM SJEZDU SOVĚTŮ SEVERNÍ OBLASTI. *8. (21.) října 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 417—423.

DOPIS SOUDRUHŮM. *17. (30.) října 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 434—455.

DOPIS ČLENŮM BOLŠEVICKÉ STRANY. *18. (31.) října 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 456—459.

DOPIS ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU SDDSR(b). *19. října (1. listopadu) 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 460—465.

DOPIS J. M. SVERDLOVOVI. *22. nebo 23. října (4. nebo 5. listopadu) 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 473.

DOPIS ČLENŮM ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU. *24. října (6. listopadu) 1917.*
Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 474—475.

SEZNAM DOSUD NENALEZENÝCH LENINOVÝCH DOPISŮ A TELEGRAMŮ*

(Srpen 1914—říjen 1917)

1914

TELEGRAM LAUSANNSKÉ SEKCI SDDSR

11. října 1914

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 411.

DOPISY L. B. KAMENĚVOVI

Před 21. říjnem 1914

V dopisu A. G. Šljapnikovovi Lenin napsal: »Tomu, kdo Vám dal lístek psaný tužkou, pošlete moje dopisy« (tento svazek, s. 32).

DOPIS A. K. VORONSKÉMU (VALENTINOVI)

Před 31. říjnem 1914

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 411.

TELEGRAM K. H. BRANTINGOVI

25. listopadu 1914

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 411.

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI

Před 28. listopadem 1914

V dopisu A. G. Šljapnikovovi z 28. listopadu 1914 Lenin psal: »Napište, jestli Vám půjčili peníze: do minulého dopisu jsem o tom vložil pro Vás cedulku« (tento svazek, s. 52—53).

* Do seznamu jsou zařazeny také dopisy uvedené mezi nalezenými pracemi ve 26.—34. svazku 2. českého vydání Sebraných spisů V. I. Lenina.

DOPISY M. M. LITVINOVOVI
V listopadu 1914

V letech první světové války vedl Lenin rozsáhlou korespondenci s M. M. Litvinovem, který byl v Londýně. »Dopisuji si s londýnským soudruhem (Mr. Litvinoff),« oznamoval Lenin v listopadu 1914 v dopisu A. M. Kollontajové (tento svazek, s. 55).

DOPISY A. G. ŠLJAPNIKOVOVI
Koncem prosince 1914

O těchto dopisech se Lenin zmiňuje v dopisu Šljapnikovovi z konce prosince 1914: »Dopisy, které Vám posílám, se patrně ztrácejí nebo opožďují: několikrát jsem psal na adresu Kobeckého« (tento svazek, s. 60). O jednom z těchto dopisů se Lenin zmiňuje v dopisu A. M. Kollontajové: »Požádejte Alexandra, aby se seznámil s Kobeckým . . . a vzal si od něho můj dopis pro něho« (tento svazek, s. 59).

DOPIS O STANOVISKU K HESLU MÍRU
V prosinci 1914

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 412.

1914—1915

DOPIS G. I. SAFAROVOVI
Koncem roku 1914—začátkem roku 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 412.

DOPISY S. G. BUAČIDZEMU
1914—1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 413.

DOPISY G. J. BĚLEŇKÉMU
Koncem roku 1914—začátkem roku 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 413.

DOPISY S. I. GOPNEROVÉ
Koncem roku 1914—začátkem roku 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 413.

DOPISY L. N. STALOVÉ
Koncem roku 1914—začátkem roku 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 413.

1915

DOPIS N. I. BUCHARINOVI
Začátkem roku 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 413.

TELEGRAM J. B. BOŠOVÉ
Koncem ledna 1915

O tomto telegramu psala Bošová ve svých vzpomínkách: »Koncem ledna roku 1915 jsem dostala do New Yorku telegram s Leninovým podpisem o svolání konference a s instrukcí, abych určitě přijela« (Proletarskaja revoljucia, 1925, č. 5, s. 179).

DOPIS SAZONOVOVI (MARTYNOVI)
Před 25. únorem 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 414.

DOPIS N. I. BUCHARINOVI
V únoru 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 414.

DOPIS N. I. BUCHARINOVI
Před 2. březnem 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 414.

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI
12. března 1915

V dopisu ze 4. dubna 1915 oznamuje Šljapnikov Leninovi, že tento dopis obdržel (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

G. J. BĚLEŇKÉMU
Před 4. květnem 1915

Běleňkij potvrzuje, že obdržel tento dopis, ve svém dopisu Leninovi ze 4. května 1915 (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

DOPIS M. N. POKROVSKÉMU
Před 27. květnem 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 414.

G. J. ZINOVJEVOVI
Po 4. červnu 1915

O tomto dopisu se Lenin zmiňuje v dopisu I. F. Armandové, napsaném po 4. červnu 1915: »Včera jsem psal Grigorijovi o přizvání Grimma do *Kommunistu*« (tento svazek, s. 95).

K. WIIKOVI
6. června 1915

N. K. Krupská psala 6. června 1915 A. M. Kollontajové, že Lenin poslal Wiikovi dopis (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

K. B. RADKOVI
Před 19. červnem 1915

V dopisu Radkovi, napsaném po 19. červnu 1915, Lenin oznamoval: »V době, kdy jste psal mně, psal jsem já Vám (lístek) a posílal Sbornik« (tento svazek, s. 97).

DOPIS J. BOGROVSKÉMU
23. června 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 414.

G. L. PJATAKOVOVI
Před 24. červnem 1915

V dopisu G. J. Zinovjevovi napsaném před 24. červnem 1915 Lenin oznamoval: »Jurijovi jsem včera poslal lístek na Friedrichstrasse: jestli nedošel, ať si ho vyžádá na poště« (tento svazek, s. 102).

TELEGRAM M. V. KRYLENKOVI
Před 25. červnem 1915

O Leninově telegramu píše Krylenko v dopisu G. J. Zinovjevovi z 25. června 1915 (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

DOPISY M. K. ZAKSOVI-GLADNĚVOVI
Před 29. červnem 1915

Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 414.

TELEGRAM A DOPIS J. F. ROZMIROVIČOVÉ
Před 5. červencem 1915

O tomto telegramu a dopisu se Lenin zmiňuje v dopisu G. J. Zinovjevovi napsaném před 5. červencem 1915: »J. F. jsem pozval telegraficky i písemně« (tento svazek, s. 104).

K. B. RADKOVI
Po 5. červenci 1915

O tomto dopisu se Lenin zmiňuje v dopisu G. J. Zinovjevovi napsaném po 5. červenci 1915: »Posílám Radkův dopis. Podle mě je nutné brát všemi deseti osnovu brožury. *Píšu Radkovi*« (tento svazek, s. 106).

D. BLAGOEVOVI
Po 11. červenci 1915

V dopisu G. J. Zinovjevovi po 11. červenci 1915 Lenin psal: »Napsal jsem Kollontajce a Blagoevovi« (tento svazek, s. 110).

TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU
24. července 1915

O tomto telegramu psal Lenin v dopisu Karpinskému ze 24. července 1915: »Dneska jsem Vám poslal telegram se žádostí, abyste v tomto čísle ústředního orgánu uveřejnil místo mého článku O situaci v s. d. článek (Grigorije) o pacifismu« (tento svazek, s. 121).

G. J. ZINOVJEVOVI
Po 16. srpnu 1915

O tomto dopisu je zmínka v Leninově dopisu S. N. Ravičové napsaném po 16. srpnu 1915: »Píšu Grigorijovi, že vydávám brožuru . . . (tento svazek, s. 141).

J. I. RIVLINOVÉ
Po 19. srpnu 1915

O tomto dopisu se Lenin zmiňuje v dopisu Rivlinové napsaném po 19. srpnu 1915: »V těchto dnech jsem Vám psal ohledně Golaye« (tento svazek, s. 148).

DOPIS M. M. LITVINOVOVI
21. srpna 1915

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 489.

S. S. SPANDARJANOVI
28. srpna 1915

S. S. Spandarjan napsal 28. září 1915 Leninovi, že obdržel jeho dopis z 28. srpna 1915 (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

TELEGRAM K. B. RADKOVI
Před 30. srpnem 1915

O tomto telegramu se Lenin zmiňuje v dopisu G. J. Zinovjevovi z 30. srpna 1915: »Ani dnes — v pondělí ráno — nemám od Radka ještě odpověď na zaplacený telegram!!« (tento svazek, s. 156).

DOPIS N. I. BUCHARINOVI
Před 8. zářím 1915

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 489.

DOPISY A. G. ŠLJAPNIKOVOVI
Před 18. zářím 1915

Šljapnikov oznamuje Leninovi 18. září 1915, že obdržel jeho dopisy (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

S. N. RAVIČOVÉ
Před 19. zářím 1915

V dopisu G. J. Zinovjevovi napsaném před 19. zářím 1915 Lenin sděloval: »Olze jsem napsal« (tento svazek, s. 164).

POLUBINOVOVI (JEGOROVI)
19. září 1915

V dopisu V. A. Karpinskému z 19. září 1915 Lenin psal: »Přikládám dopis pro socialistu-revolucionáře „Jegora“« (tento svazek, s. 167).

M. M. LITVINOVOVI
20. září 1915

Litvinov píše Leninovi v dopisu z 28. září 1915, že »Váš list z 20. září 1915 jsem dostal« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

A. G. ŠLJAPNIKOVOVI
20. září 1915

V dopisu Leninovi a Krupské z 26. září 1915 Šljapnikov oznamuje, že obdržel jejich dopisy z 20. září 1915 (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

L. B. KAMENĚVOVI
24. září 1915

Kameněv píše Leninovi 8. prosince 1915, že obdržel jeho dopis z 24. září 1915 (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. Viz rovněž tento svazek, dokument č. 152).

A. M. KOLLONTAJOVÉ
Před 26. zářím 1915

V dopisu A. G. Šljapnikovovi po 26. září 1915 Lenin sděloval: »Prvotní plán brožury Kollontajové je dobrý. Ale téma je zatraceně těžké; napsat ji tak populárně je strašně obtížné. Podle mě to chce nějak upravit. Už jsem jí o tom psal a žádal ji o svolení« (tento svazek, s. 176).

N. I. BUCHARINOVI
Mezi 26. zářím a 5. říjnem 1915

O tomto dopisu psal Lenin G. J. Zinovjevovi v dopisu napsaném mezi 26. zářím a 5. říjnem 1915 (viz tento svazek, dokument č. 154).

DOPIS R. GRIMMOVI
Koncem září nebo v říjnu 1915

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 490.

A. M. KOLLONTAJOVÉ
Před 10. říjnem 1915

O tomto dopisu psal Lenin A. G. Šljapnikovovi 10. října 1915: »A. M. poslala kritiku německého textu a já jsem jí poslal do Ameriky podrobnou odpověď« (tento svazek, s. 180).

A. M. KOLLONTAJOVÉ
Po 13. říjnu 1915

O tomto dopisu psal Lenin 9. listopadu 1915 Kollontajové: »Vy jste ještě dodnes nedostala můj dopis (a Social-demokrat, č. 45/46 a 47) o Zimmerwaldu a se všemi odpověďmi na Vaše dotazy; přitom jsem ten dopis napsal víc než před měsícem« (tento svazek, s. 183).

DOPIS A. SIEFELDTOVI
Začátkem listopadu 1915

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 490.

S. N. RAVIČOVÉ
Před 9. listopadem 1915

V dopisu V. A. Karpinskému napsaném před 9. listopadem 1915 Lenin sděloval: »Snažně prosím Olgu, aby mi na včerejší lístek odpověděla *trochu podrobněji*« (tento svazek, s. 181).

LOTYŠSKÉMU SOUDRUHOVI
Před 9. listopadem 1915

V dopisu G. L. Šklovskému napsaném před 9. listopadem 1915 Lenin žádá: »Přiložený dopis odevzdejte prosím **tomu Lotyši** (který si od Vás bral kolem 5.—8. 9. mou adresu a který byl 10. nebo 11. 9. 1915 u mě v Sörenbergu)« (tento svazek, s. 183). Zřejmě jde o J. A. Berzina-Ziemelise, který zastupoval na zimmerwaldské konferenci Sociální demokracii Lotyšského kraje a připojil se k zimmerwaldské levici.

DOPIS S. G. ŠAHUMJANOVI
Před 14. listopadem 1915

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 490.

A. M. KOLLONTAJOVÉ
22. listopadu 1915

Lenin psal Kollontajové v dopisu z 22. listopadu 1915: »Ze zapomnětlivosti jsem nedokončil dopis pro Vás, který jsem dnes odeslal« (tento svazek, s. 187).

DOPIS A. I. ULJANOVOVÉ-JELIZAROVOVÉ
Na podzim 1915

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 489.

L. B. KAMENĚVOVI
24. listopadu 1915

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 490—491.

M. M. CHARITONOVOVI
V prosinci 1915

O tomto dopisu se Charitonov zmiňuje v dopisu Leninovi v prosinci 1915 (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

1916

DOPIS M. M. CHARITONOVOVI
V lednu 1916

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 491.

DOPISY A. G. ŠLJAPNIKOVOVI
V lednu—květnu 1916

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 491.

TELEGRAM G. J. ZINOVJEVOVI
Před 9. březnem 1916

Zinovjev v dopisu G. L. Šklovskému z 9. března 1916 sděloval, že dostal od Lenina telegram (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

DOPISY N. I. BUCHARINOVI
Před 11. březnem 1916

V dopisu A. G. Šljapnikovovi po 11. březnu 1916 Lenin psal: »Vezměte si od N. Iv. jejich „teze" a mou odpověď jemu« (tento svazek, s. 216). A dále: »Přikládám kopii své odpovědi N. I. Bucharinovi o významu nových „názorových neshod"« (tento svazek, s. 218).

N. I. BUCHARINOVI
Před 19. březnem 1916

V dopisu A. M. Kollontajové z 19. března 1916 Lenin psal: »Ať Vám Bucharin sdělí, co jsme mu psali ve zvláštním dopise o zimmerwaldovcích, a dohlédněte, aby to bylo splněno« (tento svazek, s. 223).

DOPIS A. I. ULJANOVOVÉ-JELIZAROVOVÉ
Před 25. březnem 1916

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 491—492.

DOPISY A. M. KOLLONTAJOVÉ
V březnu 1916

O Leninových dopisech Kollontajové do Ameriky víme z jeho dopisu, který jí napsal 19. března 1916: »Hrozně mě rozzlobilo, že „ušlechtilá" Francie *zkonfiskovala* (fakt!) řadu mých doporučených dopisů, adresovaných Vám do Ameriky« (tento svazek, s. 221).

G. J. BĚLEŇKÉMU
Před 12. dubnem 1916

V dopisu z 12. dubna 1916 píše Běleňkij o tom, že obdržel od Lenina otevřený list (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

DOPIS N. I. BUCHARINOVI
Na jaře 1916

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 492.

V. A. KARPINSKÉMU
17. května 1916

V dopisu G. J. Zinovjevovi ze 17. května 1916 Lenin psal: »Vaše přesnost mě tak překvapuje, že o ní zvlášť píšu Mininovi: hurá!« (tento svazek, s. 250).

DOPIS A. I. ULJANOVOVÉ-JELIZAROVOVÉ
10. června 1916

Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 492.

R. V. MALINOVSKÉMU
Před 7. červencem 1916

Dne 7. července 1916 psal Lenin I. F. Armandové: »Dopisy o dotazníku zajatcům *nedošly*. Psal jsem kdysi Malinovskému a navrhoval mu úplně jednoduché schéma . . .« (tento svazek, s. 286).

DOPISY G. J. ZINOVJEVOVI
V srpnu 1916

Nejdříve 27. srpna 1916 psal Lenin na lístku Zinovjevovi: »Vraťte mi mé dopisy a poznámky k Vašemu článku.« Měl na mysli Zinovje-

vův článek Druhá internacionála a problém války pro Sbornik Social--demokrata (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

A. J. ABRAMOVIČOVI
Nejdříve 26. srpna 1916

Lenin napsal tento dopis nejdříve 26. srpna a nejpozději 18. prosince 1916. Ve vzpomínkách týkajících se tohoto období Abramovič psal: »Švýcarský sociálpacifista Humbert-Droz se nedostavil k odvodu do armády a byl zatčen. Švýcarská mládež vyzvedla jeho čin a uspořádala mnohatisícový pochod k vězení, kde byl Humbert-Droz držen. Humbert-Droz uveřejnil svou obhajovací řeč přednesenou na soudu. Ta však byla vzorem maloburžoazní přízemnosti. Rozhořčený Lenin mi napsal, že toto domnělé hrdinství musí být nutně zdiskreditováno« (Kommunist Sovětskoj Latvii, Riga, 1961, č. 4, s. 38—39).

M. G. BRONSKÉMU
Před 31. srpnem 1916

V dopisu M. M. Charitonovovi z 31. srpna 1916 Lenin píše: »Psal jsem Bronskému, ale neozývá se« (tento svazek, s. 311).

DOPIS M. M. LITVINOVOVI
Před 14. zářím 1916

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 417.

KORESPONDENČNÍ LÍSTEK L. B. KAMENĚVOVI
26. září 1916

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 417.

DOPISY G. J. BĚLEŇKÉMU
V září 1916—únoru 1917

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 417.

DOPIS P. LEVIMU
Před 8. říjnem 1916

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 417.

DOPIS S. G. BUAČIDZEMU (NOEMU)
Začátkem října 1916

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 417—418.

DOPIS N. I. BUCHARINOVI
V říjnu 1916

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 418.

S. N. RAVIČOVÉ A G. J. ZINOVJEVOVI
28. listopadu 1916

V dopisu Armandové z 28. listopadu 1916 Lenin psal: »Píšu Olze a Grigorijovi . . .« (tento svazek, s. 357).

DOPIS A. SINICYNOVI (ANDREJOVI)
V listopadu 1916

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 418.

1917

DOPISY A. J. ABRAMOVIČOVI
Před 6. lednem 1917

V dopisu I. F. Armandové ze 6. ledna 1917 Lenin oznamuje: »Napsal jsem Abramovičovi . . . Odpověděl jsem Abramovičovi . . .« (tento svazek, s. 381).

H. GUILBEAUXOVI
Před 6. lednem 1917

V dopisu I. F. Armandové ze 6. ledna 1917 Lenin oznamoval: »Napsal jsem Guilbeauxovi a ten odpověděl: teze jsou „skvělé“« (tento svazek, s. 381).

DOPIS K. B. RADKOVI
V lednu 1917

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 418.

S. N. RAVIČOVÉ
Po 6. lednu 1917

V dopisu I. F. Armandové napsaném po 6. lednu 1917 Lenin sděloval: »Napsal jsem Olze velmi rozčilený dopis, který Karpinskij označil za utrhačný. Asi se urazila. Napíšu jí omluvný list« (tento svazek, s. 384).

G. L. PJATAKOVOVI
4. února 1917

V dopisu Leninovi z 12. února 1917 Pjatakov psal: »Váš dopis ze 4. února t. r. jsme přečetli s velkou radostí . . .« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

DOPIS T. NERMANOVI
Před 12. únorem 1917

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 418.

DOPISY N. I. BUCHARINOVI
Před 17. únorem 1917

Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 419.

TELEGRAM G. J. ZINOVJEVOVI
15. nebo 16. března 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 519.

DOPIS M. CCHAKAJOVI
Po 15. březnu 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 519.

TELEGRAM A LÍSTEK J. S. HANECKÉMU
Mezi 15. a 19. březnem 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 519—520.

DOPIS NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI DO BERNU
18. března 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 520.

G. A. USIJEVIČOVI
26. března 1917

V dopisu I. F. Armandové z 27. března 1917 Lenin sděloval: »... napsal jsem včera Usijevičovi ...« (tento svazek, s. 449).

DOPIS M. M. CHARITONOVOVI
6. nebo 7. dubna 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 521.

RADIOTELEGRAM DO STOCKHOLMU J. S. HANECKÉMU
12. dubna 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 522.

TELEGRAM PŘEDSEDOVI PETROHRADSKÉHO SOVĚTU N. S. ČCHEIDZEMU

13. dubna 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 522.

J. S. HANECKÉMU

15. dubna 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 522.

TELEGRAM RUSKÉMU BYRU ÚV SDDSR(b)

15. dubna 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 522—523.

VZKAZ L. N. STALOVÉ

14. (27.) dubna 1917

Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 523.

DOPISY A VZKAZY ADRESOVANÉ N. K. KRUPSKÉ A VEDOUCÍM ČINITELŮM STRANY

Po 10. (23.) srpnu—před 7. (20.) říjnem 1917

Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 492.

POZNÁMKY

[1] Jde zřejmě o cestu do Bruselu na zasedání mezinárodního socialistického byra. — *17*

[2] Telegram řediteli krakovské policie poslal Lenin v souvislosti s prohlídkou svého bytu v městečku Poronin 7. srpna 1914, k níž došlo na základě falešného obvinění ze špionáže. Při prohlídce sebral četnický strážmistr Leninův rukopis o agrární otázce, neboť pokládal statistické tabulky za šifrovaný záznam, a nařídil Leninovi, aby se nazítří ráno dostavil na četnickou stanici do okresního města Nový Targ. Když se tam Lenin dostavil, byl zatčen a uvězněn. Jeho zatčení vyvolalo aktivní protest pokrokových vrstev polské veřejnosti. Na jeho obranu vystoupili polští sociální demokraté J. S. Hanecki, S. J. Bagotski, známí polští spisovatelé J. Kasprowicz, W. Orkan a další. Na žádost N. K. Krupské se za něho u vlády zaručili poslanci rakouského parlamentu V. Adler a H. Diamand, kteří Lenina znali z mezinárodního socialistického byra. Obvinění ze špionáže bylo tak nesmyslné, že krakovská policie přiznala: »Proti Uljanovovi nemáme nic trestuhodného,« a Lenin byl 19. srpna propuštěn. — *18*

[3] Za týden po propuštění z vězení dosáhl Lenin s Adlerovou pomocí svolení k odjezdu z Krakova přes Vídeň do Švýcarska a společně s N. K. Krupskou a její matkou přijel 5. září 1914 do Curychu. Téhož dne se odebral do Bernu, kde žil až do února 1916. — *18*

[4] Jde o knihovnu novinek při Společnosti čtenářů. — *19*

[5] Jedná se o poslance Státní dumy F. N. Samojlova, který byl na léčení ve Švýcarsku, a o jeho nadcházející odjezd do Ruska. — *20*

[6] Je míněna stať *Karel Marx (Stručný životopis a výklad marxismu),* kterou Lenin napsal pro v Rusku tehdy populární Encyklopedic-

ký slovník vycházející ve vydavatelství Granatových. V předmluvě k této stati, vydané ve zvláštní brožuře v roce 1918, Lenin zpaměti uvedl, že ji napsal v roce 1913. Ve skutečnosti na ní začal pracovat na jaře 1914 v Poroninu; byl však příliš zaměstnán vedením strany a listu Pravda, a proto musel práci přerušit. Vrátil se k ní až v září, kdy přijel do Bernu, a stať dokončil v první polovině listopadu 1914. — *20*

[7] Jde o přípravu k vydávání ústředního orgánu SDDSR — listu Social-demokrat a ilegální bolševické literatury. — *21*

[8] Je míněn Leninův referát Evropská válka a socialismus, který byl přednesen v Ženevě 15. října 1914. — *21*

[9] Jedná se o manifest ÚV SDDSR Válka a sociální demokracie v Rusku a o Odpověď É. Vanderveldemu. Lenin je hodlal otisknout francouzsky v listu La Sentinelle.

La Sentinelle — orgán švýcarské sociálně demokratické organizace kantonu Neuchâtel (francouzské Švýcarsko). Byl založen roku 1890 v La Chaux-de-Fonds a vychází s přestávkami v letech 1906—1910 dodnes. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko. Dne 13. listopadu 1914 byl ve 265. čísle tohoto listu uveřejněn ve zkráceném znění manifest ÚV SDDSR Válka a sociální demokracie v Rusku.

Odpověď É. Vanderveldemu na jeho telegram Sociálně demokratické frakci Ruska v dumě byla otištěna 1. listopadu 1914 v listu Social-demokrat, č. 33. — *22*

[10] *L'Humanité* — deník, který roku 1904 založil J. Jaurès jako orgán Francouzské socialistické strany. Za první světové války byl list v rukou krajně pravicového křídla této strany a zaujímal šovinistické stanovisko.

V roce 1918 se jeho šéfredaktorem stal významný činitel francouzského a mezinárodního dělnického hnutí Marcel Cachin. V letech 1918—1920 bojoval list proti imperialistické politice francouzské vlády, která vyslala svá vojska proti Sovětskému Rusku. V prosinci 1920, po rozkolu Francouzské socialistické strany a založení Francouzské komunistické strany, se list stal jejím ústředním orgánem. — *22*

[11] Jde o teze Úkoly revoluční sociální demokracie v evropské válce, jež vešly do historie pod názvem Teze o válce, a o manifest ÚV

SDDSR Válka a sociální demokracie v Rusku (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 27—33, 39—48). — *24*

[12] *Výbor zahraniční organizace* SDDSR (VZO) byl zvolen na poradě zahraničních skupin SDDSR v Paříži v prosinci 1911. Složení výboru se několikrát měnilo. Na konferenci zahraničních skupin SDDSR, jež se konala 27. února—4. března 1915 v Bernu, byli do tohoto výboru zvoleni N. K. Krupská, I. Armandová, G. L. Šklovskij a V. M. Kasparov. Za války byl VZO ve Švýcarsku a pracoval pod bezprostředním vedením V. I. Lenina, velice se zasloužil o koordinaci činnosti zahraničních sekcí SDDSR a vedl boj proti sociálšovinistům za semknutí levicových internacionalistů mezinárodní sociální demokracie. — *25*

[13] Lenin má na mysli přednášku G. V. Plechanova O stanovisku socialistů k válce. Přednášku uspořádala místní menševická skupina v Lausanne 11. října 1914.

V diskusi k přednášce vystoupil pouze Lenin. Zachoval se jeho stručný záznam přednášky i Plechanovova závěrečného slova a rovněž poznámky, které si dělal pro svůj diskusní příspěvek (viz Leninskij sbornik XIV, s. 124—131). Text Leninova projevu byl podle zápisu dopisovatele otištěn 21. října 1914 v listu Golos, č. 33 (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 49—51). V tomtéž listu vyšla zpráva o schůzi s textem Plechanovovy přednášky. — *25*

[14] Lenin přednesl 14. října 1914 v Lausanne referát Proletariát a válka a 15. října 1914 v Ženevě referát Evropská válka a socialismus. — *25*

[15] Aby se list mohl vydávat ve Švýcarsku, bylo nutné doporučení některého vlivného švýcarského činitele. Za tímto účelem vyjednával V. A. Karpinskij se švýcarským socialistou, poslancem federálního parlamentu J. Siggem, který přislíbil, že bude vydávání podporovat. — *26*

[16] Jde o odpověď bolševiků na Vanderveldův telegram sociálně demokratické frakci v dumě, který vyzýval k podpoře carské vlády ve válce s Německem. Odpověď s podpisem ÚV SDDSR byla otištěna v 33. čísle listu Social-demokrat z 1. listopadu 1914. — *26*

[17] *Social-demokrat* — ilegální ústřední orgán SDDSR. Vycházel od února 1908 do ledna 1917.

Po 32. čísle, které vyšlo 15. (28.) prosince 1913, bylo vydávání listu dočasně přerušeno. Lenin ihned po svém příjezdu do Švýcarska v září 1914 vyvinul velké úsilí, aby bylo vydávání ústředního orgánu strany obnoveno. 1. listopadu 1914 vyšlo další, 33. číslo. Přes obtíže válečné doby vycházel Social-demokrat pravidelně. Lenin řídil veškerou práci spojenou s vydáváním listu, určoval obsah každého čísla, redigoval rukopisy a zabýval se úpravou i tiskem listu.

Rozšiřování listu Social-demokrat v Rusku, přetiskování jeho nejzávažnějších článků v místních bolševických novinách pomáhalo politicky vychovávat proletariát v Rusku, vštěpovat mu zásady internacionalismu a připravovat masy na revoluci. Social-demokrat sehrál významnou úlohu v semknutí internacionalisticky orientovaných sociálních demokratů z různých zemí.

Lenin vysoce hodnotil zásluhy listu Social-demokrat za první světové války. Později psal, že bez znalosti článků, které v něm byly otištěny, »se neobejde žádný uvědomělý dělník, který chce *pochopit* ideový vývoj mezinárodní socialistické revoluce a jejího prvního vítězství 25. října 1917« (Sebrané spisy 36, Praha 1988, s. 147). — *26*

[18] *Golos* — menševický deník; vycházel v Paříži od září 1914 do ledna 1915. — *27*

[19] Lenin má na mysli dopis P. Maslova redakci listu Russkije vědomosti, otištěný pod titulkem Válka a obchodní smlouvy v 207. čísle tohoto listu z 10. (23.) září 1914; článek J. Smirnova (Gureviče) Válka a evropská demokracie, uveřejněný v 202. čísle listu Russkije vědomosti z 3. (16.) září 1914 a provolání spisovatelů, umělců a herců O válce, uveřejněné ve 223. čísle listu Russkoje slovo z 28. září (11. října) 1914.

Výstřižky z těchto listů s Leninovými poznámkami jsou uloženy v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. — *28*

[20] Lenin míní bruselskou »sjednocovací« poradu ve dnech 16.—18. července 1914, svolanou výkonným výborem mezinárodního socialistického byra »k výměně názorů« o možnosti obnovení jednoty SDDSR. Na poradě byli zastoupeni: ÚV SDDSR (bolševici), organizační výbor (menševici), Plechanovova skupina Jednota, skupina Vperjod, Bund, Sociální demokracie Lotyšského kraje, Sociální demokracie Litvy, polští sociální demokraté, polská sociálně demokratická opozice, PSS—levice. Z výkonného výboru

MSB se zúčastnili É. Vandervelde, C. Huysmans, K. Kautsky, A. Němec aj. Vedoucí činitelé MSB se dávno před poradou tajně domluvili s likvidátory o společných akcích proti bolševikům. Bolševici vedení Leninem odmítli podřídit se usnesením bruselské porady a odhalili mezinárodnímu proletariátu pravé cíle »sjednocovatelů«. — *28*

[21] *Die Neue Zeit* — teoretický časopis Sociálně demokratické strany Německa; vycházel ve Stuttgartu v letech 1883—1923. Do října 1917 ho redigoval K. Kautsky a později H. Cunow. Za první světové války zaujímal časopis centristické stanovisko a de facto podporoval sociálšovinisty. — *28*

[22] Na počátku války několik členů výboru zahraniční organizace SDDSR v Paříži a část členů pařížské sekce bolševiků — N. I. Sapožkov (Kuzněcov), A. V. Britman (Antonov) a další — přijali společně s menševiky a esery deklaraci jménem »ruských socialistů«, kterou uveřejnili ve francouzském tisku, a odešli na frontu. — *28*

[23] Je míněn manifest o válce, schválený mimořádným mezinárodním socialistickým kongresem, který se konal 24.—25. listopadu 1912 v Basileji. Manifest doporučoval socialistům, aby v případě vypuknutí imperialistické války využili hospodářské a politické krize vyvolané válkou k boji za socialistickou revoluci. — *30*

[24] Jde o svolání třetího zasedání IV. státní dumy. Zasedání bylo zahájeno 27. ledna (podle star. kalendáře) 1915. — *31*

[25] Jedná se o Sociálně demokratickou frakci Ruska ve IV. státní dumě, k níž patřili bolševičtí poslanci A. J. Badajev, G. I. Petrovskij, M. K. Muranov, F. N. Samoljov, N. R. Šagov a R. V. Malinovskij (později byl odhalen jako provokatér). Bolševická frakce ve IV. dumě pracovala pod přímým vedením a kontrolou ÚV a uskutečňovala vůli strany, vůli většiny uvědomělých dělníků. — *31*

[26] *Mezinárodní socialistické byro* (MSB) — stálý výkonný a informační orgán II. internacionály. Bylo ustaveno na základě usnesení pařížského kongresu II. internacionály, který se konal v září 1900. Jeho členy byli vždy dva delegáti za každou národní stranu. Sídlem byra byl Brusel. Začátkem světové imperialistické války se byro změnilo v poslušný nástroj sociálšovinistů.

Když Lenin v dopise hovoří o utvoření »německého« MSB, má na mysli návrh německých sociálšovinistů, aby výkonný výbor MSB přesídlil z Bruselu do Amsterdamu. — *31*

[27] Zřejmě tu jde o lístek L. B. Kameněva V. I. Leninovi, poslaný prostřednictvím A. G. Šljapnikova. Ten zajel ke Kameněvovi cestou do ciziny. — *32*

[28] Jedná se o Leninovy opravy manifestu ÚV SDDSR. Manifest s pěti opravami je uložen v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. Byl otištěn 1. listopadu 1914 v 33. čísle listu Social-demokrat pod titulkem Válka a sociální demokracie v Rusku a s podpisem ÚV SDDSR. — *32*

[29] *Sozialistische Monatshefte* — měsíčník, ústřední orgán německých oportunistů a jeden z orgánů mezinárodního revizionismu. Vycházel v letech 1897—1933 v Berlíně. Za první světové války zaujímal sociálšovinistické stanovisko. — *33*

[30] V Montreux (poblíž Clarensu) vystoupil Lenin s referátem o válce v pondělí 26. října; v Curychu v úterý 27. října 1914. — *33*

[31] Jde o noticku V. A. Karpinského určenou k uveřejnění v listu Social-demokrat. — *34*

[32] V Šljapnikovově dopisu Leninovi se psalo o dělnických stávkách a demonstracích proti imperialistické válce, které se konaly v obvodu za Něvskou branou, ve vyborském a dalších dělnických obvodech Petrohradu 1. srpna (19. července) 1914 v souvislosti s všeobecnou vojenskou mobilizací. Korespondence o faktech dopisu byla otištěna v listu Social-demokrat, č. 35 z 12. prosince 1914. — *35*

[33] Lenin má na mysli besedu A. G. Šljapnikova s vůdcem holandské sociální demokracie P. Troelstrou z konce října 1914; Troelstra přijel do Stockholmu z pověření oportunistických vůdců německé sociální demokracie, aby získal souhlas k přesídlení MSB po dobu války do Amsterdamu a přiměl skandinávské sociální demokraty k uznání zrádcovského stanoviska vedení německé sociální demokracie. Při setkání odevzdal Šljapnikov Troelstrovi za přítomnosti zástupce organizačního výboru J. Larina, menševika Dalina, A. M. Kollontajové a dalších manifest ÚV SDDSR, odpověď bolševické Sociálně demokratické frakce Ruska É. Vander-

veldemu, a na jeho žádost mu pak poslal dopisy s vysvětlením stanoviska bolševiků k válce. — *36*

[34] Jde o článek A. Pannekoeka Der Zusammenbruch der Internationale [Krach internacionály], otištěný v orgánu Švýcarské sociálně demokratické strany — listu Berner Tagwacht, č. 245, 246 a 247 z 20., 21. a 22. října 1914. — *37*

[35] Je míněna zamýšlená konference socialistů neutrálních zemí, která měla být svolána z iniciativy P. Troelstry a T. Stauninga. Konference se konala v Kodani 17.—18. ledna 1915. Zúčastnili se jí představitelé socialistických stran Švédska, Dánska, Norska a Holandska. Konference se usnesla na rezoluci, která vyzývala sociálně demokratické strany v neutrálních zemích, aby podněcovaly své vlády ke zprostředkování dohody mezi válčícími mocnostmi a uspíšili tak obnovení míru. Některé sociálně demokratické strany předložily na konferenci svá prohlášení o stanovisku k válce. Od ÚV SDDSR bylo konferenci předáno 33. číslo listu Social-demokrat s manifestem Válka a sociální demokracie v Rusku a vládní oznámení o zatčení bolševiků — členů Státní dumy. — *37*

[36] Lenin se na mezinárodním socialistickém kongresu v Kodani 28. 8.—3. 9. 1910) seznámil se švédským levicovým sociálním demokratem K. Höglundem. V průběhu kongresu uspořádal Lenin s levicovými sociálními demokraty poradu, jejímž cílem bylo sjednocení revolučních marxistů na mezinárodním poli. — *38*

[37] Aby se zlepšilo navazování pravidelných kontaktů se stranickými organizacemi v Rusku, pokoušel se Lenin prostřednictvím soudruhů zjistit, zda by se mohl přestěhovat ze Švýcarska do Švédska nebo Norska. Přestěhování se neuskutečnilo. — *39*

[38] Míní se výzva Spisovatelé, výtvarníci a umělci, prostoupená duchem buržoazního patriotismu a ospravedlňování války vedené carským Ruskem. Tuto výzvu zároveň s jinými významnými osobnostmi literárního a uměleckého života podepsal M. Gorkij. Výzva byla uveřejněna 28. září (11. října) 1914 v 223. čísle listu Russkoje slovo a v dalších buržoazních listech. Lenin na to reagoval notickou Autorovi Písně o Sokolu, jež byla otištěna v 34. čísle listu Social-demokrat a měla platnost otevřeného listu M. Gorkému; Lenin tu odsuzuje jednání Gorkého a v přátelském duchu vysvětluje nesprávnost jeho jednání, jež může uškodit dělnic-

ké třídě, která má k svému spisovateli vztah plný lásky a důvěry (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 118—119). — *39*

[39] Jde zřejmě o referát Válka a sociální demokracie, který Lenin přednesl v curyšském Lidovém domě v říjnu 1914. Stručné redakční poznámky o tomto referátu byly otištěny v rakouském sociálně demokratickém listu, vídeňském Arbeiter-Zeitung, č. 309 ze 7. listopadu a v německém sociálně demokratickém deníku Vorwärts, č. 308 z 10. listopadu 1914.

V souvislosti s tímto Leninovým dopisem uveřejnila redakce listu Vorwärts 22. listopadu 1914 noticku, v níž oznamovala, že Lenin kritizoval ve svém referátu stanovisko německé a rakouské sociální demokracie a zhodnotil ho jako krach II. internacionály.

Arbeiter-Zeitung — deník, ústřední orgán rakouské sociální demokracie, založený V. Adlerem roku 1889 ve Vídni. Za první světové války zastával sociálšovinistické stanovisko.

Vorwärts — deník, ústřední orgán Sociálně demokratické strany Německa. Vycházel z rozhodnutí sjezdu strany v Halle od roku 1891 v Berlíně jako pokračování listu Berliner Volksblatt (vycházejícího od roku 1884) pod názvem Vorwärts. Berliner Volksblatt. V tomto listu bojoval B. Engels proti nejrůznějším projevům oportunismu. Od druhé poloviny devadesátých let, po Engelsově smrti, se redakce listu octla v rukou pravého křídla strany a soustavně uveřejňovala články oportunistů. Za první světové války zastával Vorwärts sociálšovinistické stanovisko; po Říjnové revoluci se stal jedním z center protisovětské propagandy. Vycházel v Berlíně do roku 1933. — *41*

[40] Sjezd Sociálně demokratické strany Švédska, o němž se Lenin zmiňuje, se konal 23. listopadu 1914 ve Stockholmu. Hlavním bodem jeho programu bylo stanovisko k válce. Za ÚV SDDSR pozdravil sjezd A. G. Šljapnikov, který přečetl deklaraci obsahující výzvu k boji proti imperialistické válce a odsuzující zradu vůdců německé sociální demokracie a socialistických stran jiných zemí, jež se daly cestou sociálšovinismu. Vůdce pravého křídla sociální demokracie K. H. Branting však navrhl, aby bylo vysloveno politování nad oním místem deklarace, v němž se odsuzovalo počínání německé sociální demokracie, a prohlásil, že sjezdu švédských sociálních demokratů »nepřísluší odsuzovat jiné strany«. Proti Brantingovu návrhu vystoupil vůdce levice švédské sociální demokracie K. Höglund a uvedl, že četní švédští sociální demokraté sdílejí názor vyjádřený v deklaraci ÚV SDDSR. Sjezd však schválil většinou hlasů Brantingův návrh. Zpráva o sjezdu

byla otištěna v 36. čísle listu Social-demokrat 9. ledna 1915. — *42*

[41] Jde o vytvoření levého internacionalistického křídla v Sociálně demokratické straně Německa v čele s K. Liebknechtem a R. Luxemburgovou, jež se stalo jádrem Spartakova svazu. — *42*

[42] Zřejmě se myslí článek The Opening of Parliament [K zahájení parlamentu], otištěný v anglickém buržoazním časopisu The Economist, č. 3, 716 ze 14. listopadu 1914.

O stanovisku časopisu The Economist k míru viz Leninův článek Buržoazní filantropové a revoluční sociální demokracie (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 215—216). — *42*

[43] Lenin má na mysli půjčku 3000 korun, kterou dostala SDDSR od Sociálně demokratické strany Švédska v roce 1907 na V. (londýnském) sjezdu. — *43*

[44] Jde o Leninovu soukromou knihovnu, kterou zanechal v Krakově za první světové války. Většina svazků se ztratila. V práci L. Najduse Lenin v Polsku se říká, že v roce 1930 ukazoval krakovský antikvář Tafet několik knih s Leninovými poznámkami. Dvě knihy našel dr. Sudljaček, když sloužil v rakouské armádě, na vojenském velitelství města. Část knihovny byla použita jako makulatura. Hokynářka, která prodávala na ulici Ljubomirského, balila do stránek z Leninových knih potraviny. Spisovatel Grzymała-Sedlecki u ní objevil 12 knih z Leninovy knihovny a v roce 1931 je věnoval městské knihovně v Bydhošti. Z rozhodnutí městské lidové rady 17. března 1945 odevzdal 29. března 1945 prezident městské správy Bydhoště, osvobozené sovětskými vojsky, zachráněné svazky z Leninovy knihovny zmocněnci politické správy sovětské armády jako dar sovětské vládě. — *48*

[45] Jde o sazbu listu Social-demokrat, č. 33, v němž byl otištěn manifest ÚV SDDSR Válka a sociální demokracie v Rusku. — *48*

[46] Jedná se o zatčení bolševiků, kteří se účastnili konference v Ozerkách nedaleko Petrohradu, mezi nimiž byli poslanci IV. státní dumy.

Konference v Ozerkách se konala 2.—4. (15.—17.) listopadu 1914. Kromě bolševických poslanců IV. státní dumy se jí zúčastnili představitelé bolševických organizací z Petrohradu, Ivanova-Vozněsenska, Charkova á Rigy.

Dne 4. (17.) listopadu, když konference právě skončila, vtrhla do Ozerek policie, kterou o místě jejího konání informoval provokatér. Bolševickým poslancům G. I. Petrovskému, A. J. Badajevovi a dalším byly při prohlídce zabaveny Leninovy teze o válce a 33. číslo listu Social-demokrat, v němž byl otištěn manifest ÚV SDDSR Válka a sociální demokracie v Rusku. Všichni účastníci konference byli zatčeni — kromě bolševických poslanců, kteří se vyhnuli zatčení díky poslanecké imunitě. Ti však byli za dva dny rovněž zatčeni, předáni soudu a odsouzeni k doživotnímu vyhnanství ve východní Sibiři. Odsouzení bolševických poslanců věnoval Lenin zvláštní článek Co dokázal proces proti Sociálně demokratické dělnické frakci Ruska?, který byl otištěn v listu Social-demokrat, č. 40 z 29. března 1915 (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 191—199). — *50*

[47] Jde o odpověď petrohradských likvidátorů (P. P. Maslova, A. N. Potresova, N. Čerevanina [F. A. Lipkin] a dalších na telegram É. Vanderveldeho, v němž vyzýval ruské sociální demokraty, aby se nestavěli proti válce. Likvidátoři ve své odpovědi ospravedlňovali účast belgických, francouzských a anglických socialistů v buržoazních vládách, naprosto schvalovali stanovisko sociálšovinistů a prohlašovali, že sami se ve své činnosti v Rusku proti válce nestavějí. Odpověď likvidátorů byla otištěna s redakční poznámkou v 34. čísle listu Social-demokrat. — *51*

[48] *Pravda* — legální bolševický deník; vycházel v Petrohradě od 22. dubna (5. května) 1912.

Usnesení o nutnosti vydávat masový dělnický deník bylo schváleno na VI. (pražské) celoruské konferenci SDDSR.

Pravdu ideově vedl Lenin; téměř denně do ní psal, dával pokyny redakci a usiloval o bojový, revoluční charakter listu.

Pravda byla každodenním pojítkem mezi stranou a širokými lidovými masami. Kolem listu se vytvořila mnohatisícová armáda dělnických dopisovatelů. Za něco víc než dva roky bylo v Pravdě uveřejněno přes 17 tisíc dělnických dopisů.

V redakci Pravdy se soustřeďovala značná část organizační činnosti strany. Konaly se zde schůzky se zástupci místních stranických buněk, přicházely sem informace o stranické práci v továrnách a závodech a odtud se předávaly směrnice ústředního výboru a petrohradského výboru strany.

Pravda byla ustavičně perzekvována policií a 8. (21.) července 1914 byla zastavena. Její vydávání bylo obnoveno až po únorové

revoluci 1917. Od 5. (18.) března 1917 začala vycházet jako orgán ústředního výboru a petrohradského výboru SDDSR. — *52*

[49] Organizační výbor menševiků oznámil, že bude vydávat vlastní orgán Otkliki, ale k vydávání nedošlo.

Mysl — deník eserské strany; vycházel v Paříži od listopadu 1914 do března 1915 za redakce M. Natansona a V. Černova. Na příkaz francouzské vlády byl zastaven. — *53*

[50] Lenin má na mysli Odpověď gruzínských sociálních demokratů, členů Sociálně demokratické dělnické strany Ruska, žijících v Ženevě a v jejím blízkém okolí, jediné národní politické organizace, která je činná v jednom z válčících států. Tato organizace se obrátila na gruzínské bolševiky s návrhem využít války k stmelení národů utlačovaných carismem a zorganizovat povstání proti Rusku pod ochranou a za materiální pomoci jedné z válčících mocností. Gruzínští bolševici tento návrh ve své odpovědi zavrhli a označili ho za imperialistickou provokaci.

Lenin hodlal tuto rezoluci otisknout v 35. čísle listu Social-demokrat a napsal k ní toto vyjádření: »Redakční poznámka. Otiskujeme tuto rezoluci, abychom vyzvedli naprosto správné jednání gruzínských sociálních demokratů. Nesmíme být nikdy přisluhovači žádné monarchie, ani ruské, ani rakouské nebo německé.« Pro nadbytek materiálů do 35. čísla byla rezoluce odložena do dalšího čísla, ale v tisku se už neobjevila.

Text rezoluce s Leninovou poznámkou byl otištěn roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVII, s. 321—322. — *54*

[51] Jde o výzvu k ženám, kterou napsala A. M. Kollontajová a poslala ji Leninovi v dopise z 28. listopadu 1914, aby ji otiskl v listu Social-demokrat. Výzva nebyla otištěna. — *55*

[52] Jedná se o členky redakce časopisu Rabotnica, na jehož založení se podílel Lenin. Časopis vycházel legálně od 23. února do 26. června 1914 v Petrohradě. Jeho redakci tvořily: I. Armandová, N. K. Krupská, L. N. Stalová, A. I. Jelizarovová, K. N. Samojlovová, P. F. Kudelliová a K. I. Nikolajevová. — *55*

[53] Jsou míněny tyto stati K. Kautského: 1. Die Internationalität und der Krieg [Internacionalismus a válka], Die Neue Zeit, č. 8, 27. listopadu 1914 a 2. Die Sozialdemokratie im Kriege [Sociální demokracie za války], Die Neue Zeit, č. 1, 2. října 1914. V stati Sociální demokracie za války K. Kautsky psal, že pokud »dojde

k válce, musí se každý národ bránit, jak může. Z toho vyplývá pro sociální demokraty všech národností stejné právo nebo stejná povinnost zúčastnit se této obrany: ani jedna z nich nesmí druhé nic vytýkat.« — *55*

[54] Lenin má na mysli vystoupení představitele menševického organizačního výboru J. Larina na sjezdu Sociálně demokratické strany Švédska, který se konal 23. listopadu 1914 ve Stockholmu. Viz o tom Leninovy články: 1. A co dál? (O úkolech dělnických stran vzhledem k oportunismu a sociálšovinismu) a 2. Jakou »jednotu« proklamoval Larin na švédském sjezdu? (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 133—140 a 148—150). — *56*

[55] Generální komise německých odborů obvinila Vorwärts z toho, že nevěnuje dostatečnou pozornost otázkám praktického charakteru, špatně se brání výpadům ostatních socialistických stran, ospravedlňuje krutost nepřátel a zevšeobecňuje jednotlivé případy krutosti Němců (viz Aus der Partei, Vorwärts, č. 321, 323, 325 z 24., 26. a 28. listopadu 1914). — *56*

[56] Je míněna zpráva listu Vorwärts o Leninově referátu Válka a sociální demokracie, předneseném v Curychu koncem října 1914 (viz poznámku 39). — *56*

[57] Jde o poznámky V. A. Karpinského k Leninovu článku O národní hrdosti Velkorusů, jež uvedl ve svém dopise Leninovi z 9. prosince 1914 (viz Leninskij sbornik XI, s. 257—258). — *57*

[58] Lenin míní písemné prohlášení K. Liebknechta z 2. prosince 1914 zaslané prezidentovi Říšského sněmu s vysvětlením, proč odmítl hlasovat pro válečné úvěry. Na zasedání bylo Liebknechtovi nejen zakázáno se vyslovit, ale jeho zdůvodnění nebylo zahrnuto ani do protokolu zasedání Říšského sněmu. Text tohoto prohlášení rozšiřovali levicově orientovaní Němci jako ilegální leták. V listu Social-demokrat, č. 35, bylo uveřejněno, že »pro nedostatek místa byla část materiálu, Liebknechtovo prohlášení aj., odložena do dalšího čísla«. V listu Social-demokrat však toto prohlášení otištěno nebylo. — *57*

[59] Jde o dopis korespondenta anglického sociálně demokratického listu The Labour Leader Sh. Desmonda z 29. listopadu 1914 se žádostí o sdělení stanoviska SDDSR k válce a míru. Lenin napsal

svou odpověď o míru jednak na dopise Sh. Desmonda, jednak v tomto dopise.

The Labour Leader — týdeník, založený roku 1891. Od roku 1893 je orgánem britské Nezávislé labouristické strany. Od roku 1922 vycházel pod názvem New Leader a od roku 1946 pod názvem Socialist Leader. — *59*

[60] *Hamburger Echo* — deník, orgán hamburské organizace Sociálně demokratické strany Německa; vycházel od roku 1887.

Lenin má na mysli Haenischův článek Der deutsche »Verrat« an der Internationale [Německá »zrada« internacionály], otištěný v listu Hamburger Echo, č. 286 z 8. prosince 1914. — *59*

[61] Zřejmě se jedná o korespondenci Dělnický Petěrburg a válka (Pozorování petěrburského dělníka na počátku války), otištěnou v roce 1915 v časopisu Kommunist, č. 1/2. — *60*

[62] Lenin má na mysli dopis L. Martova redakci listu Golos O mé domnělé samotě (Golos, č. 87, 23. prosince 1914). Tímto svým dopisem a přednáškou o »válce a krizi socialismu«, přednesenou v Bernu 16. prosince 1914, L. Martov definoval ústup od svého dřívějšího stanoviska, které zastával na počátku války. — *60*

[63] Lenin má na mysli anketu otištěnou v 52. čísle týdeníku The Labour Leader z 24. prosince 1914 o otázce míru pod titulkem Peace and Goodwill shall yet Reign. Messages of Fraternity across the Battlefields [Stejně zavládne mír a dobrá vůle. Bratrské pozdravy přes bojiště). Názor K. Kautského je v této anketě uveden na prvním místě. — *61*

[64] Zahraniční část ÚV SDDSR v emigraci neměla svou tiskárnu, a tak se ústřední orgán strany sázel v malé soukromé tiskárně ukrajinského emigranta Ljachockého (mezi politickými emigranty všeobecně známého pod přezdívkou Kuzma) a tiskl se ve švýcarské tiskárně Scholmonte v Ženevě. Sazba každého čísla listu Social-demokrat byla spojena s velkými obtížemi, neboť Ljachockého tiskárna měla jediná ve Švýcarsku ruské písmo a sázela se v ní vydání různých organizací. Od počátku roku 1915, kdy se tu začal sázet list ukrajinských nacionalistů Borotba, s nímž sympatizoval Kuzma a jeho žena (Kuzmička), která na něj měla velký vliv, se sazba listu Social-demokrat značně zkomplikovala. Proto byla otázka sazby ústředního orgánu ustavičně aktuální, což se odrazilo v dopisech V. I. Lenina a N. K. Krupské V. A. Karpin-

skému a dalším. Počátkem roku 1915 se podařilo najít ruské písmo ve švýcarské tiskárně Benteliho v Bümplitzu (poblíž Bernu), kde se sázela a tiskla část čísel listu Social-demokrat i jiné materiály.

Návrh povolat sazeče z Paříže pocházel zřejmě od G. J. Běleňkého. Tento návrh se neuskutečnil. — *62*

[65] Telegram, o němž se Lenin zmiňuje, je odpovědí na zprávu redakce vydavatelství Granatových o proškrtání článku Karel Marx (Stručný životopis a výklad marxismu), který Lenin napsal pro Encyklopedický slovník vydavatelství Granatových. Článek byl otištěn ve zkrácené verzi v 28. svazku slovníku s podpisem *V. Iljin.* Úplný text článku byl uveřejněn v roce 1925 (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 67—115). — *64*

[66] *Russkaja škola* — pedagogický časopis pro rodinu a školu. Vycházel v letech 1890—1918. Redaktorem a vydavatelem byl J. Gurevič. V 7. a 8. čísle časopisu z roku 1911 byl otištěn článek N. K. Krupské Koedukační výuka.

Svobodnoje vospitanije — pedagogický měsíčník; vycházel za redakce I. Gorbunova-Posadova v letech 1907—1918. V tomto časopisu byla otištěna řada článků N. K. Krupské o problémech školy a koedukační výchovy. — *65*

[67] *Sovremennyj mir* — měsíčník pro literaturu, vědu a politiku; vycházel v Petrohradě od října 1906 do roku 1918. Přispívali do něj menševici včetně G. V. Plechanova. Za první světové války se časopis stal orgánem sociálšovinistů. — *65*

[68] *Naša zarja* — legální měsíčník menševiků-likvidátorů; vycházel v Petrohradě od ledna 1910 do září 1914. — *66*

[69] Jde o dopis N. K. Krupské A. L. Rjazanovové se žádostí, aby informovala rakouské socialistky o chystaném svolání mezinárodní socialistické konference žen. — *66*

[70] Tento dopis byl odpovědí na dopis Baska (M. I. Meleněvského), jednoho z vedoucích činitelů buržoazně nacionalistického Svazu osvobození Ukrajiny; Basok navrhl Leninovi spolupráci (viz Leninův článek O pomlouvačích, Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 145—146). — *66*

[71] Jedná se o osnovu brožury pro dělnice, kterou tehdy hodlala napsat I. Armandová. Brožura nebyla vydána — *67*

[72] List Golos byl zastaven francouzskou vládou. Poslední, 108. číslo vyšlo 17. ledna 1915. Poznámka o zastavení Golosu se v listu Social-demokrat neobjevila. — *69*

[73] Lenin má na mysli fotografie sociálně demokratických poslanců Státní dumy v trestaneckém oděvu, které měly být prodávány švédským dělníkům. — *69*

[74] Je míněn Leninův článek A co dál? (O úkolech dělnických stran vzhledem k oportunismu a sociálšovinismu), otištěný v 36. čísle listu Social-demokrat, v němž byla zmínka o A. G. Šljapnikovovi jako představiteli ÚV SDDSR (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 133—140). — *70*

[75] *Okisté* (OK) — přívrženci menševického organizačního výboru, řídícího ústředí menševiků, utvořeného v roce 1912 na srpnové konferenci menševiků-likvidátorů, trockistů a dalších nestranických skupin a směrů. Martov, Axelrod, Martynov a Semkovskij, uvedení v dopisu, byli členy zahraničního sekretariátu organizačního výboru. — *70*

[76] Jde o Informacionnyj listok zagraničnoj organizacii Bunda; vycházel v Ženevě od června 1911 do července 1916. Celkem vyšlo 11 čísel. — *70*

[77] Jedná se o rezoluci konference socialistů neutrálních zemí, která se konala v Kodani 17.—18. ledna 1915 (viz poznámku 35). — *70*

[78] Je míněn pokus baugyské skupiny (N. I. Bucharin, J. F. Rozmirovičová, N. V. Krylenko) vydávat list odděleně od ústředního orgánu. Název skupiny je odvozen od názvu místa jejího pobytu — švýcarského městečka Baugy. O chystaném vydávání tohoto listu se Lenin dověděl náhodou z dopisu členů této skupiny adresovaného I. Armandové, v němž jí nabízeli spolupráci. Lenin pokládal vydávání takových malých listů za neúčelné. Otázka ústředního orgánu a nového listu byla nastolena na konferenci zahraničních organizací SDDSR v Bernu 27. února—4. března 1915. Konference přijala usnesení, jež potvrzovalo správnost leninské linie (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 285). — *73*

[79] Lenin má na mysli Šljapnikovovu plánovanou cestu do Anglie, aby tu našel možnost výdělku. — *80*

[80] *Naše slovo* — menševický trockistický list; vycházel od ledna 1915 do září 1916 v Paříži místo listu Golos. — *74*

[81] Jde o opravu nesprávného data v záhlaví 36. čísla listu Social-demokrat. V závěru tohoto čísla byla otištěna tato oprava: »V záhlaví čísla 36 má být správně: Ženeva 9. ledna 1915 (nikoli 12. prosince 1914«. — *75*

[82] Lenin odpovídá na dopis redakce listu Naše slovo z 6. února 1915 zahraničnímu byru ÚV s návrhem společných akcí internacionalistických sil SDDSR na nadcházející (londýnské) konferenci socialistů dohodových zemí. S analogickým dopisem se redakce obrátila také na P. B. Axelroda, člena organizačního výboru SDDSR. Lenin předložil návrh deklarace a zároveň ho poslal představiteli ÚV SDDSR do Stockholmu A. G. Šljapnikovovi a představiteli bolševiků v mezinárodním socialistickém byru M. M. Litvinovovi. Redakce listu nesouhlasila s návrhem deklarace bolševiků a vypracovala svou deklaraci, v níž obhajovala organizační výbor a Bund (Naše slovo, č. 26, 27. února 1915). — *76*

[83] Jde o *londýnskou konferenci socialistů dohodových zemí,* která se konala 24. února 1915. Zúčastnili se jí představitelé sociálšovinistů a pacifistických skupin z Anglie, Francie, Belgie a Ruska: Nezávislé labouristické strany, Britské socialistické strany, Labouristické strany, Fabiánské společnosti, Francouzské socialistické strany, Všeobecné konfederace práce, Belgické socialistické strany a zástupci eserů a menševiků. Na programu konference byly tyto otázky: 1. práva národů; 2. kolonie; 3. záruky budoucího míru.

Bolševici nebyli na konferenci pozváni. Na Leninův pokyn se však na ni dostavil M. M. Litvinov, aby přednesl prohlášení ÚV SDDSR, vypracované na základě Leninova návrhu. Prohlášení požadovalo, aby socialisté vystoupili z buržoazních vlád, aby se úplně rozešli s imperialisty a odmítli s nimi spolupracovat, aby rozhodně bojovali proti imperialistickým vládám a odsoudili hlasování pro válečné úvěry. Při čtení prohlášení byl Litvinov přerušován a nakonec zbaven slova. Odevzdal tedy text prohlášení předsednictvu a konferenci opustil. K tomu viz Leninovy články O londýnské konferenci a Na okraj londýnské konference (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 181—183 a 200—202). — *76*

[84] Jde o brožuru G. V. Plechanov: O válce. Odpověď soudruhovi Z. P. Paříž 1914[297]. — *79*

[85] Byli to A. L. Popov a Bulhar N. Stojnov, poslaní »sjednocenou« skupinou, později petrohradskou »mezirajónní organizací«. — *79*

[86] V listu Social-demokrat, č. 39 a 40 z 3. a 29. března 1915, byly otištěny Leninovy články O londýnské konferenci, Na okraj londýnské konference (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 181—183, 200—202) a Deklarace ÚV SDDSR, předložená londýnské konferenci delegátem strany M. M. Litvinovem (viz Social-demokrat, č. 40 z 29. března 1915). — *82*

[87] Jde o *konferenci zahraničních sekcí SDDSR,* která se konala v Bernu 14.—19. února (27. února—4. března) 1915. Byla svolána z Leninovy iniciativy a měla význam celostranické konference, neboť za války nebylo možné svolat sjezd strany nebo celoruskou konferenci SDDSR. Hlavním bodem programu konference byla otázka války a úkoly strany. Referát k této otázce přednesl Lenin.

Všechny hlavní rezoluce konference i úvod k nim napsal Lenin. Byly otištěny v listu Social-demokrat a také jako příloha k Leninově brožuře Socialismus a válka, která vyšla rusky a německy. Rezoluce bernské konference byly vydány také francouzsky jako leták, který byl rozdán delegátům zimmerwaldské socialistické konference a rozeslán levicovým sociálně demokratickým silám. Rezoluce konference viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 184—190. — *83*

[88] Lenin má na mysli článek Ještě o Martovovi (vyšel 1. května 1915 v listu Social-demokrat, č. 41). — *83*

[89] Jedná se o třetí bod návrhu rezoluce Ústřední orgán a nový list, projednávané na konferenci zahraničních sekcí SDDSR 27. února—4. března 1915 v Bernu. — *83*

[90] Je míněn dopis I. Armandové, který napsala jménem zahraniční sekce časopisu Rabotnica a v němž oznamovala chystané svolání konference žen — levicových socialistek; na tuto konferenci měla být delegována představitelka Sociálně demokratické strany Nizozemska.

Mezinárodní socialistická konference žen se konala v Bernu ve dnech 26.—28. března 1915. Byla svolána z iniciativy zahraniční organizace časopisu Rabotnica za bezprostřední účasti C. Zetkinové, která byla v té době předsedkyní mezinárodního byra socialistek. Konferenci připravovaly za Leninova vedení I. Ar-

mandová, N. K. Krupská aj. Krupská o tom později napsala: »Iljič se s celou vášnivostí věnoval sbírání sil pro boj na mezinárodní frontě... Napsal i naši rezoluci pro konferenci žen v Bernu a celé jednání konference sledoval« (N. K. Krupská, Vzpomínky na Lenina, Praha 1970, s. 208).

Materiály mezinárodní socialistické konference žen byly otištěny v příloze k 42. číslu listu Social-demokrat z 1. června 1915. — *85*

[91] Jde o brožuru H. Gortera Het Imperialisme, de Wereldoorlog en de Sociaal-Democratie [Imperialismus, světová válka a sociální demokracie], Amsterdam. — *85*

[92] Lenin má zřejmě na mysli noticku Píšou nám z Baltského kraje, která byla otištěna v rubrice Denní zprávy v listu Social-demokrat, č. 40, 29. března 1915. — *86*

[93] Lenin odpovídá na dopis redakce listu Naše slovo, odeslaný ÚV SDDSR před 23. březnem 1915. — *86*

[94] Zřejmě se jedná o manifest ÚV Bundu o otázce války, který v lednu 1915 ve svém 7. čísle otiskl Informacionnyj listok. — *87*

[95] Zpráva menševického organizačního výboru SDDSR kodaňské konferenci socialistů neutrálních zemí byla otištěna v 1. čísle listu Izvěstija zagraničnogo sekretariata OK RSDRP z 22. února 1915 a přetištěna řadou sociálšovinistických listů. — *89*

[96] Je míněn článek O »amnestii« a jejích prorocích, věnovaný kritice kautskismu, otištěný jako úvodník v listu Social-demokrat, č. 42 z 21. března 1915. — *92*

[97] Časopis *Kommunist* založil V. I. Lenin a vydávala jej redakce listu Social-demokrat, jejímiž členy byl N. I. Bucharin spolu s G. L. Pjatakovem a J. B. Bošovou, kteří vydávání financovali. Vyšlo pouze jedno dvojčíslo, v němž byly uveřejněny Leninovy články Krach II. internacionály, Poctivý hlas francouzského socialisty a noticka Imperialismus a socialismus v Itálii.

Lenin vypracoval plán vydávání časopisu už na jaře roku 1915. Kommunist měl být orgánem sociálních demokratů. Brzy však vznikly vážné neshody mezi redakcí listu Social-demokrat a Bucharinem, Pjatakovem a Bošovou a po vydání prvního dvojčísla se zostřily.

V časopisu Kommunist v 4 1/2 z roku 1915 byl otištěn článek A. M. Kollontajové Proč mlčel německý proletariát v červencových dnech? — *93*

[98] Nesprávné stanovisko K. Höglunda, švédských, norských a švýcarských levicových sociálních demokratů kritizuje Lenin v článcích Vojenský program proletářské revoluce a O hesle »odzbrojení« (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 154—165 a 175—185). — *93*

[99] Lenin má na mysli knihu E. Davida Die Sozialdemokratie im Weltkrieg [Sociální demokracie ve světové válce], vydanou roku 1915 v Berlíně. Kritiku knihy viz v článku Základní dílo německého oportunismu o válce (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 297—301). — *93*

[100] G. L. Pjatakov a J. B. Bošová přizvali bez ohledu na Leninův názor ke spolupráci v časopisu Kommunist L. D. Trockého. Ten uveřejnil svou odpověď v 105. čísle listu Naše slovo ze 4. června 1915 v stati Otevřený list redakci časopisu Kommunist, kde spolupráci odmítá a ostře napadá bolševiky. — *95*

[101] Lenin má na mysli odpověď knihovny v Neuchâtelu na jeho dotaz o zaslání knih do Sörenbergu. — *95*

[102] Je míněno Oznámení o vydání časopisu Kommunist, napsané zřejmě za úzké spolupráce V. I. Lenina. Oznámení bylo vytištěno jako leták s datem 20. května 1915 a rozesílalo se organizacím SDDSR v Rusku i v zahraničí a rovněž západoevropským levicovým sociálním demokratům. Text Oznámení pod titulkem Redakční poznámka byl otištěn rovněž v časopisu Kommunist. — *96*

[103] Patrně jde o sborník kadetů Co očekává Rusko od války[360]. — *97*

[104] Od roku 1905 byl členem mezinárodního socialistického byra za SDDSR V. I. Lenin. V roce 1912 ho VI. (pražská) celoruská stranická konference znovu zvolila za zástupce SDDSR v MSB. Když se Lenin v roce 1912 přestěhoval do Poronina, takže stěží mohl tuto funkci vykonávat, byla dočasně svěřena jiné osobě. Později byl na Leninův návrh jmenován zástupcem ÚV SDDSR v MSB M. M. Litvinov (Maximovič). — *98*

[105] Jde o mezinárodní socialistickou konferenci žen, která se konala 26.—28. března 1915 v Bernu (viz poznámku 90), a o mezinárodní socialistickou konferenci mládeže, uspořádanou 4.—6. dubna 1915 rovněž v Bernu. Konference socialistické mládeže se zúčastnili představitelé mládežnických organizací z deseti zemí — Bulharska, Dánska, Holandska, Itálie, Německa, Norska, Polska, Ruska, Švédska a Švýcarska. Hlavním bodem jednání konference bylo téma Válka a úkoly socialistických mládežnických organizací. Přípravu a organizaci konference řídil centrista R. Grimm, což předem ovlivnilo výsledky její práce. — *98*

[106] Je míněn »obrat« centristů od politiky ospravedlňování války k politice boje za mír. V »manifestu« Das Gebot der Stunde [Příkaz doby], podepsaném K. Kautským, E. Bernsteinem a H. Haasem a uveřejněném v Leipziger Volkszeitung, č. 139 z 19. června 1915, byla obsažena výzva k uzavření míru a k zachování jednoty strany »nezávisle na různosti názorů«, tj. v podstatě k zachování jednoty se sociálšovinisty. — *99*

[107] Dne 4. srpna 1914 odhlasovala v Říšském sněmu sociálně demokratická frakce společně s buržoaznímí představiteli poskytnutí válečného úvěru císařské vládě v částce pěti miliard a schválila tím imperialistickou politiku Viléma II. Jak se později ukázalo, při posuzování této otázky sociálně demokratickou frakcí byli levicoví sociální demokraté až do zasedání Říšského sněmu proti poskytnutí válečného úvěru vládě, ale podřídili se rozhodnutí oportunistické většiny sociálně demokratické frakce a úvěr odhlasovali. — *99*

[108] Zřejmě se jedná o Leninovu noticku Imperialismus a socialismus v Itálii, uveřejněnou v roce 1915 v prvním dvojčísle časopisu Kommunist (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 33—42). — *101*

[109] *Izvěstija zagraničnogo sekretariata Organizacionnogo komiteta Rossijskoj social-demokratičeskoj rabočej partii* — menševický list; vycházel v Ženevě od února 1915 do března 1917. List zaujímal centristické stanovisko. Celkem vyšlo deset čísel. Druhé číslo vyšlo 14. června 1915. — *102*

[110] Zřejmě je míněn sborník Co očekává Rusko od války, který vydali kadeti v roce 1915 v Petrohradě, a článek A. M. Kollontajové

Proč mlčel německý proletariát v červencových dnech?, určený pro časopis Kommunist. — *102*

[111] Jde o rezoluci pařížského klubu internacionalistů schválenou koncem května 1915. Běleňkij poslal tento dokument ÚV SDDSR a napsal, že klub usiluje o sblížení internacionalistů na základě boje proti sociálšovinismu (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — *102*

[112] Lenin má na mysli článek Demagogie a diferenciace názorů, otištěný 14. června 1915 v 2. čísle listu Izvěstija zagraničnogo sekretariata Organizacionnogo komiteta RSDRP. — *103*

[113] *Naše dělo* — měsíčník, orgán menševiků-likvidátorů; začal vycházet v lednu 1915 v Petrohradě místo časopisu Naša zarja, který byl zastaven v říjnu 1914. Naše dělo bylo hlavním orgánem sociálšovinistů v Rusku. Přispívali do něj N. Čerevanin, J. Majevskij, P. P. Maslov, A. N. Potresov aj. Celkem vyšlo šest čísel.

Druhé číslo tohoto časopisu Lenin široce využil ve své stati Pod cizí vlajkou (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 155—177). — *103*

[114] Zřejmě jde o J. F. Rozmirovičovou, G. L. Pjatakova a J. B. Bošovou, kteří přijeli k Leninovi do Sörenbergu v červenci 1915, aby tu jednali o časopisu Kommunist. — *105*

[115] Lenin má na mysli článek K. Radka Čtvrt století rozvoje imperialismu[321], jehož první část byla otištěna v prvním dvojčísle časopisu Kommunist. — *105*

[116] *Čcheidzeho frakce* — menševická frakce ve IV. státní dumě, v jejímž čele stál N. S. Čcheidze. Za první světové války zaujímala centristické stanovisko, ale ve skutečnosti všemožně podporovala politiku ruských sociálšovinistů. Oportunistickou linii této frakce kritizoval Lenin v článcích Má organizační výbor a Čcheidzeho frakce svou vlastní linii?, Čcheidzeho frakce a její úloha a v jiných dílech (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 259—265 a Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 254—258). — *105*

[117] Jde o knihu P. Maslova Ekonomické příčiny světové války, která vyšla v Moskvě v roce 1915. Recenzi na tuto knihu napsal N. I. Bucharin; měla být uveřejněna v časopisu Kommunist, ale protože byl časopis zastaven, uveřejněna nebyla. — *105*

[118] Je míněn článek N. V. Krylenka Quo prodest?, který měl být uveřejněn v časopisu Kommunist. Článek nebyl otištěn. — *105*

[119] Zřejmě se jedná o Bucharinův článek Světové hospodářství a imperialismus[7] a o jeho recenzi na Maslovovu knihu Ekonomické příčiny světové války[255] pro časopis Kommunist. — *106*

[120] Jde o Radkův dopis Leninovi z 5. července 1915, v němž mu Radek navrhuje, aby napsal brožuru s výkladem názorů ÚV SDDSR na stanovisko k válce. — *106*

[121] *Voprosy strachovanija* — bolševický legální časopis; vycházel s přestávkami od října 1913 do března 1918 v Petrohradě. Usiloval nejen o zavedení pojištění dělníků, ale prosazoval také bolševická »neokleštěná hesla« — osmihodinovou pracovní dobu, konfiskaci statkářské půdy a demokratickou republiku. Do časopisu přispívali bolševici P. I. Stučka, N. A. Skrypnik, N. M. Švernik, A. N. Vinokurov aj. — *106*

[122] Je míněn Leninův článek Má organizační výbor a Čcheidzeho frakce svou vlastní linii? Článek byl otištěn 18. února 1916 v listu Social-demokrat, č. 50 (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 259—265). — *107*

[123] Jde o brožuru *Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce)* (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). Lenin se rozhodl napsat tuto brožuru v souvislosti s přípravou první mezinárodní socialistické konference. Na brožuře pracoval také G. J. Zinovjev, ale v podstatě ji napsal Lenin, který rovněž celou brožuru zredigoval.

Práce Socialismus a válka vyšla jako nevelká brožura v ruštině a němčině krátce před zimmerwaldskou konferencí a byla rozdána jejím účastníkům. Po konferenci vyšla ve Francii francouzsky. V plném znění ji uveřejnil v norštině orgán norských levicových sociálních demokratů. Lenin se také několikrát pokoušel vydat brožuru anglicky v Americe, ale tehdy se to nepodařilo.

V roce 1918 vyšla tato práce jako brožura v Petrohradě nákladem petrohradského sovětu dělnických a rudoarmějských zástupců. Knižně byla vydána v mnoha jazycích. — *108*

[124] Lenin má na mysli dopis se zprávou představitele ÚV SDDSR o předběžné konferenci pro přípravu první mezinárodní socialistické konference. Předběžná konference se konala 11. července

1915. Dopis byl rozeslán stranickým organizacím. Text dopisu byl otištěn v publikaci Leninskij sbornik XIV, s. 161—163. — *108*

[125] Jde o Radkův návrh rezoluce levicových sociálních demokratů pro nadcházející první mezinárodní socialistickou konferenci. Kritiku tohoto návrhu viz v Leninově dopisu Radkovi (tento svazek, dokument č. 118). — *109*

[126] Jedná se o články, které měly být otištěny v časopisu Kommunist: Kamieński, Polská sociální demokracie a válka; Gorter, Příčiny nacionalismu proletariátu a Varin, Naše základna v armádě. Články nebyly otištěny. — *110*

[127] *Gaponovština* — označení politických událostí, jejichž iniciátorem byl kněz Gapon. Krátce před první revolucí v Rusku založil Gapon na pokyn tajné policie organizaci zubatovovského typu nazvanou Spolek ruských továrních dělníků v Petrohradě, který měl odvrátit dělníky od revolučního boje. Dne 9. (22.) ledna 1905 vyprovokoval Gapon petrohradské dělníky, aby uspořádali manifestaci před Zimním palácem a odevzdali carovi petici. Několik tisíc manifestujících bylo na carův příkaz postříleno. — *111*

[128] Lenin má na mysli Pjatakovovu recenzi na 1. číslo časopisu Die Internationale, vydaného R. Luxemburgovou a F. Mehringem. — *112*

[129] Viz poznámku 124. — *114*

[130] *De Tribune* — list založený v roce 1907 levým křídlem Sociálně demokratické dělnické strany Nizozemska (Pannekoek, Gorter, Wijnkoop, Rolandová-Holstová). Když byli v roce 1909 příslušníci levice ze strany vyloučeni a založili Sociálně demokratickou stranu Nizozemska, stal se list orgánem této strany. Od roku 1918 byl orgánem Komunistické strany Nizozemska; pod tímto názvem vycházel do r. 1940.

Manifest v něm byl otištěn 31. prosince 1914, v dvojčísle 26/27. — *116*

[131] Je míněn článek V. A. Karpinského Inteligence a válka, který měl být otištěn v časopisu Kommunist, uveřejněn však nebyl. — *117*

[132] Recenze na knihu P. Maslova Ekonomické příčiny světové vál-

ky[255] byla otištěna s podpisem J. Rus v časopise Voprosy strachovanija, č. 5 (43) z 10. července 1915. — *120*

[133] Jedná se o překlad článku N. Žordaniji (Ana) Válka a mír z gruzínštiny do ruštiny. Byl otištěn v roce 1915 v listech Achali Azri a Achali Kvali.

V dopise z 21. července 1915 poslal Kiknadze (Stěpko) Leninovi překlad části tohoto článku. — *120*

[134] Jde o článek A. Pannekoeka Der Jahreskongreß der S. D. P. in Holland (Kongres Sociálně demokratické strany v Holandsku), otištěný v Beilage zur Berner Tagwacht, č. 170 z 24. července 1915.

Berner Tagwacht — list, orgán Švýcarské sociálně demokratické strany. — *122*

[135] Lenin má na mysli zásadní deklaraci Revolučního socialistického svazu, založeného z iniciativy H. Rolandové-Holstové v květnu 1915. Deklarace byla otištěna v příloze k listu Berner Tagwacht, č. 152 z 3. července 1915 pod titulkem Die neue Partei in Holland [Nová strana v Holandsku] a v Internationale Korrespondenz, č. 14 z 2. července 1915 v článku Die »neue Internationale« [Nová internacionála].

Internationale Korrespondenz — týdeník německých sociálšovinistů; vycházel od konce září 1914 do 1. října 1918 v Berlíně. — *123*

[136] Jde o zařazení Leninova článku Poctivý hlas francouzského socialisty do časopisu Kommunist (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 24—32) a také Varinova článku Naše základna v armádě; pro nedostatek místa nebyl Variņův článek v Kommunistu otištěn. — *126*

[137] Lenin má na mysli přestěhování redakce listu Social-demokrat do Stockholmu. — *127*

[138] Jsou míněny: 1. brožura P. Golaye Socialismus umírající a socialismus, který se musí obrodit[450]; 2. článek (manifest) U. Sinclaira Manifest proti sociálšovinistům[598] v brožuře: U. Sinclair and R. Blatchford Socialism and War [Socialismus a válka] a 3. časopis Die Internationale, vydaný německými levicovými sociálními demokraty v dubnu 1915. — *128*

[139] *Japonci* byli nazýváni G. L. Pjatakov a J. B. Bošová, protože emigrovali do Ameriky přes Japonsko. Tady jde o jejich odjezd do Norska. — *128*

[140] Jedná se o Pannekoekův článek Imperialismus a úkoly proletariátu. Článek byl uveřejněn v prvním dvojčísle časopisu Kommunist v roce 1915 s redakční poznámkou, kterou napsal Lenin. — *128*

[141] Lenin tu má na mysli článek Die innere Krise Russlands [Vnitřní krize Ruska], otištěný v listu Arbeiter-Zeitung, č. 186 ze 7. července 1915. Tomuto článku je věnována poznámka: Axelrodova skupina ve svazku se sociálšovinisty, uveřejněná v listu Social-demokrat, č. 43 z 26. července 1915. — *129*

[142] Jde o redakční poznámku listu Social-demokrat k manifestu ÚV SDDSR Válka a sociální demokracie v Rusku uveřejněnou v brožuře Socialismus a válka (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 39—48). — *131*

[143] V listu Naše slovo, č. 111 z 11. června 1915 byl otištěn článek Z Baltského kraje s podpisem »Br.« (Braun). Pokračování článku bylo publikováno v 112. a 113. čísle tohoto listu z 12. a 13. června 1915. — *132*

[144] Lenin má na mysli brožuru P. Golaye Socialismus umírající a socialismus, který se musí obrodit[450], Lausanne 1915. — *133*

[145] Jedná se o brožuru J. Borchardta Vor und nach dem 4. August 1914. Hat die deutsche Sozialdemokratie abgedankt? [Před 4. srpnem 1914 a po něm. Zřekla se německá sociální demokracie sama sebe?], Berlín 1915.

Leninovu odezvu na tuto brožuru viz v článku Jak policie a reakcionáři chrání jednotu německé sociální demokracie (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 178—180). — *135*

[146] Jde o rezoluci přijatou mezinárodní socialistickou konferencí žen v Bernu, která se konala ve dnech 26.—28. března 1915. Viz Leninův článek O boji proti sociálšovinismu (Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 223—227). — *135*

[147] *Borchardtova skupina* (Internationale Sozialisten Deutschlands — Internacionalističtí socialisté Německa) — skupina levicových sociálních demokratů v Německu, jež se utvořila za první světové

války. Jejím tiskovým orgánem byl časopis Lichtstrahlen, který vycházel v Berlíně v letech 1913—1921. Internacionalističtí socialisté Německa společně se skupinou Internacionála tvořili levicovou opozici v Sociálně demokratické straně Německa. Vystupovali proti válce a oportunismu. Zástupce této skupiny J. Borchardt podepsal jako jediný z deseti německých delegátů na zimmerwaldské konferenci návrh rezoluce a návrh manifestu zimmerwaldské levice. Skupina však neměla dostatečné spojení s masami a brzy se rozpadla. — *135*

[148] *Proletarskij golos* — ilegální list, orgán petrohradského výboru SDDSR; vycházel od února 1915 do prosince 1916. Celkem vyšla čtyři čísla. Poslední číslo zabavila policie, podařilo se zachránit jenom nepatrné množství výtisků. V prvním čísle byl otištěn manifest ústředního výboru SDDSR Válka a sociální demokracie v Rusku (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 39—48). — *136*

[149] Lenin má na mysli brožuru: Ch. Dumas—C. Racovski, Socialisté a válka[423], Bukurešť 1915. — *136*

[150] Jedná se o prohlášení levicových sociálních demokratů Norska, jež vyjadřovalo zásadní souhlas s Leninovým návrhem rezoluce levicových sociálních demokratů k první mezinárodní socialistické konferenci. K prohlášení norské levice se později připojili švédští levicoví sociální demokraté. Toto prohlášení, které Leninovi poslala A. M. Kollontajová, je uloženo v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. — *136*

[151] Druhá balkánská sociálně demokratická konference se konala v Bukurešti 6.—8. července 1915. Zúčastnili se jí představitelé dělnického hnutí Rumunska, Bulharska a Řecka. Srbská sociálně demokratická strana neměla možnost vyslat svého zástupce, ale její vedení zaslalo jménem strany konferenci zdravici. Konference ustavila Balkánskou dělnickou sociálně demokratickou federaci, schválila Deklaraci zásad Balkánské dělnické sociálně demokratické federace, rezoluci Balkánská sociálně demokratická federace a internacionála a rezoluci Proti provokacím, za mír a federaci! — *140*

[152] Je míněna Leninova a Zinovjevova brožura Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). — *141*

[153] *Le Peuple Suisse* — list, orgán socialistické strany a ženevské federace dělníků, Ženeva 1895—1917. Do roku 1906 vycházel list pod titulkem Le Peuple de Genève.

V dopise je míněno 14. číslo tohoto listu ze 14. srpna 1915 — *141*

[154] Jedná se o návrh rezoluce přednesený delegací ÚV SDDSR na mezinárodní socialistické konferenci žen v Bernu, která se konala 26.—28. března 1915. Rezoluci napsal Lenin a otištěna byla v příloze k 42. číslu listu Social-demokrat z 1. června 1915 (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 228—230). — *142*

[155] Lenin má na mysli knihu Charlese Rappoporta: Jean Jaurès. L'Homme. Le Penseur. Le Socialiste [Člověk. Myslitel. Socialista], Paříž 1915. — *142*

[156] Lenin míní otevřený dopis É. Zoly o Dreyfusově aféře prezidentovi Francouzské republiky F. Faurovi. — *142*

[157] Jde o brožuru W. Kolba Die Sozialdemokratie am Scheidewege [Sociální demokracie na rozcestí), Karlsruhe 1915. Kritiku této brožury podal Lenin ve svém článku Wilhelm Kolb a Georgij Plechanov (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 270—271). — *142*

[158] Lenin má na mysli Bucharinův článek Světové hospodářství a imperialismus. — *143*

[159] Jde o Leninův Návrh rezoluce levicových sociálních demokratů pro první mezinárodní socialistickou konferenci (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 302—304). — *144*

[160] Viz poznámku 125. — *144*

[161] Jedná se o mandát, který Leninovi poslal J. A. Berzin s pověřením Sociální demokracie Lotyšského kraje, aby ji zastupoval na první mezinárodní socialistické konferenci v Zimmerwaldu. Mandát byl zřejmě poslán pro případ, že by tato strana neměla svého zástupce. Na konferenci, která se konala 5.—8. září 1915, ji však zastupoval J. A. Berzin, který přijel z Anglie. — *149*

[162] Je míněno složení delegace ÚV SDDSR na první mezinárodní

socialistickou konferenci. Členy této delegace byli V. I. Lenin, G. J. Zinovjev a I. Armandová. — *150*

[163] Jde o manifest basilejského mezinárodního socialistického kongresu, jenž vyzýval socialisty, aby vedli rozhodný boj proti imperialistické válce. V případě jejího vypuknutí manifest socialistům doporučoval, aby využili hospodářské a politické krize vyvolané válkou k boji za socialistickou revoluci. — *150*

[164] Lenin má na mysli Šljapnikovovu plánovanou cestu do Ruska. — *152*

[165] Je míněna Leninova cesta na první mezinárodní socialistickou konferenci v Zimmerwaldu. — *156*

[166] Lenin míní Zprávu o činnosti ÚV SDDSR za války pro první mezinárodní socialistickou konferenci. Zprávu napsal Zinovjev a zredigoval Lenin. Byla otištěna v 2. čísle bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise) 27. listopadu 1915. — *157*

[167] Jde o *první mezinárodní socialistickou konferenci v Zimmerwaldu,* která se konala 5.—8. září 1915. Na konferenci došlo k prudkému střetnutí mezi revolučními internacionalisty v čele s Leninem a kautskistickou většinou konference v čele s německým sociálním demokratem G. Ledebourem. Lenin se konference aktivně zúčastnil: přednášel referáty, dopisoval si s delegáty během zasedání, hovořil s nimi o přestávkách a přesvědčoval je o nezbytnosti rozhodného boje proti sociálšovinismu.

Na konferenci bylo vytvořeno byro zimmerwaldské levice v čele s V. I. Leninem.

Zimmerwaldská levice vykonala velmi mnoho pro zorganizování internacionalistických sil v evropských zemích i v Americe.

Podrobněji o konferenci viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, poznámku 16. — *158*

[168] V dopise jde zřejmě o T. Nermana, který se zúčastnil první mezinárodní socialistické konference za norskou organizaci socialistické mládeže. — *158*

[169] V listu Social-demokrat, v dvojčísle 45/46, byly otištěny Leninovy práce: První krok a Revoluční marxisté na mezinárodní socialistické konferenci 5.—8. září 1915 (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 56—61 a 62—66). V souladu s druhým bodem dopisu

byl v listu otištěn výběr Ze zpráv přednesených na mezinárodní socialistické konferenci v Zimmerwaldu, kde zaujímala první místo zpráva bulharského delegáta Vasilije Kolarova. Podle 6. bodu dopisu byly v rubrice Denní zprávy uveřejněny tyto poznámky: Bund je »vedle«; V OV je všecko v pořádku; Trockij »neví«, co jsou masové revoluční akce. — *158*

[170] Je míněn dopis D. Wijnkoopa z 6. srpna 1915, v němž stálo: Nyní Vám mohu sdělit jménem našeho stranického výboru oficiální odpověď na dopis ústředního výboru Vaší strany z 15. července a na návrh prohlášení z 22. července. Ve Wijnkoopově dopisu jde o dva dokumenty: 1. o zprávu zástupce ÚV SDDSR o předběžné poradě, konané 11. července 1915 k otázce svolání konference, a 2. o Leninův Návrh rezoluce levicových sociálních demokratů pro první mezinárodní socialistickou konferenci (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 302—304).

Wijnkoop psal, že »plně a bezvýhradně souhlasíme« s podmínkami svolání konference, které navrhl ÚV SDDSR. Když Lenin hovořil o »nanejvýš závažných důvodech« proti účasti na konferenci, měl na zřeteli toto místo z Wijnkoopova dopisu: »Náš stranický výbor Vás snažně prosí, abyste prohlásil . . ., že Vaše, jakož i naše strana se nezúčastní *žádné* konference, která nepřijme toto minimum jako základ pro svolání, jelikož tehdy nebude možné prohlásit, že je to konference revoluční části internacionály« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — *159*

[171] Brožuru Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) přeložila do francouzštiny I. Armandová. Vyšla ve Francii v roce 1916. — *160*

[172] Lenin odjížděl ze Sörenbergu do Zimmerwaldu na první mezinárodní socialistickou konferenci. — *162*

[173] *Žizň* — list strany eserů; vycházel od března 1915 do ledna 1916 zpočátku v Paříži a potom v Ženevě místo listu Mysl, zastaveného v březnu 1915. — *163*

[174] *Vperjod* — periodická publikace skupiny Vperjod; vycházela v Ženevě od 25. srpna 1915 do 1. února 1917. Celkem vyšlo šest čísel. Na vydávání se podíleli A. V. Lunačarskij (A. Voinov), P. I. Lebeděv (V. Poljanskij), D. Z. Manuilskij (I. Bezrabotnyj) aj. — *163*

[175] Je míněn sborník Internacionála, č. 1, vydaný zahraničním sekretariátem organizačního výboru SDDSR v roce 1915. — *163*

[176] Lenin má zřejmě na mysli Radkovu zprávu o první mezinárodní socialistické konferenci v Zimmerwaldu. — *163*

[177] K dopisu byl přiložen Zinovjevův plán letáků, jež hodlalo vydávat zahraniční byro ÚV SDDSR. — *163*

[178] *Avanti!* — deník, ústřední orgán Italské socialistické strany. Byl založen v prosinci 1896 v Římě. V jeho 260. čísle z 19. září 1915 byla uveřejněna zpráva Mezinárodní konference v Zimmerwaldu[414], která v rozporu s dohodnutou konspirací líčila všechny podrobnosti organizace konference, dokonce přinesla řadu fotografií domu, v němž konference probíhala. — *164*

[179] Jde o dopisy levých eserů Alexandroviče a Polubinova V. I. Leninovi o společných akcích v boji proti válce. Leninova odpověď Alexandrovičovi je otištěna v tomto svazku, dokument č. 149; Leninův dopis Polubinovi nebyl nalezen. — *164*

[180] Lenin má na mysli manifest schválený na první mezinárodní socialistické konferenci v Zimmerwaldu a zprávu o této konferenci, otištěnou s některými nepřesnostmi v listu Berliner Tagwacht, č. 218 z 18. září 1915 a v bulletinu ISK (mezinárodní socialistická komise), č. 1 z 21. září 1915. — *165*

[181] Jedná se o mezinárodní socialistickou komisi (ISK) v Bernu, výkonný orgán zimmerwaldského sdružení, vytvořený na zimmerwaldské konferenci konané 6.—8. září 1915. Členy komise se stali centristé R. Grimm, O. Morgari, Ch. Naine a jako překladatelka A. Balabanovová. V oficiální zprávě o konferenci, uveřejněné v 1. čísle bulletinu ISK 21. září 1915, se uvádělo: »Tento sekretariát nesmí rozhodně nahradit dosavadní mezinárodní byro, ale musí být rozpuštěn, jakmile byro bude schopno plnit všechny své úkoly.« V exempláři, který je uložen v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS, Lenin toto místo zatrhl a na okraji ipřipsal: »Kein Beschluß darüber (nebylo o tom žádné usnesení).« — *165*

[182] Lenin míní návrh rezoluce zimmerwaldské levice a prohlášení, v němž bylo zdůvodněno hlasování levicových sociálních demokratů na konferenci za oficiální manifest. — *165*

[183] S referátem Mezinárodní socialistická konference ve dnech 5.—8. září 1915 vystoupil Lenin v Ženevě 20. nebo 22. října 1915. — *166*

[184] S referátem Mezinárodní socialistická konference ve dnech 5.—8. září 1915 vystoupil Lenin v Curychu 23. října 1915. — *167*

[185] Na své cestě, kterou A. G. Šljapnikov podnikl proto, aby zorganizoval přepravu bolševické literatury do Ruska, objevil ve Vardö (přístav v severním Norsku) sklad literatury, který tu zůstal z let 1906—1907, kdy byla přerušena ilegální přeprava tiskovin; byly tu mezi jiným i kompletní ročníky bolševických novin Vperjod, Proletarij a různé brožury. Část objevené literatury byla na Leninův pokyn odeslána do Ruska. — *168*

[186] Jde o nařízení cara Mikuláše II. z 30. srpna (12. září) 1915 o tom, aby 3. (16.) září 1915 byla rozpuštěna IV. státní duma. Její činnost měla být obnovena, pokud nenastanou mimořádné okolnosti, nejpozději v listopadu 1915. — *168*

[187] Je míněna: 1. rezoluce o poměru k neproletářským stranám, schválená na V. (londýnském) sjezdu SDDSR v roce 1907; 2. rezoluce o narodnicích, schválená v roce 1913 na »srpnové« (»letní«) poradě ÚV SDDSR se stranickými pracovníky (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV 1898—1924, Praha 1984, s. 147—149 a 243—244). — *168*

[188] Lenin má na mysli ilegální cestu A. G. Šljapnikova (Bělenina) do Ruska. — *169*

[189] Konference lidových socialistů, trudoviků a socialistů-revolucionářů v Rusku, která se konala v červenci 1915 v Petrohradě, schválila rezoluci vyzývající masy k »obraně vlasti« v imperialistické válce. — *170*

[190] Prohlášení k Ledebourovu ultimativnímu požadavku, aby konference nevydávala usnesení, v němž by se zúčastněným organizacím zakazovalo hlasovat pro válečné úvěry (tato otázka se podle něho musí řešit na základě strategického postavení dané země), bylo uveřejněno v listu Social-demokrat, č. 47 z 13. října 1915 (Dvě prohlášení na mezinárodní konferenci). — *172*

[191] Jde o bulletin ISK (mezinárodní socialistické komise) v Bernu [472], která byla výkonným orgánem zimmerwaldského sdružení. Vycházel od září 1915 do ledna 1917 v angličtině, francouzštině a němčině. Celkem vyšlo šest čísel. V 1. čísle byl uveřejněn manifest mezinárodní socialistické konference v Zimmerwaldu a oficiální zpráva o konferenci. — *172*

[192] Lenin má na mysli Grimmův dopis s návrhem mezinárodní socialistické komise vytvořit rozšířenou MSK a se žádostí jmenovat do ní zástupce ÚV SDDSR. Leninovu odpověď Grimmovi pod titulkem Mezinárodní socialistické komisi (ISK) viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 50—55. — *175*

[193] Jde o Společné prohlášení francouzské a německé delegace na mezinárodní socialistické konferenci v Zimmerwaldu, uveřejněné v listu Social-demokrat, č. 45/46 z 11. října 1915. — *175*

[194] Jsou míněny materiály zimmerwaldské konference. V listu Žizň, č. 15 z 26. září 1915, byly přetištěny materiály konference z 1. čísla bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise). Z listu Naše slovo, č. 200 z 25. září 1915, vyškrtla všechny materiály konference cenzura. — *175*

[195] Lenin má na mysli vydání letáků, které tehdy hodlalo vydávat zahraniční byro ÚV SDDSR s tím, aby byly rozšiřovány v Rusku. — *176*

[196] Jedná se o rukopis brožury A. M. Kollontajové Kdo potřebuje válku?, vydané roku 1916 ústředním výborem SDDSR. Leninovy opravy v této brožuře jsou otištěny v publikaci Leninskij sbornik XVII, s. 324—330). — *176*

[197] Jde o předpokládané Leninovo přestěhování ze Švýcarska do jedné z neutrálních skandinávských zemí. Přestěhování se neuskutečnilo. — *176*

[198] Začátkem října 1915 dostal Lenin letáky a jiné materiály o práci bolševiků v Petrohradu, které mu poslali z Ruska na příkaz petrohradského výboru SDDSR. Číslo 47 ústředního orgánu SDDSR Social-demokrat, které vyšlo 13. října 1915 z Benteliho tiskárny (Bümplitz u Bernu), bylo celé věnováno práci bolševiků v Petrohradu.

Lenin pořídil seznam letáků, které dostal z Petrohradu, s uve-

denním pořadového čísla, data vydání, titulku, druhu tisku a pozorně prostudoval jejich obsah; na mnohých letácích se zachovaly jeho poznámky. Poznámky o některých letácích si zapsal na zvláštní list. Zredigoval rovněž článek N. K. Krupské Letáky petrohradského výboru SDDSR vydané během války, otištěný v 47. čísle listu Social-demokrat. — *179*

[199] *Appeal to Reason* — list amerických socialistů; byl založen roku 1895 ve městě Girard, stát Kansas (USA). Oficiálně sice nesouvisel se Socialistickou stranou USA, propagoval však socialistické myšlenky a byl mezi dělníky velmi populární. Spolupracoval s ním E. Debs. — *182*

[200] Jde o Jugendverein — socialistickou organizaci mládeže ve Švýcarsku. — *182*

[201] V listopadu 1915 vydala zimmerwaldská levice německy brožuru pod názvem Internationale Flugblätter č. 1 (Die Zimmerwalder Linke über die Aufgaben der Arbeiterklasse) [Mezinárodní leták č. 1 (Zimmerwaldská levice o úkolech dělnické třídy)]. — *184*

[202] V daném případě může jít o leták Internationale Flugblätter č. 1, vydaný v listopadu 1915, na němž byla uvedena curyšská adresa F. Plattena. Na tomto podkladu byl Leninův dopis otištěn ve 4. vyd. Spisů s datem »konec listopadu—začátek prosince 1915«.

Není však vyloučeno, že Lenin měl na mysli leták Gegen die Lüge der Vaterlandsverteidigung [Proti lži o záchraně vlasti] č. 1, který vyšel v únoru 1917 a byl podepsán Skupina zimmerwaldské levice ve Švýcarsku. Na tomto letáku adresa vydavatele není uvedena. To umožňuje předpokládat, že Leninův dopis mohl být napsán v únoru 1917. — *185*

[203] Lenin má zřejmě na mysli boj členů levice s centristy na sjezdu Švýcarské sociálně demokratické strany v Aarau, který se konal ve dnech 20.—21. listopadu 1915, nebo referendum o svolání mimořádného sjezdu Švýcarské sociálně demokratické strany, o němž švýcarští levicoví sociální demokraté informovali v lednu 1917. — *185*

[204] Lenin míní vystoupení M. M. Charitonova *na sjezdu Švýcarské sociálně demokratické strany v Aarau,* který se konal ve dnech 20.—21. listopadu 1915. Hlavním bodem sjezdového jednání byl postoj švýcarské sociální demokracie k zimmerwaldskému

sdružení internacionalistů. Bolševik M. M. Charitonov, kterého vyslala na sjezd jako kandidáta s rozhodujícím hlasem jedna švýcarská sociálně demokratická organizace, předložil pozměňovací návrh levice ke Grimmově centristické rezoluci; doporučovalo se v něm, aby byla uznána nutnost rozvíjet masový revoluční boj proti válce, a prohlašovalo se, že imperialistickou válku může ukončit pouze vítězná proletářská revolce. Sjezd schválil pozměňovací návrh většinou hlasů (258 proti 141). — *185*

[205] Jde o přípravu k publikování Zprávy o činnosti ÚV SDDSR za války. Měla být otištěna v bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise), č. 2, k druhé mezinárodní socialistické konferenci. — *188*

[206] Jsou míněny opětovné volby zástupců dělníků do ústředního a oblastních výborů pro řízení válečného průmyslu. V prvním kole voleb 27. září (10. října) 1915, kdy bolševici podali svou rezoluci o tom, že je nepřípustná účast zástupců proletariátu v »organizacích, které tak či onak napomáhají válce«, byli sociálšovinisté poraženi, a tak zahájili s pomocí buržoazie kampaň za zrušení těchto voleb; volby byly zrušeny.

Při opětovných volbách, které se konaly 29. listopadu (12. prosince) 1915, bolševici přednesli prohlášení ostře odsuzující jednání obranářů a opustili schůzi. Obranářům se tak s pomocí buržoazie podařilo zvolit do »dělnické skupiny« deset lidí ze zástupců menševiků a eserů. — *189*

[207] Lenin má zřejmě na mysli rezoluci ženevské sekce bolševiků o volbách do výboru pro řízení válečného průmyslu v Petrohradu. — *189*

[208] Jde o časopis Vorbote, teoretický orgán zimmerwaldské levice; vycházel německy v Bernu. Vyšla dvě čísla: č. 1 v lednu a č. 2 v dubnu 1916. Oficiálními vydavateli časopisu byli H. Rolandová-Holstová a A. Pannekoek. Lenin se podílel na založení časopisu a po vydání prvního čísla se postaral o jeho překlad do francouzštiny, aby se dostal k většímu počtu čtenářů. V časopisu byly otištěny Leninovy články Oportunismus a krach II. internacionály a Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení (Teze) (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 117—132 a 272—286). — *190*

[209] Při časopisu Letopis bylo založeno vydavatelství Parus, kam byla

poslána Leninova práce Nové údaje o zákonech vývoje kapitalismu v zemědělství. I. část. Kapitalismus v zemědělství Spojených států amerických (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 147—246). — *191*

[210] Jedná se o Leninovu knihu Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 319—444). — *191*

[211] I. Armandová byla tehdy v Paříži, kam ji Lenin poslal. — *192*

[212] Bělinským nazývá Lenin z konspirativních důvodů G. J. Běleňkého. — *192*

[213] Jde o Leninovy teze Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení, napsané redakci listu Social-demokrat. Teze byly otištěny v 2. čísle časopisu Vorbote v dubnu 1916 a v časopisu Sbornik Social-demokrata, č. 1, v říjnu 1916 (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 272—286). — *192*

[214] Zřejmě je míněn P. Golay, redaktor listu Le Grutléen v Lausanne. — *196*

[215] C. Huysmans pronesl na mimořádném sjezdu Sociálně demokratické strany Nizozemska v Arnhemu 9. ledna 1916 projev, v němž se snažil dokázat, že II. internacionála neutrpěla krach, a předložil »demokratický program míru«. Huysmansův projev podrobil Lenin kritice v referátu »Podmínky míru« v souvislosti s národnostní otázkou (viz Leninskij sbornik XVII, s. 237). — *196*

[216] Jde o Leninovu práci na knize Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu. — *199*

[217] V Curychu měl Lenin dvě přednášky: 17. února 1916 přednášku Dvě internacionály a 26. února 1916 »Podmínky míru« v souvislosti s národnostní otázkou. — *199*

[218] Lenin má na mysli zprávu o nadcházející poradě rozšířené mezinárodní socialistické komise v Bernu. Ve dnech 5.—9. února 1916 se Lenin této porady aktivně zúčastnil. — *201*

[219] *Przegląd socjaldemokratyczny* — časopis; vydávali jej polští sociál-

ní demokraté v úzké spolupráci s R. Luxemburgovou v letech 1902—1904 a 1908—1910 v Krakově. — *202*

[220] Jde o překlad Leninových tezí Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení do němčiny (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 272—286). — *202*

[221] V 25. čísle týdeníku Gazeta robotnicza — ilegálním orgánu varšavského výboru Sociální demokracie Království polského a Litvy — byly otištěny Rezoluce z porady redakčního kruhu, jež se konala 1.—2. června 1915. Kritiku rezolucí podal Lenin v Dopisu výboru zahraniční organizace sekcím SDDSR (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 295—298).

Dále se Lenin zmiňuje o hlasování polských sociálních demokratů (opozice) pro rezoluci mezinárodního socialistického byra na bruselské »sjednocovací« poradě 16.—18. července 1914. — *203*

[222] Kniha N. K. Krupské Vzdělání lidu a demokracie nebyla vydána ve vydavatelství Paruș, jak se předpokládalo, ale byla vytištěna až roku 1917 ve vydavatelství Žizň i znanije. — *203*

[223] Jde o zahraniční sekretariát organizačního výboru menševiků. — *205*

[224] Lenin nutně potřeboval pracovat v curyšských knihovnách, a proto se v únoru 1916 přestěhoval s N. K. Krupskou do Curychu. — *205*

[225] Dne 1. března 1916 měl Lenin v Ženevě přednášku »Podmínky míru« v souvislosti s národnostní otázkou. Přítomno bylo 200 lidí. O přednášce v Lausanne nemá Institut marxismu-leninismu při ÚV KSSS žádné zprávy. — *206*

[226] Jsou míněny teze O úkolech mezinárodní sociální demokracie, napsané R. Luxemburgovou a schválené na konferenci německé levice v Berlíně v lednu 1916. Viz Leninův článek O Juniově brožuře (Sebrané spisy 30, Praha 1987, s.25—40). — *207*

[227] *Die Gleichheit* — sociálně demokratický čtrnáctideník; zpočátku orgán dělnického hnutí žen v Německu, později mezinárodního ženského hnutí. Vycházel ve Stuttgartu v letech 1890—1925; od roku 1892 do roku 1917 jej redigovala C. Zetkinová. — *207*

[228] Lenin má na mysli *poradu rozšířené mezinárodní socialistické komise,* která se konala 5.—9. února 1916 v Bernu. Lenin se na činnosti porady aktivně podílel: napsal Návrh usnesení o svolání druhé socialistické konference a zkoncipoval podmínky pro delegování zástupců na konferenci (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 247, 248—249). Kritizoval na poradě falešný internacionalismus menševiků a předložil pozměňovací návrhy k návrhu provolání mezinárodní socialistické komise Všem sympatizujícím stranám a skupinám. Mimoto se jménem bolševiků a zemského vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy vyslovil proti pozvání K. Kautského, H. Haase a E. Bernsteina na druhou mezinárodní socialistickou konferenci.

Porada určila, kdy má být svolána druhá mezinárodní socialistická konference. — *208*

[229] Jde o internacionalistický klub, který v prosinci 1915 založili v Ženevě emigranti levicového internacionalistického směru. — *208*

[230] Je míněn sborník Sebeobrana [337] s články V. Zasuličové, A. Potresova, P. Maslova, Ana (M. Žordaniji) a dalších, vydaný v Petrohradu roku 1916. — *208*

[231] Jedná se o zamýšlenou druhou mezinárodní socialistickou konferenci. — *208*

[232] Lenin má zřejmě na mysli provolání Všem sympatizujícím stranám a skupinám, schválené na poradě rozšířené mezinárodní socialistické komise v Bernu 5.—9. února 1916. Provolání bylo otištěno v listu Social-demokrat, č. 52 z 25. března 1916. — *208*

[233] Jde o článek G. V. Čičerina Spory o svolání mezinárodního socialistického byra (Dopis z Anglie), podepsaný Orn.; článek byl otištěn v listu Naše slovo, č. 51 a 52 z 1. a 2. března 1916. O tomto článku se Lenin zmiňuje ve své noticce Rozkol, nebo rozklad? (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 313—314). — *209*

[234] *Leipziger Volkszeitung* — německý sociálně demokratický deník; vycházel v letech 1894—1933 v Lipsku. — *209*

[235] V bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise), č. 3 z 29. února 1916, bylo otištěno provolání Všem sympatizujícím stranám a skupinám. — *209*

[236] Je míněno 49. číslo listu Berner Tagwacht z 28. února 1916, v němž byla otištěna rezoluce ze schůze skupiny brémských sociálních demokratů. V této rezoluci byl mezi jiným vysloven požadavek, aby se list Bremer Bürger-Zeitung důsledně přidržoval svého levicově radikálního stanoviska, které zaujal před válkou. — *209*

[237] *Dzvinovci* — redaktoři, dopisovatelé a stoupenci legálního buržoazně nacionalistického časopisu. Dzvin byl vydáván v ukrajinštině v Kyjevě od ledna 1913 do poloviny roku 1914. — *210*

[238] *Borot'ba* — měsíčník zahraniční organizace Ukrajinské sociálně demokratické dělnické strany; vycházel v Ženevě od 3. února 1915 do prosince 1916. Pod rouškou marxismu usiloval o vyčlenění ukrajinských dělníků do zvláštní sociálně demokratické strany a rovněž bojoval proti bolševickému heslu práva národů na sebeurčení. — *210*

[239] Zřejmě jde o článek J. Ziemelise O činnosti Sociální demokracie Lotyšského kraje ve válce; článek byl později otištěn v časopisu Sbornik Social-demokrata, č. 2. — *210*

[240] Tento dopis obdržel Institut marxismu-leninismu při ÚV KSSS zároveň s jinými dokumenty K. Marxe, B. Engelse a V. I. Lenina z Mezinárodního institutu společenských dějin v Amsterdamu v roce 1964. — *210*

[241] Jsou míněny teze skupiny Internacionála, otištěné 29. února 1916 v bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise), č. 3, pod názvem Ein Vorschlag deutscher Genossen [Návrh německých soudruhů]. — *211*

[242] Lenin má na mysli Ströbelův článek Příčiny socialistické krize, otištěný ve 12. čísle časopisu Die Neue Zeit ze 17. prosince 1915. — *212*

[243] Jedná se o společný návrh programu Revolučně socialistického svazu a Sociálně demokratické strany Nizozemska, otištěný v 3. čísle bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise). — *212*

[244] *Sbornik Social-demokrata* založil V. I. Lenin a vydávala jej redakce listu Social-demokrat. Vyšla pouze dvě čísla: 1. číslo v říjnu

a 2. číslo v prosinci 1916. Byly v nich otištěny Leninovy práce: Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení (Teze), O Juniově brožuře, Výsledky diskuse o sebeurčení, O hesle »odzbrojení«, Imperialismus a rozštěpení socialistického hnutí, Jugend-Internationale, Marná snaha očistit oportunismus a článek Čcheidzeho frakce a její úloha. Byl připraven materiál i pro 3. číslo, v němž měl být otištěn Leninův článek O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu«, ale pro nedostatek finančních prostředků toto číslo nevyšlo. — *215*

[245] Jde o Leninovu odpověď N. I. Bucharinovi s kritikou »tezí« O hesle práva národů na sebeurčení, zaslaných do redakce listu Social-demokrat s podpisy Bucharina, Pjatakova a Bošové v listopadu 1915. Tyto »teze« Lenin rovněž kritizoval v článcích »Imperialistický ekonomismus« jako nově vznikající směr, Odpověď P. Kijevskému (J. Pjatakovovi) a O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 83—91, 92—98, 99—153). — *216*

[246] Lenin má na mysli předpokládané vydání sborníku, do něhož měly být zařazeny materiály o postavení Židů v Rusku, jak je shromáždil na své cestě A. G. Šljapnikov. K vydání sborníku nedošlo. — *217*

[247] Tento dopis je Leninovou odpovědí na návrh J. Larina, aby přispěl do sborníku, věnovaného kritice obranářství a zdůvodnění zimmerwaldské platformy. Sborník měl vyjít legálně v Rusku. V zahraničí získával přispěvatele Axelrod, Lunačarskij, Martov aj., v Rusku N. Suchanov. Podmínkou bylo, že se autoři jednotlivých článků nesmějí navzájem kritizovat. Vydání sborníku se neuskutečnilo. — *218*

[248] Je míněno protestní prohlášení ÚV SDDSR zaslané mezinárodní socialistické komisi, v němž se dokazuje neoprávněnost zastoupení organizačního výboru menševiků na druhé mezinárodní socialistické konferenci. V prohlášení stálo, že všechny organizace v Rusku spojené s organizačním výborem, schválily účast ve výborech pro řízení válečného průmyslu a tím vstoupily »na půdu sociálpatriotismu«. »Aby bylo zastoupení *správné,* aby neklamalo *dělníky,*« stálo v prohlášení, »je třeba odmítnout zastoupení organizačního výboru jako takové.

Jestliže připustíme fiktivní zastoupení organizačního výboru, podvedeme jak zahraniční, tak ruské dělníky, připustíme *licoměr-*

né spojování „Zimmerwaldu" . . .« s účastí ve výborech pro řízení válečného průmyslu.

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložena korektura prohlášení, která je svými rozměry shodná se sloupci listu Social-demokrat. Je možné, že se Lenin podílel na sepsání tohoto protestu. Dne 10. června 1916 bylo v listu Social-demokrat otištěno oznámení: »Prohlášení ÚV mezinárodní socialistické komisi o zastoupení organizačního výboru bylo odloženo do příštího čísla.« V tisku se tehdy tento dokument neobjevil. — *219*

[249] Jde o brožuru R. Luxemburgové Die Krise der Sozialdemokratie [Krize sociální demokracie], vydanou roku 1916 pod pseudonymem Junius. Kritiku chybných názorů obsažených v brožuře podal Lenin v článku O Juniově brožuře (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 25—40). — *219*

[250] Lenin má na mysli provolání mezinárodní socialistické komise Všem sympatizujícím stranám a skupinám o svolání druhé mezinárodní socialistické konference, publikované v 52. čísle listu Social-demokrat. Stručný pořad konference a podmínky účasti na ní byly otištěny v 3. čísle bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise) z 29. února 1916. — *220*

[251] Lenin se zde zmiňuje o článku Alternativa, připravovaném do tisku; článek byl potom otištěn 30. prosince 1916 v listu Social-demokrat, č. 57 s podtitulkem: »Tento článek přetiskujeme z listu Spartacus, č. 1, ilegálního orgánu německých revolučních sociálních demokratů«.

V dalším odstavci se Lenin zmiňuje o prohlášení, jež učinila rozšířená porada mezinárodní socialistické komise v únoru 1916 při diskusi o provolání Všem sympatizujícím stranám a skupinám. Při hlasování o textu provolání prohlásili zástupci zimmerwaldské levice, že i když je ve všech bodech plně neuspokojuje, hlasují pro ni, neboť ve srovnání s usneseními první mezinárodní socialistické konference v ní vidí krok vpřed. — *220*

[252] Je míněn Zinovjevův článek Jak se likvidátorství změnilo v sociálšovinismus, otištěný v časopisu Sbornik Social-demokrata. — *220*

[253] *Naš golos* — legální menševický list; vycházel v Samaře [Kujbyšev] v letech 1915—1916; zaujímal sociálšovinistické stanovisko. — *221*

[254] Lenin má na mysli druhou mezinárodní socialistickou konferenci, která měla být svolána do Kienthalu v dubnu roku 1916. — *221*

[255] *Socialist Propaganda League* (Liga socialistické propagandy) byla ustavena v roce 1915 v americkém Bostonu jako samostatná skupina uvnitř Socialistické strany USA. Zastávala stanovisko zimmerwaldské levice a seskupovala kolem sebe revoluční síly socialistické strany. — *222*

[256] Jde o Návrhy ÚV SDDSR druhé socialistické konferenci, otištěné v 4. čísle bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise). Protest proti Martovovi a Čcheidzemu otištěn nebyl. — *225*

[257] Nejspíš se jedná o článek, v němž byl kritizován návrh manifestu pro druhou mezinárodní socialistickou konferenci. Tento návrh předložily mezinárodní socialistické komisi osoby seskupené kolem časopisu La Vie Ouvrière a listu Naše slovo. Návrh byl otištěn 29. února 1916 v bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise), č. 3.

La Vie Ouvrière — týdeník, orgán francouzských revolučních syndikalistů; vycházel v letech 1919—1939. — *229*

[258] M. N. Pokrovskij v dopise G. J. Zinovjevovi oznamoval, že v Petrohradu má být vydána série brožur o imperialismu a o dalších otázkách s ním spojených. Žádal Lenina, aby napsal brožuru o imperialismu. Lenin napsal práci Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu. — *230*

[259] Jde o projev Ch. G. Rakovského na mezinárodním shromáždění v Bernu 8. února 1916, které bylo uspořádáno v souvislosti s pracovní poradou rozšířené mezinárodní socialistické komise. Projev byl vydán v Bukurešti jako brožura.

Skupina internacionalistických socialistů Německa (ISD) vydala brožuru Die Minderheit des 21. Dezember 1915 [Menšina 21. prosince 1915], v níž byla provedena analýza hlasování menšiny sociálně demokratické frakce v Říšském sněmu proti válečným úvěrům 21. prosince 1915. — *230*

[260] Lenin má zřejmě na mysli mladé francouzské socialisty, přátele G. I. Safarova, který tehdy žil v Paříži. — *232*

[261] Je míněna zpráva o tom, že švédské úřady ve Stockholmu zatkly

ruské emigranty N. I. Bucharina, G. L. Pjatakova, J. Surice a A. I. Gordona. Po několikadenním vězení byli propuštěni a vypovězeni ze Švédska. — *232*

[262] Dne 13. dubna 1916 byl v 53. čísle listu Social-demokrat otištěn Leninův článek Čcheidze a jeho frakce — přisluhovači »gvozděvovské« strany. V tomto článku byly podrobeny kritice šovinistické projevy Čcheidzeho a Čchenkeliho ve Státní dumě. »Ruským« číslem Social-demokrata nazývá Lenin č. 53, které bylo celé věnováno událostem v Rusku. — *234*

[263] Lenin má na mysli tehdy plánovanou cestu M. S. Kedrova do Ruska. — *235*

[264] Tento dopis je odpovědí na list G. L. Pjatakova, J. B. Bošové a N. I. Bucharina redakci listu Social-demokrat o neshodách v redakci časopisu Kommunist. — *237*

[265] Jde o přestěhování G. L. Pjatakova, J. B. Bošové a N. I. Bucharina do Kristianie [Oslo] a o jejich teze O hesle práva národů na sebeurčení, které poslali do redakce listu Social-demokrat v listopadu 1915.

Autoři »tezí« vystupovali proti 9. článku programu SDDSR o právu národů na sebeurčení. — *237*

[266] Je míněna cesta na druhou mezinárodní socialistickou konferenci. Na poradě rozšířené mezinárodní socialistické komise, jež se konala v Bernu ve dnech 5.—9. února 1916, bylo přijato usnesení, že konference v Kienthalu se mohou zúčastnit všichni, kdo se podíleli na práci zimmerwaldské konference. Lenin byl na konferenci v Kienthalu jako zástupce ÚV SDDSR. — *238*

[267] Lenin má na mysli T. Katzleroviće, představitele srbské sociální demokracie. — *239*

[268] Jde o příjezd francouzských delegátů na druhou mezinárodní socialistickou konferenci v Kienthalu. Safarov (Žorž) byl tehdy ve Švýcarsku. Koho Lenin nazývá »Bresťany«, se nepodařilo zjistit. Dopisy I. Armandové a G. I. Safarova odeslané Leninovi z Francie, hovoří o revoluční propagandě mezi ruskými mobilizovanými dělníky a námořníky v záloze, kteří žili ve francouzském přístavním městě Brestu. V jednom z dopisů v lednu 1916 žádala Armandová o zaslání listů Vorbote a Social-demokrat pro

brestské soudruhy. V jiném dopise Armandová oznamovala: »S Bresťany jsem se také domlouvala o tom, aby poslali delegáta — moc o to stáli a dokonce doufali, že na to vyberou peníze. Ale mají těžkosti s pasem . . .« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — *239*

[269] Je míněn obžalovací spis ve věci bolševických poslanců IV. státní dumy, který Leninovi poslal G. J. Zinovjev. — *239*

[270] Viz poznámku 248. — *240*

[271] Zřejmě se jedná o zástupce levicových sociálně demokratických stran skandinávských zemí (Švédska, Norska) na druhou mezinárodní socialistickou konferenci v Kienthalu. — *241*

[272] Jde o přesnou adresu místa konání druhé mezinárodní socialistické konference. — *241*

[273] Konference socialistů neutrálních zemí, stanovená C. Huysmansem na 26. června 1916, se konala v Haagu 31. července. Zúčastnilo se jí z Holandska 8 delegátů, ze Švédska Branting, z Dánska Stauning, z Argentiny a USA po jednom delegátovi. Tato konference pravicových živlů socialistických stran přijala usnesení ve prospěch volného obchodu jako podmínky »trvalého míru a mezinárodní solidarity«. — *243*

[274] Lenin má na mysli referát C. Huysmanse na mimořádném sjezdu Sociálně demokratické strany Nizozemska v Arnhemu 9. ledna 1916 o činnosti internacionály. C. Huysmans vystoupil ve svém referátu s programem »demokratického míru« a dotkl se zimmerwaldské konference a její levicové skupiny. List Volksfreund, č. 38 z 15. února 1916, v článku De Brouckère über die Internationale [De Brouckère o internacionále] psal: »Tak jako nemůže být obnoven společně s Huysmansem pomocí frází starý obraz II. internacionály, tak se nemůže nová internacionála společně s de Brouckèrem stát stínem, opakujícím imperialistické akce Dohody. Nová internacionála se stane bojovou, semknutou organizací proti imperialismu Východu, Západu a střední Evropy, jinak nebude ničím jiným než frází nebo nástrojem imperialismu«.

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je výstřižek z vídeňských novin Arbeiter-Zeitung, č. 16 z 16. ledna 1916, s úplným textem Huysmansova projevu, na němž si Lenin dělal poznámky. — *243*

[275] Jde o vydání Internationale Flugblätter č. 1 v angličtině. — *244*

[276] Dopis o výsledcích kientalské konference byl jménem zahraničního byra ÚV SDDSR rozesílán stranickým organizacím. V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je text dopisu ve francouzském překladu I. Armandové. Rusky byl dopis otištěn v roce 1926 v 2. čísle časopisu Krasnaja letopis. — *244*

[277] Jde o vystoupení E. Meyera — zástupce skupiny Internacionála — na rozšířeném zasedání mezinárodní socialistické komise 2. května 1916, na němž se schvalovaly konečné texty rezolucí schválených kientalskou konferencí. — *244*

[278] Lenin přednesl 3. června v Lausanne a 2. července v Ženevě referát na téma Dva směry v mezinárodním dělnickém hnutí. — *244*

[279] Materiály o druhé mezinárodní socialistické konferenci, která se konala ve dnech 24.—30. dubna 1916 v Kienthalu, byly otištěny 10. června 1916 v čísle 54/55 listu Social-demokrat. — *244*

[280] Lenin má na mysli provolání K ožebračovaným a vyvražďovaným národům, které schválila kientalská konference. Tento nadmíru důležitý dokument vyzýval národy, aby všemi dostupnými prostředky bojovaly za brzké ukončení světové války, za okamžité uzavření míru bez anexí. V provolání se prosazovala myšlenka, že trvalý mír bude nastolen vítězstvím socialismu, ale neuváděly se v něm konkrétní způsoby boje za revoluční východisko z imperialistické války. Podrobněji o konferenci viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, poznámka 102.

V listu Berner Tagwacht, orgánu Švýcarské sociálně demokratické strany, který Lenin dále uvádí, bylo provolání otištěno 6. května 1916 pod titulkem An die Völker, die man zu Grunde richtet und tötet. — *245*

[281] Francii zastupovali na konferenci v Kienthalu tito delegáti: P. Brizon, A. Blanc a J. P. Raffin-Dugens. — *245*

[282] Levé křídlo získalo na kientalské konferenci silnější pozice než v Zimmerwaldu. Jestliže na první mezinárodní socialistické konferenci tvořilo zimmerwaldskou levici 8 lidí, na kientalské konferenci měla tato levice 12 delegátů a v některých otázkách získávala téměř polovinu hlasů. Odrážel se v tom změněný poměr sil

v mezinárodním dělnickém hnutí ve prospěch internacionalismu.

Když Lenin hovoří o posílení levice na konferenci, má na mysli tyto delegáty: Kaclerovića (Srbsko), Plattena, Nobse, Agnessu Robmannovou (Švýcarsko) a Guilbeauxe (Francie), kteří se přimkli k zimmerwaldské levici. Z německé skupiny Internacionála se konference zúčastnili Berta Thalheimerová a E. Meyer. — *245*

[283] Viz poznámku 274. — *245*

[284] V této době A. G. Šljapnikov vyjednával s G. L. Pjatakovem a J. B. Bošovou o tom, zda obnovit vydávání časopisu Kommunist (viz poznámku 97).

V souvislosti s nestranickým jednáním této skupiny nebylo další vydávání časopisu Kommunist možné. Na Leninovo naléhání bylo vyjednávání se skupinou Bucharin, Pjatakov a Bošová záhy přerušeno. Lenin kategoricky odmítl pokusy této skuiny změnit časopis ve svůj frakční orgán.

Od léta 1916 začala redakce listu Social-demokrat připravovat časopis Sbornik Social-demokrata. První číslo vyšlo v říjnu 1916. Podrobněji o Sborniku viz poznámku 244. — *246*

[285] O »židovském sborníku« viz poznámku 246. — *247*

[286] Lenin má na mysli článek K. Radka Píseň dozpívána, otištěný v listu Berner Tagwacht, č. 108 z 9. května 1916. Kritiku tohoto článku podal Lenin v práci Výsledky diskuse o sebeurčení (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 41—82). — *247*

[287] Je míněna zvláštní expediční komise, která rozesílala stranické dokumenty a bolševickou literaturu různým sekcím SDDSR. Komise sídlila v Bernu a tvořilo ji pět lidí. Nějakou dobu patřila do této komise I. Armandová. Tajemnicí komise byla Z. I. Lilinová (Zina). Komise pracovala v neobyčejně těžkých podmínkách válečné doby, kdy rozeslané materiály většinou zabavovala válečná cenzura. — *248*

[288] Jde o návrh Zinovjevovy noticky pro list Social-demokrat. Napsal ji na žádost L. B. Kameněva, který byl ve vyhnanství v Jenisejské gubernii. V této noticce se Zinovjev pokusil omluvit Kameněvovo chování při soudním procesu s bolševickou frakcí IV. státní dumy. — *248*

[289] Lenin má na mysli dvojčíslo listu Social-demokrat věnované kientalské socialistické konferenci (viz poznámku 279). — *248*

[290] Leninův referát v Ženevě na téma Dva směry v mezinárodním dělnickém hnutí se konal v pátek 2. června 1916, což je zřejmé z plakátu ženevské sekce bolševiků, který je uložen v Institutu marxismu-leninismu (viz Istoričeskij archiv, č. 2, 1955). Leninův referát v Lausanne se konal 3. června. — *248*

[291] Když A. G. Šljapnikov prohlásil, že odjede na několik měsíců do Ameriky, navrhl Zinovjev Leninovi, aby nedal Šljapnikovovi souhlas k odjezdu a slíbil mu 100—150 franků měsíčně po dobu půl roku. — *249*

[292] Jde o Návrhy ústředního výboru SDDSR druhé socialistické konferenci a usnesení přijatá na kientalské konferenci: manifest K ožebračovaným a vyvražďovaným národům, teze Postoj proletariátu k otázkám míru, rezoluce O postoji k mezinárodnímu socialistickému byru v Haagu. — *250*

[293] Je míněna Suchanovova práce Naše levicové strany, která se měla poslat Mininovi (V. A. Karpinskému). — *250*

[294] Materiály o kientalské konferenci byly zařazeny do 5. čísla časopisu Demain z 15. května 1916. Lenin měl patrně na mysli úvodník tohoto čísla nazvaný Zimmerwald. Úvodník napsal H. Guilbeaux.

Demain — časopis francouzských internacionalistů; vycházel v Ženevě v letech 1916—1918; poslední, tj. 31. číslo, vyšlo v Moskvě 1919 jako orgán skupiny francouzských komunistů. — *250*

[295] Sborník usnesení mezinárodních kongresů II. internacionály měla vydat komise pro pomoc válečným zajatcům při výboru zahraniční organizace SDDSR. Sborník byl určen pro válečné zajatce v Německu a Rakousku-Uhersku. Vydání sborníku se neuskutečnilo.

O výboru zahraniční organizace viz poznámku 12. — *250*

[296] V dopisu z 13. května 1916 A. G. Šljapnikov naléhavě požadoval zaslání všech materiálů o kientalské konferenci a vyslovil nespokojenost s tím, že dostává bulletin ISK (mezinárodní socialistické komise), švýcarské noviny a jiné nezbytné materiály s velkým zpožděním. — *250*

[297] Jde o velké množství materiálů, které A. G. Šljapnikov shromáž-

dil za svého pobytu v Rusku. Mezi nimi zaujímaly významné místo dokumenty o činnosti výborů pro řízení válečného průmyslu. Dne 13. dubna 1916 byla část z nich otištěna v ústředním orgánu strany — listu Social-demokrat pod titulkem Zprávy z Ruska. V téže rubrice byl uveřejněn Šljapnikovův článek Dělníci a výbory pro řízení válečného průmyslu. — *250*

[298] Z konspirativních důvodů nazývá Lenin Šljapnikova Běleninem. V tomto dopisu jde o jeho zamýšlenou cestu do Ameriky. Šljapnikov odjel 25. června 1916 a do Evropy se vrátil 29. září téhož roku. — *251*

[299] Lenin má na mysli Kristianii [Oslo]. — *251*

[300] Jde o konferenci zahraničních sekcí SDDSR, která se konala v Bernu ve dnech 14.—19. února (27. února—4. března) 1915. Bucharin vystoupil na konferenci s tezemi, v nichž odmítal právo národů na sebeurčení i požadavky minimálního programu, a prohlásil, že »odporují« socialistické revoluci. Bucharinovo vystoupení na konferenci nikdo nepodpořil. O konferenci podrobněji viz poznámku 87. — *254*

[301] Lenin má na mysli časopis Vorbote (viz poznámku 208). — *256*

[302] Viz poznámku 221. — *259*

[303] *Článek A. Kulišera Dublinská vzpoura,* o němž tu Lenin mluví, byl otištěn v listu Reč, č. 102 z 15. (8.) dubna 1916.

Reč — deník, ústřední orgán strany kadetů. Vycházel v Petrohradě v letech 1906—1918. — *259*

[304] Je míněn Pjatakovův dopis z 18. května 1916, který poslal z Kristianie [Oslo] na Leninovo a Zinovjevovo jméno. V tomto dopisu Pjatakov uvedl několik podmínek, za nichž pokládal za možné pokračovat v jednání o obnovení časopisu Kommunist. — *260*

[305] Lenin má zřejmě na mysli článek L. Martova Co vyplývá z »práva na sebeurčení národů«? otištěný v 3. a 4. čísle listu Naš golos ze 17. a 24. ledna 1916. — *261*

[306] Jde o dopis A. M. Kollontajové Leninovi z 28. května 1916 se zprávou, že z ÚV Švédské sociálně demokratické strany vystoupil jeho tajemník Ström a tři další členové, což utvrdilo »faktický,

třebaže ještě neformální rozkol strany«. Dále A. M. Kollontajová psala: »Švédové dobře pracují pro upevnění levice. Připravují rozumně vypracovaný plán bitvy, v níž se hodlají utkat s pravicí na stranickém sjezdu v zimě, z čehož logicky vyplyne i formální rozpad strany. Jejich snahu po odtržení je třeba podpořit.« V tomtéž dopisu píše Kollontajová o vyjednávání s Amerikou, aby tam v angličtině vydali publikace zimmerwaldské levice: »Z Ameriky stále ještě nepřišla odpověď, ale mezitím v těchto dnech došla pošta a já jsem dostala odpověď na dopisy zaslané zároveň s dopisy Socialist Labour Party a také Ch. Kerrovi«. — *261*

[307] O konferenci socialistů neutrálních zemí viz poznámku 273. — *261*

[308] Je míněna brožura L. Rybalky L'Ukraine et la Guerre [Ukrajina a válka], Laussanne 1916. V dopisu Leninovi z 25. května 1916 ji Kollontajová nazývá »hanebně šovinistickou«. — *262*

[309] Jde o svolání schůze ženevské sekce bolševiků. V pátek 2. června vystoupil Lenin na schůzi s referátem o kientalské konferenci a téhož dne přednesl referát na téma Dva směry v mezinárodním dělnickém hnutí. — *262*

[310] Byro ÚV v Rusku rozebíralo na Šljapnikovův návrh v listopadu 1916 spory v redakci časopisu Kommunist a vydalo toto usnesení: »Po vyslechnutí zprávy soudruha Bělenina (Šljapnikova) o neshodách v redakcích stranického tisku, které se týkají jednotlivých bodů programu a taktiky strany, pokládá byro ÚV za nezbytné oznámit zahraniční redakci ústředního orgánu toto: 1. byro ÚV v Rusku prohlašuje, že je naprosto solidární se základní linií ÚV, uskutečňovanou v ústředním orgánu Social-demokrat, a přeje si, aby všechna periodika ÚV byla redigována v přísně vyhraněném směru, v naprosté shodě s linií ÚV, kterou zaujal na začátku války. 2. Byro se staví proti tomu, aby periodika ÚV byla změněna v diskusní. 3. Byro konstatuje, že neshody spolupracovníků v jednotlivých otázkách minimálního programu s redakcí ústředního orgánu nemohou být na závadu jejich spoluúčasti na vydávání periodik ÚV, a navrhuje redakci ústředního orgánu, aby s nimi spolupracovala v jiných otázkách, na něž nejsou rozdílné názory. 4. Byro navrhuje, aby se pro vyjasnění a odstranění rozporů využilo *soukromých vydavatelství* jako v Rusku, tak v zahraničí, kde by se vydávaly speciální sborníky diskusního charakteru.« — *264*

[311] Je míněn návrh dohody, sestavený G. Pjatakovem a J. Bošovou a zaslaný Šljapnikovem Leninovi; jde v něm o další vydávání časopisu Kommunist. V textu tohoto návrhu vyškrtl Lenin tyto body:

»Zakladateli vydavatelství a jeho odpovědnými zástupci jsou soudruzi P. a N. Kijevští.«

»K zařazení článků přispěvatelů časopisu Kommunist do Diskusní rubriky je nutný souhlas nejméně dvou redaktorů . . .«

»Šestá osoba bude kooptována do vydavatelství na doporučení soudruha Lenina a Zinovjeva. Soudruh Lenin a Zinovjev mají právo doporučit do vydavatelství i sedmou osobu ze stranických publicistů, ale její přijetí musí být odhlasováno většinou členů redakce . . .«

Bod 6, o němž se Lenin níže zmiňuje, byl napsán v návrhu dohody takto:

»6. Právo ÚV

ÚV strany nebo jeho byro mají právo zařadit do časopisu Kommunist své oficiální dokumenty, prohlášení atd., nejvýše však v rozsahu 15 % sazby.« — *264*

[312] Viz poznámku 311. — *267*

[313] Jsou míněny neshody Lenina s Radkem a Sociální demokracií Království polského a Litvy v národnostní otázce. Podstatu těchto neshod vyložil Lenin v článku Výsledky diskuse o sebeurčení (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 41—82). — *267*

[314] Viz poznámku 311. — *268*

[315] V dopisu jde o Leninovu práci Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu, jejíž rukopis měl M. N. Pokrovskij odeslat do Petrohradu pro legální vydavatelství Parus. Práce byla dokončena ve stanovené lhůtě a 2. července odeslána doporučeně Pokrovskému (viz tento svazek, dokument č. 249). — *269*

[316] Je míněn Šljapnikovův dopis z 12. června 1916, k němuž N. K. Krupská připsala »vraťte obratem«. Leninův dopis Šljapnikovovi viz tento svazek, dokument č. 244. — *273*

[317] Na zadní straně Leninova dopisu udává N. K. Krupská adresu, na níž se má posílat korespondence pro Šljapnikova:

Redaktor Vidnes (für Alexander)
Socialdemokraten Folketshus
Kristiania.

Vidnes (Jakob Vidnes) byl v té době redaktorem ústředního orgánu norské sociální demokracie — listu Socialdemokrat, jenž byl vydáván v Kristianii [Oslo].

V dopisu Šljapnikovovi ze 17. června 1916 píše Lenin o tom, že žádal Zinovjeva a Lilinovou, aby Šljapnikovovi poslali list Gazeta robotnicza a rezoluci výboru zahraniční organizace SDDSR (viz tento svazek, dokument č. 244).

500 korun — peníze, o něž žádal Šljapnikov na cestu do Ameriky. — *273*

[318] Lenin míní Radkovy Teze o imperialismu a národnostním útlaku, které byly s podpisem redakce listu Gazeta robotnicza otištěny v dubnu 1916 v časopisu Vorbote. V tezích byly prosazovány ideje »imperialistického ekonomismu«. — *275*

[319] Leninův článek Výsledky diskuse o sebeurčení, o němž se tu hovoří, byl otištěn v časopisu Sbornik Social-demokrata, č. 1, říjen 1916 (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 41—82). — *275*

[320] Jde o Šljapnikovovův dopis, v němž oznamoval, že »Japonci« teď nechtějí ani rozšířit redakci, šetří penízky. — *278*

[321] V zimě roku 1915 napsala redakce listu Social-demokrat Pjatakovovi, Bošové a Bucharinovi dopis, v němž prohlašovala, že se zříká účasti v redakci časopisu Kommunist, protože nemůže vzít na sebe stranickou odpovědnost za spoluredaktory s nestranickým přístupem k práci. — *279*

[322] Pjatakov a Bošová se obraceli na zahraniční byro ústředního výboru s požadavkem, aby jejich skupina nebyla podřízena zahraničnímu byru ÚV a aby měla právo sama navazovat kontakty s ruskou částí ÚV, právo vydávat letáky a jinou literaturu. Když byli odmítnuti, pokusili se bez ohledu na to navázat mimo toto byro kontakty s byrem ÚV SDDSR v Rusku. — *279*

[323] Je míněn článek Z. I. Lilinové Das Problem der Frauenwerbsarbeit, otištěný 27. června 1916 v listu Berner Tagwacht, č. 148. V druhém čísle časopisu Sbornik Social-demokrata byl její článek v pozměněné verzi publikován pod titulkem Aktuální problém. — *280*

[324] Ve svých vzpomínkách na toto období M. N. Pokrovskij psal: »Leninovy obavy o vydavatele, přesněji vydavatelství, neboť Ale-

xej Maximovič nebyl bohužel sám, se ovšem ukázaly správné. Právě 101. poznámka selhala — ne nadarmo se o ni Iljič tak strachoval. Jestliže celá brožura byla prototypem skvělého Imperialismu, pak poznámka byla zárodkem neméně skvělé brožury o renegátu Kautském (viz Vospominanija o V. I. Lenině, Moskva 1960, sv. 3, s. 134). Leninova brožura byla podrobena značné cenzurní úpravě. Menševici z vedení vydavatelství z ní vyškrtli ostrou kritiku oportunistických teorií Kautského a Martova.

Podrobněji o historii a vydání Leninova díla viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, poznámka 123. — *282*

325 Jde o dopisy G. J. Běleňkého o činnosti pařížské sekce SDDSR, o vystoupení P. Brizona ve francouzské poslanecké sněmovně 24. června 1916.

Účastník kientalské konference P. Brizon vystoupil jménem tří socialistických poslanců s prohlášením, v němž vyzýval poslance, aby prosadili ve vládě okamžité uzavření míru bez anexí. Společně se dvěma ostatními socialistickými poslanci hlasoval Brizon proti válečným úvěrům. Svůj projev zakončil Brizon slovy: »My hlasujeme za mír, za Francii, za socialismus!« — *285*

326 Lenin má na mysli plán časopisu Sbornik Social-demokrata.

Jurij — G. L. Pjatakov — napsal článek Proletariát a právo národů na sebeurčení v epoše finančního kapitálu, ale pro některé nesprávné zásady nebyl článek ve Sborniku otištěn.

Norská stávka započatá 6. června 1916 je osvětlena v článku A. Hansena Některé momenty současného dělnického hnutí v Norsku, otištěném v 2. čísle časopisu Sbornik Social-demokrata.

V tomto dopisu uvádí Lenin své články Výsledky diskuse o sebeurčení a O Juniově brožuře, jež byly potom zařazeny do prvního čísla Sborniku, a články Imperialismus a rozštěpení socialistického hnutí, Čcheidzeho frakce a její úloha, otištěné v druhém čísle Sborniku.

Na obálce Sborniku Social-demokrata č. 2 byl mezi články, jež došly redakci do Sborniku č. 3, uveden článek Strannika (Varina) Co se děje v armádě. — *285*

327 Jsou míněny články pro časopis Sbornik Social-demokrata o činnosti skupiny Internacionála v Německu. V druhém čísle Sborniku byly k této otázce otištěny dva články: Ilegální listy německé levicové opozice a Z kroniky revolučního boje v Německu. — *286*

[328] *Nadiny pasy* — dokumenty, které N. K. Krupská sháněla pro I. Armandovou v souvislosti s jejím úmyslem odjet do Norska. — *286*

[329] Patrně jde o Graberovo nedůsledné stanovisko k jednomu z vůdců II. internacionály — É. Vanderveldemu za jeho návštěvy ve Švýcarsku v prosinci 1915. Graber patřil na začátku první světové války k internacionalistům, aktivně spolupracoval se švýcarskými levicovými sociálními demokraty, zúčastnil se zimmerwaldské i kientalské konference, pomáhal uveřejňovat dokumenty zimmerwaldské levice a v době, kdy Vandervelde přijel do Švýcarska agitovat za obnovení II. internacionály, vystoupil Graber na jeho přednášce s pozdravným projevem jménem Švýcarské sociálně demokratické strany. — *286*

[330] Lenin má patrně na mysli článek I. F. Armandové Kdo bude platit za válku? Článek nebyl otištěn. — *288*

[331] Bolševický sborník *Pod starým praporem*[300] vyšel roku 1916 v Saratově, v roce 1917 byl znovu vydán v Petrohradě v poněkud zkrácené podobě knižním vydavatelstvím Žizň i znanije. Obsahoval články B. V. Avilova, M. S. Olminského, I. I. Skvorcova-Stěpanova a jiných. Sborník přinášel obsáhlý statistický materiál. Autoři sborníku polemizovali s články otištěnými v sociálšovinistickém sborníku Sebeobrana[337].

V jednom ze svých dopisů tohoto období N. K. Krupská psala, že sborník Pod starým praporem budí skvělý dojem.

Dne 19. srpna 1916 byla v časopisu Arbeiterpolitik uveřejněna recenze na tento sborník s podtitulkem Odpověď ruským sociálpatriotům. Kromě toho vyšla recenze v listu Berner Tagwacht. Časté zmínky o sborníku v tisku té doby, jakož i v korespondenci Lenina a jeho spolupracovníků svědčí o popularitě sborníku mezi levicovými zimmerwaldovci. — *288*

[332] Lenin míní Zinovjeva, Armandovou a Lilinovou, kteří byli tehdy v Hartensteinu.

Níže jde o články pro časopis Sbornik Social-demokrata. — *288*

[333] V první části dopisu jde o články pro časopis Sbornik Social-demokrata. Kritice oportunismu je zasvěcena Leninova práce Imperialismus a rozštěpení socialistického hnutí, frakci v dumě a trockismu jsou věnovány články Marná snaha očistit oportunismus

a Čcheidzeho frakce a její úloha, otištěné v druhém čísle Sborniku (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 186—201, 250—253, 254—258). — *289*

[334] *P. Rjabovskij* — pseudonym L. N. Starka. V dopisu Zinovjevovi z 12. června 1916 Rjabovskij oznamoval, že v Petrohradu bylo založeno nové vydavatelství Volna a navrhoval jemu a Leninovi, aby přispívali do sborníků, které tu budou vycházet. Pseudonym Rjabovskij nebyl tehdy v zahraničí znám a Krupská napsala několik dopisů se žádostí o vysvětlení, kdo se za tím skrývá. Byl odeslán i dopis do Petrohradu A. I. Jelizarovové-Uljanovové, která měla na starosti kontakty ruských stranických organizací se zahraničním ústředím. Avšak 21. července 1916 byla zatčena a odpověď se pozdržela.

Když později vyšlo najevo, že pseudonymem Rjabovskij se podpisuje Stark a že je v podezření z provokatérství, Lenin odmítl s tímto vydavatelstvím spolupracovat. — *290*

[335] V druhém bodu dopisu je uvedena brožura J. Kameněva Krach internacionály[73], jež později vyšla ve vydavatelství Volna. V šestém bodu uvádí Lenin svůj článek Výsledky diskuse o sebeurčení (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 41—82). — *290*

[336] Jde o brožuru Kriegs- und Friedensprobleme der Arbeiterklasse [Dělnická třída a problémy války a míru], v níž byl otištěn návrh manifestu, který předložil kientalské konferenci menševický zahraniční sekretariát organizačního výboru.

Jako příloha k této brožuře bylo ve zkrácené verzi otištěno menševické prohlášení o válce, uveřejněné v ruštině 10. června 1916 v listu Izvěstija ZSOK RSDRP, č. 5 pod titulkem Petrohradští a moskevští menševici o válce[291]. V brožuře byla vynechána dosti objemná část prohlášení, obsahující výzvy ke spolupráci s liberální buržoazií, k účasti ve výborech pro řízení válečného průmyslu atd.

Na Leninův návrh byl v druhém čísle časopisu Sbornik Social-demokrata přetištěn z listu De Tribune článek H. Rolandové-Holstové Dvojsmyslné stanovisko [587], jenž byl recenzí na německou brožuru, v níž autor píše, že zkrácením se měl zatajit před zahraničními soudruhy nacionalistický ráz menševického prohlášení a »předložit internacionále zimmerwaldský profil«.

Izvěstija ZSOK RSDRP — menševický list; vycházel od února 1915 do března 1917 ve Švýcarsku. Vyšlo 10 čísel. List zastával centristická stanoviska. — *291*

[337] Leninem uvedený Radkův článek Právo národů na sebeurčení byl otištěn 5. prosince 1915 v časopisu Lichtstrahlen, č. 3. Kritiku tohoto článku podal Lenin ve své práci Výsledky diskuse o sebeurčení (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 41—82). — *291*

[338] Leninovo poděkování bylo napsáno na konci dopisu N. K. Krupské z 24. července 1916, v němž Krupská děkuje M. Cchakaji za zprávu o vydání stranické literatury na Kavkaze, žádá o pomoc při navazování lepších kontaktů s Kavkazem a doporučuje konspirativní metodu v kontaktech s Ruskem zasíláním knih s neviditelným písmem. — *292*

[339] Viz poznámku 288. — *292*

[340] Patrně jde o brožury G. V. Plechanova Internacionalismus a obrana vlasti [296] a A. N. Potresova Válka a otázky mezinárodního demokratického uvědomění [302], vydané v Petrohradu v roce 1916. — *293*

[341] *G. J. Běleňkij* (Gríša) psal o rostoucím vlivu zimmerwaldské levice na francouzské dělnické hnutí. — *293*

[342] *The Call* — list, orgán Britské socialistické strany; vycházel v Londýně v letech 1916—1920. — *293*

[343] Lenin má na mysli účast zástupců levicových členů norské sociálně demokratické strany na chystané konferenci socialistů neutrálních zemí v Haagu. — *294*

[344] Je míněna série Engelsových článků Proč se dělnická třída zajímá o Polsko? (Viz K. Marx—B. Engels, Spisy 16, Praha 1965, s. 187—196.) — *295*

[345] Jde o Grimmovo prohlášení, otištěné 26. července 1916 v listu Berner Tagwacht, č. 173. (V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je výstřižek z tohoto listu.) Ve svém prohlášení kritizoval Grimm Plattenovu rezoluci, schválenou většinou hlasů 24. července 1916 na stranické schůzi v Curychu při diskusi o činnosti sociálně demokratické frakce Národní rady. V přijaté rezoluci se odsuzovala reformistická činnost nejenom pravého křídla frakce, ale i ústředí s Grimmem v čele, kritizovala se opatření, prováděná spolkovou radou, neboť mohla vést k porušení neutrality Švýcarska. Na schůzi nebyl

Grimm přítomen. Když se seznámil s rezolucí, prohlásil, že nesouhlasí s jejími principy a že v souvislosti s tím hodlá »odevzdat straně mandát, jímž ho pověřila«. Grimm žádal o prodiskutování svého prohlášení, aby mohl do příští svazové schůze oznámit své odstoupení. — *295*

[346] Červencové (sedmé) číslo časopisu Demain přineslo úvodní Guilbeauxův článek Válka válce. — *295*

[347] Lenin má na mysli dopis A. I. Jelizarovové-Uljanovové s žádostí, aby sdělila informace o vydavatelství Volna a o osobě P. Rjabovského, který navrhoval Leninovi a Zinovjevovi spolupráci na sbornících tohoto vydavatelství (viz poznámku 334). — *296*

[348] Pro časopis Sbornik Social-demokrata napsal Bucharin článek K teorii imperialistického státu, ale vzhledem k mylným hledi-skům v otázce státu a diktatury proletariátu redakce článek zamítla.

V prvním čísle tohoto Sborniku byly uveřejněny Radkovy Teze o imperialismu a národnostním útlaku, otištěné s podpisem redakce listu Gazeta robotnicza v časopisu Vorbote v dubnu 1916. Odpovědí na teze byl Leninův článek Výsledky diskuse o sebeurčení, uveřejněný ve Sborniku bezprostředně po Radkových tezích. — *296*

[349] *Arbeiterpolitik* — časopis pro otázky vědeckého socialismu, orgán brémské skupiny levicových radikálů v čele s I. Kniefem a P. Fröhlichem, která v roce 1919 vstoupila do Komunistické strany Německa; vycházel v Brémách v letech 1916—1919, bojoval proti sociálšovinismu v německém a mezinárodním dělnickém hnutí. Do časopisu přispívali N. I. Bucharin. H. Guilbeaux, A. M. Kollontajová, N. K. Krupská, A. Pannekoek, K. Radek. J. M. Stěklov aj.

Po Říjnové revoluci časopis zevrubně informoval o životě v Sovětském Rusku.

Níže se uvádí článek A. G. Šljapnikova Dělnické Rusko za dvacet měsíců války [364], otištěný později v prvním čísle časopisu Sbornik Social-demokrata. — *297*

[350] Lenin má na mysli teze Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení, otištěné v dubnu 1916 v němčině v časopisu Vorbote, č. 2, a podepsané redakcí listu Social-demokrat — ústředního orgánu SDDSR. V ruštině byly teze poprvé publikovány v časo-

pisu Sbornik Social-demokrata, č. 1 (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 272—286). — *297*

[351] Jde o Plattenovu a Münzenbergovu polemiku proti Grimmovým tezím o válce. Polemika propukla na konferenci socialistické organizace mládeže 16. července 1916 v Curychu při diskusi o stanovisko strany k válce a pokračovala i na stránkách listu Berner Tagwacht. Dne 18. července tam byl otištěn článek Konference mladých o otázce války, 20. července — Ke konferenci mladých o otázce války a 29. července redakční článek Vyhlášení boje, který obsahoval ostré výroky na adresu Plattena a Münzenberga.

Na konci dopisu se uvádí článek Raffina-Dugense Menšina francouzských socialistů [575], otištěný v časopisu Demain, č. 7 z července 1916. — *298*

[352] Z konspirativních důvodů tak Lenin nazval své dílo Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu. Pod slovy »způsob G. Z.« se rozumí odeslání rukopisu vlepeného do vazby francouzské knihy. — *299*

[353] G. L. Šklovskij řídil tehdy komisi pro intelektuální pomoc válečným zajatcům při výboru zahraniční organizace SDDSR. Komise vyvíjela svou činnost v Bernu. Šklovskij pravidelně informoval Lenina o práci komise a posílal mu nejzajímavější dopisy zajatců. Komise vytvořená z Leninovy iniciativy hojně rozšiřovala bolševickou literaturu o válce a současných událostech, navazovala kontakty s válečnými zajatci, objevovala revolučně naladěné vrstvy, jež šířily vliv strany v táborech válečných zajatců. (O práci komise podrobněji viz zprávu Práce bolševiků mezi ruskými válečnými zajatci v Německu a Rakousku-Uhersku. Voprosy istorii KPSS, 1963, č. 3.) — *301*

[354] Je míněn Valeriu Marcu. — *303*

[355] Lenin má na mysli návrh dopisu N. I. Bucharinovi, který napsal G. J. Zinovjev. V tomto dopisu bylo kritizováno stanovisko J. Bošové a J. Pjatakova v období, kdy se jednalo o obnovení časopisu Kommunist. Autor dopisu oznamoval, že »Japonci« fakticky vytvářejí svou vlastní frakci, žádal Bucharina, aby se vyslovil k této »nově vytvářené frakci« a vyslovil naději na možnou spolupráci v budoucnu.

K slovům napsaným Zinovjevovou rukou ». . . chceme s Vámi pracovat i přes rozpory . . .« Lenin připsal toto: »k nimž zřejmě

zaujímáte rozvážnější postoj, částečně snad proto, že jste psal spíš o ekonomických než politických otázkách«. — *304*

[356] V dopisu z 5. srpna 1916 adresovaném G. L. Šklovskému do Bernu Krupská psala: »Vladimír Iljič zapomněl napsat, že knihy pro vazbu musí být francouzské. Odeslat se mají do Ženevy na adresu Karpinských . . . Rukopis pošleme za několik dní.« — *306*

[357] *Russkije zapiski* — měsíčník pro literaturu, vědu a politiku; vycházel v Petrohradu od listopadu 1914 do dubna 1917. Vydavatelem byl N. S. Rusanov. Časopis pokračoval v linii časopisu Russkoje bogatstvo, jehož zaměření Lenin charakterizoval jako »narodnické, narodnicko-kadetské«. — *306*

[358] V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen článek B. Broutchouxe ve francouzštině pod titulkem Ve Francii. O opozici ve Francii proti válce. Na něm je připsáno: »Pro Sbornik«. Broutchouxův článek nebyl v časopisu Sbornik Social-demokrata otištěn.

Bernským sborníkem nazývá Lenin první číslo časopisu Sbornik Social-demokrata, jež bylo vysázeno v Bernu. Druhé číslo se mělo sázet v Paříži. Článek o Juniově brožuře byl zařazen do prvního čísla Sborniku. Zmíněným Zinovjevovým článkem je Druhá internacionála a problém války[44]. — *306*

[359] Článek o kautskismu hodlal Lenin otisknout ve sborníku Pod starým praporem[300], ale jeho vydání bylo zastaveno po vyjití prvního sborníku. V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je osnova článku s Leninovým titulkem O kautskismu (viz Leninskij sbornik XXX, s. 133—134). Speciální práci o Kautském napsal Lenin v roce 1918 (viz Proletářská revoluce a renegát Kautsky, Sebrané spisy 37, Praha 1988, s. 263—366). — *307*

[360] Jde o Leninův článek Odpověď P. Kijevskému (J. Pjatakovovi) (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 92—98).

V bodech 4—7 je míněn časopis Sbornik Social-demokrata. V pátém bodě jde o návrh Běleňkého na vydání druhého čísla Sborniku v Paříži. Safarovovy články nebyly ve Sborniku otištěny. Zmíněným článkem o ženském hnutí byl článek Z. Lilinové. — *307*

[361] *Gněvič* — pseudonym jednoho z činitelů polského dělnického

hnutí — Fabierkiewicze, jenž byl v té době v Petrohradu. V roce 1916 se zúčastnil vydání dvou čísel časopisu Zycie v polštině. — *308*

[362] V druhém čísle časopisu Sbornik Social-demokrata je uveřejněn článek H. Rolandové-Holstové Dvojznačné stanovisko [330]; je to překlad článku otištěného 22. února 1916 v listu De Tribune. — *308*

[363] Na konci Leninova dopisu Pjatakovovi (tento svazek, dokument č. 276) Zinovjev připsal: »Za red. S-d. G. Z. Sazba už je z poloviny hotová, a proto Vás prosíme, abyste si pospíšil. Očekáváme brzkou odpověď.« — *309*

[364] Článek o zajatcích se v časopisu Sbornik Social-demokrata neobjevil. — *309*

[365] Patrně jde o článek Vojenský program proletářské revoluce (podrobněji viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, poznámka 51). — *310*

[366] Lenin má na mysli článek F. Koritschonera Ze života rakouské sociální demokracie[81], otištěný v druhém čísle časopisu Sbornik Social-demokrata. — *312*

[367] V návrhu dopisu, který napsal Lenin (tento svazek, dokument č. 293), provedl Zinovjev řadu oprav a pozměnil závěrečnou část. O Leninově stanovisku k těmto opravám viz tento svazek, dokument č. 287, 291 a 292. Leninova korespondence se Zinovjevem a Bucharinem o Bucharinově článku K teorii imperialistického státu byla otištěna roku 1932 v časopisu Bolševik, č. 22. — *312*

[368] Je míněn Bucharinův článek K teorii imperialistického státu (viz poznámku 348). — *313*

[369] Před tímto Leninovým dopisem napsala Krupská vlastní rukou návrh na zkrácení Zinovjevova článku Druhá internacionála a problémy války[44], určeného do časopisu Sbornik Social-demokrata (vyšel v druhém čísle).

V pátém bodu dopisu se Lenin zmiňuje o Zinovjevově článku Poraženectví dříve a nyní[52] (vyšel v prvním čísle Sborniku).

Níže Lenin uvádí své články určené do Sborniku: Výsledky diskuse o sebeurčení, Imperialismus a rozštěpení socialistického

hnutí, Marná snaha očistit oportunismus, Čcheidzeho frakce a její úloha (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 41—82, 186—201, 250—253, 254—258). — *315*

[370] V srpnu roku 1916 poslal G. L. Pjatakov (Jurij) do časopisu Sbornik Social-demokrata svůj článek Proletariát a »právo národů na sebeurčení« v epoše finančního kapitálu. Tento článek a Leninova odpověď na něj měly být otištěny v třetím čísle sborníku, ten však pro nedostatek prostředků tehdy nevyšel.

Leninovou odpovědí na Pjatakovův článek byly dvě práce: Odpověď P. Kijevskému (J. Pjatakovovi) a O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 92—98 a 99—153).

Leninova poznámka pod čarou vznikla proto, že Pjatakov zpočátku požadoval, aby mu ukázali odpověď redakce ústředního orgánu na jeho článek, a teprve pak že se rozhodne, dá-li svůj souhlas k uveřejnění tohoto článku v časopisu Sbornik Social-demokrata. — *316*

[371] Jde o články Karla Kilboma Švédská sociální demokracie a světová válka a Arvida Hansena Některé okolnosti současného dělnického hnutí v Norsku. Články byly otištěny v druhém čísle časopisu Sbornik Social-demokrata. — *317*

[372] Tímto ironickým výrokem zdůrazňuje Lenin nesprávnost a některé shodné formulace v článcích Pjatakova a Zinovjeva, zasvěcených problému »obrany« vlasti (viz Sbornik Social-demokrata. č. 2, prosinec 1916, s. 27). — *317*

[373] Je míněna odpověď Bucharinovi, že není možné zařadit do časopisu Sbornik Social-demokrata jeho článek K teorii imperialistického státu (viz tento svazek, dokument č. 293). — *318*

[374] O článcích Švéda a Nora viz poznámku 371. Svým článkem o odzbrojení nazývá Lenin Vojenský program proletářské revoluce, který napsal v němčině, ale pro časopis Sbornik Social-demokrata byl poněkud přepracován a pod titulkem O heslu »odzbrojení« otištěn v jeho druhém čísle. — *319*

[375] *Radkovy teze* — dokument Teze o imperialismu a národnostním útlaku, otištěný s podpisem redakce listu Gazeta robotnicza v časopisu Vorbote a přetištěný v prvním čísle časopisu Sbornik Social-demokrata. — *320*

[376] Patrně jde o článek Strannika (V. J. Fridolina) Co se děje v armádě. Tento článek byl uveden mezi těmi, které přišly do redakce pro 3. číslo časopisu Sbornik Social-demokrata. — *320*

[377] Druhé vydání sborníku Pod starým praporem [300], do něhož Lenin hodlal napsat článek o kautskismu, nevyšlo. — *323*

[378] Lenin má na mysli Zinovjevovu odpověď na Bucharinův »utrhačný« dopis, jak se vyjádřila Krupská, který napsal po tom, co mu redakce oznámila, že v časopisu Sbornik Social-demokrata nelze jeho článek K teorii imperialistického státu publikovat.

V prvních říjnových dnech 1916 poslal Bucharin Leninovi své námitky proti redakčním poznámkám k jeho článku. Lenin odpověděl 14. října 1915 obšírným dopisem, v němž poukázal na mylnost a nepřesvědčivost Bucharinových argumentů (viz tento svazek, dokument č. 309). — *323*

[379] Leninova douška k dopisu Krupské i její dopis Šljapnikovovi byly odpovědí na jeho první dopis, který napsal po svém návratu z Ameriky do Evropy (29. září se vrátil do Kodaně). V dopisu podával Šljapnikov zprávu o své práci v Americe a oznamoval, že má v úmyslu odcestovat do Ruska. V souvislosti s tím Lenin konspirativně nazývá Šljapnikova »Bělenin«. Leninovo upozornění na nebezpečí bylo vyvoláno zprávami o zatýkání v Petrohradu a mezi jiným zprávou o zatčení A. I. Jelizarovové-Uljanovové.

Krupská napsala Šljapnikovovi velice podrobný dopis o zahraničních a »ruských záležitostech«. Informovala o frakci vytvářené »Japonci«, o Bucharinově neupřímnosti, jež se projevila v jeho zjevné nechuti pomoci Leninovi v navázání těsnějších kontaktů s Ruskem. Krupská podrobně vylíčila práci na přípravě časopisu Sbornik Social-demokrata k vydání. — *325*

[380] Je míněn rukopis článku O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 99—153).

Lenin spěchal s přepsáním článku v souvislosti s odjezdem A. Šljapnikova do Ruska. Začátkem října 1916 Lenin psal: »Nesmírná škoda, jestli se Bělenin nedočká mého článku, jímž odpovídám Kijevskému (zrovna včera jsem ho poslal k přepisu a bude hotov teprve za několik dní)« (tento svazek, dokument č. 301). — *330*

[381] V daném případě podává Lenin posudek na Zinovjevův článek

»Poraženectví« dříve a nyní[52]. Byl otištěn v prvním čísle časopisu Sbornik Social-demokrata. Leninovy připomínky realizoval Zinovjev jenom částečně.

V druhém bodu dopisu hovoří Lenin o publikování Rezoluce z redakční porady 1.—2. června 1915 v 25. čísle listu Gazeta robotnicza z roku 1916. V této rezoluci bylo napadáno heslo vytyčené ÚV SDDSR na začátku války, heslo porážky carské monarchie, jelikož prý dává »argumenty do rukou německých sociálpatriotů«. — *330*

382 Jde o Leninův rukopis Odpověď P. Kijevskému (J. Pjatakovovi) a o rukopis G. L. Pjatakova Proletariát a »právo národů na sebeurčení« v období finančního kapitálu. Na svém rukopisu Lenin napsal: »Článek Kijevského o sebeurčení a Leninova odpověď na něj.« Leninova odpověď byla poslána Pjatakovovi (viz o tom Leninův dopis Armandové, tento svazek, dokument č. 319).

K tomuto problému napsal Lenin velký článek O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu« (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 99—153). — *331*

383 Je míněna vsuvka do Leninova článku O karikatuře marxismu a »imperialistickém ekonomismu«, který byl tehdy poslán Karpinskému k přepisu. Přiložený Leninův text je v článku umístěn jako poznámka pod čarou (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 99—153). — *333*

384 V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je dopis Rybalky (L. Jurkevyče), v němž žádal o dovolení publikovat Leninovu poznámku k jednomu ze Zinovjevových dopisů, kterou našel v archívu časopisu Dzvin. — *333*

385 Lenin odpovídá na Bucharinův dopis, který dostal v prvních říjnových dnech 1916; v tomto dopisu Bucharin všemožně popíral kritické poznámky k svému článku K teorii imperialistického státu. — *334*

386 V 5. čísle časopisu Letopis z května 1916 byl otištěn článek V. Bazarova Současná situace a perspektivy[1], věnovaný rozboru ekonomické krize v Rusku, kterou vyvolala imperialistická válka. V tomto článku nazval Bazarov rozdělení programu strany na minimální a maximální »anachronismem« a hovořil o zbytečnosti boje ze demokratické přeměny.

A. Potresov v článku Poznámky publicisty[303], otištěném

v srpnu 1916 v 1. čísle menševického časopisu Dělo, napsal, že »maximalistický optimismus« (jak charakterizoval Bazarov názory), likvidující »všechny aktuální úkoly demokracie«, »je největší nepřítel demokratického hnutí, jeho nejlepší a nejspolehlivější dezorganizátor«.

V daném případě měl Lenin na mysli nejspíš právě tato místa z Potresovova článku.

Dne 30. října 1916 psala Krupská Šljapnikovovi, že Potresov se chytil Bazarovových vět v Letopisu »o zbytečnosti minimálního programu« a snaží se vnutit internacionalistům tento maximalismus, aby je zkompromitoval. — *335*

[387] Jde o manifest Rakouští internacionalisté internacionalistům všech zemí[477], uveřejněný v prosinci 1915. Jeho úplný text byl mezi jiným otištěn v listu Volksrecht, č. 283 z 3. prosince 1915. Tento dokument byl publikován bez podpisu. V listu Avanti!, o němž se zmiňuje Lenin, byly uveřejněny pouze výňatky z tohoto manifestu. — *340*

[388] V předchozích dopisech G. Běleňkij, tajemník pařížské sekce bolševiků, navrhoval Leninovi, že zorganizuje v Paříži vydání druhého čísla časopisu Sbornik Social-demokrata, ale zavčas ho upozornil na to, že jeho vydání může být pouze legální. Plánované vydání letáků v Paříži se neuskutečnilo. — *342*

[389] Sjezd Švýcarské sociálně demokratické strany se konal v Curychu 4.—5. listopadu 1916. Lenin vystoupil první den sjezdového jednání s pozdravným projevem ÚV SDDSR (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 202—205). — *343*

[390] V tomto dopisu jde o dodatky k textu překladu Leninova projevu na sjezdu Švýcarské sociálně demokratické strany 4. listopadu 1916 (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 204). — *344*

[391] Lenin má na mysli diskusi o národnostní otázce, která se rozvinula po vydání prvního čísla časopisu Sbornik Social-demokrata. A. V. Lunačarskij a Nezaměstnaný (D. Z. Manuilskij) napadali ve svých vystoupeních leninská stanoviska v otázce obrany vlasti a práva národů na sebeurčení. N. D. Kiknadze vystupoval v diskusi proti Lunačarskému a Manuilskému. — *345*

[392] Je míněn 5. bod tezí skupiny Internacionála, uveřejněných 29. února 1916 v bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komi-

se), č. 3. Tento bod obsahuje tvrzení o nemožnosti národnostních válek v období imperialismu. — *347*

[393] Jde o prohlášení německé a rakousko-uherské vlády, uveřejněné 5. listopadu 1916, o vytvoření konstitučně monarchistického polského státu pod protektorátem Německa a Rakouska-Uherska. — *349*

[394] Lenin má na mysli názory o národnostní otázce, jak je rozvíjela R. Luxemburgová v časopisu polských sociálních demokratů Przegląd socjaldemokratyczny, vydávaném v Krakově. Viz o tom Leninovu stať O právu národů na sebeurčení (Sebrané spisy 25, Praha 1985, s. 273—337). — *349*

[395] Je míněna série článků B. Engelse Proč se dělnická třída zajímá o Polsko, přetištěná v roce 1916 v listu vydávaném Grünbergem Archiv Für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung (viz K. Marx—B. Engels, Spisy 16, Praha 1965, s. 187—196). — *350*

[396] Jde o úvodník Stranický sjezd, otištěný 7. listopadu 1916 v listu Berner Tagwacht. V té části úvodníku, kde je stručně zachyceno jednání sjezdu o otázce vztahu ke kientalské konferenci, byly zlostné narážky na neznámého autora návrhu rezoluce a tvrdilo se, že podpisy pod tímto návrhem nejsou pravoplatné.

Dne 8. listopadu 1916 bylo v listu Volksrecht, č. 262 otištěno prohlášení E. Nobse, v němž psal, že »naprosto sdílí názory« vyložené v návrhu rezoluce, který předložili levicoví sociální demokraté. — *351*

[397] Dne 20. a 30. listopadu 1916 vedl Lenin besedy s levicovými zimmerwaldovci o tezích Úkoly levicových zimmerwaldovců ve Švýcarské sociálně demokratické straně. V závěrečné části dopisu Lenin zkráceně nazývá rukopis těchto tezí »teze« (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 218—230). — *351*

[398] Kritický článek proti Grimmovi v časopisu Arbeiterpolitik byl otištěn jako úvodník 2. prosince 1916 pod titulkem Po stranickém sjezdu švýcarské sociální demokracie s podpisem Arnolda Struthahna. — *351*

[399] Je míněn francouzský překlad tezí Úkoly levicových zimmerwal-

dovců ve Švýcarské sociálně demokratické straně od I. Armandové (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 218—230). — *352*

[400] Jde o návrh dopisu »jedné německé sociální demokratce« (patrně C. Zetkinové), v němž Armandová jménem redakce časopisu Rabotnica navrhovala výměnu názorů v otázce ženského dělnického hnutí a přála si svolat neoficiální konferenci levicových socialistek.

Leninem citovaná slova jsou z tohoto textu dopisu I. Armandové: »Zdá se nám, že za války by toto hnutí (tj. ženské hnutí. *Red.*) mohlo sehrát velmi důležitou úlohu pro socialismus. Když je většina proletariátu — muži — na frontách, pak druhá část proletariátu — dělnice — by měly za války vzít naši socialistickou věc do svých rukou.« — *355*

[401] Z jiného dopisu Armandové (viz tento svazek, dokument č. 341) vyplývá, že do redakce tohoto orgánu by měli vstoupit Lunačarskij, Sokolnikov, Graber a Naine. — *356*

[402] Viz K. Marx—B. Engels, Spisy 13, Praha 1963, s. 300—302 a práci B. Engelse Socialismus v Německu (Spisy 22, Praha 1967, s. 294—298). — *359*

[403] Lenin má na mysli sjezd Švýcarské sociálně demokratické strany, který se konal v Curychu 4.—5. listopadu 1916. Podrobněji o něm viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, poznámka 83. — *360*

[404] V 3. čísle bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise) z 29. února 1916 byl otištěn návrh programu holandské sociální demokracie, který mimo jiné obsahoval tyto požadavky: demokratizaci všech zastupitelských orgánů, zřízení republiky, osmihodinovou pracovní dobu, odstranění militarismu atd. — *362*

[405] Jde o vystoupení A. Schmida 30. listopadu 1916 na schůzi švýcarských sociálních demokratů, přívrženců zimmerwaldské levice. Na schůzi byla posuzována otázka přípravy návrhu rezoluce k nadcházejícímu mimořádnému sjezdu Švýcarské sociálně demokratické strany o vztahu socialistů k militarismu a válce. — *364*

[406] *Aarauské usnesení* — usnesení sjezdu Švýcarské sociálně demokratické strany, který se konal v Aarau 20.—21. listopadu 1915. Podrobněji o sjezdu viz poznámku 204. — *365*

[407] Lenin má na mysli Plattenův návrh rezoluce o otázce války, který napsal v souvislosti s nadcházejícím mimořádným sjezdem Švýcarské sociálně demokratické strany, na němž měla být posuzována otázka vztahu k válce.

Varianty Plattenových návrhů rezoluce s Leninovými poznámkami viz Leninskij sbornik XVII, s. 56—65. — *366*

[408] Lenin hovoří o svých tezích Úkoly levicových zimmerwaldovců ve Švýcarské sociálně demokratické straně (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 218—230). — *368*

[409] Jde o brožuru Humberta-Droze Guerre à la Guerre. A bas L'Armée. Plaidoirie complète devant le Tribunal Militaire à Neuchâtel le 26 août 1916 [Válka válce. Pryč s armádou. Úplný text obhajoby ve vojenském tribunálu v Neuchâtelu 26. srpna 1916].

Humbert-Droz byl zatčen za to, že se odmítl dostavit k odvodu. — *368*

[410] V časopisu Arbeiterpolitik, č. 25 z 9. prosince 1916 v oddílu Z našeho politického deníku byla otištěna noticka bez podpisu, datovaná 6. prosince 1916. Její autor informuje o diskusi k otázce práva národů na sebeurčení na stránkách prvního čísla časopisu Sbornik Social-demokrata a píše, že Leninovy názory na tuto otázku nesdílejí »tři členové redakce časopisu Kommunist, teoretického přehledu ruských levicových radikálů«. Tato noticka mohla čtenáře pouze dezorientovat, neboť v ní nestálo ani slovo jak o teoretických omylech, tak o protistranickém, frakčním chování této skupiny po vyjití časopisu Kommunist.

V témže čísle časopisu Arbeiterpolitik byl jako úvodní článek otištěn nevelký Bucharinův článek Imperialistický stát s redakční poznámkou pod čarou, v níž byl kladně hodnocen. — *368*

[411] Je míněn dopis Gučkova z 15. (28.) srpna 1916 náčelníkovi generálního štábu vrchního velitele generálu Alexejevovi. Dopis vyjadřoval strach ruské buržoazie z narůstající revoluce a nespokojenost s carskou vládou, neschopnou revoluci zabránit.

Gučkovův dopis byl otištěn v listu Social-demokrat, č. 57 z 30. prosince 1916. — *369*

[412] Přednášku o revoluci 1905 přednesl Lenin v němčině 9. (22.) ledna 1917 v curyšském Lidovém domě na schůzi švýcarské dělnické mládeže (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 324—344). — *371*

[413] V příloze Diskussionnyj listok, č. 3 z 29. dubna (12. května) 1911, byl otištěn Leninův článek Historický význam vnitrostranického boje v Rusku. Druhý oddíl tohoto článku obsahuje výsledky statistiky stávek v Rusku, o níž se Lenin zmiňuje (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 385). — *371*

[414] O »skandálu se Šklovským« Zinovjev psal: »Šklovskij je v nějaké krizi — *aniž nám řekl slovo* — dal všecky stranické peníze do oběhu . . . Jsem si jist, že je brzo vrátí. Ale zatím to vypadá tak, že není *ani centim* na poštovní výlohy . . .« — *372*

[415] Lenin má na mysli brožuru N. K. Krupské Vzdělání lidu a demokracie [88]. Brožura byla vydána v roce 1917 vydavatelstvím Žizň i znanije. — *373*

[416] Jde o rukopis knihy Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu, jenž byl tehdy ve vydavatelství Parus. — *373*

[417] Viz K. Marx-B. Engels, Spisy 22, Praha 1967, s. 565—585. — *378*

[418] Zřejmě je tu míněno vyjádření B. Engelse v dopisu F. Sorgovi (viz K. Marx-B. Engels, Spisy 38, Praha 1974, s. 102). — *378*

[419] Lenin má na mysli hlasování o rezolucích v otázce míru na sjezdu Francouzské socialistické strany, který se konal v Paříži 25.—30. prosince 1916, a na sjezdu Všeobecné konfederace práce (Confédération générale du Travail) 24.—26. prosince 1916. Výsledky hlasování o této otázce uvádí Lenin ve III. kapitole článku Pacifismus buržoazní a pacifismus socialistický, kterou Lenin nadepsal Pacifismus francouzských socialistů a syndikalistů (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 273—277). — *384*

[420] *Provolání mezinárodní socialistické komise K dělnické třídě* bylo otištěno 6. ledna 1917 v bulletinu ISK (mezinárodní socialistické komise), č. 6. Rozboru tohoto provolání je věnována IV. kapitola článku Pacifismus buržoazní a pacifismus socialistický, kterou Lenin nadepsal Zimmerwald na rozcestí (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 278—282). — *385*

[421] Je míněn list Volksrecht, č. 5 ze 6. ledna 1917, v němž byl otištěn článek o stranické schůzi, jež se konala 5. ledna v curyšském Lidovém domě. V jednom bodě přijaté rezoluce byl vyjádřen pro-

test proti »agitaci vedené v kuloárech« za odložení stranického sjezdu. — *385*

[422] Tady může jít o knihu L. B. Kameněva Krušenije Internacionala [Krach internacionály], která vyšla v prosinci 1916 ve vydavatelství Volna. — *386*

[423] Leninův dopis byl určen k prodiskutování v zahraničních sekcích SDDSR. — *387*

[424] *Grütlianer* — list, orgán švýcarského buržoazně reformistického spolku Grütli; byl založen v Curychu roku 1851. Za první světové války zaujímal sociálšovinistické stanovisko. Lenin ho nazýval listem »důsledných a zjevných přisluhovačů buržoazie v dělnickém hnutí«. — *388*

[425] Prohlášení ÚV Švýcarské sociálně demokratické strany o odložení stranického sjezdu bylo otištěno v 7. čísle listu Volksrecht z 9. ledna 1917 (viz článek Der außerordentliche Parteitag verschoben [Mimořádný stranický sjezd odložen] a v 8. čísle z 10. ledna 1917 byla jako noticka v rubrice Vereine und Versammlungen [Svazy a schůze] uvedena rezoluce z jedné okruhové stranické schůze v Curychu, požadující svolání sjezdu nejpozději na jaře roku 1917. — *390*

[426] Jde o vystoupení W. Münzenberga na poradě vedení Švýcarské sociálně demokratické strany 7. ledna 1917 k odloženému svolání stranického sjezdu, určeného na 11. února 1917 do Bernu k prodiskutování otázky války. — *391*

[427] *Parteibeschlüsse* [Stranické usnesení] — úvodník otištěný bez podpisu v listu Berner Tagwacht, č. 6 z 8. ledna 1917. — *391*

[428] V listu Volksrecht, č. 11 ze 13. ledna 1917 byl pod značkou »—g« uveřejněn článek Zur Parteitagsverschiebung [O odložení stranického sjezdu], v němž se autor staví proti rozhodnutí vedení Švýcarské sociálně demokratické strany ze 7. ledna 1917 odložit sjezd na neurčito. — *391*

[429] *Russkije vědomosti* — list vyjadřující zájmy liberálních statkářů a buržoazie. Vycházel v Moskvě v letech 1863—1918. V roce 1905 se stal orgánem pravicového křídla kadetské strany. — *393*

[430] Lenin má na mysli článek Pacifismus buržoazní a pacifismus socialistický, který hodlal uveřejnit v listu Novyj mir, vydávaném v New Yorku ruskými emigranty socialisty. Avšak v tomto listu článek otištěn nebyl. První dvě kapitoly článku byly v přepracované verzi otištěny v posledním, tj. 58. čísle listu Social-demokrat 31. ledna 1917 pod společným titulkem Obrat ve světové politice (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 263—273). — *393*

[431] Lenin míní rezoluci švýcarské levice, v níž byl vznesen požadavek na svolání referenda k otázce mimořádného stranického sjezdu, odloženého na neurčito z rozhodnutí vedení Švýcarské sociálně demokratické strany. Text rezoluce v němčině s Leninovými opravami je uložen v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. Rezoluce levice se stala základem referenda, zahájeného po tom, co se místní organizace vyslovily pro svolání sjezdu na jaře. Dne 23. ledna 1917 byla v listu Volksrecht č. 19 uveřejněna výzva iniciativní skupiny k uspořádání referenda pod titulkem Das Referendum gegen den Parteivorstandsbeschluß ergriffen [Referendum proti usnesení vedení strany začalo]. — *397*

[432] Lenin má na zřeteli článek K. Kautského Einige Feststellungen über Marx und Engels [Jistá fakta o Marxovi a Engelsovi], otištěný v časopisu Die Neue Zeit, 2. října 1908, č. 1, s. 5—7.

Engelsův dopis Kautskému o tom, jak zkreslili jeho Úvod ke knize Karla Marxe Třídní boje ve Francii 1848—1850, viz K. Marx-B. Engels, Spisy 39, Praha 1975, s. 478. — *398*

[433] S referátem o pacifismu, o němž se zmiňuje Lenin, vystoupila I. Armandová 21. ledna 1917 (viz tento svazek, dokument č. 357). — *401*

[434] Viz poznámku 431. — *401*

[435] Je míněn návrh prohlášení, schválený 15. ledna 1917 na poradě švýcarských levicových sociálních demokratů, s požadavkem odvolat Grimma z mezinárodní socialistické komise. — *402*

[436] Jde o referendum k otázce svolání mimořádného sjezdu Švýcarské sociálně demokratické strany, na němž mělo být projednáno stanovisko k válce. Nehledě na to, že vůdci strany R. Grimm, J. Schmid, F. Schneider, H. Greulich, G. Müller (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 378—381) zahájili boj proti tomuto refe-

rendu, našel Lenin vřelý ohlas mezi dělníky německého a francouzského Švýcarska. — *402*

[437] Viz poznámku 431. — *404*

[438] Viz B. Engels, Socialismus v Německu (Spisy 22, Praha 1967, s. 294—298). — *405*

[439] V 6. čísle časopisu Jugend-Internationale z 1. prosince 1916 byl otištěn Bucharinův článek Imperialistický lupičský stát, podepsaný Nota Bene. Kritiku tohoto článku podal Lenin v noticce Jugend-Internationale, publikované v časopisu Sbornik Social-demokrata, č. 2 (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 246—249).

V časopisu Arbeiterpolitik, č. 25 z 9. prosince 1916, byl otištěn v poněkud zkráceném znění tentýž Bucharinův článek pod titulkem Imperialistický stát. — *405*

[440] Viz B. Engels, K bytové otázce (K. Marx-B. Engels, Spisy 18, Praha 1966, s. 241—317). — 409

[441] Lenin má na mysli rezoluci k otázce míru, přednesenou jménem Loriota, Rappoporta a Saumoneauové v prosinci 1916 na sjezdu Francouzské socialistické strany. Tato rezoluce nezískala většinu hlasů. — *409*

[442] Je míněna brožura Spektatora (M. I. Nachimsona) Vaterlandsverteidigung und auswärtige Politik der Sozialdemokratie [Obrana vlasti a zahraniční politika sociální demokracie]. — *410*

[443] Jde o Pozměňovací návrhy k rezoluci většiny komise pro otázku války, uveřejněné 9. února 1917 v listu Volksrecht, č. 34, pod titulkem Abänderungsanträge zu der Resolution der Mehrheit der Militärkommission. Tuto rezoluci podepsali mezi jinými Grimm, Nobs a Platten. Podrobněji o tomto dokumentu viz tento svazek, dokument č. 366.

Původní návrh většiny, odmítající »obranu vlasti«, byl otištěn 9. ledna 1917 v listu Volksrecht, č. 7, a podepsali ho Affolter, Graber, Naine, Nobs a Schmid. — *414*

[444] S. N. Ravičová psala Leninovi o oportunismu v ženevské sociálně demokratické organizaci, mezi jejímiž členy měla pracovat v duchu internacionalismu nevelká skupina bolševiků. — *415*

[445] Lenin má na mysli postoj E. Nobse a F. Plattena v období zostřeného boje ve Švýcarské sociálně demokratické straně, který se rozpoutal kolem otázky militarismu a postupu sociálních demokratů v parlamentu při projednávání válečných úvěrů. Tak například E. Nobs byl proti motivovanému referendu, provedenému levicí v otázce naléhavého svolání sjezdu strany. Oba (Nobs a Platten) se zúčastnili neoficiální porady centristů, která se konala 3. února 1917 (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 378—381). — *415*

[446] Jsou míněny letáky, vydávané v Curychu skupinou švýcarských, německých, polských a ruských příslušníků zimmerwaldské levice. Lenin redigoval leták č. 1, nazvaný Proti lži o obraně vlasti, zajišťoval překlad letáku do cizích jazyků a všemožně ho pomáhal rozšiřovat. — *415*

[447] Kantonální sjezd curyšské sociálně demokratické organizace v Tössu se konal 11.—12. února 1917. Stranický orgán Volksrecht mu v čísle 36 z 12. února 1917 věnoval úvodník Der Parteitag in Töss.

Na sjezdu byly předloženy dva návrhy rezoluce: 1. návrh rezoluce menšiny komise pro otázku války, vypracovaný pravicí v duchu sociálšovinismu a 2. centristický návrh rezoluce většiny této komise. Většinou hlasů (93 proti 65) přijal sjezd návrh rezoluce většiny. Aby neprošla rezoluce sociálšovinistů, hlasovala levice pro rezoluci většiny, ale zařadila do ní Leninův Pozměňovací návrh k rezoluci o otázce války, který byl sjezdem schválen (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 377). — *415*

[448] Dne 1. února 1917 se v Oltenu konalo zasedání zimmerwaldské konference (v neúplném složení) s účastí zástupců organizací pozvaných na konferenci socialistů zemí Dohody (v březnu 1917) (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 379). — *415*

[449] Viz poznámku 443. — *416*

[450] Je míněn Leninův Pozměňovací návrh k rezoluci o otázce války (viz poznámku 447). — *416*

[451] Článek o otázce vztahu marxismu ke státu hodlal Lenin otisknout v 3. čísle časopisu Sbornik Social-demokrata. Článek nebyl napsán. Nashromážděný materiál posloužil Leninovi za základ pro dílo Stát a revoluce (viz Sebrané spisy 33, Praha 1987, s. 29—153). — *419*

[452] Jde o leták č. 1 Gegen die Lüge der Vaterlandsverteidigung [Proti lži o obraně vlasti], později vydaný s podpisem Skupina příslušníků zimmerwaldské levice ve Švýcarsku. Lenin má značný podíl na sepsání a redigování tohoto letáku. Byl do něho zařazen Leninův dokument Pozměňovací návrh k rezoluci o otázce války a řada míst z jiných Leninových děl. — *420*

[453] Leninem uváděný leták moskevského byra nebyl otištěn v ústředním orgánu strany, listu Social-demokrat, neboť v lednu roku 1917 vyšlo poslední, 58. číslo tohoto listu.

Moskevské byro ÚV se tehdy nazýval vedoucí stranický orgán moskevské oblastní stranické organizace bolševiků. Jeho členy byli R. S. Zemljačková, M. S. Olminskij, I. I. Skvorcov-Stěpanov aj. — *421*

[454] *Weekly People* — orgán Socialistické dělnické strany USA, založený v roce 1891 v New Yorku. — *421*

[455] Poprvé byla brožura M. Bakunina Pařížská komuna a pojem státnosti publikována v překladu z francouzštiny s názvem Úryvek z nevydaného rukopisu v časopisu Obščina, vydávaném rusky v Ženevě (viz čísla 5, 6 a 7 za květen a červen—červenec 1878). Brožura vyšla i ve francouzštině — La Commune de Paris et la Notion de l'État par Michel Bakounine, Paris 1899[399]. — *425*

[456] Je míněn leták Proti lži o obraně vlasti. — *431*

[457] Jde o bolševické poslance IV. státní dumy A. J. Badajeva, M. K. Muranova, G. I. Petrovského, F. N. Samoljova, N. R. Šagova (podrobněji o nich viz poznámku 46). — *433*

[458] Uvedený dopis (lístek) I. F. Armandové do Clarensu napsal Lenin cestou z La Chaux-de-Fonds do Curychu. V tomto městě — velkém dělnickém centru Švýcarska — vystoupil Lenin v dělnickém klubu s referátem (v němčině) o Pařížské komuně a perspektivách vývoje ruské revoluce (Půjde ruská revoluce cestou Pařížské komuny?). — *435*

[459] Lenin má na mysli prohlášení prozatímní vlády s výkladem jejího politického programu, který obsahoval mimo jiné bod o úplné a okamžité amnestii osob uvězněných z politických a náboženských důvodů (viz Věstnik Vremennogo pravitělstva, č. 1 z 5. března 1917). — *435*

[460] Dne 6. (19.) března 1917 předložil Martov na neoficiální poradě ruských stranických center v Bernu plán průjezdu ruských emigrantů přes Německo, který by byl umožněn výměnou za Němce internované v Rusku. Lenin tento plán podporoval (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 147; Leninskij sbornik II, 1924, s. 385—393). — *439*

[461] V. A. Karpinskij pozval Lenina do Ženevy, aby tu referoval ruským emigrantům a švýcarským socialistům o úkolech strany v revoluci.

Mítink ruských a švýcarských internacionalistů, o němž je v dopisu zmínka, se konal 9. (22.) března 1917. Lenin se ho nezúčastnil. — *439*

[462] Jde o Manifest Sociálně demokratické dělnické strany Ruska adresovaný všem občanům Ruska. Vydal jej ÚV SDDSR. Byl otištěn v Dodatcích k 1. číslu listu Izvěstija petrogradskogo sověta rabočich deputatov 28. února (13. března) 1917. Lenin se seznámil s výňatky z manifestu v listu Frankfurter Zeitung, č. 80 z 9. (22.) března 1917, kde byl tento dokument otištěn pod titulkem Das Manifest der Sozialrevolutionäre. Manifest vyhlašoval požadavek demokratické republiky, osmihodinovou pracovní dobu, konfiskaci statkářské půdy ve prospěch rolníků, konfiskaci zásob obilí a ukončení loupeživé války. (O významu manifestu viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 60 a 99.) — *442*

[463] *Načalovci* — stoupenci skupiny, jež se utvořila kolem menševicko-trockistického listu Načalo, vydávaného v Paříži od září 1916 do března 1917. — *443*

[464] Lenin odpovídá Lunačarskému na jeho dopis. V březnu 1917 hodlal Lunačarskij přijet do Curychu a navrhl Leninovi, aby zorganizoval poradu bolševiků a vperjodovců. Lenin se této porady odmítl zúčastnit. — *443*

[465] *Gvozděvovci* — stoupenci menševika-likvidátora, který stál v čele takzvané dělnické skupiny ústředního výboru pro řízení válečného průmyslu, vytvořeného ruskou buržoazií v roce 1915. — *443*

[466] V úterý 27. března 1917 přednesl Lenin v curyšském Lidovém domě na schůzi švýcarských dělníků referát O úkolech SDDSR v ruské revoluci (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 97—103). — *444*

[467] Jde o rezoluci z mítinku ruských a švýcarských internacionalistů, který se konal 22. března 1917. — *445*

[468] *Čcheidzeho výzva* — výzva menševicko-eserského petrohradského sovětu dělnických a vojenských zástupců k podpoře prozatímní vlády. — *446*

[469] Viz poznámku 466. — *449*

[470] V. A. Karpinskij ve svých vzpomínkách napsal: »Byl mimochodem i takový plán průjezdu pro jednotlivé soudružky: vdát se za švýcarského občana a získat tak právo cestovat jak do Německa, tak do Ruska. Vl. Iljiči se tento plán velice zamlouval; radil soudružce Ravičové, aby si našla „vhodného" starouška, a doporučoval jí menševika P. B. Axelroda (který byl švýcarským občanem).« — *450*

[471] V Leninově rukopisu uloženém v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS není adresát uveden. Nejpravděpodobnější je, že dopis mohl být určen J. S. Haneckému nebo I. Armandové. 18. března 1917 se Lenin obrátil na Armandovou se žádostí, aby zjistila, zda by mohl legálně odcestovat ze Švýcarska do Ruska přes Anglii (viz tento svazek, dokument č. 380). Ale 19. března se Lenin dozvěděl, že Armandová odmítá jet do Anglie, a proto neměl důvod posílat jí tento dokument. V dalších dopisech, které jí Lenin posílal, už se k této žádosti nevracel.

Datum v Leninově rukopisu chybí. Jak vyplývá z obsahu, dopis byl zřejmě napsán později než uvedené dopisy Armandové. Jsou v něm zformulovány podmínky průjezdu skupiny politických emigrantů přes Německo, jak jej měl zprostředkovat švýcarský sociální demokrat F. Platten. Tyto podmínky byly v poněkud pozměněné verzi začleněny do dokumentu Podklady vyjednávání o návratu politických emigrantů do Ruska přes Německo, podepsaného F. Plattenem 4. dubna 1917 (viz Leninskij sbornik II, s. 387—388).

J. S. Hanecki se ve svých vzpomínkách zmiňoval o tom, že »po prvních zprávách o únorové revoluci« navrhoval Leninovi, aby jel do Ruska přes Anglii. Proto mohl Lenin adresovat uvedený dokument nejspíš Haneckému — členovi SDDSR, který se aktivně účastnil organizování návratu ruských politických emigrantů ze Švýcarska do Ruska. V tomto svazku je otištěna řada dopisů a telegramů Haneckému v této věci.

Leninovy dopisy svědčí o tom, že plán návratu do vlasti definitivně padl až 30. března 1917, když Lenin zjistil, že anglická vláda vrátila Černova z Anglie do Francie (viz tento svazek, s. 452). A téhož dne zaslal Lenin Haneckému nejprve telegram a potom dopis, v němž rušil plán cesty přes Anglii. Nepodařilo se zjistit, zdali Hanecki daný dokument obdržel. — *450*

[472] Brožura *Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce)* byla vydána těsně před zimmerwaldskou konferencí a rozdávala se jejím účastníkům.

V roce 1918 vyšla brožura ve vydavatelství petrohradského sovětu dělnických a rudoarmějských zástupců (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). — *454*

[473] Lenin zdůrazňuje odpovědnost L. B. Kameněva, protože se Kameněv po svém návratu z vyhnanství do Petrohradu 12. března 1917 stal jedním z redaktorů Pravdy a zástupcem strany bolševiků v petrohradském sovětu.

A přesto Kameněv v nejdůležitějších zásadních otázkách politiky strany zaujímal polomenševické stanovisko. V článcích uveřejněných v Pravdě požadoval, aby bolševici podporovali prozatímní vládu, a vyslovoval se pro nátlak na tuto vládu, aby okamžitě zahájila mírová jednání. V hodnocení války se přikláněl k obranářskému stanovisku. V článku O Leninových tezích, uveřejněném v Pravdě 12. dubna 1917, v rozporu s Leninem oportunisticky líčil perspektivu okamžitého přechodu Ruska k socialistické revoluci. Kameněvovo stanovisko podrobil Lenin ostré kritice v brožuře Dopisy o taktice (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 156—169). — *456*

[474] Na konceptu telegramu, napsaného německy neznámou rukou, poznamenal Lenin v ruštině: »Odesláno v sobotu 31. 3. večer, Grimm obdržel ráno 1. 4.« — *457*

[475] Lenin má na mysli svůj pozdravný projev přednesený jménem ÚV SDDSR na sjezdu Švýcarské sociálně demokratické strany v Curychu 4. listopadu 1916 (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 202—205). — *460*

[476] Usnesení zahraničního kolegia ÚV SDDSR o okamžitém přesídlení emigrantů do Ruska přes Německo bylo schváleno 31. března 1917 (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 108—109). — *460*

[477] *M. L. Goberman* byl členem lausannské bolševické sekce; níže zmíněný Abram (A. A. Skovno) byl členem jedné z bolševických sekcí ve Švýcarsku; oba přijeli do Ruska zároveň s Leninen. — *460*

[478] Jde o rozhodnutí menševiků a socialistů-revolucionářů internacionalistů, zaměřené proti usnesení zahraničního kolegia ÚV o přijetí Grimmova návrhu na okamžitý návrat ruských emigrantů ze Švýcarska do Ruska přes Německo. Menševici a eseři navrhovali, aby se čekalo, až průjezd přes Německo schválí sovět dělnických zástupců. — *460*

[479] N. K. Krupská poukazuje ve svých vzpomínkách na to, že v daném případě mínil Lenin pod Běleninem byro ústředního výboru strany. Byro ÚV vydalo 5. dubna prostřednictvím Haneckého pokyn: »Uljanov musí ihned přijet« (Leninskij sbornik XIII, 1930, s. 270). — *462*

[480] Lenin má na mysli Grimmův dopis z 2. dubna 1917 Výboru pro organizaci návratu ruských emigrantů, v němž vyjadřoval protest proti Usnesení zahraničního kolegia ÚV SDDSR (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 108—109). — *465*

[481] Jsou míněny písemné podmínky, jež Platten odevzdal 4. dubna 1917 německému vyslanci. V jejich prvním bodě stálo: »Já, Fritz Platten, beru na sebe plnou a stálou osobní odpovědnost za železniční vůz s politickými emigranty a legálními osobami snažícími se jet do Ruska přes Německo.« — *466*

[482] Jde o rezoluce a protokoly týkající se cesty do Ruska (viz Leninskij sbornik II, s. 385—393). — *466*

[483] Lenin přijel do Petrohradu 3. (16.) dubna ve 23.10 hod. — *468*

[484] Jde o Závěr k Leninově knize Agrární program sociální demokracie v první ruské revoluci 1905—1907. Kniha byla napsána v listopadu—prosinci 1907, vytištěna roku 1908, ale hned v tiskárně byla zabavena a zničena.

Lenin se ještě v emigraci rozhodl, že po příjezdu do Ruska knihu znovu vydá (viz tento svazek, s. 446). Při vydání knihy v roce 1917 byl Závěr zařazen bez konce. Lenin pouze dopsal větu, jež byla přerušena ztrátou části textu, připsal ještě jednu větu a rovněž napsal Doslov (viz Sebrané spisy 16, Praha 1984,

s. 422—423). Závěr byl v plném znění poprvé publikován až v roce 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija (č. 5, s. 166—172) po tom, co byl v ženevském stranickém archívu nalezen Leninův rukopis pod titulkem Agrární otázka v první ruské revoluci (K revizi agrárního programu sociální demokracie) s úplným textem Závěru. — *469*

[485] Lenin má na mysli VII. (dubnovou) celoruskou konferenci SDDSR(b), která se konala v Petrohradu 24.—29. dubna (7.—12. května) 1917 (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 367—480). — *470*

[486] Peníze, o nichž je v tomto dopisu řeč, jsou zřejmě finanční prostředky ÚV SDDSR, jež zůstaly v zahraničí. — *470*

[487] *S. Štejnberg* byl zprostředkovatelem korespondence mezi emigranty.

V dopisu Leninovi z 6. (19.) dubna psal Hanecki o Štejnbergovi: »Jede pan Štejnberg. Ten člověk chce využít náš výbor; dělá si tu obrovskou reklamu. Upozorněte prostřednictvím spolehlivých lidí fignerovský výbor, aby s ním v tomto směru jednali nanejvýš opatrně. Budeme číslovat dopisy a články. Pokaždé potvrzujte telegraficky: došel dopis číslo to a to . . . Naše a Vaše telegramy musí začínat: Číslo to a to, došel Váš ten a ten.« — *471*

[488] *Půjčka svobody* byla vypsána prozatímní vládou k uhrazení válečných výdajů; upisování půjček bylo vyhlášeno od 6. (19.) dubna 1917. — *471*

[489] Je míněno stanovisko, jež zaujala Pravda v březnu 1917 po příjezdu Lenina do Ruska.

V Pravdě se v polovině března objevil článek L. B. Kameněva, jemuž byro ÚV SDDSR povolilo přispívat do listu bez práva podepisovat články. V těchto článcích se otázka podpory prozatímní vlády kladla ve shodě s menševickou formulací »potud-pokud«, »pokud období prozatímní vlády neskončí«, zaručovalo se podporování všech jejích kroků »k vymýcení všech pozůstatků feudálně statkářského režimu«, vládě byl předkládán iluzorní požadavek, aby upustila od anexí atd. V Kameněvově úvodníku Bez tajné diplomacie se vyzývalo k pokračování ve válce, což bylo v příkrém rozporu s bolševickým stanoviskem k imperialistické válce.

Kritice smířlivectví se na stránkách Pravdy věnovalo velmi

málo místa. V Leninově prvním Dopisu zdaleka, otištěném 21.—22. března (3.—4. dubna), redakce silně oklestila kritiku kompromisnických špiček petrohradského sovětu a demaskování anarchistických snah prozatímní vlády. J. V. Stalin zastával nesprávné stanovisko, že je třeba činit nátlak na prozatímní vládu a žádat, aby okamžitě zahájila mírové jednání.

Po příjezdu do Petrohradu se Lenin stal členem redakce a Pravda zahájila boj za leninský plán přerůstání buržoazně demokratické revoluce v revoluci socialistickou. — *471*

490 Stranou mladých nebo levicových sil ve Švédsku nazýval Lenin levicový směr ve švédské sociální demokracii. Za první světové války zastávali mladí internacionalistické stanovisko, inklinovali k zimmerwaldské levici. V květnu 1917 založili Levicovou sociálně demokratickou stranu Švédska. Na sjezdu této strany v roce 1919 bylo schváleno usnesení o připojení ke Komunistické internacionále. Revoluční křídlo strany přijalo v r. 1921 název Komunistická strana Švédska. — *471*

491 Lenin má na mysli dohodu o vytvoření buržoazní prozatímní vlády, uzavřenou 1. (14.) března 1917 prozatímním výborem Státní dumy a eserskými a menševickými vůdci výkonného výboru petrohradského sovětu dělnických a vojenských zástupců. Touto dohodou eseři a menševici dobrovolně předali moc buržoazii a poskytli prozatímnímu výboru Státní dumy právo, aby podle svého uvážení vytvořil prozatímní vládu. Ta byla vytvořena 2. (15.) března 1917. Jejími členy se stali kníže Lvov, vůdce kadetů Miljukov, vůdce okťabristů Gučkov a jiní představitelé buržoazie a statkářů. Jako představitel »demokracie« byl do vlády kooptován eser Kerenskij.

Dále zmíněná »styčná komise« byla utvořena z rozhodnutí kompromisního výkonného výboru petrohradského sovětu 8. (21.) března 1917 pro »ovlivnění« a »kontrolu« činnosti prozatímní vlády. Jejími členy se stali M. I. Skobelev, J. M. Stěklov, N. N. Suchanov, V. N. Filippovskij, N. S. Čcheidze (později rovněž V. M. Černov a I. G. Cereteli). Styčná komise pomáhala prozatímní vládě využívat autoritu petrohradského sovětu k maskování její kontrarevoluční politiky. Menševici a eseři počítali s tím, že s její pomocí zabrání masám v aktivním revolučním boji za přechod moci do rukou sovětů. Styčná komise byla zrušena v polovině dubna 1917, neboť její funkci převzalo byro výkonného výboru. — *471*

[492] Frontový sjezd delegátů z bojující armády se konal v Petrohradu od 24. dubna do 4. května (7.—17. května) 1917. — *473*

[493] Jde o VII. (dubnovou) celoruskou konferenci SDDSR(b). — *473*

[494] K. Radek byl tehdy členem zahraničního byra ÚV SDDSR(b) ve Stockholmu. — *474*

[495] Bulletin Pravdy vycházel německy ve Stockholmu od června do listopadu 1917 pod titulkem Russische Korrespondenz Prawda. Vydávalo ho zahraniční zastupitelství ústředního výboru SDDSR(b). Byly v něm publikovány články o nejdůležitějších otázkách revoluce v Rusku, dokumenty, přehledy a zprávy, osvětlující život strany a země. Vycházel rovněž francouzsky. — *474*

[496] Lenin má na mysli bod rezoluce VII. (dubnové) celoruské konference Situace v internacionále a úkoly SDDSR(b), v němž stojí: »Naše strana zůstává v zimmerwaldském bloku, ale klade si za úkol hájit v něm taktiku zimmerwaldské levice a ukládá ústřednímu výboru, aby okamžitě podnikl kroky k založení III. internacionály« (KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, 1898—1924, Praha 1984, s. 269). Místo tohoto bodu navrhoval Lenin tuto formulaci: »V Zimmerwaldu je třeba zůstat *jedině* kvůli informovanosti« (Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 204). Leninův pozměňovací návrh nebyl přijat a on sám hlasoval proti rezoluci o internacionále (viz Doslov k brožuře Úkoly proletariátu v naší revoluci, tamtéž, s. 211).

Na konci dopisu se Lenin odvolává na bod 3 rezoluce Situace v internacionále a úkoly SDDSR(b). — *474*

[497] Výkonný výbor skupin Sociální demokracie Království polského a Litvy v Rusku podal na právní komisi ÚV SDDSR(b) prohlášení v souvislosti s pomlouvačnou kampaní rozpoutanou proti J. S. Haneckému v buržoazním tisku. V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložena kopie tohoto prohlášení, v němž je Haneckého politická činnost charakterizována jako bezúhonná, ale je tu bod, požadující od »Haneckého a jiných soudruhů v zahraničí, kteří znají soukromý život soudruha Haneckého, aby osvětlili obvinění soudruha Haneckého, zaměřené na tuto stránku jeho života«.

Výkonný výbor skupin SDKPaL hodlal své prohlášení uveřejnit.

Lenin se seznámil s uvedenými materiály a napsal právní komisi tento dopis.

Po Leninově dopisu otiskl výkonný výbor skupin SDKPaL prohlášení v listu Trybuna, číslo 4 ze 17. (30.) června 1917 a vynechal v něm bod požadující vysvětlení. V prohlášení stálo, že buržoazní tisk provádí pomlouvačnou kampaň proti zimmerwaldovcům, mezi jinými i proti J. S. Haneckému, aby v dělnících zviklal důvěru v revoluční sociální demokracii.

J. S. Hanecki jako člen zahraničního byra ÚV SDDSR(b) byl tehdy ve Stockholmu. — *475*

498 Dílo *Marxismus o státu* napsal Lenin v lednu—únoru 1917 v Curychu. Obsahuje nejdůležitější výroky K. Marxe a B. Engelse o státu a diktatuře proletariátu, výpisky z článků a knih K. Kautského, A. Pannekoeka a E. Bernsteina s Leninovými poznámkami, doplňky, zobecněními a závěry, které si Lenin zapisoval do sešitu.

Před svou cestou ze Švýcarska do Ruska v dubnu 1917 nechal Lenin sešit ještě s jinými materiály v úschově v zahraničí.

Po červencových dnech 1917 požádal Lenin ukrývající se v Razlivu o zaslání tohoto sešitu a využil jej pak při přípravě knihy Stát a revoluce (viz Sebrané spisy 33, Praha 1987). — *478*

499 Tento dopis napsal Lenin byru Ústředního výkonného výboru celoruského sovětu dělnických a vojenských zástupců. 7. (20.) července večer se v bytě starého bolševika, dělníka S. J. Allilujeva, kde se tehdy ukrýval Lenin, konala porada členů ÚV a řady stranických pracovníků. Zúčastnili se jí V. I. Lenin, V. P. Nogin, G. K. Ordžonikidze, J. V. Stalin, J. D. Stasovová aj. Bylo přijato usnesení, aby se Lenin nedostavil k soudu kontrarevoluční prozatímní vlády. Dne 13.—14. (26.—27.) července 1917 rozšířené zasedání ÚV SDDSR(b) a poté VI. sjezd strany schválily rezoluci proti Leninově účasti na soudu (viz Leninův článek K otázce, mají-li se bolševičtí předáci dostavit k soudu, Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 449—450). — *478*

500 Před napsáním dopisu zahraničnímu byru ústředního výboru sepsal Lenin jeho podrobnou osnovu o deseti bodech (viz Leninskij sbornik XXI, s. 71—72). — *479*

501 V 88. čísle Pravdy z 22. června (5. července) 1917 byl otištěn telegram Haneckého ze Stockholmu, v němž vyvracel pomlouvačné výpady proti němu v listu Děň. Zároveň s jeho telegramem

byl v témže čísle Pravdy publikován telegram podepsaný Bronským, Orlovským a Radkem o Haneckého nevině.

O případu Haneckého viz Leninův Dopis ÚV SDDSR(b) (Leninskij sbornik XXXVI, s. 18—20). — *479*

[502] Lenin má na mysli Lunačarského Dopis redakci, otištěný v listu Novaja žizň, č. 60 z 28. června (11. července) 1917. — *479*

[503] *Bez lišnich slov* — týdeník; vydával jej černosotňovec Alexinskij v Petrohradu v červenci 1917. — *480*

[504] Předseda mezinárodní socialistické komise (ISK) R. Grimm, jenž byl na jaře 1917 v Rusku, si vyměňoval tajné depeše se švýcarským ministrem Hoffmannem o německých mírových podmínkách k uzavření separátního míru Německa s Ruskem, za což byl z Ruska vypovězen. Vyšetřováním Grimmova případu byla pověřena zvláštní komise určená ISK, která uznala, že Grimmovo jednání je v rozporu s zimmerwaldským hnutím, a navrhla uvolnit Grimma z funkce předsedy ISK. Rozhodnutí komise potvrdila třetí konference zimmerwaldovců, která se konala v září 1917 ve Stockholmu. — *481*

[505] Jde o mezinárodní konferenci socialistů, jež měla být svolána do Stockholmu v létě 1917. Svolání této konference navrhli sociálšovinisté neutrálních zemí. — *481*

[506] Na zasedání ústředního výkonného výboru 6. (19.) srpna 1917, kde se jednalo o přípravě stockholmské konference, vystoupil Kameněv s projevem, v němž obhajoval nutnost účastnit se konference; prohlásil, že rozhodnutí bolševiků v této otázce musí být zrevidováno. Bolševická frakce ÚVV se od Kameněvova vystoupení distancovala.

V souvislosti s tím poslal Lenin redakci listu Proletarij k otištění dopis O Kameněvově projevu k otázce stockholmské konference předneseném na zasedání ústředního výkonného výboru (viz Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 100—102). — *481*

[507] *Priboj* — deník, orgán helsingforského [helsinského] výboru SDDSR(b). Vycházel v Helsingforsu od 27. července (9. srpna) 1917 do března 1918 místo bolševického listu Volna, který vláda Kerenského zastavila. Od čísla 57 (19. října) byl orgánem finského oblastního byra a helsingforského výboru SDDSR(b).

Socialist-revolucioněr — orgán levých eserů ve Finsku. Vychá-

zel v Helsingforsu od 9. července 1917 do začátku roku 1918. — *486*

[508] Lenin se 13. dubna 1917 cestou ze Švýcarska do Ruska zastavil ve Stockholmu. Společně s F. Strömem, představitelem švédské levicové sociální demokracie, hodlal ve 4 hodiny odpoledne navštívit švédského sociálního demokrata K. Höglunda, uvězněného na ostrově Lengholm. Avšak pro nedostatek času (v 18 hod 37 min. mu jel vlak) se cesta k Höglundovi nekonala. Byl mu odeslán pozdravný telegram podepsaný Leninem a Strömem. — *491*

[509] Manifest Komunistické strany a knihu K. Marxe Bída filozofie potřeboval Lenin pro svou práci na knize Stát a revoluce. — *492*

ÚDAJE K JEDNOTLIVÝM DOKUMENTŮM

1 Odesláno z Poronina do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
2 Odesláno z Poronina do Krakova. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle textu telegrafního blanketu napsaného neznámou rukou. Přeloženo z němčiny.
3 Odesláno z Curychu do Vídně. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
4 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno 22. dubna 1926 v Pravdě, č. 92. Podle rukopisu.
5 Odesláno z Bernu do Poronina. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
6 Odesláno do Moskvy. Poprvé otištěno roku 1959 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.
7 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
8 Odesláno z Bernu do Les Avants (Švýcarsko). Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
9 Odesláno z Bernu do Poronina. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
10 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
11 Odesláno z Lausanne do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
12 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
13 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno v neúplném znění 22. dubna 1926 v Pravdě, č. 92. V plném znění otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
14 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

15 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
16 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
17 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
18 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
19 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
20 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
21 Odesláno z Bernu do Berlína a Vídně. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
22 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
23 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
24 Odesláno do Moskvy. Poprvé otištěno roku 1923 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 6/7. Podle rukopisu.
25 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
26 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
27 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
28 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
29 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
30 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
31 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
32 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
33 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
34 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
35 Odesláno z Bernu do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

36 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
37 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
38 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
39 Odesláno do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
40 Odesláno z Bernu do Kodaně. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
41 Odesláno z Bernu do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
42 Odesláno z Bernu do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
43 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
44 Odesláno z Bernu do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
45 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
46 Odesláno do Moskvy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
47 Odesláno z Bernu do Vídně. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
48 Odesláno do Cařihradu. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 3. Podle rukopisu.
49 Odesláno z Bernu do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
50 Odesláno z Bernu. Poprvé otištěno roku 1939 v časopisu Bolševik, č. 13. Podle rukopisu.
51 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
52 Odesláno z Bernu do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
53 Odesláno z Bernu. Poprvé otištěno roku 1939 v časopisu Bolševik, č. 13. Podle rukopisu.
54 Odesláno z Bernu do Kodaně. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
55 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
56 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
57 Odesláno do Paříže. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVII. Podle rukopisu.

58 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
59 Odesláno z Bernu do Curychu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
60 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
61 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
62 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
63 Napsáno v Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
64 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
65 Odesláno do Amsterodamu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.
66 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
67 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
68 Odesláno do Paříže. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVII. Podle kopie přepsané N. K. Krupskou.
69 Odesláno do Zwolle (Nizozemí). Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
70 Odesláno do Zwolle. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu D. Wijnkoopa. Přeloženo z němčiny.
71 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
72 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
73 Odesláno z Bernu do Kristianie [Oslo]. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
74 Odesláno ze Sörenbergu (Švýcarsko) do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
75 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
76 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.
77 Odesláno do Zwolle. Poprvé otištěno 21. ledna 1949 v Pravdě, č. 21. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
78 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu (Švýcarsko). Otištěno poprvé, podle rukopisu.

79 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

80 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

81 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

82 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

83 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

84 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

85 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Novaja i novějšaja istorija, č. 2. Podle rukopisu.

86 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

87 Odesláno ze Sörenbergu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

88 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.

89 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.

90 Odesláno do Zwolle. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

91 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

92 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

93 Odesláno do Zwolle. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

94 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

95 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

96 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

97 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

98 Odesláno ze Sörenbergu do Zwolle. Poprvé otištěno 21. ledna 1949 v Pravdě, č. 21. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

99 Odesláno ze Sörenbergu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

100 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
101 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
102 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Příloha k dopisu poprvé otištěna roku 1915 v časopisu Kommunist, č. 1/2. Dopis otištěn poprvé, podle rukopisu; příloha podle textu časopisu Kommunist.
103 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
104 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
105 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
106 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
107 Odesláno ze Sörenbergu do Amsterodamu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
108 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.
109 Odesláno ze Sörenbergu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
110 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
111 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
112 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
113 Odesláno ze Sörenbergu do Amsterodamu. Poprvé otištěno německy roku 1959 v časopisu Beiträge zur Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung, č. 2. Rusky poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle perlustrační kopie. Přeloženo z němčiny.
114 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
115 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
116 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
117 Odesláno ze Sörenbergu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
118 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930

v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

119 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.

120 Odesláno ze Sörenbergu do Amsterodamu. Poprvé otištěno roku 1960 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

121 Odesláno ze Sörenbergu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

122 Odesláno ze Sörenbergu do Lausanne. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.

123 Odesláno ze Sörenbergu do Londýna. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.

124 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

125 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

126 Odesláno ze Sörenbergu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

127 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

128 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

129 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

130 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

131 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

132 Odesláno ze Sörenbergu do Lausanne. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

133 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

134 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

135 Odesláno ze Sörenbergu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

136 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

137 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.

138 Odesláno ze Sörenbergu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

139 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

140 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

141 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

142 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

143 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

144 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

145 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

146 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

147 Odesláno ze Sörenbergu do Curychu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu.

148 Odesláno ze Sörenbergu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

149 Odesláno ze Sörenbergu do Kristianie. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

150 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

151 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIV. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

152 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

153 Odesláno ze Sörenbergu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

154 Odesláno ze Sörenbergu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

155 Odesláno ze Sörenbergu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

156 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

157 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

158 Odesláno ze Sörenbergu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

159 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

160 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

161 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

162 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

163 Podáno v Bernu (místní). Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

164 Odesláno z Bernu do New Yorku. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

165 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

166 Odesláno do Curychu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

167 Odesláno z Bernu do New Yorku. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.

168 Podáno v Bernu (místní). Otištěno poprvé, podle rukopisu.

169 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

170 Odesláno z Bernu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

171 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.

172 Odesláno z Bernu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

173 Odesláno z Bernu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

174 Odesláno z Bernu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z francouzštiny.

175 Odesláno z Bernu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

176 Odesláno z Bernu do Laren (Nizozemí). Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

177 Odesláno z Bernu do Curychu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

178 Odesláno z Bernu do Curychu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

179 Odesláno z Bernu do Curychu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

180 Odesláno z Bernu do Curychu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

181 Odesláno z Bernu do Curychu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

182 Podáno v Bernu (místní). Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

183 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
184 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
185 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
186 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
187 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
188 Odesláno z Curychu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
189 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
190 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
191 Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
192 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 7. Podle rukopisu.
193 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
194 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
195 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
196 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
197 Odesláno do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
198 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
199 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
200 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
201 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
202 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
203 Odesláno z Curychu do Bernu. Příloha k dopisu poprvé otištěna 25. března 1916 v listu Social-demokrat, č. 52. Dopis otištěn poprvé, podle rukopisu, příloha podle textu listu Social-demokrat.
204 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
205 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
206 Odesláno z Curychu do Paříže. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
207 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
208 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
209 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
210 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
211 Podáno v Curychu (místní). Otištěno poprvé, podle rukopisu.

212 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
213 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
214 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
215 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
216 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
217 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
218 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
219 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
220 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
221 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
222 Odesláno z Curychu do Kristianie. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
223 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
224 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
225 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
226 Odesláno z Curychu do Kristianie. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
227 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
228 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1934 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 4. Podle rukopisu.
229 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 7. Podle rukopisu.
230 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
231 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
232 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
233 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 7. Podle rukopisu.
234 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
235 Odesláno z Curychu do Kristianie. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
236 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
237 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

238 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 7. Podle rukopisu.

239 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

240 Odesláno z Curychu do Sceaux (Seine) (Francie). V plném znění poprvé otištěno roku 1958 v časopisu V pomošč političeskomu samoobrazovaniju, č. 8. Podle rukopisu.

241 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

242 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 7. Podle rukopisu.

243 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

244 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 7. Podle rukopisu.

245 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

246 Odesláno z Curychu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

247 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

248 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Krasnaja letopis, č. 4. Podle rukopisu.

249 Odesláno z Curychu do Sceaux. V plném znění poprvé otištěno roku 1932, Sočinënija V. I. Lenina, sv. XXIX, 2. vydání. Podle rukopisu.

250 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

251 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

252 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

253 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

254 Odesláno z Curychu do Sceaux. Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.

255 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

256 Odesláno z Flumsu (Švýcarsko) do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

257 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

258 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

259 Odesláno z Flumsu do Sceaux. Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.

260 Odesláno z Flumsu do Ženevy. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

261 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

262 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
263 Odesláno z Flumsu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
264 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
265 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
266 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
267 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
268 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
269 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
270 Odesláno z Flumsu do Sceaux. V plném znění poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.
271 Odesláno z Flumsu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
272 Odesláno z Flumsu do Francie. Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.
273 Odesláno z Flumsu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
274 Odesláno z Flumsu do Curychu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
275 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
276 Odesláno z Flumsu do Norska. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
277 Odesláno z Flumsu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
278 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
279 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
280 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
281 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
282 Odesláno z Flumsu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
283 Odesláno z Flumsu do Curychu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

284 Odesláno z Flumsu do Sceaux. Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.
285 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
286 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
287 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Poprvé otištěno roku 1932 v časopisu Bolševik, č. 22. Podle rukopisu.
288 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
289 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
290 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
291 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. V neúplném znění otištěno roku 1932 v časopisu Bolševik, č. 22. V plném znění otištěno poprvé. Podle rukopisu.
292 Odesláno z Flumsu do Hertensteinu. V neúplném znění otištěno roku 1932 v časopisu Bolševik, č. 22. V plném znění otištěno poprvé. Podle rukopisu.
293 Odesláno z Flumsu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1932 v časopisu Bolševik, č. 22. Podle rukopisu.
294 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
295 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
296 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
297 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
298 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
299 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
300 Odesláno z Curychu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
301 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
302 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXI. Podle rukopisu.
303 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
304 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

305 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
306 Odesláno z Curychu do Hertensteinu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
307 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
308 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
309 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1932 v časopisu Bolševik, č. 22. Podle rukopisu.
310 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
311 Odesláno z Curychu do Vídně. Poprvé otištěno 1. března 1932 v Pravdě, č. 60. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
312 Odesláno z Curychu do Paříže. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
313 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
314 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
315 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
316 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
317 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
318 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik III. Podle rukopisu.
319 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
320 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
321 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
322 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
323 Odesláno z Curychu do Sörenbergu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
324 Odesláno z Curychu do Clarensu (Švýcarsko). Otištěno poprvé, podle rukopisu.
325 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
326 Odesláno do Winterthuru (Švýcarsko). Poprvé otištěno roku

1931 v publikaci Leninskij sbornik XVII. Podle strojopisné kopie. Přeloženo z němčiny.

327 Odesláno z Curychu. Poprvé otištěno roku 1931 v publikaci Leninskij sbornik XVII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

328 Odesláno z Curychu do Sceaux. Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Voprosy Istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.

329 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

330 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.

331 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

332 Odesláno z Curychu do Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

333 Odesláno z Curychu do Sceaux. V plném znění poprvé otištěno roku 1932, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. XXIX, 2. vydání. Podle rukopisu.

334 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.

335 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.

336 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

337 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1925 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 8. Podle rukopisu.

338 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

339 Odesláno z Curychu do Sceaux. Poprvé otištěno 22. dubna 1958 v listu Komsomolskaja pravda, č. 95. Podle rukopisu.

340 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

341 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

342 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.

343 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.

344 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

345 Odesláno z Curychu do Sceaux. Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.

346 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

347 Napsáno v Curychu. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
348 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
349 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
350 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
351 Odesláno z Curychu do Ženevy. Rusky poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
352 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
353 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
354 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
355 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
356 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
357 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
358 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
359 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
360 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
361 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
362 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
363 Odesláno z Curychu do Davosu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
364 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
365 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
366 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
367 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.

368 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
369 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
370 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
371 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
372 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
373 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1929 v publikaci Leninskij sbornik XI. Podle rukopisu.
374 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
375 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
376 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
377 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
378 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno 27. července 1924 v Pravdě, č. 169. Podle rukopisu.
379 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno 27. července 1924 v Pravdě, č. 169. Podle rukopisu.
380 Odesláno do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
381 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno 22. dubna 1926 v Pravdě, č. 92. Podle rukopisu.
382 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
383 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
384 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
385 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno 21. ledna 1928 v Pravdě, č. 18. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
386 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
387 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
388 Odesláno z Curychu do Kristianie. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

389 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
390 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
391 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1934 v publikaci Leninskij sbornik XXVI. Podle rukopisu.
392 Odesláno z Curychu do Ženevy. V plném znění poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
393 Odesláno z Curychu do Clarensu. Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
394 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
395 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
396 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
397 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
398 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
399 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
400 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1921 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 2. Podle rukopisu.
401 Odesláno z Curychu do Bernu. Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle kopie napsané neznámou rukou. Přeloženo z němčiny.
402 Odesláno z Curychu do Clarensu. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
403 Odesláno z Curychu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
404 Odesláno z Curychu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
405 Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.
406 Odesláno z Curychu do Ženevy. Otištěno poprvé, podle kopie (perlustrace). Roku 1924 byl tento dopis v publikaci Leninskij sbornik II omylem otištěn jako dopis Zinovjevův.
407 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 1. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z němčiny.
408 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno francouzsky roku

1923 v knize Henri Guilbeaux, Wladimir Iljitsch Lenin, Berlín. Podle textu knihy. Přeloženo z francouzštiny.

409 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z francouzštiny.

410 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z francouzštiny.

411 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z němčiny.

412 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z němčiny.

413 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 1. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z němčiny.

414 Odesláno z Bernu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z němčiny.

415 Odesláno z Bernu do Curychu. Otištěno poprvé, podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z němčiny.

416 Odesláno z Bernu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

417 Odesláno z Bernu do Davosu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

418 Odesláno do Curychu cestou ze Švýcarska do Ruska. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

419 Odesláno ze Stockholmu cestou ze Sassnitz [Sasnice] (Německo) do Trelleborgu (Švédsko). Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 1. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z němčiny.

420 Odesláno do Ženevy cestou do Ruska. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle textu telegrafního blanketu. Přeloženo z němčiny.

421 Odesláno z Haparandy (Švédsko) do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

422 Odesláno z Tornea (Finsko) do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 11. Podle textu telegrafního blanketu.

423 Poprvé otištěno 17. září 1924 v listu Leningradskaja pravda, č. 212. Podle rukopisu.

424 Odesláno z Petrohradu do Ženevy. Poprvé otištěno roku 1923 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 9. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

425 Odesláno z Petrohradu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1923 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 9. Podle rukopisu.

426 Odesláno z Petrohradu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1923 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 9. Podle strojopisné kopie (perlustrace).

427 Poprvé otištěno roku 1958 v knize Seďmaja Aprelskaja Vserossijskaja konferencija RSDRP (bolševikov). Petrogradskaja obščegorodskaja konferencija RSDRP (bolševikov). Duben roku 1917. Protokoly, s. 364, v pozn. 175. Podle rukopisu.

428 Odesláno z Petrohradu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1932 v časopisu Krasnaja letopis, č. 5/6. Podle rukopisu.

429 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

430 Odesláno z Petrohradu do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1937 v knize V. I. Lenin, Sočinënija 1917 goda v trjoch tomach, sv. 2. Podle textu telegrafního blanketu.

431 Odesláno z Petrohradu do Stockholmu. Poprvé otištěno 7. listopadu 1932 v Pravdě, č. 309. Podle rukopisu.

432 Poprvé otištěno roku 1924 ve vydavatelské předmluvě ke knize N. Lenin, Gosudarstvo i revoljucija. Učenije marksizma o gosudarstve i zadači proletariata v revoljucii. Moskva, vyd. Krasnaja nov. Podle textu knihy.

433 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.

434 Odesláno z Helsingforsu [Helsinky] do Stockholmu. Poprvé otištěno roku 1930 v publikaci Leninskij sbornik XIII. Podle rukopisu.

435 Odesláno z Vyborgu do Helsingforsu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXI. Podle rukopisu.

436 Odesláno z Vyborgu do Helsingforsu. Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXI. Podle rukopisu.

437 Poprvé otištěno roku 1934 v knize N. K. Krupskaja Vospominanija o Lenině, díl III. Moskva, Partizdat. Podle textu knihy.

PŘÍLOHY

1 Poprvé otištěno německy (faksimile) 7. července 1926 v listu Die Rote Fahne, č. 155. Rusky poprvé otištěno 16. července 1926 v listu Komsomolskaja Pravda, č. 161. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.

2 Odesláno z Bernu. Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
3 Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle strojopisné kopie.
4 Poprvé otištěno 2. (15.) dubna 1917 v listu Politiken, č. 86. Podle textu listu. Přeloženo ze švédštiny.
5 Poprvé otištěno v listu Pravda, č. 39. Podle textu listu.
6 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

SEZNAM LITERATURY, KTEROU V. I. LENIN CITUJE NEBO O NÍŽ SE ZMIŇUJE*

[1] *Базаров, В. А. Текущий момент и перспективы.* — «Летопись», Пг., 1916, № 5, стр. 162—179. — *327, 335*

Базельская резолюция — см. Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage...

[2] *Бакунин, М. А. Парижская Коммуна и понятие о государственности.* С письмом П. А. Кропоткина к издателям «Анархической библиотеки». Женева, Новая русская тип., 1892. 2, X, 20 стр. (Анархическая б-ка. № 1). — *425*

[3] *Балканы.* Пример братания в траншеях. — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 4. Под общ. загл.: Из отчетов, прочитанных на Международной социалистической конференции в Циммервальде. — *159*

[4] *Басок — см.* Меленевский, М. И.

«Без Лишних Слов», Пг., 1917, № 1, 11 июля, стр. 3—4; № 2, 19 июля, стр. 3. — *480*

— 1917, № 2, 19 июля, стр. 5—6. — *480*

* Česká redakce přetiskuje tento seznam literatury z 5. ruského vydání v nezměněné podobě.

V textové části jsou bibliografické prameny přeloženy a opatřeny číslem v hranaté závorce, které odkazuje na originální název díla a jeho bibliografické údaje v tomto seznamu.

Knihy, noviny a časopisy s Leninovými poznámkami jsou označeny hvězdičkou. Tyto výtisky jsou uloženy v Archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. *Čes. red.*

[5] *[Берзин, Я. А.] О деятельности социал-демократии Латышского края за время войны.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 45—51. Подпись: Я. Земелис. — *210*

[6] *Богданов, А. Мировые кризисы, мирные и военные.* — «Летопись», Пг., 1916, № 3, стр. 139—163; № 4, стр. 133—153; № 5, стр. 113—124; № 7, стр. 214—238. — *327*

Браун — см. Янсон, Я. Э.

[7] *Бухарин, Н. И. Мировое хозяйство и империализм.* — «Коммунист», Женева, 1915, № 1-2, стр. 4—48. — *105, 143*

[8] — *Новое рабство.* — «Новый Мир», Нью-Йорк, 1916, № 830, 11 ноября, стр. 4. — *370*

[9] *Бухарин, Н. И. Письмо В. И. Ленину.* Начало октября 1916 г. Рукопись [1]. — *334—338*

[10] *В Бернскую интернац. соц. к-сию.* [1916. Корректурный оттиск]. — *219, 225, 241, 242*

[11] *Вести из России.* — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 53, 13 апреля, стр. 1—2. — *251*

[12] *«Вестник Временного Правительства»*, Пг., 1917, № 35 (81), 20 апреля (3 мая), стр. 2. — *472*

[13] *Вожди русской с.-д. о войне.* — «Голос», Париж, 1914, № 31, 18 октября, стр. 1; № 32, 20 октября, стр. 1. Подпись: И. К. — *25*

[14] * *Война.* Сборник статей. При участии: И. Аксельрод и др. [Paris, «Ideal», 1915]. 107 стр. — *112, 130, 153*

[15] *«Вопросы Страхования»*, Пг. — *156, 295, 308, 322, 323*

— 1915, № 3 (41), 25 апреля. 16 стр. — *106*

[1] Poprvé otištěno v časopisu Bolševik, Moskva 1932, č. 22, s. 87—88.

— 1915, № 4 (42), 15 мая. 16 стр. — *106*

— 1915, № 5 (43), 10 июля, стр. 16. — *120*

[16] *«Вперед»*, Женева. — *163, 168*

[17] *Всемирная война и задачи социал-демократии.* (Проект резолюции, внесенный левой частью конференции). — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 3—4. — *158, 165, 166, 171, 172, 179, 184*

[18] *Выборы рабочих в страховой совет.* — «Речь», Пг., 1916, № 32 (3415), 2 (15) февраля, стр. 4. — *209*

[19] *Где большинство?* [Передовая]. — «Наше Слово», Париж, 1915, № 42, 18 марта, стр. 1. — *87*

[20] *«Голос»*, Парнж. — *27, 36, 60, 66, 69, 70, 74, 80, 206*

— 1914, № 12, 25 сентября, стр. 1. — *28*

— 1914, № 19, 3 октября, стр. 1. — *28*

— 1914, № 23, 9 октября, стр. 1—2. — *28*

— 1914, № 31, 18 октября, стр. 1; № 32, 20 октября, стр. 1. — *24*

— 1914, № 33, 21 октября, стр. 1. — *24*

— 1914, № 37, 25 октября, стр. 1; № 38, 27 октября, стр. 1. — *26*

— 1914, № 79, 13 декабря, стр. 1—2. — *60, 88*

— 1914, №№ 80—86, 15—22 декабря. — *61*

— 1914, № 86, 22 декабря, стр. 1. — *60, 80*

— 1914, №№ 87—94, 23—31 декабря. — *61*

— 1914, № 87, 23 декабря, стр. 1, 2. — *60, 80*

[21] *Горбунов, И. Ф. На почтовой станции.* — *418, 422*

[22] * *Горн, В., Меч, В. и Череванин, Н. Борьба общественных сил в русской революции.* Вып. 3. Крестьянство и революция. М., 1907. 168 стр. — *371*

[23] *Григорьев, Р. П. Б. Аксельрод об Интернационале и войне.* — «Голос», Париж, 1914, № 86, 22 декабря, стр. 1; № 87, 23 декабря, стр. 1. — *60, 80*

Грузинская резолюция — см. Ответ грузинских социал-демократов...

[24] * *Гуревич, Э. Л. Война и европейская демократия.* — «Русские Ведомости», М., 1914, № 202, 3 сентября, стр. 2—3, в отд.: На темы дня. Подпись: Е. Смирнов. — *28*

[25] *Дан, Ф. И. (Заявление о расхождении с «Нашей Зарей»).* — «Наше Слово», Париж, 1915, № 1, 29 января, стр. 1, в ст.: Мартов, Л. Заявление. — *74*

[26] * *Декларация российских социалистов, вступивших волонтерами во французскую армию.* 21 августа 1914 г. [Листовка]. Б. м., 1914. 1 стр. — *28*

[27] *Декларация Центрального Комитета РСДРП, представленная Лондонской конференции делегатом партии тов. Максимовичем.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 40, 29 марта, стр. 1. — *84*

[28] *Делевский, Ю. Социальные антагонизмы и классовая борьба в истории.* Спб., «Общественная Польза», 1910. [8], 387 стр. — *280*

[29] *«Дело»*, М. — *332*

*— 1916, № 1, август. 112 стр. — *327, 328, 334*

[30] *Демагогия и межевательство.* — «Известия Заграничного Секретариата Организационного Комитета Российской Социал-Демократической Рабочей Партии», [Женева], 1915, № 2, 14 июня, стр. 4. — *103*

[31] *«День»*, Пг., 1916, № 32 (1192), 2 февраля, стр. 4. — *209*

[32] * *«Дискуссионный Листок»*, [Париж], 1911, № 3, 29 апреля (12 мая), стр. 3—8. — *371, 396*

Доклад Бризона — см. Déclaration de Brizon, Raffin-Dugens et A. Blanc.

[33] * *Доклад Организационного комитета РСДРП Копенгагенской конференции.* — «Известия Заграничного Секретариата Организационного Комитета Российской Социал-Демократической Рабочей Партии», [Женева], 1915, № 1, 22 февраля, стр. 1. — *89*

[34] *Еще о Мартове.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 41, 1 мая, стр. 2. — *83*

[35] *Еще о социал-шовинизме.* (Письмо из Нерви, Италия). — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 38, 12 февраля, стр. 2. Подпись: Гр. — *75*

[36] *Женское рабочее движение и война.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 2. — *54*

[37] *«Жизнь»*, Париж — Женева. — *163*

— Женева, 1915, № 15 (77), 26 сентября. 4 стр. — *175, 178*

[38] *Задача российского пролетариата.* (Письмо к товарищам в России). [Genève, Chaulmontet, 1915]. 8 стр. (РСДРП). — *174*

[39] *«Защита отечества» или борьба за социальную революцию.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 39, 3 марта, стр. 1. — *83*

Заявление Либкнехта — см. Liebknecht, K. Abstimmungsbegründung.

[40] *[Заявление-протест против ультиматума Лебедура, сделанное левой группой делегатов совместно с Роланд-Гольст и Троцким на Международной социалистической конференции в Циммервальде].* — «Со-

циал-Демократ», Женева, 1915, № 47, 13 октября, стр. 2. Под общ. загл.: Два заявления на международной конференции. — *171*

[41] *[Заявление, сделанное левой группой делегатов на Международной социалистической конференции в Циммервальде].* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 47, 13 октября, стр. 2. Под общ. загл.: Два заявления на международной конференции. Подписи: Н. Ленин и др. — *163, 165, 171, 173*

[42] *[Зиновьев, Г. Е.] Война и революционный кризис в России.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 1—2. — *138, 174, 179*

[43] — *Война и российская социал-демократическая рабочая фракция.* На боевом посту. — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 1. — *51, 54, 56*

[44] — *Второй Интернационал и проблема войны.* Отказываемся ли мы от наследства? — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 1—29. — *307, 309, 314, 315, 317*

[45] — *Германская социал-демократия и будущий Интернационал.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 42, 21 мая, стр. 2. — *92*

[46] — *Как ликвидаторство превратилось в социал-шовинизм.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 1, октябрь, стр. 44—50. — *220*

[47] — *«Об «амнистии» и ее пророках».* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 42, 21 мая, стр. 1. — *92*

[48] — *Отчет делегата ЦК РСДРП о предварительном совещании, состоявшемся 11 июля 1915 г. по вопросу о созыве международной конференции.* До 14 июля 1915 г. Рукопись[1]. — *108, 114, 115*

[1] Poprvé otištěno v publikaci Leninskij sbornik XIV, 1930, s. 161—163.

[49] — *Пацифизм или марксизм.* (Злоключения одного лозунга). — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 44, 23 августа, стр. 1—2. — *111, 117, 120, 130, 131, 132*

[50] — *Первая международная конференция.* (История ее созыва, ее состав, ее идейная физиономия). — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 2—3. — *158, 178*

[51] — *По стопам Меньшикова.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 2. — *54*

[52] — *«Пораженчество» прежде и теперь.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 1, октябрь, стр. 35—43. — *289, 316, 330*

[53] — *После Циммервальда.* — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 52, 25 марта, стр. 2. — *209, 220*

[54] — *Проект письма Н. И. Бухарину.* Сентябрь 1916 г. Рукопись [1]. — *318, 319*

[55] — *Российская социал-демократия и русский социал-шовинизм.* — «Коммунист», [Женева], 1915, № 1-2, стр. 102—155. — *107*

[56] — *Собственные его величества «социал-демократы».* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 44, 23 августа, стр. 2. — *130*

[57] — *Студенчество на коленях.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 37, 1 февраля, стр. 2. — *54*

[58] — *Циммервальд — Кинталь.* Вторая Циммервальдская конференция. — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 54-55, 10 июня, стр. 2—4. — *315*

[59] *Из отчетов, прочитанных на Международной социалистической конференции в Циммервальде.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 4, в отд.: Хроника. — *211, 178*

[1] Poprvé otištěno v časopisu Bolševik, Moskva 1932, č. 22, s. 84.

[60] *Из протокола заседания Совета рабочих и солдатских депутатов 2-го марта.* — «Известия Петроградского Совета Рабочих и Солдатских Депутатов», 1917, № 4, 3 марта, стр. 4. — *472*

[61] *«Известия Заграничного Секретариата Организационного Комитета Российской Социал-Демократической Рабочей Партии»*, [Женева — Цюрих]. — *103*

*— 1915, № 1, 22 февраля, стр. 1. — *89*

— 1915, № 2, 14 июня. 4 стр. — *102, 105, 107*

— 1916, № 3, 5 февраля. 8 стр. — *209, 220*

— 1916, № 5, 10 июня, стр. 2. — *291*

[62] *«Известия Петроградского Совета Рабочих и Солдатских Депутатов»*, 1917, № 4, 3 марта, стр. 4. — *471*

[63] *«Известия Стокгольмского Информационного Бюро Совета Рабочих и Солдатских Депутатов».* — *485*

[64] *«Известия Стокгольмского Информ. Бюро С. Р. и С. Д.».* — «Известия ЦИК и Петроградского Совета Рабочих и Солдатских Депутатов», 1917, № 148, 19 августа, стр. 3. — *485*

[65] *«Известия ЦИК и Петроградского Совета Рабочих и Солдатских Депутатов»*, 1917, № 148, 19 августа, стр. 3. — *485*

[66] *Извещение об издании журнала «Коммунист».* 20 мая 1915 г. [Отд. оттиск. Genève, 1915]. 3 стр. — *96*

[67] * *Интернационал и война.* № 1. [Цюрих], изд. Загр. секретариата Орг. к-та РСДРП, 1915. II, 148 стр. (РСДРП). — *162*

[68] *Интернационал и «защита отечества».* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 35, 12 декабря, стр. 1—2. — *34, 54*

[69] *Интернациональная социалистическая конференция в Циммервальде (Швейцария).* — «Жизнь», Женева, 1915, № 15 (77), 26 сентября, стр. 1—2. — *175*

[70] *«Информационный Листок Заграничной Организации Бунда»*, [Женева]. — *87*

*— 1915, № 7, январь. 16 стр. — *70, 87, 203, 214*

[71] *Ионов. Бунд о войне.* — «Известия Заграничного Секретариата Организационного Комитета Российской Социал-Демократической Рабочей Партии», [Женева], 1915, № 2, 14 июня, стр. 3—4. — *107*

[72] *«Искра»* (старая, ленинская), [Лейпциг — Мюнхен — Лондон — Женева]. — *340*

*— [Мюнхен], 1902, № 20, 1 мая, стр. 1. — *340, 341*

[73] *[Каменев, Л. Б.] Крушение Интернационала.* Пг., «Волна», 1917. 24 стр. Перед загл. авт.: Ю. Каменев. — *290, 386, 393*

[74] * *Карл Маркс (1818—1883).* К 25-летию со дня его смерти (1883—1908). Спб., [Кедровы], 1908. 410 стр. На обл. загл.: Памяти Карла Маркса. — *358*

[75] *Карпинский, В. А. Письмо В. И. Ленину* 9 декабря 1914 г. Рукопись [1]. — *57*

[76] *Каутский, К. Социальная революция.* I. Социальная реформа и социальная революция. II. На другой день после социальной революции. Пер. с нем. Н. Карпова. Под ред. Н. Ленина. Изд. Лиги русской революционной социал-демократии. Женева, тип. Лиги, 1903. 204, 4 стр. (РСДРП). — *417*

[77] *Ко всем примыкающим партиям и группам.* — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 52, 25 марта, стр. 1. — *220*

[1] Poprvé otištěno v publikaci Leninskij sbornik XI, 1929, s. 257—258.

[78] *Коллонтай, А. М. Кому нужна война?* Изд. ЦК РСДРП. Б. м., 1916. 16 стр. — *176, 180*

[79] — *Почему молчал пролетариат Германии в июльские дни?* — «Коммунист», Женева, 1915, № 1-2, стр. 159—161. Подпись: А. К—й. — *93, 102, 120*

[80] *«Коммунист»*, Женева. — *93, 94, 95, 101, 104, 105, 107, 110, 112, 117, 122, 128, 130, 142, 143, 150, 151, 152, 173, 215, 217, 218, 227, 237, 244, 246, 253, 254, 257, 258, 259, 260, 264, 271, 275, 276, 277, 278, 279, 361, 372, 454*

*— 1915, № 1-2, 196 стр. — *60, 93, 101, 105, 107, 112, 119, 126, 128, 129, 130, 132, 161, 162, 215, 246, 254, 271*

[81] *[Коричонер, Ф.] Из жизни австрийской социал-демократии.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 44—45. Подпись: Ф. — *313, 318, 323*

[82] * *Косовский, В. Освободительная легенда.* — «Информационный Листок Заграничной Организации Бунда», [Женева], 1915, № 7, январь, стр. 3—7. — *88*

[83] *Крупская, Н. К. Вопрос о трудовой школе на Берлинском конгрессе немецких учителей.* — «Свободное Воспитание», М., 1912—1913, № 7, стлб. 71—86. — *65*

[84] — *Два типа организации школьного дела.* — «Свободное Воспитание», М., 1911—1912, № 3, стлб. 47—56. — *65*

[85] *Крупская, Н. К. К вопросу о свободной школе.* — «Свободное Воспитание», М., 1909—1910, № 7, стлб. 1—10. — *65*

[86] — *К вопросу о школьных судах.* — «Свободное Воспитание», М., 1910—1911, № 10, стлб. 25—32. — *65*

[87] — *Лев Толстой в оценке французского педагога.* —

«Свободное Воспитание», М., 1911—1912, № 12, стлб. 91—96. — *65*

[88] — *Народное образование и демократия.* Пг., «Жизнь и Знание», 1917. 103 стр. (Б-ка обществоведения. Кн. 37). — *373*

[89] — *О школьном самоуправлении.* — «Свободное Воспитание», М., 1911—1912, № 2, стлб. 49—62. — *65*

[90] — *Самоубийства среди учащихся и свободная трудовая школа.* — «Свободное Воспитание», М., 1910—1911, № 10, стлб. 1—10. — *65*

[91] — *Семья и школа.* — «Свободное Воспитание», М., 1913—1914, № 1, стлб. 25—38. — *65*

[92] — *Следует ли обучать мальчиков бабьему делу.* — «Свободное Воспитание», М., 1909—1910, № 10, стлб. 55—60. — *65*

[93] — *«Совет матерям».* — «Свободное Воспитание», М., 1911—1912, № 1, стлб. 113—118. — *65*

[94] — *Совместное обучение.* — «Русская Школа», Спб., 1911, № 7-8, стр. 1—10. — *65*

[95] — *Солнечный свет и свободное творчество детей.* — «Свободное Воспитание», М., 1912—1913, № 5, стлб. 1—6. — *65*

[96] * *Кулишер, А. Дублинский мятеж.* — «Речь», Пг., 1916, № 102 (3485), 15 (28) апреля, стр. 1—2. — *259*

[97] *Ларин, Ю. [Заявление от имени ОК на съезде Шведской социал-демократической партии в Стокгольме.* 23 (10) ноября 1914 г.]. — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 36, 9 января, стр. 2. Под общ. загл.: На шведском с.-д. съезде. На газ. ошибочно указана дата: 12 декабря 1914 г. — *56, 89*

[98] *[Ленин, В. И.] Автору «Песни о соколе».* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 2. — *54*

[99] — *Аграрная программа социал-демократии в первой русской революции 1905—1907 годов.* Ноябрь — декабрь 1907 г. — *446, 449, 469, 474*

[100] — *В Интернациональную социалистическую комиссию (I. S. K.).* Сентябрь, позднее 12 (25), 1915 г. — *174, 175*

[101] — *Военная программа пролетарской революции.* Сентябрь 1916 г. — *310, 318, 334*

[102] — *Война и российская социал-демократия.* Сентябрь, ранее 28 (11 октября), 1914 г. — *22, 24, 25, 27*

[103] — *Война и российская социал-демократия.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 33, 1 ноября, стр. 1. — *33, 34, 37, 44, 61, 63, 67, 106, 113, 116, 131, 133, 134, 139, 141, 155*

[104] — *Доклад о революции 1905 года.* Ранее 9 (22) января 1917 г. — *371, 390*

[105] — *Доклад об Объединительном съезде РСДРП.* (Письмо к петербургским рабочим). М. — Спб., тип. «Дело», 1906. 62 стр. Перед загл. авт.: Н. Ленин. — *448*

[106] — *Есть ли своя линия у ОК и у фракции Чхеидзе?* — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 50, 18 февраля, стр. 2. — *107*

[107] — *Задачи левых циммервальдистов в швейцарской с.-д. партии.* Конец октября — начало ноября 1916 г. — *351, 354, 361, 368, 372, 380*

[108] — *Задачи революционной социал-демократии в европейской войне.* Август, не позднее 24 (6 сентября), 1914 г. — *24, 26, 37, 106*

[109] — *Империализм и раскол социализма.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 52—57. Подпись: Н. Ленин. — *286, 289, 299, 306, 316*

[110] — *Империализм и социализм в Италии.* — «Коммунист», Женева, 1915, № 1-2, стр. 188—192. Подпись: Н. Ленин. — *101*

[111] — *Империализм, как высшая стадия капитализма.* Популярный очерк. Январь — июнь 1916 г. — *191, 199*

— *Империализм, как высшая стадия капитализма* — *см.* Ленин, В. И. Империализм, как новейший этап капитализма.

[112] *— *Империализм, как новейший этап капитализма.* (Популярный очерк). Пг., «Жизнь и Знание», 1917. [3], 130 стр. Перед загл. авт.: Н. Ленин (Вл. Ильин). — *269, 281, 287, 290, 291, 297, 300, 301, 367, 369, 373, 377, 380, 389*

[113] — *Интернационал Молодежи.* (Заметка). — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 76—77. Подпись: Н. Ленин. — *369, 405, 419*

[114] *— *Исторический смысл внутрипартийной борьбы в России.* — «Дискуссионный Листок», [Париж], 1911, № 3, 29 апреля (12 мая), стр. 3—8. Подпись: Н. Ленин. — *371, 396*

[115] — *Итоги дискуссии о самоопределении.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 1, октябрь, стр. 11—28. Подпись: Н. Ленин. — *275, 291, 293, 295, 296, 299, 308, 315, 374, 474*

[116] — *К оценке лозунга «мир».* Июль — август 1915 г. — *130, 131*

[117] — *Конференция заграничных секций РСДРП.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 40, 29 марта, стр. 2. — *84, 107, 113, 115, 116, 118, 122, 130, 133, 134, 142, 215, 326, 347*

[118] *— *Маркс, Карл.* — В кн.: Энциклопедический словарь т-ва «Бр. А. и И. Гранат и К⁰». 7-е, совершен. переработ. изд. под ред. Ю. С. Гамбарова и др. Т. 28.

М., [1914], стлб. 219—243, 243—246. Подпись: В. Ильин. — *20, 44, 47, 64*

[119] — *Марксизм и ревизионизм.* — В кн.: Карл Маркс (1818—1883). К 25-летию со дня его смерти (1883—1908). Спб., тип. Вольфа, 1908, стр. 210—217. На обл. загл.: Памяти Карла Маркса. Подпись: Вл. Ильин. — *358*

[120] — *Марксизм о государстве.* Материалы по подготовке брошюры «Государство и революция». Январь — февраль 1917 г. — *478*

[121] — *Мертвый шовинизм и живой социализм.* (Как восстановлять Интернационал?). — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 35, 12 декабря, стр. 1—2. — *54*

[122] — *Набросок тезисов.* 4 (17) марта 1917 г. — *434*

[123] *— *Несколько тезисов.* От редакции. — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 47, 13 октября, стр. 2. — *180, 454, 455*

[124] — *Новые данные о законах развития капитализма в земледелии.* Выпуск I. Капитализм и земледелие в Соединенных Штатах Америки. 1915 г. — *191, 329, 367, 373*

[124] — *О брошюре Юниуса.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 1, октябрь, стр. 28—34. Подпись: Н. Ленин. — *293, 295, 307*

[126] — *О выступлении Каменева в ЦИК по поводу Стокгольмской конференции.* — «Пролетарий», Пг., 1917, № 3, 29 (16) августа, стр. 2. — *481*

[127] — *О карикатуре на марксизм и об «империалистическом экономизме».* Август — октябрь 1916 г. — *326, 330, 333, 345, 348, 350, 353, 359, 375, 399, 403, 405, 419*

[128] — *О лозунге «разоружения».* — «Сборник Социал-Де-

мократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 29—34. Подпись: Н. Ленин. — *299, 306, 313, 319, 321, 323*

[129] — *О лозунге Соединенных Штатов Европы.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 44, 23 августа, стр. 2. — *120, 130, 131, 132, 139, 140*

[130] — *О Лондонской конференции.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 39, 3 марта, стр. 2. — *82, 83*

[131] — *О народниках.* [Резолюция, принятая на летнем 1913 г. совещании ЦК РСДРП с партийными работниками]. — В кн.: Извещение и резолюции летнего 1913 года совещания Центрального Комитета РСДРП с партнйными работниками. Изд. ЦК. [Париж, декабрь] 1913, стр. 23—24. (РСДРП). — *168*

[132] — *О национальной гордости великороссов.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 35, 12 декабря, стр. 2. — *54, 57*

[133] — *О положении дел в российской соц.-дем-тии.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 43, 26 июля, стр. 1—2. — *104, 118, 121*

[134] — *О поражении своего правительства в империалистической войне.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 43, 26 июля, стр. 1. — *104, 118*

[135] — *О праве наций на самоопределение.* — «Просвещение», Спб., 1914, * № 4, стр. 34—47; № 5, стр. 57—71; № 6, стр. 33—47. Подпись: В. Ильин. — *348, 379*

[136] — *О «программе мира».* — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 52, 25 марта, стр. 1—2. — *208, 220, 225, 228*

[137] — *О рождающемся направлении «империалистического экономизма».* Август — сентябрь 1916 г. — *253, 255, 350*

[138] — *О статистике стачек в России.* — «Мысль», М., 1910, № 1, декабрь, стр. 12—23; 1911, № 2, январь, стр. 19—29. — *371*

[139] — *Один немецкий голос о войне.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 2. — *54*

[140] — *Ответ П. Киевскому (Ю. Пятакову).* Август — сентябрь 1916 г. — *307, 318, 320, 331, 332, 336, 362*

[141] — *Открытое письмо Борису Суварину.* Вторая половина декабря 1916 г. — *405, 409*

[142] — *Открытое письмо к Шарлю Нэну, члену Международной социалистической комиссии в Берне.* 26—27 декабря 1916 г. (8—9 января 1917 г.). — *386*

[143] — *Пацифизм буржуазный и пацифизм социалистический.* 1 января 1917 г. — *394, 418*

[144] — *Первый шаг.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 2. — *159, 178*

[145] — *Письма из далека.* Письмо 1. Первый этап первой революции. 7 (20) марта 1917 г. — *440, 442, 443, 444, 449, 450, 453, 460*

[146] — *Письма из далека.* Письмо 2. Новое правительство и пролетариат. 9 (22) марта 1917 г. — *440, 442, 443, 444, 449, 450, 453, 460*

[147] — *Письма из далека.* Письмо 3. О пролетарской милиции. 11 (24) марта 1917 г. — *444, 445, 449, 450, 453*

[148] — *Письма из далека.* Письмо 4. Как добиться мира? 12 (25) марта 1917 г. — *448, 450, 453, 455*

[149] — *Письма о тактике.* Письмо 1-е. Пг., 1917. 20 стр. (РСДРП). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — *472*

[150] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 17 января 1915 г. — *70—73*

[151] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 13 января 1916 г. — *196, 197*

[152] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 15 января 1916 г. — *192—195*

[153] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 19 января 1916 г. — *196*

[154] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 5 октября 1916 г. — *334*

[155] — *Письмо И. Ф. Арманд.* Ранее 26 ноября 1916 г. — *356*

[156] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 30 ноября 1916 г. — *357*

[157] — *Письмо И. Ф. Арманд.* Позднее 23 декабря 1916 г. — *374*

[158] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 8 января 1917 г. — *386*

[159] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 14 января 1917 г. — *393*

[160] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 2 февраля 1917 г. — *409*

[161] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 2 марта 1917 г. — *430*

[162] — *Письмо И. Ф. Арманд.* 18 марта 1917 г. — *429*

[163] — *Письмо Н. И. Бухарину.* Конец августа — начало сентября 1916 г. — *312, 318, 319, 322*

[164] — *Письмо Н. И. Бухарину.* 14 октября 1916 г. — *334*

[165] — *Письмо Д. Вайнкопу.* 15 июля 1915 г. — *110, 114*

[166] — *Письмо Я. С. Ганецкому.* 22 марта 1917 г. — *441*

[167] — *Письмо Г. Гортеру.* 5 мая 1915 г. — *90*

[168] — *Письмо Заграничному бюро Центрального Комитета.* 17 (30) августа — 25 августа (7 сентября) 1917 г. — *486*

[169] — *Письмо Г. Е. Зиновьеву.* Ранее 22 августа 1916 г. — *306, 312*

[170] — *Письмо Г. Е. Зиновьеву.* Позднее 22 августа 1916 г. — *312*

[171] — *Письмо Г. Е. Зиновьеву.* Август 1916 г. — *317—318*

[172] — *Письмо Г. Е. Зиновьеву.* Между 15 сентября и 5 октября 1916 г. — *333*

[173] — *Письмо В. А. Карпинскому.* 20 октября 1914 г. — *34*

[174] — *Письмо В. А. Карпинскому.* Ранее 11 августа 1915 г. — *139, 142, 155*

[175] — *Письмо В. А. Карпинскому.* 19 сентября 1915 г. — *167*

[176] — *Письмо В. А. Карпинскому.* Ранее 6 октября 1915 г. — *179*

[177] — *Письмо В. А. Карпинскому.* 25 марта 1917 г. — *448*

[178] — *Письмо В. А. Карпинскому.* 12 (25) апреля 1917 г. — *474*

[179] — *Письмо В. М. Каспарову.* 19 августа 1915 г. — *145*

[180] — *Письмо А. М. Коллонтай.* Позднее 11 июля 1915 г. — *110*

[181] — *Письмо А. М. Коллонтай.* 22 ноября 1915 г. — *221*

[182] — *Письмо Комитета заграничной организации к секциям РСДРП.* Февраль — март 1916 г. — *256, 275, 285, 287, 360*

[183] — *Письмо А. В. Луначарскому.* Ранее 25 марта 1917 г. — *445*

[184] — *Письмо М. Н. Покровскому.* 2 июля 1916 г. — *291, 301*

[185] — *Письмо М. Н. Покровскому.* 24 июля 1916 г. — *290*

[186] — *Письмо М. Н. Покровскому.* 3 января 1917 г. — *389*

[187] — *Письмо председателю областного комитета армии, флота и рабочих Финляндии И. Т. Смилге.* 27 сентября (10 октября) 1917 г. — *485, 486*

[188] — *Письмо Г. Л. Пятакову.* Между 10 и 20 августа 1916 г. — *305, 308*

[189] — *Письмо К. Б. Радеку.* Позднее 19 июня 1915 г. — *105*

[190] — *Письмо редакции «Нашего Слова».* 9 февраля 1915 г. — *80, 89*

[191] — *Письмо Г. Ровио.* 27 сентября (10 октября) 1917 г. — *485*

[192] — *Письмо Д. Б. Рязанову.* 10 апреля 1916 г. — *236*

[193] — *Письмо М. М. Харитонову.* 19 сентября 1915 г. — *167*

[194] — *Письмо М. М. Харитонову.* 29 января 1916 г. — *201*

[195] — *Письмо М. М. Харитонову.* 30 января 1916 г. — *201*

[196] — *Письмо А. Г. Шляпникову.* 28 ноября 1914 г. — *62—63*

[197] — *Письмо А. Г. Шляпникову.* Позднее 28 декабря 1914 г. — *62*

[198] — *Письмо А. Г. Шляпникову.* 23 августа 1915 г. — *152*

[199] — *Письмо А. Г. Шляпникову.* Между 1 и 13 мая 1916 г. — *247*

[200] — *Письмо А. Г. Шляпникову.* 16 мая 1916 г. — *251*

[201] — *Письмо А. Г. Шляпникову.* 23 мая 1916 г. — *260, 263, 274*

[202] — *Письмо А. Г. Шляпникову.* Между 3 и 6 июня 1916 г. — *267, 268*

[203] — *Письмо А. Г. Шляпникову.* 17 июня 1916 г. — *273*

[204] — *По поводу Лондонской конференции.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 40, 29 марта, стр. 1. — *82*

[205] — *Победа кадетов и задачи рабочей партии.* Спб., «Наша Мысль», [1906]. 79 стр. Перед загл. авт.: Н. Ленин. — *448*

[206] — *Поворот в мировой политике.* — «Социал-Демократ», Женева, 1917, № 58, 31 января, стр. 2. — *432*

[207] — *Положение и задачи социалистического Интернационала.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 33, 1 ноября, стр. 2. — *30, 34*

[208] — *Поправки к брошюре А. М. Коллонтай «Кому нужна война?».* Осень 1915 г. Рукопись [1]. — *176*

[209] — *Постановление Заграничной коллегии ЦК РСДРП.* 31 марта 1917 г. — *457, 460*

[210] — *Потуги обелить оппортунизм.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 68—69. Подпись: Н. Ленин. — *289, 315*

[211] — *Предложение об изменениях в резолюции по военному вопросу.* 27—29 января (9—11 февраля) 1917 г. — *416, 428, 426, 429*

[212] — *Предложение Центрального Комитета РСДРП второй социалистической конференции.* Конец февраля — март 1916 г. — *209, 213, 221, 224—226, 228, 229, 239, 250*

[1] Poprvé otištěno v publikaci Leninskij sbornik XVII, 1931, s. 324—330.

[213] — *Проделки республиканских шовинистов.* 30 марта 1917 г. — *456*

[214] — *Проект резолюции левых социал-демократов к первой международной социалистической конференции.* Ранее 13 (26) июля 1915 г. — *121, 126, 130—131, 134, 137, 144, 145, 149, 151, 156, 157*

[215] — *Прощальное письмо к швейцарским рабочим.* 26 марта (8 апреля) 1917 г. — *459, 466, 468, 470*

[216] — *Раскол или гниение?* Февраль — апрель 1916 г. — *208*

[217] — *Революционные марксисты на международной соц. конференции 5—8. IX. 1915.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 3. — *158, 160, 178*

[218] — *Революционный пролетариат и право наций на самоопределение.* Не ранее 16 (29) октября 1915 г. — *130, 131, 138*

[219] *— *Резолюция по национальному вопросу, [принятая на летнем 1913 г. совещании ЦК РСДРП с партийными работниками].* — В кн.: Извещение и резолюции летнего 1913 года совещания Центрального Комитета РСДРП с партийными работниками. Изд. ЦК. [Париж, декабрь] 1913, стр. 20—23. (РСДРП). — *124, 131, 140, 142, 145, 154, 217, 344*

[220] — *Резолюция, предложенная делегацией ЦК.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 42. Приложение к № 42 газеты «Социал-Демократ», 1 июня, стр. 2. Под общ. загл.: Женская международная социалистическая конференция. — *142*

[221] — *[Реферат на тему «Пролетариат и война».* 1 (14) октября 1914 г. Газетный отчет]. — «Голос», Париж, 1914, № 37, 25 октября, стр. 1; № 38, 27 октября, стр. 1. Под общ. загл.: Вожди русской с.-д. о войне. Подпись: И. К. — *25*

[222] — *[Речь на реферате Г. В. Плеханова «Об отношении социалистов к войне».* 28 сентября (11 октября) 1914 г. Краткий газетный отчет]. — «Голос», Париж, 1914, № 33, 21 октября, стр. 1. Под общ. загл.: Вожди русской с.-д. о войне. Подпись: И. К. — *25*

[223] — *Речь на съезде швейцарской социал-демократической партии.* 4 ноября 1916 г. — *343, 345, 346, 460*

[224] — *Русские Зюдекумы.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 37, 1 февраля, стр. 1. — *80*

[225] — *Секретарю «Лиги социалистической пропаганды».* Между 31 октября и 9 ноября (13 и 22 ноября) 1915 г. — *222, 338*

[226] — *Социалистическая революция и право наций на самоопределение.* (Тезисы). — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 1, октябрь, стр. 1—6. Подпись: Редакция «С.-Д-та», Центр. Органа РСДРП. — *234, 297, 323, 358, 376*

— *Тезисы о войне — см.* Ленин, В. И. Задачи революционной социал-демократии в европейской войне.

[227] — *Тезисы об отношении швейцарской социал-демократической партии к войне.* Начало декабря 1916 г. — *368, 411, 413*

[228] — *Телеграмма большевикам, отъезжающим в Россию.* 6 (19) марта 1917 г. — *445*

[229] — *Телеграмма Я. С. Ганецкому.* 30 марта 1917 г. — *451*

[230] — *Телеграмма В. А. Карпинскому.* 6 апреля 1917 г. — *463*

[231] — *Телеграмма В. А. Карпинскому.* 14 апреля 1917 г. — *467*

[232] — *Фракция Чхеидзе и ее роль.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 69—70. Подпись: Н. Ленин. — *285, 289, 316*

[233] — *Честный голос французского социалиста.* — «Коммунист», Женева, 1915, № 1-2, стр. 184—188. Подпись: Н. Ленин. — *127, 130, 132*

[234] — *Что доказал суд над РСДРП фракцией?* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 40, 29 марта, стр. 1. — *84*

[235] — *Что же дальше?* (О задачах рабочих партий по отношению к оппортунизму и социал-шовинизму). — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 36, 9 января, стр. 1. На газ. ошибочно указана дата: 12 декабря 1914 г. — *70*

[236] *[Ленин, В. И. и Зиновьев, Г. Е. Письмо редакции «Сборника Социал-Демократа» Н. И. Бухарину.* Конец сентября — начало октября 1916 г.]. Рукопись[1]. — *317, 318, 323, 335, 336*

[237] *— *Социализм и война.* (Отношение РСДРП к войне). Изд. ред. «Социал-Демократа». Женева, Chaulmontet, 1915. 48 стр. (РСДРП). Перед загл. авт.: Г. Зиновьев и Н. Ленин. — *108, 119, 121, 127, 128, 131, 133, 138, 139, 141, 142, 145, 150, 153, 154, 155, 157, 160, 161, 163, 164, 165, 180, 222, 326, 454*

[238] *Лермонтов, М. Ю. А. О. Смирновой.* — *336, 429*

[239] *«Летопись»*, Пг. — *191, 281—282, 292, 321, 329*

— 1916, № 3, стр. 139—163; № 4, стр. 133—153; № 5, стр. 113—124; № 7, стр. 214—238. — *327*

— 1916, № 5, стр. 162—179. — *327, 343*

[1] Poprvé otištěno v časopisu Bolševik, Moskva 1932, č. 22, s. 85—86.

— 1916, № 7. 320 стр. — *343*

[240] *Лилина, З. И. Очередной вопрос.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 62—67. — *306, 308, 312*

[241] *Луначарский, А. В. Письмо в редакцию.* — «Новая Жизнь», Пг., 1917, № 60, 28 июня (11 июля), стр. 4. — *479*

Манифест австрийских интернационалистов — см. Die Internationalen in Österreich an die Internationalen aller Länder!

Манифест Гюисманса — см. Huysmans, K. Die lebendige Internationale.

[242] *Маркс, К. и Энгельс, Ф.; Манифест Коммунистической партии.* Декабрь 1847 г. — январь 1848 г. — *135, 353, 358*

[243] — *Манифест Коммунистической партии.* Пер. и примеч. Г. В. Плеханова. Женева, «Вперед», 1905. 46 стр. (РСДРП). — *492*

[244] *Маркс, К. Классовая борьба во Франции с 1848 по 1850 г.* Январь — 1 ноября 1850 г. — *378, 399, 417*

[245] — *Нищета философии.* Ответ на «Философию нищеты» Прудона. С предисл. Ф. Энгельса. Пер. В. И. Засулич. Под ред. Г. В. Плеханова. Спб., 1906. [3], XXVI, 142 стр. (Всеобщая б-ка Г. Ф. Львовича). — *492*

[246] *Мартов, Л. Заявление.* — «Наше Слово», Париж, 1915, № 1, 29 января, стр. 1. — *74*

[247] — *Мир.* — «Голос», Париж, 1914, № 19, 3 октября, стр. 1. Подпись: Л. М. — *28*

[248] — *На пути к возрождению.* (После Циммервальда).— «Известия Заграничного Секретариата Организационного Комитета Российской Социал-Демокра-

тической Рабочей Партии», [Цюрих], 1916, № 3, 5 февраля, стр. 1—2. Подпись: Л. М. — *209*

[249] — *О моем мнимом одиночестве.* (Письмо в редакцию). — «Голос», Париж, 1914, № 87, 23 декабря, стр. 2. — *60*

[250] — *Открытое письмо Л. Мартова к Густаву Эрве.* — «Голос», Париж, 1914, № 12, 25 сентября, стр. 1. — *28*

[251] — *Умер «Vorwärts».* — «Голос», Париж, 1914, № 23, 9 октября, стр. 1—2. Подпись: Л. М. — *28*

[252] — *Что следует из «права на национальное самоопределение».* — «Наш Голос», Самара, 1916, № 3 (17), 17 января, стр. 1—2; *№ 4 (18), 24 января, стр. 1. — *221, 261*

[253] *Маслов, П. П. Аграрный вопрос в России.* Т. II. Кризис крестьянского хозяйства и крестьянское движение. Спб., тип. «Общественная Польза», 1908. VIII, 457, 135 стр.; 4 л. карт. — *371*

[254] — *Война и торговые договоры.* (Письмо в редакцию). — «Русские Ведомости», М., 1914, № 207, 10 сентября, стр. 2, в отд.: На темы дня. — *28*

[255] *— *Экономические причины мировой войны.* М., тип. Сытина, 1915. 71 стр. — *105*

[256] *Машинадзе, Б. Кавказская социал-демократия.* — «Известия Заграничного Секретариата Организационного Комитета Российской Социал-Демократической Рабочей Партии», [Женева], 1915, № 2, 14 июня, стр. 4. — *107*

[257] *Меленевский, М. И. Письмо В. И. Ленину.* 28 декабря 1914 г. Рукопись[1]. — *66*

[1] Poprvé otištěno v časopisu Proletarskaja revoljucija, Moskva 1924, č. 3 (26), s. 245—246.

[258] *Москва в декабре 1905 г.* М., Кохманский, 1906. 246 стр. — *371*

[259] *«Мысль»*, М., 1910, № 1, декабрь, стр. 12—23; 1911, № 2, январь, стр. 19—29. — *371*

[260] *«Мысль»*, Париж. — *53*

[261] *На шведском с.-д. съезде.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 36, 9 января, стр. 2. На газ. ошибочно указана дата: 12 декабря 1914 г. — *58, 60, 63*

[262] *Нам пишут из Прибалтийского края.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 40, 29 марта, стр. 2, в отд.: Хроника. — *86*

[263] *«Начало»*, Париж. — *443*

[264] *«Наш Голос»*, Самара. — *221, 239*

— 1916, № 3 (17), 17 января, стр. 1—2; *№ 4 (18), 24 января, стр. 1. — *221, 261*

[265] *«Наша Заря»*, Пб. — *66, 74, 81, 128, 160, 163*

[266] *«Наше Дело»*, Пг. — *112, 153, 157, 189*

— 1915, № 2. 112 стр. — *103, 105*

[267] *«Наше Слово»*, Париж. — *80, 93, 103, 109, 111, 132, 134, 150, 157, 167, 173, 206, 209, 227, 259, 296, 327, 471*

— 1915, № 1, 29 января. 2 стр. — *74*

— 1915, № 4, 2 февраля, стр. 1. — *74*

— 1915, № 42, 18 марта, стр. 1. — *87*

— 1915, № 45, 21 марта, стр. 2. — *206*

— 1915, № 105, 4 июня, стр. 1—2. — *95*

— 1915, № 111, 11 июня, стр. 2. — *132*

— 1915, № 200, 25 сентября. 2 стр. — *175*

— 1916, № 5 (393), 7 января. 2 стр. — *192, 195*

*— 1916, № 6 (394), 8 января. 2 стр. — *192, 195*

— 1916, № 51 (438), 1 марта, стр. 1; № 52 (439), 2 марта, стр. 1. — *209*

[268] *Наши русские тоже-интернационалисты на интернациональной конференции.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 4, в отд.: Хроннка. — *158, 178*

[269] *«Новая Жизнь»*, Пг. — *481, 484*

— 1917, № 60, 28 июня (11 июля), стр. 4. — *479*

— 1917, № 95, 8 (21) августа, стр. 3. — *481*

— 1917, № 98, 11 (24) августа, стр. 4. — *483*

— 1917, № 101, 15 (28) августа, стр. 5. — *483*

[270] *«Новое Время»*, Пг. — *209*

[271] *«Новый Мир»*, Нью-Йорк. — *369, 393, 418, 421*

— 1916, № 830, 11 ноября, стр. 4. — *369*

— 1916, № 840, 23 ноября. 6 стр. — *369*

[272] *[Нота Временного правительства союзным державам.* 18 апреля 1917 г.]. — «Вестник Временного Правительства», Пг., 1917, № 35 (81), 20 апреля (3 мая), стр. 2, в отд.: Петроград. — *473*

[273] *О лозунге права наций на самоопределение.* [«Тезисы» Пятакова, Бош, Бухарина]. Ноябрь 1915 г. Рукопись [1]. — *217, 237—238*

[1] Poprvé otištěno v knize: Očerki po istorii Okťabrskoj revoljucii. Raboty istoričeskogo seminarija Instituta krasnoj profesury. Za redakce M. N. Pokrovského, sv. I., M.—L., Gosizdat 1927, s. 516—518, oddíl: Přílohy.

[274] *О политическом положении.* [Резолюция, принятая на VI съезде РСДРП(б). 1917 г.]. — «Новая Жизнь», Пг., 1917, № 101, 15 (28) августа, стр. 5. Под общ. загл.: На съезде большевиков. — *483*

[275] *Об объединении партии.* [Резолюция, принятая на VI съезде РСДРП(б). 1917 г.]. — «Новая Жизнь», Пг., 1917, № 98, 11 (24) августа, стр. 4. Под общ. загл.: Резолюции съезда Российск. соц.-дем. раб. партии (большевиков). — *483*

[276] *Об отношении к Междун. соц. бюро в Гааге.* [Резолюция, принятая на Международной социалистической конференции в Кинтале. 1916 г.]. — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 54-55, 10 июня, стр. 1. — *245, 250*

[277] *Общая декларация французской и немецкой делегаций на Международной социалистич. конференции в Циммервальде (Швейцария).* — «Жизнь», Женева, 1915, № 15 (77), 26 сентября, стр. 2—3. — *178*

[278] * *Общая декларация французской и немецкой делегаций на Международной социалистич. конференции в Циммервальде (Швейцария).* — Отдельный оттиск из № 15 (77) газеты «Жизнь», [1915], стр. 2. Под общ. загл.: Интернациональная социалистическая конференция в Циммервальде (Швейцария). — *178*

[279] *Общая декларация французской и немецкой делегаций на Международной социалистич. конференции в Циммервальде (Швейцария).* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 1.— *161, 175, 178*

[280] *Общественное движение в России в начале XX-го века.* Под ред. Л. Мартова, П. Маслова и А. Потресова. Т. I—IV. Спб., тип. «Общественная Польза», 1909—1914. 5 т. — *371*

Орн. — см. Чичерин, Г. В.

[281] * *От писателей, художников и артистов.* [Воззвание]. — «Русское Слово», М., 1914, № 223, 28 сентября, стр. 4, в отд.: По поводу войны. — *39, 168*

[282] *От редакции.* — «Наш Голос», Самара, 1916, № 4 (18), 24 января, стр. 1. — *221*

[283] *От редакции.* [По поводу ответа петербургских ликвидаторов на телеграмму Вандервельде]. — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 2, в отд.: Хроника. Под общ. загл.: С.-Петербург. — *54*

[284] *Ответ Э. Вандервельду.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 33, 1 ноября, стр. 1—2. Подпись: Центральный Комитет Росс. с.-д. рабочей партии. — *22, 26, 27, 31, 32, 33*

[285] *Ответ грузинских социал-демократов, членов Российской социал-демократической рабочей партии, проживающих в Женеве и недалеко от нее, одной национально-политической организации, которая действует в одном из воюющих государств.* Ноябрь 1914 г.[1] — *54, 56*

[286] *[Ответ петербургских ликвидаторов на телеграмму Вандервельде].* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 2, в отд.: Хроника. Под общ. загл.: С.-Петербург. — *51, 54, 61*

[287] *«Отклики».* Цюрих. [Неосуществленное издание]. — *53*

[288] *Отношение пролетариата к вопросу о мире.* [Резолюция, принятая на Международной социалистической конференции в Кинтале. 1916 г.]. — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 54-55, 10 июня, стр. 1. — *245, 250, 419, 425*

[1] Poprvé otištěno v publikaci Leninskij sbornik XVII, 1931, s. 321—322.

[289] *Паннекук, А. Империализм и задачи пролетариата.* — «Коммунист», Женева, 1915, № 1-2, стр. 70—77. — *128, 129*

[290] *Пароль революционной социал-демократии.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 1—2. — *54*

[291] *Петербургские и московские меньшевики о войне.* — «Известия Заграничного Секретариата Организационного Комитета Российской Социал-Демократической Рабочей Партии», [Цюрих], 1916, № 5, 10 июня, стр. 2. Подпись: Петербургская с.-д. инициативная группа. Московская группа с.-д. меньшевиков. — *291*

[292] *Письмо Гучкова к генералу М. В. Алексееву.* — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 57, 30 декабря, стр. 1—2. — *369*

[293] *[Письмо из Спб. от 10 октября].* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 35, 12 декабря, стр. 2, в отд.: Хроника. Под общ. загл.: С.-Петербург. (Письмо рабочего). — *54*

[294] *[Письмо из Спб. от 11 октября].* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 35, 12 декабря, стр. 2, в отд.: Хроника. Под общ. загл.: С.-Петербург. (Письмо рабочего). — *54*

[295] *Пленарное заседание ЦИК С. Р. и С. Д.* — «Новая Жизнь», Пг., 1917, № 95, 8 (21) августа, стр. 3. Под общ. загл.: Стокгольмская конференция. — *481, 482*

[296] *Плеханов, Г. В. Интернационализм и защита отечества.* Пг., 1916. 17 стр. (Отд. оттиск из журн. «Современный Мир»). — *293*

[297] — *О войне.* Ответ товарищу З. П. Paris, 1914. 32 стр.— *79*

— *Реферат «Об отношении социалистов к войне»* — *см.* Вожди русской с.-д. о войне.

[298] — *Смерть Сипягина и наши агитационные задачи.* — «Искра», [Мюнхен], 1902, № 20, 1 мая, стр. 1. — *340, 341*

[299] *Плеханов и его «товарищи».* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 4, в отд.: Хроника. — *179*

[300] * *Под старым знаменем.* Сборник. (Статьи Б. Авилова, А. Витимского, А. Ломова, В. Павлова, И. Степанова, М. Фабричного). Саратов, 1916. 95 стр. — *288, 290, 296, 323*

[301] *Положение в Интернационале и задачи РСДРП.* (Резолюция принятая всеми голосами против одного). — «Солдатская Правда», Пг., 1917, № 13, 16 (3) мая. Приложение к газ. «Солдатская Правда», стр. 3. Под общ. загл.: Резолюция Всероссийской конференции РСДРП, состоявшейся 24—29 апреля 1917 г. — *473, 474*

[302] * *Потресов, А. Н. Война и вопросы международного демократического сознания.* Вып. I, Пг., Кн-во бывш. М. В. Попова, 1916, 78 стр. — *293*

[303] — *Заметки публициста.* Старый приятель. — «Дело», М., 1916, № 1, август, стр. 56—66. — *326—327, 335*

[304] *«Правда»*, Пг. — *52, 439, 440, 442, 443, 444, 445, 448, 450, 456, 460, 468, 469, 471, 473, 484*

[305] *«Прибой»*, Гельсингфорс. — *452*

[306] *Примечание [редакции к письму Э. Гуревича «Парвус — Козловский — Ганецкий»].* — «Без Лишних Слов», Пг., 1917, № 2, 19 июля, стр. 5—6. — *480*

Принципиальная декларация г-жи Роланд-Гольст — см. Die «neue Internationale» и Die neue Partei in Holland.

[307] *Программа Российской соц.-дем. рабочей партии, принятая на Втором съезде партии.* — В кн.: Второй

очередной съезд Росс. соц.-дем. рабочей партии. Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Genève, тип. партии, [1904], стр. 1—6. (РСДРП). — *122, 125, 237, 345*

Проект декларации — см. Ленин, В. И. Письмо редакции «Нашего Слова».

Проект декларации международных левых — см. Ленин, В. И. Проект резолюции левых социал-демократов...

[308] *Проект манифеста, внесенный на конференцию левой группой делегатов (ЦК РСДРП, польская оппозиция, с.-д. Лат. края, швед и норвежец, 1 немецкий делегат и 1 швейцарец).* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 4. — *158, 178, 184*

Проект ответа Гримму — см. Ленин, В. И. В Интернациональную социалистическую комиссию (I. S. K.).

[309] *Пролетарии Европы!* [Манифест, принятый на Международной социалистической конференции в Циммервальде. 1915 г.]. — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 1. — *159, 163, 178*

[310] *«Пролетарий»*, Женева. — *168*

[311] *«Пролетарий»*, Пг., 1917, №№ 1—7, 26 (13) августа — 2 сентября (20 августа). — *484*

— 1917, № 3, 29 (16) августа, стр. 2. — *481*

[312] *«Пролетарский Голос»*, Пг. — *136*

[313] *«Пролетарское Дело»*, Кронштадт. — *484*

[314] *«Просвещение»*, Спб., 1914, *№ 4, стр. 34—47; № 5, стр. 57—71; № 6, стр. 33—47. — *348, 379*

[315] *Против течения!* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 33, 1 ноября, стр. 1. — *34*

[316] *[Пятаков, Г. Л.] Собрат по оружию.* «Интернационал». Ежемесячник, посвященный вопросам теории и практики марксизма. Издается Розой Люксембург и Францем Мерингом. № 1, 15 апреля 1915 г. 76 стр. — «Коммунист», Женева, 1915, № 1-2, стр. 182—184. Подпись: Петр Киевский. — *112*

[317] *«Работница»*, Пг. — *55*

[318] *Рабочие в страховом совете.* — «День», Пг., 1916, № 32 (1192), 2 февраля, стр. 4, в отд.: Рабочая жизнь. — *209*

[319] *«Рабочие Ведомости»*, Пг. — *328*

[320] *«Рабочий и Солдат»*, Пг. — *484*

[321] *Радек, К. Четверть века развития империализма.* — «Коммунист», Женева, 1915, № 1-2, стр. 49—69. — *105, 246*

Раковский — см. Dumas, Ch. et Racovski, C.

Резолюции Бернской конференции заграничных секций РСДРП — см. Ленин, В. И. Конференция заграничных секций РСДРП.

[322] *Резолюции Всероссийской конференции Российской социал-демократической рабочей партии, состоявшейся 24—29 апреля 1917 года.* — «Солдатская Правда», Пг., 1917, № 13, 16 (3) мая. Приложение к газ. «Солдатская Правда», стр. 1—4. — *483*

[323] *[Резолюции Копенгагенской конференции.* 1915 г.]. — «Наше Слово», Париж, 1915, № 4, 2 февраля, стр. 1. Под общ. загл.: Копенгагенская конференция. (От собственного корреспондента). Подпись: А. Коллонтай. — *70*

Резолюция бременцев — см. Das Wachstum der deutschen Parteiopposition.

[324] *[Резолюция Исполнительного комитета Международ-*

ного социалистического бюро. 3 (16) июля 1916 г.]. — «Информационный Листок Заграничной Организации Бунда», [Женева], 1915, № 7, январь, стр. 15. Под общ. загл.: Брюссельская с.-д. объединительная конференция. — *203, 215*

Резолюция КЗО — см. Ленин, В. И. Письмо Комитета заграничной организации к секциям РСДРП.

Резолюция меньшинства на Бернской конференции — см. Ленин, В. И. Резолюция, предложенная делегацией ЦК.

[325] *Резолюция об отношении к непролетарским партиям, [принятая на V (Лондонском) съезде РСДРП].* — В кн.: Лондонский съезд Российской соц.-демокр. раб. партии (состоявшийся в 1907 г.). Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Paris, 1909, стр. 454—455. (РСДРП). — *168*

[326] *Резолюция, принятая на интернациональной социалистической женской конференции в Берне.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 42. Приложение к № 42 газеты «Социал-Демократ», 1 июня, стр. 2. Под общ. загл.: Женская международная социалистическая конференция. — *113, 135*

[327] *Резолюция симпатии жертвам войны и преследуемым.* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 1. — *178*

Резолюция ЦК Бунда — см. Центральный комитет Бунда о войне.

[328] *[Рецензия на книгу:]* Петр Маслов. — Экономические причины мировой войны. — Москва 1915 г. Тип. Т-ва И. Д. Сытина, цена 25 коп. — «Вопросы Страхования», Пг., 1915, № 5 (43), 10 июля, стр. 16, в отд.: Библиография. Подпись: Я. Рус. — *120*

[329] *«Речь»*, Пг. — *127, 150, 157*

— 1916, № 32 (3415), 2 (15) февраля, стр. 4. — *209*

*— 1916, № 102 (3485), 15 (28) апреля, стр. 1—2. — *259*

Речь Либкнехта в прусском ландтаге 16 марта 1916 г.— см. Abgeordnetenhaus.

Речь Турати — см. Il pensiero del Partito Socialista.

[330] *Роланд-Гольст, Г. Двусмысленная позиция.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 70—71. — *308, 318*

[331] *Роман Вацлавович Малиновский.* [Некролог]. — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 33, 1 ноября, стр. 2. — *34*

[332] *«Русская Воля»*, Пг. — *480*

[333] *«Русская Школа»*, Спб., 1911, № 7-8, стр. 1—10. — *65*

[334] *«Русские Ведомости»*, М. — *393*

*— 1914, № 202, 3 сентября, стр. 2—3. — *28*

— 1914, № 207, 10 сентября, стр. 2. — *28*

[335] *«Русские Записки»*, Пг. — *306*

[336] * *«Русское Слово»*, М., 1914, № 223, 28 сентября, стр. 4. — *39, 168*

[337] * *«Самозащита»*, Пг., 1916, № 1. 143 стр. — *208, 220, 239*

[338] *С.-Петербург.* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 2, в отд.: Хроника. — *54*

[339] *С.-Петербург.* (Письмо рабочего). — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 33, 1 ноября, стр. 2, в отд.: Хроника. — *34*

Сборник «Памяти Маркса» — см. Карл Маркс (1818—1883)

[340] *«Сборник Социал-Демократа»*, [Женева]. — *215, 216, 218, 227, 229, 231, 246, 249, 253, 257, 260, 271, 273, 276, 277, 278, 279, 280, 285, 295, 296, 306, 309, 313, 316, 323, 350, 362, 419, 422, 454*

— 1916, № 1, октябрь. 88 стр. — *220, 275, 289, 291, 293, 295, 296, 297, 299, 307, 308, 309, 313, 315, 316, 322, 323, 347, 349, 358, 374, 376, 474*

— 1916, № 2, декабрь. 86 стр. — *209, 289, 299, 306, 308, 309, 312, 313, 314, 315, 317, 319, 320, 322, 323, 324, 332, 333, 342, 369, 405, 419*

[341] *«Свободное Воспитание»*, М., 1909—1910, № 7, стлб. 1—10. — *65*

— 1909—1910, № 10, стлб. 55—60. — *65*

— 1910—1911, № 10, стлб. 1—10, 25—32. — *65*

— 1911—1912, № 1, стлб. 113—118. — *65*

— 1911—1912, № 2, стлб. 49—62. — *65*

— 1911—1912, № 3, стлб. 47—56. — *65*

— 1911—1912, № 12, стлб. 91—96. — *65*

— 1912—1913, № 5, стлб. 1—6. — *65*

— 1912—1913, № 7, стлб. 71—86. — *65*

— 1913—1914, № 1, стлб. 25—38. — *65*

[342] *Семковский, С. Государственное прожектерство.* — «Наше Слово», Париж, 1915, № 45, 21 марта, стр. 2. — *206*

Смирнов — см. Гуревич, Э. Л.

[343] *«Современный Мир»*, Спб. — *65*

Соглашение Петроградского Совета рабочих и солдатских депутатов с Временным правительством — см. Из протокола заседания Совета рабочих и солдатских депутатов 2-го марта.

[344] *«Солдатская Правда»*, Пг., 1917, № 13, 16 (3) мая. Приложение к газ. «Солдатская Правда», стр. 1—4. — *474, 475, 483*

[345] *«Социал-Демократ»*, М. — *472, 484*

[346] *«Социал-Демократ»*, Paris — Женева. — *26, 28, 32, 33, 34, 35, 39, 42, 55, 60, 62, 64, 76, 79, 83, 84, 92, 98, 103, 106, 107, 111, 112, 120, 127, 130, 132, 139, 159, 164, 167, 171, 173, 174, 180, 181, 189, 204, 211, 215, 217, 231, 235, 237, 244, 246, 251, 252, 253, 255, 257, 258, 264, 265, 269, 279, 316, 318, 323, 418, 421, 454*

— 1913, №№ 31—51, 15 (28) июня — 29 февраля 1916. — *207*

— Paris, 1913, № 32, 15 (28) декабря. 8 стр. — *35*

— Женева, 1914, № 33, 1 ноября. 2 стр. — *22, 26, 28, 30, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 42, 44, 48, 49, 50, 63, 67, 106, 113, 116, 131, 133, 134, 138, 139, 142, 155*

— 1914, № 34, 5 декабря. 2 стр. — *34, 35, 44, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 61, 63*

— 1914, № 35, 12 декабря. 2 стр. — *33, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 65*

— 1915, № 36, 9 января. 2 стр. На газ. ошибочно указана дата: 12 декабря 1914 г. — *55, 57, 58, 60, 63, 64, 65, 69, 70, 75, 89*

— 1915, № 37, 1 февраля. 2 стр. — *54, 64, 69, 74, 75, 80*

— 1915, № 38, 12 февраля. 2 стр. — *74, 75*

— 1915, № 39, 3 марта. 2 стр. — *75, 82, 83*

— 1915, № 40, 29 марта. 2 стр. — *82, 84, 85, 86, 107, 113, 115, 116, 118, 122, 130, 133, 134, 141, 197, 215, 326, 347*

— 1915, № 41, 1 мая, стр. 2. — *83*

— 1915, № 42, 21 мая. 2 стр. — *92*

— 1915, № 42. Приложение к № 42 газеты «Социал-Демократ», 1 июня, стр. 2. — *113, 135, 142*

— 1915, № 43, 26 июля. 2 стр. — *103, 117, 120, 133*

— 1915, № 44, 23 августа. 2 стр. — *111, 118, 119, 120, 130, 131, 132, 138, 140, 141, 152*

— 1915, № 45-46, 11 октября. 4 стр. — *138, 158, 161, 164, 166, 171, 174, 175, 177, 178, 179, 183, 184*

— 1915, № 47, 13 октября. 2 стр. — *163, 165, 172, 173, 175, 179, 180, 183, 454, 455*

— 1916, № 50, 18 февраля, стр. 2. — *107*

— 1916, № 52, 25 марта. 2 стр. — *208, 220, 226, 228*

— 1916, № 53, 13 апреля, стр. 1—2. — *234, 251*

— 1916, № 54-55, 10 июня. 4 стр. — *245, 246, 248, 250, 316, 419, 425*

— 1916, № 57, 30 декабря, стр. 1—2. — *369*

— 1917, № 58, 31 января, стр. 2. — *432*

[347] *«Социалист-Революционер»*, Гельсингфорс. — *487*

[348] *Суханов, Н. К кризису социализма.* (По поводу «военных» выступлений Г. В. Плеханова). Пг., 1916. 48 стр. — *239*

[349] *— *Наши левые группы и война.* Пг., 1915. 102 стр. — *218, 219, 236, 250*

Тезисы группы «Интернационал» — см. Ein Vorschlag deutscher Genossen.

[350] *Тезисы об империализме и национальном угнетении.* — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 1, октябрь, стр. 6—11. Подпись: Редакция «Газеты Работничей». — *347, 350*

«Тезисы Пятакова, Бош, Бухарина — см. О лозунге права наций на самоопределение.

Тезисы Радека — см. Тезисы об империализме и национальном угнетении и Thesen über Imperialismus und nationale Unterdrückung.

[351] *[Текст правительственного сообщения об аресте депутатов-членов Государственной думы].* — «Социал-Демократ», Женева, 1914, № 34, 5 декабря, стр. 1, в ст.: [Зиновьев, Г. Е.] Война и российская социал-демократическая рабочая фракция. На боевом посту. — *56, 61, 63*

[352] *Текущий момент и война.* [Резолюция, принятая на VI съезде РСДРП(б). 1917 г.]. — «Новая Жизнь», Пг., 1917, № 98, 11 (24) августа, стр. 4. Под общ. загл.: Резолюции съезда Российск. соц.-дем. раб. партии (большевиков). — *483*

[353] *Телеграммы из Петрограда за границу и обратно.* — «Без Лишних Слов», Пг., 1917, № 1, 11 июля, стр. 3—4; № 2, 19 июля, стр. 3. — *480*

[354] *[Троцкий, Л. Д.] Война и Интернационал.* II. — «Голос», Париж, 1914, № 79, 13 декабря, стр. 1—2. Подпись: Н. Троцкий. — *60, 88*

[355] — *Открытое письмо в редакцию журнала «Коммунист».* — «Наше Слово», Париж, 1915, № 105, 4 июня, стр. 1—2. Подпись: Н. Троцкий. — *95*

[356] *«Форвертс»*, Нью-Йорк. На евр. яз. — *337*

Французские резолюции — см. Общая декларация фран-

цузской и немецкой делегаций на Международной социалистич. конференции в Циммервальде (Швейцария)

[357] *Хансен, А. Некоторые моменты современного рабочего движения в Норвегии.* Борьба рабочего класса и тактические течения. — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 40—44. — *313, 317, 319*

[358] * *Центральный комитет Бунда о войне.* [Резолюция, принятая на совещании, созванном ЦК Бунда в ноябре 1914 г.]. — «Информационный Листок Заграничной организации Бунда», [Женева], 1915, № 7, январь, стр. 3. — *87*

[359] *ЦО и новая газета (о тт. из Божи, не явившихся на конференцию).* [Резолюция Бернской конференции заграничных секций РСДРП]. Рукопись[1]. — *83*

[360] *Чего ждет Россия от войны.* Сборник статей: Туган-Барановского, М. И. и др. С прилож. 4-х географ. карт. [Пг.], «Прометей», [1915]. 223 стр. — *97, 102*

[361] *Чильбум, К. Шведская социал-демократия и мировая война.* (Борьба против войны и ее спутника — реакции). — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 2, декабрь, стр. 34—40. — *313, 317, 319*

[362] */Чичерин, Г. В./ Споры о созыве Межд. соц. бюро.* (Письмо из Англии). — «Наше Слово», Париж, 1916, № 51 (438), 1 марта, стр. 1; № 52 (439), 2 марта, стр. 1. Подпись: Орн. — *208*

[363] *Чхеидзе и его фракция — пособники «гвоздевск.» партии.* — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 53, 13 апреля, стр. 2. — *234*

[1] Otištěno v časopisu Proletarskaja revoljucija, Moskva 1925, č. 5 (40), s. 176, jako příloha k článku M. Syromatnikovové Bernskaja konferencija 1915.

[364] *[Шляпников, А. Г.] Рабочая Россия за двадцать месяцев войны.* (Личные впечатления и собранные в С.-Петербурге материалы). — «Сборник Социал-Демократа», [Женева], 1916, № 1, октябрь, стр. 50—67. Подпись: А. Беленин. — *296, 309, 313, 316, 322, 331*

[365] — *Рабочие и военно-промышленные комитеты.* — «Социал-Демократ», Женева, 1916, № 53, 13 апреля, стр. 1—2. Под общ. загл.: Вести из России. Подпись: А. Б. — *251*

[366] — *Рабочий Петербург и война.* (Наблюдения петербургского рабочего в начале войны). — «Коммунист», Женева, 1915, № 1-2, стр. 161—167. Подпись: А. Беленин. — *60*

[367] *Энгельс, Ф. Введение к работе К. Маркса «Классовая борьба во Франции с 1848 по 1850 г.».* 6 марта 1895 г. — *379, 398, 417*

[368] — *Письмо Ф. А. Зорге.* 8 апреля 1891 г. — *379, 399*

[369] — *Письмо К. Каутскому.* 25 марта 1895 г. — *398*

[370] — *Письмо К. Каутскому.* 1 апреля 1895 г. — *398*

[371] — *По и Рейн.* Конец февраля — начало марта 1859 г. — *359*

[372] — *Социализм в Германии.* Октябрь 1891 г. и январь 1892 г. — *359*

[373] *[Янсон, Я. Э.] Из Прибалтийского края.* — «Наше Слово», Париж, 1915, № 111, 11 июня, стр. 2. Подпись: Бр. — *132*

[374] *Abänderungsanträge zu der Resolution der Mehrheit der Militärkommission.* — «Volksrecht«, Zürich, 1917, Nr. 34, 9. Februar, S. 1—2. — *414, 416, 419*

[375] *Abgeordnetenhaus.* 27. Sitzung. Donnerstag, den 16. März, vor-

mittags 11 Uhr. — «Vorwärts», Berlin, 1916, Nr. 76, 17. März. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 2. — *228, 229*

[376] *Adler, V. Hoffnungsschimmer.* — «Arbeiter-Zeitung», Wien, 1915, Nr. 45, 14. Februar. Morgenblatt, S. 1—2. — *88*

[377] *Adler vor dem Attentat.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 250, 24. Oktober, S. 1. — *339—340*

[378] *Alexinskiy, G. La Russie et la guerre.* Paris, 1915. 368 p. — *112*

[379] *«Almanach du Parti Ouvrier pour 1892»,* Lille, 1892, p. 93—105. — *405*

[380] *An die Arbeiterklasse!* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 306, 30. Dezember, S. 1—2. Подпись: Internationale sozialistische Kommission zu Bern. — *385*

[381] *An die Völker, die man zu Grunde richtet und tötet.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 106, 6. Mai. S. 1. Под общ. загл.: Zweite internationale sozialistische Zimmerwalder Konferenz. — *245, 250, 337*

Annulierung der Staatsschulden — *см* Ein Programmentwurf . . .

[382] *Antrag der Mehrheit.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 7, 9 Januar, S. 1. Подписи: H. Affolter, P. Graber, Ch. Naine, E. Nobs, J. Schmid. Под общ. загл.: Anträge der Militärkommission. — *388, 414, 416*

[383] *Antrag der Minderheit.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 7, 9. Januar, S. 1. Подписи: J. Huber, E. Klöti, G. Müller, P. Pflüger. Под общ. загл.: Anträge der Militärkommission. — *388, 416*

[384] *[Die Antwort der Redaktion des «Vorwärts»].* — «Vorwärts», Berlin, 1916, Nr. 11, 12. Januar Beilage zu Nr. 11 des »Vorwärts», S. 2—3. — *205*

[385] *«Appeal to Reason»,* Girard, Cansas. — *182, 184, 223, 294, 337*

[386] *Ein Arbeiter schreibt uns . . .* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 7, 9. Januar, S. 2, в отд.: Aus der Partei. Под общ. загл.: Der außerordentliche Parteitag verschoben. Подпись: Sch. — *392*

[387] *«Arbeiterpolitik»*, Bremen. — *297, 303, 317, 324, 351, 372, 409, 480, 483*

— 1916, Nr. 5, 22. Juli. S. 33—40. — *317, 324*

— 1916, Nr. 7, 5. August, S. 49—56. — *317, 324*

— 1916, Nr. 24, 2. Dezember, S. 185—187. — *351*

— 1916, Nr. 25, 9. Dezember, S. 193—195, 199. — *368, 369, 405*

[388] *«Arbeiter-Zeitung»*, Wien. — *227, 289, 340, 341*

— 1914, Nr. 309, 7. November, S. 3. — *41*

— 1915, Nr. 45, 14. Februar. Morgenblatt, S. 1—2. — *89*

*— 1915, Nr. 186, 7. Juli, S. 3. — *129*

— 1916, Nr. 16, 16. Jänner, S. 3—4. — *245*

— 1916, Nr. 293, 22. Oktober, S. 1—2. — *340*

[389] **«Archiv für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung»*, Leipzig, 1916, Jg. 6, S. 212—219. — *294, 350*

[390] *Attentat auf den Grafen Stürgkh.* — «Arbeiter-Zeitung», Wien, 1916, Nr. 293, 22. Oktober, S. 1. — *340*

[391] *Aus der Partei.* — «Vorwärts», Berlin, 1914, Nr. 319, 22. November. 2. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 1. — *41*

[392] *Der außerordentliche Parteitag verschoben.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 7, 9. Januar, S. 2, в отд.: Aus der Partei. — *390*

[393] *Der außerordentliche Parteitag verschoben.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 8, 10. Januar, S. 2—3, в отд.: Aus der Partei. Подпись: — ev. — *391*

[394] *Außerordentlicher Parteitag.* Samstag und Sonntag den 10. und 11. Februar 1917 im Volkshaus in Bern. — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 289, 8. Dezember. 1. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. Под общ. загл.: Sozialdemokratische Partei der Schweiz. Подпись: Die Geschäftsleitung. — *386, 387*

[395] *Austerlitz. F. Die nationalen Triebkräfte.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1916, Jg. 34, Bd. 1., Nr. 21, 18. Februar, S. 641—648. — *230*

[396] *«Avanti!»,* Milano. — *249, 340, 394, 406, 484*

— 1915, N. 260, 19 settembre, p. 1—2. — *164*

— 1916, N. 295, 23 ottobre, p. 1. — *340*

— 1916, N. 345, 18 dicembre, p. 1. — *375, 385, 419*

[397] **Axelrod, P. Die Krise und die Aufgaben der internationalen Sozialdemokratie.* Zürich, Genossenschaftsdruckerei, 1915. 46 S. — *167, 173*

[398] *b. b. Eine Rede Turatis über das Friedensangebot.* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 301, 23. Dezember, S. 2. — *375*

[399] *Bakounine, M. La Commune de Paris et la Notion de L' État.* Paris, «Temps Nouveaux», 1899. 23 p. (Groupe des Etudiants Socialistes Révolutionnaires Internationalistes). — *425*

[400] *Балканската соц. федерация и социалистич. Интернационал.* (Резолюция на Букурещката конференция). — «Работнически Вестникъ», София, 1915, № 80, 16 юли, стр. 1. — *140*

[401] *«La Bataille»,* Paris. — *394*

— 1916, N 421, 27 décembre, p. 2. — *384, 419, 425*

— 1916, N 422, 28 décembre, p. 2. — *384, 425*

[402] *Bauer, O. Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie.* Wien, Brand, 1907. VIII, 576 S. (Marx-Studien. Blätter zur Theorie und Politik des wissenschaftlichen Sozialismus. Hrsg. von M. Adler und R. Hilferding. Bd. 2). — *159*

[403] *Die «Befreiung» Polens durch die Zentralmächte.* Zürich, Genossenschaftsdruckerei, [1916]. 15 S. Подпись: Die auswärtigen Vertretungen des Hauptstandes und Landesvorstandes der Sozialdemokratie des Königreichs Polen und Littauens und des Zentralkomitees der Polnischen Sozialistischen Partei. — *349, 400*

[404] *Behrmann, M. Th. Stockholm, 21. März.* — «Vossische Zeitung», Berlin, 1917, Nr. 148, 22. März. Morgen-Ausgabe, S. 1. Под общ. загл.: Die Friedensforderung der russischen Sozialdemokraten. — *446*

[405] *«Berner Tagwacht».* — *135, 209, 244, 279, 295, 298, 340, 389, 404, 408, 411, 461*

*— 1914, Nr. 245, 20. Oktober, S. 1; Nr. 246, 21. Oktober, S. 1; Nr. 247, 22. Oktober, S. 1. — *37, 39, 133, 147*

— 1915, Nr. 152, 3. Juli. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *122, 123*

— 1915, Nr. 170, 24, Juli. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *122*

*— 1915, Nr. 218, 18. September. 4 S. — *158, 161, 165, 186*

— 1915, Nr. 218. Beilage zur «Berner Tagwacht», 18. September, S. 1—2. — *165*

*— 1915, Nr. 252, 28. Oktober. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1, Nr. 253, 29. Oktober. Beilage zur «Berner tagwacht», S. 1. — *273*

— 1915, Nr. 274, 23. November. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *186*

— 1916, Nr. 29, 4. Februar. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *204*

— 1916, Nr. 32, 8. Februar. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1; Nr. 34, 10. Februar, S. 1—2. — *204*

— 1916, Nr. 49, 28. Februar. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *209*

— 1916, Nr. 63, 15. März, S. 1. — *228*

— 1916, Nr. 106, 6. Mai, S. 1. — *245, 250, 337*

— 1916, Nr. 108, 9. Mai, S. 1. — *247, 262*

— 1916, Nr. 148, 27. Juni, S. 1. — *280*

— 1916, Nr. 166, 18. Juli. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1—2. — *298*

— 1916, Nr. 168, 20. Juli. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1—2. — *298*

— 1916, Nr. 173, 26. Juli. S. 1—2. — *295, 298*

— 1916, Nr. 176, 29. Juli, S. 2—3. — *298*

— 1916, Nr. 240, 12. Oktober, S. 2. — *339*

— 1916, Nr. 250, 24. Oktober, S. 1. — *340*

— 1916, Nr. 250, 24. Oktober. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *340*

— 1916, Nr. 262, 7. November, S. 1. — *351*

— 1916, Nr. 289, 8. Dezember. 1. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *386, 388*

— 1917, Nr. 6. 8. Januar. 4 S. — *386, 388, 389, 391, 394*

— 1917, Nr. 19, 23. Januar, S. 1; Nr. 20, 24. Januar, S. 1; Nr. 21, 25. Januar, S. 1; Nr. 22, 26. Januar, S. 1; Nr. 23, 27. Januar, S. 1. — *410, 412*

[406] *Bernstein, E. Der englische Radikalismus und der Krieg.* — «Die

Neue Zeit», Stuttgart, 1914, Jg. 33, Bd. 1, Nr. 6, 13. November, S. 161—169. — *43*

[407] **Borchardt, J. Vor und nach dem 4. August 1914.* Hat die deutsche Sozialdemokratie abgedankt? Berlin, «Lichtstrahlen», 1915 32 S. — *135*

[408] *Боротьба»*, Genève, 1915, №№ 1—5. лютий—листопад — *210*
— 1916, № 6, марец. 8 стор. — *210*

[Bucharin, N.] Der imperialistische Raubstaat. — «Jugend—Internationale», Zürich, 1916, Nr. 6, 1. Dezember, S. 7—8. Подпись: Nota-bene. — *369, 405, 419*

[410] — *Der imperialistische Staat.* — «Arbeiterpolitik», Bremen, 1916, Nr. 25, 9. Dezember, S. 193—195. — *370, 405*

[411] *«The Call»*, London. — *293, 307, 339, 484*

[412] *«Ce qu'il faut dire . . .»*, Paris. — *293*

[413] *Les comités ouvriers.* — «Le Temps», Paris, 1917, N 20347, 22 mars, p. 2, в отд.: Les événements de Russie. — *443, 445*

[414] *Il convegno internationale di Zimmerwald.* — «Avanti!», Milano, 1915, N. 260, 19 settembre, p. 1—2. — *164*

[415] *«The Daily Telegraph«*, London — Manchester. — *304*

[416] **David, E. Die Sozialdemokratie im Weltkrieg.* Berlin, Singer, 1915. 192 S. — *93, 116*

[417] *De Brouckère über die Internationale.* — «Volksfreund», Braunschweig, 1916, Nr. 38, 15. Februar, S. 1. — *243, 245*

[418] *Déclaration de Brizon, Raffin-Dugens et A. Blanc.* — «L'Humanité», Paris, 1916, N 4452, 25 juin, p. 2. Под общ. загл.: Vote des douzièmes provisoires. — *285*

[419] *Декларация на принципитъ на Балканската работническа социал-демократическа федерация.* — Работнически Вестникъ», София, 1915, № 79 юли, стр. 1. — *140*

[420] *Delaisi, F. La guerre qui vient.* Paris, «Guerre Sociale», 1911, 48 p. — *356*

[421] *«Demain»,* Genève. — *252, 280, 480, 482, 483, 484*

— 1916, N 5, p. 289—352. — *250*

— 1916, N 7, p. 1—14, 22. — *295, 298*

[422] *Die Dumarede Tscheidses.* — «Vorwärts», Berlin, 1916. Unterhaltungsblatt des Vorvärts, Nr. 55, 5. März, S. 3. — *213, 225*

[423] **Dumas, Ch. et Racovski, C. Les socialistes et la guerre.* (Discussion entre socialistes français et socialistes roumains). Bucureşti, Cercul de editură socialistă, 1915. 48 p. — *136*

[424] *Das Echo der Zimmerwalder Konferenz.* — «Die Gleichheit», Stuttgart, 1915, 26. Jg., Nr. 4, 12. November, S. 27—28. — *207, 212*

[425] *«The Economist»,* London, 1914, No. 3, 716, November 14, p. 863—865. — *42*

[426] *Engels, F. Einleitung zum Neudruck von Marx' «Klassenkämpfe in Frankreich 1848—1850».* «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1894—1895, Jg. XII, Bd. II, Nr. 27. S. 5—10; Nr. 28, S. 36—43. — *378, 398, 417*

[427] — *Po und Rhein.* Berlin, Duncker, 1859. 64 S. — *359*

[428] — *Le socialisme en Allemagne.* — «Almanach du Parti Ouvrier pour 1892», Lille, [1892], p. 93—105. — *405*

[429] — *Vorwort [zum Buch: «Zur Wohnungsfrage»].* 10. Januar 1887. — In: Engels, F. Zur Wohnungsfrage. Separatabdruck aus dem «Volksstaat» von 1872. 2. durchges. Aufl. Hottingen — Zürich, Volksbuchh., 1887, S. 3—10. (Sozialdemokratische Bibliothek. XIII). — *409*

[430] *— *[What have the Working classes to do with Poland?].* — Archiv für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung», Leipzig, 1916, Jg. 6, S. 212—219, в ст.: Karl Marx und Friedrich Engels über die Polenfrage. Eingeleitet und hrsg. von N. Rjasanoff. — *295, 299, 350*

[431] — *Zur Wohnungsfrage.* Separatabdruck aus dem «Volksstaat» von 1872. 2. durchges. Aufl. Hottingen — Zürich, Volksbuchh., 1887. 72 S. (Sozialdemokratische Bibliothek. XIII). — *409*

[432] *Erklärung.* — «Korrespondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands», Berlin, 1914, Nr. 47, 21. November, S. 621—622, в отд.: Arbeiterbewegung. — *56*

[433] *Erklärung.* — «Vorwärts», Berlin, 1914, Nr. 321, 24. November, S. 3, в отд.: Aus der Partei. — *56*

[434] *Erklärung der Untersuchungskommission in der Angelegenheit des Genossen R. Grimm.* — «Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», Bern, 1917, Nr. 13, 18. Juli. — *481*

[435] **Etroitesse d'esprit.* — «Le Peuple Suisse», Genève, 1915, N 14, 14 août, p. 1. — *141, 142*

[436] *«La Feuille»,* Genève. — *293*

[437] *Fourier, Ch. Oeuvres complètes.* T. 1—6. 2-me éd. Paris, 1841—1845. 6 T. — *417*

[438] *«Frankfurter Zeitung»*, Frankfurt a. M. — *446.*

— 1917, Nr. 80, 22. März. Zweites Morgenblatt, S. 1. — *442, 446*

[439] *Ein Friedensmanifest der deutschen Parteiopposition.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 9, 11. Januar, S. 1—2. — *426*

[440] *Friedrich Adler.* — «Arbeiter-Zeitung», Wien, 1916, Nr. 293, 22. Oktober, S. 2. — *340*

[441] *Friedrich Adler.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 250, 24. Oktober. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. Подпись: E. P. — *399—340*

[442] *Fritz Adlers Stellung in der österreichischen Partei.* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 249, 24. Oktober, S. 1—2. Под общ. загл.: Das Drama in Wien. — *340, 341*

[443] *«Gazeta Robotnicza»,* [Zürich]. — *203, 256, 259, 267, 275, 276, 277, 285*

— 1916, Nr. 25, styczeń, 8 s. — *203, 214, 259, 263, 271, 274, 276, 360*

[444] *Das Gebot der Stunde.* — «Leipziger Volkszeitung», 1915, Nr. 139, 19. Juni, S. 1—2. Подписи: Eduard Bernstein, Hugo Haase, Karl Kautsky. — *98, 99, 100, 112—113, 123*

[445] *«Gegen die Lüge der Vaterlandsverteidigung»,* Zürich, [1917], Nr. 1. 8 S. — *415, 420, 422, 429, 431, 460*

[446] *Germany.* Karl Kautsky. — «Labour Leader», London, 1914, No. 52, December 24, p. 6. Под общ. загл.: Peace and Goodwill shall yet Reign. Messages of fraternity across the Battlefields. — *61*

[447] *«Die Gleichheit»,* Stuttgart, 1915, 26. Jg., Nr. 4, 12. November, S. 27—28. — *207, 212*

[448] *«Die Glocke»,* München — Berlin. — *451*

[449] *Golay, P. L'antimilitarisme après la guerre.* Lausanne, 1916. 23 p. — *370*

[450] **— Le socialisme qui meurt et le socialisme qui doit renaître.* Conférence donnée à la Maison du Peuple de Lausanne, le 11 mars 1915, Lausanne imp. de l'université, 1915. 22 p. — *128, 130, 133, 370, 424*

[451] *Gorter, H. Het Imperialisme, de Wereldoorlog en de Social-Democratie.* Amsterdam, Brochurehandel Social-Democratische Partij, [1914]. 116 bl. — *85, 105, 146, 211, 349*

[452] *Grimm, R. Erklärung Grimm.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 173, 26. Juli, S. 1—2. Под общ. загл.: Die zürcher Genossen und die Nationalratsfraktion. — *295, 298*

[453] — *Mehrheit und Minderheit in der Militärfrage.* — «Berner Tagwacht», 1917, Nr. 19, 23. Januar, S. 1; Nr. 20, 24. Januar, S. 1; Nr. 21, 25. Januar, S. 1; Nr. 22, 26. Januar, S. 1; Nr. 23, 27. Januar, S. 1 — *410, 412*

[454] — *Mehrheit und Minderheit in der Militärfrage.* — «Neues Leben», Bern, 1917, Jg. 3, Hft. 1, Januar, S. 1—16. — *410, 412*

[455] — *Parteibeschlüsse.* — «Berner Tagwacht», 1917, Nr. 6, 8. Januar, S. 1. — *386, 387, 388, 391*

[456] *«Grütlianer»,* Zürich. — *404*

— 1917, Nr. 2, 4. Januar. 4 S. — *388, 394*

— 1917, Nr. 5, 8. Januar. S. 1. — *388*

— 1917, Nr. 6, 9. Januar. 4 S. — *388*

[457] *Guilbeaux, H. Propos actuels.* — «Demain», Genève, 1916, N 7 p. 1—14. — *295*

[458] *Gumplowicz, L. Geschichte der Staatstheorien.* Innsbruck, Verl. der Wagner'schen Universitäts-Buchh., 1905. XI, 592 S. — *321*

[459] *Haenisch, K. Der deutsche «Verrat» an der Internationale.* — «Hamburger Echo», 1914, Nr. 286, 8. Dezember, S. 1—2. — *59*

[460] *«Hamburger Echo».* — *129, 289, 308, 317*

— 1914, Nr. 286, 8. Dezember, S. 1—2. — *59*

[461] * *«Holzarbeiter-Zeitung»,* Zürich, 1917, Nr. 4, 27. Januar, S. 1. — *420*

[462] *Hügo, V. Les chatiments.* — *96*

[463] *«L'Humanité»,* Paris. — *22, 99, 207, 343, 384*

— 1916, N 4452, 25 juin, p. 2. — *285*

[464] **Humbert-Droz, J. Guerre à la guerre.* A bas L'Armée. Plaidoirie complète devant le Tribunal Militaire à Neuchâtel le 26 août 1916. La Chaux-de-Fonds, ed des Jeunesses socialistes romandes, [1916]. 47 p. — *368, 370*

[465] **Huysmans, K. Die lebendige Internationale.* Ein Bericht von Kamille Huysmans. Arnheim (Holland), 9. Jänner. — «Arbeiter-Zeitung», Wien, 1916, Nr. 16, 16. Jänner, S. 3—4. — *245*

[466] *Huysmans über die Internationale.* — «Volksstimme», Chemnitz, 1916, Nr. 8, 12. Januar. 1. Beilage, S. 2. — *230, 243*

[467] **Die innere Krise Rußlands.* — «Arbeiter-Zeitung», Wien, 1915, Nr. 186, 7. Juli, S. 3. — *129*

[468] *«The International Socialist Review»,* Chicago. — *294, 482*

[469] *«Die Internationale»,* Düsseldorf. — *128, 219*

— 1915, Hft. 1, 15. April. 78 S. — *211*

[470] **«Internationale Flugblätter»,* Zürich, 1915, Nr. 1, November. 8 S. — *184, 186, 195, 202, 210, 221, 222, 243*

[471] *«Internationale Korrespondenz»,* Berlin. — *154, 220*

— 1915, Nr. 14, 2. Juli, S. 162—163. — *123*

— 1916, Nr. 69, 29. Februar, S. 736. — *213, 222*

[472] *«Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin»,* Bern, 1915, Nr. 1, 21. September. 8 S. — *172, 173, 174, 176*

— 1915, Nr. 2, 27. November. 14. S. — *157, 188, 189, 220, 239*

* — 1916, Nr. 3, 29. Februar. 16. S — *207, 208, 209, 211, 212, 220, 226, 228, 238, 271, 347, 361*

— 1916, Nr. 4, 22. April. 20 S. — *225, 236, 248, 250, 252*

— 1917, Nr. 13, 18. Juli. — *481*

[473] *Internationale Sozialistische Kommission zu Bern.* Обращение по поводу созыва 2-ой Международной социалистической конференции с изложением порядка дня конференции и условий допущения на нее]. — «Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», Bern, 1916, Nr. 3, 29. Februar, S. 1 — *220, 238*

[474] *Internationale sozialistische Konferenz zu Zimmerwald (Schweiz), abgehalten vom 5. bis 8. September 1915.* Offizieller Verhandlungsbericht. — «Berner Tagwacht», 1915, Nr. 218. Beilage zur «Berner Tagwacht», 18. September, S. 1—2. — *165, 166*

[475] *Internationale sozialistische Konferenz zu Zimmerwald (Schweiz), abgehalten vom 5. bis 8. September 1915.* Offizieller Verhandlungsbericht. — «Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», Bern, 1915, Nr. 1, 21. September, S. 4—8. — *173*

[476] *Eine internationale Zeitschrift der Minderheiten?* — «Internationale Korrespondenz», Berlin, 1916, Nr. 69, 29. Februar, S. 736. — *213, 222*

[477] *Die Internationalen in Österreich an die Internationalen aller Länder!* — «Volksrecht», Zürich, 1915, Nr. 283, 3. Dezember. Beilage zum «Volksrecht», S. 1—2. — *340*

[478] *«The Internationalist»,* Boston. — *413, 427*

— 1917, No. 1, January 6. 4 p. — *413, 418*

[479] *Jaurès, J. L'Armée nouvelle.* Paris, Rouff, [1911]. 686 p. (L organisation socialiste de la France). — *354*

[480] — *Discours parlamentaires.* Recueillis et annotés par Edmond Claris. T. I. Précédé d'une introduction de l'auteur sur le socialisme et le radicalisme en 1885. Paris, Cornély, 1904, 906 p. — *417*

[481] *«Journal de Genève».* — *162, 163, 166*

[482] *«Jugend-Internationale»*, Zürich. — *483*

*— 1916, Nr. 6, 1. Dezember, S. 7—8. — *369, 405, 419*

Junius — *см.* Luxemburg, R.

[483] *«Der Kampf»*, Duisburg. — *484*

[484] *Eine Kampfansage.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 176, 29. Juli, S. 2—3. — *298*

[485] *Kautsky, K. Die Aufnahme des Friedensangebots.* — «Leipziger Volkszeitung», 1916, Nr. 286, 21. Dezember, S. 1—2. — *385*

[486] — *Einige Feststellungen über Marx und Engels.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1908, Jg. 27, Bd. 1, Nr. 1, 2. Oktober, S. 1—7. — *398*

[487] — *Friedensbedingungen.* — «Leipziger Volkszeitung», 1916, Nr. 281, 15. Dezember, S. 1—2; Nr. 282, 16. Dezember. 2. Beilage zu Nr. 282, S. 1—2. — *384*

[488] — *Der Heiland der Welt.* — «Leipziger Volkszeitung», 1916, Nr. 289, 24. Dezember, S. 1. — *384*

[489] * — *Der Imperialismus.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 21, 11. September, S. 908—922. — *28*

[490] * — *Die Internationalität und der Krieg.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1914, Jg. 33, Bd. 1, Nr. 8, 27. November, S. 225—250. — *55, 88*

[491] — *Der Krieg.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 19, 21. August, S. 843—846. — *28*

[492] — *Neue sozialdemokratische Auffassungen vom Krieg.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1917, Jg. 35, Bd. 1, Nr. 14, 5. Januar, S. 321—334. — *384*

[493] — *Die Neue Taktik.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 44, 2. August, S. 654—664; Nr. 45, 9. August, S. 688—698; Nr. 46, 16. August, S. 723—733. — *424*

[494] — *Noch einige Bemerkungen über nationale Triebkräfte.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1916, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 23, 3. März, S. 705—713. — *230*

[495] *— *Die Sozialdemokratie im Kriege.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1914, Jg. 33, Bd. 1, Nr. 1, 2. Oktober, S. 1—8. — *28, 55, 88*

[496] — *Sozialdemokratische Anschauungen über den Krieg vor dem jetzigen Kriege.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1916, Jg. 35, Bd. 1, Nr. 13, 29. Dezember, S. 841—854. — *384*

[497] — *Die Vorbereitung des Friedens.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 20, 28. August, S. 876—882. — *28*

[498] — *Der Weg zur Macht.* Politische Betrachtungen über das Hineinwachsen in die Revolution. Berlin, Buchh. Vorwärts, 1919. 104 S. — *39*

[499] **Klassenkampf gegen den Krieg!* Material zum «Fall» Liebknecht. Б. м., [1915]. 88 S. (Als Manuskriptgedruckt!). — *159*

[500] **Kolb, W. Die Sozialdemokratie am Scheidewege.* Ein Beitrag zum Thema: Neuorientierung der deutschen Politik. [2. Aufl.]. Karlsruhe, Buchdruckerei Geck, [1915]. 67 S. — *142*

[501] *Konferenz der Jugendlichen über die Militärfrage.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 166, 18. Juli. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1—2. Подпись: B. — *298*

[502] *«Korrespondenzblatt der Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands»,* Berlin, 1914, Nr. 47, 21. November, S. 621—622. — *56*

[503] *Kossowsky, W. Befreiungslegenden.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1915, Jg. 33, Bd. 1, Nr. 19, 12. Februar, S. 577—583. — *88*

[504] *Der Krieg und die russische Sozialdemokratie.* Ein Vortrag Lenins. — «Arbeiter-Zeitung», Wien, 1914, Nr. 309, 7. November, S. 3. — *41*

[505] **Kriegs-und Friedensprobleme der Arbeiterklasse.* Entwurt eines Manifestes. Vorgelegt der zweiten Zimmerwalder Konferenz.

Hrsg. vom Auswärtigen Sekretariat des Organisationskomitees der Sozialdem. Arbeiterpartei Rußlands. Б. м., [1916]. 25 S. — *291, 292*

[506] *La Chesnais, P.-G. Le groupe socialiste du Reichstag et la déclaration de guerre.* Paris, Colin, 1915. 101, 1, 40 p. — *104*

[507] *«Labour Leader»,* London, 1914, No. 52, December 24, p. 6. — *61*

[508] *Lang, O. Die vermutlichen Motive.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 250, 24. Oktober, S. 1. — *340*

[509] — *Die vermutlichen Motive der Tat.* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 248, 23. Oktober, S. 2. Подпись: O. Lg. — *340*

[510] *«Leipziger Volkszeitung».* — *297, 308, 484*

— 1915, Nr. 139, 19. Juni, S. 1—2. — *98, 99, 100, 104, 113*

— 1916, Nr. 53, 4. März, S. 1—2. — *209*

— 1916, Nr. 281, 15. Dezember, S. 1—2; Nr. 282, 16. Dezember, 2. Beilage zu Nr. 282, S. 1—2. — *384*

— 1916, Nr. 286, 21. Dezember, S. 1—2. — *385*

— 1916, Nr. 289, 24. Dezember, S. 1. — *385*

Leitsätze — см. Ein Vorschlag deutscher Genossen.

[511] *[Lenin, W. I. Abänderungsantrag zur Resolution über Militärfrage].* — «Volksrecht», 1917, Nr. 38, 14. Februar, S. 2, в ст.: Der kantonale Parteitag. — *416, 422, 426, 429*

[512] * — *Die sozialistische Revolution und das Selbstbestimmungsrecht der Nationen.* (Thesen) — «Vorbote», [Bern], 1916, Nr. 2, April, S. 36—44. — *192, 204, 210, 211, 220, 223, 230, 231, 234, 255, 297, 350*

[513] — *Die Stellungnahme des Zentral-Komitees des SDAP Rußlands zu der Tagesordnung der zweiten internationalen sozialistischen Konferenz.* — «Internationale Sozialistische Kommission zu

Bern. Bulletin», Bern, 1916, Nr. 4, 22. April, S. 2—4. — *236, 248, 250, 252*

[514] *[Lenin, W. I. u. Zinowijew, G. E.] Sozialismus und Krieg.* (Stellung der SDAP Rußlands zum Kriege). Б. м., 1915. 36 S. (SDAP). После загл. авт.: G. Zinowijew und N. Lenin. — *119, 145, 157, 164, 165, 173, 180, 182, 183, 187*

[515] *Lenin über die ukrainische Frage.* — «Vorwärts». Berlin, 1914, Nr. 308, 10. November, S. 2—3. — *41, 56*

[516] *Lensch, P. Die Sozialdemokratie, ihr Ende und ihr Glück.* Leipzig, Hirzel, 1916. X, 218 S. — *297*

[517] *«Lichtstrahlen»,* Berlin. — *115, 116, 134, 135*

*— 1915, Nr. 3, 5. Dezember, S. 50—54. — *291*

[518] *Liebknecht, K. Abstimmungsbegründung.* (Dem Reichstagspräsidenten gemäß § 59 der Geschäftsordnung überreicht). Berlin, den 2. Dezember 1914. — In: Klassenkampf gegen den Krieg! Material zum «Fall» Liebknecht. Б. м., [1915], S. 41—42. — *57*

[519] *[Lilina, Z. I.] Das Problem der Frauenwerbsarbeit.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 148, 27. Juni, S. 1. Подпись: Zina. — *280*

[520] *London, 17. März.* [Телеграмма]. — «Neue Zürcher Zeitung», 1917, Nr. 470, 17. März. Erstes Mittagblatt, S. 2—3, в отд.: Ausland. Под общ. загл.: England. — *433*

[521] *Luxemburg, R.] Die Krise der Sozialdemokratie.* Anhang: Leitsätze über die Aufgaben der internationalen Sozialdemokratie. Zürich, Verlagsdruckerei Union, 1916. 109 S. После загл. авт.: Junius. — *219, 240, 243, 285, 293, 295, 376*

[525] **Manifeste du Comité central du Parti social-démocrate ouvrier de auf dem Außerordentlichen Internationalen Sozialistenkongreß zu Basel].* — In: Außerordentlicher Internationaler Sozialistenkongreß zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1912, S. 23—27. — *30, 77, 150, 252*

[523] *Das Manifest der Sozialrevolutionäre.* — «Frankfurter Zeitung», Frankfurt a. M., 1917, Nr. 80, 22. März. Zweites Morgenblatt, S. 1. Под общ. загл.: Die russische Revolution. — *442, 445*

[524] *Manifest tegen den Oorlog van de Marxistische Sociaaldemokratie in Rusland.* — «De Tribune», Amsterdam, 1914, No. 26—27, 31 December, S. 2. — *116*

[525] **Manifeste du Comité central du Parti social-démocrate ouvrier de Russie.* — «La Sentinelle», La Chaux-de-Fonds, 1914, N 265, 13 novembre, p. 1. — *44, 49*

[526] *Un manifesto di Federico Adler.* — «Avanti!», Milano, 1916, N. 295, 23 ottobre, p. 1. — *340*

[527] *Manifest of the Socialist Propaganda League of America.* (Adopted at a meeting held in the City of Boston, November 26, 1916). — «The Internationalist», Boston, 1917, No. 1, January 6, p. 1. — *413*

[528] *Marx, K. u. Engels, F. Manifest der Kommunistischen Partei.* Veröffentlicht im Februar 1848. London, «Bildungs-Gesellschaft für Arbeiter», 1848. 30 S. — *492*

[529] *Marx, K. Das Elend der Philosophie.* Antwort auf Proudhons «Philosophie des Elends». Deutsch von E. Bernstein und K. Kautsky. Mit Vorw. und Noten von F. Engels. Stuttgart, Dietz, 1885. XXXVII, 209 S. — *492*

[530] *Mauritz Västberg vill ha klarhet.* En interpellation om oppositionen. — «Politiken», Stockholm, 1916, N r 92, 28 november, s. 3. — *426*

[531] *Die Minderheit des 21. Dezember 1915.* Berlin, Verl. der Lichtstrahlen, 1916. 8 S. (Internationale Sozialisten Deutschlands). — *230*

[532] *Mitgliedschaft Zürich 3, Wiedikon-Sihlfeld.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 8, 10. Januar, S. 4, в отд.: Vereine und Versammlungen. — *390*

[533] *Monitor. Die Sozialdemokratie und der Weltkrieg.* — «Preußische

Jahrbücher», Berlin, 1915, Bd. 160, April bis Juni, S. 30—53. — *92*

[534] *[Münzenberg, W.] Zur Parteitagsverschiebung.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 11, 13. Januar, S. 2. Подпись: — g. — *391*

[535] *Nach dem Attentat.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 250, 24. Oktober, S. 1. — *340*

[536] *Die «neue Internationale».* — «Internationale Korrespondenz», Berlin, 1915, Nr. 14, 2. Juli, S. 162—163, в отд.: Parteinachrichten — *123, 124*

[537] *Die neue Partei in Holland.* — «Berner Tagwacht», 1915, Nr. 152, 3. Juli. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *123, 124*

[538] *«Die Neue Zeit»*, Stuttgart. — *28, 88, 90, 102, 103, 173, 273, 279, 293, 296, 299, 307, 484*

— 1894—1895, Jg. XIII, Bd. II. Nr. 27, S. 5—10; Nr. 28, S. 36—43. — *378, 398, 417*

— 1908, Jg. 27, Bd. 1, Nr. 1, 2. Oktober, S. 1—7. — *398*

— 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 41, 12. Juli, S. 541—550; Nr. 42, 19. Juli, S. 585—593; Nr. 43, 26. Juli, S. 609—616. — *424*

— 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 44, 2. August, S. 654—664; Nr. 45, 9. August, S. 688—689; Nr. 46, 16. August, S. 723—733. — *424*

— 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 19, 21. August, S. 843—846. — *28*

— 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 20, 28. August, S. 876—882. — *28*

— 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 21, 11. September, S. 908—922. — *28*

— 1914, Jg. 33, Bd. 1, Nr. 1, 2. Oktober, S. 1—8. — *28. 55, 88—89*

— 1914, Jg. 33, Bd. 1, Nr. 6, 13. November, S. 161—169. — *43*

— 1914, Jg. 33, Bd. 1, Nr. 8, 28. November, S. 225—250. — *55, 88*

— 1915, Jg. 33, Bd. 1, Nr. 19, 12. Februar, S. 577—583. — *88*

— 1915, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 12, 17. Dezember, S. 353—361. — *207, 212*

— 1916, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 21, 18. Februar, S. 641—648. — *230*

— 1916, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 23, 3. März, S. 705—713. — *230*

— 1916, Jg. 35, Bd. 1, Nr. 13, 29. Dezember, S. 841—854. — *385*

— 1917, Jg. 35, Bd. 1, Nr. 14, 5. Januar, S. 321—334. — *385*

[539] *«Neue Zürcher Zeitung»,* 1917, Nr. 458, 15. März. Erstes Abendblatt, S. 2. — *385*

— 1917, Nr. 462, 16. März. Erstes Mittagblatt, S. 1—2. — *385*

— 1917, Nr. 470, 17. März. Erstes Mittagblatt, S. 2—3. — *433, 435*

— 1917, Nr. 481, 19. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — *454*

[540] *«Neues Leben»,* Bern. — *311*

— 1917, Jg. 3, Hft. 1, Januar, S. 1—16. — *410, 412*

[541] *«New Review»,* New York. — *213, 222*

[542] *Nobs, E. Erklärung.* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 262, 8. November, S. 2, в отд.: Aus der Partei. — *351*

[543] *On Preparedness.* [Резолюция, принятая на съезде Социалистической рабочей партии США в апреле 1916 г.]. — In: Constitution of the Socialist Labor Party of the United States of America. Adopted at the Eleventh National Convention.

New York, July, 1904. Amended at the National Conventions New York, 1908, 1912, 1916. New York, [1916], p. 27—29. Под общ. загл.: Resolutions. — *399*

[544] *The Opening of Parliament.* — «The Economist», London, 1914, No. 3, 716, November 14, p. 863—865. — *42*

[545] *Panneckoek, A. Der Jahreskongreß der SPD in Holland.* — «Berner Tagwacht», 1915, Nr. 170, 24. Juli, Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *122*

[546] — *Massenaktion und Revolution.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1912, Jg. 30, Bd. 2, Nr. 41, 12. Juli, S. 541—550; Nr. 42, 19. Juli, S. 585—593; Nr. 43, 26. Juli, S. 609—616. — *424*

[547] *— *Der Zusammenbruch der Internationale.* — «Berner Tagwacht», 1914, Nr. 245, 20. Oktober, S. 1; Nr. 246, 21. Oktober, S. 1; Nr. 247, 22. Oktober, S. 1. — *37, 39, 133, 147*

[548] *Der Parteitag.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 262, 7. November, S. 1. — *351*

[549] *Der Parteitag in Aarau.* — «Berner Tagwacht», 1915, Nr. 247, 23. November. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *185*

[550] *Der Parteitag in Töss.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 36, 12. Februar, S. 1. — *415, 422, 426, 429*

[551] *Il pensiero del Partito Socialista.* — «Avanti!», Milano, 1916, N. 345, 18 dicembre, p. 1. — *375, 384, 419*

[552] *Die Person des Genossen Adler.* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 248, 23. Oktober, S. 1. — *340*

[553] *Persönliches über Dr. Fritz Adler.* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 249, 24, Oktober, S. 1. Под общ. загл.: Das Drama in Wien. — *340*

[554] *«Le Petit Parisien».* — *462, 491*

[555] **«Le Peuple Suisse»,* Genève, 1915, N 14, 14 août, p. 1. — *141, 142*

[556] *«Politiken»*, Stockholm. — *419, 480*

— 1916, N: r 92, 28 november, s. 3. — *426*

[557] *«Le Populaire du Centre»*, Limoges—Paris, 1916, N 345, 10 décembre, p. 1. — *405*

[558] *«Preußische Jahrbücher»*, Berlin, 1915, Bd. 160, April bis Juni, S. 30—53. — *92*

[559] **Ein Programmentwurf der RSV und der SDAP Hollands.* — «Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», Bern, 1916, Nr. 3, 29. Februar, S. 7—8. — *213, 226, 228, 272, 362*

[560] *Das Proletariat und die Friedensnoten.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 5, 6. Januar, S. 4—5. — *385*

[561] **Proletarier Europas!* — «Berner Tagwacht», 1915, Nr. 218, 18 September, S. 1. Под общ. загл.: Internationale Sozialistische Konferenz zu Zimmerwald (Schweiz). — *159, 161, 165, 184*

[562] *Противъ подстрекателството, за мира и федерацията.* (Резолюция на Букурещката конференция). — «Работнически Вестникъ», София, 1915, №80, 16 юли, стр. 1. — *140*

[563] *Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei der Schweiz vom 20. und 21. November 1915, abgehalten im Saalbau in Aarau.* Luzern, Unionsdruckerei, 1916. 160 S. — *185, 186, 365*

[564] *Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei der Schweiz vom 4. und 5. November 1916, abgehalten im Gesellschaftshaus «z. Kaufleuten» in Zürich.* Б. м. и б. г. 155 S. — *346—347*

[565] *«Przegląd Socjaldemokratyczny»*, [Kraków]. — *202*

[566] *Работнически Вестникъ»*, София, 1915, № 78, 14 юли, стр. 1—2. — *140*

— 1915, № 79, 15 юли, стр. 1. — *140*

— 1915, № 80, 16 юли, стр. 1. — *140*

[567] *Racovsky, C. Das Wiedererwachen der Internationale.* Rede, gehalten am internationalen Massenmeeting vom 8. Februar 1916 im Volkshaus in Bern. Zu beziehen durch die Internationale sozialistische Kommission in Bern Б. м., [1916]. 16 S. — *230*

[568] *[Radek, K. Die Anmerkung zum Artikel «Der imperialistische Staat» von N. Bucharin].* — «Arbeiterpolitik», Bremen, 1916, Nr. 25, 9. Dezember, S. 193. — *369*

[569] *— *Annexionen und Sozialdemokratie.* — «Berner Tagwacht», 1915, Nr. 252, 28. Oktober. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1; Nr. 253, 29. Oktober. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. Подпись: Parabellum. — *272*

[570] — *Ein ausgespieltes Lied.* —«Berner Tagwacht», 1916, Nr. 108, 9. Mai, S. 1. Подпись: K. R. — *247, 259, 262*

[571] — *Die Ideen des Märzen.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 63, 15. März, S. 1. — *228*

[572] — *Eine Programmschrift.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 29, 4. Februar. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. — *204*

[573] — *6. Dezember.* [Заметка]. — «Arbeiterpolitik», Bremen, 1916, Nr. 25, 9. Dezember, S. 199, в отд.: Aus unserem politischen Tagebuch. — *368, 369*

[574] *— *Das Selbstbestimmungsrecht der Völer.* — «Lichtstrahlen», Berlin, 1915, Nr. 3, 5. Dezember, S. 50—54. — *291*

[575] *Raffin-Dugens. La minorite socialiste française.* — «Demain», Genève, 1916, N 7, p. 22. — *298*

[576] *Rappoport, Ch. Jean Jaurès.* L'Homme — Le Penseur — Le Socialiste. Avec une préface d'Anatole France. De L'Académie Française. Un Portrait et une Lettre autographe de Jaurès. Paris, L'Émancipatrice, 1915. 434 p. — *142, 151*

[577] *Das Referendum gegen den Parteivorstandsbeschluß ergriffen.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 19, 23. Januar, S. 2, , в отд.:

Aus der Partei. — *402, 403, 404, 409, 411, 416, 419, 424, 426, 429*

[578] *Die Reichskonferenz der Parte-Opposition.* — «Vorwärts«, Berlin, 1917, Nr. 8, 9. Januar. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 1—2. — *419, 427*

[579] *[La résolution suivante sur les propositions de paix.* Резолюция, принятая на синдикальном конгрессе. 26. декабря 1916 г.]. — «La Bataille», Paris, 1916, N 421, 27 décembre, p. 2. Под общ. загл.: La Conférence des Fédérations Corporatives des Unions de syndicats et des Bourses du Travail. La seance de nuit. — *384, 419, 426*

[580] [*La résolution sur les buts de guerre.* Резолюция, принятая на конгрессе Французской социалистической партии]. «La Bataille«, Paris, 1916, N 422, 28 décembre, p. 2. — *434, 435*

[581] *Revolution in Rußland.* — «Neue Zürcher Zeitung», 1917, Nr. 470, 17. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — *434, 435*

[582] *Revolution in Rußland.* — «Neue Zürcher Zeitung», 1917, Nr. 481, 19. März. Erstes Mittagblatt, S. 2. — *454*

[583] *Revolution in Rußland.* Abdankung des Zaren. — «Neue Zürcher Zeitung», 1917, Nr. 462, 16. März. Erstes Mittagblatt, S. 1—2. — *431*

[584] *Rezolucja narady kolegjum redakcyjnego, odbytej 1—2 czerwca 1915 r.* — «Gazeta Robotnicza», [Zürich], 1916, Nr. 25, styczeń, s. 7—8. — *203, 214, 259, 271, 275, 360*

[585] *Резолюцията за основаването на Балканската работническа социал-демократическа федерация.* — «Работнически Вэстникъ», София, 1915, № 79, 15 юли, стр. 1. — *140*

[586] *Eine Fichtigstellung.* — «Vorwärts», Berlin, 1914, Nr. 322, 25. November. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 2. — *56*

[587] **[Roland Holst, H.] Een dubbelzinnig standpunt.* — «De Tribune», Amsterdam, 1916, No. 159, 23 Augustus, S. 1. — *308*

[588] *Rolland, R. Au-dessus de la mêlée.* Paris — Neuchâtel, Ollendorff — Attinger, 1915. 164 p. — *181*

[589] **Rühle, O. Zur Parteispaltung.* — «Vorwärts», Berlin, 1916, Nr. 11, 12. Januar. Beilage zu Nr. 11 des «Vorwärts», S. 2. — *205, 207, 211, 229*

[590] *Rundschreiben an alle angeschlossenen Parteien und Gruppen.* — «Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», Bern, 1916, Nr. 3, 29. Februar, S. 2—3. Подпись: Im Namen der Zimmerwalder Konferenz: Die ISK zu Bern. — *208, 220*

[591] *«Russische Korrespondenz «Prawda»»,* Stockholm. — *453, 481*

[592] *Rußland.* Berlin, 15. März. — «Neue Zürcher Zeitung»,1917, Nr. 458, 15. März. Erstes Abendblatt, S. 2, в отд.: Ausland. — *431*

[593] *[Rybalka, L.] L'Ukraine et la guerre.* Lettre ouverte adressée à la 2-me conférence socialiste internationale tenue en Hollande en mai 1916. Ed. du journal social-démocrate ukrainien «Borotba». Lausanne, 1916. 55 p. — *245, 262, 323*

[594] *Schlüter, H. Die Chartistenbewegung.* Ein Beitrag zur sozialpolitischen Geschichte Englands. New York, Socialist literature C°, 1916. 368 S. — *223*

[595] *«Schriften des Vereins für Sozialpolitik»,* 145. Bd. 3. T. [Tyszka, C.] Löhne und Lebenskosten in Westeuropa im 19. Jahrhundert (Frankreich, England, Spanien, Belgien). München — Leipzig, Duncker und Humblot, 1914. VIII, 291 S. — *227, 228*

[596] *«La Sentinelle»,* La Chaux-de-Fonds. — *22, 293, 404*
*— 1914, N 265, 13 novembre, p. 1 — *44, 49*

[597] *700 Arbeiter erschossen.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 240, 12. Oktober, S. 2, в отд.: Die Internationale und der Krieg. — *346*

[598] **Sinclair, U. A Manifesto against it.* An Appeal to the Socialist Movement. — In: Sinclair, U. and Blatchford, R. Socialism and War. London, the Clarion Press, p. 1—10. (Pass on Pamphlets. No. 27. Id.). — *128*

[599] *La Situation.* — «Le Temps», Paris, 1917, N 20349, 24 mars, p. 1, в отд.: Les événements de Russie. — *445*

[600] *«Social-Demokraten»,* Stockholm. — *440, 441*

[601] *Socialist Labor Party Platform.* Adopted by the National Convention of the Party, April 30, 1916. — In: Constitution of the Socialist Labor Party of the United States of America. Adopted at the Eleventh National Convention New York, July, 1904. Amended at the National Conventions New York, 1908, 1912, 1916. New York, [1916], p. 24—26. — *362*

[602] **Socialist Propaganda League.* To the Members of the Socialist Party. Oct. 9, 1915. [Листовка. Boston, 1915). 4 p. Подписи: [18 членов Лиги], Committee. — *187—188, 222, 338*

[603] **Les Socialistes de Zimmerwald et la Guerre.* Paris, [1916]. 29 p. (Comité pour la Reprise des Relations Internationales). — *345, 427*

[604] *Souvarine, B. A. nos amis gui sont en Suisse.* — «Le Populaire du Centre», Limoges — Paris, 1916, N 345, 10 décembre, p. 1. — *406*

[605] *Die Sozialdemokratie und Friedrich Adlers, Tat.* — «Volksrecht», 1916, Nr. 248, 23. Oktober, S. 2. — *340*

[606] *Eine Sozialistenkonferenz im Palais Bourbon.* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 251, 26. Oktober, S. 3, в отд.: Aus der Internationale. — *342*

[607] *«Sozialistische Monatshefte»,* Berlin. — *33*

[608] *Eine sozialistische Rede in der russischen Duma.* — «Leipziger Volkszeitung», 1916, Nr. 53, 4. März, S. 1—2. — *209*

[609] *Ein sozialistisches Manifest.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 70, 23. März, S. 1, в отд.: Die Revolution in Rußland. — *442*

[610] *Spektator. Vaterlandsverteidigung und auswärtige Politik der Sozialdemokratie.* Bern, «Promachos», 1917. 31 S. — *410, 413*

[611] *Sprawozdanie komisji badającej sprawę cztonka SDKP i L Karola Radka.* Б. м., wydawnictwo Biura Sekcji Zagranicznych Socjaldemokracja Królewstwa Polskiego i Litwy, marzec 1914. 29. s. (Socjaldemokratyczna Partja Robotnicza Rosji, Socjaldemokracja Królewstwa Polskiego i Litwy). — *479*

[612] *Die Stellung der Sozialdemokraten Australiens zum Krieg.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 32, 8. Februar. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1; Nr. 34, 10. Februar, S. 1—2. Подпись: I. K. — *204*

[613] *Der Streit um den Parteitag!* — «Grütlianer», Zürich, 1917, Nr. 5, 8. Januar, S. 1. — *388*

[614] *Ströbel, H. Die Ursachen der sozialistischen Krise.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1915, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 12, 17. Dezember, S. 353—361. — *207, 212*

[615] *Struthahn, A. Nach dem Parteitage der Schweizer Sozialdemokratie.* — «Arbeiterpolitik», Bremen, 1916, Nr. 24, 2. Dezember, S. 185—187. — *351*

[616] **Der Sturm nacht.* Передовая]. — «Holzarbeiter-Zeitung», Zürich, 1917, Nr. 4, 27. Januar, S. 1. — *420*

[617] *Tätigkeitsbericht des Organisationskomitees der SDAP Rußlands.* — «Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», Bern, 1915, Nr. 2, 27. November, S. 6—7. — *220, 239*

[618] *«Le Temps»,* Paris. — *304*

— 1917, N 20347, 22 mars, p. 2. — *443, 445*

— 1917, N 20349, 24 mars, p. 1. — *443*

[619] **Thesen über Imperialismus und nationale Unterdrückung.* — «Vorbote», [Bern], 1916, Nr. 2, April, S. 44—51. Подпись: Redaktion der Gazeta Robotnicza, Organ des Landesvorstandes der Sozialdemokratie Russisch-Polens. — *234, 235, 285, 296, 320, 347, 349, 362, 370*

[620] *«The Times»,* London. — *442*

[621] *«De Tribune»,* Amsterdam. — *310, 483*

— 1914, No. 26—27, 31 December, S. 2. — *116*

— 1916, No. 159, 23 Augustus, S. 1. — *308*

[622] *Trotzky, L. Rußland in der Revolution.* Dresden, Raden, [1910]. VIII, 359 S. — *371*

[623] *Tscheidse für die nationale Verteidigung.* — «Volksrecht», Zürich, 1917, Nr. 76, 30. März, S. 2, в отд.: Die Revolution in Rußland. — *453*

[624] *Tyszka, C. Die Lebenshaltung der arbeitenden Klassen in den bedeutenderen Industriestaatten: England, Deutschland, Frankreich, Belgien und Vereinigte Staaten von Amerika . . .* Jena, Fischer, 1912. [4], 69 S. — *227, 228*

[625] — *Löhne und Lebenskosten in Westeuropa im 19. Jahrhundert.* (Frankreich, England, Spanien, Belgien). Nebst einem Anhang: Lebenskosten deutscher und westeuropäischer Arbeiter früher und jetzt. München — Leipzig, Duncker und Humblot, 1914. VIII, 291 S. (Schriften des Vereins für Sozialpolitik. 145. Bd.). — *227, 228*

[626] *Verslag van het buitengewoon congres der SDAP, gehouden op 8 en 9 Januari 1916, te Arnhem.* Amsterdam, «Ontwikkeling», [1916]. 36 bl. — *196*

[627] *«La Vie Ouvrière»,* Paris. — *188, 229*

[628] *«Volksfreund»,* Braunschweig. — *483*

— 1916, Nr. 38, 15. Februar, S. 1. — *243, 245*

[629] *«Volksrecht»,* Zürich. — *310, 340, 391, 404, 411, 419, 426, 467*

— 1915, Nr. 283, 3. Dezember. Beilage zum «Volksrecht», S. 1—2. — *340*

— 1916, Nr. 248, 23. Oktober, S. 1, 2. — *340*

— 1916, Nr. 249, 24. Oktober, S. 1—2. — *340, 341*

— 1916, Nr. 251, 26. Oktober, S. 3. — *342*

— 1916, Nr. 262, 8. November, S. 2. — *351*

— 1916, Nr. 301, 23. Dezember, S. 2. — *375*

— 1916, Nr. 306, 30. Dezember, S. 1—2. — *385*

— 1917, Nr. 5, 6. Januar. 8 S. — *385*

— 1917, Nr. 7, 9. Januar. 4 S. — *387—388, 390, 391, 394, 414, 416*

— 1917, Nr. 8, 10. Januar, S. 2—3, 4. — *390, 391*

— 1917, Nr. 9, 11. Januar, S. 1—2. — 425

— 1917, Nr. 11, 13. Januar, S. 2. — *391*

— 1917, Nr. 19, 23. Januar, S. 2. — *402, 403, 404, 408, 409, 411, 416, 419, 424, 425, 429*

— 1917, Nr. 34, 9. Februar, S. 1—2. — *414, 416, 419*

— 1917, Nr. 36, 12. Februar, S. 1. — *415, 423, 425, 429*

— 1917, Nr. 38, 14. Februar, S. 2. — *416, 432, 426, 429*

— 1917, Nr. 70, 23. März, S. 1. — *442*

— 1917, Nr. 76, 30. März, S. 2. — *452*

[630] *«Volksstimme»,* Chemnitz, 1916, Nr. 8, 12. Januar, 1. Beilage, S. 2. — *230, 243*

[631] *«Volkszeitung»,* New York. — *183*

[632] *Von unsern «Linken» Genossen.* (Korrespondenz). — «Grütlianer», Zürich, 1917, Nr. 2, 4. Januar, S. 2. — *388*

[633] *«Vorbote»,* [Bern]. — *190, 197, 198, 213, 219, 256, 258, 259, 360, 361, 377, 413, 483*

— 1916, Nr. 1, Januar, 68 S. — *195, 196, 199, 242, 303*

— 1916, Nr. 2, April. 64 S. — *192, 205, 209, 210, 213, 219, 220, 223, 230, 231, 234, 235, 241, 256, 286, 297, 303, 319, 347, 349, 361—362, 370*

[634] *Ein Vorschlag deutscher Genossen.* — «Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», Bern, 1916, Nr. 3, 29. Februar, S. 6—7. — *207, 211, 219, 347, 406*

[635] *Vorschlag des Manifestes.* — «Internationale Flugblätter», Zürich, 1915, Nr. 1, November, S. 7—8. Под общ. загл.: Die Zimmerwalder Linke über die Aufgaben der Arbeiterklasse. — *184*

[636] *Vorschlag der Resolution über: Weltkrieg und die Aufgaben der Sozialdemokratie.* — «Internationale Flugblätter», Zürich, 1915, Nr. 1, November, S. 5—7. Под общ. загл.: Die Zimmerwalder Linke über die Aufgaben der Arbeiterklasse. — *183*

[637] *«Vorwärts»,* Berlin. — *56, 106, 340, 341.*

— 1914, Nr. 308, 10. November, S. 2—3. — *41, 56*

— 1914, Nr. 319, 22. November. 2. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 1. — *41*

— 1914, Nr. 321, 24. November, S. 3. — *56*

— 1914, Nr. 322, 25. November. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 2. — *56*

— 1914, Nr. 323, 26. November. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 2. — *56*

— 1914, Nr. 325, 28. November. 1. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 1. — *56*

— 1916, Nr. 11, 12. Januar. Beilage zu Nr. 11 des «Vorwärts», S. 2—3. — *205, 207, 212, 229*

— Unterhaltungsblatt des Vorwärts, 1916, Nr. 55, 5. März, S. 3. — *213, 225*

— 1916, Nr. 76, 17. März. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 2. — *228, 229*

— 1917, Nr. 8, 9. Januar. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 1.—2. — *419, 427*

[638] *«Vossische Zeitung»,* Berlin, 1917, Nr. 148, 22. März. Morgen-Ausgabe, S. 1. — *446*

[639] *Das Wachstum der deutschen Parteiopposition.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 49, 28. Februar. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1, в отд.: Die Internationale und der Krieg. — *209*

[640] *War Fritz Adler ein Verrückter?* — «Volksrecht», Zürich, 1916, Nr. 249, 24. Oktober, S. 2. Под общ. загл.: Das Drama in Wien. — *340*

[641] *«Weekly People»,* New York. — *421, 484*

[642] *Wie das Attentat geschah.* — «Arbeiter-Zeitung«, Wien, 1916, Nr. 293, 22. Oktober, S. 1—2. — *340*

[643] *Втората Балканска социалистическа конференция въ Букурещъ.* (Корреспонденции на «Работнически Вестникъ). — «Работнически Вестникъ», София, 1915, № 78, 14 юли, стр. 1—2. — *140*

[644] *Zimmerwalder Konferenz.* [Резолюция, принятая на съезде Социал-демократической партии Швейцарии в Аарау. 1915 г.]. — In: Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei der Schweiz vom 20. und 21. November 1915, abgehalten im Saalbau in Aarau. Luzern, Unionsdruckerei, 1916, S. 9, 92—93. — *187, 365*

[645] **Die Zimmerwalder Linke über die Aufgaben der Arbeiterklasse.* — «Internationale Flugblätter», Zürich, 1915, Nr. 1, November, S. 1—8, — *184*

[646] *[Zinowijew, G. E.] Tätigkeitsbericht des Zentralkomitees der SDAP Rußlands während des Krieges.* — «Internationale Sozialistische Kommission zu Bern. Bulletin», 1915, Nr. 2, 27. November, S. 8—9. — *157, 188, 189*

[647] *Zola, E. J'accuse.* — *142*

[648] *Zur Einführung.* — «Internationale Flugblätter», Zürich, 1915, Nr. 1, November, S. 1—5. Под общ. загл.: Die Zimmerwalder Linke über die Aufgaben der Arbeiterklasse. — *183*

[649] *Zur Einführung.* — «Vorbote», [Bern], 1916, Nr. 1, Januar, S. 1—4. — *198*

[650] *Zur Erklärung der Preßkommission.* — «Vorwärts», Berlin, 1914, Nr. 325, 28. November. 1. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 1, в отд.: Aus der Partei. — *56*

[651] *Zur Konferenz der Jugendlichen über die Militärfrage.* — «Berner Tagwacht», 1916, Nr. 168, 20. Juli. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1—2. Подпись: W. T. — *298*

[652] *Zur Richtigstellung.* — «Vorwärts», Berlin, 1914, Nr. 323, 26. November. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 2. — *56*

[653] *«Zürcher Post».* — *431*

[654] *«Zycie»,* Petrograd. — *298, 308*

JMENNÝ REJSTŘÍK*

A — viz Šljapnikov A. G.

A. B. — viz Krylenko N. V.

Abram — viz Krylenko N. V.

Abram — viz Skovno A. A.

Abramčik — viz Krylenko N. V.

Abramovič A. J. (nar. 1888) — člen SDDSR od roku 1908. V letech 1911—1917 žil ve Švýcarsku, aktivně se zapojil do švýcarského dělnického hnutí. Po únorové revoluci 1917 se spolu s V. I. Leninem vrátil do Ruska a působil v Petrohradě jako stranický organizátor Ochtského obvodu a agitátor Rumunského frontu. Po Říjnové revoluci sloužil v Rudé armádě a do roku 1931 pracoval v Komunistické internacionále. Od roku 1932 se zabýval stranickou a později pedagogickou činností. — 210, 286, 298, 343, 346, 352, 368, 370, 381—383, 391, 395, 398, 402, 404, 407, 409, 415—417, 420—421, 424, 430, 460

Adler Friedrich (1879—1960) — rakouský sociální demokrat, jeden z teoretiků austromarxismu. V letech 1910—1911 byl redaktorem listu Volksrecht, orgánu Švýcarské sociálně demokratické strany, později tajemníkem Rakouské sociálně demokratické strany. Dne 21. října 1916 zastřelil rakouského ministerského předsedu K. Stürgkha. Byl jedním ze zakladatelů centristické Dvaapůlté internacionály (1921—1923), v letech 1923—1940 zastával funkci generálního tajemníka Socialistické dělnické internacionály. — *339—342*

* Vzhledem k velkému množství jmen jsou v tomto rejstříku uvedeny jen stručné informace, a to zejména u osobností, jejichž životopisná data podrobně uvádějí předchozí svazky Sebraných spisů.

Adler Victor (1852—1918) — jeden ze zakladatelů a vůdců Rakouské sociálně demokratické strany a II. internacionály. Do dělnického hnutí se zapojil v polovině 80. let. V roce 1886 založil list Gleichheit, od roku 1889 byl redaktorem ústředního orgánu rakouské sociální demokracie Arbeiter-Zeitung. V letech 1889—1895 si dopisoval s Bedřichem Engelsem, avšak brzy po jeho smrti se přiklonil k reformismu; byl představitelem oportunistického křídla Rakouské sociálně demokratické strany a II. internacionály. Za první světové války byl centristou, hlásal politiku třídního smíru a bojoval proti revolučním akcím dělnické třídy. Po vzniku Rakouské republiky (1918) byl ministrem zahraničních věcí. — *18, 88, 106, 341*

A-dr — viz Šljapnikov A. G.

Affolter Hans (1870—1936) — švýcarský sociální demokrat, povoláním právník. Od roku 1911 byl členem Národní rady. Za první světové války patřil zpočátku k internacionalistům, ale projevovaly se u něho centristické tendence; v roce 1917 zaujal centristické a pacifistické stanovisko; později přešel k pravému křídlu švýcarské sociální demokracie. — *388*

A. K. — viz Kollontajová A. M.

Al-dr, alexandr — viz Šljapnikov A. G.

Alexandr II. (Romanov) (1845—1894) — ruský car (1881—1894). — *359, 405*

Alexandrovič V. A. (Dmitrijevskij) (1884—1918) — levý eser. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko. Po únorové revoluci 1917 pracoval ve výkonném výboru petrohradského sovětu. Po Říjnové revoluci byl jmenován místopředsedou Celoruské mimořádné komise. Z příkazu ústředního výboru strany levých eserů se aktivně zúčastnil eserské vzpoury v červenci 1918; byl zatčen a zastřelen. — *169—171*

Alexinskij G. A. (nar. 1879) — sociální demokrat. Za revoluce 1905—1907 sympatizoval s bolševiky. V letech reakce a nového revolučního rozmachu 1907—1910 byl otzovistou a patřil k organizátorům protistranické skupiny Vperjod. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista; psal do několika buržoazních listů. V roce 1917 se přiklonil k Plechanovově skupině Jednota. V dubnu 1918 uprchl za hranice. — *28, 78, 81, 87, 112, 134, 152—153*

AL. MICH. — viz Kollontajová A. M.

A. M. — viz Kollontajová A. M.

AN — viz Žordanija N. N.

A-NDR — viz Šljapnikov A. G.

ANNA JEVG. — viz Konstantinovičová A. J.

ANTONOV — viz Popov A. V.

A. P.— viz Pannekoek Antonie

ARMANDOVÁ Inessa (I. F.) (Inessa, Petrovová) (1875—1920) — členka SDDSR od roku 1904, aktivistka mezinárodního dělnického a komunistického hnutí. Účastnila se revoluce 1905—1907. Byla několikrát vězněna a poslána do vyhnanství. V roce 1909 emigrovala, nejprve žila v Bruselu a v roce 1910 odjela do Paříže. Byla zvolena tajemnicí výboru zahraniční organizace SDDSR. Roku 1911 působila v bolševické stranické škole v Longjumeau. V roce 1912 se ilegálně vrátila do Ruska a jako představitelka ústředního výboru strany se v Petrohradě významně podílela na přípravě voleb do IV. státní dumy. Za první světové války pod Leninovým vedením aktivně připravovala mezinárodní socialistickou konferenci žen (1915), na níž obhajovala bolševická stanoviska k otázkám války, míru a revoluce. Bolševiky zastupovala také na mezinárodní socialistické konferenci mládeže (1915), zúčastnila se zimmerwaldské a kientalské konference internacionalistů. Začátkem roku 1916 pracovala na Leninův pokyn v Paříži mezi francouzskými socialisty a syndikalisty, kteří zastávali internacionalistická stanoviska, mezi mládeží a v odborech (viz též sv. 27). — *21—23, 49, 67—68, 70—73, 85, 90, 94—97, 108—109, 122, 163, 189, 192, 195—198, 207, 232, 239, 244, 249, 252, 270, 280, 282, 285—288, 293, 297—298, 307, 321—322, 324, 334, 339, 343—344, 346—347, 350—363, 367—370, 372, 374—378, 380—387, 392—412, 414—417, 420—424, 429—431, 435, 437, 442—444, 447—449, 457—459, 490*

AUSTERLITZ Friedrich (1862—1931) — jeden z vůdců Rakouské sociálně demokratické strany, šéfredaktor jejího ústředního orgánu, listu Arbeiter-Zeitung; poslanec parlamentu za Vídeň. — *230*

AVILOV B. V. (1874—1938) — sociální demokrat, novinář a statistik.

V roce 1905 se aktivně účastnil ozbrojeného povstání v Charkově. V roce 1917 vystoupil z SDDSR, pracoval v redakci menševického listu Novaja žizň a v srpnu téhož roku se stal členem sociálně demokratické organizace internacionalistů. V roce 1918 zanechal politické činnosti. Až do roku 1928 pracoval v Ústřední statistické správě SSSR, od roku 1929 ve Státní plánovací komisi RSFSR, později v lidovém komisariátu dopravy. — *324, 332*

Axelrod P. B. (1850—1928) — jeden z čelných představitelů menševismu. V letech 1907—1910, v období reakce a nového revolučního rozmachu, patřil k vůdcům menševiků-likvidátorů, byl členem redakce jejich listu Golos social-demokrata. Za první světové války zastával centristické stanovisko, fakticky hájil sociálšovinistické názory. Po únorové revoluci 1917 se stal členem výkonného výboru petrohradského sovětu. Říjnovou revoluci odmítal a v emigraci vyzýval k ozbrojené intervenci proti Sovětskému Rusku. — *22, 60, 70, 74, 80, 89, 129, 163, 167, 173, 213, 230, 239, 328, 450*

Axelrod T. L. (1888—1938) — člen SDDSR (b) od roku 1917, dříve člen Bundu. V letech 1910—1917 žil ve Švýcarsku. V březnu 1917 předal Lenin jeho prostřednictvím Dopis švýcarským dělníkům na rozloučenou (viz Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 110—119). Od října 1917 do července 1918 vedl tiskové byro rady lidových komisařů a v letech 1920—1921 stál v čele tiskového oddělení Komunistické internacionály. Od roku 1922 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí. Později se zabýval redakční a vydavatelskou činností. — *466*

B. — viz Bogrovskij

Badajev A. J. (1883—1951) — člen SDDSR od roku 1904. Byl poslancem IV. státní dumy za dělníky Petrohradské gubernie; v dumě patřil k bolševické frakci. Přispíval do bolševického listu Pravda, zúčastnil se porad se stranickými pracovníky v Krakově a Poroninu. V listopadu roku 1914 byl spolu s dalšími bolševickými poslanci uvězněn a roku 1915 poslán do vyhnanství do Turuchanského kraje. Odtud se vrátil po únorové revoluci 1917 a aktivně se zapojil do práce v petrohradské bolševické organizaci. Po Říjnové revoluci zastával významné funkce ve straně a sovětech (viz též sv. 31). — *50*

Baedeker Karl (1801—1859) — autor řady průvodců po různých částech Německa, po Švýcarsku apod. Jeho synové v této činnosti pokračovali. — *97, 490*

Bakunin M. A. (1814—1876) — jeden z ideologů narodnictví a anarchismu. Od roku 1840 žil v emigraci. V letech 1848—1849 se zúčastnil revoluce v Německu. Od roku 1869 byl členem I. internacionály, v níž vystupoval jako odpůrce marxismu. Odmítal jakoukoli formu státu včetně diktatury proletariátu, nepochopil světodějnou úlohu proletariátu, otevřeně vystupoval proti založení nezávislé politické strany dělnické třídy. Za rozbíječskou činnost byl v roce 1872 na haagském kongresu z I. internacionály vyloučen. — *425*

Balabanovová A. I. (1878—1965) — sociální demokratka, účastnice ruského a italského socialistického hnutí. Za první světové války zastávala centristické stanovisko, zúčastnila se zimmerwaldské, kientalské a III. zimmerwaldské konference, byla členkou zimmerwaldského sdružení. V roce 1917 se vrátila do Ruska; vstoupila do SDDSR(b). S poradním hlasem se zúčastnila I. kongresu Komunistické internacionály. V roce 1924 byla z KSR(b) vyloučena, protože znovu zaujala menševické stanovisko. — *114, 186*

Basok — viz Meleněvskij M. I.

Bauer Otto (1882—1938) — jeden z vůdců rakouské sociální demokracie a II. internacionály, ideolog austromarxismu. Byl jedním z autorů buržoazně nacionalistické teorie kulturně národnostní autonomie. Říjnovou revoluci neschvaloval. V letech 1918—1919 byl ministrem zahraničních věcí Rakouské republiky. V letech 1919, 1927 a 1934 se aktivně podílel na potlačování revolučních akcí rakouské dělnické třídy. — *159*

Baumann Rudolf (nar. 1872) — švýcarský pravicový sociální demokrat. Za první světové války patřil k sociálšovinistům. V červnu 1916 byl zvolen do vedení curyšské sociálně demokratické organizace, z něhož odešel v únoru 1917. — *414*

Bazarov V. A. (vl. jm. Rudněv) (1874—1939) — ekonom a filozof, publicista, překladatel Marxových a Engelsových děl; od roku 1896 pracoval v sociálně demokratickém hnutí. V letech 1905—1907 přispíval do několika bolševických listů, v období reakce a nového revolučního rozmachu se odklonil od bolševismu a stal se jedním z hlavních stoupenců machistické filozofie. V roce 1917 patřil mezi internacionalisticky smýšlející menševiky, ale vystupoval proti Říjnové revoluci. Od roku 1921 pracoval ve Státní plánovací komisi SSSR. Poslední léta života překládal uměleckou a filozofickou literaturu. — *327, 335*

Bazil — viz Lenin V. I.

Běl., Bělenin — viz Šljapnikov A. G.

Běleňkij G. J. (Gríša, Bělinskij) (1885—1938) — člen SDDSR od roku 1903. Pracoval ve stranických organizacích v různých městech. V roce 1912 emigroval do Francie, 1914—1917 byl tajemníkem pařížské sekce bolševiků a vedl korespondenci s V. I. Leninem, N. K. Krupskou a s výborem zahraniční organizace SDDSR. V květnu 1917 se vrátil do Ruska. Po Říjnové revoluci byl až do roku 1925 tajemníkem stranického výboru v obvodu Krasnaja Presňa v Moskvě. Byl několikrát vyloučen z VKS(b). — *104, 190, 192, 285, 287, 293, 298, 308, 320, 331—333, 342, 354, 409, 420, 468*

Bělinskij — viz Běleňkij G. J.

Bělousovová — *417*

Benteli — majitel tiskárny v Bümplitzu nedaleko Bernu, kde se tiskla jednotlivá čísla ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat. — *131, 164, 180, 242, 317, 332*

Bernstein Eduard (1850—1932) — vůdce krajně oportunistického křídla německé sociální demokracie a II. internacionály, teoretik revizionismu a reformismu. V letech 1881—1889 redigoval ilegální orgán Sociálně demokratické strany Německa Der Sozialdemokrat. V letech 1896—1898 uveřejnil v časopisu Die Neue Zeit sérii článků Problémy socialismu, jež později vydal knižně pod názvem Voraussetzungen der Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie [Předpoklady socialismu a úkoly sociální demokracie] (1899; česky 1902). V této knize revidoval všechny základní teze marxistické filozofie, ekonomie a vědeckého socialismu (viz též sv. 37). — *43, 99—100, 112, 212*

Berzin J. A. (Pavlov, Pavel Vasiljevič) (1881—1938) — jeden z nejstarších účastníků revolučního hnutí v Lotyšsku. Členem strany byl od roku 1902. Účastnil se revoluce 1905—1907. Roku 1908 emigroval. Od roku 1910 byl členem zahraničního byra ÚV SDDSR a od ledna 1914 byra zahraničních skupin Sociální demokracie Lotyšského kraje. Po IV. sjezdu se stal členem zahraničního výboru této strany a členem redakce jejího ústředního orgánu listu Zihņa. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko, účastnil se zimmerwaldské konference, patřil k zimmerwaldské levici.

V létě roku 1917 se vrátil do Petrohradu a aktivně se účastnil Říjnové revoluce. Později pracoval v diplomatických a státních funkcích. — *149, 338, 418, 421*

Bethmann-Hollweg Theobald von (1856—1921) — německý reakční státník. V letech 1905—1907 byl pruským ministrem vnitra, v letech 1907—1909 říšským ministrem vnitra a vicekancléřem. V letech 1909—1917 zastával úřad říšského kancléře. Potlačoval dělnické hnutí a aktivně se podílel na rozpoutání první světové války. V červenci 1917 odešel do výslužby a zanechal politické činnosti. — *99*

Blagoev Dimitr (1856—1924) — představitel revolučního hnutí v Rusku a v Bulharsku. Za svých studií na petrohradské univerzitě zde založil v letech 1883—1884 jednu z prvních sociálně demokratických skupin v Rusku, která v roce 1885 navázala kontakty s Plechanovovou skupinou Osvobození práce. Roku 1891 se podílel na založení Bulharské sociálně demokratické strany a stanul v čele jejího levicového revolučního křídla (těsňaků), jež se 1903 konstituovalo v samostatnou marxistickou stranu — Bulharskou dělnickou sociálně demokratickou stranu (těsných socialistů). Za první světové války odhaloval její loupeživý charakter a zrádcovskou úlohu sociálšovinistů II. internacionály. Pod jeho vedením se těsňaci s II. internacionálou rozešli a roku 1919 reorganizovali svou stranu v Bulharskou komunistickou stranu (těsných socialistů) (dnes Bulharská komunistická strana). — *110*

Blanc Alexandre (1874—1924) — francouzský socialista. Za první světové války byl poslancem parlamentu, zaujímal centristické stanovisko, a pod vlivem protiválečné atmosféry ve Francii se později stal internacionalistou. V roce 1916 se zúčastnil II. mezinárodní socialistické konference v Kienthalu. Po válce vstoupil do Komunistické strany Francie (dnes Francouzská komunistická strana). — *245*

Bloch Joseph (1871—1936) — německý sociální demokrat, revizionista. Zabýval se publicistickou činností. V letech 1897 až 1933 redigoval a vydával hlavní tiskový orgán německých oportunistů, časopis Sozialistische Monatshefte. V roce 1933 po uchvácení moci fašisty emigroval do Československa. — *330*

Blochová Rosa — účastnice ženského hnutí ve Švýcarsku za první světové války. — *351*

Bogdanov A. (vl. jm. Malinovskij A. A.) (1873—1928) — sociální demokrat, filozof, sociolog, ekonom, povoláním lékař. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům (viz též sv. 18). — *267, 327, 401*

Bogrovskij (B.) — sociální demokrat. Po určitou dobu vykonával funkci tajemníka bolševické skupiny ve Stockholmu a řídil přepravu literatury do Ruska. V roce 1916 byl pro porušení stranické konspirace a za defraudaci stranických peněz ze strany vyloučen. — *323*

Bonč-Brujevič V. D. (1873—1955) — revolucionář, bolševik, historik a publicista. Revolučního hnutí se účastnil od konce 80. let; v roce 1896 emigroval do Švýcarska. V cizině byl činný ve skupině Osvobození práce, později spolupracoval s Jiskrou. V dalších letech organizoval vydávání bolševických listů a časopisů a práci stranických vydavatelství. Po Říjnové revoluci byl vedoucím úřadovny rady lidových komisařů (do prosince 1920), šéfredaktorem vydavatelství Žizň i znanije (viz též sv. 45). — *329, 440*

Borchardt Julian (1868—1932) — německý sociální demokrat, ekonom a publicista. V letech 1900—1906 byl redaktorem sociálně demokratických orgánů Volksblatt a Volkszeitung. V letech 1911—1913 byl poslancem pruského Zemského sněmu. V letech 1913—1916 a 1918—1921 redigoval levicový sociálně demokratický časopis Lichtstrahlen. Za první světové války stál v čele levicové sociálně demokratické skupiny Internacionalističtí socialisté Německa, která se vytvořila kolem časopisu Lichtstrahlen; bojoval proti sociálšovinismu a imperialistické válce. Zúčastnil se zimmerwaldské konference a byl stoupencem zimmerwaldské levice (viz též sv. 30). — 134—136, 172—173, 360

Bošová J. B. (Japonka, J. B., Jevg. B., Kijevská) (1879—1925) — členka SDDSR od roku 1901. Působila ve stranických organizacích v Kyjevě a v zahraničí. Po únorové revoluci 1917 pracovala jako předsedkyně oblastního výboru strany v Kyjevě, v říjnu 1917 se stala členkou kyjevského vojenského revolučního výboru. Po Říjnové revoluci byla členkou první sovětské vlády na Ukrajině, později zastávala různé funkce ve stranických organizacích a v sovětech. — *128, 214—217, 235, 237, 246, 253, 258, 271—272, 274—278, 305, 360—362, 368, 375, 434*

Boulanger Georges Ernest (1837—1891) — francouzský generál. V letech 1886—1887 byl ministrem války. V roce 1889 bylo odhaleno jeho spojení s monarchisty a byl obviněn z protirepublikánského

spiknutí; uprchl do Belgie a ve vyhnanství spáchal sebevraždu. — *359, 405*

Bourderon Albert (nar. 1858) — francouzský socialista, jeden z vůdců levého křídla syndikalistického hnutí, tajemník syndikátu bednářů. V roce 1915 se zúčastnil zimmerwaldské konference, kde zastával centristické stanovisko. Na sjezdu Francouzské socialistické strany v prosinci 1916 hlasoval pro centristickou rezoluci, která schvalovala imperialistickou válku. Později přerušil styky s zimmerwaldovci a přešel na stranu odpůrců revolučního dělnického hnutí. — *190, 384, 419, 425*

Branting Karl Hjalmar (1860—1925) — reformistický vůdce švédské sociálně demokratické strany, jeden z čelných představitelů II. internacionály. V letech 1887—1917 (s přestávkami) redigoval ústřední stranický orgán Sozialdemokraten. V letech 1897—1925 byl poslancem parlamentu. Za první světové války patřil k sociálšovinistům. V letech 1920, 1921—1923 a 1924—1925 byl předsedou sociálně demokratické vlády. — *42, 50, 52, 63, 232, 236, 427, 471, 483*

Brauns — viz Jansons J. E.

Brilliant — viz Sokolnikov G. J.

Brizon Pierre (1878—1923) — francouzský socialista, publicista. V letech 1910—1919 byl členem poslanecké sněmovny. Za první světové války zaujímal centristické a pacifistické stanovisko. Zúčastnil se kientalské konference, patřil k vůdcům francouzských pravicových zimmerwaldovců. Od roku 1918 vydával pacifistický list La Vague. V roce 1921 vstoupil do Komunistické strany Francie (dnes Francouzská komunistická strana), zakrátko z ní však odešel. — *245, 285, 287*

Bronski M. G. (Varšavskij) (1882—1941) — polský sociální demokrat, později bolševik. Od roku 1902 byl členem Sociální demokracie Království polského a Litvy. Stranicky pracoval v Polsku a ve Švýcarsku. Za první světové války byl internacionalistou. Zastupoval polskou sociální demokracii na kientalské konferenci, patřil k zimmerwaldské levici. Od června 1917 pracoval v Petrohradě jako agitátor a propagandista petrohradského výboru SDDSR(b). Po Říjnové revoluci zastával funkci náměstka lidového komisaře obchodu a průmyslu. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo

mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 41). — *215, 227, 263, 276—277, 311, 346, 366, 368, 414, 441, 466*

Broutchoux B. — francouzský odborový činitel, anarchosyndikalista. Před první světovou válkou organizoval anarchosyndikalistické »mladé« odbory a bojoval proti reformistickým předákům »starých« odborů v kamenouhelném průmyslu severní Francie. Byl jedním z organizátorů a vůdců řady hornických stávek. Za první světové války zastával centristické a pacifistické stanovisko. Spojil se s reformistickým a sociálšovinistickým vedením francouzské Všeobecné konfederace práce. — *306, 309*

Buačidze S. G. (Noe) (1882—1918) — člen SDDSR od roku 1902. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907 v Gruzii. Byl členem výboru kavkazského svazu SDDSR. V letech 1915—1917 žil v emigraci ve Švýcarsku a podílel se na činnosti ženevské sekce bolševiků. Po návratu z emigrace v dubnu 1917 pracoval ve stranických a státních orgánech na Severním Kavkazu. Od března 1918 byl předsedou RLK Terské republiky (existovala v roce 1918 v rámci RSFSR jako autonomní republika). Byl zabit bělogvardějci. — *345, 372*

Bucharin N. I. (Dolgolevskij N. I., N. I. B., N. I-č., Nik. Ič., Nik. Iv., Nik. Ivanovič, N. Iv.) (1888—1938) — významný státní a stranický činitel, člen SDDSR od roku 1906, publicista a ekonom. Působil jako propagandista v různých moskevských obvodech. V roce 1911 emigroval. V roce 1915 přispíval do časopisu Kommunist. Po Říjnové revoluci byl členem ústředního výboru, v letech 1919—1929 jeho kandidátem a poté členem politického byra ÚV a členem exekutivy Komunistické internacionály. V roce 1929 byl jmenován akademikem AV SSSR. V roce 1929 byl vyloučen z politického byra ÚV a z předsednictva exekutivy Komunistické internacionály. V roce 1937 ho plenární zasedání ÚV VKS(b) (25. února — 5. března) vyloučilo ze strany. Stal se obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován, bylo mu obnoveno členství ve straně a titul akademika. — *73, 104—105, 127, 143, 150, 175—176, 180, 214—216, 218, 223—224, 227, 230, 232, 235—238, 244, 246, 254, 255, 257—258, 261, 271—274, 277—279, 285, 289—290, 295—297, 304, 309, 312—313, 318—323, 330, 333—338, 360—362, 368—370, 376—377, 418—419, 421—422*

Bucher Alfred — jeden z vůdců svazu mládeže ve Švýcarsku. Za první světové války byl členem mládežnické organizace Kegelklub v Curychu. Zemřel začátkem dvacátých let. — *429*

Bulkin F. A. (vl. jm. Semjonov) (nar. 1888) — člen SDDSR od roku 1904. Pracoval ve stranických organizacích v Petrohradě a v Charkově. Za první světové války působil ve výboru pro řízení válečného průmyslu v Novgorodě, Samaře [Kujbyšev] a v Petrohradě, byl činný v odborech. Po Říjnové revoluci pracoval v orenburském sovětu jako představitel menševiků. S nimi se však rozešel a stal se roku 1920 členem KSR(b). V roce 1922 byl za účast v tzv. dělnické opozici ze strany vyloučen; v roce 1927 byl znovu přijat a zastával různé funkce v hospodářských organizacích. — *30*

C. — *300*

Cavaignac Louis Eugène (1802—1857) — francouzský generál a reakční politik, účastník bojů o dobytí Alžírska (1831—1848). Neblaze proslul barbarskými metodami vedení války. Po únorové revoluci 1848 byl generálním guvernérem v Alžírsku, od května 1848, po zvolení do francouzského Ústavodárného shromáždění, ministrem války. Od června 1848 stál v čele vojenské diktatury a s mimořádnou krutostí potlačil povstání pařížských dělníků. — *477*

Cereteli I. G. (1882—1959) — jeden z menševických vůdců. Byl poslancem II. státní dumy za Kutaiskou gubernii. Po únorové revoluci 1917 byl zvolen členem výkonného výboru petrohradského sovětu a prvního ústředního výkonného výboru sovětů. V květnu 1917 se stal členem prozatímní vlády jako ministr pošt a telegrafů (viz též sv. 37) — *481, 483*

Cchakaja M. G. (Micha) (1865—1950) — účastník revolučního hnutí od roku 1880. Od roku 1898 byl členem SDDSR. Patřil k čelným představitelům výboru kavkazského svazu SDDSR. Byl aktivním účastníkem revoluce 1905—1907. Od roku 1907 do března 1917 žil v emigraci. Po únorové revoluci 1917 se vrátil spolu s Leninem do Ruska. V letech 1917—1920 byl členem tifliského [tbiliského] výboru strany. Po vítězství sovětské moci v Gruzii v únoru 1921 zastával vedoucí funkce v orgánech sovětské vlády a ve straně (viz též sv. 19). — *181, 292, 463—464*

Čelnokov M. V. (nar. 1863) — velkoprůmyslník a majitel realit, jeden ze zakladatelů Konstitučně demokratické strany. V letech 1914—1917 byl starostou Moskvy, hlavním zplnomocněncem Svazu měst, jedním z předsedů Celoruského svazu zemstev. Po Říjnové revoluci prováděl kontrarevoluční činnost v jižním Rusku, později emigroval. — *369*

Čerevanin N. (vl. jm. Lipkin F. A.) (1868—1938) — jeden z vedoucích představitelů menševiků, publicista, později likvidátor. Přispíval do likvidátorských listů, byl spoluautorem Otevřeného dopisu 16 menševiků o likvidaci strany (1910). Po srpnové protistranické konferenci v roce 1912 se stal členem menševického ústředí (organizačního výboru). Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. V roce 1917 redigoval petrohradský list Rabočaja gazeta a později ústřední menševický orgán, časopis Rabočij internacional. K Říjnové revoluci se stavěl nepřátelsky. Stal se obětí represí. — *371*

Černomazov M. J. (Miron) (nar. 1882) — provokatér; člen SDDSR a tajemník nemocenské pokladny Lessnerova závodu. Od května 1913 do února 1914 pracoval jako tajemník redakce Pravdy. Pro podezření z provokatérství ho bolševický ústřední výbor ze stranické práce vyloučil. V roce 1917 byl odhalen jako agent petrohradské tajné policie činný v letech 1913 až 1914. — *290, 456*

Černov V. M. (1876—1952) — jeden z vůdců a teoretiků eserské strany. V letech 1902—1905 byl redaktorem jejího ústředního orgánu, listu Revoljucionnaja Rossija. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zemědělství v prozatímní vládě. Užíval krutých represálií proti rolníkům, kteří zabírali statkářskou půdu. Po Říjnové revoluci organizoval eserské vzpoury proti sovětské vládě. V roce 1920 emigroval a pokračoval v protisovětské činnosti. — *452, 481*

Čcheidze N. S. (1864—1926) — jeden z představitelů menševismu. Byl poslancem III. a IV. státní dumy za Tiflisku [Tbilisi] gubernii, stál v čele menševické frakce ve IV. dumě. Za první světové války byl centristou. Po Říjnové revoluci se stal předsedou kontrarevolučně orientovaného Ústavodárného shromáždění Gruzie. Po nastolení sovětské moci v Gruzii emigroval v roce 1921 do Francie. — *59, 103—105, 107, 109, 112, 124, 128, 134, 152—153, 160, 188, 205, 209, 213—215, 225, 239, 246, 256, 263, 271, 275, 277, 285, 316, 327—328, 432, 434, 443, 445—447, 453—456, 462, 470—471, 483*

Čchenkeli A. I. (1874—1959) — sociální demokrat menševik, povoláním právník. Jako poslanec IV. státní dumy byl v sociálně demokratické frakci dumy členem menševické sedmy, později členem menševické frakce; hájil kulturně národnostní autonomii — buržoazně nacionalistický program řešení národnostní otázky. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. Po únorové revoluci 1917 se stal zmocněncem buržoazní prozatímní vlády v Zakavkazsku.

V letech 1918—1921 byl ministrem zahraničních věcí menševické gruzínské vlády, později emigroval. — *234, 239, 432, 434*

Čičerin G. V. (vl. jm. Ornatskij A.) (1872—1936) — sovětský státník a diplomat, člen SDDSR od roku 1905. V letech 1904—1917 žil v emigraci. V letech 1918—1930 byl lidovým komisařem zahraničních věcí, vedl sovětskou delegaci na mezinárodní konferenci v Janově a Lausanne. Sehrál významnou úlohu při budování sovětského diplomatického sboru a vytváření zahraniční politiky SSSR (viz též sv. 37). — *209*

Čirkin V. G. (1877—1954) — účastník revolučního hnutí od roku 1903 — dělník. Začátkem roku 1905 se přiklonil k menševikům. Za první světové války hájil sociálšovinistické názory. Po únorové revoluci 1917 byl delegátem I. a II. sjezdu sovětů. V roce 1918 se s menševiky rozešel a v roce 1920 vstoupil do bolševické strany. Zastával odpovědné funkce na úseku národního hospodářství. — *30*

Čudnovskij G. I. (1894—1918) — sociální demokrat, zpočátku menševik. Po návratu z emigrace v roce 1917 se stal členem skupiny mezirajonovců a spolu s touto skupinou byl na VI. sjezdu SDDSR(b) přijat do této strany. Aktivně se účastnil ozbrojeného povstání v Petrohradě v říjnu 1917. Po vítězství Říjnové revoluce se stal zvláštním komisařem Jihozápadního frontu, účastnil se bojů proti kontrarevoluční ukrajinské Centrální radě. Zahynul v bojích na Ukrajině. — *475*

Dan F. I. (vl. jm. Gurvič) (1871—1947) — jeden z menševických vůdců. V letech 1907—1910 stál v zahraničí v čele skupiny likvidátorů, redigoval list Golos social-demokrata. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. Po únorové revoluci 1917 byl členem výkonného výboru petrohradského sovětu, členem předsednictva ústředního výkonného výboru, podporoval prozatímní vládu. Po Říjnové revoluci bojoval proti sovětské vládě. Začátkem roku 1922 byl vypovězen ze země jako nepřítel sovětského státu. — *30, 74, 81, 291*

David Eduard (1863—1930) — jeden z pravicových vůdců německé sociální demokracie, povoláním ekonom. Byl jedním ze zakladatelů revizionistického časopisu Sozialistische Monatshefte. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. V roce 1919 se stal členem první koaliční vlády Německé republiky. V letech 1919—1920 byl ministrem vnitra, v letech 1922—1927 říšským zástupcem

v Hesensku. Podporoval revanšistické snahy německého imperialismu, k SSSR se stavěl nepřátelsky. — *93, 116*

Debs Eugene Victor (1855—1926) — významný představitel dělnického hnutí v USA. Byl jedním ze zakladatelů sociálně demokratické strany, která se stala jádrem Socialistické strany USA, vytvořené v letech 1900—1901. Stál v čele levého křídla této strany. Roku 1905 přispěl k vytvoření odborové organizace Průmysloví dělníci světa. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko, odsuzoval zrádcovství sociálšovinistů, byl proti vstupu USA do války. Říjnovou revoluci uvítal. Roku 1918 byl za protiimperialistickou propagandu odsouzen k deseti letům vězení, ale roku 1921 byl amnestován. — *184*

Delaisi Francis (nar. 1873) — francouzský maloburžoazní ekonom, syndikalista, pacifista. Ve svých pracích odhaloval nadvládu finanční oligarchie a skutečnou podstatu první světové války. Odmítal třídní boj a revoluční internacionalismus a hlásal teorii »sociální solidarity«. Vypracoval utopický program třídní spolupráce mezi syndikáty pracujících a syndikáty kapitalistů, na jejímž základě by měly vzniknout Spojené státy světové jako záruka odstranění krizí, konkurence a válek. V 30. letech se stavěl proti fašismu a přípravě druhé světové války. — *356*

Dělevskij J. (vl. jm. Judělevskij J. L.) — eser. V roce 1900 emigroval z Ruska do Argentiny, později žil ve Francii a byl jedním z vůdců pařížské skupiny takzvané iniciativní menšiny. Napsal řadu historicko-filozofických prací. — *280*

Dimka — viz Smidovičová I. G.

Dolgolevskij — viz Bucharin N. I.

Dolgolewsky Moses — viz Bucharin N. I.

Domov — viz Pokrovskij M. N.

Domski H. (Kamieński) (1883—1937) — člen SDKPaL od roku 1904, novinář a publicista. Roku 1906 byl členem varšavského výboru Sociální demokracie Království polského a Litvy, podílel se na vydávání řady publikací sociálně demokratického charakteru v polštině. Od roku 1912 přispíval do bolševických orgánů Pravda a Prosvěšćenije. Od roku 1915 byl členem krajského vedení SDKPaL, redi-

goval časopis Naša tribuna, účastnil se zimmerwaldské konference. V prosinci 1918 se stal členem ÚV Komunistické strany Polska. Roku 1928 byl ze strany vyloučen a roku 1930 znovu přijat; roku 1935 byl opět vyloučen. — *110, 151*

Droz — viz Humbert-Droz Jules

Dunckerová Käthe (1871—1953) — významná pracovnice německého socialistického hnutí. Od roku 1907 přispívala do orgánu dělnického hnutí žen Die Gleichheit. Za první světové války zastávala internacionalistické stanovisko, v roce 1915 pracovala v časopisu Die Internationale, byla členkou skupiny Internacionála, později nazvané Spartakus a nakonec Spartakův svaz. Patřila k zakládajícím členům Komunistické strany Německa, v letech 1918—1919 zasedala v jejím ústředním výboru. Po nástupu fašismu k moci emigrovala. Po druhé světové válce žila v NDR, kde se věnovala vědecké a pedagogické činnosti. — *136*

Džems — viz Jelizarovová-Uljanovová A. I.

Eicher-Müller — *156*

Engels Bedřich (1820—1895) — spoluzakladatel vědeckého komunismu, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu, přítel a spolupracovník K. Marxe (životopis viz v Leninově článku Bedřich Engels, Sebrané spisy 2, Praha 1980, s. 15—27). — *295, 298, 321, 335, 350, 354, 359, 378, 398—399, 401, 405, 409, 417, 478*

Fabierkiewicz Zbigniew (Gněvič) (zemř. 1919) — významný činitel polského dělnického hnutí, člen Sociální demokracie Království polského a Litvy, novinář. V roce 1916 patřil k organizátorům petrohradské skupiny SDKPaL, pracoval v redakci jejího orgánu Tribuna a přispíval do ruských bolševických listů a časopisů. Aktivně se účastnil Říjnové revoluce. Byl zabit agentem polské vlády při návratu ze Sovětského Ruska do vlasti. — *298, 308*

Fitzgerald C. W. — tajemník americké Ligy socialistické propagandy. — *187*

Fofanovová M. V. (1883—1976) — účastnice revolučního hnutí. Po únorové revoluci 1917 byla zvolena do petrohradského sovětu, stala se aktivistkou vyborského obvodního výboru strany. Její petro-

hradský byt — Vyborská Strana, ul. Serdobolská 1/92, byt č. 41 [dnes třída K. Marxe 106, byt č. 20] — byl místem posledního Leninova ilegálního pobytu. Po Říjnové revoluci pracovala v lidovém komisariátu zemědělství a později byla rektorkou moskevského Zootechnického institutu. Od roku 1925 pracovala v hospodářských orgánech a v dalších institucích. — *487*

Fourier Charles (1772—1837) — významný francouzský utopický socialista. Vystoupil s ostrou a hlubokou kritikou buržoazního zřízení a vytvořil obraz budoucí »harmonické« lidské společnosti, založené na znalosti lidských vášní (viz též sv. 2.). — *417*

Fr. — viz Fröhlich Paul

Franc — viz Koritschoner Franz

Frank — *102*

Frank Ludwig (1874—1914) — německý sociální demokrat, jeden z vůdců revizionistů, sociálšovinista; povoláním advokát. Od roku 1907 byl poslancem Říšského sněmu. Na magdeburském sjezdu strany v roce 1910 hlasoval pro válečné úvěry. Na začátku první světové války vstoupil dobrovolně do armády a na frontě padl. — *35*

Frey(ová) — *290*

Fridolin V. J. (Varin, Strannik) (1879—1942) — člen SDDSR od roku 1904. V roce 1905 se zúčastnil III. sjezdu SDDSR. V roce 1906 se stal členem bolševické bojové organizace při petrohradském výboru strany. V letech 1910—1917 žil v emigraci. Za první světové války publikoval v menševicko-trockistickém listu Naše slovo. Od roku 1918 se věnoval vědecké a pedagogické práci v Petrohradě [Leningradě]. — *110, 112, 126, 131, 246, 257, 278—279, 286, 289, 295, 309, 313, 320, 322, 331—333, 342*

Fröhlich Paul (Fr.) (1884—1953) — německý sociální demokrat, povoláním novinář. V letech 1912—1916 byl redaktorem listu Bremer Bürger-Zeitung. Stal se jedním ze zakladatelů brémského týdeníku Arbeiterpolitik. Zúčastnil se kientalské konference za brémskou levici. V letech 1919—1924 byl členem ÚV Komunistické strany Německa a podílel se na práci III. kongresu Komunistické internacionály jako delegát Sjednocené komunistické strany Ně-

mecka [= název Komunistické strany Německa od prosince 1920 do srpna 1921]. V prosinci 1928 byl za frakční činnost z Komunistické strany Německa vyloučen. Za vlády fašismu v Německu žil až do roku 1950 v emigraci a poslední léta života strávil v NSR. — *238—239, 256*

FURSTENBERG — viz Hanecki J. S.

GALJORKA — viz Olminskij M. S.

GAPON G. A. (1870—1906) — pravoslavný kněz, pravděpodobně provokatér, agent carské tajné policie. V předvečer revoluce 1905—1907 založil organizaci zubatovovského typu nazvanou Spolek ruských továrních dělníků v Petrohradě. Dne 9. ledna 1905 vyprovokoval petrohradské dělníky, aby se vydali s peticí k carovi. Akce skončila krevoprolitím. Gapon uprchl do zahraničí. Po návratu do Ruska byl zavražděn esery. — *262*

GLASIER John Bruce (1859—1920) — anglický socialista, spoluzakladatel Labouristické strany; povoláním kovodělník. Do socialistického hnutí se zapojil na začátku 80. let. V roce 1893 vstoupil do Nezávislé labouristické strany. Byl delegátem v mezinárodním socialistickém byru za tuto stranu. V letech 1906—1910 redigoval její týdeník The Labour Leader a v letech 1913—1917 měsíčník The Socialist Review. — *93*

GNĚVIČ — viz Fabierkiewicz Zbigniew.

GOBERMAN M. L. (nar. 1891) — člen SDDSR od roku 1911. V roce 1913 byl vyhoštěn z Ruska. V letech 1914—1917 žil ve Švýcarsku. Po návratu do Ruska pracoval v moskevském ústředním byru odborů. Byl aktivním účastníkem Říjnové revoluce a občanské války. Do roku 1924 pracoval v mezinárodním oddělení Komunistické internacionály a později v různých hospodářských orgánech. — *460*

GOLAY Paul — švýcarský sociální demokrat, publicista. Byl redaktorem socialistického časopisu Le Grutléen. Na začátku první světové války vystupoval ve II. internacionále proti oportunismu a sociálšovinismu, avšak už tenkrát projevoval svá smířlivecká stanoviska k oportunistům. Zimmerwaldské konference, na kterou ho pozval Lenin, se nezúčastnil, naopak brzy přešel na centristické a pacifistické pozice. — *126—128, 130, 132—133, 148—149, 156, 196, 370, 423*

Goldenberg I. P. (Meškovskij) (1873—1922) — sociální demokrat. Za revoluce 1905—1907 redigoval bolševické tiskoviny. Účastnil se V. (londýnského) sjezdu SDDSR, na němž byl zvolen do ÚV. V lednu 1910 se stal členem ruského byra ústředního výboru SDDSR. Ve vztahu k likvidátorům zastával smířlivecké stanovisko. Za první světové války se hlásil k obranářům, stoupencům Plechanova. V letech 1917—1919 sympatizoval se skupinou Novaja žizň. — *28, 39*

Gordon A. I. (nar. 1884) — člen Bundu, později komunistické strany. Za první světové války žil v emigraci v Německu, Švédsku, Norsku a Dánsku. V roce 1915 se připojil k bolševikům. Od roku 1917 pracoval v odborových a stranických orgánech v Petrohradě, od roku 1927 vykonával hospodářské funkce. Na XV. sjezdu VKS(b) byl ze strany vyloučen. V roce 1928 byl znovu přijat a v roce 1935 opět vyloučen. — *232*

Gorkij Maxim (vl. jm. Peškov A. M.) (Chozjajin) (1868—1936) — ruský spisovatel a dramatik, jeden z představitelů předrevoluční realistické literatury, zakladatel socialistického realismu. — *39, 54, 168, 191, 203—204, 281, 312, 327, 329, 367, 369*

Gorn V. — viz Groman V. G.

Gorter Herman (1864—1927) — holandský levicový sociální demokrat, básník a publicista. V roce 1907 se podílel na založení listu De Tribune, orgánu levého křídla Sociálně demokratické dělnické strany Nizozemska. Za první světové války byl internacionalistou a patřil k stoupencům zimmerwaldské levice. V letech 1918—1921 byl členem Komunistické strany Nizozemska a pracoval v Kominterně; zastával krajně levicové sektářské stanovisko. V roce 1921 z komunistické strany vystoupil a zanechal aktivní politické činnosti. — *36, 85, 90—91, 105, 110, 115, 122, 133, 146, 204, 211, 217, 349*

Gr. — viz Zinovjev G. J.

Graber Ernest Paul (nar. 1875) — švýcarský sociální demokrat, od roku 1912 člen Národní rady. Byl členem vedení, od roku 1919 tajemníkem Švýcarské sociálně demokratické strany. Na začátku první světové války patřil k internacionalistům, pracoval v řadách švýcarských levicových sociálních demokratů, zúčastnil se zimmerwaldské a kientalské konference. V letech 1915—1925 redi-

goval švýcarský sociálně demokratický list La Sentinelle. Na počátku roku 1917 zaujal centristické a pacifistické stanovisko a v roce 1918 přešel k pravému křídlu švýcarské sociální demokracie. V letech 1919—1921 vystupoval proti připojení Švýcarské sociálně demokratické strany ke Kominterně, podílel se na založení centristické Dvaapůlté internacionály v roce 1921. — *286, 293, 384, 388, 429, 463*

GRANAT A. N. a GRANAT J. N. — bratři; řídili vydavatelství založené roku 1892 v Moskvě. — *20, 44, 47, 64*

GREULICH Hermann (1842—1925) — spoluzakladatel Švýcarské sociálně demokratické strany, vůdce jejího pravého křídla. V letech 1869—1880 redigoval v Curychu sociálně demokratický list Tagwacht. V letech 1887—1925 byl tajemníkem Švýcarského dělnického svazu. Roku 1902 se stal členem švýcarského parlamentu. Za první světové války patřil k sociálšovinistům, bojoval proti zimmerwaldské levici. — *18, 235—236, 346, 391, 408, 412, 477*

GREY Edward, vikomt Grey of Fallodon (1862—1933) — britský diplomat a státník, jeden z představitelů imperialistické buržoazie a vůdců pravého křídla Liberální strany. Od roku 1885 byl členem parlamentu. V letech 1905—1916 byl ministrem zahraničních věcí v liberálních vládách. Svou militaristickou politiku a přípravy na světovou válku zastíral frázemi o zajišťování míru a osvobození porobených národů. V letech 1915—1916 uzavřel se spojenci Velké Británie řadu tajných dohod o rozdělení světa. — *99*

GRIG., GRIGORIJ — viz Zinovjev G. J.

GRIMM Robert (1881—1958) — jeden z vůdců Švýcarské sociálně demokratické strany. V letech 1909—1918 byl jejím tajemníkem a šéfredaktorem listu Berner Tagwacht. Roku 1911 se stal členem švýcarského parlamentu. Za první světové války byl centristou, předsedal zimmerwaldské a kientalské konferenci. Byl také předsedou mezinárodní socialistické komise a jedním ze zakladatelů centristické Dvaapůlté internacionály. V letech 1945—1946 byl zvolen předsedou Národní rady Švýcarska. — *67, 95, 98, 104, 110, 114, 128, 142, 148, 151, 156—157, 164—165, 172—175, 183, 188—189, 209, 211, 219, 225, 229, 238—240, 291, 294—295, 298—299, 310, 314, 346, 351, 353, 362—363, 385—389, 391—396, 402—404, 408—412, 414, 416, 419, 425—426, 429, 457, 461, 465, 476, 480—481*

Gríša — viz Běleňkij G. J.

Groman V. G. (Gorn V.) (nar. 1874) — sociální demokrat menševik. Podílel se na redakci menševického časopisu Naše dělo. Od začátku únorové revoluce 1917 řídil zásobování v Petrohradě. Po Říjnové revoluci pracoval několik let v plánovacích a hospodářských orgánech. — *371*

Grumbach Solomon (Homo) (1884—1952) — německý pravicový sociální demokrat, člen Francouzské socialistické strany. Byl zvolen do exekutivy II. internacionály. Za první světové války žil ve Švýcarsku; pod pseudonymem Homo přispíval do listu L'Humanité a Berner Tagwacht, šířil sociálšovinistické názory. — *207*

Grünberg Karl (1861—1940) — rakouský sociální demokrat, právník, ekonom a historik. V letech 1911—1929 vydával v Lipsku čtrnáctisvazkový Archiv für Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung [Archív dějin socialismu a dělnického hnutí]. Byl autorem četných prací z dějin ekonomických (hlavně agrárních) vztahů. Za první světové války zastával pacifistické stanovisko. Sympatizoval s Říjnovou revolucí v Rusku a byl aktivním členem Společnosti přátel Sovětského svazu. — *350*

Gučkov A. I. (1862—1936) — zakladatel a vůdce strany okťabristů, velkokapitalista. Za revoluce 1905—1907 ostře vystupoval proti revolučnímu hnutí a podporoval vládní politiku represálií vůči dělnictvu a rolnictvu. Za první světové války zastával funkci předsedy ústředního výboru pro řízení válečného průmyslu a byl členem Mimořádné rady obrany. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem vojenství a vojenského námořnictva. V srpnu 1917 se zúčastnil Kornilovovy vzpoury. Po Říjnové revoluci bojoval proti sovětské vládě a později emigroval. — *369, 432—433, 446—447, 453—456*

Guesde Jules (vl. jm. Basile Mathieu Jules) (1845—1922) — organizátor francouzského socialistického hnutí a II. internacionály. Politicky začal pracovat v druhé polovině 60. let. Pod vlivem Marxových a Engelsových prací se přiklonil k marxismu a roku 1877 se stal spoluzakladatelem listu L'Égalité, který sehrál v roce 1879 rozhodující úlohu při založení Francouzské dělnické strany. Guesde měl velký podíl na rozšíření marxistických idejí a na rozvoji socialistického hnutí ve Francii (viz též sv. 44). — *19, 40, 455*

Guilbeaux Henri (1885—1938) — francouzský socialista, novinář.

Za první světové války vydával pacifistický časopis Demain, vyslovoval se pro obnovení mezinárodních styků. V roce 1916 se zúčastnil kientalské konference. Od počátku 20. let působil v Německu jako korespondent listu L'Humanité. Později přešel na trockistické pozice, k SSSR se stavěl nepřátelsky. — *185, 245, 280, 282, 288, 293, 295—296, 352, 356, 368, 371, 374, 381, 384, 387, 390, 392—395, 398, 401—402, 404, 406, 415, 459, 461—463, 465—466, 480*

Gumplowicz Ludwig (1838—1909) — polský buržoazní právník a sociolog. Ve svých dílech o státě a sociologii opomíjel třídní boj a za hybnou sílu dějin prohlašoval rasový boj. Prosazoval nemilosrdné potlačení revolučního hnutí. Jeho teorie násilí, hlásání nenávisti a boje ras využili později fašisté a jejich stoupenci. — *321*

Gurevič E. L. (Smirnov J.) (nar. 1865) — publicista, narodovoljovec, po roce 1890 se přiklonil k sociálním demokratům. Přispíval do listu levicových kadetů Tovarišč a časopisu menševiků-likvidátorů Naša zarja, který pomáhal zakládat. Za první světové války zaujímal sociálšovinistické stanovisko. — *28, 39*

Gvozděv K. A. (nar. 1883) — menševik-likvidátor. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista, stal se předsedou dělnické skupiny ústředního výboru pro řízení válečného průmyslu. Po únorové revoluci 1917 byl členem výkonného výboru petrohradského sovětu, náměstkem ministra a později ministrem práce prozatímní vlády. — *434*

G. Z. — viz Zinovjev G. J.

Haase Hugo (1863—1919) — jeden z vedoucích představitelů německé sociální demokracie, oportunista. V roce 1911 byl zvolen předsedou představenstva Sociálně demokratické strany Německa. V letech 1897—1907 a 1912—1918 byl poslancem Říšského sněmu. Za první světové války stál na pozicích centrismu. V dubnu 1917 založil spolu s Kautským Nezávislou sociálně demokratickou stranu Německa. Za listopadové revoluce 1918 v Německu byl členem rady lidových zmocněnců, která svou politikou potlačovala revoluční hnutí. — *19, 112, 116*

Haidukiewich — *81—82*

Hanecki J. S. (vl. jm. Fürstenberg) (Kuba) (1879—1937) — významný

představitel polského a ruského revolučního hnutí, od roku 1896 člen sociálně demokratické strany. Zúčastnil se mnoha sjezdů Sociální demokracie Království polského a Litvy a rovněž SDDSR. Na V. sjezdu SDDSR byl zvolen členem ústředního výboru. Byl rovněž členem hlavního vedení SDKPaL. Za první světové války se přiklánět k zimmerwaldské levici. V roce 1917 se stal členem zahraničního byra ÚV SDDSR(b). Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu financí, později v diplomatických službách. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 43). — *23, 81—82, 440—442, 445, 450—458, 462, 464—465, 467, 470—473, 475, 477, 479—480*

Hansen Arvid Gilbert (1894—1966) — člen Komunistické strany Norska, povoláním novinář. Od roku 1910 byl členem Norské dělnické strany, stoupencem jejího levého křídla. Od roku 1915 redigoval některé místní deníky této strany. V roce 1917 se stal tajemníkem socialistické mládežnické organizace v Norsku. Od roku 1923 byl s přestávkami členem ÚV a členem politického byra ÚV Komunistické strany Norska. V roce 1924 se stal kandidátem exekutivy Komunistické internacionály a po V. kongresu kandidátem předsednictva exekutivy této internacionály. Za fašistické okupace Norska žil ve Švédsku. Po skončení druhé světové války se vrátil do vlasti a stal se jedním z tajemníků ÚV Komunistické strany Norska. — *317, 319*

Hervé Gustave (1871—1944) — člen Socialistické strany Francie, publicista a advokát. V roce 1906 založil list La Guerre Sociale, v němž propagoval poloanarchistický program boje proti militarismu. Na stuttgartském kongresu II. internacionály v roce 1907 hájil stanovisko, že na každou válku je třeba odpovědět stávkou a povstáním. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista. Po Říjnové revoluci vystupoval proti Sovětskému Rusku. V roce 1918 byl ze Socialistické strany Francie vyloučen. Ve 30. letech propagoval sblížení Francie s fašistickým Německem. — *94, 427*

Hilquit Morris (1869—1933) — americký socialista, povoláním advokát. Původně inklinoval k marxismu, později přešel k reformismu a oportunismu. V roce 1888 vstoupil do Socialistické dělnické strany a po jejím rozkolu byl jedním ze zakladatelů reformistické Socialistické strany USA (1901). Od roku 1904 byl členem mezinárodního socialistického byra; účastnil se kongresů II. internacionály. Za první světové války zastával sociálšovinistické stanovisko. Napsal řadu reformistických prací o dějinách socialismu. — *184*

HINDENBURG Paul von Beneckendorff (1847—1934) — německý reakční státník. Za první světové války byl vrchním velitelem německé armády na východní frontě, později náčelníkem generálního štábu. Podílel se na potlačení listopadové revoluce 1918 v Německu. Po vítězství Říjnové revoluce patřil k organizátorům vojenské intervence proti Sovětskému Rusku. V letech 1925—1934 byl prezidentem Výmarské republiky. Podporoval zájmy junkerstva. Roku 1933 jmenoval Hitlera říšským kancléřem a tím pomohl nastolit fašistickou diktaturu. — *349*

HÖGLUND Karl Zeth Konstantin (1884—1956) — švédský sociální demokrat, vůdce levého křídla sociálně demokratického hnutí a socialistického hnutí mládeže. V letech 1908—1918 redigoval list Stormklockan. Za první světové války byl internacionalistou, na zimmerwaldské konferenci v roce 1915 se připojil k zimmerwaldské levici. V následujícím roce byl vězněn za protiválečnou propagandu. V letech 1917—1924 byl jedním z vůdců Komunistické strany Švédska. V roce 1924 byl z této strany vyloučen pro oportunismus a otevřený útok proti usnesením V. kongresu Kominterny. V roce 1926 se vrátil do sociálně demokratické strany. — *38, 93, 112—113, 123, 133, 144, 147, 222, 243, 261, 285, 474, 491—492*

HOMO — viz Grumbach Solomon

HUBER Johann (1879—1948) — švýcarský pravicový sociální demokrat, advokát a publicista. Za první světové války byl sociálšovinistou, aktivně spolupracoval s listem Volksstimme, orgánem pravého křídla švýcarské sociální demokracie, a bojoval proti zimmerwaldskému hnutí. V roce 1919 se stal členem Národní rady. Po válce vystupoval proti komunistickému hnutí. — *343, 388—389, 411*

HUBER-ROHRSCHACH — viz Huber Johann

HUGO Victor (1802—1885) — významný francouzský spisovatel, demokrat. Napsal řadu sociálních románů. — *96*

HUMBERT-DROZ Jules (Droz) (nar. 1891) — významný činitel sociálně demokratického hnutí ve Švýcarsku, povoláním novinář. Za první světové války se stal sociálpacifistou; za odmítnutí sloužit v armádě byl předán soudu. V letech 1921—1942 byl členem Komunistické strany Švýcarska (od roku 1944 Švýcarská strana práce), delegátem všech (kromě prvního) kongresů Kominterny a tajemníkem její exe-

kutivy. Za oportunistickou činnost byl této funkce zbaven a poté vyloučen ze strany. Patřil k aktivním stoupencům hnutí za mír. — *368, 370, 410—411, 414, 416, 423, 429*

Huysmans Camille (1871—1968) — významný činitel belgického dělnického hnutí, profesor filologie, novinář. V letech 1904—1919 byl tajemníkem mezinárodního socialistického byra II. internacionály, patřil k centristům. Několikrát byl členem belgické vlády. V letech 1946—1947 zastával úřad ministerského předsedy. Od roku 1910 byl poslancem parlamentu; v letech 1936—1939 a 1954—1959 předsedou poslanecké sněmovny. V posledním období svého života propagoval navázání kontaktů socialistických stran a KSSS a obnovení jednoty mezinárodního dělnického hnutí. — *76, 80, 196, 243, 245, 294, 328, 483*

Hyndman Henry Mayers (1842—1921) — anglický socialista, reformista. V letech 1900—1910 byl členem mezinárodního socialistického byra. Patřil k vedoucím představitelům Britské socialistické strany. V roce 1916 byl za propagování imperialistické války ze strany vyloučen. K Říjnové revoluci se stavěl nepřátelsky, vyzýval k intervenci proti Sovětskému Rusku. — *294*

Charitonov M. M. (1887—1948) — člen SDDSR od roku 1905. Od roku 1912 žil ve Švýcarsku, byl tajemníkem curyšské sekce SDDSR a jejím zástupcem na konferenci zahraničních sekcí SDDSR v Bernu roku 1915. Do Ruska se vrátil v dubnu 1917 a zastával funkci tajemníka obvodního výboru SDDSR(b) v Petrohradě. Po Říjnové revoluci pracoval ve stranických, hospodářských a vojenských orgánech v Petrohradě a později v Kyjevě. V letech 1922—1925 byl tajemníkem uralského byra a také guberniálního stranického výboru v Permu a v Saratově. Na XIV. sjezdu VKS(b) patřil k tzv. nové opozici. XV. sjezd VKS(b) v roce 1927 jej vyloučil ze strany, v roce 1928 byl do strany znovu přijat. Poté zastával odpovědné funkce v ústřední kontrolní komisi a dělnicko-rolnické inspekci, později v lidovém komisariátu zahraničního obchodu. — *109, 167, 185—187, 199—202, 225, 303, 310—311, 351, 465*

Iks — viz Maslov P. P.

Iljič — viz Lenin V. I.

Iljin F. N. (1876—1944) — člen SDDSR od roku 1897. V roce 1905 patřil k organizátorům ozbrojeného povstání v Rostově. O dva roky

později emigroval z vyhnanství do Francie, později do Švýcarska. Po Říjnové revoluci zastával vedoucí funkce ve státních a stranických orgánech, např. v moskevském sovětu, Nejvyšším soudu a ve Státní plánovací komisi RSFSR. V roce 1930 aktivní činnosti zanechal. — *249*

Iljin V. — viz Lenin V. I.

Inessa — viz Armandová Inessa

Ionov (vl. jm. Kojgen F. M.) (1870—1923) — sociální demokrat, jeden z předáků Bundu. Od roku 1893 působil v sociálně demokratických kroužcích v Oděse. Byl delegátem V. sjezdu SDDSR. Za první světové války patřil k internacionalistickému křídlu Bundu. Po Říjnové revoluci vstoupil do KSR(b) a pracoval ve votském oblastním výboru strany. — *107*

Iordanskij N. I. (1876—1928) — sociální demokrat menševik. Za první světové války vystupoval na podporu válčení. Po únorové revoluci 1917 se stal komisařem prozatímní vlády pro armády Jihozápadního frontu. V roce 1921 vstoupil do KSR(b); v roce 1922 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí a ve Státním nakladatelství, později byl zplnomocněným zástupcem v Itálii. Od roku 1924 se věnoval literární činnosti. — *54*

Iosif Dž. — viz Stalin J. V.

Ivan, Ivanov K. — viz Lenin V. I.

Ivanovskij V. I. — viz Lenin V. I.

J. — viz Pjatakov G. L.

Jansons J. E. (Brauns) (1872—1917) — významný pracovník sociálně demokratického hnutí Lotyšska, publicista a literární kritik. Roku 1906 emigroval. Byl členem zahraničního výboru Sociální demokracie Lotyšského kraje. Za první světové války zastával internacionalistické stanovisko. Při návratu do Ruska po únorové revoluci roku 1917 zahynul. — *132*

Japonci — viz Bošová J. B. a Pjatakov G. L.

Japonka — viz Bošová J. B.

Jaurès Jean (1859—1914) — význačný činitel francouzského a mezinárodního socialistického hnutí, historik. V roce 1902 vytvořil se svými stoupenci Francouzskou socialistickou stranu, která se v roce 1905 sloučila se Socialistickou stranou Francie a dostala název Francouzská sekce dělnické internacionály (SFIO). V letech 1885—1889, 1893—1898, 1902—1914 byl členem parlamentu a jedním z vůdců parlamentní socialistické frakce. V roce 1904 založil a do konce života redigoval list L'Humanité, který se v roce 1920 stal ústředním orgánem Francouzské komunistické strany. Jeho boj za demokracii, svobodu lidu, proti útlaku a válkám mu získal velkou popularitu. Jaurèsův boj za mír a proti válce vyvolal vůči němu nenávist buržoazie. Těsně před první světovou válkou byl z popudu reakce zabit. — *35, 142, 417*

J. B. — viz Bošová J. B.

Jefremov I. N. (nar. 1866) — poslanec I., III. a IV. státní dumy, velkostatkář. Byl jedním z organizátorů Strany »pokojné obnovy«, později patřil k vůdcům strany progresistů. Po únorové revoluci 1917 pracoval ve výkonném výboru Státní dumy a zasedal v prozatímní vládě. — *432*

Jegor — viz Polubinov

Jegorov — viz Safarov G. I.

Jelizarov M. T. (1862—1919) — člen SDDSR od roku 1893. Stranicky pracoval v Petrohradě, Moskvě a v Povolží. Aktivně se účastnil první ruské revoluce; byl jedním z vůdců všeobecné stávky železničářů v roce 1905. Po Říjnové revoluci zastával funkci lidového komisaře dopravy; později pracoval jako člen kolegia lidového komisariátu obchodu a průmyslu. — *47, 469, 471*

Jelizarovová-Uljanovová A. I. (Džems) (1864—1935) — významná činitelka komunistické strany, sestra V. I. Lenina. Do revolučního hnutí se zapojila v roce 1886. V letech 1900—1905 pomáhala organizovat vydávání Jiskry a dalších ilegálních bolševických periodik a byla redaktorkou listu Vperjod. Aktivně se podílela na vydávání prací V. I. Lenina. V letech 1909—1910 působila v Moskvě a Saratově, 1912—1914 přispívala do bolševických tiskových orgánů Pravda, Prosvěščenije a Rabotnica. V roce 1917 působila jako tajemnice redakce Pravdy a byla redaktorkou časopisu Tkač. V letech 1918—1921 pracovala v lidovém komisariátu školství a osvěty. Po-

dílela se na založení a činnosti Institutu V. I. Lenina při ÚV KSR(b). Je autorkou vzpomínek na V. I. Lenina a dalších literárních děl. — *214, 235, 290, 296, 325—326, 328, 468*

Jevg. B. — viz Bošová J. B.

J. F. — viz Rozmirovičová J. F.

Jouhaux Léon (1879—1954) — reformistický činitel francouzského a mezinárodního odborového hnutí; jeden z pravicových vůdců Amsterdamské internacionály. Za první světové války byl šovinista. — *384, 404, 425*

Junius — viz Luxemburgová Rosa

Jur., Jurij — viz Pjatakov G. L.

Jurkevyč L. (vl. jm. Rybalka) (1885—1918) — ukrajinský buržoazní nacionalista, oportunista. Byl členem ÚV Ukrajinské sociálně demokratické dělnické strany. V letech 1913—1914 přispíval do buržoazně nacionalistického menševického časopisu Dzvin. Za první světové války vydával v Lausanne měsíčník Boroťba, v němž se projevoval jako stoupenec porážky carského Ruska, avšak zároveň bojoval proti proněmeckému nacionalistickému Svazu osvobození Ukrajiny. Lenin Jurkevyče ostře kritizoval a nazýval ho nacionalistickým měšťákem, představitelem »nejhoršího, nejzaslepenějšího a nejreakčnějšího nacionalismu« (Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 157). — *210, 245, 262, 323, 333*

K. — viz Kaměnev L. B.

Kagan A. P. — redaktor socialistického židovského listu Vorwärts vycházejícího v New Yorku. — *337—338*

Kaiser — *96*

Kameněv L. B. (vl. jm. Rozenfeld) (K.) (1883—1936) — člen SDDSR od roku 1901. Od roku 1908 žil v emigraci, byl členem redakce listu Proletarij. V roce 1914 ho ÚV SDDSR vyslal do Ruska — vedl sociálně demokratickou frakci v dumě a redigoval Pravdu. Na VII. (dubnové) celoruské konferenci SDDSR byl zvolen členem ÚV strany. Po únorové revoluci 1917 vystupoval proti politice strany, nesouhlasil s ozbrojeným povstáním. Po Říjnové revoluci zastával ře-

du významných funkcí: byl předsedou moskevského sovětu, náměstkem předsedy rady lidových komisařů a členem politického byra ÚV. V roce 1927 byl na XV. sjezdu VKS(b) vyloučen ze strany. V roce 1928 byl do strany znovu přijat, v roce 1932 byl ze strany opět vyloučen, v roce 1933 znovu přijat a roku 1934 potřetí vyloučen. Koncem 30. let se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován. — *39, 52, 105, 174, 197, 248, 290, 386, 406, 442, 446, 456, 462, 464, 478, 481*

Kamieński — viz Domski H.

Kammerer — *343, 365*

Karl (zemř. 1917) — sociální demokrat. — *466*

Karpinskij V. A. (Minin, V. A., Vjačeslav Alexejevič, V. K.) (1880—1965) — vynikající stranický publicista a propagandista. V roce 1898 vstoupil do SDDSR, byl jedním z organizátorů a vůdců charkovského Svazu boje za osvobození dělnické třídy. V roce 1904 emigroval do Ženevy, kde se seznámil s V. I. Leninem. Od té doby nepřetržitě pracoval v zahraničních organizacích strany, psal do bolševických listů Vperjod a Proletarij, vedl knihovnu a archív ÚV SDDSR v Ženevě. V letech 1914—1917 pracoval v ústředním stranickém listu Social-demokrat. Podílel se na vydávání a rozšiřování bolševické literatury. V prosinci roku 1917 se vrátil do Ruska a zastával odpovědné funkce ve straně i v sovětech (viz též sv. 44). — *19, 21, 24—27, 32—35, 44, 48—57, 62—64, 69, 75—76, 82—83, 85—86, 92, 102—103, 106, 117—118, 120—121, 129—130, 132—133, 138—142, 150—151, 153—154, 162—163, 166—167, 177—181, 185, 206—207, 236, 248—250, 266—267, 280, 306, 330, 333, 345, 371, 379, 384, 387, 390, 396—397, 401—402, 416—418, 436, 439, 443—449, 459, 471, 474*

Karpinsky — viz Karpinskij V. A.

Karpinští — viz Karpinskij V. A. a Ravičová S. N.

Kasparov V. M. (1883—1917) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1907—1911 byl členem bakuského výboru SDDSR. Od roku 1913 do roku 1914 žil v Berlíně; ÚV SDDSR udržoval jeho prostřednictvím ilegální korespondenci s některými organizacemi v Rusku. Za první světové války přesídlil do Bernu, zúčastnil se bernské konference zahraničních sekcí SDDSR a byl zvolen členem výboru zahra-

ničních sekcí této strany. — 95, 145—146, 209, 220, 249, 324, 466

KATIN — viz Katin-Jarcev V. N.

KATIN-JARCEV V. N. (Katin) (1876—1928) — odborný lékař. V letech 1896—1897 se aktivně podílel na činnosti petrohradského Svazu boje za osvobození dělnické třídy, později byl ve spojení se sociálně demokratickými organizacemi a propagoval marxismus mezi dělníky. Za první světové války se přidal k menševikům, přívržencům Plechanova. — *329*

KATZLEROVIĆ T. (Srb) (1879—1964) — významný činitel jugoslávského a mezinárodního komunistického a dělnického hnutí, profesionální revolucionář, jeden ze zakladatelů Srbské sociálně demokratické strany. Na kodaňském kongresu II. internacionály v roce 1910 se seznámil s V. I. Leninem. Za první světové války byl internacionalistou. Po okupaci Srbska v roce 1915 žil v emigraci ve Švýcarsku. Zúčastnil se zimmerwaldské a kientalské konference, kde hájil téměř stejná stanoviska jako Lenin. Po Říjnové revoluci vystupoval na obranu Sovětského Ruska. V roce 1919 se vrátil z emigrace, pracoval v Komunistické straně Jugoslávie (dnes Svaz komunistů Jugoslávie) a později byl členem jejího vedení. Na V. kongresu Komunistické internacionály se stal členem její exekutivy. — *239, 245, 246*

KAUTSKY Karl (1854—1938) — jeden z významných představitelů německé sociální demokracie a II. internacionály; zpočátku marxista, později renegát marxismu a ideolog centrismu. Redigoval teoretický orgán německé sociální demokracie Die Neue Zeit. Do socialistického hnutí se zapojil v roce 1874. V 80. a 90. letech napsal řadu teoretických a historických prací o různých otázkách marxistické teorie, které přispěly k propagaci marxismu: Karl Marx's Ökonomische Lehren [Ekonomické učení Karla Marxe] (1887; česky 1958), Die Agrarfrage [Agrární otázka] (1899; česky 1959) aj. Po rozkolu v SDDSR stál na straně menševiků. Obhajoval »smíření« a sjednocení bolševiků a menševiků za předpokladu, že se bolševici vzdají organizačních principů a politické linie, což by směřovalo k likvidaci marxistické revoluční strany v Rusku.

Lenin kritizoval Kautského teorie v dílech Krach II. internacionály (1915), Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu (1916), Stát a revoluce (1917), Proletářská revoluce a renegát Kautsky (1918) a v dalších pracích. — *28—29, 31, 36—40, 53, 55, 61, 70, 81, 85, 88, 91, 99—100, 104—105, 110—113, 116, 118, 123,*

125, 139, 184, 211—212, 230, 235, 256, 354, 369, 373, 385, 398, 417, 419, 422, 424—425, 432, 455, 478

KEDROV M. S. (1878—1941) — účastník revolučního hnutí od roku 1899, člen SDDSR od roku 1901. V letech 1912—1915 žil v emigraci. Od května 1917 byl členem vojenské organizace při ÚV SDDSR(b) a redaktorem listu Soldatskaja pravda. Po Říjnové revoluci zastával různé funkce ve státních orgánech. — *235*

KERENSKIJ A. F. (1881—1970) — eser, poslanec IV. státní dumy. Po únorové revoluci 1917 zastával několik ministerských funkcí a poté byl předsedou prozatímní vlády a vrchním velitelem armády. Po Říjnové revoluci aktivně bojoval proti sovětské moci. V roce 1918 emigroval. — *168, 432, 434, 438, 445, 447, 452—454*

KERENSKY — viz Kerenskij A. F.

KERR Charles — americký vydavatel socialistické literatury. Na Leninův příkaz s ním jednala A. M. Kollontajová o možnosti vydat anglicky Leninovu práci Socialismus a válka (Stanovisko SDDSR k válce) (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). — *119, 158, 184, 222*

KEYOVÁ Ellen (1849—1926) — švédská spisovatelka, pedagožka. Její pedagogické názory jsou prodchnuty mysticismem a individualismem. Začátkem 20. století bylo velmi populární její hlavní pedagogické dílo Das Jahrhundert des Kindes [Století dítěte] (1900). — *73*

KIJ — viz Pjatakov G. L.

KIJEVSKÁ — viz Bošová J. B.

KIJEVSKIJ P. — viz Pjatakov G. L.

KIJEVSKIJ Petr — viz Pjatakov G. L.

KIKNADZE N. D. (Stěpko) (1885—1951) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1906—1917 žil v emigraci ve Švýcarsku. Po Říjnové revoluci se zabýval ilegální stranickou činností v Gruzii. Po nastolení sovětské moci v Gruzii byl od roku 1921 redaktorem listu Kommunist, později ředitelem státního vydavatelství Sachelgami a zástupcem ředitele gruzínské pobočky Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. — *120—121, 181, 345, 347—350, 372*

Kilbom Karl (1885—1961) — švédský sociální demokrat, novinář. V letech 1913—1917 byl redaktorem časopisu Stormklockan a tajemníkem švédského sociálně demokratického svazu mládeže, který vyvíjel činnost v duchu internacionalismu a přikláněl se k zimmerwaldské levici. Od založení Levicové sociálně demokratické strany Švédska v roce 1917 byl jejím členem a zastupoval ji v exekutivě Kominterny. V roce 1929 byl jako pravicový oportunista z této strany, nazývané od roku 1921 Komunistická strana Švédska (dnes Levicová strana-komunisté), vyloučen. — *317, 319*

Kinkel — švýcarský sociální demokrat. — *109, 145—146*

Klöti Emil (nar. 1877) — švýcarský politik, pravicový sociální demokrat. V letech 1907—1928 byl členem městské rady v Curychu. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. V letech 1919—1930 byl členem Národní rady, 1921—1922 jejím předsedou. V letech 1928—1942 byl starostou Curychu. — *388*

K. M. — viz Movšovič M. I.

Knief Johann (1880—1919) — německý komunista. Za první světové války byl členem skupiny Internacionála a vůdčí osobností brémských levicových radikálů, kteří jeho prostřednictvím udržovali styk s Leninem. V roce 1916 založil časopis Arbeiterpolitik, který vedl z marxistických pozic boj proti centristům a sociálšovinistům. — *360*

Koba — viz Stalin J. V.

Kobeckij M. V. (1891—1937) — člen SDDSR od roku 1903. Aktivně stranicky pracoval v Petrohradě, Baku, Kursku a Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]. V roce 1908 emigroval do Dánska; zabýval se přepravou bolševického listu Proletarij a ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat, do Ruska a organizoval zasílání korespondence adresované V. I. Leninovi z Ruska. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech a pracoval v diplomatických službách. — *17, 58—59, 60*

Kobezky — viz Kobeckij M. V.

Kolb Wilhelm (1870—1918) — německý sociální demokrat, krajní oportunista a revizionista, redaktor listu Volksfreund. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. — *142*

KOLLONTAJKA — viz Kollontajová A. M.

KOLLONTAJOVÁ A. M. (A. K., Al. Mich., A. M.) (1872—1952) — účastnice revolučního hnutí od 90. let. V letech 1906—1915 se přikláněla k menševikům, členkou SDDSR se stala roku 1915. Na VI. sjezdu SDDSR(b) byla zvolena do ústředního výboru. Od počátku první světové války zaujímala internacionalistické stanovisko. Na Leninův podnět sjednocovala levicové, internacionalistické síly sociální demokracie ve skandinávských zemích a v Americe. Po únorové revoluci 1917 se vrátila do Ruska a stala se členkou výkonného výboru petrohradského sovětu (viz též sv. 45). — *36—37, 43, 51, 54—55, 58—61, 93—94, 102, 110, 112—113, 120, 125—126, 144, 147—148, 151, 153, 157—158, 161, 169, 176, 180, 182—185, 187—188, 195, 219, 221—224, 227, 232—233, 241, 243—244, 246—248, 261—262, 278, 293—294, 296—297, 325, 418—421, 425—428, 431—435, 440—441, 479*

KOLLONTAY Alexandra — viz Kollontajová A. M.

KONOVALOV A. I. (nar. 1875) — jeden z největších textilních továrníků v Rusku. Byl poslancem IV. státní dumy a patřil k vůdcům strany progresistů. V letech 1915—1916 zastával funkci místopředsedy ústředního výboru pro řízení válečného průmyslu. V prvních dvou prozatímních vládách roku 1917 byl ministrem obchodu a průmyslu. V Kerenského vládě se stal jejím místopředsedou. Po Říjnové revoluci emigroval. — *432*

KONSTANTINOVIČOVÁ A. J. (Anna Jevg.) (1866—1939) — účastnice revolučního hnutí od roku 1905, členka SDDSR od roku 1913, švagrová I. Armandové. V roce 1908 byla zatčena a vypovězena do Vologedské gubernie; v roce 1911 emigrovala. Po Říjnové revoluci pracovala v moskevském výboru SDDSR(b), později v exekutivě Komunistické internacionály. — *438*

KORITSCHONER Franz (Franc, Nadin) (1891—1942) — jeden ze zakladatelů Komunistické strany Rakouska v roce 1918, do roku 1927 člen jejího ústředního výboru. Redigoval ústřední orgán strany, list Die Rote Fahne, stál v čele rady rakouských revolučních odborů a před rokem 1937 pracoval v Rudé odborové internacionále v Moskvě. — *312, 318, 323, 337, 339—342, 483*

KOSOVSKIJ V. (vl. jm. Levinson M. J.) (1870—1941) — jeden ze zakladatelů a vůdců Bundu, člen jeho ústředního výboru. Byl šéfredakto-

rem ústředního orgánu Bundu, listu Arbeiterstimme. Za první světové války byl sociálšovinistou. K Říjnové revoluci se stavěl negativně, po revoluci emigroval, pracoval v bundovských organizacích v Polsku. V roce 1939 odjel do USA. — *28, 88*

Kostrov — viz Žordanija N. N.

Kozlowski M. (1876—1927) — činitel polského a ruského revolučního hnutí, člen sociálně demokratické strany od roku 1900. Byl členem hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy. Po únorové revoluci 1917 se stal členem výkonného výboru petrohradského sovětu, členem ústředního výkonného výboru sovětů a předsedou vyborské obvodní dumy. Po Říjnové revoluci zastával funkci předsedy petrohradské mimořádné vyšetřovací komise (viz též sv. 34). — *472, 480*

K. R. — viz Radek K. B.

Krupská J. V. (1842—1915) — matka N. K. Krupské. Žila společně s N. K. Krupskou a V. I. Leninem ve vyhnanství i v emigraci. Pomáhala jim v revoluční činnosti — plnila různé úkoly, přechovávala ilegální literaturu a nosila vzkazy vězňům. — *18*

Krupská N. K. (N. K., Naděžda Konstantinovna) (1869—1939) — revolucionářka, vynikající pracovnice komunistické strany a sovětského státu; žena V. I. Lenina.

Do revoluční činnosti se zapojila v roce 1890 v marxistických studentských kroužcích v Petrohradě. V letech 1891—1896 učila na večerní nedělní škole ve čtvrti za Něvskou branou, propagovala sociálně demokratické názory mezi dělníky. V roce 1895 pomáhala zakládat petrohradský Svaz boje za osvobození dělnické třídy. V srpnu 1896 byla zatčena a odsouzena k tříletému vyhnanství, které si odpykávala ve vesnici Šušenskoje a potom v Ufě. V roce 1901 emigrovala, pracovala jako tajemnice v redakci Jiskry. Podílela se na přípravě II. sjezdu SDDSR, kterého se účastnila s právem poradního hlasu. Po sjezdu byla redakční tajemnicí bolševických listů Vperjod a Proletarij; aktivně se účastnila příprav III. sjezdu SDDSR. Za pobytu v cizině vedla rozsáhlou korespondenci se stranickými organizacemi v Rusku. V letech reakce a nového revolučního rozmachu aktivně bojovala proti likvidátorům a otzovistům. V roce 1911 pracovala ve stranické škole v Longjumeau, po VI. (pražské) konferenci SDDSR v roce 1912 pomáhala Leninovi navazovat spojení se stranickými organizacemi v Rusku, s listem Pravda

a s bolševickou frakcí ve IV. státní dumě. V roce 1915 byla delegátkou na mezinárodní konferenci žen v Bernu. Po únorové revoluci 1917 se vrátila s Leninem do Ruska, pracovala v sekretariátu ÚV; aktivně se účastnila Říjnové revoluce (viz též sv. 42). — *18, 43—44, 60, 62, 65—66, 103, 107, 132, 152, 161, 169, 195, 199, 202, 203, 205, 208, 233, 247, 251, 261, 265, 270—271, 273—274, 280, 282, 285—287, 289, 293—294, 303, 309, 311—312, 315, 322, 325, 339, 344, 350, 373, 418, 421—422, 424, 444, 457*

Krylenko N. V. (A. B., Abram, Abramčik) (1885—1938) — sovětský státník a politik, člen SDDSR od roku 1904. Po únorové revoluci 1917 se zúčastnil celoruské konference frontových a týlových vojenských organizací SDDSR(b). Byl delegátem I. celoruského sjezdu sovětů. Pracoval v redakci listu Soldatskaja pravda. Aktivně se zúčastnil Říjnové revoluce. Byl zvolen do rady lidových komisařů jako člen výboru pro vojenské a námořní záležitosti, později se stal vrchním velitelem ozbrojených sil. Ve 30. letech se stal obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 40). — *73, 105—106, 111, 121, 438*

Kuba — viz Hanecki J. S.

Kulišer A. — kadet. Za první světové války přispíval do ústředního orgánu strany kadetů, listu Reč. — *259*

Kuznĕcov N. V. — viz Sapožkov N. I.

Kuzma — viz Ljachockij K.

Kuzmička — viz Ljachocká

Kyjevští — viz Bošová J. B. a Pjatakov G. L.

L. — viz Lenin V. I.

La Chesnais — francouzský socialista, novinář. Přispíval do listu L'Humanité od jeho založení až do roku 1918. — *104*

Larin J. (vl. jm. Lurje M. A.) (1882—1932) — sociální demokrat menševik. Za první světové války patřil k centristům. Po únorové revoluci 1917 stál v čele skupiny menševiků-internacionalistů. V srpnu 1917 byl přijat do SDDSR(b). Po Říjnové revoluci pracoval ve státních a hospodářských orgánech. — *39, 89, 218, 471*

Laufenberg Heinrich (1872—1932) — německý levicový sociální demokrat, publicista, redaktor sociálně demokratického listu Düsseldorfer Volkszeitung (1904—1907). Za první světové války byl internacionalistou. Po únorové revoluci 1918 vstoupil do Komunistické strany Německa, kde se brzy postavil do čela »levé« opozice, hlásající anarchosyndikalistické názory a maloburžoazní nacionalistický program tzv. nacionálního bolševismu. Poté, co byla v říjnu 1919 »levá« opozice z KSN vyloučena, byl jedním ze zakladatelů Komunistické dělnické strany (KAP). Koncem roku 1920 byl i z této strany vyloučen. V následujících letech z dělnického hnutí odešel, spolupracoval s anarchistickými časopisy, kde se zabýval otázkami kultury. — *136*

Law Andrew Bonar (1858—1923) — britský reakční politik, jeden z vůdců konzervativců. V letech 1915—1916 byl ministrem kolonií, v letech 1916—1918 ministrem financí. Od roku 1919 zastával úřad strážce pečeti. Účastnil se pařížské mírové konference a byl členem nejvyšší rady Dohody. V letech 1922 až 1923 vykonával úřad ministerského předsedy. Patřil k iniciátorům antisovětské politiky britských imperialistických kruhů. — *433*

Lecoin — *306*

Ledebour Georg (1850—1947) — německý sociální demokrat. V letech 1900—1918 byl poslancem Říšského sněmu za německou sociální demokracii. Za první světové války vystupoval za obnovení mezinárodních styků. Zúčastnil se zimmerwaldské konference, byl jedním z politických vůdců zimmerwaldské pravice. Po rozkolu v německé sociální demokracii vstoupil v roce 1916 do Sociálně demokratického pracovního souručenství, které se v roce 1917 stalo jádrem nově vzniklé centristické Nezávislé sociálně demokratické strany Německa. V letech 1920—1924 stál v čele malé skupiny nezávislých v Říšském sněmu. V roce 1931 se přiklonil k Socialistické dělnické straně. Po Hitlerově příchodu k moci emigroval do Švýcarska. — *159, 172, 212, 239, 425*

Legien Karl (1861—1920) — německý pravicový sociální demokrat, jeden z vedoucích představitelů německých odborů, revizionista. Od roku 1890 zastával funkci předsedy Generální komise německých odborů, od roku 1903 byl tajemníkem a od roku 1913 předsedou Mezinárodního odborového sekretariátu. V letech 1893—1920 (s přestávkami) byl poslancem Říšského sněmu za sociální demokracii, v letech 1919—1920 poslancem Národního shromáždění Vý-

marské republiky. Za první světové války patřil k zjevným sociálšovinistům. Aktivně podporoval politiku buržoazie, bojoval proti revolučnímu hnutí proletariátu. — *159, 294*

Lenin N. — viz Lenin V. I.

Lenin V. I. (vl. jm. Uljanov) (Bazil, Iljič, Iljin V., Ivan, Ivanov K., Ivanovskij V. I., L., Lenin N., Leninovcyn N., N. L., Strýc, V. I. U., W. J., W. U.) (1870—1924) — viz Sebrané spisy 1—45, oddíl Životopisná data. — *17—27, 30—41, 43—44, 47—53, 55—76, 79—86, 90—92, 94—96, 98—99, 101—108, 110—122, 124, 126—128, 130—138, 140—182, 185,—192, 195—198, 200—213, 216—236, 239—251, 253—258, 260—270, 271—283, 285—325, 329—339, 342—347, 349—363, 365—373, 375, 378—381, 385—387, 390—393, 395—398, 400—410, 412—425, 427—428, 430—431, 435—446, 448—451, 453, 456—470, 472—477, 479, 482—483, 485—487, 490—492*

Lenine W. — viz Lenin V. I.

Lenivcyn N. — viz Lenin V. I.

Lensch Paul (1873—1926) — německý sociální demokrat. V letech 1905—1913 byl redaktorem orgánu levého křídla Sociálně demokratické strany Německa, listu Leipziger Volkszeitung. Začátkem první světové války přešel na sociálšovinistické pozice. Po válce se stal šéfredaktorem orgánu průmyslových magnátů z Porúří, listu Deutsche Allgemeine Zeitung. V roce 1922 byl ze sociálně demokratické strany vyloučen. — *297*

Levi Paul (1883—1930) — německý sociální demokrat, povoláním advokát. V roce 1915 se zúčastnil zimmerwaldské konference, byl členem švýcarské skupiny zimmerwaldské levice a Spartakova svazu. Na ustavujícím sjezdu Komunistické strany Německa byl zvolen do jejího ústředního výboru. V únoru 1921 z ÚV KSN odešel a v dubnu byl za hrubé porušení stranické disciplíny z této strany vyloučen. — *374—375, 409, 461*

Levynskyj V. (1880—1953) — pracovník sociální demokracie v Haliči, autor řady prací o dělnickém hnutí na Ukrajině. V letech 1913—1914 spolupracoval s legálním buržoazně nacionalistickým menševickým časopisem Dzvin. Po Říjnové revoluci vystupoval proti sovětské moci. — *210*

Lialine — viz Pjatakov G. L.

Liebknecht Karl (1871—1919) — význačný činitel německého a mezinárodního dělnického hnutí; syn Wilhelma Liebknechta, advokát. Do socialistického hnutí se zapojil už jako student, aktivně bojoval proti oportunismu a militarismu. V roce 1912 byl zvolen poslancem Říšského sněmu. Na začátku první světové války rozhodně vystoupil proti podpoře »vlastní« vlády v loupeživé válce a jediný v celém Říšském sněmu hlasoval proti válečným úvěrům (2. prosince 1914). Byl jedním ze zakladatelů a vůdců Spartakova svazu. V roce 1916 byl odsouzen k nuceným pracím. Za listopadové revoluce 1918 v Německu stál spolu s R. Luxemburgovou v čele avantgardy německých dělníků, redigoval list Die Rote Fahne, byl jedním ze zakladatelů Komunistické strany Německa a jedním z vůdců povstání berlínských dělníků v lednu 1919. Po potlačení povstání byl bestiálně zavražděn bandami Noskeho. — *57, 159, 228—229, 412, 432*

Lilinová Z. I. (Zina) (1882—1929) — členka SDDSR od roku 1902. Zapojila se do ilegální činnosti. V roce 1908 emigrovala; přispívala do listů Zvězda a Pravda a do časopisu Rabotnica. Za první světové války organizovala přepravu politické literatury do Ruska. Byla tajemnicí bernské sekce bolševiků. V dubnu 1917 se vrátila do Ruska. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranickém a státním aparátu. — *108, 120, 225, 249—250, 252, 273—274, 280—281, 296, 351*

Lindhagen Carl (1860—1946) — švédský politik, zpočátku liberál, od roku 1909 sociální demokrat. V roce 1897 se stal členem parlamentu. V letech 1903—1930 zastával úřad primátora města Stockholmu. Za první světové války se projevoval jako internacionalista. V roce 1917 patřil k zakladatelům Levicové sociálně demokratické strany Švédska, která se v roce 1919 připojila ke Komunistické internacionále. V roce 1921 byl za vystoupení proti II. kongresu Kominterny z komunistické strany vyloučen a vrátil se do sociálně demokratické strany. — *427, 464—465*

Litvinov M. M. (Maximovič, Papaša) (1876—1951) — významný stranický a státní činitel, sovětský diplomat. V revolučním hnutí začal pracovat v roce 1898 jako propagandista v dělnických kroužcích. V roce 1902 emigroval. Aktivně pomáhal rozšiřovat list Jiskra. Zúčastnil se II. sjezdu Zahraniční ligy ruské revoluční sociální demokracie. V roce 1905 se podílel na vydávání prvního legálního bolševického listu Novaja žizň. V roce 1907 byl členem a tajemníkem ruské delegace na mezinárodním socialistickém kongresu ve Stutt-

gartu. V roce 1912 se zúčastnil bernské konference zahraničních sociálně demokratických skupin. Zastupoval ÚV SDDSR v mezinárodním socialistickém byru a byl členem bolševické sekce v Londýně. V roce 1918 byl jmenován členem kolegia lidového komisariátu zahraničních věcí (viz též sv. 44). — *37—38, 55, 58, 61, 63, 78, 80, 98, 149, 437*

LITWINOFF — viz Litvinov M. M.

LJACHOCKÁ (Kuzmička) — žena K. Ljachockého. — *92, 141, 150, 155, 166, 179*

LJACHOCKIJ K. (Kuzma) (zemř. 1917) — emigrant ukrajinského původu. Vlastnil nevelkou ruskou tiskárnu v Ženevě, v níž se počátkem první světové války tiskla některá čísla ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat, a Leninova brožura Socialismus a válka (viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 327—372). — *64, 69, 75, 92, 121, 129, 131—132, 141, 155, 179, 333*

LJAL., LJALIN — viz Pjatakov G. L.

LJOVA — viz Vladimirov M. K.

LONGUET Jean Laurent Fréderic (1876—1938) — jeden z význačných činitelů Francouzské socialistické strany a II. internacionály, publicista, vnuk Karla Marxe, syn Jenny Marxové a Charlese Longueta. Za první světové války stál v čele centristické pacifistické menšiny ve Francouzské socialistické straně. Byl jedním ze zakladatelů a redaktorů orgánu francouzských centristů, listu Le Populaire. Stavěl se proti vstupu Francouzské socialistické strany do Komunistické internacionály. Od roku 1921 byl členem exekutivy Dvaapůlté internacionály, od roku 1923 jedním z vůdců Socialistické dělnické internacionály. V 30. letech se zasazoval o akční jednotu socialistů a komunistů v boji proti fašismu, byl členem mezinárodních organizací pro boj proti fašismu. — *188, 303, 384, 477*

LORE Ludwig (nar. 1875) — německý sociální demokrat. Od roku 1903 žil v USA a pracoval jako tajemník německé sekce Socialistické strany. Od roku 1919 vydával deník německých sociálních demokratů v USA New Yorker Volkszeitung. V roce 1922 se stal členem vedení Dělnické strany Ameriky (dnes KS USA), za svoji pravicově oportunistickou činnost byl však v polovině třicátých let z této strany vyloučen. — *182*

Loriot Ferdinand (1870—1930) — francouzský socialista. Za první světové války se projevoval jako internacionalista, na kientalské konferenci v roce 1916 se připojil k zimmerwaldské levici. V letech 1920—1927 byl členem Komunistické strany Francie [od roku 1943 Francouzská komunistická strana]. Jako delegát se účastnil III. kongresu Komunistické internacionály. V roce 1925 vystoupil na IV. sjezdu FKS proti usnesením V. kongresu Kominterny. V roce 1927 byl jako pravicový oportunista z komunistické strany vyloučen. — *409, 483—484*

Ludmila — viz Stalová L. N.

Lunačarskij A. V. (1875—1933) — sovětský státník a veřejný činitel. V revolučním hnutí pracoval od začátku 90. let. Působil v redakcích bolševických listů Vperjod, Proletarij a později Novaja žizň. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se od marxismu odklonil, vstoupil do protistranické skupiny Vperjod a požadoval spojení marxismu s náboženstvím. Za první světové války stál na pozicích internacionalismu. Začátkem roku 1917 vstoupil do skupiny mezirajonovců a byl s ní na VI. sjezdu SDDSR(b) přijat do této strany. Po Říjnové revoluci zastával až do roku 1929 funkci lidového komisaře školství a osvěty a od roku 1929 byl předsedou vědeckého výboru při Ústředním výkonném výboru SSSR. V srpnu 1933 byl jmenován chargé d'affaires ve Španělsku. Napsal mnoho prací o umění a literatuře. — *345, 384, 443—445, 479*

Luteraan Barend (nar. 1878) — holandský sociální demokrat, novinář. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko. V letech 1911—1916 byl zvolen do vedení Sociálně demokratické strany Nizozemska. V dalších letech byl členem Komunistické strany Nizozemska a po druhé světové válce členem Strany práce. — *117*

Luxemburgová Rosa (Junius) (1871—1919) — významná pracovnice mezinárodního dělnického hnutí, představitelka levého křídla II. internacionály. V revolučním hnutí začala pracovat v druhé polovině 80. let. Patřila k zakladatelům polské sociální demokracie a bojovala proti nacionalismu v polském dělnickém hnutí. Od roku 1897 byla činná v německém sociálně demokratickém hnutí, vystupovala proti bernsteinismu a millerandismu; účastnila se první ruské revoluce (ve Varšavě). Jako delegátka V. (londýnského) sjezdu SDDSR v roce 1907 podporovala bolševiky.

Od začátku první světové války stála na pozicích internacionalis-

mu. V Německu patřila k zakladatelům skupiny Internacionála (později zvané Spartakus a pak Spartakův svaz). Po listopadové revoluci 1918 sehrála významnou úlohu na ustavujícím sjezdu Komunistické strany Německa. V lednu 1919 byla zatčena a na příkaz Scheidemannovy vlády zavražděna. Lenin si Luxemburgové hluboce vážil; kritikou jejích mylných názorů jí pomáhal zaujímat správná stanoviska. — *36, 219—220, 240, 243, 256, 273, 285, 293, 295, 307, 314, 376—377*

Lvov G. J. (1861—1925) — kníže, velkostatkář, kadet. Za první světové války řídil Celoruský svaz zemstev, později byl jedním z předsedů spojeného Svazu zemstev a měst — v obou případech organizací imperialistické buržoazie a statkářů. Po únorové revoluci 1917 zastával od března do července funkci ministerského předsedy a ministra vnitra v prozatímní vládě; patřil k iniciátorům krvavého zúčtování s petrohradskými dělníky a vojáky v červencových dnech roku 1917. Po Říjnové revoluci emigroval; pomáhal organizovat vojenskou intervenci proti Sovětskému Rusku. — *369, 455*

MacLean John (1879—1923) — významný pracovník britského dělnického hnutí, povoláním učitel. Před první světovou válkou se připojil k levému křídlu Britské socialistické strany a stal se jedním z jejích vedoucích činitelů ve Skotsku. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko, prováděl aktivní revoluční protiválečnou propagandu, patřil k organizátorům a vůdcům masových demonstrací a dělnických stávek; za tuto činnost byl perzekvován. V dubnu 1916 byl zvolen do vedení Britské socialistické strany. V posledních letech svého života zanechal aktivní politické činnosti. — *303*

Mačinskij V. D. (Meč V.) (1876—1951) — menševik-likvidátor, inženýr. Po Říjnové revoluci nebyl politicky organizován, zabýval se pedagogickou a vědeckou prací na moskevských vysokých školách a v dalších institucích. — *371*

Makar — viz Nogin V. P.

Malinovskij R. V. (1876—1918) — provokatér, agent moskevské tajné policie. V roce 1906 se ze zištných důvodů přidal k dělnickému hnutí, stal se členem dělnického výboru a tajemníkem vedení Svazu kovodělníků. Od roku 1907 dobrovolně informoval policii; v roce 1910 byl zařazen mezi agenty carské tajné policie. V bolševické straně zastával řadu významných funkcí. Roku 1912, za pomoci taj-

né policie, která mu odstraňovala z cesty nežádoucí osoby, byl na pražské konferenci SDDSR zvolen do ústředního výboru a stal se poslancem IV. státní dumy za dělnickou kurii Moskevské gubernie. Na žádost ministra vnitra rezignoval v roce 1914 na poslanecký mandát a odjel do zahraničí. V roce 1918 přijel do Sovětského Ruska, byl zatčen, předán soudu a na základě rozsudku Nejvyššího tribunálu Celoruského ústředního výkonného výboru zastřelen. — *34, 286, 290, 309*

Mann Tom (1856—1941) — významný činitel anglického dělnického hnutí. V roce 1893 byl spoluzakladatelem Nezávislé labouristické strany; patřil k jejímu levému křídlu. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko. Byl jedním z organizátorů boje anglických dělníků proti intervenci vůči Sovětskému Rusku. V roce 1920 se stal členem Komunistické strany Velké Británie. Aktivně bojoval za jednotu mezinárodního dělnického hnutí, proti imperialistické reakci a fašismu. — *482*

Manuilskij D. Z. (Nezaměstnaný) (1883—1959) — člen SDDSR od roku 1903. Stranicky pracoval v Petrohradě, Dvinsku, Kronštadtu a v Moskvě. Koncem roku 1907 emigroval. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko. Přispíval do menševických časopisů Golos a Naše slovo. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné stranické a státní funkce a pracoval v diplomatických službách. — *345*

Marcu Valeriu (nar. 1898) — rumunský sociální demokrat. Za první světové války žil ve Švýcarsku a byl členem mládežnické organizace. V roce 1916 působil z Leninova pověření v Paříži, Moskvě a v Rumunsku. Po válce žil v Německu, po určitou dobu sympatizoval s Komunistickou stranou Německa, později se však s revolučním hnutím rozešel. — *303*

Martov L. (vl. jm. Cederbaum J. C.) (Martuška) (1873—1923) — jeden z čelných představitelů menševismu. V sociálně demokratickém hnutí pracoval od první poloviny 90. let. V roce 1895 se podílel na založení petrohradského Svazu boje za osvobození dělnické třídy. V letech 1907—1910, v období reakce a nového revolučního rozmachu, patřil k likvidátorům, redigoval list Golos social-demokrata. V roce 1912 se zúčastnil protistranické srpnové konference. Za první světové války byl centristou. Po únorové revoluci 1917 stál v čele skupiny menševiků-internacionalistů. Po Říjnové revoluci vystupoval proti sovětské moci. V roce 1920 emigroval do Německa

a v Berlíně vydával kontrarevoluční menševický časopis Socialističeskij věstnik. — *28, 31, 38, 60, 70, 74, 83, 109, 173, 209, 213, 221, 225, 230, 234, 239, 241, 245—246, 261, 328, 351, 396, 410, 439, 444, 452, 470*

MARTUŠKA — viz Martov L.

MARTYNOV A. (vl. jm. Piker A. S.) (1865—1935) — jeden z čelných představitelů ekonomismu, významný menševický činitel; později člen komunistické strany. V roce 1900 emigroval a začal pracovat v redakci časopisu ekonomistů Rabočeje dělo. Aktivně vystupoval proti leninské Jiskře. Na II. sjezdu SDDSR byl delegátem Svazu ruských sociálních demokratů v zahraničí. Za první světové války zaujímal centristické stanovisko; po únorové revoluci 1917 patřil k menševikům-internacionalistům, po Říjnové revoluci se s menševiky rozešel. V roce 1923 byl na XII. sjezdu přijat do KSR(b); pracoval v Institutu K. Marxe a B. Engelse; od roku 1924 byl členem redakce časopisu Kommunističeskij internacional. — *22, 36, 70*

MARX Karel (1818—1883) — zakladatel vědeckého komunismu, geniální myslitel, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu [viz Leninovu stať Karel Marx (Stručný životopis a výklad marxismu) — Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 67—115]. — *47—48, 64, 335, 354, 358—359, 378, 398, 409—410, 478*

MASLOV P. P. (Iks, P. P.) (1867—1940) — sociální demokrat, ekonom, autor řady prací o agrární otázce, v nichž se pokusil revidovat marxismus. Po II. sjezdu SDDSR se připojil k menševikům a vytyčil menševický program municipalizace půdy. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem, za první světové války sociálšovinistou. Po Říjnové revoluci zanechal politické činnosti a věnoval se pedagogické a vědecké práci. V roce 1929 byl jmenován řádným členem Akademie věd SSSR. — *28, 39, 59, 78, 81, 102, 105, 120, 261—262, 371*

MAXIMOVIČ — viz Litvinov M. M.

MEČ V. — viz Mačinskij V. D.

MEHRING Franz (1846—1919) — významný pracovník německého dělnického hnutí, jeden z vůdců a teoretiků levého křídla německé sociální demokracie, historik a literární vědec.

V roce 1891 vstoupil do Sociálně demokratické strany Německa.

Byl jedním z redaktorů teoretického orgánu strany Die Neue Zeit, později redigoval list Leipziger Volkszeitung. V roce 1893 vyšla jeho práce Lessingslegende [Lessingovská legenda], v roce 1897 čtyřsvazkové dílo Geschichte der deutschen Sozialdemokratie [Dějiny německé sociální demokracie]. Významně se podílel na vydání literární pozůstalosti Marxe, Engelse a Lassalla. V roce 1918 vyšla jeho kniha o životě a činnosti K. Marxe. Ve svých pracích se od marxismu nejednou odklonil. V II. internacionále aktivně vystupoval proti oportunismu a revizionismu, odsuzoval kautskismus. Byl důsledným internacionalistou, uvítal Říjnovou revoluci a pochopil správně význam brestlitevského míru. Od roku 1916 patřil k vůdcům Spartakova svazu a aktivně se podílel na založení Komunistické strany Německa. — *483*

Melenĕvskij M. I. (Basok) (1879—1938) — ukrajinský maloburžoazní nacionalista, menševik, aktivní pracovník ukrajinské sociálně demokratické organizace Spilka. Roku 1912 se zúčastnil protistranické srpnové konference ve Vídni. Za první světové války byl členem buržoazně nacionalistické organizace Svaz osvobození Ukrajiny. Po Říjnové revoluci pracoval v hospodářských funkcích. — *66*

M. N. — viz Pokrovskij M. N.

Merrheim Alphonse (1881—1925) — francouzský odborový funkcionář, syndikalista. Na začátku první světové války stál v čele levého křídla syndikalistického hnutí ve Francii, které bojovalo proti sociálšovinismu a imperialistické válce. Zúčastnil se zimmerwaldské konference a připojil se k zimmerwaldské pravici. Nedokázal se však se sociálšovinisty zcela rozejít, a to ho koncem roku 1916 přivedlo na centristické a pacifistické pozice; počátkem roku 1918 se stal zjevným sociálšovinistou a bezuzdným reformistou. K Sovětskému Rusku se stavěl nepřátelsky. — *91, 148—149, 190, 384, 404, 419, 425*

Meščerjakov N. L. (1865—1942) — člen SDDSR od roku 1901. Po únorové revoluci 1917 se stal členem krasnojarského výboru SDDSR(b), později předsedou moskevského guberniálního sovětu. Po Říjnové revoluci se stal redaktorem listu Izvěstija moskovskogo sověta a členem redakce listu Pravda. V letech 1927—1938 byl šéfredaktorem Malé sovětské encyklopedie, zástupcem šéfredaktora Velké sovětské encyklopedie a členem redakce pro vydávání spisů ruských klasiků. Od roku 1939 byl dopisujícím členem Akademie věd. — *102, 157*

Meškovskij — viz Goldenberg I. P.

Metchériacoff — viz Meščarjakov N. L.

Meyer Ernst (1887—1930) — jeden z činitelů německého a mezinárodního dělnického hnutí, člen Sociálně demokratické strany Německa od roku 1908. Od roku 1913 pracoval v redakci listu Vorwärts. Za první světové války se jako zástupce skupiny Internacionála zúčastnil zimmerwaldské a kientalské konference. Nadšeně uvítal Říjnovou revoluci v Rusku a aktivně se účastnil listopadové revoluce 1918 v Německu. Patřil k zakladatelům Komunistické strany Německa, několikrát byl členem jejího ústředního výboru. Jako delegát KSN se zúčastnil II. a IV. kongresu Komunistické internacionály. — *244, 245*

Mgeladze V. D. (Tria) (nar. 1868) — menševik, účastník protistranické srpnové konference ve Vídni v roce 1912. Za první světové války se přiklánělk buržoazně nacionalistické organizaci Svaz osvobození Ukrajiny. V letech 1918—1920 byl členem menševické kontrarevoluční vlády v Gruzii. Po nastolení sovětské moci v Gruzii emigroval. — *66*

Micha — viz Cchakaja M. G.

Mikuláš II. (Romanov) (1868—1918) — poslední ruský car (1894 až 1917). Z rozhodnutí uralského oblastního sovětu dělnických a vojenských zástupců v Jekatěrinburgu [Sverdlovsk] byl 17. července 1918 zastřelen. — *127, 171, 390, 408, 433*

Miljukov P. N. (1859—1943) — vůdce Konstitučně demokratické strany, významný ideolog ruské imperialistické buržoazie, historik a publicista. Od roku 1902 aktivně spolupracoval s časopisem buržoazních liberálů Osvoboždënije, který vycházel v zahraničí. V říjnu 1905 se podílel na založení Konstitučně demokratické strany, později byl předsedou jejího ústředního výboru a redaktorem ústředního orgánu Reč. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zahraničních věcí první prozatímní vlády a zastával politiku pokračování ve válce »až do vítězného konce«. Po Říjnové revoluci byl jedním z organizátorů cizí vojenské intervence proti Sovětskému Rusku. Po skončení občanské války emigroval. V zahraničí se stal čelným představitelem takzvané demokratické skupiny Konstitučně demokratické strany. — *432—433, 438, 446—447, 451—456, 462, 470*

Mimiola Julius (asi 1889 — asi 1959) — účastník sociálně demokratického hnutí ve Švýcarsku, Ital. Za první světové války pracoval v mezinárodním socialistickém byru Internacionály mládeže. V posledních letech života byl členem Komunistické strany Švýcarska, později Švýcarské strany práce, které vznikla sloučením KSŠ a levicových socialistů. — *459*

Minin — viz Karpinskij V. A.

Miron — viz Černomazov M. J.

Monitor — pseudonym, pod nímž publikoval jeden z německých sociálních demokratů v dubnu 1915 článek v konzervativním časopisu Preussische Jahrbücher. Autor v něm propagoval centristický charakter sociálně demokratických stran a doporučoval jej zachovat, neboť dovoluje oportunistům zakrývat »levými« frázemi politiku třídního spojenectví s buržoazií. — *92*

Moor Karl (nar. 1853) — německý sociální demokrat. Během první světové války pomáhal politickým emigrantům získat povolení k pobytu ve Švýcarsku. V roce 1917 žil ve Stockholmu a po Říjnové revoluci v Moskvě. — *300, 302, 480—481*

Morgari Odino (1865—1929) — italský socialista, novinář. Podílel se na založení a činnosti Italské socialistické strany, hájil centristické stanovisko. V letech 1906—1908 řídil ústřední orgán Italské socialistické strany Avanti!. Za první světové války byl zastáncem obnovení mezinárodních vztahů mezi přívrženci socialismu. V letech 1919—1921 zastával funkci tajemníka parlamentní socialistické frakce. — *156*

Movšovič M. I. (Voloďa, K. M.) (1876—1937) — účastník revolučního hnutí od roku 1896. Členem SDDSR se stal v roce 1903. Od roku 1911 žil v emigraci ve Švýcarsku, byl tajemníkem lausannské sekce SDDSR a zúčastnil se konference zahraničních sekcí SDDSR v roce 1915. Do Ruska se vrátil v květnu 1917. Pracoval v odborových, státních a stranických orgánech. — *122, 287*

Müller Gustav (1860—1921) — švýcarský pravicový sociální demokrat, důstojník. Od roku 1911 byl členem Národní rady. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista, bojoval proti zimmerwaldskému hnutí. V letech 1918—1919 byl předsedou Švýcarské sociálně demokratické strany. — *388*

Münzenberg Wilhelm (1889—1940) — sociální demokrat, účastník dělnického hnutí ve Švýcarsku a v Německu. V letech 1914—1917 vedl sociálně demokratickou organizaci švýcarské mládeže a redigoval její orgán Freie Jugend; v letech 1915—1919 byl tajemníkem Mezinárodního svazu socialistických organizací mládeže a redaktorem jeho orgánu Jugend-Internationale. Roku 1916 se stal členem vedení Švýcarské sociálně demokratické strany. Po návratu do Německa vstoupil do Komunistické strany Německa a byl zvolen do jejího ústředního výboru. V letech 1919—1921 pracoval jako tajemník Komunistické internacionály mládeže. Byl rovněž tajemníkem Zahraničního výboru pro mezinárodní pomoc hladovějícím v Sovětském Rusku. Od roku 1924 byl poslancem Říšského sněmu. Po nástupu fašismu v Německu emigroval do Francie. V třicátých letech vystupoval proti taktice jednotné dělnické a lidové protifašistické fronty. Byl za to odvolán z ÚV KSN a v roce 1939 vyloučen ze strany. — *298, 351, 367—368, 381, 383, 386, 388, 391, 409, 411, 414, 429*

Muranov M. K. (1873—1959) — člen SDDSR od roku 1904. Stal se poslancem IV. státní dumy za dělníky Charkovské gubernie. V dumě byl členem bolševické frakce, vyvíjel intenzívní revoluční činnost i mimo dumu, přispíval do bolševického listu Pravda. V listopadu 1914 byl spolu s ostatními bolševickými poslanci uvězněn a roku 1915 vypovězen do Turuchanského kraje. V letech 1917—1923 pracoval v aparátu ÚV SDDSR(b), poté KSR(b). Byl několikrát zvolen do ústředního výboru. V letech 1922—1934 byl členem ústřední kontrolní komise KSR(b), poté VKS(b). — *433, 453, 456, 462*

Nad — pseudonym autora článků v menševických listech. — *220*

Naďa, Naděžda Konstantinovna — viz Krupská N. K.

Nadin — viz Koritschoner Franz

Nachimson M. I. (Spektator) (1880—1938) — ekonom a publicista. V letech 1899—1921 patřil k bundovcům. Za první světové války byl centristou. V roce 1935 pracoval v Moskvě v Mezinárodním zemědělském institutu a v Komunistické akademii. Napsal řadu prací o ekonomice světového hospodářství. — *410, 413*

Naine Charles (1874—1926) — jeden z významných činitelů Švýcarské sociálně demokratické strany, povoláním advokát. Byl redakto-

rem švýcarských sociálně demokratických listů La Sentinelle a Droit du Peuple. Na začátku první světové války se přikláněl k internacionalistům, účastnil se zimmerwaldské konference, byl členem mezinárodní socialistické komise. V roce 1917 se stal centristou a brzy zcela přešel k pravému křídlu švýcarské sociální demokracie. V roce 1919 prosazoval obnovení II. internacionály. V letech 1919—1921 pomáhal zakládat centristickou Dvaapůltou internacionálu. — *148—149, 346, 384, 386—389, 391—392, 429, 461, 463*

NATANSON M. A. (Bobrov) (1850—1919) — revoluční narodnik, později eser. V revolučním hnutí pracoval od roku 1869. Patřil k zakladatelům narodnické organizace Zemlja i volja, v roce 1893 se aktivně podílel na založení strany Narodnoje pravo. Na počátku století vstoupil do eserské strany a stal se členem jejího ústředního výboru. Za první světové války se přikláněl k centrismu. Po únorové revoluci 1917 patřil k zakladatelům strany levých eserů. Jejich spiknutí proti sovětské moci v roce 1918 odsoudil. — *245, 452*

NERMAN Ture (1886—1969) — švédský levicový sociální demokrat, básník a spisovatel. Za první světové války se projevoval jako internacionalista, přikláněl se k zimmerwaldské levici. V letech 1916—1918 pracoval jako šéfredaktor listu Politiken, orgánu levice Sociálně demokratické dělnické strany Švédska. V letech 1917—1929 byl členem Komunistické strany Švédska, v roce 1929 byl jako pravicový oportunista ze strany vyloučen. Později se do sociálně demokratické strany vrátil. — *426*

NEZAMĚSTNANÝ — viz Manuilskij D. Z.

N. I., N. I. B. — viz Bucharin N. I.

NICOLET Émile (nar. 1879) — švýcarský socialista, za první světové války sociálpatriot, člen ženevského parlamentu. Kvůli cenzuře byl po nějaký čas uváděn jako odpovědný redaktor ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat. — *35*

N. I-č, NIK. IV., NIK. IVANOVIČ — viz Bucharin N. I.

NIK. VAS. — viz Sapožkov N. I.

N. IV. — viz Bucharin N. I.

N. K. — viz Krupská N. K.

Nikitin A. M. (nar. 1876) — menševik, povoláním právník. Nejdříve byl v prozatímní vládě ministrem pošt a telegrafů, později ministrem vnitra. — *28*

N. L. — viz Lenin V. I.

Nobs Ernst (1886—1957) — jeden z předních činitelů Švýcarské sociálně demokratické strany. V roce 1915 se stal šéfredaktorem orgánu švýcarské sociální demokracie, listu Volksrecht. Za první světové války se zpočátku hlásil k internacionalistům, v roce 1917 však zaujal centristické a pacifistické stanovisko. Ve 20. letech přešel k pravému křídlu švýcarské sociální demokracie, vystupoval proti komunistickému hnutí. V letech 1919—1943 byl členem Národní rady, 1943—1951 členem Spolkové rady. V roce 1949 se stal švýcarským prezidentem. — *240, 245, 302, 310, 351, 367, 381, 386, 388, 391—392, 403, 408, 411, 414—416, 429*

Noe — viz Buačidze S. G.

Nogin V. P. (Makar) (1878—1924) — významný sovětský stranický a státní činitel. Do SDDSR vstoupil v roce 1898, věnoval se stranické práci v Rusku i v zahraničí. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907, pracoval v petrohradském a bakuském výboru strany. Na V. sjezdu SDDSR byl zvolen členem ústředního výboru. Po únorové revoluci 1917 zastával funkci místopředsedy a později předsedy moskevského sovětu. Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem obchodu a průmyslu (viz též sv. 37). — *328*

Olga, Olja — viz Ravičová S. N.

Olminskij M. S. (vl. jm. Alexandrov) (Galjorka) (1863—1933) — člen SDDSR od roku 1898, publicista. Byl členem redakce bolševických listů Vperjod a Proletarij. V letech 1905—1907 přispíval do bolševických listů a časopisů Novaja žizň, Volna, Naša mysl, Věstnik žizni a dalších, stál v čele redakce stranického vydavatelství Vperjod. V letech 1911—1914 přispíval do bolševických listů Zvězda a Pravda a časopisu Prosvěščenije. V letech 1915—1917 plnil stranické úkoly v Saratově, Moskvě a později v Petrohradě; aktivně se zúčastnil Říjnové revoluce. Později řídil komisi pro studium dějin strany při ÚV KSR(b), byl redaktorem časopisu Proletarskaja revoljucija, členem ředitelství Institutu V. I. Lenina. — *214*

Orlovskij — viz Vorovskij V. V.

Orn. (Ornatskij A.) — viz Čičerin G. V.

Oulianoff — viz Lenin V. I.

Owens Michael Joseph (1859—1923) — americký vynálezce stroje na výrobu lahví, později průmyslník v této oblasti. — *287*

Pannekoek Antonie (A. P.) (1873—1960) — holandský sociální demokrat, profesor astronomie na amsterdamské univerzitě. V roce 1907 se podílel na založení listu De Tribune, orgánu levého křídla Sociálně demokratické dělnické strany Nizozemska. Od roku 1910 úzce spolupracoval s německými levicovými sociálními demokraty a přispíval do jejich tiskových orgánů. Za první světové války se hlásil k internacionalistům, podílel se na vydávání časopisu Vorbote, teoretického orgánu zimmerwaldské levice. V letech 1912—1921 byl členem Komunistické strany Nizozemska a pracoval v Kominterně. Zaujímal krajně levicové, sektářské stanovisko. V roce 1921 z komunistické strany vystoupil a aktivní politické činnosti zanechal. — *36—37, 39, 90, 115, 122—124, 128—129, 133, 147, 198, 210, 213, 215, 217, 256, 273, 276—277, 363, 413, 424, 478*

Papaša — viz Litvinov M. M.

Parvus (vl. jm. Helphand A. L.) (1869—1924) — menševik. Na přelomu století pracoval v Sociálně demokratické straně Německa, patřil k jejímu levému křídlu. Po II. sjezdu SDDSR se připojil k menševikům. Propagoval teorii permanentní revoluce, z níž později Trockij učinil nástroj boje proti leninismu. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se Parvus se sociálními demokraty rozešel. Za první světové války byl sociálšovinistou a agentem německého imperialismu. Zbohatl na velkých spekulacích s válečnými dodávkami. Od roku 1915 vydával renegátský časopis Die Glocke. — *66*

Pavel Vasiljevič — viz Berzin J. A.

Pavlov — viz Berzin J. A.

Peluso Edmondo Petrovič (1882—1942) — italský socialista, emigrant. V letech 1898—1913 byl členem socialistických a sociálně demokratických stran různých zemí. V roce 1916 jej Portugalská socialistická strana delegovala na kientalskou konferenci, v letech 1918—1919 byl členem Spartakova svazu a později komunistické strany v Bavorsku. Od roku 1921 byl členem Komunistické strany

Itálie (dnes Italská komunistická strana), v letech 1923—1924 zastupoval tuto stranu v exekutivě Kominterny. Po roce 1927 žil v SSSR a zabýval se pedagogickou činností. — *477*

Petrovskij G. I. (1878—1958) — člen SDDSR od roku 1897. Za první ruské revoluce 1905—1907 byl jedním z vůdců dělnického hnutí v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk]. V listopadu 1914 byl spolu s dalšími bolševickými poslanci zatčen a v roce 1915 vypovězen do Turuchanského kraje. Aktivně se účastnil Říjnové revoluce. V letech 1917—1919 byl lidovým komisařem vnitra RSFSR, v letech 1919—1938 stál v čele Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů (viz též sv. 42). — *43, 50, 433*

Pflüger Paul Bernhard (1865—1947) — švýcarský pravicový sociální demokrat, oportunista. V letech 1911—1917 byl členem Národní rady. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. — *388—389*

Pjatakov G. L. (J., Japonec, Jur., Jurij, Kij, Kijevskij P., Kijevskij Petr, Lialine, Ljal., Ljalin) (1890—1937) — člen SDDSR od roku 1910. Působil na Ukrajině a v zahraničí. Přispíval do časopisu Kommunist. Byl účastníkem bernské konference. Po únorové revoluci 1917 byl předsedou kyjevského výboru SDDSR(b). Po Říjnové revoluci byl členem sovětské vlády Ukrajiny, místopředsedou Státní plánovací komise a Nejvyšší národohospodářské rady. Ve 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován (viz též sv. 44). — *102, 106, 108, 110, 112, 126—128, 131, 141, 150, 156, 164, 214—217, 232, 234, 236—238, 246, 253, 258, 260—261, 272, 274, 278—279, 285, 292, 304—305, 307, 309, 313, 316—318, 320, 331—333, 336—337, 348, 350, 353, 359—363, 375, 399, 405, 419, 430, 434, 474*

Platten Friedrich (1883—1942) — švýcarský levicový sociální demokrat, jeden ze zakladatelů Komunistické strany Švýcarska (dnešní Švýcarská strana práce). V sociálně demokratickém hnutí pracoval od roku 1904. Za první světové války vystupoval jako internacionalista, účastnil se zimmerwaldské a kientalské konference a připojil se k zimmerwaldské levici. V dubnu 1917 organizoval odjezd V. I. Lenina ze Švýcarska do Ruska. Roku 1919 se podílel na vytvoření III. internacionály (Kominterny). Přispíval do časopisu Kommunističeskij internacional. V letech 1921—1923 byl tajemníkem Komunistické strany Švýcarska. Od roku 1923 žil v SSSR. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován. — *172, 186—187, 199, 219,*

225, 238, 240, 242, 245, 276, 282, 298, 346—347, 351, 366—367, 386, 388, 396, 403, 408, 411—412, 414—416, 429, 451, 461, 463, 465—466, 467, 470, 473, 491

Plechanov G. V. (1856—1918) — významný činitel ruského a mezinárodního dělnického hnutí, první propagátor marxismu v Rusku, filozof, literární historik a estetik. V roce 1883 založil v Ženevě první ruskou marxistickou organizaci — skupinu Osvobození práce. Bojoval proti narodnictví a později proti revizionismu v mezinárodním dělnickém hnutí. Po roce 1900 redigoval spolu s Leninem list Jiskra a časopis Zarja, podílel se na přípravě programu strany a II. sjezdu SDDSR. Po II. sjezdu SDDSR zaujal smířlivecké stanovisko vůči oportunistům a později se připojil k menševikům. Za první ruské revoluce 1905—1907 stál ve všech zásadních otázkách na straně menševiků. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska a postavil se do čela krajně pravicové skupiny menševiků-obranářů Jednota. Aktivně vystupoval proti bolševikům i proti socialistické revoluci a tvrdil, že Rusko ještě nevyspělo pro přechod k socialismu. S Říjnovou revolucí nesouhlasil, ale proti sovětské moci nebojoval (viz též sv. 35). — *25, 28, 39—40, 49, 53, 59—60, 70, 74, 78—81, 87, 112, 118, 125, 134, 153, 170, 179, 230, 293—294, 299, 348, 354, 408, 471, 478*

Pokrovskij M. N. (Domov, M. N.) (1868—1932) — člen SDDSR od roku 1905, historik, akademik. Aktivně se zúčastnil revoluce 1905—1907, byl členem moskevského výboru strany. Na V. (londýnském) sjezdu SDDSR byl zvolen kandidátem ÚV. V letech 1908—1917 žil v emigraci. V roce 1917 se vrátil do Ruska, zúčastnil se ozbrojeného povstání v Moskvě. Od listopadu 1917 do března 1918 byl předsedou moskevského sovětu. Nějaký čas se přikláněl ke skupině »levých komunistů« a vystupoval proti podepsání brestlitevské mírové smlouvy. Od roku 1918 zastával funkci náměstka lidového komisaře školství a osvěty RSFSR. V různých obdobích řídil Komunistickou akademii, Institut dějin AV SSSR, Institut rudé profesury aj. Několikrát byl zvolen do CÚVV a ÚVV SSSR (viz též sv. 42). — *230, 269, 281—283, 287—288, 290, 297 299—302, 311, 342, 367, 373, 380, 389—390*

Polubinov (Jegor) — levý eser, který z Ruska emigroval. V září 1915 požádal dopisem Lenina, aby byl umožněn vstup do SDDSR těm levým eserům, kteří zamítli rezoluci na obranu vlasti, schválenou na konferenci eserské strany v červenci 1915. — *166—167, 177*

Popov A. V. (vl. jm. Britman) (Antonov) (zemř. 1914) — sociální demokrat. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. V roce 1908 byl poslán na nucené práce, ale brzy uprchl a později žil v cizině. Byl členem pařížské sekce SDDSR a výboru zahraničních organizací strany. Na začátku první světové války vstoupil jako dobrovolník do francouzské armády a padl na frontě v listopadu 1914. — *28, 286*

Potresov A. N. (1869—1934) — jeden z vůdců menševiků. V 90. letech se hlásil k marxistům. Byl spoluzakladatelem listu Jiskra a časopisu Zarja. V letech reakce a nového revolučního rozmachu se stal ideologem likvidátorství, významně ovlivnil menševické orgány Vozroždenije a Naša zarja. Za první světové války patřil k sociálšovinistům. Po Říjnové revoluci emigroval. Přispíval do Kerenského týdeníku Dni a svými články útočil proti Sovětskému Rusku. — *103, 293, 312, 326, 328, 335, 371, 432, 470—471*

P. P. — viz Maslov P. P.

Pressemanne A. — francouzský politik. — *188*

Quarck Max (1860—1930) — německý pravicový sociální demokrat, právník, publicista. V letech 1895—1917 redigoval list Volksstimme, orgán německé sociální demokracie, přispíval do různých periodik, například do teoretického časopisu Die Neue Zeit a ústředního listu strany Vorwärts. Za první světové války vystupoval jako šovinista, vyslovoval se pro spolupráci sociální demokracie s vládnoucími třídami. — *130, 132*

Radek K. B. (K. R.) (1885—1939) — účastník sociálně demokratického hnutí v Haliči, Polsku a Německu. Za první světové války byl internacionalistou, přikláněl se však k centrismu. V roce 1917 se stal členem SDDSR(b). Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí, byl tajemníkem exekutivy Komunistické internacionály (viz též sv. 45). — *90—91, 96—100, 103—106, 108—112, 114—116, 118—119, 122, 131, 133—136, 142, 144—147, 150, 156—157, 159, 161, 163—165, 172—173, 175, 186, 192, 196—198, 203—204, 209—212, 214—217, 220—221, 225, 227, 234—235, 238—244, 246—247, 252—253, 255—256, 258—259, 262—263, 267—268, 271, 273—277, 279, 285, 288—289, 291, 295—299, 307, 310—311, 314, 320, 346—347, 350—351, 355—356, 359—363, 368—370, 374—377, 387,*

393—394, 400, 403, 405—406, 408—411, 413, 429, 465—468, 470—474, 476—477, 479

RADOMYSLSKI, RADOMYSLSKIJ — viz Zinovjev G. J.

RAFFIN-DUGENS Jean Pierre (nar. 1861) — francouzský socialista, povoláním učitel. V letech 1910—1919 byl členem poslanecké sněmovny. Za první světové války zastával centristické a pacifistické stanovisko. Účastnil se kientalské konference, byl jedním z vůdců francouzských pravicových zimmerwaldovců. Přispíval do listu Le Populaire a do dalších orgánů francouzských centristů. V letech 1916—1917 sympatizoval se sociálšovinisty. V roce 1921 vstoupil do Komunistické strany Francie (dnes Francouzská komunistická strana). — *298, 384, 425*

RAKOVSKIJ Ch. G. (1873—1941) — účastník sociálně demokratického hnutí v Bulharsku, Rumunsku, Švýcarsku a ve Francii od počátku 90. let. Za první světové války byl centristou. V roce 1917 se stal členem SDDSR(b). Po Říjnové revoluci vykonával odpovědné funkce ve straně i v sovětech: od roku 1918 byl předsedou rady lidových komisařů Ukrajiny, od roku 1923 působil jako diplomat ve Velké Británii a ve Francii (viz též sv. 44). — *136, 230*

RAPPOPORT Charles (1865—1941) — francouzský socialista, autor řady filozofických a sociologických prací. Od roku 1883 žil v Rusku a účastnil se revolučního hnutí. V roce 1887 z Ruska odešel. V letech 1910—1911 přispíval do ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat. — *151, 267, 409*

RAVESTEYN (RAVESTEIJN) Willem van (nar. 1876) — nizozemský socialista. Od roku 1900 byl členem Sociálně demokratické strany Nizozemska, sympatizoval s jejím levým křídlem. Byl jedním ze zakladatelů a redaktorů listu De Tribune, orgánu levého křídla strany. Roku 1909 byl spolu s dalšími členy strany soustředěnými kolem tohoto listu ze strany vyloučen a poté se účastnil založení revoluční sociálně demokratické strany. Roku 1918 vstoupil do Komunistické strany Nizozemska. Později se od komunistického hnutí vzdaloval a roku 1926 byl z komunistické strany vyloučen. — *122*

RAVIČOVÁ S. N. (Olga, Olja) (1879—1957) — členka SDDSR od roku 1903. Působila ve stranických organizacích v Charkově; Petrohradě a v zahraničí. Po únorové revoluci 1917 byla členkou petrohradského výboru SDDSR(b). Po Říjnové revoluci pracovala ve stranických

orgánech a v sovětech. V roce 1918 zastávala názory levých komunistů a vystupovala proti uzavření brestlitevského míru. Na XV. sjezdu VKS(b) v roce 1927 byla ze strany vyloučena, v roce 1928 jí bylo členství ve straně obnoveno, avšak v roce 1935 byla znovu vyloučena a postavena před soud. — *19, 48—49, 84, 92, 103, 121, 131—132, 140—142, 150, 154—155, 164, 181, 185, 189, 205—206, 208, 218—219, 232, 262, 266—267, 280, 282, 283, 306, 357, 379, 384, 390—392, 395—398, 404, 406, 415—416, 418, 425, 447, 449—450, 460—462*

Rejnštejn B. I. (1866—1947) — účastník revolučního hnutí od roku 1884. Emigroval do USA, pracoval v Socialistické dělnické straně USA a byl jejím zástupcem ve II. internacionále. Po návratu do Ruska v roce 1917 se přiklonil k menševikům-internacionalistům. V dubnu 1918 byl přijat do KSR(b). Působil především v Kominterně a Rudé odborové internacionále. — *482*

Renaudel Pierre (1871—1935) — jeden z reformistických vůdců Francouzské socialistické strany. V letech 1902—1914 redigoval list Le Pauple, 1914—1920 L'Humanité. V letech 1914—1919 a 1924 byl členem poslanecké sněmovny. Za první světové války zaujímal sociálšovinistické stanovisko. V roce 1927 se vzdal vedení socialistické strany, v roce 1933 byl ze strany vyloučen. Později založil nesocialistickou skupinu — *99—100, 110, 384, 425, 483*

Renner Karl (1870—1950) — rakouský politik, vůdce a teoretik rakouských pravicových sociálních demokratů. Byl jedním z ideologů austromarxismu a autorů buržoazně nacionalistické teorie kulturně národnostní autonomie. Za první světové války zastával sociálšovinistické názory. V letech 1919—1920 byl kancléřem, v letech 1945—1950 prezidentem. — *288*

Rivlin L. S. (1876—1960) — člen SDDSR od roku 1899. Působil ve stranických organizacích v Petrohradě a v dalších městech. Na jaře roku 1905 emigroval; byl členem ženevské a později lausannské sekce SDDSR. Po návratu do Ruska v prosinci 1917 pracoval v moskevské stranické organizaci, byl členem předsednictva moskevského sovětu, členem moskevského výboru strany a předsedou jeho revizní komise. Později pracoval ve státních a hospodářských orgánech. — *149*

Rivlinová J. I. (1874—1957) — členka SDDSR od roku 1908. Od téhož roku žila v emigraci ve Švýcarsku. V letech 1913—1915 byla

tajemnicí lausannské sekce SDDSR. Z Leninova pověření vedla jednání se švýcarskými socialisty o jejich účasti na první zimmerwaldské konferenci. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranickém aparátě v Moskvě a zabývala se redakční a vydavatelskou činností. — *148—149*

Rjabovskij — viz Stark L. N.

Rjazanov D. B. (vl. jm. Goldendach) (1870—1938) — účastník sociálně demokratického hnutí od 90. let. Působil v Oděse, v Petrohradě a v zahraničí. V roce 1909 přednášel v protistranické škole na Capri. Za první světové války zaujímal centristické stanovisko, přispíval do menševiských listů Golos a Naše slovo. Na VI. sjezdu strany v roce 1917 byl spolu s mezirajonovci přijat do SDDSR(b). Po Říjnové revoluci pracoval v odborovém hnutí; podílel se na založení Institutu K. Marxe a B. Engelse a do roku 1931 byl jeho ředitelem. Začátkem roku 1918 vystoupil na krátkou dobu ze strany, protože nesouhlasil s uzavřením brestlitevského míru. V diskusi o odborech v letech 1920—1921 zaujal protistranické stanovisko a byl z funkcí v odborech odvolán. V únoru 1931 byl za podporu menševické kontrarevoluční činnosti z VKS(b) vyloučen. — *65—66, 186, 235—236*

Robmanka — viz Robmannová A.

Robmannová Agnesa (Robmanka) — účastnice kientalské konference v roce 1916. V letech 1914—1917 patřila k vedoucím činitelům curyšské sociálně demokratické organizace. — *245, 256*

Rolandová-Holstová Henriette (Chozjajka) (1869—1952) — holandská socialistka, spisovatelka. Organizovala ženské spolky, patřila k levému křídlu holandských sociálních demokratů, seskupených od roku 1907 kolem listu De Tribune. Na začátku první světové války se přiklonila k centristům, později k internacionalistům. Podílela se na vydávání teoretického časopisu zimmerwaldské levice Vorbote. V letech 1918—1927 byla členkou Komunistické strany Nizozemska a pracovala v Kominterně. V roce 1927 z komunistické strany vystoupila a později začala hájit ideje křesťanského socialismu. — *36, 123—124, 136, 172, 190, 192, 195, 198—199, 210—213, 220, 222—223, 259, 318, 387, 394, 396*

Rolland Romain (1866—1944) — francouzský spisovatel, hudební vědec, nositel Nobelovy ceny, veřejný činitel. Z pacifistických pozic

vystupoval proti světové válce. Po Říjnové revoluci sympatizoval se sovětským státem, v roce 1935 jej navštívil. Za druhé světové války podporoval francouzské protifašistické hnutí odporu. — *162—163, 181, 462—463*

Rotštejn F. A. (1871—1953) — sovětský diplomat, historik. Roku 1890 byl nucen emigrovat do Anglie, kde vstoupil do Sociálně demokratické federace; sympatizoval s jejím levým křídlem. Roku 1901 se stal členem SDDSR. Přispíval do ruského a zahraničního socialistického tisku. Patřil k zakladatelům Komunistické strany Velké Británie. Roku 1920 se vrátil do vlasti. V letech 1921—1930 pracoval v diplomatických službách. Podílel se na vybudování sovětského vysokého školství a na rozvoji sovětské vědy. Stal se ředitelem Ústavu světového hospodářství a světové politiky. Od roku 1939 byl členem Akademie věd SSSR. Je autorem řady děl o dějinách imperialismu. — *91*

Rovio G. S. (1887—1938) — člen SDDSR od roku 1905, povoláním soustružník. Za účast v revolučním hnutí v letech 1907 a 1910 byl vězněn a poslán do vyhnanství, ale uprchl. Od konce roku 1910 žil a pracoval ve Finsku. Byl členem Sociálně demokratické strany Finska a působil jako agitátor. V letech 1913—1915 byl tajemníkem ústředního výboru Sociálně demokratického svazu mládeže Finska. V souvislosti s revolučními událostmi v dubnu 1917 byl dělnickými organizacemi pověřen funkcí velitele milice v Helsingforsu [Helsinky]. V srpnu a v září 1917 se u něho ukrýval před pronásledováním prozatímní vládou V. I. Lenin (viz též sv. 44). — *485—486*

Rozanov V. N. (1876—1939) — sociální demokrat, menševik. Za první světové války zaujímal internacionalistické stanovisko. Po únorové revoluci 1917 se stal členem menševické frakce petrohradského sovětu dělnických a vojenských zástupců; patřil k obranářům. K Říjnové revoluci se stavěl negativně, aktivně pracoval v několika kontrarevolučních organizacích; v procesu s Taktickým centrem byl odsouzen. Po amnestii zanechal politické činnosti a pracoval ve zdravotnictví. — *475, 481*

Rozmirovičová J. F. (vl. jm. Trojanovská) (J. F.) (1886—1953) — členka SDDSR od roku 1904. Za pobytu v emigraci plnila z pověření ústředního výboru strany příkazy zahraničního byra ÚV SDDSR. Po poradě v Poroninu byla poslána do Ruska jako tajemnice bolševické frakce v dumě a byra ústředního výboru SDDSR. Stala se členkou redakce Pravdy, přispívala do časopisu Prosvěščenije a Ra-

botnica apod. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranických a státních orgánech. — *73, 104, 423*

Rubakin N. A. (1862—1946) — bibliograf a spisovatel, autor mnoha prací o bibliografii a dějinách knihovnictví v Rusku, vědeckopopulárních zeměpisných, přírodovědných a jiných publikací. V roce 1907 emigroval do Švýcarska, kde žil až do konce života. Rubakinovou základní bibliografickou prací je dílo Sredi knig [Mezi knihami] (1906). Na druhý svazek této práce Lenin napsal recenzi. Lenin se scházel s Rubakinem v zahraničí a půjčoval si od něho knihy. Později Rubakin udržoval úzké spojení se Sovětským svazem a odkázal SSSR svou vzácnou knihovnu o 80 tisících svazků. Byla začleněna do Leninovy státní knihovny. — *438*

Rühle Otto (1874—1943) — německý levicový sociální demokrat, publicista a pedagog. Od roku 1912 byl poslancem Říšského sněmu. Za první světové války zastával internacionalistické stanovisko; v Říšském sněmu hlasoval proti válečným úvěrům. V roce 1919 vstoupil do Komunistické strany Německa, kde se připojil k vůdcům levicové opozice. Po rozkolu mezi německými komunisty začátkem roku 1920 byl jedním ze zakladatelů Komunistické dělnické strany Německa. Později z ní byl pro svou oportunistickou činnost vyloučen a znovu vstoupil do sociálně demokratické strany. — *205, 207, 211, 228—229*

Rybalka — viz Jurkevyč L.

Ryvline — *25*

Saf. — viz Safarov G. I.

Safarčik — viz Safarov G. I.

Safarov G. I. (Jegorov, Saf., Samovarčik, Safarčik, Saf-čka, Žorž, Žoržik) (1891—1942) — člen SDDSR od roku 1908. Stranicky pracoval v Petrohradě i v zahraničí. Po únorové revoluci 1917 byl členem petrohradského výboru SDDSR(b). Po Říjnové revoluci pracoval ve straně a v sovětech. V době projednávání brestlitevského míru vystupoval jako »levý komunista«. Na XIV. sjezdu VKS(b) se přiklonil k »nové opozici«. V roce 1927 ho XV. sjezd VKS(b) vyloučil ze strany. V roce 1928 byl do strany znovu přijat, v roce 1934 byl opět vyloučen. — *232, 239, 257, 278, 286, 292—293, 295, 308, 317, 319, 331, 490*

Safarovová V. S. (Valja) (nar. 1891) — žena G. I. Safarova. — *437, 442*

Saf-čka — viz Safarov G. I.

Sahli German (1856—1933) — lékař, profesor bernské univerzity. — *296*

Samojlov F. N. (Ťošča) (1882—1952) — člen SDDSR od roku 1903, účastník první revoluce v Rusku, povoláním tkadlec. V listopadu 1914 byl za revoluční propagandu proti imperialistické válce spolu s dalšími bolševickými poslanci zatčen a v roce 1915 vypovězen do Turuchanského kraje. Po únorové revoluci 1917 zastával v Ivanovu-Vozněsensku stranické funkce a pracoval v místním sovětu. Po Říjnové revoluci působil na Ukrajině a v Moskvě (viz též sv. 30). — *20, 433*

Samovarčik — viz Safarov G. I.

Sapožkov N. I. (Kuzněcov N. V., Nik. Vas.) (1881—1917) — účastník revolučního hnutí od roku 1904. Pracoval ve stranických organizacích v Kolomně, Moskvě a Jaroslavli. Koncem roku 1911 emigroval do Paříže. Za první světové války vstoupil dobrovolně do francouzské armády. Zahynul na frontě. — *28*

Saumoneauová Luise (nar. 1875) — francouzská socialistka. Za první světové války zastávala internacionalistické stanovisko, vystupovala proti válce. V březnu 1915 se zúčastnila mezinárodní socialistické konference žen v Bernu. Nějaký čas spolupracovala s orgánem exekutivy Komunistické internacionály, časopisem Kommunističeskij internacional. — *409, 480*

Seger Johann Friedrich (1867—1928) — německý sociální demokrat, povoláním krejčí. Patřil k vedoucím činitelům lipské sociálně demokratické organizace, byl jedním z redaktorů listu Leipziger Volkszeitung. V roce 1917 se stal členem Nezávislé sociálně demokratické strany Německa. Za listopadové revoluce 1918 byl zvolen předsedou rady dělníků a vojáků v Lipsku. Od roku 1919 byl členem Národního shromáždění a později poslancem Říšského sněmu. Po rozštěpení Nezávislé sociálně demokratické strany Německa se v roce 1922 spolu s jejím pravým křídlem vrátil do Sociálně demokratické strany Německa. — *330*

Sembat Marcel (1862—1922) — jeden z reformistických vůdců Francouzské socialistické strany, novinář. Od roku 1893 byl členem poslanecké sněmovny. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista. Od srpna 1914 do září 1917 byl ministrem veřejných prací ve vládě národní obrany. V únoru 1915 se účastnil londýnské konference socialistů zemí Dohody, svolané s cílem sjednocení se na sociálšovinistickém programu. — *294, 455, 483*

Semkov S. M. (Sjoma) (1885—1928) — člen SDDSR od roku 1903. Stranicky působil v mnoha městech Ruska. V roce 1911 navštěvoval stranickou školu v Longjumeau u Paříže, kterou vedl V. I. Lenin. Po Říjnové revoluci pracoval ve vojenských hospodářských orgánech. Po skončení občanské války byl tajemníkem moskevské odborové rady, později předsedou odborů v Zakavkazsku. Na XIV. a XV. sjezdu strany byl zvolen do ústřední kontrolní komise, později pracoval v lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce SSSR. — *56*

Semkovskij S. (vl. jm. Bronštejn S. J.) (nar. 1882) — sociální demokrat menševik. Byl členem redakce Pravdy, kterou vydával Trockij ve Vídni, přispíval do orgánů menševiků-likvidátorů a zahraničního sociálně demokratického tisku. Lenin v řadě svých děl ostře kritizoval jeho názory na národnostní a jiné otázky. Za první světové války byl Semkovskij centristou. V roce 1917 se vrátil z emigrace do Ruska a stal se členem menševického ústředního výboru. V roce 1920 se s menševiky rozešel. Později byl profesorem na ukrajinských vysokých školách a zabýval se literárněvědnou činností. — *70, 206, 310*

Shaw Desmond — dopisovatel britského listu The Labour Leader. — *94*

Scheidemann Philipp (1863—1939) — jeden z vůdců krajně pravicového oportunistického křídla německé sociální demokracie. Od roku 1903 byl členem sociálně demokratické frakce v Říšském sněmu, od roku 1911 členem představenstva Sociálně demokratické strany Německa. V únoru až červnu 1919 stál v čele koaliční vlády Výmarské republiky, v letech 1918—1921 patřil k organizátorům krvavého potlačení německého dělnického hnutí. Později aktivní politické činnosti zanechal. — *135, 412*

Schlüter Hermann — německý sociální demokrat. V roce 1889 emigroval do USA, kde se zapojil do sociálně demokratického hnutí. Je

autorem řady prací z historie anglického a amerického dělnického hnutí. — *223*

Schmid Arthur (nar. 1889) — švýcarský buržoazní ekonom, člen Švýcarské sociálně demokratické strany. V letech první světové války přednášel obchodní nauku, 1917—1920 byl členem curyšské kantonální rady, později vykonával v kantonální organizaci Švýcarské sociálně demokratické strany funkci tajemníka a redigoval list této strany. Od roku 1947 byl členem poradního orgánu Švýcarské národní banky. — *363—365*

Schmid Jacques (nar. 1882) — švýcarský sociální demokrat. Od roku 1911 působil jako redaktor švýcarského sociálně demokratického listu Neu Freie Zeitung. Byl členem vedení Švýcarské sociálně demokratické strany. V roce 1917 se stal členem Národní rady. Na počátku první světové války se hlásil k internacionalistům; v roce 1917 však zaujal centristické pacifistické stanovisko a brzy zcela přešel k pravému křídlu švýcarské sociální demokracie. Roku 1919 byl pro založení centristické Dvaapůlté internacionály a proti připojení Švýcarské sociálně demokratické strany ke Kominterně. — *388*

Schneiderová — *187*

Schnepf Karl — německý emigrant, povoláním tiskař. Za první světové války se ve Švýcarsku zapojil do mládežnického hnutí orientovaného v duchu zimmerwaldské levice. — *459*

Siefeldt A. R. (vl. jm. Simumjaš) (1889—1938) — účastník revolučního hnutí od roku 1906, eser, lidový socialista, v letech 1908—1910 anarchosyndikalista, od roku 1915 bolševik. Od roku 1913 žil ve Švýcarsku, sympatizoval nejdříve s plechanovovci, později zastával názory menševického listu Naše slovo. Zúčastnil se VI. sjezdu SDDSR(b) jako delegát oděské stranické organizace. Po Říjnové revoluci žil na Kavkazu, věnoval se vědecké činnosti a pracoval ve vojenských, stranických a státních orgánech. — *186, 202*

Sigg Jean — člen vedení ženevské organizace Švýcarské sociálně demokratické strany a poslanec federálního parlamentu, sociálpatriot. — *26, 49*

Sinclair Upton (1878—1968) — americký spisovatel. V řadě sociálních románů a reportáží zobrazil svět amerického kapitalismu a od-

halil cynismus buržoazního životního způsobu. Přes své kritické stanovisko však zůstal utopickým socialistou. Z těchto pozic se stavěl proti první světové válce. — *128*

Sjoma — viz Semkov S. M.

Skaret Ferdinand (1862—1941) — rakouský sociální demokrat. Od roku 1897 zastával vedoucí funkce v Rakouské sociálně demokratické straně. Byl představitelem této strany v II. internacionále. Do roku 1930 byl stálým členem Národního shromáždění Rakouské republiky. — *81*

Skobelev M. I. (1885—1939) — menševik, povoláním inženýr. V sociálně demokratickém hnutí pracoval od roku 1903. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista. Po únorové revoluci 1917 byl místopředsedou petrohradského sovětu a místopředsedou ústředního výkonného výboru; od května do srpna 1917 zastával úřad ministra práce v prozatímní vládě. Po Říjnové revoluci se s menševiky rozešel, pracoval v družstevním hnutí, později v lidovém komisariátu zahraničního obchodu. Od roku 1922 byl členem KSR(b), zastával odpovědné hospodářské funkce; v letech 1936—1937 byl činný v Celosvazovém výboru pro rozhlas. — *327—328, 453, 481, 483*

Skovno A. A. (Abram) (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1903. V roce 1907 uprchl z vyhnanství do ciziny. Od roku 1910 žil ve Francii a byl členem pařížské sekce SDDSR, od roku 1914 žil ve Švýcarsku. Do Ruska se vrátil společně s Leninem. Po Říjnové revoluci pracoval ve stranických a hospodářských orgánech v Moskvě. — *21—23, 209, 461*

Skovnová R. A. (nar. 1883) — členka SDDSR od roku 1905. V letech 1906—1917 žila ve Švédsku, Dánsku a Belgii, pracovala v tabákovém a oděvním průmyslu a byla členkou místních sociálně demokratických skupin složených z emigrantů. Do Ruska se vrátila společně s Leninem. Účastnila se Říjnové revoluce. V dalších letech zastávala vedoucí funkce v hospodářských orgánech. — *36*

Smidovičová I. G. (Dimka) — sociální demokratka, přívrženkyně Jiskry. Zastávala funkci tajemnice v redakci Jiskry od jejího založení až do příjezdu N. K. Krupské v dubnu 1901 do Ženevy, později se zabývala přepravou literatury přes hranice. V roce 1902 byla v Kremenčugu zatčena a převezena do vězení v Kyjevě; v lednu 1903

uprchla a záhy emigrovala. Za menševiky se zúčastnila II. sjezdu Zahraniční ligy ruské revoluční sociální demokracie, byla její tajemnicí. V letech reakce a nového revolučního rozmachu zanechala politické činnosti. — *186, 351*

Smilga I. T. (1892—1938) — člen SDDSR od roku 1907. V stranických funkcích pracoval v Moskvě a Petrohradě. Po únorové revoluci 1917 byl členem kronštadtského výboru SDDSR(b) a předsedou oblastního výkonného výboru finské armády, námořnictva a finských dělníků. Po Říjnové revoluci zastával funkci zplnomocněného představitele rady lidových komisařů RSFSR ve Finsku, byl členem Revoluční vojenské rady republiky a místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady. V roce 1927 byl na XV. sjezdu VKS(b) ze strany vyloučen. V roce 1930 byl do strany znovu přijat a později opět vyloučen. V 30. letech se stal obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — *485—486*

Smirnov J. — viz Gurevič E. L.

Sobelsohn — *409*

Sokolov N. D. (1870—1928) — sociální demokrat, právní zástupce. Přispíval do časopisů Žizň, Obrazovanije a dalších. Sympatizoval s bolševiky. Po únorové revoluci 1917 byl členem výkonného výboru petrohradského sovětu; vyslovoval se pro koalici s buržoazií. Po Říjnové revoluci pracoval jako právní poradce v různých státních institucích. — *28*

Sokolnikov G. J. (vl. jm. Brilliant) (Viktorjonok) (1888—1939) — člen SDDSR od roku 1905, bolševik. Po únorové revoluci 1917 se stal členem moskevského výboru a moskevského oblastního byra SDDSR(b) a členem redakce Pravdy. Po Říjnové revoluci zastával různé stranické a státní funkce (viz též sv. 44). — *267, 384, 387, 392, 404*

Sorokin — *122*

Souvarine Boris — francouzský socialista, novinář. Za první světové války patřil k centristům a stoupencům Trockého. V roce 1921 vstoupil do Komunistické strany Francie (dnes Francouzská komunistická strana), ale v roce 1924 byl za trockistickou činnost vyloučen. Později se stal jedním z vůdců francouzských trockistů, vystu-

poval v buržoazním tisku proti komunistickému hnutí a sovětskému státu. — *405—406, 409*

Spektator — viz Nachimson M. I.

Srb — viz Katzlerović T.

Stalin J. V. (vl. jm. Džugašvili) (Iosif Dž., Koba) (1879—1953) — člen SDDSR od roku 1898. Stranicky pracoval v Tiflisu [Tbilisi], Baku, Batumi a Petrohradě. V lednu 1912 byl kooptován do ÚV, zvoleného na VI. (pražské) konferenci SDDSR; podílel se na redigování bolševického listu Pravda. Za Říjnové revoluce se stal členem vojenského revolučního ústředí pro řízení povstání. Na II. celoruském sjezdu sovětů byl zvolen lidovým komisařem pro národnostní záležitosti. V době cizí vojenské intervence a občanské války byl členem Revoluční vojenské rady republiky a odpovídal za stranickou činnost na několika frontách. V roce 1922 byl zvolen generálním tajemníkem ÚV KSR(b). Od roku 1941 byl předsedou rady lidových komisařů, později rady ministrů SSSR. Za Velké vlastenecké války byl předsedou Státního výboru obrany, lidovým komisařem obrany a vrchním velitelem sovětských ozbrojených sil. V odpovědných stranických a státních funkcích se dopustil hrubého porušování leninských zásad kolektivního vedení, norem stranického života a porušování socialistické zákonnosti. — *120, 150, 181, 462*

Stalová L. N. (Ludmila) (1872—1939) — členka SDDSR od roku 1897. Podílela se na revoluční činnosti v Moskvě, Petrohradě, Oděse, Nikolajevu a v dalších městech. V roce 1907 emigrovala a až do roku 1917 žila postupně ve Francii, Velké Británii a Švédsku. Po únorové revoluci 1917 působila jako agitátorka a instruktorka petrohradského výboru strany; od srpna 1917 byla členkou kronštadtského výboru SDDSR(b). Aktivně se účastnila Říjnové revoluce. V letech občanské války se zabývala vojenskou politickou činností. Od roku 1921 zastávala odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech. — *108—109, 151, 174, 234, 242, 316, 428, 433—434, 447*

Stark L. N. (Rjabovskij) (1889—1943) — člen SDDSR od roku 1905. Revoluční činnost prováděl v Petrohradě a Sevastopolu. V roce 1912 byl vypovězen z Ruska; určitý čas žil ve Vídni a sympatizoval se skupinou Trockého, později žil na ostrově Capri. Přispíval do bolševických listů Zvězda a Pravda, do časopisu Prosvěščenije a do

menševického časopisu Sovremennik. Po Říjnové revoluci působil v petrohradské tiskové agentuře (ROSTA). V letech 1919—1920 pracoval ve vojenských orgánech a od května 1920 do roku 1937 v diplomatických službách. — *290*

Stauning Thorwald August Marinus (1873—1942) — dánský státník, jeden z pravicových vůdců dánské sociální demokracie a II. internacionály, publicista. Od roku 1906 byl členem dánského parlamentu, od roku 1910 předsedou Sociálně demokratické strany Dánska a její parlamentní frakce. Za první světové války se projevoval jako sociálšovinista. V letech 1916 až 1920 byl členem buržoazní vlády jako ministr bez portfeje. V letech 1924—1926 stál v čele sociálně demokratické vlády a v letech 1929—1942 byl předsedou koaličních vlád buržoazních radikálů a pravicových sociálních demokratů. — *482*

Stěklov J. M. (1873—1941) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1893, jeden z organizátorů prvních sociálně demokratických kroužků v Oděse a spoluzakladatel publicistické skupiny Borba. Po II. sjezdu SDDSR se přiklonil k bolševikům. V letech reakce a nového revolučního rozmachu přispíval do ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat, do bolševických listů Zvězda a Pravda. Po únorové revoluci 1917 stál na pozicích »revolučního obranářství«, byl zvolen členem výkonného výboru petrohradského sovětu a redaktorem listu Izvěstija petrogradskogo sověta. Po Říjnové revoluci se stal členem Celoruského ústředního výkonného výboru a ústředního výkonného výboru, redaktorem listu Izvěstija VCIK a časopisu Sovětskoje stroitělstvo. Od roku 1929 byl místopředsedou vědeckého výboru při ÚVV SSSR. Napsal řadu prací z dějin revolučního hnutí. — *456, 470*

Stěpko — viz Kiknadze N. D.

Stojnov N. — *79—80*

Stopka — syn G. J. Zinovjeva a Z. I. Lilinové. — *281*

Strannik — viz Fridolin V. J.

Strekoza — *229*

Ströbel Heinrich (1869—1945) — německý sociální demokrat, centri-

sta. V letech 1905—1916 byl členem redakce ústředního orgánu německé sociální demokracie, listu Vorwärts. V letech 1908—1918 byl poslancem pruského Zemského sněmu. Za první světové války vystupoval proti sociálšovinismu a válce, přikláněl se k levicové skupině Internacionála, později však přešel na pozice kautskismu. Roku 1917 se stal jedním ze zakladatelů Nezávislé sociálně demokratické strany Německa. Od listopadu 1918 do ledna 1919 byl členem pruské vlády. Od roku 1922 byl členem Říšského sněmu. — *207, 212*

Ström Frederik (1880—1948) — švédský levicový sociální demokrat, spisovatel a publicista. V letech 1911—1916 byl tajemníkem Sociálně demokratické dělnické strany Švédska. Za první světové války se hlásil k internacionalistům. V letech 1918—1920 pracoval jako šéfredaktor listu Folkets Dagblad Politiken. V letech 1921—1924 vykonával funkci tajemníka Komunistické strany Švédska. V roce 1924 se přiklonil k Höglundově oportunistické skupině, vystoupil z komunistické strany a v roce 1926 se vrátil do sociálně demokratické strany. Napsal knihu I stormig tid [V bouřlivé době]. Vyšla roku 1942 ve Stockholmu a jedna její kapitola, nazvaná Lenin ve Stockholmu, obsahuje vzpomínky na Leninův příjezd 31. března (13. dubna) 1917 do Stockholmu a záznam rozmluvy s ním. — *464—465, 491*

Strýc — viz Lenin V. I.

Suchanov N. (vl. jm. Gimmer N. N.) (Such-v N.) (1882—1940) — ekonom a publicista. Původně zastával narodnické názory, později se přiklonil k menševikům, pokoušel se spojit narodnictví s marxismem. Za první světové války se hlásil k internacionalistům. V roce 1917 byl zvolen členem ústředního výkonného výboru petrohradského sovětu. Přispíval do menševického listu Novaja žizň, aktivně podporoval prozatímní vládu. Po Říjnové revoluci pracoval v hospodářských orgánech a institucích. V roce 1931 byl odsouzen jako vůdce ilegální menševické organizace. — *218—219, 236, 239, 250, 290, 456*

Such-V N. — viz Suchanov N.

Südekum Albert (1871—1944) — jeden z oportunistických vůdců německé sociální demokracie, revizionista. V letech 1900—1918 byl poslancem Říšského sněmu. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. Hlásal imperialistické názory na koloniální otázku,

bojoval proti revolučnímu hnutí dělnické třídy. V letech 1918—1920 byl pruským ministrem financí. V roce 1920 se vzdal aktivní politické činnosti. — *60, 70,* 80, 100, 112—113, 116

Sumensonová J. M. — soukromá osoba; pobývala v Petrohradě a neměla žádný vztah k ruskému nebo mezinárodnímu dělnickému hnutí. Její obchodní korespondenci s Haneckým, žijícím tehdy ve Stockholmu, označila prokuratura za dohodnutou a zašifrovanou a snažila se ji využít jako obviňující materiál proti V. I. Leninovi. — *480*

Suric J. Z. (1882—1952) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V letech 1902—1903 byl členem Bundu a 1903—1914 zastával menševické názory. Za první světové války se hlásil k internacionalistům. Po Říjnové revoluci pracoval v diplomatických službách. — *232*

Šagov N. R. (1882—1918) — aktivní účastník revolučního hnutí, bolševik, poslanec IV. státní dumy za Kostromskou gubernii, povoláním tkadlec. V dumě byl členem bolševické frakce. V roce 1914 byl spolu s dalšími členy bolševické frakce v dumě zatčen a odsouzen k doživotnímu vyhnanství na Sibiř, odkud se vrátil až roku 1917. — *50, 433*

Šingarjov A. I. (1869—1918) — kadet, zemstevní činitel a publicista, povoláním lékař. Od roku 1907 byl členem ústředního výboru Konstitučně demokratické strany. Byl poslancem II., III. a IV. státní dumy, v dumě byl vůdcem frakce kadetů. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zemědělství v první prozatímní vládě a později ministrem financí v druhé prozatímní vládě. — *432*

Šklovská D. Z. (1880—1956) — manželka G. L. Šklovského. Politicky nebyla organizována. — *20, 302*

Šklovskij G. L. (1875—1937) — člen SDDSR od roku 1898. Působil ve stranických organizacích v některých běloruských městech a v zahraničí. Od roku 1909 žil v emigraci. Do Ruska se vrátil po únorové revoluci 1917 a pracoval v Nižním Novgorodě [Gorkij] a v Moskvě. V letech 1918—1925 byl v diplomatických službách. Na XIV. sjezdu strany byl zvolen do ústřední kontrolní komise VKS(b); v roce 1927 byl tohoto členství zbaven. V 30. letech se stal obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — *120, 154, 157, 161—162, 172, 174—175, 182—183, 220, 242, 247, 249, 298, 300—302, 310, 372, 378—379*

Šljapnikov A. G. (A., A-dr, Al-dr, Alexandr, A-ndr, Běl., Bělenin) (1885—1937) — člen SDDSR od roku 1901. Stranicky pracoval v Sormově [dnes součást Gorkého], Petrohradě, Muromu a v Moskvě. V roce 1914 ho ÚV SDDSR vyslal do Stockholmu, kde zajišťoval styk mezi zahraničním byrem ÚV a ruskou částí ÚV a petrohradským výborem. Po únorové revoluci 1917 se stal členem petrohradského výboru SDDSR(b), členem výkonného výboru petrohradského sovětu dělnických a vojenských zástupců a předsedou petrohradského Svazu kovodělníků. Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem práce, později pracoval v odborech a v hospodářských orgánech. V letech 1920—1922 založil a vedl skupinu takzvané dělnické opozice. V roce 1933 byl ze strany vyloučen. — *27—32, 35—44, 50—53, 58—63, 67, 69—70, 74, 79—81, 103, 106, 143—144, 148, 151—153, 160—161, 168—169, 176, 180—181, 224, 227, 232—235, 240, 244—252, 254, 257—261, 263—278, 294, 297, 304, 309, 313, 317, 322, 325—331, 333, 464, 468—469*

Štejnberg S. — ruský emigrant, člen emigrantského výboru ve Stockholmu. Tento výbor vznikl v roce 1917 po únorové revoluci s cílem poskytovat pomoc politickým emigrantům, kteří se vraceli do Ruska. — *471, 473*

Štěr — *475*

Thalheimer August (1884—1948) — německý sociální demokrat, publicista. Za první světové války zastával internacionalistické stanovisko. V letech 1914—1916 pracoval jako redaktor sociálně demokratického listu Volksfreund; patřil ke skupině Internacionála, pozdějšímu Spartakovu svazu. Od roku 1916 do roku 1918 se podílel na vydávání ilegálních protiválečných a protišovinistických agitačních materiálů Spartakusbriefe [Spartakovy dopisy]. V letech 1918—1923 byl členem ústředního výboru Komunistické strany Německa a redaktorem ústředního orgánu KSN Die Rote Fahne. V roce 1921 hájil levicové stanovisko; v roce 1923 se přiklonil k oportunistům, 1929 byl ze strany vyloučen. — *109, 136*

Thalheimerová Berta (nar. 1883) — významná představitelka sociálně demokratického hnutí v Německu, zastánkyně centristických názorů. Za skupinu Internacionála se zúčastnila zimmerwaldské a kientalské konference, později se podílela na založení skupiny Spartakus. Byla členkou Komunistické strany Německa, v roce 1929 však z ní byla vyloučena. — *245*

Thomas Albert (1878—1932) — francouzský politik, pravicový socialista. Za první světové války hájil sociálšovinistické názory. Stal se ministrem zbrojního průmyslu ve francouzské buržoazní vládě. Po únorové revoluci 1917 přijel do Ruska, kde agitoval pro pokračování ve válce. V roce 1919 patřil k organizátorům II. internacionály. V letech 1919—1932 stál v čele mezinárodního výboru práce při Společnosti národů. — *483*

Tichomirnov V. A. (Viktor) (1889—1919) — člen SDDSR od roku 1905. Jako revolucionář působil v Kazani, Petrohradě a Moskvě i v zahraničí. Podílel se na přípravách k vydávání listu Pravda a přispíval do něho. Zúčastnil se aktivně únorové revoluce 1917; byl delegátem VI. sjezdu SDDSR(b). Po sjezdu byl pověřen úkoly v Moskvě, kde se také zapojil do říjnových bojů. Po Říjnové revoluci byl členem kolegia lidového komisariátu vnitra. — *20, 23*

Tichonov A. N. (1880—1956) — spisovatel. V letech 1915—1916 vydával časopis Letopis, později list Novaja žizň. — *269*

Tinskij — viz Usijevič G. A.

Ťošča — viz Samojlov F. N.

Tria — viz Mgeladze V. D.

Trier Gerson (nar. 1851) — jeden z předních činitelů levého křídla Sociálně demokratické strany Dánska, povoláním učitel. Bojoval proti kompromisnické politice reformistického vedení strany. Za první světové války vystupoval jako internacionalista. V září 1916 vystoupil proti usnesení sjezdu Sociálně demokratické strany Dánska o účasti jejích členů v buržoazní vládě; na znamení protestu ze strany vystoupil. — *482*

Trockij L. D. (vl. jm. Bronštejn) (1879—1940) — člen SDDSR od roku 1897, menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu byl likvidátorem. V roce 1912 zorganizoval protistranický srpnový blok. Za první světové války žil ve Švýcarsku, Francii a Americe, redigoval menševický list Naše slovo. Zaujímal centristickou pozici a bojoval proti Leninovu stanovisku v otázkách války, míru a revoluce. Po únorové revoluci 1917 se vrátil z emigrace, vstoupil do skupiny mezirajonovců a společně s nimi byl na VI. sjezdu přijat do SDDSR(b). Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem zahraničních věcí, lidovým komisařem vojenství a vojenské-

ho námořnictva, předsedou Revoluční vojenské rady republiky a členem politického byra ÚV a exekutivy Kominterny. V roce 1918 se stavěl proti brestlitevskému míru; v letech 1920—1921 stál v diskusi o odborech v čele opozice. Od roku 1923 vedl frakční boj proti leninskému programu výstavby socialismu a proti generální linii strany; prohlašoval, že socialismus nemůže v Rusku zvítězit. V roce 1927 byl vyloučen ze strany, v roce 1929 za protisovětskou činnost vypovězen z SSSR a v roce 1932 zbaven sovětského občanství. — *53, 60, 91, 95, 104—105, 107—108, 112, 114, 123, 136, 150, 153, 159—160, 188, 195, 197—198, 210—211, 213—215, 229, 246, 256, 259, 263, 316, 327—328, 371, 396, 404, 418, 421, 434*

TROELSTRA Pieter Jelles (1860—1930) — představitel holandského dělnického hnutí, pravicový socialista. V roce 1894 patřil k zakladatelům a později vedoucím činitelům Sociálně demokratické dělnické strany Nizozemska. Na počátku 20. století přešel z marxistických pozic na pozice krajního oportunismu. Bojoval proti levému křídlu strany, které se v roce 1907 seskupilo kolem listu De Tribune a v roce 1909 zformovalo v Sociálně demokratickou stranu Nizozemska (strana tribunistů). Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista a germanofil. — *36—39, 63, 123*

TROJANOVSKIJ A. A. (1882—1955) — člen SDDSR od roku 1907. Pracoval ve stranických organizacích v Petrohradě a Kyjevě. V roce 1910 emigroval, žil postupně ve Švýcarsku, Paříži a Vídni. Byl členem delegace ÚV SDDSR na basilejském kongresu v roce 1912 a účastníkem krakovské a poroninské porady ÚV SDDSR se stranickými pracovníky. V roce 1917 se vrátil do Ruska, přiklonil se k menševikům. V roce 1923 byl znovu přijat do KSR(b). V letech 1918—1921 sloužil v Rudé armádě. Později pracoval v dělnicko-rolnické inspekci a byl členem kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu. V letech 1927—1933 byl zplnomocněným diplomatickým zástupcem SSSR v Japonsku a 1933—1938 v USA. Po návratu z USA se zabýval pedagogickou a literární činností. Od roku 1941 pracoval v Sovětském informačním středisku. — *408, 438*

TROTZKY — viz Trockij L. D.

TURATI Filipo (1857—1932) — představitel italského dělnického hnutí, spoluzakladatel Italské socialistické strany v roce 1892; vedl její pravé, reformistické křídlo. Za první světové války patřil k centristům. Říjnovou revoluci přijal nepřátelsky. Po rozkolu v Italské so-

cialistické straně v roce 1922 se stal čelným představitelem reformistické Unitární socialistické strany. V roce 1926 emigroval z fašistické Itálie do Francie. — *375, 385, 406, 419, 425*

Tyszka Jan (vl. jm. Jogiches Leon (1867—1919) — významný činitel polského a německého dělnického hnutí. Patřil k zakladatelům strany Sociální demokracie Království polského a stal se členem jejího vedení; od roku 1900 byl členem hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy. Na jaře 1906 byl ve Varšavě zatčen a odsouzen na 8 let nucených prací. Po útěku z vyhnanství pokračoval v revoluční činnosti v zahraničí. Za první světové války žil v Německu, spolupracoval s německou sociální demokracií a podílel se na založení Spartakova svazu. V letech 1916—1918 byl vězněn. Po listopadové revoluci v roce 1918 byl osvobozen, podílel se na založení Komunistické strany Německa a byl zvolen tajemníkem jejího ústředního výboru. V březnu 1919 byl zatčen a poté v berlínském vězení zavražděn. — *227—228, 368, 370, 372, 375*

Ulianow — viz Lenin V. I.

Uljanovová M. I. (1878—1937) — významná představitelka komunistické strany a sovětského státu, mladší sestra V. I. Lenina. Do revolučního hnutí se zapojila už ve studentských letech, od roku 1898 byla profesionální revolucionářkou. Působila ve stranických organizacích v různých městech v Rusku i v zahraničí. Od roku 1900 se aktivně podílela na vydávání Jiskry. Od podzimu 1903 pracovala v sekretariátu ÚV strany, v roce 1904 v petrohradské organizaci bolševiků. Od března 1917 do jara 1929 byla členkou redakce a odpovědnou tajemnicí Pravdy. Na XIV. sjezdu VKS(b) byla zvolena členkou ústřední kontrolní komise, na XVII. sjezdu členkou komise státní kontroly. Byla rovněž členkou moskevského sovětu. V roce 1935 se stala členkou Ústředního výkonného výboru SSSR. — *468*

Uljanov Wl. — viz Lenin V. I.

Usijevič G. A. (Tinskij) (1891—1918) — člen SDDSR od roku 1908. V roce 1914 uprchl z vyhnanství do zahraničí. Od roku 1916 žil ve Švýcarsku. Do Ruska se vrátil spolu s Leninem 3. dubna 1917. Pracoval v Moskvě jako stranický organizátor a byl členem výkonného výboru moskevského sovětu. Aktivně se zúčastnil Říjnové revoluce. V roce 1918 pomáhal organizovat zásobování v západní Sibiři. Byl zabit kontrarevolucionáři. — *286, 290, 295—296, 307, 311, 378, 420, 424, 431, 443, 449*

Usijevičová J. F. (1893—1968) — dcera významného činitele mezinárodního dělnického hnutí F. J. Kona, člena SDDSR od roku 1915. Pracovala v bernské sekci SDDSR. V dubnu 1917 se vrátila společně s Leninem do Ruska. Po Říjnové revoluci ilegálně stranicky pracovala na Ukrajině, od roku 1920 pak v Moskvě v Celoruské mimořádné komisi pro boj s kontrarevolucí a špionáží a v Nejvyšší národohospodářské radě. Později se zabývala literární a vydavatelskou činností. Byla členkou Svazu spisovatelů SSSR. — *368, 417*

Ussievitsch — viz Usijevič G. A.

Valja — viz Safarovová V. S.

Vandervelde Émile (1866—1938) — vůdce Belgické dělnické strany, předseda mezinárodního socialistického byra II. internacionály, revizionista a oportunista. Za první světové války se projevil jako sociálšovinista a vstoupil do buržoazní vlády, vystřídal několik ministerských křesel. Po únorové revoluci 1917 přijel do Ruska, kde agitoval pro pokračování ve válce. Říjnovou revoluci přijal nepřátelsky a aktivně podporoval ozbrojenou intervenci proti Sovětskému Rusku. V letech 1925—1927 byl ministrem zahraničních věcí Belgie. V roce 1925 se podílel na uzavření Locarnských dohod namířených proti SSSR. — *19, 26—27, 29, 31—32, 37, 40, 51, 100, 141—142, 147, 256, 328*

Varin — viz Fridolin V. J.

Varšavskij — viz Bronski M. G.

Västberg Johan Mauritz (nar. 1886) — švédský sociální demokrat, novinář. Od roku 1904 pracoval ve vedení mládežnických organizací. Přispíval do mnoha švédských sociálně demokratických listů, některé z nich sám redigoval a vydával. V letech 1922—1940 byl poslancem švédského parlamentu a 1926—1936 členem vedení Švédské sociálně demokratické dělnické strany. — *426*

Vidnes Jacob Laurentius (1875—1940) — norský sociální demokrat, novinář. V letech 1912—1918 pracoval v redakci listu Socialdemokraten. Byl členem ústředního vedení Norské dělnické strany, jejíž pravé křídlo vedl. Od roku 1919 do roku 1940 stál v čele tiskového oddělení norského ministerstva zahraničních věcí. — *273, 440*

Viktor — viz Tichomirnov V. A.

Viktorjonok — viz Sokolnikov G. J.

Vilém II. (Hohenzollern) (1859—1941) — německý císař a pruský král (1888—1918). — *408, 455, 470—471, 476*

V. I. U. — viz Lenin V. I.

Vjačeslav Alexejevič, V. K. — viz Karpinskij V. A.

Vladimirov M. K. (vl. jm. Šejnfinkel) (Ljova) (1879—1925) — člen SDDSR od roku 1903. Za revoluční činnost byl vězněn a nakonec vypovězen doživotně na Sibiř. V roce 1908 uprchl z vyhnanství za hranice. Byl členem pařížské skupiny plechanovovců, jež vydávala list Za partiju. Za první světové války přispíval do pařížského listu Naše slovo, vydávaného Trockým. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska, patřil k mezirajonovcům a spolu s nimi byl na VI. sjezdu strany přijat do SDDSR(b). Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí. — *267, 368*

Voloďa — viz Movšovič M. I.

Vorobjov N. — viz Popov A. L.

Vorovskij V. V. (Orlovskij) (1871—1923) — revolucionář, význačný pracovník bolševické strany, sovětský diplomat, publicista a literární kritik. Společně s Leninem, M. S. Olminským a A. V. Lunačarským redigoval listy Vperjod a Proletarij; od konce roku 1905 pracoval v petrohradské bolševické organizaci a stal se redaktorem bolševického listu Novaja žizň. V roce 1906 se zúčastnil jako delegát IV. (sjednocovacího) sjezdu SDDSR. Za aktivní revoluční činnost byl několikrát vězněn a deportován. V roce 1917 odjel ze Stockholmu; na Leninův návrh se v roce 1917 stal členem zahraničního byra ÚV SDDSR. Po Říjnové revoluci patřil k významným sovětským diplomatům. 10. května 1923 byl v Lausanne zavražděn bělogvardějcem. — *477*

W. I. — viz Lenin V. I.

Wijnkoop David (1877—1941) — holandský levicový sociální demokrat, později komunista. V roce 1907 se podílel na založení orgánu levého křídla Sociálně demokratické dělnické strany Nizozemska De Tribune. Později se stal jeho šéfredaktorem. V roce 1909 byl jedním ze zakladatelů a předsedou sociálně demokratické strany

(strany tribunistů), která v roce 1918 přijala název Komunistická strana Nizozemska. Za první světové války vystupoval jako internacionalista, spolupracoval s časopisem Vorbote, teoretickým orgánem zimmerwaldské levice (viz též sv. 41). — *36, 85, 90, 100—101, 108—110, 114—119, 122—124, 126, 133—134, 136, 140, 145—146, 163*

W. U. — viz Lenin V. I.

Zaslavskij D. I. (1880—1965) — novinář a publicista. Do revolučního hnutí se zapojil v roce 1900. V roce 1903 vstoupil do Bundu. Za první světové války zastával obranářské stanovisko. V roce 1917 byl zvolen do ústředního výboru Bundu. V letech 1917—1918 ostře vystupoval proti bolševikům. V roce 1919 přehodnotil své politické názory, přiznal jejich nesprávnost a začal podporovat sovětskou moc. Přispíval do listů Leningradskaja pravda, Krasnaja gazeta, Izvěstija a v roce 1928 se stal stálým dopisovatelem Pravdy. Roku 1934 byl přijat do KSSS. — *475*

Zetkinová Clara (1857—1933) — význačná funkcionářka německého a mezinárodního dělnického hnutí, spoluzakladatelka Komunistické strany Německa. V revolučním hnutí pracovala od konce 70. let, v roce 1881 vstoupila do tehdejší ilegální Sociálně demokratické strany Německa. Patřila k levému křídlu německé sociální demokracie a spolu s R. Luxemburgovou, F. Mehringem a K. Liebknechtem bojovala proti Bernsteinovi a dalším oportunistům. Za první světové války patřila k revolučně smýšlejícím internacionalistům a vystupovala proti sociálšovinismu. Aktivně se podílela na přípravě bernské mezinárodní socialistické konference žen v březnu 1915. V roce 1916 vstoupila do skupiny Internacionála, později nazvané Spartakův svaz. Roku 1919 se stala členkou Komunistické strany Německa a byla zvolena do jejího ústředního výboru. Na III. kongresu Komunistické internacionály byla zvolena do exekutivy Kominterny, řídila mezinárodní sekretariát žen. V roce 1925 se stala předsedkyní Mezinárodní rudé pomoci. — *55, 113, 115—116, 128, 134—136, 142, 212, 483*

Zina — viz Lilinová Z. I.

Zinovjev G. J. (vl. jm. Radomyslskij) (Gr., Grig., Grigorij, G. Z.) (1883—1936) — člen SDDSR od roku 1901. V letech 1905 až 1907 byl členem petrohradského výboru, od roku 1907 členem ústředního výboru SDDSR. V letech 1908—1917 žil v emigraci,

byl členem redakce ústředního orgánu strany, listu Social-demokrat a bolševického listu Proletarij. V letech reakce 1907—1910 se stavěl smířlivecky k likvidátorům, otzovistům a trockistům. Zúčastnil se zimmerwaldské a kientalské mezinárodní socialistické konference. V době příprav Říjnové revoluce a v jejím průběhu kolísal, nesouhlasil s rozhodnutím ústředního výboru o ozbrojeném povstání. Po Říjnové revoluci byl předsedou petrohradského sovětu a až do roku 1926 členem politického byra ústředního výboru, v letech 1919—1926 předsedou exekutivy Komunistické internacionály. V listopadu 1927 byl vyloučen ze strany, v roce 1928 mu bylo členství obnoveno, v roce 1932 byl ze strany opět vyloučen a v roce 1933 opět přijat. V roce 1934 byl z VKS(b) vyloučen potřetí. Koncem 30. let se stal obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 44). — *19, 22—23, 63, 83—84, 92, 95, 101—112, 115, 119—122, 126—132, 136, 138, 141—143, 145, 150—151, 156—160, 163—164, 166, 172—175, 177—178, 188—189, 198, 203—205, 208—210, 218—222, 224—236, 238—246, 248—250, 252—257, 259—261, 264—265, 268—270, 273—274, 277—279, 285—293, 295—299, 300, 304, 306—310, 312—320, 322—325, 330—333, 335—337, 339, 346, 350—352, 357, 359—362, 367—370, 384, 393—394, 397, 403—404, 405, 409, 423, 429, 434, 443, 449, 454, 457—458, 460—462, 477*

Žorž — viz Safarov G. I.

Žoržik — viz Safarov G. I.

Žordanija N. N. (An, Kostrov) (1870—1953) — sociální demokrat menševik. Politickou činnost zahájil v 90. letech, byl členem Mesame dasi, první marxistické skupiny v Gruzii, a stál v čele jejího oportunistického křídla. Po II. sjezdu SDDSR vedl kavkazské menševiky. V roce 1905 řídil menševický list Social-demokrat (v gruzínštině), vystupoval proti bolševické taktice v buržoazně demokratické revoluci. V roce 1906 byl členem I. státní dumy. Zúčastnil se IV. sjezdu SDDSR, na V. sjezdu v roce 1907 byl za menševiky zvolen členem ústředního výboru SDDSR. V roce 1914 přispíval do časopisu Borba, v jehož čele stál Trockij. Za první světové války vystupoval jako sociálšovinista. Po únorové revoluci 1917 byl předsedou tifliského [tbiliského] sovětu dělnických zástupců, v letech 1918—1921 stál v čele kontrarevoluční menševické vlády v Gruzii. Od roku 1921 žil v emigraci. — *107, 120, 122*

ZEMĚPISNÉ NÁZVY

Dříve	*Nyní*
Helsingfors	Helsinky
Kristiania	Oslo
Samara	Kujbyšev
Soluň	Thesaloniké

OBSAH

Předmluva 7—16

1914

1 M. V. KOBECKÉMU. *2. srpna* 17
2 TELEGRAM POLICEJNÍMU ŘEDITELI MĚSTA KRAKOVA. *7. srpna* 18
3 V. ADLEROVI. *5. září* 18
4 V. A. KARPINSKÉMU. *6. září* 19
5 V. A. TICHOMIRNOVOVI. *9. září* 20
6 REDAKČNÍMU TAJEMNÍKOVI VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH. *15. září* 20
7 V. A. KARPINSKÉMU. *Po 27. září* 21
8 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 28. zářím* 21
9 J. S. HANECKÉMU. *28. září* 23
10 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 11. říjnem* 24—25
11 V. A. KARPINSKÉMU. *11. října* 25
12 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 15. říjnem* 26
13 V. A. KARPINSKÉMU. *17. října* 26—27
14 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *17. října* 27—30
15 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *17. a 21. října* 31—32
16 V. A. KARPINSKÉMU. *18. října* 32—33
17 V. A. KARPINSKÉMU. *20. října* 33—34
18 V. A. KARPINSKÉMU. *23. října* 34—35
19 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *27. října* 35—38
20 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *31. října* 38—40
21 REDAKCI LISTU VORWÄRTS A WIENER »ARBEITER-ZEITUNG«. *Mezi 11. a 21. listopadem* 41
22 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *14. listopadu* 41—44
23 V. A. KARPINSKÉMU. *14. listopadu* 44
24 REDAKČNÍMU TAJEMNÍKOVI VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH. *17. listopadu* 47—48

25 V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ. *18. listopadu* 48
26 V. A. KARPINSKÉMU. *20. listopadu* 48
27 V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ. *21. listopadu* 49
28 V. A. KARPINSKÉMU. *22. listopadu* 49
29 V. A. KARPINSKÉMU. *25. listopadu* 50
30 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *25. listopadu* 50—51
31 V. A. KARPINSKÉMU. *26. nebo 27. listopadu* 51
32 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 28. listopadem* 51—52
33 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *28. listopadu* 52—53
34 V. A. KARPINSKÉMU. *28. listopadu* 53—54
35 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Mezi 28. listopadem a 8. prosincem* 55
36 V. A. KARPINSKÉMU. *1. prosince* 55—56
37 V. A. KARPINSKÉMU. *Mezi 5. a 12. prosincem* 56
38 V. A. KARPINSKÉMU. *9. prosince* 57
39 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *11. prosince* 58
*40 M. V. KOBECKÉMU. *Před 16. prosincem* 58—59
41 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Před 16. prosincem* 59—60
42 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Po 28. prosinci* 60—61

1915

43 V. A. KARPINSKÉMU. *3. ledna* 62
44 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *3. ledna* 62—63
45 V. A. KARPINSKÉMU. *Mezi 3. a 9. lednem* 64
46 REDAKČNÍMU TAJEMNÍKOVI VYDAVATELSTVÍ GRANATOVÝCH. *4. ledna* 64—65
*47 D. B. RJAZANOVOVI. *9. ledna* 65—66
48 BASKOVI. *12. ledna* 66
49 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Před 17. lednem* 67
50 I. F. ARMANDOVÉ. *17. ledna* 67—68
51 V. A. KARPINSKÉMU. *Po 17. lednu* 69
52 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Mezi 20. lednem a 1. únorem* 69—70
53 I. F. ARMANDOVÉ. *24. ledna* 70—73
54 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *30. nebo 31. ledna* 74
55 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 1. únorem* 75
56 V. A. KARPINSKÉMU. *3. února* 75—76

* Dokumenty označené hvězdičkou jsou uveřejněny poprvé.

57	REDAKCI LISTU NAŠE SLOVO. *9. února*	76—79
58	A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *11. února*	79—81
*59	J. S. HANECKÉMU. *17. února*	81—82
60	V. A. KARPINSKÉMU. *Před 20. únorem*	82
61	V. A. KARPINSKÉMU. *20. února*	82—83
62	V. A. KARPINSKÉMU. *24. února*	83
*63	G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 27. únorem a 4. březnem*	83—84
64	S. N. RAVIČOVÉ. *9. března*	84
65	D. WIJNKOOPOVI. *12. března*	85
66	V. A. KARPINSKÉMU. *Před 23. březnem*	85—86
67	V. A. KARPINSKÉMU. *23. března*	86
68	REDAKCI LISTU NAŠE SLOVO. *23. března*	86—89
69	D. WIJNKOOPOVI. *5. května*	90
70	H. GORTEROVI. *5. května*	90—91
71	S. N. RAVIČOVÉ. *13. května*	92
72	V. A. KARPINSKÉMU. *Mezi 13. a 21. květnem*	92
73	A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Po 22. květnu*	93—94
*74	I. F. ARMANDOVÉ. *Po 4. červnu*	94—96
*75	I. F. ARMANDOVÉ. *Po 4. červnu*	96—97
76	K. B. RADKOVI. *Po 19. červnu*	97—100
77	D. WIJNKOOPOVI. *Mezi 19. červnem a 13. červencem*	100—101
*78	G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 24. červnem*	101—102
79	V. A. KARPINSKÉMU. *24. června*	102—103
*80	G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 24. červnu*	103
*81	G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 5. červencem*	104
*82	G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 5. červenci*	105—106
*83	G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 11. červencem*	107
*84	G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 11. a 30. červencem*	108
85	G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 11. červenci*	108—110
*86	G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 11. červenci*	111—112
87	A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Po 11. červenci*	112—113
88	K. B. RADKOVI. *Mezi 12. a 18. červencem*	114
89	K. B. RADKOVI. *15. července*	114—115
*90	D. WIJNKOOPOVI. *15. července*	115—117
*91	V. A. KARPINSKÉMU. *Po 15. červenci*	117
92	V. A. KARPINSKÉMU. *21. července*	117—118
93	D. WIJNKOOPOVI. *22. července*	118—119
*94	G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 23. červenci*	119—120
95	V. A. KARPINSKÉMU. *Před 24. červencem*	120

96 V. A. KARPINSKÉMU. *24. července* 121
*97 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 24. červenci* 121—122
98 D. WIJNKOOPOVI. *Po 24. červenci* 122—125
99 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *26. července* 125—126
*100 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 26. červenci* 126—127
*101 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 26. červenci* 127—128
*102 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 28. červencem.* 128—129
Příloha k dopisu 129
103 V. A. KARPINSKÉMU. *28. července* 129—130
*104 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 28. červenci* 130—131
*105 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 28. červencem a 2. srpnem* 131—132
106 V. A. KARPINSKÉMU. *Mezi 28. červencem a 2. srpnem* 132—133
107 D. WIJNKOOPOVI. *30. července* 133—134
108 K. B. RADKOVI. *Před 4. srpnem* 134—136
109 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Nejdříve 4. srpna* 136—137
110 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 10. srpnem* 138
111 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 11. srpnem* 138—139
112 V. A. KARPINSKÉMU. *11. srpna* 139—140
113 D. WIJNKOOPOVI. *Po 15. srpnu* 140
114 S. N. RAVIČOVÉ. *16. srpna* 140—141
115 S. N. RAVIČOVÉ. *Po 16. srpnu* 141—142
*116 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 19. srpnem* 142—143
117 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Před 19. srpnem* 144
118 K. B. RADKOVI. *19. srpna* 144—145
119 V. M. KASPAROVOVI. *19. srpna* 145—146
120 D. WIJNKOOPOVI. *Po 19. srpnu* 146—147
121 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Po 19. srpnu* 147—148
122 J. I. RIVLINOVÉ *Po 19. srpnu* 148—149
123 J. A. BERZINOVI. *20. srpna* 149
*124 V. A. KARPINSKÉMU. *21. srpna* 150
*125 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 23. srpnem* 150—151
126 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *23. srpna* 152—153
127 V. A. KARPINSKÉMU. *Po 23. srpnu* 153—154
128 V. A. KARPINSKÉMU. *Po 23. srpnu* 154
129 S. N. RAVIČOVÉ. *Po 23. srpnu* 154
130 S. N. RAVIČOVÉ. *26. srpna* 155
131 S. N. RAVIČOVÉ. *27. srpna* 155—156
*132 P. GOLAYOVI. *28. srpna* 156
*133 G. J. ZINOVJEVOVI. *30. srpna* 156—157
*134 G. J. ZINOVJEVOVI. *30. nebo 31. srpna* 157
135 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Mezi 8. a 13. zářím* 157—158

*136 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 8. září* 158—159
137 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 11. a 15. zářím* 159—160
138 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Před 13. zářím* 160—161
139 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *13. září* 161—162
140 V. A. KARPINSKÉMU. *13. září* 162—163
*141 G. J. ZINOVJEVOVI. *18. nebo 19. září* 163
142 K. B. RADKOVI. *Před 18. zářím* 163—164
*143 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 19. zářím* 164
144 K. B. RADKOVI. *19. září* 165
145 V. A. KARPINSKÉMU. *19. září* 166
146 V. A. KARPINSKÉMU. *19. září* 166—167
147 M. M. CHARITONOVOVI. *19. září* 167
148 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *19. září* 168—169
*149 ALEXANDROVIČOVI. *19. září* 169—171
150 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Mezi 19. zářím a 11. říjnem* 172
151 K. B. RADKOVI. *Po 21. září* 172—173
*152 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 21. září* 173—174
153 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *26. září* 174
*154 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 26. zářím a 5. říjnem* 175
155 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Po 26. září* 176
156 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 6. říjnem* 177
157 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 6. říjnem* 177
158 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 6. říjnem* 178
159 V. A. KARPINSKÉMU. *6. října* 179
160 V. A. KARPINSKÉMU. *7. října* 179—180
161 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *10. října* 180—181
162 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 9. listopadem* 181—182
163 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Před 9. listopadem* 182—183
164 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *9. listopadu* 183—185
165 V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ. *Po 20. listopadu* 185
*166 M. M. CHARITONOVOVI. *Po 21. listopadu* 185—187
167 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *22. listopadu* 187—188
*168 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 27. listopadem* 188—189
169 S. N. RAVIČOVÉ. *Před 16. prosincem* 189—190
*170 G. J. BĚLEŇKÉMU. *Po 27. prosinci* 190

1916

171 A. M. GORKÉMU. *11. ledna* 191
*172 I. F. ARMANDOVÉ. *13. ledna* 192

*173 I. F. ARMANDOVÉ. *15. ledna* 192—195
*174 I. F. ARMANDOVÉ. *19. ledna* 196—197
*175 I. F. ARMANDOVÉ. *21. ledna* 197—198
176 HENRIETTĚ ROLANDOVÉ-HOLSTOVÉ. *Po 21. lednu* 198—199
177 M. M. CHARITONOVOVI. *27. ledna* 199—200
178 M. M. CHARITONOVOVI. *29. ledna* 200
179 M. M. CHARITONOVOVI. *29. ledna* 201
*180 M. M. CHARITONOVOVI. *30. ledna* 201—202
181 M. M. CHARITONOVOVI. *31. ledna* 202
*182 K. B. RADKOVI. *Po 1. únoru* 203
183 A. M. GORKÉMU. *Před 8. únorem* 203—204
*184 G. J. ZINOVJEVOVI. *12. února* 204—205
185 S. N. RAVIČOVÉ. *13. února* 205
186 S. N. RAVIČOVÉ. *17. února* 206
187 V. A. KARPINSKÉMU. *24. února* 206—207
*188 I. F. ARMANDOVÉ. *26. února* 207
189 S. N. RAVIČOVÉ. *27. února* 208
*190 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 2. a 25. březnem* 208—210
*191 HENRIETTĚ ROLANDOVÉ-HOLSTOVÉ. *8. března* 210—213
192 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Po 11. březnu* 214—218
193 J. LARINOVI. *13. března* 218
194 S. N. RAVIČOVÉ. *16. března* 218—219
*195 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 16. březnu* 219
*196 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 19. březnem* 220—221
197 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *19. března* 221—223
198 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Po 19. březnu* 223—224
*199 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 20. březnem* 224—225
*200 G. J. ZINOVJEVOVI. *20. března* 225—226
*201 G. J. ZINOVJEVOVI. *20. nebo 21. března* 226—227
*202 G. J. ZINOVJEVOVI. *21. března* 228
*203 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 23. březnem* 228—229
Příloha k dopisu 229
*204 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 23. a 25. březnem* 230—231
*205 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 23. březnu* 231
*206 I. F. ARMANDOVÉ. *31. března* 232
207 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *4. dubna* 232—233
*208 G. J. ZINOVJEVOVI. *4. dubna* 233—234
*209 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 4. dubnu* 234—235
*210 G. J. ZINOVJEVOVI. *10. dubna* 235—236
*211 D. B. RJAZANOVOVI. *10. dubna* 236

*212 G. J. PJATAKOVOVI, J. B. BOŠOVÉ A N. I. BUCHARINOVI. *Po 10. dubnu* 237—238
*213 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 18. dubnem* 238—239
*214 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 18. dubnem* 239—240
*215 G. J. ZINOVJEVOVI. *18. dubna* 240—241
216 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Po 18. dubnu* 242
*217 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 18. a 24. dubnem* 242—243
218 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Mezi 19. dubnem a 7. květnem* 243—244
*219 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 2. květnem a 2. červnem* 244—245
220 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Mezi 6. a 13. květnem* 245—247
221 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *11. května* 247
*222 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *16. května* 247—248
*223 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 17. květnem* 248
224 V. A. KARPINSKÉMU. *17. května* 248—249
*225 G. J. ZINOVJEVOVI. *17. května* 249—250
*226 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *19. května* 250—251
*227 G. J. ZINOVJEVOVI. *19. května* 252—253
228 G. J. ZINOVJEVOVI. *21. května* 253—257
229 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *23. května* 257—260
*230 G. J. ZINOVJEVOVI. *24. května* 260—261
231 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *Po 28. květnu* 261—262
232 S. N. RAVIČOVÉ. *31. května* 262
233 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Koncem května* 263—264
*234 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 2. a 6. červnem* 264—265
*235 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Mezi 3. a 6. červnem* 265—266
236 S. N. RAVIČOVÉ. *Po 3. červnu* 266
237 V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ. *Po 4. červnu* 266—267
238 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Po 4. červnu* 267—268
*239 G. J. ZINOVJEVOVI. *6. června* 268—269
240 M. N. POKROVSKÉMU. *8. června* 269
*241 I. F. ARMANDOVÉ. *V polovině června* 270
242 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Před 17. červnem* 270—273
*243 G. J. ZINOVJEVOVI. *17. června* 273
244 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *17. června* 274—278
*245 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 17. a 25. červnem* 278
*246 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 20. červnu* 279
247 S. N. RAVIČOVÉ. *27. června* 280
248 Z. I. LILINOVÉ. *Po 27. červnu* 280—281
249 M. N. POKROVSKÉMU. *2. července* 281—282

*250 I. F. ARMANDOVÉ. *4. července* 282—285
*251 G. J. ZINOVJEVOVI. *4. července* 285—286
*252 I. F. ARMANDOVÉ. *7. července* 286
*253 I. F. ARMADOVÉ. *14. července* 287
254 M. N. POKROVSKÉMU. *14. července* 287
*255 I. F. ARMANDOVÉ. *20. července* 288
*256 G. J. ZINOVJEVOVI. *21. července* 288—289
*257 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 23. červenci* 289—290
*258 G. J. ZINOVJEVOVI. *24. července* 290—291
259 M. N. POKROVSKÉMU. *24. července* 291
*260 M. G. CCHAKAJOVI. *24. července* 292
*261 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 24. červenci* 292—293
*262 I. F. ARMANDOVÉ. *25. července* 293
263 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *25. července* 293—294
*264 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 26. červenci* 295
*265 G. J. ZINOVJEVOVI. *Nejdříve 30. července* 296
*266 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 30. červenci* 297
*267 I. F. ARMANDOVÉ. *1. srpna* 297—298
*268 G. J. ZINOVJEVOVI. *2. srpna* 298
*269 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 2. a 11. srpnem* 299
270 M. N. POKROVSKÉMU. *5. srpna* 299—300
271 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *5. srpna* 300—301
272 M. N. POKROVSKÉMU. *Mezi 5. a 31. srpnem* 301—302
273 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Po 5. srpnu* 302
*274 M. M. CHARITONOVOVI. *Začátkem srpna* 303
*275 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 10. a 20. srpnem* 304
*276 G. L. PJATAKOVOVI. *Mezi 10. a 20. srpnem* 305
277 V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ. *18. srpna* 306
*278 G. J. ZINOVJEVOVI. *Před 22. srpnem* 306—307
*279 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 22. srpnu* 307—308
*280 G. J. ZINOVJEVOVI. *23. srpna* 308—309
*281 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 27. a 31. srpnem* 309
282 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Před 31. srpnem* 310
*283 M. M. CHARITONOVOVI. *31. srpna* 310—311
284 M. N. POKROVSKÉMU. *31. srpna* 311—312
*285 G. J. ZINOVJEVOVI. *V srpnu* 312
*286 G. J. ZINOVJEVOVI. *V srpnu* 313
287 G. J. ZINOVJEVOVI. *V srpnu* 313—315
*288 G. J. ZINOVJEVOVI. *V srpnu* 315—316
*289 G. J. ZINOVJEVOVI. *V srpnu* 316—317
*290 G. J. ZINOVJEVOVI. *V srpnu* 317—318

291 G. J. ZINOVJEVOVI. *Koncem srpna—začátkem září* 318
292 G. J. ZINOVJEVOVI. *Koncem srpna—začátkem září* 319—320
293 N. I. BUCHARINOVI. *Koncem srpna—začátkem září* 320—321
*294 I. F. ARMANDOVÉ. *15. září* 321—322
*295 G. J. ZINOVJEVOVI. *15. září* 322
*296 G. J. ZINOVJEVOVI. *V polovině září* 322—323
*297 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 15. zářím a 5. říjnem* 323—324
*298 I. F. ARMANDOVÉ. *26. září* 324
299 V. M. KASPAROVOVI. *26. září* 324
*300 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *3. října* 325
301 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *Po 3. říjnu* 325—330
302 V. A. KARPINSKÉMU. *Před 5. říjnem* 330
*303 G. J. ZINOVJEVOVI. *Nejpozději 5. října* 330—331
*304 G. J. ZINOVJEVOVI. *Nejpozději 5. října* 331—332
*305 G. J. ZINOVJEVOVI. *5. října* 332
*306 G. J. ZINOVJEVOVI. *Mezi 5. a 14. říjnem* 333
307 V. A. KARPINSKÉMU. *Po 5. říjnu* 333
*308 I. F. ARMANDOVÉ. *9. října* 334
309 N. I. BUCHARINOVI. *14. října* 334—338
*310 I. F. ARMANDOVÉ. *21. října* 339
311 F. KORITSCHONEROVI. *25. října* 339—342
312 G. J. BĚLEŇKÉMU. *26. října* 342
*313 I. F. ARMANDOVÉ. *28. října* 343
*314 I. F. ARMANDOVÉ. *28. října* 343—344
*315 I. F. ARMANDOVÉ. *31. října* 344
316 N. D. KIKNADZEMU. *Koncem října—začátkem listopadu* 345
*317 I. F. ARMANDOVÉ. *4. listopadu* 346—347
318 N. D. KIKNADZEMU. *Po 5. listopadu* 347—350
*319 I. F. ARMANDOVÉ. *7. listopadu* 350—352
320 I. F. ARMANDOVÉ. *20. listopadu* 352—353
321 I. F. ARMANDOVÉ. *25. listopadu* 354—355
*322 I. F. ARMANDOVÉ. *Před 26. listopadem* 355
*323 I. F. ARMANDOVÉ. *26. listopadu* 356
*324 I. F. ARMANDOVÉ. *28. listopadu* 356—357
325 I. F. ARMANDOVÉ. *30. listopadu* 357—363
326 A. SCHMIDOVI. *1. prosince* 363—365
327 M. G. BRONSKÉMU. *Začátkem prosince* 366
328 M. N. POKROVSKÉMU. *6. prosince* 367

*329 I. F. ARMANDOVÉ. *17. prosince* 367—368
330 I. F. ARMANDOVÉ. *18. prosince* 369—370
331 V. A. KARPINSKÉMU. *20. prosince* 371—372
*332 G. J. ZINOVJEVOVI. *Po 20. prosinci* 372—373
333 M. N. POKROVSKÉMU. *21. prosince* 373
334 I. F. ARMANDOVÉ. *Po 23. prosinci* 374—375
335 I. F. ARMANDOVÉ. *25. prosince* 375—378
336 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *26. prosince* 378—379
337 G. L. ŠKLOVSKÉMU. *Po 26. prosinci* 379
338 V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ. *31. prosince* 379

1917

339 M. N. POKROVSKÉMU. *3. ledna* 380
*340 I. F. ARMANDOVÉ. *6. ledna* 380—384
*341 I. F. ARMANDOVÉ. *Po 6. lednu* 384—385
*342 I. F. ARMANDOVÉ. *7. ledna* 385—386
343 I. F. ARMANDOVÉ. *8. ledna* 386—387
344 V. A. KARPINSKÉMU. *8. ledna* 387—389
345 M. N. POKROVSKÉMU. *8. ledna* 389—390
346 V. A. KARPINSKÉMU. *Mezi 10. a 22. lednem* 390
347 NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI. *11. nebo 12. ledna* 391
*348 I. F. ARMANDOVÉ. *13. ledna* 392—393
*349 I. F. ARMANDOVÉ. *14. ledna* 393—395
*350 I. F. ARMANDOVÉ. *15. ledna* 395—396
351 V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ. *15. ledna* 396—397
*352 I. F. ARMANDOVÉ. *16. ledna* 397
*353 I. F. ARMANDOVÉ. *19. ledna* 397—398
354 I. F. ARMANDOVÉ. *19. ledna* 398—401
355 V. A. KARPINSKÉMU. *19. ledna* 401—402
*356 I. F. ARMANDOVÉ. *20. ledna* 402—403
357 I. F. ARMANDOVÉ. *22. ledna* 403—404
*358 I. F. ARMANDOVÉ. *22. ledna* 404—406
359 I. F. ARMANDOVÉ. *Mezi 22. a 30. lednem* 406—407
360 I. F. ARMANDOVÉ. *30. ledna* 407—409
*361 I. F. ARMANDOVÉ. *2. února* 409—410
362 I. F. ARMANDOVÉ. *3. února* 410—412
*363 K. B. RADKOVI. *3. února* 413
*364 I. F. ARMANDOVÉ. *7. února* 414—415

365 S. N. RAVIČOVÉ. *Po 12. únoru* 415—416
*366 I. F. ARMANDOVÉ. *14. února* 416—417
367 V. A. KARPINSKÉMU. *15. února* 417—418
368 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *17. února* 418—420
*369 I. F. ARMANDOVÉ. *Mezi 19. a 27. únorem* 420—421
370 I. F. ARMANDOVÉ. *19. února* 421—422
*371 I. F. ARMANDOVÉ. *25. února* 423
*372 I. F. ARMANDOVÉ. *27. února* 423—424
373 S. N. RAVIČOVÉ. *4. března* 425
374 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *5. března* 425—428
*375 I. F. ARMANDOVÉ. *8. března* 429—430
*376 I. F. ARMANDOVÉ. *13. března* 430—431
377 I. F. ARMANDOVÉ. *15. března* 431
378 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *16. března* 431—433
379 A. M. KOLLONTAJOVÉ. *17. března* 433—435
*380 I. F. ARMANDOVÉ. *18. března* 435
381 V. A. KARPINSKÉMU. *19. března* 436
*382 I. F. ARMANDOVÉ. *19. března* 437—438
383 V. A. KARPINSKÉMU. *Po 19. březnu* 439
384 V. A. KARPINSKÉMU. *21. března* 439
385 J. S. HANECKÉMU. *22. března* 440
386 REDAKCI ŠVÉDSKÉHO LISTU SOCIAL-DEMOKRATEN. *22. března* 441
387 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *23. března* 441
388 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *23. března* 442
*389 I. F. ARMANDOVÉ. *23. března* 442—443
390 V. A. KARPINSKÉMU. *24. března* 443
391 A. V. LUNAČARSKÉMU. *Před 25. březnem* 443—444
392 V. A. KARPINSKÉMU. *25. března* 444—447
393 I. F. ARMANDOVÉ. *Mezi 25. a 31. březnem* 447—448
394 V. A. KARPINSKÉMU. *26. března* 448
*395 I. F. ARMANDOVÉ. *27. března* 449
396 S. N. RAVIČOVÉ. *27. března* 449—450
397 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *28. března* 450
*398 J. S. HANECKÉMU. *Před 30. březnem* 450—451
399 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *30. března* 451
400 J. S. HANECKÉMU. *30. března* 452—457
401 TELEGRAM R. GRIMMOVI. *31. března* 457

*402 I. F. ARMANDOVÉ. *Mezi 31. březnem a 4. dubnem* 457—458
403 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *1. dubna* 458
404 V. A. KARPINSKÉMU. *2. dubna* 459—460
405 CURYŠSKÉ BOLŠEVICKÉ SEKCI. *2. nebo 3. dubna* 460—461
*406 V. A. KARPINSKÉMU A S. N. RAVIČOVÉ. *4. dubna* 461—462
407 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *5. dubna* 462
408 TELEGRAM H. GUILBEAUXOVI. *6. dubna* 463
409 TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU. *6. dubna* 463
410 TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU. *6. dubna* 463
411 TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU. *6. dubna* 464
412 TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU. *6. dubna* 464
413 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *7. dubna* 464
414 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *7. dubna* 465
*415 TELEGRAM M. M. CHARITONOVOVI. *7. dubna* 465
416 V. A. KARPINSKÉMU. *9. dubna* 465—466
417 V. M. KASPAROVOVI. *9. dubna* 466
418 TELEGRAM M. G. BRONSKÉMU A K. B. RADKOVI. *Po 9. dubnu* 466
419 TELEGRAM J. S. HANECKÉMU. *12. dubna* 467
420 TELEGRAM V. A. KARPINSKÉMU. *14. dubna* 467
421 V. A. KARPINSKÉMU. *15. dubna* 467—468
422 TELEGRAM M. I. ULJANOVOVÉ A A. I. JELIZAROVOVÉ-ULJANOVOVÉ. *2. (15.) dubna* 468
423 A. G. ŠLJAPNIKOVOVI. *5. (18.) dubna* 468—469
424 V. A. KARPINSKÉMU. *12. (25.) dubna* 469—470
425 J. S. HANECKÉMU A K. B. RADKOVI. *12. (25.) dubna* 470—472
426 J. S. HANECKÉMU. *21. dubna (4. května)* 472—473
427 PŘEDSEDNICTVU FRONTOVÉHO SJEZDU. *Nejpozději 29. dubna (12. května)* 473
428 K. B. RADKOVI. *29. května (11. června)* 474

*429 PRÁVNÍ KOMISI. *13. (26.) června* 475—476
430 TELEGRAM ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU. *16. (29.) června* 476
431 K. B. RADKOVI. *17. (30.) června* 476—477
432 PÍSEMNÝ VZKAZ L. B. KAMENĚVOVI. *Nejdříve 5. (18.) a nejpozději 7. (20.) července* 478
*433 BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU. *7. (20.) července* 478—479
434 ZAHRANIČNÍMU BYRU ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU. *17. (30.) srpna* 479—485
435 G. ROVIOVI. *27. září (10. října)* 485—486
436 G. ROVIOVI. *Po 27. září (10. říjnu)* 486
437 PÍSEMNÝ VZKAZ M. V. FOFANOVOVÉ. *24. října (6. listopadu)* 487

PŘÍLOHY

1 POTVRZENÍ ARMANDOVÉ A JEGOROVOVI. *3. dubna 1915* 491
*2 STÁTNÍ KNIHOVNĚ V BERNU. *8. dubna 1916* 491
3 PÍSEMNÉ PROHLÁŠENÍ ÚČASTNÍKŮ CESTY PŘES NĚMECKO. *27. března (9. dubna) 1917* 492
4 TELEGRAM K. HÖGLUNDOVI. *31. března (13. dubna) 1917* 492
5 POZDRAV SOUDRUHU HÖGLUNDOVI. *23. dubna (6. května) 1917* 493
*6 LÍSTEK NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI. *V červenci nebo srpnu 1917* 493

Seznam Leninových dopisů a dokumentů zařazených do předchozích svazků Sebraných spisů *(Srpen 1914—říjen 1917)* 497—499

Seznam dosud nenalezených Leninových dopisů a telegramů *(Srpen 1914—říjen 1917)* 500—516

Poznámky 517—597

Údaje k jednotlivým dokumentům 598—619

Seznam literatury, kterou V. I. Lenin cituje nebo o níž se zmiňuje 620—691
Jmenný rejstřík 692—765

Zeměpisné názvy 766

V. I. LENIN

SEBRANÉ SPISY

49

Podle 5. ruského vydání V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij, tom 49, Politizdat, Moskva 1978, připraveného Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS, přeložil kolektiv překladatelů. Kontrolní redaktorka Marie Vondrášková. Odpovědné redaktorky Marta Brabencová a Marie Dvořáčková. Obálka, vazba a grafická úprava Milan Hegar. Výtvarný redaktor František Kraus. Technická redaktorka Jitka Vostradovská. Vydání II. Praha 1989. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 6062. (7175.) publikaci. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha. Náklad 1—30 000. AA 38,47 (text 38,22, ilustrace 0,25), VA 39,41. Tematická skupina 00/3. Cena brož. výt. 13,40 Kčs, váz. výt. 19 Kčs.

73/202-21-8.5

25—107—89 Kčs 19,—